

MRSJS 41 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Zahvale i napomene

Ovaj Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor (MRSJS) najvećim dijelom je izrađen na osnovu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja (MSFI) 9 *Financijski instrumenti*, Tumačenja IFRIC 16 *Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika* Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (engl. International Financial Reporting Interpretations Committee – IFRIC) i Tumačenja IFRIC 19 *Izmirivanje financijskih obaveza vlasničkim instrumentima*, koje je objavio Međunarodni odbor za računovodstvene standarde (engl. International Accounting Standards Board – IASB). Izvodi iz MSFI-ja 9, IFRIC 16 i IFRIC 19 su u ovoj publikaciji Odbora za međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor (engl. International Public Sector Accounting Standards Board – IPSASB) Međunarodne federacije računovođa (engl. International Federation of Accountants – IFAC) reproducirani s dozvolom Fondacije za međunarodne standarde financijskog izvještavanja (engl. International Financial Reporting Standards (IFRS) Foundation).

Odobreni tekst Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) je onaj koji je objavio IASB na engleskom jeziku i kopije se mogu dobiti izravno od IFRS Fondacije, Customer Service, Columbus Building, 7 Westferry Circus, Canary Wharf, London E14 4HD, United Kingdom.

E-mail: publications@ifrs.org

Internet: www.ifrs.org

IFRS, IAS, Nacrti izloženosti i druge publikacije IASB-a su zaštićeni autorskim pravima IFRS Fondacije.

“IFRS,” “IAS,” “IASB,” “IFRS Foundation,” “International Accounting Standards,” i “International Financial Reporting Standards ” su zaštitni znak IFRS Fondacije i ne smiju se koristiti bez odobrenja IFRS Fondacije.

MRSJS 41 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Historijat MRSJS-a

Ovo izdanje sadrži izmjene i dopune proistekle iz MRSJS-ova izdatih do 31. januara/siječnja 2022. godine.

MRSJS 41 *Financijski instrumenti* je izdat u augustu/kolovozu 2018. godine.

Od tada, ovaj MRSJS je izmijenjen kroz sljedeće MRSJS-ove:

- MRSJS 43 *Najmovi* (izdat u januaru/siječnju 2022. godine);
- *Unapređenja MRSJS-ova iz 2021. godine* (izdata u januaru/siječnju 2022. godine);
- Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti* (izdate u decembru/prosincu 2020. godine);
- dokument *COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu* (izdat u novembru/studenom 2020. godine); i
- dokumente *Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima* (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i *Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom* (izmjene i dopune MRSJS-a 41) (izdate u januaru/siječnju 2019. godine).

MRSJS 41 – FINANCIJSKI INSTRUMENTI

SADRŽAJ

	tačke
Cilj	1.
Djelokrug.....	2-8.
Definicije pojmova.....	9.
Priznavanje i prestanak priznavanja	10-38.
Početno priznavanje	10-11.
Prestanak priznavanja financijske imovine.....	12-34.
Prestanak priznavanja financijskih obaveza.....	35-38.
Klasifikacija.....	39-56.
Klasifikacija financijske imovine.....	39-44.
Klasifikacija financijskih obaveza.....	45-46.
Ugrađeni derivati	47-53.
Reklasifikacija	54-56.
Mjerenje	57-112.
Početno mjerenje.....	57-60.
Naknadna mjerenja financijske imovine.....	61-63.
Naknadna mjerenja financijskih obaveza	64-65.
Razmatranja kod mjerenja fer vrijednosti.....	66-68.
Mjerenje po amortiziranom trošku	69-72.
Umanjenje vrijednosti	73-93.
Reklasifikacija financijske imovine	94-100.
Dobici i gubici	101-112.
Računovodstvo zaštite od rizika	113-155.
Cilj i djelokrug računovodstva zaštite od rizika	113-115.
Instrumenti zaštite od rizika.....	116-121.
Zaštićene stavke	122-128.
Kriterij za primjenu računovodstva zaštite od rizika	129.
Računovodstveno postupanje s odnosima zaštite od rizika koji ispunjavaju uslove za to	130-145.
Zaštite grupe stavki od rizika.....	146-151.
Mogućnost određivanja izloženosti kreditnom riziku za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit	152-155.
Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe.....	156-190.
Datum stupanja na snagu.....	156-157.
Prijelazne odredbe.....	158-190.
Dodatak A. Uputstva za primjenu	
Dodatak B. Zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika	

Dodatak C. Izmirivanje financijskih obaveza vlasničkim instrumentima

Dodatak D. Izmjene i dopune drugih MRSJS-ova

Osnove za donošenje zaključaka

Pokazni primjeri

Smjernice za provođenje

Poređenje s MSFI-jem 9

Cilj

1. Ovaj standard ima za cilj ustanoviti principe za financijsko izvještavanje o financijskoj imovini i financijskim obavezama kojim se korisnicima financijskih izvještaja pružaju relevantne i korisne informacije kako bi mogli procijeniti iznose, termine i neizvjesnost budućih novčanih tokova subjekta.

Djelokrug

2. Ovaj standard su dužni primjenjivati svi subjekti na sve vrste financijskih instrumenta osim:
 - (a) onih udjela u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima koji se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 34 *Odvojeni financijski izvještaji*, MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji* ili MRSJS-om 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*. U nekim slučajevima, međutim, MRSJS-om 34, MRSJS-om 35 ili MRSJS-om 36 se nalaže ili dopušta subjektima da udjele u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima obračunaju u skladu s nekim ili svim zahtjevima ovog standarda. Subjekti su ovaj standard dužni primjenjivati i na derivate udjela u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima, osim kada derivat zadovoljava definiciju vlasničkog instrumenta subjekta iz MRSJS-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*;
 - (b) prava i obaveza po osnovu najмова na koje se primjenjuje MRSJS 43 *Najmovi*, s tim što
 - (i) potraživanja po osnovu financijskih najмова (to jeste, neto ulaganja u financijske najmove) i potraživanja po osnovu poslovnih najмова koja priznaje najmodavac podliježu zahtjevima ovog standarda u pogledu prestanka priznavanja i umanjenja vrijednosti;
 - (ii) obaveze po osnovu najma koje priznaje najmoprimac podliježu zahtjevima tačke 35. ovog standarda u pogledu prestanka priznavanja; a
 - (iii) derivati ugrađeni u najmove podliježu zahtjevima ovog standarda koji se tiču ugrađenih derivata;
 - (c) prava i obaveza poslodavaca prema planovima primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*;
 - (d) financijskih instrumenata koje je izdao subjekat i koji zadovoljavaju definiciju vlasničkog instrumenta iz MRSJS-a 28 (uključujući opcije i *warrante*), odnosno koji se moraju klasificirati kao vlasnički instrumenti prema tačkama 15. i 16. ili tačkama 17. i 18. MRSJS-a 28. Strana koja drži takve vlasničke instrumente, međutim, primjenjuje ovaj standard na njih, osim kada zadovoljavaju uslove za korištenje izuzeća iz podtačke (a);
 - (e) prava i obaveza koji nastaju iz
 - (i) ugovora o osiguranju, osim prava i obaveza izdavatelja ugovora koji proističu iz ugovora o osiguranju koji zadovoljavaju definiciju ugovora o financijskim garancijama iz tačke 9; ili
 - (ii) ugovora iz djelokruga relevantnih međunarodnih ili računovodstvenih standarda pojedinačnih zemalja koji uređuju ugovore o osiguranju jer sadrže obilježje diskrecionog učešća.

Ovaj standard se primjenjuje na derivate ugrađene u ugovore ako sami derivati ne predstavljaju ugovor o osiguranju (vidjeti tačke od 47. do 53, te tačke od UP99. do UP110. u Dodatku A. ovog standarda). Subjekti primjenjuju ovaj standard na ugovore o financijskim garancijama, ali su dužni primjenjivati relevantne međunarodne ili računovodstvene standarde svoje zemlje koji uređuju ugovore o osiguranju ako izdavatelj ugovora odabere da primjenjuje taj standard pri njihovom priznavanju i mjerenju. Uz uvažavanje stavke (i)

ranije u tekstu, subjekti smiju primijeniti ovaj standard na druge izvještaje o osiguranju koji podrazumijevaju prijenos financijskog rizika;

- (f) svih terminskih ugovora između sticatelja i dioničara koji prodaje dionice o kupovini ili prodaji stečenog poslovanja koja će rezultirati kombinacijom u javnom sektoru na koju se primjenjuje MRSJS 40 na neki budući datum sticanja. Trajanje terminskog ugovora ne bi trebalo prelaziti razuman period koji je obično potreban da se pribave sva neophodna odobrenja i završi transakcija;
- (g) preuzetih obaveza davanja zajma/kredita osim obaveza opisanih u tački 4. Strane koje se obavežu dati zajam, međutim, moraju primjenjivati zahtjeve ovog standarda koji se tiču umanjjenja vrijednosti na one preuzete obaveze davanja zajma koje inače ne spadaju u djelokrug ovog standarda. Pored toga, sve preuzete obaveze davanja zajma podliježu zahtjevima ovog standarda koji se tiču prestanka priznavanja;
- (h) financijskih instrumenata, ugovora i dužnosti prema transakcijama plaćanja zasnovanih na dionicama, na koje se primjenjuju relevantni međunarodni ili računovodstveni standardi pojedinačnih zemalja koji uređuju plaćanja zasnovana na dionicama, osim ugovora iz djelokruga tačaka od 5. do 8. ovog standarda na koje se primjenjuje ovaj standard;
- (i) prava na plaćanja za nadoknadu troškova koje su subjekti morali napraviti kako bi izmirili obavezu, koja se priznaju kao rezerviranja u skladu s MRSJS-om 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina* ili za koja su, u ranijem periodu, priznali rezerviranje u skladu s tim standardom;
- (j) početnog priznavanja i početnog mjerenja prava i obaveza koji nastaju iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene, na koje se primjenjuje MRSJS 23 *Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i prijenosi)*, osim u slučajevima opisanim u tački UP6; i
- (k) prava i obaveza prema sporazumima o koncesijama za usluge, na koje se primjenjuje MRSJS 32 *Sporazumi o koncesijama za usluge: Davatelj koncesije*. Ipak, financijske obaveze koje davatelji koncesija priznaju prema modelu financijske obaveze podliježu odredbama ovog standarda u pogledu prestanka priznavanja (vidjeti tačke od 35. do 38, te tačke od UP39. do UP47. u Dodatku A).

3. Zahtjevi ovog standarda koji se tiču umanjjenja vrijednosti se primjenjuju na prava koja proisteknu iz transakcija uređenih MRSJS-om 9 *Prihodi od transakcija razmjene* i MRSJS-om 23 iz kojih nastaju financijski instrumenti za potrebe priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjjenja vrijednosti.

4. U djelokrug ovog standarda spadaju sljedeće preuzete obaveze davanja zajma:

- (a) preuzete obaveze davanja zajma koje subjekti odrede kao financijske obaveze po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (vidjeti tačku 46). Subjekti koji su ranije prodavali imovinu nastalu iz preuzetih obaveza davanja zajma kratko nakon njenog nastanka dužni su primjenjivati ovaj standard na sve svoje preuzete obaveze davanja zajma iz iste klase;
- (b) preuzete obaveze davanja zajma koje se mogu izmiriti neto u novcu ili davanjem, odnosno izdavanjem drugog financijskog instrumenta. Takve preuzete obaveze davanja zajma su derivati. Za preuzetu obavezu davanja zajma se ne smatra da se izmiruje u neto vrijednosti samo zato što se zajam otplaćuje u ratama (poput hipotekarnog kredita za građenje koji se otplaćuje u ratama kako gradnja napreduje); i
- (c) preuzete obaveze davanja zajma po nižoj kamatnoj stopi od tržišne (vidjeti podtačku (d) tačke 45).

5. Ovaj standard se primjenjuje na one ugovore o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke koji se mogu izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata, kao da su ugovori financijski instrumenti, osim ugovora koji su sklopljeni i nastavljaju se držati radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja. Ovaj standard se, međutim, mora primijeniti na one ugovore koje subjekat odredi kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 6.

6. Ugovor o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke koji se može izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata, kao da je ugovor financijski instrument, može se neopozivo odrediti kao mjereno po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit čak i kada je sklopljen radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja. To određivanje je moguće samo na početku ugovora i samo ako uklanja ili značajno smanjuje nedosljednosti u priznavanju (koja se naziva još i „računovodstvena neusklađenost“) koja bi inače nastala iz nepriznavanja tog ugovora jer je isključen iz djelokruga ovog standarda (vidjeti tačku 5).

7. Ugovor o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke se može izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata na više načina, uključujući to:
- (a) kada uslovi ugovora dopuštaju bilo kojoj od strana da ga izmiri neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata;
 - (b) kada mogućnost izmirenja neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata nije eksplicitno uređena uslovima ugovora, ali subjekt ima praksu izmirivanja sličnih ugovora neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata (bilo sa drugom ugovornom stranom, stupanjem u ugovore o prebijanju ili prodajom ugovora prije njegovog provođenja ili isteka);
 - (c) kada, za slične ugovore, subjekt ima praksu da preuzme predmet ugovora i proda ga u kratkom roku nakon isporuke radi ostvarenja dobiti od kratkoročnih promjena cijene ili od posredničke marže; i
 - (d) kada je nefinancijsku stavku koja je predmet ugovora u svakom trenutku moguće zamijeniti za novac.
- Ugovor na koji se ne odnose podtačke (b) ili (c) se ne sklapa radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja i, prema tome, spada u djelokrug ovog standarda. Drugi ugovori za koje važi tačka 5. se procjenjuju kako bi se utvrdilo da li su sklopljeni i nastavljaju se držati radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanom potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja i da li, dakle, spadaju u djelokrug ovog standarda.
8. Pisana opcija kupovine ili prodaje nefinancijske stavke koja se može izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata u skladu sa podtačkama (a) i (d) tačke 7. spada u djelokrug ovog standarda. Takav ugovor se ne može sklopiti radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja.

Definicije pojmova

9. Pojmovi dati u nastavku teksta se u ovom standardu koriste u ovdje naznačenim značenjima.

Kreditni gubici koji se očekuju u roku 12 mjeseci su dio kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja koji predstavlja očekivane kreditne gubitke proistekle iz događaja neizmirenja obaveza po financijskom instrumentu koji bi mogli nastati u roku dvanaest (12) mjeseci od datuma izvještavanja.

Amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obaveze je iznos po kojem se financijska imovina ili financijska obaveza mjeri pri početnom priznavanju, umanjena za iznos otplata glavnice, uvećana ili umanjena za kumulativnu amortizaciju, primjenom metode efektivne kamate, svake razlike između tog početnog iznosa i iznosa po dospeljeću te, za financijsku imovinu, usklađen za sve ispravke gubitka (od umanjenja vrijednosti ili nemogućnosti naplate).

Financijska imovina umanjena za kreditne gubitke je financijska imovina čija vrijednost postaje kreditno umanjena kada nastanu jedan ili više događaja koji se negativno odražavaju na procijenjene buduće novčane tokove te imovine. U dokaze da je vrijednost financijske imovine kreditno umanjena spadaju vidljivi podaci o sljedećim događajima:

- (a) značajnim financijskim poteškoćama izdavatelja ili zajmoprimca;
- (b) povredama ugovora, kao što su neizmirenje obaveze ili prekoračenje dospeljeća;
- (c) situacijama kada su zajmodavac ili zajmodavci zajmoprimca, iz ekonomskih ili ugovornih razloga koji su povezani s financijskim poteškoćama zajmoprimca, zajmoprimcu odobrili koncesiju ili koncesije koje inače ne bi razmatrali;
- (d) situacijama kada postaje izgledno da će zajmoprimac ići pod stečaj ili neki drugi vid financijske reorganizacije;
- (e) prestanku postojanja aktivnog tržišta za odnosnu financijsku imovinu zbog financijskih poteškoća; ili
- (f) kupovini ili nastanku financijske imovine po izraženom popustu koji odražava nastale kreditne gubitke.

Može se desiti da nije moguće odrediti jedan konkretni događaj već je kreditno umanjenje vrijednosti financijske imovine rezultat kombiniranog učinka više događaja.

Kreditni gubitak je razlika između svih ugovornih novčanih tokova koji dospeljevaju subjektu na osnovu ugovora i svih novčanih tokova koje subjekt očekuje da primi (to jeste, svi manjkovi priliva novca) diskontirana po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi (ili po kreditno prilagođenoj efektivnoj kamatnoj stopi za financijsku imovinu čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka). Subjekt novčane tokove treba procijeniti uzimajući u obzir sve ugovorne uslove povezane s predmetnim financijskim instrumentom (kao što su opcije prijevremene otplate, produženja, kupovine i slične opcije) tokom očekivanog vijeka trajanja tog instrumenta. Novčani tokovi koji se razmatraju trebaju uključivati novčane tokove od prodaje kolaterala koji se drži ili od drugih umanjenja

kreditnih rizika koji čine sastavni dio ugovornih uslova. Pretpostavlja se da se očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta može pouzdano procijeniti. U rijetkim slučajevima kada nije moguće pouzdano procijeniti očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta, subjekat treba koristiti ostatak ugovornog perioda financijskog instrumenta.

Kreditno prilagođena efektivna kamatna stopa je stopa po kojoj se iznos procijenjenih budućih novčanih plaćanja ili primitaka tokom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine diskontira tačno do amortiziranog troška financijske imovine čije vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka. Pri izračunavanju kreditno prilagođene efektivne kamatne stope, subjekat očekivane novčane tokove treba procijeniti uzimajući u obzir sve ugovorne uslove povezane s predmetnom financijskom imovinom (kao što su opcije prijevremene otplate, produženja, kupovine i slične opcije) i očekivane kreditne gubitke. To izračunavanje treba da uključi sve naknade i stavke plaćene, odnosno primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope (vidjeti tačke UP156, UP157 i UP158), transakcijske troškove i sve druge premije ili popuste. Pretpostavlja se da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja grupe sličnih financijskih instrumenata mogu pouzdano procijeniti. U rijetkim slučajevima kada nije moguće pouzdano procijeniti novčane tokove ili očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata), subjekat treba koristiti ugovorne novčane tokove tokom cijelog ugovornog perioda financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata).

Prestanak priznavanja je uklanjanje prethodno priznate financijske imovine ili financijske obaveze iz izvještaja o financijskom položaju subjekta.

Derivat je financijski instrument ili drugi ugovor iz djelokruga ovog standarda koji ima sve tri sljedeće karakteristike:

- (a) njegova vrijednost se mijenja u odgovoru na promjene određene kamatne stope, cijene financijskog instrumenta, cijene robe, deviznog kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, odnosno druge varijable, pod uslovom da, ako se radi o nefinancijskoj varijabli, ta varijabla nije svojstvena jednoj od ugovornih strana (poznata i kao „osnovna varijabla“);
- (b) ne zahtijeva nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora; i
- (c) izmiruje se na neki budući datum.

Dividende ili slične raspodjele su raspodjele vlasnicima vlasničkih instrumenata srazmjerne njihovim udjelima u određenoj kategoriji kapitala.

Metoda efektivne kamate je metoda koja se koristi za izračunavanje amortiziranog troška financijske imovine ili financijske obaveze i raspodjelu i priznavanje prihoda ili rashoda od kamata u suficit ili deficit tokom odnosnog perioda.

Efektivna kamatna stopa je stopa po kojoj se iznos procijenjenih budućih novčanih plaćanja ili primitaka tokom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine ili financijske obaveze diskontira tačno do bruto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine, odnosno do amortiziranog troška financijske obaveze. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, subjekat očekivane novčane tokove treba procijeniti uzimajući u obzir sve ugovorne uslove povezane s predmetnim financijskim instrumentom (kao što su opcije prijevremene otplate, produženja, prodaje i slične opcije), ali ne i očekivane kreditne gubitke. To izračunavanje treba da uključi sve naknade i stavke plaćene, odnosno primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope (vidjeti tačke UP156, UP157. i UP158), transakcijske troškove i sve druge premije ili popuste. Pretpostavlja se da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja grupe sličnih financijskih instrumenata mogu pouzdano procijeniti. U rijetkim slučajevima kada nije moguće pouzdano procijeniti novčane tokove ili očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata), subjekat treba koristiti ugovorne novčane tokove tokom cijelog ugovornog perioda financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata).

Očekivani kreditni gubitak se odnosi na ponderirane prosječne kreditne gubitke sa pripadajućim rizicima neizmirenja obaveza kao ponderima.

Ugovor o financijskoj garanciji je ugovor kojim se od izdatelja zahtijeva da izvrši određena plaćanja kako bi se imatelju nadoknadio gubitak koji nastane kada određeni dužnik ne izvrši plaćanje onda kada dospije u skladu s izvornim ili izmijenjenim uslovima dužničkog instrumenta.

Financijska obaveza po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit je financijska obaveza koja ispunjava jedan od sljedećih uslova:

- (a) zadovoljava definiciju stavke namijenjene trgovanju;
- (b) subjekat je pri početnom priznavanju određuje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu sa tačkom 46. ili tačkom 51;

- (c) pri početnom priznavanju ili nakon njega se određuje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 152.

Čvrsta obaveza je obavezujući sporazum o razmjeni određene količine resursa po određenoj cijeni na određeni budući datum ili datume.

Predviđena transakcija je transakcija na koju se strane nisu obavezale, ali koja se očekuje da se izvrši u budućnosti.

Bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine je amortizirani trošak financijske imovine prije usklađivanja za sve ispravke gubitka.

Omjer zaštite je odnos između iznosa instrumenta zaštite i iznosa zaštićene stavke u smislu njihovog relativnog pondera.

Pod financijskim instrumentom **namijenjenim trgovanju** se podrazumijeva financijska imovina ili financijska obaveza:

- (a) koja je stečena ili nastala prvenstveno radi prodaje ili ponovnog otkupa u kratkom roku;
- (b) kod početnog priznavanja je dio portfelja određenih financijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom stvarnom obrascu kratkoročnog ostvarivanja dobiti; ili
- (c) je derivatni instrument (osim derivatnog instrumenta koji je ugovor o financijskoj garanciji ili je označen i djelotvoran kao instrument zaštite od rizika).

Dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje u suficitu ili deficitu u skladu sa tačkom 80. i nastaje kao rezultat primjene zahtjeva u pogledu umanjenja vrijednosti iz tačaka od 73. do 93.

Kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja su kreditni gubici koji se očekuje da proisteknu iz svih mogućih događaja neizmirenja obaveza tokom vijeka trajanja financijskog instrumenta.

Ispravka gubitka je ispravka za očekivane kreditne gubitke od financijske imovine mjerene u skladu sa tačkom 40, potraživanja po osnovu najma, akumulirani iznos umanjenja vrijednosti za financijsku imovinu mjerenu u skladu sa tačkom 41. i rezerviranje za očekivanje kreditne gubitke po osnovu preuzetih obaveza davanja zajma i ugovora o financijskim garancijama.

Dobitak ili gubitak od izmjene je iznos proizašao iz usklađivanja bruto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine kako bi se odrazili iznova dogovoreni ili izmijenjeni ugovorni novčani tokovi. Subjekt ponovo izračunava bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine kao sadašnju vrijednost procijenjenih budućih novčanih plaćanja ili primitaka tokom očekivanog vijeka trajanja iznova dogovorene ili izmijenjene financijske imovine koja se diskontira po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi za tu financijsku imovinu (odnosno izvornoj kreditno prilagođenoj efektivnoj kamatnoj stopi za financijsku imovinu čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka) ili, kada je primjenjivo, po izmijenjenoj efektivnoj kamatnoj stopi izračunatoj u skladu s tačkom 139. Pri procjenjivanju očekivanih novčanih tokova financijske imovine, subjekt treba uzeti u obzir sve ugovorne uslove povezane s predmetnom financijskom imovinom (kao što su opcije prijevremene otplate, kupovine i slične opcije), ali ne i očekivane kreditne gubitke, osim kada se radi o financijskoj imovini čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka, u kom slučaju subjekt treba uzeti u obzir i početne očekivane kreditne gubitke koji su razmatrani pri izračunavanju izvorne kreditno prilagođene efektivne kamatne stope.

Za financijsku imovinu se smatra da je **dospjela i neizmirena/prekoračila dospijeće** kada druga ugovorna strana ne izvrši plaćanje u ugovorenom roku.

Financijska imovina čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka je imovina čija vrijednost se umanjuje za kreditne gubitke pri početnom priznavanju.

Datum reklasifikacije je prvi dan prvog izvještajnog perioda nakon promjene modela upravljanja koja navodi subjekt da reklasificira financijsku imovinu.

Redovna kupovina ili prodaja je kupovina ili prodaja financijske imovine prema ugovoru čiji uslovi zahtijevaju isporuku imovine u roku koji se u pravilu određuje propisima ili običajima na predmetnom tržištu.

Transakcijski troškovi su inkrementalni troškovi koji se mogu direktno pripisati sticanju, izdavanju ili otuđenju neke financijske imovine ili financijske obaveze (vidjeti tačku UP163). Inkrementalni trošak je onaj trošak koji ne bi nastao da subjekt nije stekao, izdao, odnosno otuđio financijski instrument.

Pojmovi definirani drugim MRSJS-ovima i u ovom standardu se koriste u značenjima koja su navedena u tim standardima i preneseni su u zasebno objavljeni *Pojmovnik*. Definicije sljedećih pojmova su date bilo u MRSJS-u 28 ili u MRSJS-u 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanje*: kreditni rizik¹, valutni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik, vlasnički

¹ Ovaj pojam (kako je definiran u MRSJS-u 30) se koristi u zahtjevima koji se tiču prezentiranja učinaka promjena kreditnog rizika na obaveze određene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (vidjeti tačku 108).

instrument, financijska imovina, financijski instrument, financijska obaveza i instrument koji je predmet opcije prodaje.

Priznavanje i prestanak priznavanja

Početno priznavanje

10. Subjekt je dužan priznati financijsku imovinu ili financijsku obavezu u svom izvještaju o financijskom položaju onda i samo onda kada postane strana ugovornih odredbi instrumenta (vidjeti tačke UP15. i UP16). Kada prvi put priznaje financijsku imovinu, subjekt je dužan klasificirati u skladu s tačkama od 39. do 44. i mjeriti prema tačkama 57. i 59. Kada prvi put priznaje financijsku obavezu, subjekt je mora klasificirati u skladu s tačkama 45. i 46. i mjeriti u skladu s tačkom 57.

Redovna kupovina ili prodaja financijske imovine

11. Redovna kupovina ili prodaja financijske imovine se priznaje i prestaje priznavati, kako je primjenjivo, primjenom računovodstva s datumom trgovanja ili računovodstva s datumom izmirenja (vidjeti tačke od UP17. do UP20).

Prestanak priznavanja financijske imovine

12. U konsolidiranim financijskim izvještajima, tačke od 13. do 20, UP15. i UP16, te tačke od UP21. do UP38. se primjenjuju na konsolidiranom nivou. Subjekt, dakle, prvo konsolidira sve kontrolirane subjekte u skladu s MRSJS-om 35 a onda primjenjuje navedene tačke na nastali ekonomski subjekt.

13. Prije procjenjivanja da li, i u kojoj mjeri, je primjeren prestanak priznavanja prema tačkama od 14. do 20, subjekt utvrđuje da li te tačke treba primijeniti na dio financijske imovine (odnosno dio grupe slične financijske imovine) ili na financijsku imovinu (odnosno na grupu slične financijske imovine) u njenoj cijelosti, kako slijedi:

- (a) tačke od 14. do 20. se na dio financijske imovine (odnosno dio grupe slične financijske imovine) primjenjuju onda i samo onda kada dio čiji prestanak priznavanja se razmatra ispunjava jedan od sljedeća tri uslova:
- (i) dio uključuje samo konkretno određene novčane tokove od financijske imovine (ili grupe slične financijske imovine). Primjera radi, kada subjekt ulazi u opciju koja nosi samo kamatu/kamatni *strip* čime druga strana ostvaruje pravo na novčane tokove kamata, ali ne i na novčane tokove glavnice dužničkog instrumenta, tačke od 14. do 20. se primjenjuju na te novčane tokove od kamata;
 - (ii) dio uključuje samo potpuno srazmjeran (*pro rata*) udio u novčanim tokovima od financijske imovine (ili grupe slične financijske imovine). Na primjer, kada subjekt stupa u aranžman prema kojem druga strana ostvaruje prava na 90 posto udjela u svim novčanim tokovima dužničkog instrumenta, tačke od 14. do 20. se primjenjuju na 90 posto tih novčanih tokova. Kada postoje više od jedne druge strane, svaka druga strana ne mora imati srazmjeran udio u novčanom tokovima, sve dok subjekt koji vrši prijenos ima potpuno srazmjeran udio;
 - (iii) dio uključuje samo potpuno srazmjeran (*pro rata*) udio u konkretno određenim novčanim tokovima od financijske imovine (ili grupe slične financijske imovine). Na primjer, kada subjekt stupa u aranžman prema kojem druga strana ostvaruje prava na 90 posto udjela u svim novčanim tokovima dužničkog instrumenta, tačke od 14. do 20. se primjenjuju na 90 posto tih novčanih tokova. Kada postoje više od jedne druge strane, svaka druga strana ne mora imati srazmjeran udio u posebno određenim novčanom tokovima, sve dok subjekt koji vrši prijenos ima potpuno srazmjeran udio;
- (b) U svim drugim slučajevima, tačke od 14. do 20. se primjenjuju na financijsku imovinu u njenoj cijelosti (odnosno na grupu slične financijske imovine u njenoj cijelosti). Na primjer, kada subjekt prenese (i) prava na prvih ili posljednjih 90 posto primitaka u novcu od financijske imovine (odnosno grupe financijske imovine) ili (ii) prava na 90 posto novčanih tokova od grupe potraživanja, ali da garanciju da će kupcu nadoknaditi sve kreditne gubitke u visini do osam posto iznosa glavnice potraživanja, tačke od 14. do 20. se primjenjuju na tu financijsku imovinu (ili grupu slične financijske imovine) u cijelosti.

U tačkama od 14. do 23, pojam „financijska imovina“ se odnosi bilo na dio financijske imovine (odnosno grupe slične financijske imovine) kako je određena u podtački (a) ranije u tekstu ili na financijsku imovinu (odnosno grupu slične financijske imovine) u njenoj cijelosti.

14. Subjekt prestaje priznavati financijsku imovinu onda i samo onda kada:

- (a) isteknu ili se odrekne ugovornih prava na novčane tokove od financijske imovine; ili kada

- (b) prenese financijsku imovinu kako je određeno u tačkama 15. i 16, a taj prijenos ispunjava uslove da se prestane priznavati u skladu s tačkom 17.

(Vidjeti tačku 11. u vezi sa redovnom kupovinom financijske imovine.)

15. Subjekt financijsku imovinu prenosi onda i samo onda kada bilo:

- (a) prenese ugovorna prava na primanje novčanih tokova financijske imovine; ili kada
- (b) zadrži ugovorna prava na primanje novčanih tokova financijske imovine, ali preuzme ugovornu obavezu da te novčane tokove isplati jednom ili više primatelja u aranžmanu koji ispunjava uslove iz tačke 16.

16. Kada zadrži ugovorna prava na primanje novčanih tokova financijske imovine („izvorne imovine“), ali preuzme ugovornu obavezu da te novčane tokove isplati jednom ili više subjekata („krajnjih primatelja“), subjekt sa tom transakcijom postupa kao sa prijenosom financijske imovine onda i samo onda kada su ispunjena sva tri sljedeća uslova:

- (a) subjekt nije dužan izvršiti isplate u korist krajnjih primatelja ako od izvorne imovine ne naplati jednake iznose. Kratkoročni avansi subjekta s pravom potpunog povrata posuđenog iznosa uvećanog za dospjele kamate po tržišnim stopama nisu u suprotnosti s ovim uslovom;
- (b) subjekt, prema uslovima ugovora o prijenosu, ne smije prodati niti založiti izvornu imovinu, osim kao garanciju konačnim primateljima za obavezu da im isplati novčane tokove;
- (c) subjekt je dužan doznačiti sve novčane tokove koje naplati u ime krajnjih primatelja bez značajnih kašnjenja. Pored toga, on nema pravo ponovo uložiti takve novčane tokove, osim kada se radi o ulaganjima u novcu ili ekvivalentima novca (kako su definirani MRSJS-om 2 *Izveštaji o novčanim tokovima*) tokom kraćeg perioda izmirenja od datuma naplate do datuma obaveznog doznačavanja krajnjim primateljima, pri čemu se tim primateljima prenose i kamate ostvarene od takvih ulaganja.

17. Kada prenosi financijsku imovinu (vidjeti tačku 15), subjekt je dužan procijeniti u kojoj mjeri zadržava rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom. U tom slučaju:

- (a) ako prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, subjekt prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje odvojeno kao imovinu ili kao obaveze sva prava i dužnosti koje su nastale ili zadržane u tom prijenosu;
- (b) ako zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, subjekt nastavlja priznavati financijsku imovinu; a
- (c) ako niti prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, subjekt utvrđuje da li je zadržao kontrolu nad financijskom imovinom. U tom slučaju,
 - (i) ako nije zadržao kontrolu, subjekt prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje odvojeno kao imovinu ili kao obaveze sva prava i dužnosti koje su nastale ili zadržane u tom prijenosu; a
 - (ii) ako jeste zadržao kontrolu, nastavlja priznavati financijsku imovinu u onoj mjeri u kojoj ostaje povezan s njom (vidjeti tačku 27).

18. Prijenos rizika i koristi (vidjeti tačku 17) se procjenjuje kroz poređenje izloženosti subjekta, prije i nakon prijenosa, promjenjivosti iznosa i termina nastanka neto novčanih tokova prenesene imovine. Subjekt je zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom ako se njegova izloženost promjenjivosti sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova od financijske imovine ne mijenja značajno kao posljedica prijenosa (jer je, na primjer, financijsku imovinu prodao uz dogovor da je ponovo otkupi po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca). Subjekt je prenio suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom ako njegova izloženost takvoj promjenjivosti prestane biti značajna u odnosu na ukupnu promjenjivost sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova povezanih s financijskom imovinom (jer je, na primjer, financijsku imovinu prodao samo uz opciju da je ponovo otkupi po *fer vrijednosti* u vrijeme otkupa ili je prenio potpuno srazmjeran udio u novčanim tokovima od veće financijske imovine u okviru nekog aranžmana, kao što je (pod)učesće u zajmu, koji ispunjava uslove iz tačke 16).

19. Često će biti očigledno da li je subjekt prenio ili zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i neće biti potrebe za bilo kakvim izračunavanjima. U drugim slučajevima, opet, biće potrebno izračunati i uporediti izloženost subjekta promjenjivosti sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova prije i poslije prijenosa. Kao diskontna stopa pri tom izračunavanju i poređenju se koristi odgovarajuća tekuća tržišna kamatna stopa. U razmatranje se uzima svaka razumno moguća promjenjivost neto novčanih tokova i, pri tome, veća težina pridaje onim ishodima čije ostvarenje je vjerovatnije.

20. Da li je subjekat zadržao kontrolu (vidjeti podtačku (c) tačke 17) nad prenesenom imovinom zavisi od mogućnosti primatelja da proda predmetnu imovinu. Ako primatelj ima stvarnu mogućnost da proda cjelokupnu imovinu nepovezаноj trećој strani i ako to može napraviti jednostrano i bez potrebe da nameće dodatna ograničenja na prijenos, subjekat nije zadržao kontrolu. U svim ostalim slučajevima, subjekat je zadržao kontrolu.

Prijenosi koji ispunjavaju uslove za prestanak priznavanja

21. Ako prenese finansijsku imovinu u okviru prijenosa koji ispunjava uslove za prestanak priznavanja imovine u cijelosti i zadrži pravo servisiranja finansijske imovine za određenu naknadu, subjekat je dužan priznati imovinu servisiranja ili obavezu servisiranja za taj ugovor o servisiranju. Ako se ne očekuje da će naknada koju će subjekat primiti biti dovoljna za pružene usluge servisiranja, obaveza servisiranja koja proizlazi iz dužnosti za servisiranje se priznaje po njenoj fer vrijednosti. Ako se očekuje da će primljena naknada biti više nego dovoljna za servisiranje, imovina servisiranja se priznaje za pravo servisiranja u iznosu koji se utvrđuje na osnovu raspoređivanja knjigovodstvene vrijednosti veće finansijske imovine u skladu s tačkom 24.
22. Ako se, kao posljedica prijenosa, finansijska imovina prestane priznavati u cijelosti, ali prijenos dovodi do toga da subjekat stekne novu finansijsku imovinu ili preuzme novu finansijsku obavezu, odnosno obavezu servisiranja, subjekat je dužan priznati tu novu finansijsku imovinu, finansijsku obavezu ili obavezu servisiranja po fer vrijednosti.
23. Po prestanku priznavanja finansijske imovine u njenoj cijelosti, razlika između
- (a) knjigovodstvene vrijednosti (mjerene na datum prestanka priznavanja) i
 - (b) primljene naknade (uključujući svaku novostečenu imovinu umanjenu za sve preuzete nove obaveze)
- priznaje se u suficitu ili deficitu.
24. Ako je prenesena imovina dio veće finansijske imovine (kao, na primjer, kada subjekat prenese novčane tokove od kamate koji su dio dužničkog instrumenta, vidjeti podtačku (a) tačke 13) a preneseni dio ispunjava uslove da se u cijelosti prestane priznavati, ranija knjigovodstvena vrijednost veće finansijske imovine se raspoređuje između dijela koji se i dalje priznaje i dijela koji se prestaje priznavati, na osnovu relativnih fer vrijednosti tih dijelova na datum prijenosa. Za te potrebe, sa zadržanom imovinom servisiranja se postupa kao sa dijelom koji se i dalje priznaje. Razlika između:
- (a) knjigovodstvene vrijednosti (mjerene na datum prestanka priznavanja) rasporedene na dio koji se prestaje priznavati i
 - (b) primljene naknade za dio koji se prestaje priznavati (uključujući svu novostečenu imovinu umanjenu za sve preuzete nove obaveze)
- priznaje se u suficitu ili deficitu.
25. Kada subjekat rasporedi raniju knjigovodstvenu vrijednost veće finansijske imovine između dijela koji se i dalje priznaje i dijela koji se prestaje priznavati, potrebno je izmjeriti fer vrijednost dijela koji se i dalje priznaje. Ako subjekat ima iskustva s prodajom dijelova sličnih dijelu koji se i dalje priznaje ili ako postoje druge tržišne transakcije za takve dijelove, novije cijene stvarnih transakcija daju najprecizniju procjenu fer vrijednosti odnosnog dijela. Ako nema kotiranih cijena ili novijih tržišnih transakcija na osnovu kojih bi se utvrdila fer vrijednosti dijela koji se i dalje priznaje, najpreciznija procjena te fer vrijednosti je razlika između fer vrijednosti veće finansijske imovine kao cjeline i naknade primljene od primatelja za dio koji se prestaje priznavati.

Prijenosi koji ne ispunjavaju uslove za prestanak priznavanja

26. Kada prijenos nema za posljedicu prestanak priznavanja jer je subjekat zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, subjekat nastavlja priznavati prenesenu imovinu u njenoj cijelosti i dužan je priznati finansijsku obavezu za primljenu naknadu. U narednim periodima, subjekat priznaje svaki prihod od prenesene imovine i svaki rashod koji nastane od finansijske obaveze.

Dalja povezanost s prenesenom imovinom

27. Kada ni ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, a zadrži kontrolu nad njom, subjekat nastavlja priznavati prenesenu imovinu u mjeri u kojoj nastavlja biti povezan s njom. Mjera u kojoj subjekat nastavlja biti povezan s prenesenom imovinom je mjera u kojoj je izložen promjenama vrijednosti prenesene imovine. Na primjer:

- (a) kada je subjekat i dalje povezan s prenesenom imovinom kroz garantiranje za nju, mjera u kojoj je i dalje povezan s tom imovinom je jednaka bilo (i) vrijednosti imovine ili (ii) najvećem iznosu primljene naknade koju bi subjekat mogao biti dužan da otplati („iznos garancije“), koje god od toga je niže;
 - (b) kada je dalja povezanost subjekta s prenesenom imovinom u vidu izdate ili kupljene opcije (ili obiju) za tu imovinu, mjera u kojoj je i dalje povezan s njom je jednaka vrijednosti prenesene imovine koju može ponovno otkupiti. Ako se, međutim, radi o pisanoj opciji prodaje za imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, mjera u kojoj je subjekat i dalje povezan s imovinom je ograničena bilo na fer vrijednosti prenesene imovine ili na cijenu izvršenja opcije (vidjeti tačku UP34), koja god od njih je niža;
 - (c) kada je dalja povezanost subjekta s prenesenom imovinom u vidu opcije koja se izmiruje novcem ili sličnog rezerviranja za prenesenu imovinu, mjera u kojoj je i dalje povezan s tom imovinom se mjeri na isti način kao i mjera njegove povezanosti koja proističe iz opcija koje se ne izmiruju novcem datih u podtački (b).
28. Kada nastavlja priznavati imovinu u mjeri u kojoj je i dalje povezan s njom, subjekat je dužan priznati i pripadajuću obavezu. Bez obzira na druge zahtjeve ovog standarda u pogledu mjerenja, prenesena imovina i pripadajuća obaveza se mjere na osnovi koja odražava prava i dužnosti koje je subjekat zadržao. Pripadajuća obaveza se mjeri na takav način da je neto knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine i pripadajuće obaveze jednaka:
- (a) amortiziranom trošku prava i dužnosti koje je subjekat zadržao, ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku; ili
 - (b) fer vrijednosti prava i dužnosti koje je subjekat zadržao kada se mjere na samostalnoj osnovi, ako se prenesena imovina mjeri po fer vrijednosti.
29. Subjekt nastavlja priznavati svaki prihod koji proistekne iz prenesene imovine u mjeri u kojoj je i dalje povezan s njom, te priznaje svaki rashod koji nastane od pripadajuće obaveze.
30. Za potrebe naknadnog mjerenja, priznate promjene fer vrijednosti prenesene imovine i pripadajuće obaveze se obračunavaju međusobno dosljedno u skladu s tačkom 101. i ne smiju se prebijati.
31. Ako subjekat nastavlja biti povezan samo s dijelom financijske imovine (kao, na primjer, kada zadrži opciju otkupa dijela prenesene imovine ili preostali udio kojim se ne zadržavaju suštinski svi rizici i koristi od vlasništva a subjekat zadržava kontrolu), dužan je rasporediti raniju knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine na dio koji i dalje priznaje na ime nastavka povezanosti s njim i na dio koji više ne priznaje na osnovu relativnih fer vrijednosti tih dijelova na datum prijenosa. Za te potrebe, primjenjuju se zahtjevi tačke 25. Razlika između
- (a) knjigovodstvene vrijednosti (mjerene na datum prestanka priznavanja) raspoređene na dio koji se više ne priznaje i
 - (b) naknade primljene za taj dio koji se više ne priznaje
- priznaje se u suficitu ili deficitu.
32. Ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku, mogućnost predviđena ovim standardom da se financijska obaveza odredi po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit nije primjenjiva na pripadajuću obavezu.

Svi prijenosi

33. Ako se prenesena imovina nastavi priznavati, imovina i pripadajuća obaveza se ne smiju prebijati. Slično tome, subjekat ne prebija ni eventualni prihod koji proistekne od prenesene imovine sa bilo kojim rashodom koji nastane za pripadajuću obavezu (vidjeti tačku 47. MRSJS-a 28).
34. Ako prenositelj primatelju da nenovčani kolateral (kao što su dužnički ili vlasnički instrumenti), obračunavanje tog kolaterala kod prenositelja i primatelja zavisi od toga da li primatelj ima pravo prodati ili ponovo založiti kolateral i da li se desilo da prenositelj ne izmiruje svoje obaveze. Prenositelj i primatelj obračunavaju kolateral kako slijedi:
- (a) ako, po osnovu ugovora ili poslovnog običaja, primatelj ima pravo prodati ili ponovo založiti kolateral, prenositelj je dužan reklasificirati tu imovinu u svom izvještaju o financijskom položaju (na primjer, kao imovinu datu u zajam, založene vlasničke instrumente ili kao potraživanje za otkup) odvojeno od druge imovine;
 - (b) ako primatelj proda kolateral koji mu je založen, dužan je priznati prihod od prodaje i obavezu koja se mjeri po fer vrijednosti na ime svoje dužnosti da vrati kolateral;

- (c) ako prenositelj ne ispuní svoje obaveze prema uslovima ugovora i izgubi pravo na povrat kolaterala, on prestaje priznavati taj kolateral a primatelj ga priznaje kao svoju imovinu početno mjerenu po fer vrijednosti ili, ako je već prodao kolateral, prestaje priznavati svoju dužnost da ga vrati;
- (d) osim u slučaju iz podtačke (c), prenositelj nastavlja knjižiti kolateral kao svoju imovinu a primatelj ga ne smije priznati kao imovinu.

Prestanak priznavanja financijskih obaveza

- 35. Subjekt uklanja financijsku obavezu (ili dio financijske obaveze) iz svog izvještaja o financijskom položaju onda i samo onda kada se ona izmiri, to jeste kada se dužnost iz ugovora izvrši, kada je se odrekne, kada se poništi ili istekne.
- 36. Razmjena dužničkih instrumenata značajno različitih uslova između postojećeg zajmoprimca i zajmodavca računovodstveno se iskazuje kao ispunjenje izvorne financijske obaveze i priznavanje nove financijske obaveze. Slično tome, značajna izmjena uslova postojeće financijske obaveze ili dijela te obaveze (bez obzira da li se može ili ne može pripisati financijskim poteškoćama dužnika) računovodstveno se iskazuje kao ispunjenje izvorne financijske obaveze i priznavanje nove financijske obaveze.
- 37. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske obaveze (ili dijela financijske obaveze) koja je ispunjena ili prenesena na drugu stranu i plaćene naknade, uključujući svu nenovčanu prenesenu imovinu ili preuzete obaveze, priznaje se u suficitu ili deficitu. Kada se zajmodavac odrekne neke dužnosti ili je preuzme treća strana kao dio transakcije koja nije transakcija razmjene, subjekt primjenjuje MRSJS 23.
- 38. Kada ponovo otkupi dio financijske obaveze, subjekt je dužan raniju knjigovodstvenu vrijednost te financijske obaveze rasporediti na dio koji se i dalje priznaje i dio koji se prestaje priznavati na osnovu relativnih fer vrijednosti tih dijelova na datum otkupa. Razlika između (a) knjigovodstvene vrijednosti raspoređene na dio koji se prestaje priznavati i (b) naknade, uključujući svu nenovčanu prenesenu imovinu ili preuzete obaveze, plaćene za dio koji se prestaje priznavati priznaje se u suficitu ili deficitu.

Klasifikacija

Klasifikacija financijske imovine

- 39. Osim kada se primjenjuje tačka 44, subjekt financijsku imovinu klasificira kao imovinu koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku, fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital ili po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit na osnovu sljedećeg:
 - (a) modela upravljanja subjekta financijskom imovinom, kao i
 - (b) karakteristika financijske imovine koje se tiču ugovornih novčanih tokova.
- 40. Financijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - (a) financijska imovina se drži kao dio modela upravljanja čiji cilj je držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova; i
 - (b) na osnovu ugovornih uslova financijske imovine na naznačene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice.

U tačkama od UP48. do UP88. su data uputstva za primjenu navedenih uslova.
- 41. Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - (a) financijska imovina se drži kao dio modela upravljanja čiji cilj se ostvaruje i kroz prikupljanje ugovornih novčanih tokova i kroz prodaju financijske imovine; kao i
 - (b) na osnovu ugovornih uslova financijske imovine na naznačene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice.

U tačkama od UP48. do UP88. su data uputstva za primjenu navedenih uslova.
- 42. Za potrebe primjene podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41:
 - (a) glavnica je fer vrijednost financijske imovine pri početnom priznavanju. Više uputstva o značenju pojma glavnica

data su u tački UP64;

- (b) kamata se sastoji iz naknade na ime vremenske vrijednosti novca, kreditnog rizika povezanog s neizmirenim iznosom glavnice tokom određenog perioda, te drugih osnovnih rizika i troškova pozajmljivanja, kao i na ime profitne marže. Više uputstva o značenju pojma kamata, uključujući značenje pojma vremenska vrijednost novca, su data u tački UP63, te u tačkama od UP67. do UP71.

43. Financijska imovina se mora mjeriti po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, osim kada se mjeri po amortiziranom trošku u skladu s tačkom 40. ili po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. Pri početnom priznavanju određenih ulaganja u vlasničke instrumente koja bi se inače mjerila po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, međutim, subjekat može neopozivo odabrati da naknadne promjene fer vrijednosti prezentira u neto imovini/kapitalu (vidjeti tačke 106. i 107).

Mogućnost određivanja financijske imovine po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

44. Bez obzira na tačke od 39. do 43, pri početnom priznavanju, subjekat može neopozivo odrediti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako se time otklanja ili značajno smanjuje nedosljednost u mjerenju ili priznavanju (koja se naziva još i „računovodstvena neusklađenost”) koja bi u protivnom nastala iz mjerenja imovine ili obaveza, odnosno iz priznavanja dobitaka i gubitaka od te imovine ili obaveza po različitim osnovama (vidjeti tačke od UP91 do UP94).

Klasifikacija financijskih obaveza

45. Subjekt je dužan sve financijske obaveze klasificirati kao obaveze koje se naknadno mjere po amortiziranom trošku, osim:
- (a) financijskih obaveza određenih po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Takve obaveze, uključujući derivatne instrumente koji su obaveze, naknadno se mjere po fer vrijednosti;
 - (b) financijskih obaveza koje nastaju kada prienos financijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja ili kada se primjenjuje pristup zasnovan na daljoj povezanosti. Na mjerenje takvih financijskih obaveza se primjenjuju tačke 26. i 28;
 - (c) ugovora o financijskim garancijama. Nakon početnog priznavanja, takav ugovor njegov izdavalatelj (osim kada se primjenjuje podtačka (a) ili (b) tačke 45) naknadno mjeri po višem od sljedećih iznosa
 - (i) po iznosu ispravke gubitka utvrđenom u skladu s tačkama od 73. do 93 ili
 - (ii) po početno priznatom iznosu (vidjeti tačku 57) umanjenom za, kada je primjereno, kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s principima MRSJS-a 9;
 - (d) preuzetih obaveza davanja zajma po nižim kamatnim stopama od tržišnih. Takve obaveze njihovi davatelji (osim kada se primjenjuje podtačka (a) tačke 45) naknadno mjere po višem od sljedećih iznosa
 - (i) po iznosu ispravke gubitka utvrđenom u skladu s tačkama od 73. do 93. ili
 - (ii) po početno priznatom iznosu (vidjeti tačku 57) umanjenom za, kada je primjereno, kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s principima MRSJS-a 9;
 - (e) potencijalnih naknada koje je sticatelj priznao u okviru kombinacije u javnom sektoru na koju se primjenjuje MRSJS 40. Takve potencijalne naknade kasnije se mjere po fer vrijednosti, uz priznavanje promjena u suficitu ili deficitu.

Mogućnost određivanja financijske obaveze po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

46. Subjekt može, pri početnom priznavanju, neopozivo odrediti da se financijska obaveza mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit kada to dopušta tačka 51, odnosno kada se na taj način dolazi do relevantnijih informacija jer se time
- (a) otklanja ili značajno umanjuje nedosljednost u mjerenju ili priznavanju (koja se naziva još i „računovodstvena neusklađenost”) koja bi u protivnom nastala iz mjerenja imovine ili obaveza, odnosno iz priznavanja dobitaka i gubitaka od te imovine ili obaveza na različitim osnovama (vidjeti tačke od UP91. do UP94); ili
 - (b) grupom financijskih obaveza ili grupom financijske imovine i financijskih obaveza upravlja i njeni rezultati se ocjenjuju na osnovu fer vrijednosti, u skladu s dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima, odnosno strategijom ulaganja, a informacije o grupi se na toj osnovi interno prosljeđuju ključnom upravljačkom osoblju

subjekta (kako je definirano MRSJS-om 20 *Objavljivanje povezanih strana*), kao što su upravni odbor i generalni direktor subjekta (vidjeti tačke od UP95. do UP98).

Ugrađeni derivati

47. Ugrađeni derivat je komponenta hibridnog ugovora, koji uključuje i nederivatni osnovni ugovor, s učinkom da se neki od novčanih tokova kombiniranog instrumenta mijenjaju na sličan način kao kod samostalnog derivata. Ugrađeni derivat dovodi do toga da se neki ili svi novčani tokovi koji bi inače bili zahtijevani ugovorom izmijene prema određenoj kamatnoj stopi, cijeni financijskog instrumenta, cijeni robe, deviznom kursu, indeksu cijena ili stopa, kreditnom rejtingu ili kreditnom indeksu ili drugoj varijabli, pod uslovom da, kada se radi o nefinancijskoj varijabli, ta varijabla nije svojstvena nekoj od ugovornih strana. Derivat koji je povezan s *financijskim instrumentom*, ali koji se, prema ugovoru, može prenijeti nezavisno od tog instrumenta, odnosno koji nema istu drugu ugovornu stranu kao taj instrument, nije ugrađeni derivat već zasebni financijski instrument.

Hibridni ugovori s osnovnim ugovorima koji su financijska imovina

48. Ako hibridni ugovor sadrži osnovni ugovor koji je imovina iz djelokruga ovog standarda, subjekat je dužan zahtijevati tačaka od 39. do 44. primijeniti na cijeli hibridni ugovor.

Ostali hibridni ugovori

49. Ako hibridni ugovor sadrži osnovni ugovor koji nije imovina iz djelokruga ovog standarda, ugrađeni derivat se odvaja od osnovnog ugovora i obračunava kao derivatni instrument u skladu s ovim standardom onda i samo onda kada:
- (a) ekonomske karakteristike i rizici ugrađenog derivata nisu usko povezani s ekonomskim karakteristikama i rizicima osnovnog ugovora (vidjeti tačke UP103. i UP106);
 - (b) bi zasebni instrument s istim uslovima kao i ugrađeni derivat zadovoljio definiciju derivata; i kada
 - (c) se hibridni ugovor ne mjeri po fer vrijednosti, s priznavanjem promjena fer vrijednosti u suficitu ili deficitu (to jeste, derivat koji je ugrađen u financijsku obavezu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit se ne odvaja).
50. Ako je ugrađeni derivat odvojen, osnovni ugovor se obračunava u skladu s odgovarajućim standardima. Ovim standardom se ne uređuje da li ugrađeni derivat treba zasebno prezentirati u izvještaju o financijskom položaju.
51. Bez obzira na tačke 49. i 50, kada ugovor sadrži jedan ili više ugrađenih derivata a osnovni ugovor nije imovina iz djelokruga ovog standarda, subjekat smije odrediti cijeli hibridni ugovor po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, osim kada:
- (a) ugrađeni derivat ili derivati značajno mijenjaju novčane tokove koji bi u protivnom bili zahtijevani ugovorom; ili kada
 - (b) je pri prvom razmatranju sličnog hibridnog instrumenta, na osnovu ograničene ili bez ikakve analize, jasno da je odvajanje ugrađenog derivata ili više njih zabranjeno, kao što je slučaj, primjera radi, kod opcije prijevremene otplate ugrađene u zajam kojom se imatelju dopušta da unaprijed otplati zajam u iznosu koji približno odgovara njegovom amortiziranom trošku.
52. Ako je u skladu s ovim standardom dužan odvojiti ugrađeni derivat od njegovog osnovnog ugovora, ali nije u mogućnosti odvojeno izmjeriti ugrađeni derivat ni na datum sticanja ni na kraju narednog perioda financijskog izvještavanja, subjekat određuje cijeli hibridni ugovor po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.
53. Kada subjekat nije u mogućnosti pouzdano izmjeriti fer vrijednost ugrađenog derivata na osnovu njegovih uslova i odredbi, fer vrijednost ugrađenog derivata je jednaka razlici između fer vrijednosti hibridnog ugovora i fer vrijednosti osnovnog ugovora. Kada subjekat ne može izmjeriti fer vrijednost ugrađenog derivata pomoću ove metode, primjenjuje se tačka 52. i hibridni ugovor određuje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Reklasifikacija

54. Onda i samo onda kada mijenja svoj model upravljanja financijskom imovinom, subjekat svu financijsku imovinu na koju to utiče reklasificira u skladu s tačkama od 39. do 43. Više uputstava za reklasificiranje financijske imovine su dostupna u tačkama od 94. do 100, te UP111, UP112, UP113, UP220. i UP221.
55. Subjekt ne reklasificira financijske obaveze.
56. Sljedeće promjene okolnosti se ne smatraju reklasifikacijom u smislu tačaka 54. i 55:

- (a) stavka koja je ranije bila označena i djelotvorna kao instrument zaštite u zaštiti novčanog toka ili u zaštiti neto ulaganja od rizika prestala je ispunjavati uslove za to;
- (b) stavka postaje označeni i djelotvoran instrument zaštite u zaštiti novčanog toka ili u zaštiti neto ulaganja od rizika; i
- (c) promjene u mjerenju prema tačkama od 152. do 155.

Mjerenje

Početno mjerenje

- 57. Osim kada je riječ o kratkoročnim potraživanjima od kupaca i plaćanjima dobavljačima iz djelokruga tačke 60, pri početnom priznavanju, subjekat finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu mjeri po njenoj fer vrijednosti, uvećanoj ili umanjenoj, kada se radi o finansijskoj imovini ili finansijskoj obavezi koja se ne mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, za transakcijske troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju, odnosno izdavanju finansijske imovine ili finansijske obaveze.
- 58. Ako se, međutim, fer vrijednost finansijske imovine ili finansijske obaveze pri početnom priznavanju razlikuje od transakcijske cijene, subjekat je dužan primijeniti tačku UP117.
- 59. Kada subjekat koristi računovodstvom s datumom izmirenja za imovinu koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku, ta imovina se početno priznaje po njenoj fer vrijednosti na datum trgovanja (vidjeti tačke od UP17. do UP20).
- 60. Bez obzira na zahtjev tačke 57, pri početnom priznavanju, subjekat kratkoročna potraživanja od kupaca i plaćanja dobavljačima smije mjeriti po iznosu iz originalne fakture ako učinak diskontiranja nije značajan.

Naknadna mjerenja finansijske imovine

- 61. Nakon početnog priznavanja, subjekat finansijsku imovinu mjeri u skladu s tačkama od 39. do 44. po:
 - (a) amortiziranom trošku;
 - (b) fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital; ili po
 - (c) fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.
- 62. Subjekt primjenjuje zahtjeve iz tačaka od 73. do 93. u pogledu umanjenja vrijednosti na finansijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku u skladu s tačkom 40. i na finansijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41.
- 63. Subjekt primjenjuje zahtjeve u pogledu računovodstva zaštite od rizika iz tačaka od 137. do 143 (i, kada je primjenjivo, tačaka od 99. do 105. MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* kod korištenja računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od rizika kamatne stope) na finansijsku imovinu koja je označena kao zaštićena stavka.²

Naknadna mjerenja finansijskih obaveza

- 64. Nakon početnog priznavanja, subjekat finansijske obaveze mjeri u skladu s tačkama 45. i 46.
- 65. Subjekt primjenjuje zahtjeve u pogledu računovodstva zaštite iz tačaka od 137. do 143. (i, kada je primjenjivo, tačaka od 99. do 105. MRSJS-a 29 kod korištenja računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od rizika kamatne stope) na finansijsku obavezu koja je označena kao zaštićena stavka.

Razmatranja kod mjerenja fer vrijednosti

- 66. Pri utvrđivanju fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijske obaveze za potrebe primjene ovog standarda, MRSJS-a 28 ili MRSJS-a 30, subjekat primjenjuje tačke od UP144. do UP155. Dodatka A.
- 67. Najbolji dokaz za fer vrijednost su kotirane cijene na aktivnom tržištu. Kada ne postoji aktivno tržište za neki finansijski instrument, subjekat fer vrijednost utvrđuje pomoću neke tehnike vrjednovanja. Cilj korištenja tehnike vrjednovanja je da se ustanovi kolika bi bila transakcijska cijena na datum mjerenja kod razmjene po tržišnim uslovima izvršene kao rezultat

² U skladu s tačkom 179, subjekat može odabrati da kao svoju računovodstvenu politiku nastaviti primjenjivati zahtjeve MRSJS-a 29 u pogledu računovodstva zaštite od rizika umjesto zahtjeva iz tačaka od 113. do 155. ovog standarda. Kada subjekat donese takvu odluku, upućivanja iz ovog standarda na konkretne zahtjeve tačaka od 113. do 155. koji se tiču računovodstva zaštite nisu relevantna. Umjesto njih, subjekat primjenjuje relevantne zahtjeve MRSJS-a 29 u vezi s računovodstvom zaštite od rizika.

uobičajenog poslovanja. U tehnike vrjednovanja spadaju korištenje tržišnih transakcija po uobičajenim uslovima između informiranih i voljnih strana, kada su dostupne, oslanjanje na sadašnju fer vrijednost drugog instrumenta koji je suštinski isti kao instrument koji se vrjednuje, diskontiranje raščlanjenih novčanih tokova i primjena modela određivanja cijena opcija. Ako učesnici na tržištu uobičajeno koriste neku tehniku vrjednovanja kako bi odredili cijenu datog instrumenta i pokazalo se da ta tehnika daje pouzdane procjene cijena kakve bi se ostvarile u stvarnim tržišnim transakcijama, subjekat je dužan koristiti tu tehniku. Svaka odabrana tehnika vrjednovanja se mora u najvećoj mogućoj mjeri oslanjati na tržišne ulazne vrijednosti a što manje na ulazne vrijednosti koje su svojstvene samo predmetnom subjektu. Ona mora obuhvatati sve faktore koje bi učesnici na tržištu uzeli u razmatranje pri određivanju cijene i biti u skladu s općeprihvaćenim ekonomskim metodologijama za određivanje cijena finansijskih instrumenata. Subjekt povremeno mora baždariiti tehniku koju koristi i testirati da li je i dalje valjana služeći se cijenama iz svih vidljivih tekućih tržišnih transakcija koje se tiču istog instrumenta (to jeste, bez mijenjanja ili prepakiranja) ili na osnovu svih dostupnih tržišnih podataka.

68. Fer vrijednost finansijske obaveze s obilježjem potražnje (poput depozita po viđenju) ne smije biti manja od iznosa koji se treba platiti po viđenju, diskontiranog od prvog datuma kada bi se moglo zatražiti plaćanje tog iznosa.

Mjerenje po amortiziranom trošku

Financijska imovina

Metoda efektivne kamate

69. **Prihod od kamata se izračunava pomoću metode efektivne kamate (vidjeti tačku 9. i tačke od UP156. do UP162). Konkretno, to izračunavanje se vrši tako što se efektivna kamatna stopa primjeni na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine, osim kada se radi o:**

- (a) **Financijskoj imovini čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka, u kom slučaju subjekat primjenjuje kreditno prilagođenu efektivnu kamatnu stopu na amortizirani trošak finansijske imovine od početnog priznavanja.**
- (b) **Financijskoj imovini čija vrijednost nije bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka, ali je to naknadno postala, u kom slučaju subjekat primjenjuje efektivnu kamatnu stopu na amortizirani trošak u narednim izvještajnim periodima.**

70. Subjekt koji, u izvještajnom periodu, prihode od kamata izračunava primjenom metode efektivne kamate na amortizirani trošak finansijske imovine u skladu s podtačkom (b) tačke 69, u narednim izvještajnim periodima, te prihode od kamata mora izračunavati primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost ako se kreditni rizik finansijskog instrumenta poboljša tako da vrijednost finansijske imovine više nije kreditno umanjena a to poboljšanje se može objektivno povezati s događajem koji je nastao nakon primjene zahtjeva iz podtačke (b) tačke 69. (kao što je slučaj s poboljšanjem kreditnog rejtinga zajmoprimca).

Izmjene ugovornih novčanih tokova

71. Kada se ugovorni novčani tokovi od finansijske imovine iznova dogovaraju ili mijenjaju na neki drugi način a taj ponovni dogovor ili promjena ne dovedu do prestanka priznavanja date finansijske imovine u skladu s ovim standardom, subjekat je dužan ponovno izračunati bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine i priznati dobitak ili gubitak od izmjene u suficitu ili deficitu. Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine ponovno se izračunava po sadašnjoj vrijednosti iznova dogovorenih ili izmijenjenih ugovornih novčanih tokova diskontiranih po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijske imovine (odnosno kreditno prilagođenoj efektivnoj kamatnoj stopi kod finansijske imovine čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka) ili, kada je primjenjivo, po revidiranoj efektivnoj kamatnoj stopi izračunatoj u skladu s tačkom 139. Knjigovodstvena vrijednost izmijenjene finansijske imovine se usklađuje za sve nastale troškove ili naknade, koji se amortiziraju tokom preostalog trajanja izmijenjene finansijske imovine.

Otpis

72. Subjekt direktno umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine kada razumno ne očekuje da povрати dio ili cijelu tu finansijsku imovinu. Otpis je događaj koji dovodi do prestanka priznavanja (vidjeti podtačku (r) tačke UP37).

Promjene osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova usljed reforme referentnih kamatnih stopa

- 72A. Subjekt primjenjuje tačke od 72B. do 72E. na finansijsku imovinu ili finansijsku obavezu onda i samo onda kada do promjene osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova te finansijske imovine, odnosno finansijske obaveze dođe usljed reforme referentnih kamatnih stopa. Za te potrebe, pojam „reforma referentne kamatne stope“ se odnosi na reformu određene kamatne stope na nivou cijelog tržišta na način opisan u tački 155B.

- 72B. Osnova za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova finansijske imovine, odnosno finansijske obaveze se može promijeniti:

- (a) kroz izmjenu uslova ugovora kako su određeni kod početnog priznavanja finansijskog instrumenta (tako što se, primjera

radi, uslovi ugovora izmijene da se data referentna stopa zamijeni alternativnom);

- (b) na način koji nije razmatran, odnosno ugrađen u uslove ugovora kod početnog priznavanja financijskog instrumenta a da se pri tome ne vrši izmjena tih uslova (tako što se, na primjer, jedna metoda izračunavanja referentne kamatne stope zamijeni drugom bez mijenjanja uslova ugovora); i/ili
- (c) kao posljedica aktivacije postojećeg uslova ugovora (kada se, na primjer, pokrene postojeća rezervna klauzula).

72C. Kao praktičnu pomoć, subjekat primjenjuje tačku UP160. da bi obračunao promjenu osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova financijske imovine ili financijske obaveze koju nalaže reforma referentnih kamatnih stopa. Ta praktična pomoć se može koristiti samo kod promjena koje nalaže i u kojoj mjeri ih nalaže reforma referentnih kamatnih stopa (vidjeti i tačku 72E). Za te potrebe, reforma referentnih kamatnih stopa nalaže promjenu osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova onda i samo onda kada su ispunjena oba sljedeća uslova:

- (a) neophodnost promjene direktno proističe iz reforme referentnih kamatnih stopa; i
- (b) nova osnova za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova je, ekonomski gledano, jednaka ranijoj osnovi (to jeste, osnovi koja je korištena neposredno prije odnosne izmjene).

72D. U primjere promjena koje dovode do primjene nove osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova koja će biti ekonomski jednaka ranijoj osnovi (to jeste, osnovi koja je korištena neposredno prije date promjene) spadaju:

- (a) zamjena postojeće referentne kamatne stope koja je korištena kod utvrđivanja ugovornih novčanih tokova financijske imovine ili financijske obaveze s alternativnom referentnom stopom, odnosno provođenje takve reforme referentne kamatne stope na način da se promijeni metoda izračunavanja referentne kamatne stope, uz dodavanje fiksnog raspona neophodnog da se nadoknadi razlika između osnove koja se koristi kod važeće referentne kamatne stope i osnove za alternativnu referentnu stopu;
- (b) izmjene perioda za usklađivanje, datuma usklađivanja, odnosno broja dana između datuma isplate kupona da bi se omogućilo provođenje reforme neke referentne kamatne stope; i
- (c) uvođenje rezervne klauzule u uslove ugovora za financijsku imovinu ili financijsku obavezu da bi se omogućilo izvršavanje svih promjena iz podtačaka (a) i (b).

72E. U slučajevima kada se, pored promjene osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova koju nalaže reforma referentne kamatne stope, izvrše i druge promjene na financijskoj imovini ili financijskoj obavezi, subjekat prvo koristi praktičnu pomoć iz tačke 72C. u odnosu na izmjene koje nalaže reforma referentnih kamatnih stopa a tek potom i sve druge primjenjive zahtjeve ovog standarda na eventualne dodatne promjene na koje se to praktična pomoć ne odnosi. Onda kada dodatne promjene ne dovedu do prestanka priznavanja financijske imovine ili financijske obaveze, subjekat primjenjuje tačku 71. ili tačku UP161, kako spada, da bi iskazao te dodatne promjene. Ako dodatne promjene dovedu do prestanka priznavanja financijske imovine ili financijske obaveze, subjekat primjenjuje zahtjeve koji se odnose na prestanak priznavanja.

Umanjenje vrijednosti

Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Opći pristup

- 73. **Subjekt priznaje ispravku gubitka za očekivane kreditne gubitke od financijske imovine koja se mjeri u skladu s tačkom 40. ili tačkom 41, potraživanja po osnovu najma ili preuzete obaveze davanja zajma te ugovore o financijskim garancijama na koje se primjenjuju zahtjevi u pogledu umanjenja vrijednosti u skladu s podtačkom (g) tačke 2, podtačkom (c) tačke 45. ili podtačkom (d) tačke 45.**
- 74. Subjekt je dužan primijeniti zahtjeve u pogledu umanjenja vrijednosti pri priznavanju i mjerenju ispravaka gubitka za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. Te ispravke gubitka, međutim, treba priznati u neto imovini/kapitalu i njima se ne smije umanjiti knjigovodstvena vrijednost financijske imovine u izvještaju o financijskom položaju.
- 75. **Uz uvažavanje tačaka od 85. do 88, na svaki datum izvještavanja, subjekat je dužan izmjeriti ispravku gubitka za financijski instrument u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja tog instrumenta ako se kreditni rizik financijskog instrumenta znatno povećao od početnog priznavanja.**
- 76. Svrha zahtjeva u pogledu umanjenja vrijednosti je priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja svih financijskih instrumenata čiji se kreditni rizik znatno povećao od početnog priznavanja, bez obzira na to da li se procjenjuju na pojedinačnoj ili na skupnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrepljive informacije, uključujući informacije koji se odnose na budućnost.

77. **Uz uvažavanje tačaka od 85. do 88, ako se kreditni rizik financijskog instrumenta nije značajno povećao od početnog priznavanja do datuma izvještavanja, subjekat je dužan izmjeriti ispravke gubitka za taj financijski instrument po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku dvanaest (12) mjeseci.**
78. Za preuzete obaveze davanja zajmova i ugovore o financijskim garancijama, datum na koji subjekat kao strana prihvati neopozivu obavezu smatra se datumom početnog priznavanja za potrebe primjene zahtjeva u pogledu umanjenja vrijednosti.
79. Ako je, u prethodnom izvještajnom periodu, ispravke gubitka za neki financijski instrument mjerio po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta, ali na tekući datum izvještavanja utvrdi da tačka 75. više nije zadovoljena, subjekat na taj datum izvještavanja ispravke gubitka mjeri po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku dvanaest (12) mjeseci.
80. Subjekt priznaje *dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti* u suficit ili deficit u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka (ili poništenja) koji je potreban da se ispravke gubitke na datum izvještavanja usklade prema iznosu koji je potrebno priznati u skladu s ovim standardom.

Utvrđivanje značajnih povećanja kreditnog rizika

81. Na svaki datum izvještavanja, subjekat je dužan procijeniti da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta od početnog priznavanja. Kod te procjene, on koristi promjenu rizika da će doći do neizmirenja obaveza tokom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta a ne promjenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka. Kako bi tu izvršio procjenu, subjekat upoređuje rizik neizmirenja obaveza u vezi s financijskim instrumentom na datum izvještavanja s rizikom neizmirenja obaveza u vezi s financijskim instrumentom na datum početnog priznavanja i, pri tome, uzima u obzir razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora, koje su pokazatelj značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja.
82. Subjekt može pretpostaviti da nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta od početnog priznavanja ako se na datum izvještavanja utvrdi da financijski instrument za sobom povlači nizak stepen kreditnog rizika (vidjeti tačke UP186, UP187. i UP188).
83. Ako se do razumnih i potkrepljivih informacija usmjerenih na budućnost može doći bez nepotrebnih troškova ili napora, subjekat se kod utvrđivanja da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ne smije oslanjati samo na informacije o prekoračenju dospijeca. Ako se, međutim, do informacija koje su dalekosežnije od onih o prekoračenju dospijeca (na pojedinačnoj ili skupnoj osnovi) ne može doći bez nepotrebnih troškova ili napora, subjekat može koristiti informacije o prekoračenju dospijeca kako bi utvrdio da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Bez obzira na koji način subjekat procjenjuje značajna povećanja kreditnog rizika, postoji oboriva pretpostavka da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja ako su ugovorena plaćanja dospjela i neizmirena duže od trideset (30) dana. Subjekt može oboriti tu pretpostavku ako raspolaže razumnim i potkrepljivim informacijama do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora i kojima se dokazuje da nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja, bez obzira što je dospijeće ugovornih plaćanja prekoračeno za više od 30 dana. Kada subjekat utvrdi da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika prije nego prekoračenje dospijeca ugovornih plaćanja pređe 30 dana, oboriva pretpostavka ne važi.

Izmijenjena financijska imovina

84. Ako su ugovorni novčani tokovi od financijske imovine iznova dogovoreni ili izmijenjeni a financijsku imovinu se nije prestalo priznavati, subjekat je dužan procijeniti da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta u skladu s tačkom 75. poredeći:
- (a) rizik nastanka neizmirenja obaveza na datum izvještavanja (na osnovu izmijenjenih uslova ugovora); i
 - (b) rizik nastanka neizmirenja obaveza pri početnom priznavanju (na osnovu izvornih, neizmijenjenih uslova ugovora).

Financijska imovina čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka

85. **Bez obzira na tačke 75. i 77, subjekat, na datum izvještavanja, kao ispravku gubitka za financijsku imovinu čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka priznaje samo kumulativne promjene kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja do kojih dođe nakon početnog priznavanja.**
86. Na svaki datum izvještavanja, subjekat priznaje iznos promjene kreditnih gubitaka koji se očekuju tijekom vijeka trajanja instrumenta kao dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti u suficit ili deficit. On povoljne promjene kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja priznaje kao dobitak od umanjenja vrijednosti, čak i ako su kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja manji od iznosa očekivanih kreditnih gubitaka koji su pri početnom priznavanju bili uključeni u procijenjene novčane tokove.

Pojednostavljeni pristup za potraživanja

87. **Bez obzira na tačke 75. i 77, subjekat ispravku gubitka mora uvijek mjeriti po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja za:**
- (a) **potraživanja od kupaca nastala iz transakcija razmjene iz djelokruga MRSJS-a 9 i transakcija koje nisu transakcije razmjene iz djelokruga MRSJS-a 23;**
 - (b) **potraživanja po osnovu najma nastala iz transakcija iz djelokruga MRSJS-a 43, kada subjekat kao svoju računovodstvenu politiku odabere da ispravke gubitka mjeri po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja. Ta računovodstvena politika se mora primjenjivati na sva potraživanja po osnovu najma, ali se smije primijeniti zasebno na potraživanja od finansijskih i potraživanja od poslovnih najмова.**
88. Subjekt računovodstvenu politiku za potraživanja od kupaca i računovodstvenu politiku za potraživanja po osnovu najma može odabrati nezavisno jednu od druge.
89. Zahtjevi koji se tiču finansijske imovine čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka (vidjeti tačke 9, 85. i 86) se ne primjenjuju na kratkoročna potraživanja od kupaca.

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

90. **Subjekt je očekivane kreditne gubitke finansijskog instrumenta dužan mjeriti na način koji odražava:**
- (a) **nepristran iznos zasnovan na vjerovatnoći koji se utvrđuje kroz ocjenjivanje niza mogućih ishoda;**
 - (b) **vremensku vrijednost novca; i**
 - (c) **razumne i potkrepljive informacije, do kojih se na datum izvještavanja može doći bez nepotrebnih troškova ili napora, o prošlim događajima, trenutnim uslovima i predviđanjima budućih ekonomskih uslova.**
91. Pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka, subjekat ne mora obavezno utvrditi svaki mogući scenarij, ali mora uzeti u obzir rizik ili izglednost nastanka kreditnog gubitka kroz odražavanje kako mogućnosti nastanka tako i mogućnosti nenastanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerovatnoća nastanka kreditnog gubitka izuzetno mala.
92. Najduži period koji se razmatra pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka je najduži ugovorni period (uključujući opcije produženja) tokom kojeg je subjekat izložen kreditnom riziku, a ne neki duži period, čak i kada je taj duži period u skladu s poslovnom praksom.
93. Neki finansijski instrumenti, međutim, uključuju i komponentu zajma i komponentu nepovučenog odobrenog zajma i mogućnost subjekta prema ugovoru da zatraži otplatu i opozove nepovučeni zajam ne ograničava njegovu izloženost kreditnim gubicima na otkazni period ugovora. Kod takvih finansijskih instrumenata i samo kod takvih finansijskih instrumenata, subjekat očekivane kreditne gubitke mjeri tokom perioda svoje izloženosti kreditnom riziku i tokom kojeg se očekivani kreditni gubici ne bi umanjili mjerama upravljanja kreditnim rizicima, čak i ako taj period traje duže od najdužeg ugovornog perioda.

Reklasifikacija finansijske imovine

94. **Ako reklasificira finansijsku imovinu u skladu s tačkom 54, subjekat je tu reklasifikaciju dužan vršiti prospektivno od datuma reklasifikacije. On ne prepravlja prethodno priznate dobitke, gubitke (uključujući dobitke ili gubitke od umanjjenja vrijednosti) niti kamate. Zahtjevi u pogledu reklasifikacije su dati u tačkama od 95. do 100.**
95. **Ako subjekat finansijsku imovinu reklasificira iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, njena fer vrijednost se mora izmjeriti na datum reklasifikacije. Svaki dobitak ili gubitak koji nastane kao razlika između prethodnog amortiziranog troška finansijske imovine i fer vrijednosti priznaje se u suficitu ili deficitu.**
96. **Ako subjekat finansijsku imovinu reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, njena fer vrijednost na datum reklasifikacije postaje njena nova bruto knjigovodstvena vrijednost. (Vidjeti uputstva za utvrđivanje efektivne kamatne stope i ispravke gubitka na datum reklasifikacije u tački UP221.)**
97. **Ako subjekat finansijsku imovinu reklasificira iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, njena fer vrijednost se mora izmjeriti na datum reklasifikacije. Svaki dobitak ili gubitak koji nastane kao razlika između prethodnog amortiziranog troška finansijske imovine i fer vrijednosti priznaje se u neto imovini/kapitalu. Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka se ne usklađuju zbog reklasifikacije. (Vidjeti tačku UP220.)**
98. **Ako subjekat finansijsku imovinu reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, finansijska imovina se reklasificira po njenoj fer vrijednosti na datum**

reklasifikacije. Kumulativni dobici ili gubici prethodno priznati u neto imovini/kapitalu se, međutim, uklanjaju iz neto imovine/kapitala i usklađuju prema fer vrijednosti financijske imovine na datum reklasifikacije. Kao posljedica toga, financijska imovina se mjeri na datum reklasifikacije kao da je oduvijek bila mjerena po amortiziranom trošku. To usklađenje utiče na neto imovinu/kapital, ali ne i na suficit ili deficit pa, dakle, ne predstavlja reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1 *Prezentacija financijskih izvještaja*). Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka se ne usklađuju zbog reklasifikacije. (Vidjeti tačku UP220.)

99. Ako subjekat financijsku imovinu reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, ta financijska imovina se nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. (Uputstva za utvrđivanje efektivne kamatne stope i ispravke gubitka na datum reklasifikacije su data u tački UP221.)
100. Ako subjekat financijsku imovinu reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, ta financijska imovina se nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. Kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u neto imovini/kapitalu se reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1) na datum reklasifikacije.

Dobici i gubici

101. Dobitak ili gubitak od financijske imovine ili financijske obaveze koja se mjeri po fer vrijednosti priznaje se u suficitu ili deficitu, osim kada je:
- (a) dio odnosa zaštite od rizika (vidjeti tačke od 137. do 143. i, ako je primjenjivo, tačke od 99. do 105. MRSJS-a 29 kod korištenja računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od rizika kamatne stope);
 - (b) ulaganje u vlasnički instrument a subjekat je odabrao da dobitke i gubitke od tog ulaganja prezentira u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106;
 - (c) financijska obaveza određena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit a subjekat učinke promjena u kreditnom riziku obaveze mora prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 108; ili kada je
 - (d) riječ o financijskoj imovini koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. i subjekat neke promjene fer vrijednosti mora priznati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 111.
102. Dividende ili slične raspodjele se priznaju u suficit ili deficit onda i samo onda kada je:
- (a) utvrđeno pravo subjekta na isplatu dividende;
 - (b) izgledno da će ekonomske koristi povezane s dividendom priticati u subjekat; i
 - (c) iznos dividende moguće pouzdano izmjeriti.
103. Dobitak ili gubitak od financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku i koja nije dio odnosa zaštite od rizika (vidjeti tačke od 137. do 143. i, kada je primjenjivo, tačke od 99. do 105. MRSJS-a 29 kod korištenja računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika na zaštitu portfelja od rizika kamatne stope) priznaje se u suficit ili deficit kada se ta financijska imovina prestane priznavati, reklasificira u skladu s tačkom 95, kroz postupak amortizacije ili radi priznavanja dobitka, odnosno gubitka od umanjenja vrijednosti. Ako reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku, subjekat je dužan primijeniti tačke 95. i 97. Dobitak ili gubitak od financijske obaveze koja se mjeri po amortiziranom trošku i koja nije dio odnosa zaštite od rizika (vidjeti tačke od 137. do 143. i, kada je primjenjivo, tačke od 99. do 105. MRSJS-a 29 kod korištenja računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od rizika kamatne stope) priznaje se u suficit ili deficit kada se ta financijska obaveza prestane priznavati i kroz postupak amortizacije. (Vidjeti uputstva o dobicima i gubicima od kursnih razlika u tački UP224.)
104. Dobitak ili gubitak od financijske imovine ili financijskih obaveza koje su zaštićene stavke u odnosu zaštite od rizika se priznaje u skladu s tačkama od 137. do 143. i, kada je primjenjivo, tačkama od 99. do 105. MRSJS-a 29 kod korištenja računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od rizika kamatne stope.
105. Ako subjekat prizna financijsku imovinu služeći se računovodstvom s datumom izmirenja (vidjeti tačke 11, UP17. i UP20), za imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku se ne priznaje nikakva promjena fer vrijednosti imovine koja će biti primljena tokom perioda od datuma trgovanja do datuma izmirenja. Za imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, međutim, promjena fer vrijednosti se priznaje u suficitu ili deficitu, odnosno u neto imovini/kapitalu, kako je primjereno u skladu s tačkom 101. Za potrebe primjene zahtjeva u pogledu umanjenja vrijednosti, datum trgovanja se smatra datumom početnog priznavanja.

Ulaganja u vlasničke instrumente

106. Pri početnom priznavanju, subjekat može donijeti neopozivu odluku da u neto imovini/kapitalu prezentira naknadne promjene fer vrijednosti ulaganja u vlasnički instrument iz djelokruga ovog standarda koji nije ni namijenjen trgovanju niti predstavlja potencijalnu naknadu koju sticatelj priznaje u okviru kombinacije u javnom sektoru. (Vidjeti uputstava o dobicima ili gubicima od kursnih razlika u tački UP226.)
107. Kada napravi izbor iz tačke 106, subjekat je dužan priznati dividende ili slične raspodjele od odnosnog ulaganja u suficit ili deficit skladu s tačkom 102.

Obaveze određene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

108. Subjekt prezentira dobitak ili gubitak od financijske obaveze određene kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 46. ili tačkom 51. kako slijedi:
- (a) iznos promjene fer vrijednosti financijske obaveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obaveze prezentira se u neto imovini/kapitalu (vidjeti tačke od UP236. do UP243); a
 - (b) preostali iznos promjene fer vrijednosti obaveze prezentira se u suficitu ili deficitu,
- osim ako bi postupanje s učincima promjena kreditnog rizika obaveze opisanim u podtački (a) stvorilo ili povećalo računovodstvenu neusklađenost u suficitu ili deficitu (u kom slučaju se primjenjuje tačka 109). Uputstva za utvrđivanje mogućeg stvaranja ili povećanja računovodstvene neusklađenosti su data u tačkama UP228, UP229, UP230, UP233, UP234. i UP235.
109. Ako bi zahtjevi iz tačke 108. stvorili ili doveli do povećanja računovodstvene neusklađenosti u suficitu ili deficitu, subjekat sve dobitke ili gubitke od odnosne obaveze (uključujući učinke promjena kreditnog rizika obaveze) prezentira u suficitu ili deficitu.
110. Bez obzira na zahtjeve iz tačaka 108. i 109, subjekat u suficitu ili deficitu prezentira sve dobitke ili gubitke od preuzetih obaveza davanja zajma i od ugovora o financijskim garancijama koji su određeni po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital

111. Dobitak ili gubitak od financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. priznaju se u neto imovini/kapitalu, osim dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti (vidjeti tačke od 73. do 93) i dobitaka i gubitaka od kursnih razlika (vidjeti tačke UP224. i UP225), sve do prestanka priznavanja financijske imovine ili njene reklasifikacije. Kada se financijska imovina prestane priznavati, ukupni dobitak ili gubitak prethodno priznat u neto imovini/kapitalu se reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti tačke 125A, 125B. i 125C. MRSJS-a 1). Ako se financijska imovina reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, subjekat ukupni dobitak ili gubitak prethodno priznat u neto imovini/kapitalu obračunava u skladu s tačkama 98. i 100. Kamate izračunate pomoću metode efektivne kamate se priznaju u suficitu ili deficitu.
112. Kako je opisano u tački 111, ako se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41, iznosi koji se priznaju u suficitu ili deficitu su jednaki iznosima koji bi se priznali u suficitu ili deficitu da je ta financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku.

Računovodstvo zaštite od rizika

Cilj i djelokrug računovodstva zaštite od rizika

113. Cilj računovodstva zaštite od rizika je da se, u financijskim izvještajima, prikaže učinak aktivnosti subjekta na upravljanju rizicima u okviru kojih se financijski instrumenti koriste za upravljanje izloženošću određenim rizicima koji bi mogli uticati na suficit ili deficit (ili na neto imovinu/kapital, kada se radi o ulaganjima u vlasničke instrumente za koje je subjekat promjene fer vrijednosti odlučio prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106). Tim se pristupom želi odraziti kontekst instrumenata zaštite u kojem se primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika kako bi se omogućio uvid u njihovu svrhu i učinak.
114. Subjekt može odlučiti da označi odnos zaštite od rizika između instrumenta zaštite i zaštićene stavke u skladu s tačkama od 116. do 128. te od UP244. do UP274. Za odnose zaštite koji ispunjavaju kriterije da se označe kao takvi, subjekat dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite i zaštićene stavke obračunava u skladu s tačkama od 130. do 143. i od UP294. do UP321. Kada je zaštićena stavka grupa stavki, subjekat je dužan zadovoljiti i dodatne zahtjeve iz tačaka od 146. do 151. i tačaka od UP333. do UP348.
115. Kod zaštite fer vrijednosti izloženosti riziku kamatne stope portfelja financijske imovine ili financijskih obaveza (i samo kod takve zaštite), umjesto zahtjeva iz ovog standarda, subjekat smije primijeniti zahtjeve u pogledu računovodstva zaštite iz MRSJS-a 29. U tom slučaju, on mora primijeniti i posebne zahtjeve koji se tiču računovodstva zaštite fer vrijednosti kod zaštite

portfelja od rizika kamatne stope i kao zaštićenu stavku označiti dio koji predstavlja iznos u valuti (vidjeti tačke 91. i 100, te tačke od UP157. do UP175. MRSJS-a 29).

Instrumenti zaštite od rizika

Instrumenti koji ispunjavaju uslove da se označe kao instrumenti zaštite

116. **Derivatni instrument koji se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit može se označiti kao instrument zaštite od rizika, osim kada se radi o pojedinim pisanim opcijama (vidjeti tačku UP247).**
117. **Nederivatna financijska imovina ili nederivatna financijska obaveza koja se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit se može označiti kao instrument zaštite od rizika, osim kada se radi o financijskoj obavezi određenoj po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit za koju se iznos promjene fer vrijednosti koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obaveze prezentira u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 108. Kad je riječ o zaštiti od valutnog rizika, komponenta nederivatne financijske imovine ili nederivatne financijske obaveze koja se odnosi na valutni rizik se može označiti kao instrument zaštite od rizika ako nije ulaganje u vlasnički instrument čije je promjene fer vrijednosti subjekat odlučio prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106.**
118. **Za potrebe računovodstva zaštite, samo ugovori sa stranom izvan izvještajnog subjekta (to jeste, stranom koja nije dio ekonomskog subjekta, odnosno dio pojedinačnog subjekta o kojem se izvještava) se mogu označiti kao instrumenti zaštite od rizika.**

Označavanje instrumenata zaštite od rizika

119. Instrument koji ispunjava uslove da se označi kao instrument zaštite od rizika se kao takav mora označiti u njegovoj cijelosti. Dopusćeni su samo sljedeći izuzeci:
- (a) odvajanje unutrašnje vrijednosti i vremenske vrijednosti ugovora o opciji i označavanje samo promjene unutrašnje vrijednosti opcije, bez njene vremenske vrijednosti, kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti tačku 144, te tačke od UP322. do UP326);
 - (b) odvajanje terminskog i promptnog elementa terminskog ugovora i označavanje samo promjene vrijednosti promptnog elementa terminskog ugovora, ne i terminskog elementa tog ugovora, kao instrumenta zaštite od rizika. Slično tome, i raspon devizne osnovice se može odvojiti i isključiti iz označavanja financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti tačku 145, te tačke od UP327. do UP332);
 - (c) dio kompletnog instrumenta zaštite od rizika, na primjer pedeset (50) posto nominalne vrijednosti, može se označiti kao instrument zaštite u odnosu zaštite od rizika. Instrument zaštite od rizika se, međutim, ne smije označiti za dio promjene njegove fer vrijednosti koja nastane samo za dio perioda tokom kojeg instrument zaštite od rizika ostaje u opticaju.
120. Subjekt može sagledavati skupno i zajedno označiti kao instrument zaštite od rizika bilo koju kombinaciju sljedećih (uključujući situacije kada se rizik ili rizici koji proističu iz jednog instrumenta zaštite prebijaju s rizicima koji proističu iz drugih):
- (a) derivatnih instrumenata, odnosno dijelova derivatnih instrumenata; i
 - (b) nederivatnih instrumenata ili dijelova nederivatnih instrumenata.
121. Derivatni instrument koji objedinjuje pisanu opciju i kupljenu opciju (poput kamatnog okovratnika), međutim, ne ispunjava uslove da se označi kao instrument zaštite od rizika ako, na datum označavanja, u suštini predstavlja neto pisanu opciju (osim kada uslove za takvo označavanje ispunjava prema tački UP247). Slično tome, dva ili više instrumenata (ili njihovi dijelovi) se mogu zajedno označiti kao instrument zaštite samo ako, na datum označavanja, u kombinaciji jedan s drugim, ne predstavljaju, u suštini, neto pisanu opciju (osim kada uslove za takvo označavanje ispunjavaju prema tački UP247).

Zaštićene stavke

Stavke koje ispunjavaju uslove da se označe kao zaštićene stavke

122. **Zaštićena stavka može biti priznata imovina ili obaveza, nepriznata čvrsta obaveza, predviđena transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje. Zaštićena stavka može biti:**
- (a) pojedinačna stavka; ili
 - (b) grupa stavki (uz uvažavanje tačaka od 146. do 151. i od UP333. do UP348).
- Zaštićena stavka može biti i komponenta takve stavke ili grupe stavki (vidjeti tačku 128, te tačke od UP256. do UP274).**
123. **Zaštićenu stavku mora biti moguće pouzdano izmjeriti.**

124. Ako je zaštićena stavka predviđena transakcija (ili njena komponenta), ta transakcija mora biti vrlo izgledna.
125. Ukupna izloženost koja predstavlja kombinaciju izloženosti koja bi mogla ispunjavati uslove da se označi kao zaštićena stavka prema tački 122. i derivatnog instrumenta se može označiti kao zaštićena stavka (vidjeti tačke UP252. i UP253). To uključuje predviđenu transakciju ukupne izloženosti (odnosno transakcije na koje se strane nisu obavezale, ali koje se očekuje da se dese u budućnosti iz kojih bi mogli nastati izloženost i derivatni instrument) ako je ta ukupna izloženost vrlo izgledna i ako, nakon što nastane i stoga prestane biti predviđanje, ispunjava uslove da se označi kao zaštićena stavka.
126. Za potrebe računovodstva zaštite od rizika, samo imovina, obaveze, čvrste obaveze ili vrlo izgledne predviđene transakcije sa stranom izvan izvještajnog subjekta se mogu označiti kao zaštićene stavke. Računovodstvo zaštite se na transakcije između subjekata unutar istog ekonomskog subjekta može primijeniti samo u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima tih subjekata, ne i u konsolidiranim financijskim izvještajima ekonomskog subjekta, osim:
- (a) konsolidiranih financijskih izvještaja investicijskog subjekta, kako je definiran u MRSJS-u 35, u kom slučaju se transakcije između investicijskog subjekta i subjekata koje kontrolira mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ne isključuju iz konsolidiranih financijskih izvještaja; ili
 - (b) konsolidiranih financijskih izvještaja subjekta koji ima kontrolu nad investicijskim subjektom, kako je definiran u MRSJS-u 35, a koji sam nije investicijski subjekat iz kojih neće biti isključene transakcije između kontroliranog investicijskog subjekta i njegovih ulaganja mjenjenih po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.
127. Kao izuzetak od tačke 126, međutim, valutni rizik monetarne stavke unutar ekonomskog subjekta (poput plaćanja/potraživanja između dva kontrolirana subjekata) može ispunjavati uslove da se označi kao zaštićena stavka u konsolidiranim financijskim izvještajima ako uzrokuje izloženost dobitima ili gubicima koji proizlaze iz kursa stranih valuta koji nisu u potpunosti uklonjeni konsolidacijom u skladu s MRSJS-om 4 *Učinci promjena kursa stranih valuta*. Prema MRSJS-u 4, dobiti ili gubici koji proizlaze iz kursa stranih valuta za monetarne stavke unutar ekonomskog subjekta nisu u potpunosti uklonjeni konsolidacijom ako se s takvom monetarnom stavkom posluje između dva subjekta unutar ekonomskog subjekta s različitim funkcijskim valutama. Pored toga, valutni rizik vrlo izgledne predviđene transakcije unutar ekonomskog subjekta može ispunjavati uslove da se označi kao zaštićena stavka od rizika u konsolidiranim financijskim izvještajima ako je transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji ulazi u tu transakciju i ako će valutni rizik uticati na konsolidirani suficit ili deficit.

Označavanje zaštićenih stavki

128. Subjekt kao zaštićenu stavku u odnos zaštite od rizika može označiti cijelu pojedinačnu stavku ili neku njenu komponentu. Cjelokupna stavka uključuje sve promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke. Komponenta uključuje manje od svih promjena fer vrijednosti, odnosno promjenjivosti novčanih tokova stavke. U tom slučaju, subjekat kao zaštićene stavke može označiti samo sljedeće komponente (uključujući njihove kombinacije):
- (a) samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke koje se mogu pripisati konkretnom riziku ili rizicima (komponenti rizika), pod uslovom da je komponentu rizika moguće zasebno odrediti i pouzdano izmjeriti na osnovu procjene u kontekstu određene strukture tržišta (vidjeti tačke od UP257. do UP264). Za komponente rizika označavaju se samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednost zaštićene stavke koje su iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable (jednstrani rizik);
 - (b) jedan ili više odabranih ugovornih novčanih tokova; i
 - (c) komponente nominalnog iznosa, odnosno određeni dio iznosa stavke (vidjeti tačke od UP265. do UP269).

Kriteriji za primjenu računovodstva zaštite od rizika

129. Računovodstvo zaštite od rizika se može primijeniti na neki odnos zaštite samo ako su ispunjeni svi sljedeći kriteriji:
- (a) odnos zaštite od rizika uključuje samo instrumente zaštite i samo zaštićene stavke koji ispunjavaju uslove da se označe kao takvi;
 - (b) pri uspostavi odnosa zaštite od rizika postoje službeno označavanje i dokumentiranje tog odnosa te cilja i strategije upravljanja rizicima subjekta za uvođenje odnosne zaštite od rizika. U toj dokumentaciji se mora navoditi instrument zaštite od rizika, zaštićena stavka, vrsta rizika od kojeg se štiti i način na koji će subjekat procjenjivati da li odnos zaštite od rizika ispunjava zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite (uključujući analizu izvora nedjelotvornosti zaštite te način na koji će subjekat utvrditi *omjer zaštite od rizika*);
 - (c) odnos zaštite od rizika ispunjava sve sljedeće zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite
 - (i) između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika postoji ekonomski odnos (vidjeti tačke UP278,

UP279. i UP280);

- (ii) učinak kreditnog rizika ne prevladava promjenama vrijednosti koje proizlaze iz tog ekonomskog odnosa (vidjeti tačke UP281. i UP282); i
- (iii) omjer zaštite u odnosu zaštite od rizika je jednak omjeru koji proizlazi iz količine zaštićene stavke koju subjekat stvarno štiti od rizika i količine instrumenta zaštite koju subjekat stvarno koristi za zaštitu te količine stavke od rizika. Takvo označavanje, međutim, ne smije odražavati neravnotežu između pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite koja bi izazvala nedjelotvornost zaštite (bez obzira da li je priznata ili ne) kakva bi mogla dati računovodstveni ishod koji nije u skladu sa svrhom računovodstva zaštite od rizika (vidjeti tačke UP283, UP284. i UP285).

Računovodstveno postupanje s odnosima zaštite od rizika koji ispunjavaju uslove za to

130. Subjekt primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika na odnose zaštite koji ispunjavaju kriterije iz tačke 129. (što uključuje i odluku subjekta da označi odnos zaštite od rizika).
131. Postoje tri (3) vrste odnosa zaštite od rizika, tačnije:
- (a) zaštita fer vrijednosti od rizika – zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti priznate imovine ili obaveze, odnosno nepriznate čvrste obaveze ili komponente takve imovine, obaveze ili čvrste obaveze, koja se može pripisati određenom riziku i mogla bi uticati na suficit ili deficit;
 - (b) zaštita novčanog toka od rizika – zaštita od izloženosti promjenjivosti novčanih tokova koja (i) se može pripisati određenom riziku povezanom sa cijelom priznatom imovinom ili obavezom (kao što su neka ili sva buduća plaćanja kamata na dug s promjenjivom stopom), odnosno komponentom takve imovine ili obaveze, ili sa vrlo izglednom predviđenom transakcijom i (ii) mogla bi uticati na suficit ili deficit; i
 - (c) zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje kako je definirano u MRSJS-u 4.
132. Ako je zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je subjekat promjene fer vrijednosti odlučio prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106, izloženost za koju se pruža zaštita iz podtačke (a) tačke 131. mora biti izloženost koja bi mogla uticati na neto imovinu/kapital. U tom slučaju i samo u tom slučaju, priznata nedjelotvornost zaštite se prezentira u neto imovini/kapitalu.
133. Zaštita čvrste obaveze od valutnog rizika može se obračunati kao zaštita fer vrijednosti ili kao zaštita novčanog toka od rizika.
134. Ako odnos zaštite od rizika prestane ispunjavati zahtjev djelotvornosti zaštite koji se tiče omjera zaštite od rizika (vidjeti stavku (iii) podtačke (c) tačke 129), ali cilj upravljanja rizicima za taj označeni odnos zaštite ostane nepromijenjen, subjekat uskladuje omjer zaštite u odnosu zaštite od rizika tako da taj odnos ponovno ispunjava kriterije da se označi kao takav (što se u ovom standardu naziva „ponovno uravnoteženje” – vidjeti tačke od UP300. do UP314).
135. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika samo kada odnos zaštite (ili dio odnosa zaštite) prestane ispunjavati kriterije za njega (nakon razmatranja svih ponovnih uravnoteženja odnosa zaštite, ako je primjenjivo). To uključuje slučajeve kada instrument zaštite od rizika istekne ili se proda, raskine se ili realizira. Za ove potrebe, zamjena ili prijenos jednog instrumenta zaštite od rizika u drugi instrument zaštite od rizika se ne smatraju istekom niti raskidanjem ako takva zamjena ili prijenos čine dio i u skladu su s dokumentiranim ciljem upravljanja rizicima subjekta. Pored toga, za ove potrebe se ne smatra da je došlo do isteka ili raskidanja instrumenta zaštite od rizika ako:
- (a) se, zbog zakona ili drugih propisa, odnosno uvođenja zakona ili drugih propisa, strane u instrumentu zaštite od rizika dogovore da jednu ili više drugih ugovornih strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge ugovorne strane i tako postanu nove druge ugovorne strane za sve učesnike. Za ove potrebe, druga ugovorna strana u kliringu je centralna druga ugovorna strana (poznata i kao „klirinško društvo” ili „klirinška agencija”) ili subjekat, odnosno subjekti, poput klirinškog člana klirinškog društva ili klijenta klirinškog člana klirinškog društva, koji djeluju kao druga ugovorna strana u obavljanju kliringa preko centralne druge ugovorne strane. Ako strane u instrumentu zaštite od rizika, međutim, zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane drugima, zahtjev iz ove podtačke je ispunjen samo ako svaka od tih strana obavlja kliring s istom centralnom drugom ugovornom stranom;
 - (b) druge moguće izmjene instrumenta zaštite od rizika ograničene su na izmjene koje su neophodne da bi se izvršila zamjena druge ugovorne strane. Dopuštene su samo izmjene koje su u skladu s uslovima koji bi se očekivali da je kliring instrumenta zaštite prvobitno obavila druga strana u kliringu. U te promjene spadaju promjene zahtjeva povezanih sa kolateralom, pravima na prebijanje salda potraživanja i dugovanja, te sa naknadama koje se zaračunavaju.

Prestanak primjene računovodstva zaštite može se odnositi na cijeli odnos zaštite ili samo na neki njegov dio (u kom slučaju se računovodstvo zaštite nastavlja primjenjivati na ostatak odnosa zaštite od rizika).

136. Subjekt je dužan primijeniti:

- (a) tačku 139. ako prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika na zaštitu fer vrijednosti kod koje je zaštićena stavka financijski instrument koji se mjeri po amortiziranom trošku (ili njegova komponenta); a
- (b) tačku 141. kada prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika na zaštitu novčanih tokova.

Zaštite fer vrijednosti od rizika

137. **Sve dok zaštita fer vrijednosti ispunjava kriterije iz tačke 129. da se označi kao takva, odnos zaštite od rizika se obračunava kako slijedi:**

- (a) **dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite se priznaje u suficitu ili deficitu (ili u neto imovini/kapitalu, kada se instrumentom zaštite štiti vlasnički instrument za koji je subjekat promjene fer vrijednosti odlučio prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106);**
- (b) **knjigovodstvena vrijednost stavke zaštićene od rizika usklađuje se za dobitak ili gubitak od zaštite po zaštićenoj stavci (ako je primjenjivo) a taj dobitak ili gubitak se priznaju u suficit ili u deficit. Ako je zaštićena stavka financijska imovina (ili njena komponenta) koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41, dobitak ili gubitak od zaštite po zaštićenoj stavci se priznaju u suficit ili u deficit. Ako je, međutim, zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekat odlučio prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106, ti iznosi ostaju u neto imovini/kapitalu. Ako je zaštićena stavka nepriznata čvrsta obaveza (ili njena komponenta), kumulativna promjena fer vrijednosti te zaštićene stavke nakon njenog označavanja se priznaje kao imovina ili obaveza, uz priznavanje pripadajućeg dobitka ili gubitka u suficit ili u deficit.**

138. Kada je u okviru zaštite fer vrijednosti zaštićena stavka čvrsta obaveza sticanja imovine ili preuzimanja obaveze (ili njena komponenta), početna knjigovodstvena vrijednost te imovine ili obaveze, koja je rezultat ispunjavanja čvrste obaveze od strane subjekta, se usklađuje kako bi se u nju uključila kumulativna promjena fer vrijednosti zaštićene stavke koja je priznata u izvještaju o financijskom položaju.

139. Usklađenja proizašla iz podtačke (b) tačke 137. se amortiziraju u suficitu ili deficitu ako je zaštićena stavka financijski instrument (ili njegova komponenta) koji se mjeri po amortiziranom trošku. Amortizacija može započeti čim dođe do usklađivanja, a najkasnije kada se zaštićena stavka prestane usklađivati za dobitke ili gubitke od zaštite od rizika. Amortizacija se zasniva na ponovo izračunanoj efektivnoj kamatnoj stopi na datum početka amortizacije. U slučaju financijske imovine (ili njene komponente) koja je stavka zaštićena od rizika i koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41, amortizacija se provodi na isti način, ali na iznos koji predstavlja kumulativni dobitak ili gubitak koji je prethodno priznat u skladu s podtačkom (b) tačke 137, umjesto kroz usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti.

Zaštite novčanih tokova od rizika

140. **Sve dok zaštita novčanog toka od rizika ispunjava kriterije iz tačke 129, odnos zaštite se obračunava kako slijedi:**

- (a) **zasebna komponenta neto imovine/kapitala povezana sa stavkom zaštićenom od rizika se usklađuje na niži od sljedećih iznosa (izraženih u apsolutnim vrijednostima),**
 - (i) **kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika od uvođenja zaštite; ili na**
 - (ii) **kumulativnu promjenu fer vrijednosti (sadašnju vrijednost) stavke zaštićene od rizika (to jeste, sadašnju vrijednost kumulativne promjene zaštićenih očekivanih budućih novčanih tokova) od uvođenja zaštite;**
- (b) **dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite od rizika za koji je utvrđeno da je djelotvorna zaštita (to jeste, dio koji se prebija promjenom rezerve za zaštitu novčanog toka izračunate u skladu s podtačkom (a)) priznaje se u neto imovini/kapitalu;**
- (c) **svaki preostali dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika (odnosno dobitak ili gubitak koji su potrebni kao protuteža promjeni rezerve za zaštitu novčanog toka izračunate u skladu s podtačkom (a)) predstavlja nedjelotvornost zaštite koja se priznaje u suficitu ili u deficitu;**
- (d) **iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika u skladu s podtačkom (a) obračunava se kako slijedi**

- (i) ako zaštićena predviđena transakcija naknadno dovede do priznavanja nefinancijske imovine ili nefinancijske obaveze, odnosno ako zaštićena predviđena transakcija za nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obavezu postane čvrsta obaveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika, subjekat taj iznos uklanja iz rezerve za zaštitu novčanog toka i uvrštava ga direktno u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obaveze. To ne predstavlja reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1) i, prema tome, ne utiče na neto imovinu/kapital;
- (ii) kod zaštita novčanih tokova, osim onih obuhvaćenih stavkom (i), taj iznos se reklasificira iz rezerve za zaštitu novčanog toka u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti tačke 125A, 125B. i 125C. MRSJS-a 1) u istom periodu ili periodima u kojima se očekivani budući novčani tokovi zaštićeni od rizika odraze na suficit ili deficit (na primjer, u periodima kada se prizna prihod ili rashod od kamata ili kada se izvrši predviđena prodaja);
- (iii) ako taj iznos, međutim, predstavlja gubitak a subjekat ne očekuje da cijeli taj gubitak ili njegov dio budu nadoknađeni u jednom ili više budućih perioda, on iznos za koji ne očekuje da će biti nadoknađen odmah reklasificira u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti tačke 125A, 125B. i 125C. MRSJS-a 1).

141. Kada prestane primjenjivati računovodstvo zaštite na zaštitu novčanog toka od rizika (vidjeti tačku 135. i podtačku (b) tačke 136), subjekat iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika u skladu s podtačkom (a) tačke 140. obračunava kako slijedi:

- (a) ako se i dalje očekuje nastanak budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika, taj iznos ostaje u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika sve do nastanka budućih novčanih tokova ili dok se primjenjuje stavka (iii) podtačke (d) tačke 140. Kada nastanu budući novčani tokovi, primjenjuje se podtačka (d) tačke 140; a
- (b) ako se više ne očekuje nastanak budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika, taj se iznos odmah reklasificira iz rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1). I dalje se može očekivati ostvarenje budućeg novčanog toka zaštićenog od rizika čije ostvarenje više nije vrlo izgledno.

Zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika

142. **Zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika, uključujući i zaštitu monetarnih stavki koje se obračunavaju kao dio neto ulaganja (vidjeti MRSJS 4), obračunavaju se na sličan način kao i zaštite novčanih tokova, tačnije**

- (a) **dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu se priznaje u neto imovini/kapitalu (vidjeti tačku 140); a**
- (b) **nedjelotvorni dio se priznaje u suficitu ili u deficitu.**

143. **Kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite koji se odnosi na djelotvorni dio zaštite akumuliran u rezervi za preračunavanje stranih valuta se reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1) u skladu s tačkama 57. i 58. MRSJS-a 4 po otuđenju ili djelomičnom otuđenju inostranog poslovanja.**

Računovodstveno postupanje s vremenskom vrijednošću opcija

144. Kada odvaja unutrašnju i vremensku vrijednost ugovora o opciji i samo promjenu unutrašnje vrijednosti opcije označava kao instrument zaštite od rizika (vidjeti podtačku (a) tačke 119), subjekat vremensku vrijednost opcije obračunava kako slijedi (vidjeti tačke od UP322. do UP326):

- (a) subjekat razlikuje vremenske vrijednosti opcija zavisno od vrste stavke koja se opcijom štiti od rizika (vidjeti tačku UP322), tačnije prema
 - (i) zaštićenoj stavki povezanoj s transakcijom; i
 - (ii) zaštićenoj stavki povezanoj s periodom;
- (b) promjena fer vrijednosti vremenske vrijednosti opcije kojom se od rizika štiti zaštićena stavka povezana s transakcijom priznaje se u neto imovini/kapitalu u mjeri u kojoj se odnosi na tu zaštićenu stavku i akumulira se u zasebnoj komponenti neto imovine/kapitala. Kumulativna promjena fer vrijednosti koja proističe iz vremenske vrijednosti opcije akumulirane u zasebnoj komponenti neto imovine/kapitala („iznos”) se obračunava na sljedeći način:
 - (i) ako stavka zaštićena od rizika naknadno dovede do priznavanja nefinancijske imovine ili nefinancijske obaveze,

odnosno čvrste obaveze za nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obavezu na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika, subjekat taj iznos uklanja iz zasebne komponente neto imovine/kapitala i uvrštava ga direktno u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obaveze. To ne predstavlja reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1) i, prema tome, ne utiče na neto imovinu/kapital;

- (ii) kod odnosa zaštite od rizika, osim onih koji su obuhvaćeni stavkom (i), taj iznos se reklasificira iz zasebne komponente neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1) u istom periodu ili periodima u kojima se očekivani budući novčani tokovi zaštićeni od rizika odraze na suficit ili deficit (na primjer, kada se izvrši predviđena prodaja);
 - (iii) ako se, međutim, ne očekuje da cijeli taj iznos ili njegov dio budu nadoknađeni u jednom ili više budućih perioda, iznos za koji se ne očekuje da će biti nadoknađen odmah se reklasificira u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1);
- (c) promjena fer vrijednosti vremenske vrijednosti opcije kojom se od rizika štiti zaštićena stavka povezana s nekim periodom priznaje se u neto imovini/kapitalu u mjeri u kojoj se odnosi na tu zaštićenu stavku i akumulira se u zasebnoj komponenti neto imovine/kapitala. Vremenska vrijednost na datum označavanja opcije kao instrumenta zaštite od rizika, u mjeri u kojoj se odnosi na zaštićenu stavku, sistemski se i racionalno amortizira tokom perioda u kojem bi usklađenje za zaštitu od rizika unutrašnje vrijednosti opcije moglo uticati na suficit ili deficit (odnosno na neto imovinu/kapital, ako je zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekat odlučio prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106). Stoga se, u svakom izvještajnom periodu, iznos amortizacije iz zasebne komponente neto imovine/kapitala reklasificira u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1). Ako se, međutim, računovodstvo zaštite od rizika prestane primjenjivati na odnos zaštite od rizika koji uključuje promjenu unutrašnje vrijednosti opcije kao instrument zaštite, neto iznos (to jeste, iznos koji uključuje i kumulativnu amortizaciju) akumuliran u zasebnoj komponenti neto imovine/kapitala odmah se reklasificira u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1).

Računovodstveno postupanje s terminskim elementom terminskih ugovora i rasponima devizne osnovice financijskih instrumenata

145. Kada odvoji terminski i promptni element terminskog ugovora i označi samo promjenu vrijednosti promptnog elementa terminskog ugovora kao instrument zaštite od rizika ili kada odvoji raspon devizne osnovice od financijskog instrumenta i isključi ga iz označavanja tog financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti podtačku (b) tačke 119), subjekat na taj terminski element terminskog ugovora ili na raspon devizne osnovice može primijeniti tačku 144. na isti način na koji se ona primjenjuje na vremensku vrijednost opcije. U tom slučaju, subjekat koristi uputstva za primjenu iz tačaka od UP327. do UP332.

Zaštite grupe stavki od rizika

Ispunjavanje uslova od grupe stavki da se označi kao zaštićena stavka

146. **Grupa stavki (uključujući grupu stavki koje čine neto poziciju (vidjeti tačke od UP333. do UP340) ispunjava uslove da se označi kao zaštićena stavka samo ako:**
- (a) uključuje stavke (ili komponente stavki) koje, pojedinačno, ispunjavaju uslove da se označe kao zaštićene stavke;
 - (b) se stavkama iz grupe upravlja na skupnoj osnovi u svrhu upravljanja rizicima; i
 - (c) u slučaju zaštite novčanog toka grupe stavki za promjenjivost čijih novčanih tokova se ne očekuje da bude približno srazmjerna ukupnoj promjenjivosti novčanih tokova grupe tako da nastanu pozicije rizika koje se prebijaju
 - (i) radi se o zaštiti od valutnog rizika; a
 - (ii) označavanjem te neto pozicije se određuje izvještajni period u kojem se očekuje da predviđene transakcije utiču na suficit ili deficit, kao i njihova vrsta i opseg (vidjeti tačke UP339. i UP340).

Označavanje komponente nominalnog iznosa

147. Komponenta koja je dio prihvatljive grupe stavki ispunjava uslove da se označi kao zaštićena stavka ako je to označavanje u skladu sa ciljem upravljanja rizicima subjekta.
148. Slojna komponenta čitave grupe stavki (poput donjeg sloja) ispunjava uslove za primjenu računovodstva zaštite samo ako:

- (a) se može zasebno odrediti i pouzdano izmjeriti;
- (b) je cilj upravljanja rizicima da se zaštiti slojna komponenta;
- (c) su stavke iz cijele grupe iz koje je sloj određen izložene istom riziku od kojeg se štiti (tako da to koje konkretne stavke iz grupe čine dio sloja koji se štiti ne utiče značajno na mjerenje zaštićenog sloja);
- (d) kod zaštite postojećih stavki (kao što je nepriznata čvrsta obaveza ili priznata imovina), subjekat može odrediti i pratiti cijelu grupu stavki iz koje je određen zaštićeni sloj (kako bi mogao ispuniti zahtjeve za obračunavanje odnosa zaštite od rizika koji ispunjavaju uslove za to); i ako
- (e) sve stavke iz grupe koje uključuju opcije prijevremene otplate ispunjavaju zahtjeve za komponente nominalnog iznosa (vidjeti tačku UP269).

Prezentiranje

- 149. Za zaštite grupe stavki sa pozicijama rizika koje se prebijaju (to jeste, u zaštiti neto pozicije) kod kojih rizik od kojeg se štiti utiče na različite linijske stavke izvještaja o finansijskim rezultatima i izvještaja o promjenama u neto imovini/kapitalu, svi dobitci ili gubici od zaštite od rizika se u tom izvještaju moraju prezentirati u linijskoj stavki odvojenoj od onih na koje utiču zaštićene stavke. Dakle, u tom izvještaju, iznos linijske stavke koja se odnosi na samu zaštićenu stavku (kao što su prihodi ili rashodi) ostaje nepromijenjen.
- 150. Za imovinu i obaveze koje se u zaštiti fer vrijednosti od rizika štite zajedno kao grupa, dobitak ili gubitak u izvještaju o finansijskom položaju za pojedinačnu imovinu i obaveze se mora priznati kao usklađenje knjigovodstvene vrijednosti odgovarajućih pojedinačnih stavki koje čine tu grupu u skladu s podtačkom (b) tačke 137.

Neto pozicije nulte vrijednosti

- 151. Kada je zaštićena stavka grupa koja predstavlja neto poziciju nulte vrijednosti (to jeste, kada se samim zaštićenim stavkama u potpunosti prebija rizik kojim se upravlja na grupnoj osnovi), subjekat je smije označiti u odnos zaštite od rizika koji ne uključuje instrument zaštite od rizika, pod uslovom da:
 - (a) je zaštita dio strategije obnavljanja zaštite neto pozicije od rizika, prema kojoj subjekat tokom vremena rutinski štiti nove pozicije iste vrste (na primjer, kada se transakcije kreću u vremenskom okviru za koji subjekat primjenjuje zaštitu);
 - (b) se dimenzije zaštićene neto pozicije mijenjaju tokom trajanja strategije obnavljanja zaštite neto pozicije od rizika a subjekat koristi prihvatljive instrumente zaštite za zaštitu neto pozicije od rizika (to jeste, kada neto pozicija nije nula);
 - (c) se računovodstvo zaštite obično primjenjuje na takve neto pozicije kada neto pozicija nije nula i štiti se prihvatljivim instrumentima zaštite od rizika; i da
 - (d) bi neprimjenjivanje računovodstva zaštite na neto pozicije nulte vrijednosti dalo nedosljedne računovodstvene ishode jer se pri obračunavanju ne bi priznale pozicije rizika koje se prebijaju a koje bi inače bile priznate u zaštiti neto pozicije od rizika.

Mogućnost određivanja izloženosti kreditnom riziku za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

Ispunjavanje uslova od izloženosti kreditnom riziku da se označe po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

- 152. **Ako koristi kreditni derivat koji se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit za upravljanje kreditnim rizikom cijelog finansijskog instrumenta ili njegovog dijela (izloženost kreditnom riziku), subjekat može odrediti da se taj finansijski instrument, u mjeri u kojoj se njim (cijelim ili dijelom instrumenta) tako upravlja, mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit kada:**
 - (a) **naziv izloženosti kreditnom riziku (kao što je dužnik ili imatelj preuzete obaveze davanja zajma) odgovara odnosnom subjektu kreditnog derivata („podudarnost naziva”); i**
 - (b) **rang finansijskog instrumenta odgovara rang instrumenta koji se mogu isporučiti u skladu s kreditnim derivatom.**

Subjektat smije izvršiti takvo označavanje bez obzira na to da li finansijski instrument kojim se upravlja u vezi s kreditnim rizikom spada u djelokrug ovog standarda (na primjer, subjekat smije označiti preuzete obaveze davanja zajma koje ne spadaju u djelokrug ovog standarda). On taj finansijski instrument može označiti pri početnom priznavanju, nakon početnog priznavanja ili dok je instrument nepriznat. Subjektat je dužan u isto vrijeme i dokumentirati predmetno označavanje.

Računovodstveno postupanje s izloženostima kreditnom riziku određenim po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

153. Ako je, u skladu s tačkom 152, određeno da se financijski instrument mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit nakon njegovog početnog priznavanja ili ako nije ranije priznat, svaka razlika, u trenutku određivanja, između knjigovodstvene vrijednosti, ako postoji, i fer vrijednosti odmah se priznaje u suficitu ili deficitu. Za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u neto imovini/kapitalu odmah se reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1).
154. Subjekt financijski instrument ili dio financijskog instrumenta koji je doveo do nastanka kreditnog rizika prestaje mjeriti po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit kada:
- (a) se prestanu ispunjavati kriteriji za to iz tačke 152, kao što je slučaj, primjera radi
 - (i) kada kreditni derivat ili povezani financijski instrument koji je doveo do nastanka kreditnog rizika istekne ili se proda, raskine se ili izmiri; ili
 - (ii) kada se kreditnim rizikom financijskog instrumenta prestane upravljati pomoću kreditnih derivata. To se može desiti, na primjer, zbog poboljšanja kreditne sposobnosti zajmoprimca ili imatelja preuzete obaveze davanja zajma, odnosno zbog promjena zahtjeva u vezi s kapitalom koji su nametnuti subjektu; i kada
 - (b) financijski instrument koji dovodi do nastanka kreditnog rizika inače nije obavezno mjeriti po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (to jeste, kada se model upravljanja subjekta u međuvremenu nije promijenio tako da reklasifikacija u skladu s tačkom 54. postane obavezna).
155. Kada subjekt prestane mjeriti financijski instrument ili dio financijskog instrumenta koji je doveo do nastanka kreditnog rizika po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, fer vrijednost tog financijskog instrumenta na datum prestanka mjerenja postaje njegova nova knjigovodstvena vrijednost. Nakon toga se primjenjuje isto mjerenje koje je korišteno prije određivanja financijskog instrumenta za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (uključujući amortizaciju koja proizlazi iz nove knjigovodstvene vrijednosti). Na primjer, financijska imovina koja je izvorno bila klasificirana tako da se mjeri po amortiziranom trošku ponovno se mjeri na taj način a njena efektivna kamatna stopa se ponovno izračunava na osnovu njene nove bruto knjigovodstvene vrijednosti na datum prestanka mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Privremena izuzeća od primjene određenih zahtjeva računovodstva zaštite

- 155A. Subjekt primjenjuje tačke od 155D. do 155L, tačku 156E. i podtačku (d) tačke 184. na sve odnose zaštite od rizika na koje direktno utiče reforma referentnih kamatnih stopa. Te tačke se primjenjuju isključivo na takve odnose zaštite od rizika. Reforma referentnih kamatnih stopa direktno utiče na odnos zaštite od rizika samo kada iz nje proističe neizvjesnost u vezi sa:
- (a) referentnom kamatnom stopom (bez obzira da li je uređena ugovorom ili ne) označenom kao rizik od kojeg se štiti; i/ili
 - (b) terminima ili iznosom novčanih tokova stavke zaštićene od rizika ili instrumenta zaštite od rizika zasnovanim na referentnoj kamatnoj stopi.
- 155B. Za potrebe primjene tačaka od 155D. do 155L, pojam „reforma referentnih kamatnih stopa“ se odnosi na reformu referentnih kamatnih stopa za cijelo tržište, uključujući zamjenu referentne kamatne stope alternativnom referentnom stopom poput one koja proističe iz preporuka datih u izvještaju „Reformiranje najznačajnijih referentnih kamatnih stopa“³ Odbora za financijsku stabilnost iz jula/srpnja 2014. godine.
- 155C. Tačkama od 155D. do 155L. se uređuju samo izuzeci od zahtjeva datih u njima. Subjekt i dalje mora primjenjivati sve druge zahtjeve računovodstva zaštite od rizika na odnose zaštite od rizika na koje direktno utiče reforma referentnih kamatnih stopa.

Zahtjev koji se tiče velike izglednosti za zaštite novčanih tokova

- 155D. Za potrebe utvrđivanja da li je vrlo izgledno da će se desiti neka predviđena transakcija (ili komponenta takve transakcije) koje se zahtijeva tačkom 124, subjekt pretpostavlja da se reformom referentnih kamatnih stopa nije izmijenila referentna kamatna stopa na kojoj se zasnivaju zaštićeni novčani tokovi (bez obzira da li su ugovorno uređeni ili ne).

Reklasificiranje iznosa akumuliranog u rezervi za zaštitu novčanog toka

- 155E. Za potrebe primjene zahtjeva iz tačke 141. kako bi se utvrdilo da li se i dalje očekuje da nastanu budući novčani tokovi koji se štite od rizika, subjekt pretpostavlja da se reformom referentnih kamatnih stopa nije izmijenila referentna kamatna stopa na

³ Izvještaj „Reformiranje najznačajnijih referentnih kamatnih stopa“ može se preuzeti sa http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_140722.pdf

kojoj se zasnivaju ti zaštićeni novčani tokovi (bez obzira da li su ugovorno uređeni ili ne).

Procjenjivanje ekonomskog odnosa između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika

155F. Za potrebe primjene zahtjeva iz stavke (i) podtačke (c) tačke 129. i tačaka UP278, UP279. i UP280, subjekat pretpostavlja da se reformom referentnih kamatnih stopa nije izmijenila referentna kamatna stopa na kojoj se zasnivaju zaštićeni novčani tokovi i/ili rizik od kojeg se štiti (bez obzira da li su ugovorno uređeni ili ne) niti referentna kamatna stopa na kojoj se zasnivaju novčani tokovi instrumenta zaštite.

Označavanje komponente stavke kao zaštićene stavke

155G. Osim kada važi tačka 155H, kod zaštite referentne komponente rizika kamatne stope koja nije uređena ugovorom, subjekat zahtjev iz podtačke (a) tačke 128. i tačke UP257. da tu komponentu mora biti moguće zasebno odrediti primjenjuje samo pri ustanovljavanju odnosa zaštite od rizika.

155H. Kada, u skladu sa svojom dokumentacijom u vezi sa zaštitom od rizika, često ponovo otpočinje (to jeste, raskida i ponovo ustanovljava) neki odnos zaštite jer se i instrument zaštite i stavka zaštićena od rizika često mijenjaju (tačnije, kada koristi dinamični postupak kod kojeg ni zaštićene stavke ni instrumenti zaštite koji se koriste za upravljanje odnosom izloženošću riziku ne ostaju dugo nepromijenjeni), subjekat zahtjev iz podtačke (a) tačke 128. i iz tačke UP257. da komponentu rizika mora biti moguće zasebno odrediti primjenjuje samo kod početnog označavanja zaštićene stavke u taj odnos zaštite. Zaštićena stavka koja je procijenjena u trenutku njenog prvog označavanja u odnos zaštite, bez obzira da li se to desilo pri samom ustanovljavanju tog odnosa ili kasnije, ne mora se ponovo procjenjivati kod svakog narednog ponovnog označavanja u sklopu istog odnosa zaštite od rizika.

Prestanak primjene

155I. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 155D. na zaštićene stavke od ranijeg od:

- (a) trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na termine i iznos novčanih tokova zaštićene stavke zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi; ili
- (b) trenutka kada se raskine odnos zaštite čiji je zaštićena stavka dio.

155J. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 155E. od ranijeg od:

- (a) trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na termine i iznos budućih novčanih tokova zaštićene stavke zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi; ili
- (b) trenutka kada se cijeli iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka u odnosu na taj prekinuti odnos zaštite reklasificira u suficit ili deficit.

155K. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačku 155F:

- (a) na zaštićenu stavku, od trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na rizik od kojeg se stavka štiti, odnosno na termine i iznos novčanih tokova te stavke zasnovane na referentnoj kamatnoj stopi; a
- (b) na instrument zaštite, od trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na termine i iznos novčanih tokova tog instrumenta zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi

Kada se odnos zaštite od rizika čiji dio čine data zaštićena stavka i instrument zaštite raskine prije datuma naznačenog u podtački (a) tačke 155K. ili datuma iz podtačke (b) iste tačke, subjekat prospektivno prestaje primjenjivati tačku 155F. na taj odnos zaštite od datuma njegovog raskidanja.

155L. Kada označava grupu stavki kao zaštićene stavke ili kombinaciju finansijskih instrumenata kao instrumente zaštite, subjekat prospektivno prestaje primjenjivati tačke od 155D. do 155F. na pojedinačne stavke ili finansijske instrumente u skladu s tačkama 155I, 155J. ili 155K, zavisno od toga koja je relevantna, od trenutka kada neizvjesnost proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa prestane biti prisutna u odnosu na rizik od kojeg se štiti i/ili termine i iznos novčanih tokova te stavke ili finansijskog instrumenta zasnovanih na referentnoj kamatnoj stopi.

155M. Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati tačke 155G. i 155H. od ranijeg od:

- (a) trenutka kada se izvrše one izmjene komponente rizika koja nije utvrđena ugovorom koje nalaže reforma referentnih kamatnih stopa u skladu s tačkom 155N; ili
- (b) trenutka kada se raskine odnos zaštite u koji je označena komponenta rizika koja nije utvrđena ugovorom.

Dodatna privremena izuzeća proistekla iz reforme referentnih kamatnih stopa

- 155N. Kako i kada se zahtjevi iz tačaka od 155D. do 155H. prestanu primjenjivati na neki odnos zaštite (vidjeti tačke od 155I. do 155M), subjekat mijenja način na koji je u ranijoj dokumentaciji službeno označavao taj odnos zaštite kako bi odrazio izmjene koje nalaže reforma referentnih kamatnih stopa, to jeste, kako bi te izmjene bile u skladu sa zahtjevima iz tačaka 72B, 72C. i 72D. U tom smislu, označavanje zaštite od rizika se mijenja samo u mjeri u kojoj je to potrebno da bi se izvršila jedna ili više sljedećih izmjena:
- (a) alternativna referentna stopa (bez obzira na to da li je uređena ugovorom ili ne) se označila kao rizik od kojeg se štiti;
 - (b) izmijenio se opis zaštićene stavke, uključujući opis označenog dijela novčanih tokova, odnosno fer vrijednost koja je predmet zaštite; ili
 - (c) se izmijenio opis instrumenta zaštite od rizika.
- 155O. Subjekat je dužan primijeniti i zahtjev iz podtačke (c) tačke 155N. ako su zadovoljena sljedeća tri (3) uslova:
- (a) subjekat izmjenu koju nalaže reforma referentnih kamatnih stopa vrši pomoću pristupa koji ne podrazumijeva promjenu osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova instrumenta zaštite (kako je opisano u tački 72B);
 - (b) ne prestaje se priznavati izvorni instrument zaštite od rizika; i
 - (c) odabrani pristup je ekonomski jednak promjeni osnove za utvrđivanje ugovornih novčanih tokova izvornog instrumenta zaštite (kako je opisano u tačkama 72C. i 72D).
- 155P. Zahtjevi iz tačaka od 155D. do 155H. mogu prestati važiti u različitim terminima. U skladu s tim, može se desiti da, pri primjeni tačke 155N, subjekat službena označavanja svojih odnosa zaštite mora izmijeniti u različitim terminima ili da službeno označavanje nekog odnosa zaštite promijeni više puta. Onda i samo onda kada se izvrši takva izmjena označavanja zaštite od rizika, subjekat je dužan primijeniti tačke od 155T. do 155Y, kako spada. Subjekat mora primijeniti i tačku 137. (kod zaštite fer vrijednosti), odnosno tačku 140. (kod zaštite novčanog toka) kako bi obračunao sve promjene fer vrijednosti zaštićene stavke ili instrumenta zaštite.
- 155Q. Subjekat je izmjene odnosa zaštite koje nalaže tačka 155N. dužan izvršiti do kraja izvještajnog perioda u kojem se izvrši izmjena rizika od kojeg se štiti, zaštićene stavke ili instrumenta zaštite koju nalaže reforma referentnih kamatnih stopa. Kako bi se izbjegla svaka sumnja, takve promjene službenog označavanja odnosa zaštite ne predstavljaju ni raskid tog niti označavanje novog odnosa zaštite.
- 155R. U slučajevima kada se, pored izmjena koje nalaže reforma referentnih kamatnih stopa, izvrše i druge izmjene na finansijskoj imovini ili finansijskoj obavezi koje su označene u odnos zaštite (na način opisan u tačkama 72B, 72C. i 72D), odnosno na označavanju odnosa zaštite (kako se zahtijeva tačkom 155N), subjekat prvo primjenjuje primjenjive zahtjeve ovog standarda kako bi utvrdio da li te dodatne izmjene vode prestanku važenja računovodstva zaštite. Ako dodatne izmjene ne vode prestanku važenja računovodstva zaštite, subjekat mijenja službeno označavanje odnosa zaštite na način propisan tačkom 155N.
- 155S. Tačkama od 155T. do 155Z. nude se samo izuzeća od postupanja prema zahtjevima koji su uređeni tim tačkama. Subjekat je i dalje dužan na odnose zaštite na koje se direktno odražava reforma referentnih kamatnih stopa primjenjivati sve druge zahtjeve računovodstva zaštite iz ovog standarda, uključujući ispunjavanje uslova za primjenu računovodstva zaštite iz tačke 129.

Računovodstveno postupanje s odnosima zaštite od rizika koji ispunjavaju uslove za to

Zaštite novčanog toka

- 155T. Za potrebe primjene tačke 140, u trenutku kada subjekat izmijeni opis zaštićene stavke u skladu s podtačkom (b) tačke 155N, smatra se da se iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka zasniva na alternativnoj referentnoj stopi po kojoj se utvrđuju budući novčani tokovi zaštićeni od rizika.
- 155U. Kod raskinutih odnosa zaštite, kada usljed reforme referentnih kamatnih stopa dođe do promjene referentne kamatne stope po kojoj su utvrđivani budući novčani tokovi zaštićeni od rizika, za potrebe primjene tačke 141. kako bi se utvrdilo da li se očekuje da nastanu budući novčani tokovi zaštićeni od rizika, smatra se da je iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka za dati odnos zaštite zasnovan na alternativnoj referentnoj stopi po kojoj će biti utvrđivani budući zaštićeni novčani tokovi.

Grupe stavki

- 155V. Kada subjekat odredbe tačke 155N. primjenjuje na grupe stavki koje su označene kao zaštićene stavke u zaštiti fer vrijednosti ili zaštiti novčanog toka, subjekat je dužan te zaštićene stavke razvrstati po podgrupama na osnovu referentne stope koja je predmet zaštite i označiti tu stopu kao rizik od kojeg se štiti za svaku od podgrupa. Na primjer, u odnosima zaštite u kojima je grupa stavki zaštićena od promjena referentne kamatne stope usljed reforme referentnih kamatnih stopa, zaštićene novčane tokove ili fer vrijednost nekih stavki iz grupe je moguće izmijeniti na osnovu alternativne referentne stope prije nego se izmijene

ostale stavke iz te grupe. U ovom primjeru, primjenjujući tačku 155N, subjekat bi označio alternativnu referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti za relevantnu podgrupu zaštićenih stavki. Pri tome bi nastavio označavati važeću referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti za ostale podgrupe zaštićenih stavki sve dok se zaštićeni novčani tokovi ili fer vrijednosti tih stavki ne promijene na osnovu alternativne referentne stope ili dok te stavke ne isteknu i budu zamijenjene zaštićenim stavkama koje su zasnovane na alternativnoj referentnoj stopi.

- 155W. Subjekt je dužan za svaku podgrupu zasebno procijeniti da li zadovoljava zahtjeve iz tačke 146. da se smatra zaštićenim stavkama. Za one podgrupe koje ne zadovolje zahtjeve iz tačke 146, subjekat prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika na cjelokupni odnos zaštite. Subjekt je dužan primjenjivati i zahtjeve iz tačaka 137. i 140. kako bi računovodstveno iskazao nedjelotvornost u vezi sa cjelokupnim odnosom zaštite.

Označavanje komponenti rizika

- 155X. Za alternativnu referentnu stopu označenu kao komponenta rizika koja nije uređena ugovorom i koju nije moguće zasebno odrediti (vidjeti podtačku (a) tačke 128. i tačku UP257) se smatra da je zadovoljila taj zahtjev na dan njenog označavanja onda i samo onda kada subjekat razumno očekuje da će je biti moguće zasebno odrediti u roku dvadeset i četiri (24) mjeseca. Rok od 24 mjeseca važi za svaku pojedinačnu alternativnu referentnu stopu i traje od datuma kada je subjekat po prvi put označi kao komponentu rizika koja nije uređena ugovorom (to jeste, za svaku stopu postoji zaseban rok od 24 mjeseca).
- 155Y. U slučaju da naknadno prestane razumno očekivati da će alternativnu referentnu stopu biti moguće zasebno odrediti u roku 24 mjeseca od datuma kada je prvi put označi kao komponentu rizika koja nije uređena ugovorom, subjekat prestaje primjenjivati zahtjev iz tačke 155X. na tu alternativnu referentnu stopu i prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika od dana kada donese procjenu drugačiju od izvorne na sve odnose zaštite u kojima je ta alternativna referentna stopa bila označena kao komponenta rizika koja nije uređena ugovorom.
- 155Z. Pored odnosa zaštite navedenih u tački 155N, subjekat zahtjeve iz tačaka 155X. i 155Y. primjenjuje i na nove odnose zaštite u kojima je neka alternativna referentna stopa označena kao komponenta rizika koja nije uređena ugovorom (vidjeti podtačku (a) tačke 128. i tačku UP257) onda kada, usljed reforme referentnih kamatnih stopa, tu komponentu rizika nije moguće zasebno odrediti na dan kada se označi.

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Datum stupanja na snagu

156. Subjekt je dužan primjenjivati ovaj standard na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2023. godine. Dopuštena je i njegova ranija primjena. Ako subjekat odluči ovaj standard početi ranije primjenjivati, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i sve zahtjeve iz standarda (vidjeti i tačku 179) te izmjene i dopune date u Dodatku D.

156A.

Dokumentima Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41), izdatim u januaru/siječnju 2019. godine, uvedene su tačke od 185. do 190. i tačka UP74A, te izvršene izmjene i dopune podtačke (b) tačke UP73. i podtačke (b) tačke UP74. Subjekt te izmjene i dopune mora primijeniti na godišnje periode koji počinju 1. januara/siječnja 2023. godine ili kasnije. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki raniji period, subjekat mora objaviti tu činjenicu.

156B.

Unapređenjima MRSJS-ova iz 2021. godine, izdatim u januaru/siječnju 2022., uvedene su tačke od 155A. do 155L, te izvršene izmjene i dopune tačke 184. Subjekt te izmjene i dopune mora primijeniti na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2023. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu.

156C.

Unapređenjima MRSJS-ova iz 2021. godine, izdatim u januaru/siječnju 2022., uvedene su tačke od 72A. do 72E, od 155M. do 155Z. i od 191. do 194. Subjekt te dopune mora primijeniti godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2023. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene dopune primijeni na neki period, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu.

156D.

Unapređenjima MRSJS-ova iz 2021. godine, izdatim u januaru/siječnju 2022., izvršene su izmjene i dopune tačke UP46, te

uvedene tačke UP46A. i 195. Subjekt te izmjene i dopune mora primijeniti godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2023. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period, subjekt je dužan objaviti tu činjenicu.

156E.

MRSJS-om 43, izdatim u januaru/siječnju 2022. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, 87, UP198. i UP210. Subjekt te izmjene i dopune mora primijeniti na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa ili nakon 1. januara/siječnja 2025. godine. Dopuštena je i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2025. godine, subjekt je dužan objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti MRSJS 43.

157. Kada subjekt usvoji računovodstvo prema MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi, kako je definirano MRSJS-om 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)*, za financijsko izvještavanje nakon ovdje naznačenog datuma stupanja na snagu, ovaj standard se primjenjuje na godišnje financijske izvještaje subjekta koji obuhvataju periode početno sa ili nakon datuma usvajanja MRSJS-ova.

Prijelazne odredbe

158. Subjekt ovaj standard primjenjuje retroaktivno, u skladu sa MRSJS-om 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*, osim u slučajevima uređenim tačkama od 161. do 184. Ovaj standard ne treba primjenjivati na stavke koje su se već prestale priznavati na datum njegove prve primjene.

159. Za potrebe prijelaznih odredbi iz tačke 158. i tačaka od 160. do 184, datum prve primjene je datum na koji subjekt prvi put primijeni odnosno zahtjeve i on mora predstavljati početak izvještajnog perioda koji prati izdavanje ovog standarda.

Prijelazne odredbe za klasifikaciju i mjerenje

160. Na datum prve primjene, subjekt procjenjuje da li financijska imovina ispunjava uslov iz podtačke (a) tačke 40, odnosno uslov iz podtačke (a) tačke 41. na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na taj dan. Klasifikaciju koja proistekne iz toga treba primijeniti retroaktivno bez obzira na model upravljanja subjekta u ranijim izvještajnim periodima.

161. Kada, na datum prve primjene, za subjekt nije izvodivo (u značenju datom u MRSJS-u 3) da procijeni izmijenjeni element vremenske vrijednosti novca u skladu sa tačkama UP68, UP69. i UP70. na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, on je dužan procijeniti karakteristike ugovornih novčanih tokova te financijske imovine na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri njenom početnom priznavanju, ne uzimajući u obzir zahtjeve koji se tiču izmjena elementa vremenske vrijednosti novca iz tačaka UP68, UP69. i UP70. (Također treba vidjeti i tačku 49R. MRSJS-a 30.)

162. Kada, na datum prve primjene, za subjekt nije izvodivo (u značenju datom u MRSJS-u 3) da procijeni da li je fer vrijednost neke karakteristike prijevremene otplate bila beznačajna u skladu s podtačkom (c) tačke UP74. na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, on je dužan procijeniti karakteristike te financijske imovine koje se tiču novčanih tokova na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri njenom početnom priznavanju, ne uzimajući u obzir izuzeća za karakteristike prijevremene otplate iz tačke UP74. (Također treba vidjeti i tačku 49S. MRSJS-a 30.)

163. Ako subjekt neki hibridni ugovor mjeri po fer vrijednosti u skladu s tačkama 41, 43. ili 44, ali fer vrijednost tog ugovora nije mjerena u uporedivim izvještajnim periodima, fer vrijednošću hibridnog ugovora za uporedive izvještajne periode će se smatrati zbir fer vrijednosti komponenti (to jeste, nederivatnog osnovnog ugovora i ugrađenog derivata) na kraju svakog uporedivog izvještajnog perioda ako subjekt prepravi ranije periode (vidjeti tačku 173).

164. Ako je subjekt primjenjivao tačku 163, onda je, na datum prve primjene, dužan svaku razliku između fer vrijednosti cijelog hibridnog ugovora na datum prve primjene i zbira fer vrijednosti komponenti tog ugovora na datum prve primjene priznati u početni saldo akumuliranog suficita ili deficita (ili u drugu komponentu neto imovine/kapitala, kako spada) za izvještajni period u kojem pada datum prve primjene.

165. Na datum prve primjene, subjekt može odrediti:

- (a) financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 44; ili
- (b) ulaganje u vlasnički instrument kao po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 106.

Takvo određivanje se treba izvršiti na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum prve primjene. Dobivena klasifikacija se mora primijeniti retroaktivno.

166. Na datum prve primjene, subjekt:

- (a) mora opozvati ranije određivanje financijske imovine kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit kada ta

financijska imovina ne ispunjava uslov iz tačke 44; a

- (b) svoje ranije određivanje financijske imovine kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit može opozvati i kada ta financijska imovina ispunjava uslov iz tačke 44.

Takvo opozivanje se vrši na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum prve primjene. Dobivena klasifikacija se mora primijeniti retroaktivno.

167. Na datum prve primjene, subjekat:

- (a) može odrediti financijsku obavezu kao mjerenu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s podtačkom (a) tačke 46;
- (b) mora opozvati svoj ranije određivanje financijske obaveze kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako je ono pri početnom priznavanju izvršeno u skladu s uslovom koji je sada u podtački (a) tačke 46. a takvo određivanje više ne ispunjava taj uslov na datum prve primjene; a
- (c) svoje ranije određivanje financijske obaveze kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit može opozvati i ako je pri početnom priznavanju izvršeno u skladu s uslovom koji je sada u podtački (a) tačke 46. i još uvijek ispunjava taj uslov na datum prve primjene.

Takvo određivanje i njegovo opozivanje se vrše na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum prve primjene. Dobivena klasifikacija se mora primijeniti retroaktivno.

168. Kada za subjekat nije izvodivo (u značenju datom u MRSJS-u 3) da retroaktivno primijeni metodu efektivne kamate, on postupi sa:

- (a) fer vrijednošću financijske imovine ili financijske obaveze na kraju svakog prezentiranog uporedivog perioda kao sa knjigovodstvenom vrijednošću te financijske imovine, odnosno kao sa amortiziranim troškom te financijske obaveze ako prepravlja ranije periode; a sa
- (b) fer vrijednošću financijske imovine ili financijske obaveze na datum prve primjene kao sa novom bruto knjigovodstvenom vrijednošću te financijske imovine, odnosno kao sa novim amortiziranim troškom te financijske obaveze s datumom početne primjene ovog standarda.

169. Ako je subjekat prethodno obračunavao po trošku (u skladu s MRSJS-om 29) ulaganje u vlasnički instrument koji nema kotiranu cijenu na aktivnom tržištu za identičan instrument (to jeste, ulaznu vrijednost nivoa 1) (ili derivatnu imovinu koja je vezana za takav vlasnički instrument i mora se izmiriti isporukom tog instrumenta), taj instrument je dužan izmjeriti po fer vrijednosti na datum prve primjene. Svaka razlika između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti se priznaje u početnom akumuliranom suficitu ili deficitu (ili drugoj komponenti neto imovine/kapitala, kako je primjereno) izvještajnog perioda koji obuhvata datum prve primjene.

170. Ako je derivatnu obavezu koja je povezana s isporukom vlasničkog instrumenta i mora se izmiriti kroz istu kod koje ne postoji kotirana cijena na aktivnom tržištu za isti instrument (to jeste, ulazna vrijednost za Nivo 1) obračunavao po trošku u skladu s MRSJS-om 29, subjekat tu derivatnu obavezu mora izmjeriti po fer vrijednosti na datum prve primjene. Svaka razlika između ranije knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti se priznaje u početni saldo neto imovine/kapitala za izvještajni period u kojem pada datum prve primjene

171. Na datum prve primjene, subjekat mora utvrditi da li bi se postupanjem iz tačke 108. stvorila ili povećala računovodstvena neusklađenost u suficitu ili deficitu na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na taj datum. Ovaj standard treba primjenjivati retroaktivno na osnovu tog utvrđivanja.

172. Na datum prve primjene, subjekat smije izvršiti određivanje iz tačke 6. za ugovore koji već postoje na taj datum, ali samo ako će ga izvršiti i za sve slične ugovore. Promjena u neto imovini koja proistekne iz takvog određivanja se priznaje u neto imovini/kapitalu na datum prve primjene.

173. Bez obzira na zahtjev iz tačke 158, subjekat koji primijeni zahtjeve ovog standarda u pogledu klasificiranja i mjerenja (uključujući i zahtjeve iz tačaka od 69. do 72. i od 73. do 93. koji se tiču mjerenja po amortiziranom trošku za financijsku imovinu, odnosno umanjenja vrijednosti) dužan je izvršiti objavljivanja iz tačaka od 49L. do 49O. MRSJS-a 30, ali ne mora prepravljati ranije periode. On ranije periode smije prepraviti onda i samo onda kada je to moguće bez retroaktivnog sagledavanja. Ako ne ispravi ranije periode, subjekat je dužan svaku razliku između ranije knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog perioda u kojem pada datum prve primjene priznati u početni saldo akumuliranog suficita ili deficita (odnosno u drugu komponentu neto imovine/kapitala, kako spada) za godišnji izvještajni

period koji uključuje datum prve primjene. Ako, međutim, subjekat prepravi ranije periode, prepravljeni financijski izvještaji moraju odražavati sve zahtjeve ovog standarda.

174. Ako izrađuje financijske izvještaje za periode tokom godine, subjekat ne mora primijeniti zahtjeve ovog standarda na periode prije datuma prve primjene ako je to neizvodivo (u značenju iz MRSJS-a 3).

Umanjenje vrijednosti

175. Subjekt je zahtjeve tačaka od 73. do 93. u pogledu umanjenja vrijednosti dužan primjenjivati retroaktivno u skladu s MRSJS-om 3, uz uvažavanje odredbi tačaka 173, 176, 177. i 178.
176. Na datum prve primjene, subjekat treba iskoristiti sve razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora kako bi utvrdio kreditni rizik na datum početnog priznavanja financijskog instrumenta (ili, kod preuzetih obaveza davanja zajma i ugovora o financijskim garancijama, datum kada subjekat preuzme neopozivu obavezu u skladu s tačkom 78) i uporediti taj sa kreditnim rizikom na datum prve primjene ovog standarda.
177. Pri utvrđivanju da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja, subjekat može primijeniti:
- (a) zahtjeve iz tačaka 82, UP186, UP187. i UP188; i
 - (b) oborivu pretpostavku iz tačke 83. za ugovorna plaćanja koja su prekoračila dospijeće za više od trideset (30) dana ako će primijeniti i zahtjeve u pogledu umanjenja vrijednosti tako što će odrediti značajna povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja za te financijske instrumente na osnovu informacija o prekoračenju dospijeća.
178. Ako bi, na datum prve primjene, utvrđivanje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja iziskivalo neprimjerene troškove ili napore, subjekat priznaje ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja odnosnog instrumenta na svaki datum izvještavanja dok se taj financijski instrument ne prestane priznavati (osim kada financijski instrument podrazumijeva nizak stepen kreditnog rizika na datum izvještavanja, u kom slučaju važi podtačka (a) tačke 177).

Prijelazne odredbe za računovodstvo zaštite od rizika

179. Kada prvi put primjenjuje ovaj standard, subjekat kao svoju računovodstvenu politiku može odabrati da nastavi primjenjivati zahtjeve u vezi sa računovodstvom zaštite od rizika iz MRSJS-a 29 umjesto zahtjeva iz tačaka od 113. do 155. ovog standarda. On tu politiku mora primjenjivati na sve svoje odnose zaštite. Subjekt koji odabere takvu politiku također mora primijeniti i Dodatak C. MRSJS-a 29.
180. Osim u slučajevima iz tačke 184, subjekat zahtjeve ovog standarda u pogledu računovodstva zaštite primjenjuje prospektivno.
181. Da bi se računovodstvo zaštite od rizika primjenjivalo od datuma kada se prvi put primjene zahtjevi ovog standarda koji se tiču računovodstva zaštite, na taj datum moraju biti ispunjeni svi kriteriji za to.
182. Odnose zaštite od rizika koji ispunjavaju kriterije za primjenu računovodstva zaštite u skladu s MRSJS-om 29 kao i kriterije za primjenu računovodstva zaštite iz ovog standarda (vidjeti tačku 129), nakon što se uzme u obzir svako ponovno uravnoteženje odnosa zaštite u prijelaznom periodu (vidjeti podtačku (b) tačke 183), treba smatrati odnosima zaštite koji nastavljaju postojati.
183. Kod početne primjene zahtjeva ovog standarda u vezi sa računovodstvom zaštite od rizika, subjekat:
- (a) te zahtjeve može početi primjenjivati od istog trenutka kada prestane primjenjivati zahtjeve u pogledu računovodstva zaštite iz MRSJS-a 29; i
 - (b) dužan je razmotriti korištenje omjera zaštite utvrđenog prema MRSJS-u 29 kao polaznu tačku za ponovno uravnoteženje omjera zaštite za odnose zaštite koji nastavljaju postojati, kada je to primjenjivo. Svaki dobitak ili gubitak od takvog ponovnog uravnoteženja se priznaje u suficitu ili deficitu.
184. Kao izuzeće od prospektivne primjene zahtjeva ovog standarda u pogledu računovodstva zaštite, subjekat:
- (a) računovodstveno postupanje s vremenskom vrijednošću opcija u skladu s tačkom 144. primjenjuje retroaktivno kada je, u skladu sa MRSJS-om 29, samo promjena unutrašnje vrijednosti opcije označena kao instrument zaštite u odnosu zaštite od rizika. Takva retroaktivna primjena se odnosi samo na odnose zaštite od rizika koji su postojali na početku najranijeg uporedivog perioda ili su kao takvi označeni kasnije;
 - (b) može primijeniti računovodstveno postupanje s terminskim elementom terminskih ugovora u skladu s tačkom 145. retroaktivno kada je, u skladu sa MRSJS-om 29, samo promjena promptnog elementa terminskog ugovora označena kao instrument zaštite u odnosu zaštite od rizika. Takva retroaktivna primjena se odnosi samo na odnose zaštite koji su postojali na početku najranijeg uporedivog perioda ili su kao takvi označeni kasnije. Pored toga, ako subjekat odabere da takvo računovodstveno postupanje primjenjuje retroaktivno, ono se mora primijeniti na sve odnose zaštite koji

ispunjavaju uslove za njega (to jeste, u prijelaznom periodu, takav izbor se ne može praviti od jednog do drugog odnosa zaštite). Računovodstveno postupanje s rasponima devizne osnovice (vidjeti tačku 145) se može primjenjivati retroaktivno na odnose zaštite koji su postojali na početku najranijeg uporedivog perioda ili kao takvi označeni kasnije;

- (c) retroaktivno primjenjuje zahtjev iz tačke 135. prema kojem nije došlo do isteka ili raskida instrumenta zaštite od rizika ako:
 - (i) zbog zakona ili drugih propisa, odnosno uvođenja zakona ili drugih propisa, strane u instrumentu zaštite od rizika dogovore da jednu ili više drugih ugovornih strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge ugovorne strane i tako postanu nove druge ugovorne strane za sve učesnike; a
 - (ii) druge promjene instrumenta zaštite od rizika, ako ih ima, su ograničene na promjene koje su neophodne da se izvrši zamjena druge ugovorne strane; i
- (d) retroaktivno primjenjuje zahtjeve iz tačaka od 155A. do 155L. Takva retroaktivna primjena se odnosi samo na odnose zaštite od rizika koji su postojali na početku izvještajnog perioda u kojem subjekat prvi put primijeni te zahtjeve ili su kao takvi označeni kasnije, te na iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka koji je postojao na početku izvještajnog perioda u kojem subjekat prvi put primijeni odnosne zahtjeve.

Prijelazne odredbe za karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom

185. Subjekat dokumente *Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima* (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i *Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom* (izmjene i dopune MRSJS-a 41) mora primijeniti retroaktivno u skladu s MRSJS-om 3, osim u slučajevima uređenim tačkama od 186. do 190.

186. Subjekat koji navedene izmjene i dopune prvi put primijeni u isto vrijeme kada prvi put primijeni i ovaj standard primjenjuje tačke od 157. do 183. umjesto tačaka od 187. do 190.

187. Subjekat koji navedene izmjene i dopune prvi put primijeni nakon što prvi put primijeni ovaj standard dužan je primjenjivati tačke 188, 189. i 190. On također mora primjenjivati druge prijelazne zahtjeve ovog standarda koji su potrebni za primjenu odnosnih izmjena i dopuna. Za te potrebe, sva upućivanja na datum prve primjene treba smatrati upućivanjima na početak izvještajnog perioda u kojem subjekat prvi put primijeni date izmjene i dopune (datum prve primjene izmjena i dopuna).

188. Kada je riječ o označavanju financijske imovine ili financijskih obaveza kao mjerenih po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, subjekat:

- (a) opoziva svoje ranije određivanje financijske imovine kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako je ono ranije izvršeno u skladu s uslovom iz tačke 44. a taj uslov se prestao ispunjavati kao posljedica primjene odnosnih izmjena i dopuna;
- (b) može odrediti financijsku imovinu kao mjerenu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako se takvim određivanjem ranije ne bi ispunjavao uslov iz tačke 44, ali je on sada ispunjen kao posljedica primjene predmetnih izmjena i dopuna;
- (c) opoziva svoje ranije određivanje financijske obaveze kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako je ono ranije izvršeno u skladu s uslovom iz podtačke (a) tačke 46. a taj uslov se prestao ispunjavati kao posljedica primjene odnosnih izmjena i dopuna; i
- (d) može odrediti financijsku obavezu kao mjerenu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako se takvim određivanjem ranije ne bi ispunjavao uslov iz podtačke (a) tačke 46, ali je on sada ispunjen kao posljedica primjene predmetnih izmjena i dopuna.

Takvo određivanje i opozivanje određivanja se vrši na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum prve primjene odnosnih izmjena i dopuna. Dobivena klasifikacija se mora primjenjivati retroaktivno.

189. Subjekat nije dužan prepraviti ranije periode kako bi odrazio primjenu odnosnih izmjena i dopuna. On te periode smije prepraviti onda i samo onda kada se to moguće napraviti bez retroaktivnog sagledavanja i kada prepravljani financijski izvještaji odražavaju sve zahtjeve ovog standarda. Kada ne prepravlja ranije periode, subjekat mora priznati svaku razliku između ranije knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog perioda u kojem pada datum prve primjene izmjena i dopuna u početnom saldu akumuliranog suficita ili deficita (odnosno drugoj komponenti neto imovine/kapitala, kako spada) za godišnji izvještajni period koji uključuje datum prve primjene izmjena i dopuna.

190. U izvještajnom periodu koji uključuje datum prve primjene izmjena i dopuna, subjekat objavljuje sljedeće informacije

s tim datumom prve primjene za svaku klasu financijske imovine i financijskih obaveza koja je obuhvaćena odnosnim izmjenama i dopunama:

- (a) raniju mjernu kategoriju i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu neposredno prije primjene datih izmjena i dopuna;
- (b) novu mjernu kategoriju i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu nakon primjene izmjena i dopuna;
- (c) knjigovodstvenu vrijednost sve financijske imovine i financijskih obaveza iz izvještaja o financijskom položaju koje su ranije određene kao mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, ali više nisu određene kao takve; i
- (d) razloge za svako određivanje ili prestanak određivanja financijske imovine ili financijskih obaveza kao mjerenih po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Prijelazne odredbe za dokument *Druga faza reforme referentnih kamatnih stopa*

191. Subjekt izmjene i dopune iz dokumenta *Druga faza reforme referentnih kamatnih stopa* mora primijeniti retroaktivno u skladu s MRSJS-om 3, osim u slučajevima uređenim tačkama 192, 193. i 194.

192. Subjekt novi odnos zaštite (na primjer, kao što je opisano u tački 155Z) smije označiti samo prospektivno (to jeste, ne smije označavati nove odnose zaštite u ranijim periodima). On, međutim, odnose zaštite koji su prekinuti prepravljajući onda i samo onda kada su ispunjeni sljedeći uslovi:

- (a) subjekt je raskinuo odnos zaštite isključivo zbog promjena koje je nametnula reforma referentne kamatne stope i ne bi ga bio dužan raskinuti da su odnosne izmjene i dopune važile u tom trenutku; i
- (b) na početku izvještajnog perioda u kojem subjekt prvi put primjeni date izmjene i dopune (datum prve primjene izmjena i dopuna), taj raskinuti odnos zaštite ispunjava kriterije za primjenu računovodstva zaštite od rizika (nakon što su uzete u obzir predmetne izmjene i dopune).

193. Ako, primjenjujući tačku 192, prepravi neki prekinuti odnos zaštite, subjekt sva upućivanja iz tačaka 155X. i 155Y. na datum kada je alternativna referentna stopa prvi put označena kao komponenta rizika koja nije uređena ugovorom treba smatrati upućivanjima na datum prve primjene izmjena i dopuna (tačnije, rok od 24 mjeseca za alternativnu referentnu stopu označenu kao komponenta rizika koja nije uređena ugovorom počinje od datuma prve primjene izmjena i dopuna).

194. Subjekt nije dužan prepraviti ranije periode kako bi odrazio primjenu predmetnih izmjena i dopuna. On te periode smije prepraviti onda i samo onda kada je to moguće napraviti bez retroaktivnog sagledavanja. Ako ne ispravlja ranije periode, subjekt svaku razliku između ranije knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog perioda u kojem pada datum prve primjene odnosnih izmjena i dopuna priznaje u početnom saldu neto imovine/kapitala (ili u drugoj komponentni neto imovine/kapitala, kako spada) za godišnji izvještajni period koji uključuje datum prve primjene izmjena i dopuna.

Prijelazni period za *Unapređenja MRSJS-ova iz 2021. godine*

195. Subjekt je dužan primjenjivati *Unapređenja MRSJS-ova iz 2021. godine* na financijske obaveze koje su izmijenjene ili razmijenjene na početku godišnjeg izvještajnog perioda u kojem subjekt prvi put primijeni datu izmjenu ili kasnije.

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 41.

Djelokrug

- UP1. Neki ugovori iziskuju plaćanja zasnovana na klimatskim, geološkim ili drugim fizičkim varijablama. (Plaćanja zasnovana na klimatskim varijablama se nazivaju još i „vremenski derivati“.) Ako ti ugovori nisu ugovori o osiguranju, oni spadaju u djelokrug ovog standarda.
- UP2. Ovim standardom se ne mijenjaju zahtjevi koji se tiču planova primanja zaposlenih koji su u skladu s relevantnim međunarodnim ili računovodstvenim standardima pojedinačnih zemalja koji uređuju računovodstveno postupanje sa i izvještavanje o penzionim planovima i ugovorima o tantijemama zasnovanim na nivou prihoda od prodaje ili pružanja usluga, koji se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 9 *Prihodi od transakcija razmijene*.
- UP3. Subjekt ponekad vrši ono što smatra „strateškim ulaganjem“ u vlasničke instrumente koje izdaje drugi subjekt, pri čemu njegov model upravljanja podrazumijeva uspostavljanje ili održavanje dugoročnih poslovnih odnosa sa subjektom u koji je uložio. Subjekt ulagač ili učesnik u zajedničkom poduhvatu koristi MRSJS 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate* za utvrđivanje da li kod takvog ulaganja treba koristiti obračunavanje pomoću metode udjela.
- UP4. Ovaj standard se primjenjuje na financijsku imovinu i financijske obaveze osiguravajućih društava, osim onih prava i dužnosti koje su, prema podtački (e) tačke 2, isključeni iz njegovog djelokruga jer proističu iz ugovora o osiguranju. Subjekt, međutim, primjenjuje ovaj standard na:
- (a) ugovore o financijskim garancijama, osim onih s kojima subjekt koji ih izdaje odluči postupati kao sa ugovorima o osiguranju u skladu s MRSJS-om 28; i na
 - (b) ugrađene derivate uvrštene u ugovore o osiguranju.
- Subjekt može, ali nije dužan primjenjivati ovaj standard i na druge ugovore o osiguranju koji podrazumijevaju prijenos financijskog rizika.
- UP5. Ugovori o financijskim garancijama mogu imati različite pravne forme, poput garancije, određenih vrsta akreditiva, ugovora za slučaj neotplaćivanja kredita ili ugovora o osiguranju. Način računovodstvenog postupanja s njima ne zavisi od njihove pravne forme. Sljedeće su primjeri odgovarajućeg postupanja s takvim ugovorima (vidjeti podtačku (e) tačke 2):
- (a) iako ugovor o financijskoj garanciji zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju iz MSFI-ja 4 kada je preneseni rizik značajan, subjekt koji ga izdaje mora primjenjivati ovaj standard. On, međutim, može odabrati da, u određenim okolnostima, s ugovorima o financijskim garancijama postupa kao sa ugovorima o osiguranju financijskih instrumenata služeći se MRSJS-om 28. Konkretno, ako je već ranije usvojio računovodstvenu politiku da sa ugovorima o financijskim garancijama postupa kao sa ugovorima o osiguranju i vršio obračunavanje kakvo je primjereno za ugovore o osiguranju, izdavatelj može odlučiti da primjenjuje bilo ovaj ili relevantni međunarodni, odnosno računovodstveni standard svoje zemlje o ugovorima o osiguranju na takve ugovore o financijskim garancijama. Kada se primjenjuje ovaj standard, tačka 57. nalaže izdavatelju da ugovor o financijskoj garanciji početno prizna po fer vrijednosti. Kada se ugovor o financijskoj garanciji izda nepovezanoj strani u transakciji po tržišnim uslovima, njegova fer vrijednost pri sklapanju će vjerovatno biti jednaka primljenoj premiji, osim kada postoje dokazi da to nije slučaj. Nakon toga, osim ako je ugovor o financijskoj garanciji pri zaključivanju određen da se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ili ako važe tačke od 26. do 34. i od UP32. do UP38. (kada prijenos financijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja ili kada se primjenjuje pristup dalje povezanosti), izdavatelj ga mjeri po višem od sljedećih iznosa:
 - (i) po iznosu utvrđenom u skladu s tačkama od 73. do 93, ili
 - (ii) po početno priznatom iznosu umanjeno, kada je primjereno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s principima iz MRSJS-a 9 (vidjeti podtačku (c) tačke 45);
 - (b) određene garancije povezane s kreditom ne zahtijevaju, kao preduslov za plaćanje, da strana koja ih drži bude izložena, odnosno da pretrpi gubitak zato što dužnik ne izvrši plaćanja za imovinu pod garancijom po dospijeću. Primjer takve garancije je garancija koja zahtijeva plaćanja u odgovoru na promjene konkretnog kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa. Takve garancije nisu ni ugovori o financijskim garancijama prema definiciji iz ovog standarda ni ugovori o osiguranju već derivatni instrumenti na koje izdavatelj primjenjuje ovaj standard;
 - (c) kada se ugovor o financijskoj garanciji izda u vezi s prodajom robe, subjekt koji ga je izdao primjenjuje MRSJS 9 pri utvrđivanju kada priznati prihod od garancije i od prodaje robe.

- UP6. Prava i dužnosti (imovina i obaveze) mogu nastati iz transakcija koje nisu transakcije razmjene, kao kada, primjera radi, subjekat primi novac od multilateralne agencije da provede određene aktivnosti. Kada provođenje tih aktivnosti podliježe nekim uslovima, imovina i obaveza se priznaju u isto vrijeme. Ako se radi o financijskoj imovini, ona se priznaje u skladu s MRSJS-om 23 i početno mjeri u skladu s MRSJS-om 23 i sa ovim standardom. Obaveza koja se početno priznaje kao posljedica nametnutih uslova u pogledu svrhe u koju se imovina smije koristiti ne spada u djelokrug ovog standarda i obrađena je u MRSJS-u 23. Ako, nakon početnog priznavanja, dođe do primjene okolnosti koja bi ukazivala da obavezu više nije primjereno priznavati u skladu sa MRSJS-om 23, subjekat mora razmotriti da li financijsku obavezu treba priznati u skladu s ovim standardom. Druge obaveze koje mogu nastati iz transakcija koje nisu transakcije razmjene se priznaju i mjere prema ovom standardu ako zadovoljavaju definiciju financijske imovine iz MRSJS-a 28.

Definicije pojmova

Derivatni instrumenti

- UP7. Tipični primjeri derivatnih instrumenata su standardni i nestandardni terminski ugovori, ugovori o zamjeni/*swapu* i ugovori o opcijama. Derivatni instrumenti obično imaju nominalnu vrijednost, koja je izražena u iznosu novčanih jedinica, broju dionica, broju težinskih jedinica ili količini, odnosno broju drugih jedinica naznačenih u ugovoru. Oni, međutim, ne zahtijevaju da subjekat koji ih drži ili koji ih izdaje uloži, odnosno primi taj nominalni iznos već kod samog sklapanja ugovora. S druge strane, derivatni instrument bi mogao zahtijevati plaćanje fiksnog ili iznosa koji se može promijeniti (ali ne srazmjerno promjeni osnovne imovine) kao posljedica nekog budućeg događaja koji nije povezan s nominalnim iznosom. Na primjer, ugovor može nalogati fiksno plaćanje 1.000 n.j. ako se šestomjesečna međubankarska kamata poveća za 100 baznih bodova. Takav ugovor predstavlja derivatni instrument bez obzira što ne navodi nominalni iznos.
- UP8. Prema definiciji iz ovog standarda, u derivatne instrumente spadaju ugovori koji se izmiruju u bruto vrijednosti kroz isporuku predmetne stavke (kao što je terminski ugovor o kupovini dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom). Subjektat može sklopiti ugovor o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke koji se može izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata (poput ugovora o kupovini ili prodaji robe po fiksnoj cijeni na neki budući datum). Takav ugovor spada u djelokrug ovog standarda, osim kada je sklopljen i nastavlja se držati radi isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja. Ipak, ovaj standard se primjenjuje na takve ugovore za zadovoljenje očekivanih potreba subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja ako subjekat izvrši određivanje u skladu s tačkom 6. (vidjeti tačke od 5. do 8).
- UP9. Jedna od karakteristika koje određuju derivatne instrumente je to da podrazumijevaju manja početna neto ulaganja od onih koja bi bila potrebna za druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reaguju na promjene tržišnih faktora. Ugovor o opciji zadovoljava tu definiciju jer je premija manja od ulaganja koje bi bilo potrebno izvršiti da se stekne osnovni financijski instrument s kojim je opcija povezana. Valutni *swap* koji iziskuje početnu razmjenu različitih valuta jednake fer vrijednosti zadovoljava definiciju derivatnog instrumenta jer ne uključuje nikakvo početno ulaganje.
- UP10. Iz redovne kupovine ili prodaje proističe obaveza plaćanja fiksne cijene koja važi između datuma trgovanja i datuma izmirenja i zadovoljava definiciju derivatnog instrumenta. Zbog kratkog važenja, međutim, takva obaveza se ne priznaje kao derivatni financijski instrument. Umjesto toga, ovaj standard predviđa poseban način obračunavanja takvih redovnih ugovora (vidjeti tačku 11, te tačke od UP17. do UP20).
- UP11. U definiciji derivatnog instrumenta se pominju nefinancijske varijable koje nisu svojstvene samo jednoj od ugovornih strana. U njima spadaju indeks gubitaka zbog zemljotresa u određenoj regiji i indeks temperatura u određenom gradu. U varijable svojstvene samo jednoj ugovornoj strani bi spadalo izbijanje, odnosno neizbijanje požara koji nanosi štetu ili uništava imovinu samo jedne ugovorne strane. Promjena fer vrijednosti nefinancijske imovine se odnosi samo na njenog vlasnika ako ta fer vrijednost odražava ne samo promjene tržišnih cijena za takvu imovinu (financijsku varijablu) već i promjene stanja konkretne nefinancijske imovine koja se drži (nefinancijsku varijablu). Na primjer, ako garancija ostatka vrijednosti nekog automobila izlaže subjekat koji daje garanciju riziku promjene fizičkog stanja automobila, promjena ostatka vrijednosti se odnosi samo na vlasnika automobila.

Financijska imovina i obaveze namijenjene trgovanju

- UP12. Trgovanje u pravilu podrazumijeva aktivno i često kupovanje i prodavanje, pa se financijski instrumenti namijenjeni trgovanju generalno koriste u svrhu stvaranja dobiti od kratkoročnih fluktuacija u cijenama ili od marže za posredovanje.
- UP13. U financijske obaveze namijenjene trgovanju spadaju:
- (a) derivatne obaveze koje se ne obračunavaju kao instrumenti zaštite od rizika;
 - (b) dužnosti isporuke financijske imovine koju je pozajmio prodavač kod brze prodaje (to jeste, subjekat koji prodaje financijsku imovinu koju je pozajmio i koja još nije u njegovom vlasništvu);

- (c) financijske obaveze nastale kao dio modela upravljanja da se ponovo otkupe u doglednom roku (poput kotiranih dužničkih instrumenata koje bi izdavatelj mogao otkupiti u doglednom roku zavisno od promjena njihove fer vrijednosti); i
- (d) financijske obaveze koje su dio portfelja određenih financijskih instrumenata kojima se upravlja skupno i za koje postoje dokazi o nedavnoj praksi stvaranja dobiti u kratkom roku.

UP14. Činjenica da se obaveza koristi za financiranje aktivnosti trgovanja ne znači da se radi o obavezi namijenjenoj trgovanju.

Priznavanje i prestanak priznavanja

Početno priznavanje

UP15. Na osnovu principa iz tačke 10, subjekat u svom izvještaju o financijskom položaju sva svoja ugovorna prava i dužnosti u vezi s derivatnim instrumentima priznaje kao imovinu, odnosno kao obaveze, osim kod derivatnih instrumenata koji onemogućuju da se prijenos financijske imovine obračuna kao prodaja (vidjeti tačku UP35). Ako prijenos financijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja, primatelj ne priznaje prenesenu imovinu kao vlastitu imovinu (vidjeti tačku UP36).

UP16. U primjere primjene principa iz tačke 10. spadaju:

- (a) bezuslovna potraživanja i dugovanja se priznaju kao imovina ili obaveze kada subjekat postane ugovorna strana i, po tom osnovu, ostvari zakonsko pravo na primanje novca ili zakonsku obavezu isplate novca;
- (b) imovina koja će se steći i obaveze koje će nastati kao posljedica čvrste obaveze da se kupe, odnosno prodaju roba ili usluge obično se ne priznaju dok bar jedna od strana ne ispuni ugovor. Na primjer, subjekat koji primi čvrstu narudžbu u pravilu ne priznaje imovinu (a subjekat koji izvrši narudžbu ne priznaje obavezu) u trenutku nastanka ugovorne obaveze, već odgađa priznavanje dok se naručena roba ne pošalje ili isporuči, odnosno dok se usluge ne pruže. Ako čvrsta obaveza kupovine ili prodaje nefinancijskih stavki ulazi djelokrug ovog standarda prema tačkama od 5. do 8, njena fer vrijednost se priznaje kao imovina ili kao obaveza na datum nastanka ugovorne obaveze (vidjeti podtačku (c) tačke UP92). Osim toga, ako se prethodno nepriznata čvrsta obaveza označi kao zaštićena stavka u okviru zaštite fer vrijednosti, svaka promjena neto fer vrijednosti koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti se priznaje kao imovina ili kao obaveza nakon uvođenja zaštite od rizika (vidjeti podtačku (b) tačke 137. i tačku 138);
- (c) terminski ugovor koji spada u djelokrug ovog standarda (vidjeti tačku 2) se priznaje kao imovina ili kao obaveza na datum nastanka ugovorne obaveze, a ne na datum njenog ispunjenja. Kada subjekat postane strana terminskog ugovora, fer vrijednosti prava i dužnosti često su jednake pa je neto fer vrijednost terminskog ugovora nula. Ako neto fer vrijednost prava i dužnosti nije nula, ugovor se priznaje kao imovina ili kao obaveza;
- (d) ugovori o opciji koji spadaju u djelokrug ovog standarda (vidjeti tačku 2) se priznaju kao imovina ili kao obaveze kada subjekat koji ih drži ili izda postane ugovorna strana; a
- (e) planirane buduće transakcije, bez obzira koliko su vjerovatne, nisu ni imovina ni obaveze jer subjekat još uvijek nije postao ugovorna strana.

Redovna kupovina ili prodaja financijske imovine

UP17. Redovna kupovina ili prodaja financijske imovine se priznaje bilo primjenom računovodstva s datumom trgovanja ili računovodstva s datumom izmirenja, kako su opisani u tačkama UP19. i UP20. Subjekt je dužan primjenjivati istu metodu dosljedno na sve prodaje i kupovine financijske imovine klasificirane na isti način u skladu s ovim standardom. Za te potrebe, imovina koja se obavezno mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit se klasificira odvojeno od imovine za koju se odredi da se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Pored toga, i ulaganja u vlasničke instrumente koja se obračunavaju prema opciji iz tačke 106. čine zasebnu klasu.

UP18. Ugovor kojim se nalaže ili dopušta neto izmirenje promjene vrijednosti ugovora nije redovni ugovor i on se obračunava kao derivatni instrument u periodu između datuma trgovanja i datuma izmirenja.

UP19. Datum trgovanja je datum na koji subjekat preuzme obavezu da kupi ili proda neku imovinu. Pod računovodstvom s datumom trgovanja se podrazumijeva (a) priznavanje imovine koja će biti primljena i obaveze da se izvrši plaćanje za tu imovinu na datum trgovanja, te (b) prestanak priznavanja imovine koja je prodana, priznavanje dobitka ili gubitka od otuđenja i priznavanje potraživanja od kupca za plaćanje na datum trgovanja. Uopćeno uzevši, kamate na imovinu i pripadajuću obavezu se ne počinju obračunavati do datuma izmirenja kada se prenosi vlasništvo nad imovinom.

UP20. Datum izmirenja je datum na koji se imovina isporuči subjektu ili na koji subjekat isporuči imovinu. Pod računovodstvom s datumom izmirenja se podrazumijeva (a) priznavanje imovine na datum na koji je subjekat primi i (b) prestanak priznavanja imovine i priznavanje svakog dobitka ili gubitka od otuđenja na datum na koji je taj subjekat isporuči. Kada se primjenjuje

računovodstvo s datumom izmirenja, subjekat svaku promjenu fer vrijednosti imovine koju će primiti tokom perioda između datuma trgovanja i datuma izmirenja obračunava na isti način na koji obračunava i stečenu imovinu. Drugim riječima, promjena vrijednosti se ne priznaje za imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku a priznaje se u suficitu ili deficitu za imovinu klasificiranu kao financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit i u neto imovini/kapitalu za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. te za ulaganja u vlasničke instrumente koji se obračunavaju u skladu s tačkom 106.

Prestanak priznavanja financijske imovine

UP21. Sljedeći grafikon ilustrira procjenu da li i u kojoj mjeri prestati priznavati financijsku imovinu.

Aranžmani prema kojima subjekat zadržava ugovorna prava da primi novčane tokove financijske imovine, ali preuzima i ugovornu obavezu da te novčane tokove isplati jednom ili više primatelja (podtačka (b) tačke 15)

UP22. Situacija opisana u podtački (b) tačke 15. (kada subjekat zadržava ugovorna prava da primi novčane tokove financijske imovine, ali preuzima i ugovornu obavezu da te novčane tokove isplati jednom ili više primatelja) nastaje, na primjer, kada je subjekat fond i ulagačima daje korisničke udjele u osnovnoj financijskoj imovini čiji je vlasnik te servisira tu financijsku imovinu. U tom slučaju, financijska imovina se može prestati priznavati ako su ispunjeni uslovi iz tačaka 16. i 17.

UP23. Pri primjeni tačke 16, subjekat bi mogao biti, na primjer, stvaratelj financijske imovine ili ekonomski subjekat koji uključuje kontrolirani subjekat koji je stekao financijsku imovinu i prenosi novčane tokove dalje na nepovezane treće ulagače.

Procjena prijenosa rizika i koristi od vlasništva (tačka 17)

UP24. U primjere situacija kada je subjekat prenio suštinski sve rizike i koristi od vlasništva spadaju:

- (a) bezuslovna prodaja financijske imovine;
- (b) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom ponovne kupovine te financijske imovine po njenoj fer vrijednosti u trenutku ponovne kupovine; i
- (c) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom prodaje ili opcijom kupovine čija je cijena izvršenja znatno nepovoljnija od tržišne cijene (to jeste, opcijom čija je cijena izvršenja toliko nepovoljnija od tržišne cijene da nije vjerovatno da će postati povoljnija prije isteka).

UP25. U primjere situacija kada je subjekat zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva spadaju:

- (a) transakcija prodaje i ponovne kupovine kod koje je cijena ponovne kupovine fiksna cijena ili prodajna cijena uvećana za prinos zajmodavca;
- (b) sporazum o pozajmljivanju vrijednosnih papira;
- (c) prodaja financijske imovine zajedno s ugovorom o zamjeni ukupnog prinosa kojim se tržišni rizik prenosi nazad na subjekat;
- (d) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom prodaje ili opcijom kupovine čija je cijena izvršenja znatno povoljnija od tržišne cijene (to jeste, opcijom čija je cijena izvršenja toliko povoljnija od tržišne cijene da nije vjerovatno da će postati nepovoljnija prije isteka); i
- (e) prodaja kratkoročnih potraživanja kod koje subjekat garantuje da će nadoknaditi primaocu kreditne gubitke koji su vjerovatni.

UP26. Ako utvrdi da je prijenosom prenio suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, subjekat prenesenu imovinu ne priznaje ponovo u budućem periodu, osim kada je ponovno stekne u okviru nove transakcije.

Procjena prijenosa kontrole

UP27. Subjekt nije zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom ako primatelj ima stvarnu mogućnost da proda tu imovinu. Subjekt je zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom kada primatelj nema stvarnu mogućnost da proda tu imovinu. Primatelj ima stvarnu mogućnost da proda prenesenu imovinu ako se njome trguje na aktivnom tržištu jer onda može ponovo otkupiti prenesenu imovinu na tržištu ako je treba vratiti subjektu. Na primjer, primatelj može imati stvarnu mogućnost da proda prenesenu imovinu kada je ta imovina predmet opcije koja subjektu omogućava da je otkupi, ali primatelj može lako dobiti prenesenu imovinu na tržištu ako se ta opcija izvrši. Primatelj nema stvarnu sposobnost da proda prenesenu imovinu kada subjekat zadrži takvu opciju a primatelj ne može lako dobiti tu imovinu na tržištu ako subjekat izvrši svoju opciju.

UP28. Primatelj ima stvarnu mogućnost da proda prenesenu imovinu samo ako prenesenu imovinu u cijelosti može prodati nepovezаноj trećој strani i ako to može napraviti jednostrano i bez uvođenja dodatnih ograničenja na prijenos. Ključno pitanje je to šta primatelj stvarno može uraditi u praksi, a ne kakva ugovorna prava ima u pogledu toga šta može napraviti s prenesenom imovinom ili koje ugovorne zabrane postoje. Naročito:

- (a) ugovorno pravo na otuđenje prenesene imovine nema stvarni učinak ako ne postoji tržište za prenesenu imovinu; i
- (b) mogućnost otuđenja prenesene imovine nema stvarni učinak ako se ne može slobodno izvršiti. Iz tog razloga,
 - (i) mogućnost primatelja da otuđi prenesenu imovinu mora biti nezavisna od postupanja drugih strana (to jeste, mora biti jednostrana); i
 - (ii) primatelj mora biti u stanju otuđiti prenesenu imovinu bez uvođenja ograničavajućih preduslova, odnosno obaveza u vezi s prijenosom (poput preduslova u vezi s tim kako se pozajmljena imovina servisira ili opcije koja primatelju daje pravo ponovnog otkupa imovine).

UP29. Činjenica da je malo vjerојatno da će primatelj prodati prenesenu imovinu ne znači, sama po sebi, da je prenositelj zadržao kontrolu nad tom imovinom. S druge strane, kada opcija prodaje ili garancija sprječavaju primatelja da proda prenesenu imovinu, onda je prenositelj zadržao kontrolu nad tom imovinom. Na primjer, kada opcija prodaje ili garancija imaju dovoljnu vrijednost, one onemogućavaju primatelju da proda prenesenu imovinu jer on, u stvarnosti, ne bi prodao prenesenu imovinu trećој strani bez uvođenja slične opcije ili drugih ograničavajućih preduslova. Umjesto toga, primatelj bi držao prenesenu imovinu kako bi primao plaćanja na osnovu garancije ili opcije prodaje. U takvim okolnostima, prenositelj je zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom.

Prijenosi koji ispunjavaju uslove za prestanak priznavanja

UP30. Subjekt može zadržati pravo na dio kamata koje se plaćaju na prenesenu imovinu kao naknadu za servisiranje te imovine. Dio plaćanja kamata kojeg bi se subjekt odrekao po raskidu ili prijenosu ugovora o servisiranju raspoređuje se na imovinu ili obavezu servisiranja. Dio plaćanja kamata kojeg se subjekt ne bi odrekao je potraživanje od opcije koja nosi samo kamatu. Na primjer, ako se subjekt ne bi odrekao kamata po raskidu ili prijenosu ugovora o servisiranju, cijeli raspon kamata bi bio potraživanje od opcije koja nosi samo kamatu. Za potrebe primjene tačke 24, fer vrijednosti imovine servisiranja i potraživanja od opcije koja nosi samo kamatu se koriste za raspoređivanje knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na dio imovine koji se prestaje priznavati i na dio koji se nastavlja priznavati. Kada naknada za servisiranje nije navedena, odnosno kada se ne očekuje da će primljena naknada biti primjerena za izvršeno servisiranje, obaveza po osnovu dužnosti za servisiranje se priznaje po fer vrijednosti.

UP31. Pri mjerenju fer vrijednosti dijela koji se i dalje priznaje i dijela koji se prestaje priznavati za potrebe primjene tačke 24, subjekt primjenjuje zahtjeve u pogledu mjerenja fer vrijednosti iz tačaka 66, 67. i 68, te tačaka od UP144. do UP155.

Prijenosi koji ne zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja

UP32. U nastavku teksta je prikazana primjena principa iz tačke 26. Kada garancija koju je subjekt dao za gubitke nastale neizmirenjem obaveza povezanih s prenesenom imovinom onemogućava prestanak priznavanja prenesene imovine jer je subjekt zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad tom imovinom, prenesena imovina se nastavlja priznavati u njenoj cijelosti, a primljena naknada se priznaje kao obaveza.

Prodaja budućih tokova koji proisteknu iz suverenog prava

UP33. Programi sekuritizacije u javnom sektoru mogu uključivati prodaju budućih tokova koji nastanu iz nekog suverenog prava, poput prava na oporezivanje, a koji nisu ranije priznavani kao imovina. Subjekt prihod nastao iz takvih transakcija priznaje u skladu s relevantnim prihodovnim standardom (vidjeti MRSJS 9 i MRSJS 23). Iz takvih transakcija mogu nastati finansijske obaveze kako su definirane u MRSJS-u 28. U primjere takvih finansijskih obaveza spadaju, između ostalih, pozajmice, finansijske garancije, obaveze koje proističu iz ugovora o servisiranju ili upravljanju, te plaćanja povezana s novcem koji je prikupljen u ime subjekta kupca. Odnosne finansijske obaveze se priznaju kada subjekt postane strana ugovornih odredbi instrumenta u skladu s tačkom 10. i klasificiraju u skladu s tačkama 45. i 46. Finansijske obaveze se početno priznaju u skladu s tačkom 57. a kasnije mjere prema tačkama 62. i 63.

Dalja povezanost s prenesenom imovinom

UP34. U nastavku teksta su dati primjeri načina na koje subjekt može mjeriti prenesenu imovinu i pripadajuće obaveze prema tački

Sva imovina

- (a) Kada garancija koju je subjekat dao za gubitke nastale neizmirenjem obaveza povezanih s prenesenom imovinom onemogućava prestanak priznavanja prenesene imovine u mjeri u kojoj subjekat nastavlja biti povezan s njom, prenesena imovina se na datum prijenosa mjeri bilo po (i) knjigovodstvenoj vrijednosti imovine ili po (ii) najvećem iznosu primljene naknade koju bi subjekat mogao biti dužan da otplati („iznos garancije“), koji god od njih je niži. Pripadajuća obaveza se početno mjeri po iznosu garancije uvećanom za fer vrijednost garancije (što je obično naknada primljena za garanciju). Početna fer vrijednost se kasnije priznaje u suficitu ili deficit na srazmjernoj vremenskoj osnovi (vidjeti MRSJS 9) a knjigovodstvena vrijednost imovine umanjuje za svaku ispravku gubitka.

Imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku

- (b) Kada dužnost po osnovu opcije prodaje koju je subjekat izdao ili pravo po osnovu opcije kupovine koju subjekat drži onemogućava prestanak priznavanja prenesene imovine a subjekat prenesenu imovinu mjeri po amortiziranom trošku, pripadajuća obaveza se mjeri po svom trošku (to jeste, po primljenoj naknadi) usklađeno za amortizaciju svake razlike između tog troška i bruto knjigovodstvene vrijednosti prenesene imovine na datum isteka opcije. Pretpostavimo, na primjer, da je bruto knjigovodstvena vrijednost imovine na datum prijenosa 98 n.j. i da je primljena naknada od 95 n.j. Bruto knjigovodstvena vrijednost imovine na datum izvršenja opcije će biti 100 n.j. Početna knjigovodstvena vrijednost pripadajuće obaveze iznosi 95 n.j. a razlika između 95 i 100 n.j. se priznaje u suficit ili deficit primjenom metode efektivne kamate. Ako je opcija izvršena, svaka razlika između knjigovodstvene vrijednosti pripadajuće obaveze i cijene izvršenja opcije se priznaje u suficit ili deficit.

Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti

- (c) Kada pravo po osnovu opcije kupovine koje je subjekat zadržao onemogućava prestanak priznavanja prenesene imovine a subjekat prenesenu imovinu mjeri po fer vrijednosti, imovina se nastavlja mjeriti po njenoj fer vrijednosti. Pripadajuća obaveza se mjeri po (i) cijeni izvršenja opcije umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako je cijena izvršenja opcije povoljnija ili jednaka tržišnoj cijeni ili po (ii) fer vrijednosti prenesene imovine umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako je cijena izvršenja opcije nepovoljnija od tržišne cijene. Usklađenjem s mjerenjem pripadajuće obaveze osigurava se da je neto knjigovodstvena vrijednost imovine i pripadajuće obaveze fer vrijednost prava po osnovu opcije kupovine. Ako je, na primjer, fer vrijednost osnovne imovine 80 n.j, cijena izvršenja opcije 95 n.j. a vremenska vrijednost opcije 5 n.j, knjigovodstvena vrijednost pripadajuće obaveze će iznositi 75 n.j. (80 n.j.-5 n.j.) a knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine 80 n.j. (to jeste, njena fer vrijednost).
- (d) Kada opcije prodaje koju je subjekat izdao onemogućava prestanak priznavanja prenesene imovine a subjekat prenesenu imovinu mjeri po fer vrijednosti, pripadajuća obaveza se mjeri po cijeni izvršenja opcije uvećanoj za vremensku vrijednost opcije. Mjerenje imovine po fer vrijednosti je ograničeno na iznos niži od fer vrijednosti i cijene izvršenja opcije jer subjekat nema pravo povećati fer vrijednost prenesene imovine iznad cijene izvršenja opcije. Na taj način se osigurava da je neto knjigovodstvena vrijednost imovine i pripadajuće obaveze fer vrijednost dužnosti po osnovu opcije prodaje. Ako je, primjera radi, fer vrijednost osnovne imovine 120 n.j, cijena izvršenja opcije 100 n.j. a vremenska vrijednost opcije 5 n.j, knjigovodstvena vrijednost pripadajuće obaveze će iznositi 105 n.j. (100 n.j.+5 n.j.) a knjigovodstvena vrijednost imovine 100 n.j. (u ovom slučaju cijena izvršenja opcije).
- (e) Ako kombinacija kupljene opcije kupovine i izdane opcije prodaje (tzv. "collar") sprečava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekat tu imovinu mjeri po fer vrijednosti, on nastavlja mjeriti tu imovinu po fer vrijednosti. Povezana obaveza se mjeri po (i) zbiru cijene izvršenja opcije kupovine i fer vrijednosti opcije prodaje, umanjenoj za vremensku vrijednost opcije kupovine, ako je cijena izvršenja opcije kupovine povoljnija ili jednaka tržišnoj cijeni ("in or at the money"), ili (ii) zbiru fer vrijednosti imovine i fer vrijednosti opcije prodaje, umanjenoj za vremensku vrijednost opcije kupovine, ako je cijena izvršenja opcije kupovine nepovoljnija od tržišne cijene ("out of the money"). Usklađenje povezane obaveze osigurava da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obaveze predstavlja fer vrijednost opcija koje subjekat drži i koje je izdao. Na primjer, pretpostavimo da subjekat prenosi financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, dok istovremeno kupuje opciju kupovine s cijenom izvršenja od 120 n.j. i izdaje opciju prodaje s cijenom izvršenja od 80 n.j. Pretpostavimo također da je fer vrijednost imovine na datum prijenosa 100 n.j. Vremenska vrijednost opcije prodaje iznosi 1 n.j., a opcije kupovine 5 n.j. U ovom slučaju, subjekat priznaje imovinu u iznosu od 100 n.j. (fer vrijednost imovine) i obavezu u iznosu od 96 n.j. [(100 n.j. + 1 n.j.) - 5 n.j.]. Ovo daje neto vrijednost imovine od 4 n.j., što predstavlja fer vrijednost opcija koje subjekat drži i koje je izdao.

Svi prijenosi

- UP35. U mjeri u kojoj prijenos financijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja, ugovorna prava ili dužnosti prenositelja povezana sa tim prijenosom se ne obračunavaju odvojeno kao derivatni instrumenti ako bi priznavanje i derivatnog instrumenta i bilo prenesene imovine ili obaveze nastale iz prijenosa dovelo do priznavanja istih prava ili dužnosti dva puta. Na primjer, opcija kupovine koju je prenositelj zadržao može onemogućiti da se prijenos financijske imovine obračuna kao prodaja. U tom slučaju, opcija kupovine se ne priznaje odvojeno kao derivatna imovina.
- UP36. U mjeri u kojoj prijenos financijske imovine ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja, primatelj ne priznaje prenesenu imovinu kao svoju imovinu. Primatelj prestaje priznavati novac ili drugu plaćenu naknadu i priznaje potraživanje od prenositelja. Ako prenositelj ima i pravo i dužnost ponovno steći kontrolu nad cjelokupnom prenesenom imovinom za fiksni iznos (kao prema ugovoru o otkupu), primatelj može mjeriti svoja potraživanja po amortiziranom trošku ako ispunjava kriterije iz tačke 40.

Primjeri

UP37. Sljedećim primjerima se ilustrira primjena principa u vezi s prestankom priznavanja iz ovog standarda:

- (a) ugovori o otkupu i ustupanju vrijednosnih papira — kada se financijska imovina proda prema ugovoru o otkupu po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, odnosno kada se da u zajam prema ugovoru o njenom povratu prenositelju, ona se ne prestaje priznavati jer prenositelj zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva. Ako primatelj stekne pravo da proda ili založi odnosnu imovinu, prenositelj tu imovinu reklasificira u svom izvještaju o financijskom položaju, na primjer, kao imovinu datu u zajam ili kao potraživanje po osnovu otkupa;
- (b) ugovori o otkupu i ustupanju vrijednosnih papira: imovina koja je suštinski ista — kada se financijska imovina proda prema ugovoru o otkupu iste ili suštinski iste imovine po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, odnosno kada se uzme ili da u zajam prema ugovoru o vraćanju iste ili suštinski iste imovine prenositelju, ona se ne prestaje priznavati jer prenositelj zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva;
- (c) ugovori o otkupu i ustupanju vrijednosnih papira: pravo zamjene — kada ugovor o otkupu po fiksnoj otkupnoj cijeni ili cijeni jednakoj prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, odnosno slična transakcija ustupanja vrijednosnih papira daje primatelju pravo zamjene imovine koja je slična i koja ima istu fer vrijednost kao prenesena imovina na datum otkupa, imovina prodana ili pozajmljena prema ugovoru o otkupu ili u sklopu transakcije ustupanja vrijednosnih papira se ne prestaje priznavati jer prenositelj zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva;
- (d) pravo na prvo odbijanje otkupa po fer vrijednosti — kada subjekat prodaje financijsku imovinu i zadržava samo pravo na prvo odbijanje otkupa prenesene imovine po fer vrijednosti ako je primatelj bude naknadno prodavao, subjekat prestaje priznavati tu imovinu jer je prenio suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad njom;
- (e) privremena prodaja radi umanjenja porezne obaveze, tzv. *wash* prodaja — ponovni otkup financijske imovine kratko nakon što je prodana se naziva još i *wash* prodaja. Takav otkup ne sprječava prestanak priznavanja ako je prvobitna transakcija ispunila zahtjeve koji se tiču prestanka priznavanja. Ako se, međutim, ugovor o prodaji financijske imovine sklopi u isto vrijeme kada i ugovor o ponovnom otkupu iste imovine po fiksnoj cijeni ili prodajnoj cijeni uvećanoj za prihod zajmodavca, onda se imovina ne prestaje priznavati;
- (f) opcije prodaje i opcije kupovine koje u slučaju izvršenja dovode do značajne dobiti — kada prenositelj može ponovno kupiti prenesenu imovinu a cijena izvršenja opcije kupovine je znatno povoljnija od tržišne cijene, odnosno prijenos ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja jer je prenositelj zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva. Slično tome, kada primatelj može ponovno prodati financijsku imovinu a cijena izvršenja opcije prodaje je znatno povoljnija od tržišne, odnosno prijenos ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja jer je prenositelj zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva;
- (g) opcije prodaje i opcije kupovine koje u slučaju izvršenja dovode do značajnog gubitka — financijska imovina koja se prenosi samo prema opciji prodaje koju drži primatelj i čije izvršenje dovodi do značajnog gubitka ili prema opciji kupovine koju drži prenositelj i čije izvršenje dovodi do značajnog gubitka prestaje se priznavati. Razlog za to je što je prenositelj prenio suštinski sve rizike i koristi od vlasništva.
- (h) imovina koja se može trenutno dobiti u okviru opcije kupovine čije izvršenje ne dovodi ni do značajne dobiti ni do značajnog gubitka — kada subjekat drži opciju kupovine imovine koju se može trenutno dobiti na tržištu i izvršenje te opcije ne bi dovelo ni do značajne dobiti ni do značajnog gubitka, imovina se prestaje priznavati. Razlog za to je što subjekat (i) nije ni zadržao ni prenio suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i (ii) nije zadržao kontrolu. Ako se, međutim, odnosna imovina ne može trenutno dobiti na tržištu, prestanak priznavanja je onemogućen do one vrijednosti imovine koja podliježe opciji kupovine jer je subjekat zadržao kontrolu nad imovinom;
- (i) imovina koja se ne može trenutno dobiti u okviru opcije prodaje koju je izdao subjekat i čije izvršenje ne dovodi ni do značajne dobiti ni do značajnog gubitka — kada prenosi financijsku imovinu koja se ne može trenutno dobiti na tržištu

i izdaje opciju prodaje čije izvršenje ne bi dovelo do značajnog gubitka, subjekat niti zadržava niti prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva po osnovu te izdate opcije prodaje. On zadržava kontrolu nad imovinom ako je vrijednost opcije prodaje dovoljna da spriječi primatelja da proda predmetnu imovinu, u kom slučaju se imovina nastavlja priznavati u onoj mjeri u kojoj je prenositelj i dalje povezan s njom (vidjeti tačku UP29). Subjekt prenosi kontrolu nad imovinom ako vrijednost opcije prodaje nije dovoljna da spriječi primatelja da proda datu imovinu, u kom slučaju se imovina prestaje priznavati;

- (j) imovina predmet opcije prodaje, odnosno opcije kupovine po fer vrijednosti ili terminskog ugovora o otkupu — prijenos financijske imovine koja podliježe samo opciji prodaje, odnosno kupovine ili terminskom ugovoru o otkupu čija cijena izvršenja ili prodajna cijena je jednaka fer vrijednosti financijske imovine u vrijeme otkupa dovodi do prestanka priznavanja jer se prenose suštinski svi rizici i koristi od vlasništva;
- (k) opcije kupovine ili prodaje koje se izmiruju u novcu — subjekat je dužan procijeniti prijenos financijske imovine koja je predmet opcije prodaje, odnosno kupovine ili terminskog ugovora o otkupu koji će se izmiriti u neto iznosu u novcu kako bi utvrdio da li je zadržao ili prenio suštinski sve rizike i koristi od vlasništva. Kada subjekat nije zadržao suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, utvrđuje da li je zadržao kontrolu nad tom imovinom. Činjenica da se opcija prodaje, odnosno kupovine ili terminski ugovor o otkupu izmiruje u neto iznosu u novcu ne znači obavezno da je subjekat prenio kontrolu (vidjeti podtačke (g), (h) i (i) tačke UP29. ranije u tekstu);
- (l) klauzula o povratu prenesene imovine/brisanju konta — klauzula o povratu prenesene imovine je bezuslovna opcija otkupa (kupovine) koja subjektu daje pravo da zahtijeva povrat prenesene imovine, uz određena ograničenja. Pod uslovom da na osnovu takve opcije subjekat ne zadržava niti prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ona onemogućava prestanak priznavanja samo do iznosa koji je predmet ponovnog otkupa (pod pretpostavkom da primatelj ne smije prodati imovinu). Ako je, na primjer, knjigovodstvena vrijednost i prihod od prijenosa pozajmljene imovine 100.000 n.j. a svaki pojedinačni zajam se može ponovno otkupiti, s tim da ukupni iznos zajmova koji se mogu ponovno otkupiti ne smije preći 10.000 n.j, iznos zajmova u visini 90.000 n.j. bi ispunjavao uslove za prestanak priznavanja;
- (m) opcije kupovine s ugrađenim otkupom/prijevremeni otkupi — subjekat, koji može biti prenositelj, koji servisira prenesenu imovinu može držati opciju prijevremenog otkupa preostale prenesene imovine ako vrijednost neizmirene imovine padne do nivoa kada troškovi servisiranja te imovine postanu preveliki u odnosu na koristi od servisiranja. Pod uslovom da zbog opcije prijevremenog otkupa subjekat ne zadržava niti prenosi suštinski sve rizike i koristi od vlasništva a primatelj nema pravo prodati imovinu, opcija onemogućava prestanak priznavanja samo do iznosa imovine na koji se odnosi;
- (n) podređeni zadržani udjeli i kreditne garancije — subjekat primatelju može omogućiti umanj enje kreditnog rizika podređivanjem nekih ili svih svojih udjela u prenesenoj imovini koje je zadržao. Subjekt primatelju umanj enje kreditnog rizika može pružiti i u vidu kreditne garancije koja može biti neograničena ili ograničena na određeni iznos. Ako subjekat zadrži suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, ta imovina se nastavlja priznavati u njenoj cijelosti. Ako subjekat zadrži neke, ali ne i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva i zadrži kontrolu, prestanak priznavanja je onemogućen do iznosa novca ili druge imovine koju će subjekat možda trebati otplatiti;
- (o) zamjene/swapovi ukupnog prinosa — subjekat može prodati financijsku imovinu primatelju i s njim ugovoriti zamjenu ukupnog prinosa, čime svi novčani tokovi plaćanja kamata na osnovnu imovinu pritiču u subjekat u zamjenu za fiksno plaćanje ili plaćanje po promjenljivoj stopi a on apsorbira i sva povećanja ili smanjenja fer vrijednosti osnovne imovine. U ovom slučaju, prestanak priznavanje imovine u njenoj cijelosti nije dopušten;
- (p) zamjene kamatne stope — subjekat može primatelju prenijeti financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom i s njim ugovoriti zamjenu kamatne stope kako bi primao fiksnu a plaćao promjenjivu kamatnu stopu po osnovu nominalnog iznosa koji je jednak iznosu glavnice prenesene financijske imovine. Zamjena kamatne stope ne isključuje prestanak priznavanja prenesene imovine ako plaćanja po osnovu zamjene nisu uslovljena plaćanjima za prenesenu imovinu;
- (q) amortizirajuća zamjena kamatne stope — subjekat može primatelju prenijeti financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom koja se otplaćuje vremenom i s njim ugovoriti amortizirajuću zamjenu kamatne stope kako bi primao fiksnu a plaćao promjenjivu kamatnu stopu po osnovu nominalnog iznosa. Ako se nominalni iznos zamjene amortizira tako da bude jednak iznosu glavnice prenesene financijske imovine koji u datom trenutku još nije izmiren, subjekat bi zbog te zamjene, u pravilu, zadržao značajan rizik prijevremene otplate i, u tom slučaju, nastavio priznavati svu prenesenu imovinu ili je nastavio priznavati u mjeri u kojoj je i dalje povezan s njom. S druge strane, kada se amortizacija nominalnog iznosa zamjene ne vezuje s neizmirenim iznosom glavnice prenesene imovine, subjekat zbog takve zamjene ne bi zadržao rizik prijevremene otplate pa, dakle, ne bi bio isključen prestanak priznavanja prenesene imovine, pod uslovom da plaćanja po osnovu zamjene ne zavise od plaćanja kamate za prenesenu imovinu i da zbog takve zamjene subjekat ne zadržava nikakve druge značajne rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom;

- (r) otpis — subjekat nema razumnih očekivanja da će povratiti ukupne ili dio ugovornih novčanih tokova od financijske imovine.

UP38. Ovom tačkom se ilustrira primjena pristupa dalje povezanosti u slučaju kada subjekat nastavlja biti povezan s dijelom financijske imovine.

Pretpostavimo da subjekat ima portfelj zajmova koji se mogu prijevremeno otplatiti i čija kuponska i efektivna kamatna stopa iznosi 10 posto a glavnica i amortizirani trošak 10.000 n.j. Subjekt ulazi u transakciju u kojoj, u zamjenu za plaćanje 9.115 n.j, primatelj stiče pravo na 9.000 n.j. od svake naplate glavnice, uvećano za kamate na istu po stopi od 9,5 posto. Subjekt zadržava pravo na 1.000 n.j. od svake naplate glavnice, uvećano za kamate na nju po stopi od 10 posto te za raspon viška od 0,5 posto na preostalih 9.000 n.j. glavnice. Naplate od prijevremenih otplata se raspoređuju između subjekta i primatelja u omjeru 1:9, ali se sve neizmirene obaveze odbijaju od udjela subjekta od 1.000 n.j. dok se taj udio ne iscrpi. Fer vrijednost zajmova na datum transakcije iznosi 10.100 n.j. a fer vrijednost raspona viška od 0,5 posto 40 n.j.

Subjekt utvrđuje da je prenio neke značajne rizike i koristi od vlasništva (poput značajnog rizika prijevremene otplate), ali i zadržao neke značajne rizike i koristi od vlasništva (zbog svog podređenog zadržanog udjela), te da je zadržao kontrolu. Iz tog razloga, primjenjuje pristup dalje povezanosti.

Kako bi primijenio ovaj standard, subjekat transakciju razmatra kao (a) zadržavanje potpuno srazmjerno zadržanog udjela od 1.000 n.j, uvećano za (b) podređenost tog zadržanog udjela kako bi se primatelju osiguralo pojačanje kredita za kreditne gubitke.

Subjekt izračunava da 9.090 n.j. (90% x 10.100 n.j.) od primljene naknade u iznosu 9.115 n.j. predstavlja naknadu za potpuno srazmjeran udio od 90 posto. Ostatak primljene naknade (25 n.j.) predstavlja naknadu primljenu za podređivanje njegovog zadržanog udjela kako bi se primatelju osiguralo pojačanje kredita za kreditne gubitke. Pored toga, raspon viška od 0,5 posto predstavlja naknadu primljenu za pojačanje kredita. Prema tome, ukupna naknada primljena na ime pojačanja kredita iznosi 65 n.j. (25 n.j.+40 n.j.)

Subjekt izračunava dobitak ili gubitak od prodaje 90 posto udjela u novčanim tokovima. Pretpostavljajući da zasebne fer vrijednosti prenesenog dijela od 90 posto i zadržanog dijela od 10 posto nisu dostupne na datum prijenosa, subjekat knjigovodstvenu vrijednost imovine raspoređuje u skladu s tačkom 25. kako slijedi:

	<i>Procijenjena fer vrijednost</i>	<i>Postotak</i>	<i>Raspoređena knjigovodstvena vrijednost</i>
Preneseni dio	9.090	90%	9.000
Zadržani dio	1.010	10%	1.000
Ukupno	10.100		10.000

Subjekt svoj dobitak ili gubitak od prodaje 90 posto udjela u novčanim tokovima izračunava tako što knjigovodstvenu vrijednost prenesenog dijela oduzima od primljene naknade, kao 90 n.j. (9.090 n.j.- 9.000 n.j.). Knjigovodstvena vrijednost dijela koji je subjekat zadržao iznosi 1.000 n.j.

Nadalje, subjekat priznaje dalju povezanost koja proizlazi iz podređivanja njegovog zadržanog udjela za kreditne gubitke. U skladu s tim, on priznaje imovinu u vrijednosti 1.000 n.j. (najveći iznos novčanih tokova koji ne bi primio zbog podređenosti) i pripadajuću obavezu od 1.065 n.j. (što je najveći iznos novčanih tokova koje ne bi primio zbog podređenosti, to jeste, 1.000 n.j. uvećanih za fer vrijednost podređenosti od 65 n.j.).

Subjekt koristi sve navedene informacije da transakciju obračuna kako slijedi:

	<i>Dugovanja</i>	<i>Potraživanja</i>
Izvorna imovina	—	9.000
Imovina priznata za podređivanje ili preostali udio	1.000	—
Imovina za naknadu primljenu u vidu raspona viška	40	—

Suficit ili deficit (dobitak od prijenosa)	—	90
Obaveza	—	1.065
Primljeni novac	9.115	—
Ukupno	10.155	10.155

Neposredno nakon transakcije, knjigovodstvena vrijednost imovine iznosi 2.040 n.j, što čini 1.000 n.j. koje predstavljaju raspoređeni trošak zadržanog dijela i 1.040 n.j. koje se odnose na dalju povezanost subjekta kroz podređivanje njegovog zadržanog udjela za kreditne gubitke (uključujući raspon viša od 40 n.j).

U narednim periodima, subjekat priznaje naknadu primljenu za pojačanje kredita (65 n.j.) na srazmjernoj vremenskoj osnovi, obračunava kamate za priznatu imovinu pomoću metode efektivne kamate i priznaje sve gubitke od umanjenja vrijednosti priznate imovine. Kao primjer ovog posljednjeg, pretpostavimo da u narednoj godini nastane gubitak od umanjenja vrijednosti osnovnih zajmova u visini 300 n.j. Subjektat umanjuje svoju priznatu imovinu za 600 n.j. (300 n.j. za zadržani udio i 300 n.j. za dalju povezanost kroz podređivanje zadržanog udjela za gubitke od umanjenja vrijednosti) i umanjuje svoju priznatu obavezu za 300 n.j. Neto rezultat je knjiženje gubitaka od umanjenja vrijednosti u iznosu 300 n.j. u suficitu ili deficitu.

Prestanak priznavanja financijskih obaveza

UP39. Financijska obaveza (ili njen dio) prestaje kada:

- (a) dužnik izmiri obavezu (ili njen dio) plaćanjem vjerovnika, obično u novcu, drugom financijskom imovinom, dobrima ili uslugama; ili
- (b) se dužnika pravno oslobodi primarne odgovornosti za obavezu (ili dio obaveze) na osnovu zakona ili odlukom vjerovnika (ako je dužnik dao garanciju, ovaj uslov i dalje može biti ispunjen).

UP40. Ako izdavatelj dužničkog instrumenta otkupi taj instrument, dug prestaje čak i ako je izdavatelj kreator tržišta za taj instrument ili ga namjerava ponovno prodati u doglednoj budućnosti.

UP41. Plaćanje trećoj strani, uključujući fondu (koje se naziva još i „suštinsko poništenje“), samo po sebi, ne oslobađa dužnika primarne obaveze prema vjerovniku, u nedostatku pravne oslobođenosti.

UP42. Ako plati treću stranu da preuzme obavezu i obavijesti vjerovnika da je treća strana preuzela obavezu za njegov dug, dužnik ne prestaje priznavati tu obavezu za dug osim kada je ispunjen uslov iz podtačke (b) tačke UP39. Ako dužnik plati treću stranu da preuzme obavezu i vjerovnik ga pravno oslobodi od te obaveze, smatra se da je dužnik izmirio svoj dug. Ako, međutim, pristane otplaćivati dug trećoj strani ili direktno izvornom vjerovniku, dužnik priznaje novu obavezu za dug prema trećoj strani.

UP43. Ako treća strana preuzme obavezu subjekta a subjekat toj trećoj strani ne daje nikakvu ili samo nominalnu naknadu u zamjenu za to, subjekat primjenjuje zahtjeve ovog standarda u pogledu prestanka priznavanja, kao i tačke od 84. do 87. MRSJS-a 23.

UP44. Zajmodavci se u određenim slučajevima odreknu svojih prava na naplatu dugovanja od subjekta javnog sektora, kao, naprimjer kada državna vlada otkaže zajam koji joj duguju lokalne vlasti. To odricanje prava na naplatu dugovanja predstavlja pravno oslobađanje od obaveze zajmoprimca prema zajmodavcu. Kada se zajmodavac odrekne prava na naplatu dugovanja od subjekta kroz transakciju koja nije transakcija razmjene, subjekat primjenjuje zahtjeve ovog standarda u pogledu prestanka priznavanja i tačke od 84. do 87. MRSJS-a 23.

UP45. Iako pravno oslobođenje, bilo na osnovu zakona ili odlukom vjerovnika, dovodi do prestanka priznavanja obaveze, subjekat može priznati novu obavezu ako nisu ispunjeni kriterij iz tačaka od 12. do 34. za prestanak priznavanja prenesene financijske imovine. Ako ti kriteriji nisu ispunjeni, prenesena imovina se ne prestaje priznavati a subjekat priznaje novu obavezu povezanu s prenesenom imovinom.

UP46. Za potrebe tačke 36, za uslove se smatra da su značajno drugačiji ako je diskontirana sadašnja vrijednost novčanih tokova prema novim uslovima, uključujući sve plaćene naknade umanjene za naknade koje su primljene i diskontirane prema izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi, najmanje 10 posto drugačija od diskontirane sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova izvorne

financijske obaveze. Pri utvrđivanju tih plaćenih naknada bez naknada koje su primljene, zajmoprimac uvrštava samo naknade plaćene ili primljene između zajmoprimca i zajmodavca, uključujući i naknade koje je bilo koji od njih platio, odnosno primio u ime onog drugog.

UP46A. Ako se razmjena dužničkih instrumenata ili izmjena uslova obračunava kao izmirenje obaveze, svi nastali troškovi ili naknade se priznaju u sklopu dobitka ili gubitka od izmirenja obaveze. Ako se odnosna razmjena ili izmjena ne obračunava kao izmirenje obaveze, svim nastalim troškovima i naknadama se usklađuje knjigovodstvena vrijednost obaveze i oni se amortiziraju tokom preostalog važenja izmijenjene obaveze.

UP47. U određenim slučajevima, vjerovnik oslobađa dužnika sadašnje dužnosti plaćanja, ali dužnik preuzima dužnost garantiranja za plaćanje ako strana koja je preuzela primarnu odgovornost ne bude izmirivala obaveze. U takvim okolnostima, dužnik:

- (a) priznaje novu financijsku obavezu na osnovu fer vrijednosti svoje dužnosti za garanciju; i
- (b) priznaje dobitak ili gubitak na osnovu razlike između (i) svih isplaćenih iznosa i (ii) knjigovodstvene vrijednosti izvorne financijske obaveze umanjene za fer vrijednost nove financijske obaveze.

Klasifikacija

Klasifikacija financijske imovine

Model upravljanja subjekta za financijsku imovinu

UP48. U skladu sa podtačkom (a) tačke 39, subjekat je dužan klasificirati financijsku imovinu na osnovu svog modela upravljanja financijskom imovinom, osim kada se primjenjuje tačka 44. Subjekt to da li njegova financijska imovina ispunjava uslov iz podtačke (a) tačke 40, odnosno uslov iz podtačke (a) tačke 41. procjenjuje prema modelu upravljanja koji odredi ključno upravljačko osoblje subjekta (kako je definirano u MRSJS-u 20 *Objavljivanja povezanih strana*).

UP49. Model upravljanja subjekta se utvrđuje na nivou koji odražava način zajedničkog upravljanja grupama financijske imovine radi ostvarenja određenog poslovnog cilja. Model upravljanja subjekta ne zavisi od namjera uprave u odnosu na pojedinačne instrumente. Prema tome, ovaj uslov se ne tiče pristupa klasificiranju instrument po instrument, nego bi se trebao odrediti na višem nivou objedinjavanja. Pojedinačni subjekat, međutim, može imati više od jednog modela upravljanja financijskim instrumentima pa se, dakle, klasifikacija ne mora odrediti na nivou izvještajnog subjekta. Na primjer, subjekat može držati jedan portfelj ulaganja kojim upravlja radi naplate ugovornih novčanih tokova i drugi portfelj ulaganja kojim upravlja radi trgovanja i ostvarenja promjena fer vrijednosti. Slično tome, u nekim okolnostima može biti primjereno razdvojiti portfelj financijske imovine na potportfelje kako bi odrazio nivo na kojem subjekat upravlja tom financijskom imovinom. To može biti slučaj, na primjer, kada subjekat stvori ili kupi portfelj hipotekarnih kredita i nekim od kredita upravlja radi naplate ugovornih novčanih tokova a drugima radi njihove prodaje.

UP50. Model upravljanja subjekta se odnosi na način na koji upravlja svojom financijskom imovinom kako bi stvorio novčane tokove. Konkretno, model upravljanja subjekta određuje da li će novčani tokovi nastajati kroz naplatu ugovornih novčanih tokova, prodaju financijske imovine ili i jedno i drugo. Prema tome, odnosna procjena se ne izvršava na osnovu scenarija za koje subjekat ne može razumno očekivati da će se desiti, poput tzv. „najgoreg mogućeg“ ili scenarija „stresnih uslova“. Na primjer, ako subjekat očekuje da će određeni portfelj financijske imovine prodati samo u slučaju „stresnih uslova“, taj scenarij ne bi uticao na njegovu procjenu modela upravljanja za tu imovinu kada subjekat razumno očekuje da se takav scenarij neće desiti. Ako se, na datum procjene modela upravljanja, novčani tokovi ostvaruju na način koji se razlikuje od očekivanja subjekta (na primjer, ako subjekat proda više ili manje financijske imovine nego što je očekivao kada je klasificirao tu imovinu), to ne znači da je napravljena greška u financijskim izvještajima subjekta za ranije periode (vidjeti MRSJS 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*) niti mijenja klasifikaciju preostale financijske imovine koja se drži prema tom modelu upravljanja (to jeste, imovine koju je subjekat priznao u ranijim periodima i koju još uvijek drži) sve dok je subjekat razmotrio sve relevantne informacije koje su bile dostupne u trenutku procjene modela upravljanja. Kada subjekat procjenjuje model upravljanja za novostvorenu ili novokupljenu financijsku imovinu, međutim, on mora uzeti u obzir informacije o tome kako su novčani tokovi ostvarivani u ranijim periodima, kao i sve druge relevantne informacije.

UP51. Model upravljanja subjekta financijskom imovinom se mora zasnivati na činjenicama, a ne samo na tvrdnjama. To se obično može vidjeti iz aktivnosti koje subjekat provodi kako bi ostvario cilj modela upravljanja. Pri procjenjivanju svog modela upravljanja financijskom imovinom, subjekat mora koristiti prosuđivanje i ta procjena se ne smije vršiti na osnovu samo jednog faktora ili aktivnosti. Umjesto toga, subjekat mora razmotriti sve relevantne dokaze dostupne na datum procjene. U takve relevantne dokaze spadaju, između ostalog:

- (a) način na koji se ocjenjuju i ključno upravljačko osoblje subjekta izvještava o rezultatima modela upravljanja i financijske imovine koja se drži prema tom modelu upravljanja;

- (b) rizike koji utiču na rezultate modela upravljanja (i financijske imovine koja se drži prema tom modelu upravljanja) a, naročito, način na koji se upravlja tim rizicima; i
- (c) način kompenziranja uprave (na primjer, da li se njihova naknada zasniva na fer vrijednosti imovine kojom se upravlja ili na naplaćenim ugovornim novčanim tokovima).

Model upravljanja čiji cilj je držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova

- UP52. Financijskom imovinom koja se drži prema modelu upravljanja čiji cilj je držati imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova upravlja se tako da se novčani tokovi ostvaruju kroz naplatu ugovornih plaćanja tokom vijeka trajanja odnosno instrumenta. Drugim riječima, subjekat upravlja imovinom koju drži u sklopu portfelja kako bi prikupio te konkretne ugovorne novčane tokove (umjesto da upravlja ukupnim prinosom od portfelja tako što drži i prodaje imovinu). Pri utvrđivanju da li će se novčani tokovi ostvarivati kroz naplatu ugovornih novčanih tokova od financijske imovine, neophodno je razmotriti učestalost, vrijednost i termine prodaje u ranijim periodima, razloge za prodaju i očekivanja u pogledu budućih aktivnosti prodaje. Prodaja sama po sebi, međutim, ne određuje model upravljanja pa se ne smije razmatrati izdvojeno. Umjesto toga, informacije o prošlim prodajama i očekivanja o budućim prodajama pružaju dokaze o načinu na koji subjekat ostvaruje postavljeni cilj upravljanja financijskom imovinom a posebno o načinu na koji ostvaruje novčane tokove. Subjekt informacije o prošlim prodajama mora razmatrati u kontekstu razloga zašto su izvršene i uslova koji su postojali u to vrijeme i uporediti ih s trenutnim uslovima.
- UP53. Bez obzira što je cilj modela upravljanja subjekta držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova, subjekat ne mora sve obuhvaćene instrumente držati do dospeljeća. Prema tome, čak i kada dođe do prodaje financijske imovine ili se očekuje da će do nje doći u budućnosti, model upravljanja subjekta i dalje može biti da financijsku imovinu drži radi naplate ugovornih novčanih tokova.
- UP54. Držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova može biti model upravljanja subjekta čak i ako subjekat proda financijsku imovinu kada dođe do povećanja njenog kreditnog rizika. Pri utvrđivanju da li je došlo do povećanja kreditnog rizika imovine, subjekat razmatra razumne i potkrepljive informacije, uključujući informacije o budućim događajima. Bez obzira na njihovu učestalost i vrijednost, prodaje zbog povećanja kreditnog rizika imovine nisu u suprotnosti s modelom upravljanja čiji cilj je držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova jer je kreditna kvaliteta financijske imovine važna za sposobnost subjekta da naplati ugovorne novčane tokove. Aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom koje imaju za cilj svesti moguće kreditne gubitke zbog pogoršanja kreditne kvalitete na najmanju moguću mjeru sastavni su dio takvog modela upravljanja. Prodaja financijske imovine koja prestane zadovoljavati kreditne kriterije propisane dokumentiranom politikom ulaganja subjekta primjer je prodaje koja je izvršena zbog povećanja kreditnog rizika. U odsustvu takve politike, međutim, subjekat može na druge načine pokazati da je prodaja izvršena zbog povećanja kreditnog rizika.
- UP55. I prodaje koje se izvrše iz drugih razloga, poput prodaje radi upravljanja rizikom koncentracije kredita (bez povećanja kreditnog rizika imovine), mogu biti u skladu s modelom upravljanja čiji cilj je držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova. Takve prodaje naročito mogu biti u skladu s modelom upravljanja čiji cilj je držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova ako nisu česte (čak i ako imaju značajnu vrijednost) ili ako su beznačajne prema svojoj vrijednosti, pojedinačno ili skupno (čak i kada su česte). Kada, međutim, takve prodaje iz portfelja nisu ni rijetke ni beznačajne vrijednosti (bilo pojedinačno ili skupno), subjekat mora procijeniti da li su i kako u skladu s ciljem naplate ugovornih novčanih tokova. Za tu procjenu nije važno da li je prodaju financijske imovine nametnula neka treća strana ili je izvršena odlukom subjekta. Povećanje učestalosti ili vrijednosti prodaja u određenom periodu nije obavezno u suprotnosti s ciljem držanja financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova, pod uslovom da subjekat može objasniti razloge za takve prodaje i pokazati zašto ne odražavaju promjenu njegovog modela upravljanja. Pored toga, prodaje mogu biti u skladu s ciljem držanja financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova i ako se izvrše netom prije dospeljeća financijske imovine i ako su prihodi od prodaje približno jednaki iznosu preostalih ugovornih novčanih tokova koji će se naplatiti.
- UP56. U nastavku teksta su dati primjeri slučajeva kada bi cilj modela upravljanja subjekta mogao biti držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. Ti primjeri ne obuhvataju sve moguće situacije i njima se ne nastoje obraditi svi faktori koji bi mogli biti relevantni za procjenu modela upravljanja subjekta niti odrediti relativni značaj različitih faktora.

Primjer	Analiza
Primjer 1. Subjekt drži ulaganja radi naplate ugovornih novčanih tokova od njih. Moguće je predvidjeti potrebe subjekta u pogledu financiranja a dospeljeće njegove financijske imovine odgovara njegovim procijenjenim potrebama za financijskim sredstvima.	Iako subjekat, uz ostale informacije, posmatra i fer vrijednosti financijske imovine sa stanovišta likvidnosti (to jeste, iznos novca koji bi ostvario ako bi morao prodati imovinu), njegov cilj je zadržati financijsku imovinu kako bi naplaćivao ugovorne novčane tokove. Prodaja ne bi bila u

Primjer	Analiza
Subjekt provodi aktivnosti upravljanja kreditnim rizicima kako bi kreditne gubitke sveo na najmanju moguću mjeru. Ranije prodaje su vršene uglavnom onda kada bi se kreditni rizik financijske imovine povećao toliko da je imovina prestala ispunjavati kreditne kriterije propisane dokumentiranom politikom ulaganja subjekta. Pored toga, usljed nepredviđenih potreba za financijskim sredstvima, dolazilo je do čestih prodaja. Izveštaji ključnom upravljačkom osoblju su usmjereni na kreditnu kvalitetu financijske imovine i ugovorni prinos. Uz ostale informacije, subjekat prati i fer vrijednosti financijske imovine.	suprotnosti s tim ciljem ako bi se izvršila u odgovoru na povećanje kreditnog rizika imovine, kao, na primjer, kada imovina više prestane ispunjavati kreditne kriterije iz dokumentirane politike ulaganja subjekta. Ni česte prodaje proistekle iz nepredviđenih potreba za financijskim sredstvima (na primjer, kod scenarija stresnih uslova) nisu u suprotnosti s tim ciljem, čak i ako su značajne vrijednosti.
Primjer 2. Cilj modela upravljanja subjekta je kupovina portfelja financijske imovine, kao što su zajmovi. Ti portfelji mogu, ali ne moraju, uključivati financijsku imovinu čija je vrijednost umanjena za kreditne gubitke. Ako plaćanja po osnovu zajmova nisu pravovremena, subjekat pokušava ostvariti ugovorne novčane tokove na razne načine, poput kontaktiranja dužnika poštanskim putem, telefonom ili na druge načine. Cilj subjekta je da naplati ugovorne novčane tokove i on ni jednim od zajmova iz portfelja ne upravlja radi ostvarenja novčanih tokova od njihove prodaje. U nekim slučajevima, subjekat sklapa ugovore o zamjeni kamata kako bi promjenjivu kamatnu stopu na određenu financijsku imovinu iz portfelja zamijenio fiksnom kamatnom stopom.	Cilj modela upravljanja subjekta je držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. Ista analiza bi važila čak i kada subjekat ne bi očekivao da primi sve ugovorne novčane tokove (na primjer, kada je vrijednost financijske imovine umanjena za kreditne gubitke već pri početnom priznavanju). Pored toga, činjenica da subjekat ugovara derivatne instrumente radi izmjene novčanih tokova portfelja, sama po sebi, ne znači da mijenja svoj model upravljanja.
Primjer 3. Cilj modela upravljanja subjekta je da sklopi ugovore o studentskim zajmovima i potom ih proda društvu za sekuritizaciju, dok sekuritizacijsko društvo izdaje instrumente ulagačima. Subjekt koji odobrava zajmove kontrolira sekuritizacijsko društvo pa ga, prema tome, i konsolidira. Sekuritizacijsko društvo naplaćuje ugovorne novčane tokove od zajmova i prenosi ih ulagačima. Za potrebe ovog primjera se pretpostavlja da se zajmovi nastavljaju priznavati u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju jer ih sekuritizacijsko društvo ne prestaje priznavati.	Konsolidirani ekonomski subjekat je uspostavio zajmove s ciljem da ih drži radi naplate ugovornih novčanih tokova. Cilj subjekta koji odobrava zajmove je, međutim, da novčane tokove od portfelja zajmova ostvari tako što će ih prodati sekuritizacijskom društvu, pa se za potrebe njegovih odvojenih financijskih izvještaja ne bi smatralo da tim portfeljom upravlja radi naplate ugovornih novčanih tokova.
Primjer 4. Subjekt lokalnih vlasti koji izdaje obveznice drži financijsku imovinu za zadovoljenje potreba povezanih s likvidnošću u scenariju “stresnih uslova” (kao, na primjer, kod potražnje za novoizdatim likvidnijim vrijednosnim papirima odnosnih vlasti). Subjekt ne predviđa da bi mogao prodati tu imovinu, osim u takvim scenarijima. Subjekt prati kreditnu kvalitetu financijske imovine a cilj njegovog upravljanja tom imovinom je naplata ugovornih novčanih tokova. On procjenjuje rezultate imovine na osnovu ostvarenih prihoda od kamata i kreditnih gubitaka. Subjekt, međutim, prati i fer vrijednost financijske imovine sa stanovišta likvidnosti kako bi osigurao da bi iznos novca koji bi ostvario ako bude morao prodati imovinu u scenariju stresnih uslova bio dovoljan za zadovoljenje potreba subjekta povezanih s likvidnošću. Subjekt povremeno vrši prodaje beznačajne vrijednosti kako bi pokazao likvidnost.	Cilj modela upravljanja subjekta je držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. Ova analiza bi bila ista čak i da je subjekat u ranijim stresnim uslovima izvršio prodaje značajne vrijednosti kako bi zadovoljio svoje potrebe povezane s likvidnošću. Slično tome, višekratne aktivnosti prodaje beznačajne vrijednosti nisu u suprotnosti s držanjem financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. S druge strane, ako subjekat financijsku imovinu drži kako bi zadovoljio svoje svakodnevne potrebe za likvidnošću te ako ispunjenje tog cilja iziskuje učestale prodaje značajne vrijednosti, cilj njegovog modela upravljanja nije držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova.

Primjer	Analiza
	Slično tome, ako je subjekat, po slovu zakona ili drugih propisa, dužan rutinski prodavati financijsku imovinu kako bi se pokazao da je likvidna, pri čemu je vrijednost prodate imovine značajna, cilj njegovog modela upravljanja nije držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. Za analizu nije bitno da li je prodaju financijske imovine nametnula neka treća strana ili se vrši po odluci subjekta.

Model upravljanja čiji cilj se ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine

- UP57. Subjekt može držati financijsku imovinu prema modelu upravljanja čiji cilj se ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Koristeći ovakav model upravljanja, ključno upravljačko osoblje subjekta je donijelo odluku da se cilj modela upravljanja ostvaruje i kroz naplatu ugovornih novčanih tokova i kroz prodaju financijske imovine. Razni ciljevi mogu biti u skladu s takvim modelom upravljanja. Tako, na primjer, njegov cilj može biti upravljanje svakodnevnim potrebama u vezi s likvidnošću, održavanje određenog profila prinosa od kamata ili usklađivanje trajanja financijske imovine sa trajanjem obaveza koje se financiraju iz te imovine. Kako bi ostvario takav cilj, subjekat i naplaćuje ugovorne novčane tokove i prodaje financijsku imovinu.
- UP58. U poređenju s modelom upravljanja čiji cilj je držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova, ovaj model upravljanja u pravilu podrazumijeva češće i prodaje veće vrijednosti. Razlog za to je što prodaja financijske imovine predstavlja sastavni dio a ne tek sporedni element ostvarenja cilja modela upravljanja. Prema ovom modelu, međutim, ne postoji ograničenje u smislu učestalosti ili vrijednosti prodaja jer su i naplata ugovornih novčanih tokova i prodaja financijske imovine sastavni dio ostvarenja njegovog cilja.
- UP59. U nastavku teksta su dati primjeri slučajeva kada se cilj modela upravljanja subjekta može ostvariti i naplatom novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Primjeri ne obuhvataju sve moguće situacije i njima se ne nastoje obraditi svi faktori koji bi mogli biti relevantni za procjenu modela upravljanja subjekta niti odrediti relativni značaj različitih faktora.

Primjer	Analiza
Primjer 5. Subjekt očekuje da će za nekoliko godina imati kapitalne izdatke. On svoj višak novca ulaže u kratkotrajnu i dugotrajnu financijsku imovinu kako bi, kada nastane potreba za tim, bio u stanju financirati te izdatke. Ugovorni vijek trajanja velikog dijela financijske imovine premašuje period u kojem subjekat očekuje da izvrši odnosna ulaganja. Subjekt će držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova i, kada se ukaže prilika za to, prodati tu imovinu da bi novac ponovo uložio u financijsku imovinu s većim prinosom. Rukovoditelji nadležni za portfelj primaju naknadu na osnovu ukupnog ostvarenog prinosa od portfelja.	Cilj modela upravljanja se ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Sve dok uložena sredstva ne bude potrebno utrošiti, subjekat će neprekidno donositi odluke o tome da li će najveći mogući prinos od portfelja ostvaruje kroz naplatu ugovornih novčanih tokova ili prodajom financijske imovine. S druge strane, zamislimo subjekat koji očekuje da će za pet godina imati odljev novca radi financiranja kapitalnih izdata, te višak novca ulaže u kratkotrajnu financijsku imovinu. Po dospelju ulaganja, on ponovno ulaže novac u novu kratkotrajnu financijsku imovinu. Subjekt takvu strategiju provodi sve dok se ne javi potreba za utroškom sredstava, kada prinose ostvarene od financijske imovine koja dospije koristi za financiranje kapitalnih izdataka. Prije dospelja se vrše samo prodaje beznačajne vrijednosti (osim u slučaju značajnog povećanja kreditnog rizika). Cilj ovakvog drugačijeg modela upravljanja je držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova.
Primjer 6. Subjekt drži financijsku imovinu radi zadovoljenja svakodnevnih potreba povezanih s likvidnošću. On nastoji troškove upravljanja tim potrebama povezanim s likvidnošću svesti na najmanju moguću mjeru, te stoga aktivno upravlja prinosom od portfelja. Taj prinos čine kako naplata ugovornih plaćanja, tako i dobici i gubici od prodaje	Cilj modela upravljanja je ostvariti što veći prinos od portfelja radi zadovoljenja svakodnevnih potreba povezanih s likvidnošću a subjekat taj cilj ostvaruje i kroz naplatu ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Drugim riječima, i naplata ugovornih novčanih tokova i prodaja financijske imovine su sastavni dio ostvarivanja cilja ovog modela upravljanja.

Primjer	Analiza
financijske imovine. Iz navedenog proizlazi da subjekat financijsku imovinu drži radi naplate ugovornih novčanih tokova, ali je i prodaje kako bi ponovno uložio u financijsku imovinu većeg prinosa ili bolje uskladio njeno trajanje s trajanjem svojih obaveza. U ranijim periodima, ta strategija je dovela do čestih aktivnosti prodaje i to prodaje značajne vrijednosti. Očekuje se da se takve aktivnosti nastave i u budućnosti.	
Primjer 7. Fond socijalnog osiguranja drži financijsku imovinu radi financiranja obaveza po osnovu socijalnog osiguranja. On prinose od ugovornih novčanih tokova financijske imovine koristi da izmiri obaveze po osnovu socijalnog osiguranja kako dospijevaju. Kako bi osigurao da su ugovorni novčani tokovi financijske imovine dovoljni za izmirenje tih obaveza, fond redovno provodi značajne aktivnosti kupovine i prodaje radi ponovnog uravnoteženja svog portfelja imovine i zadovoljenja potreba za novčanim tokovima kako nastaju.	Cilj ovog modela upravljanja je financirati obaveze po osnovu socijalnog osiguranja. Kako bi ostvario taj cilj, subjekat naplaćuje ugovorne novčane tokove po njihovom dospjeću i prodaje financijsku imovinu da bi očuvao željeni profil portfelja imovine. Prema tome, i naplata ugovornih novčanih tokova i prodaja financijske imovine čine sastavni dio ostvarivanja cilja ovog modela upravljanja.

Drugi model upravljanja

- UP60. Financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako se ne drži prema modelu upravljanja čiji cilj je držati imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova ili prema modelu upravljanja čiji cilj se ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine (vidjeti i tačku 106). Jedan model upravljanja koji dovodi do mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit je model prema kojem subjekat financijskom imovinom upravlja s ciljem da ostvari novčane tokove od njene prodaje. Subjekt donosi odluke na osnovu fer vrijednosti imovine i upravlja imovinom kako bi ostvario te fer vrijednosti. U tom slučaju, cilj subjekta obično dovodi do aktivne kupovine i prodaje. Iako će subjekat ugovorne novčane tokove naplatiti dok još drži financijsku imovinu, cilj takvog modela upravljanja se ne ostvaruje i kroz naplatu ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine jer naplata ugovornih novčanih tokova ne predstavlja sastavni dio već samo sporedni element ostvarenja tog cilja.
- UP61. Portfelj financijske imovine kojim se upravlja i čiji rezultati se ocjenjuju na osnovu fer vrijednosti (kako je opisano u podtački (b) tačke 46) ne drži se ni radi naplate ugovornih novčanih tokova, ni radi naplate ugovornih novčanih tokova i prodaje financijske imovine. Subjekt je prvenstveno usmjeren na informacije o fer vrijednosti i koristi te informacije da procijeni rezultate imovine i donosi odluke. Pored toga, portfelj financijske imovine koji zadovoljava definiciju namijenjenog trgovanju se ne drži radi naplate ugovornih novčanih tokova, kao ni radi naplate ugovornih novčanih tokova i prodaje financijske imovine. Za takve portfelje, naplata ugovornih novčanih tokova predstavlja samo sporedni element ostvarivanja cilja modela upravljanja. Iz tog razloga, takve portfelje financijske imovinu se mora mjeriti po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Ugovorni novčani tokovi koji predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni dio glavnice

- UP62. Podtačka (b) tačke 39. nalaže subjektu da financijsku imovinu klasificira na osnovu karakteristika njenih ugovornih novčanih tokova ako se ta imovina drži prema modelu upravljanja čiji cilj je držati imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova ili prema modelu upravljanja čiji cilj se ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine, osim kada važi tačka 44. Kako bi to napravio, subjekat je, prema podtački (b) tačke 40. i podtački (b) tačke 41, dužan utvrditi da li ugovorni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice.
- UP63. Ugovorni novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice su u skladu s osnovnim sporazumom o pozajmljivanju. U osnovnom sporazumu o pozajmljivanju, naknada za vremensku vrijednost novca (vidjeti tačke od UP67. do UP71) i kreditni rizik su u pravilu najznačajniji elementi kamate. U takvom sporazumu, međutim, kamata može uključivati i naknadu za druge osnovne rizike pozajmljivanja (poput rizika likvidnosti) i troškove (kao što su administrativni troškovi) povezane s držanjem financijske imovine tokom određenog perioda. Osim toga, kamata može uključivati i profitnu maržu koja je u skladu s osnovnim sporazumom o pozajmljivanju. U ekstremnim ekonomskim uslovima, kamata može biti negativna ako, primjera radi, imatelj financijske imovine eksplicitno ili implicitno plaća za plog novca tokom određenog perioda (a ta naknada prelazi naknadu koju imatelj prima za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik i

druge osnovne rizike i troškove pozajmljivanja). Ipak, iz ugovornih uslova kojima se uvodi izloženost rizicima ili promjenjivost ugovornih novčanih tokova koji nisu povezani s osnovnim sporazumom o pozajmljivanju, poput izloženosti promjenama cijena kapitala ili cijena roba, dosezanja određenog praga profitabilnosti ili prihoda od zajmoprimca ili zajmodavca, odnosno ostvarenja (ili dolaženja na neki drugi način do) konkretnih financijskih ili drugih omjera, ne nastaju ugovorni novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Stvorena ili kupljena financijska imovina može biti osnovni sporazum o pozajmljivanju bez obzira da li se radi o zajmu u njegovoj pravnoj formi.

- UP64. U skladu s podtačkom (a) tačke 42, glavnica je fer vrijednost financijske imovine pri početnom priznavanju. Taj iznos glavnice se, međutim, može mijenjati tokom vijeka trajanja financijske imovine (na primjer, u slučaju otplate glavnice).
- UP65. Subjekt je dužan procijeniti da li su ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice u valuti u kojoj je izražena financijska imovina.
- UP66. Djelovanje poluge je karakteristika ugovornih novčanih tokova određene financijske imovine. Djelovanjem poluge se povećava promjenjivost ugovornih novčanih tokova zbog čega ti tokovi nemaju ekonomske karakteristike kamate. Samostalne opcije, terminski ugovori i ugovori o zamjeni su primjeri financijske imovine koja podrazumijeva takvo djelovanje poluge. Prema tome, takvi ugovori ne ispunjavaju uslov iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. i ne mogu se naknadno mjeriti po amortiziranom trošku niti po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital.

Naknada za vremensku vrijednost novca

- UP67. Vremenska vrijednost novca je element kamate kojim se osigurava naknada samo za protok vremena. Drugim riječima, element vremenske vrijednosti novca ne osigurava naknadu za druge rizike, odnosno troškove povezane s držanjem financijske imovine. Kako bi se procijenio da li element osigurava naknadu samo za protok vremena, subjekat se služi prosuđivanjem i razmatra relevantne faktore poput valute u kojoj je izražena financijska imovina i perioda za koji je određena kamatna stopa.
- UP68. U nekim slučajevima se, međutim, element vremenske vrijednosti novca može promijeniti (to jeste, nije savršen). To se može desiti, primjera radi, kada se kamatna stopa za financijsku imovinu periodično usklađuje, ali se učestalost tog usklađivanja ne podudara s terminima dospijevanja odnosno kamatne stope (kao, na primjer, kada se kamatna stopa svakog mjeseca usklađuje prema godišnjoj stopi) ili kada se kamatna stopa za financijsku imovinu periodično usklađuje prema prosjeku određenih kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa. U takvim slučajevima, subjekat mora procijeniti odnosnu promjenu kako bi utvrdio da li ugovorni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. U određenim okolnostima, subjekat to može utvrditi kvalitativnom procjenom elementa vremenske vrijednosti novca, dok će u drugim okolnostima biti neophodno izvršiti kvantitativnu procjenu.
- UP69. Cilj procjene elementa vremenske vrijednosti novca je odrediti koliko se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi mogu razlikovati od (nediskontiranih) novčanih tokova koji bi nastali da element vremenske vrijednosti novca nije promijenjen (referentnih novčanih tokova). Na primjer, ako financijska imovina koja se procjenjuje sadrži promjenjive kamatne stope koje se svaki mjesec usklađuju prema godišnjoj kamatnoj stopi, subjekat bi tu financijsku imovinu uporedio s financijskim instrumentom jednakih ugovornih uslova i kreditnog rizika, s tom razlikom da se promjenjiva kamatna stopa svaki mjesec usklađuje prema jednomjesečnoj kamatnoj stopi. Ako iz promjene elementa vremenske vrijednosti novca mogu nastati ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi koji se značajno razlikuju od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova, financijska imovina ne ispunjava uslov iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. Kako bi to utvrdio, subjekat mora razmotriti učinak promjene elementa vremenske vrijednosti novca u svakom izvještajnom periodu, te kumulativno tokom vijeka trajanja financijskog instrumenta. Za tu analizu nisu relevantni razlozi zašto je kamatna stopa određena na taj način. Ako je i bez analize ili na osnovu tek ograničene analize očito da bi se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi od financijske imovine koja se procjenjuje mogli (odnosno ne bi mogli) značajno razlikovati od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova, subjekat ne mora provoditi detaljnu procjenu.
- UP70. Pri procjeni promjene elementa vremenske vrijednosti novca subjekat mora razmotriti faktore koji bi mogli uticati na buduće ugovorne novčane tokove. Na primjer, kada procjenjuje obveznicu s trajanjem od pet godina a promjenjiva kamatna stopa se svakih šest mjeseci usklađuje prema petogodišnjoj kamatnoj stopi, subjekat ne smije zaključiti da su ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice samo zato što je krivulja kamatne stope u trenutku procjene takva da razlika između petogodišnje i šestomjesečne kamatne stope nije značajna. Umjesto toga, on mora razmotriti da li bi se odnos između petogodišnje i šestomjesečne kamatne stope mogao promijeniti tokom vijeka trajanja instrumenta tako da se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi tokom vijeka trajanja instrumenta mogu značajno razlikovati od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova. Ipak, subjekat ne mora razmotriti sve već samo scenarije koji su razumno mogući. Kada subjekat zaključi da bi se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi mogli značajno razlikovati od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova, financijska imovina ne ispunjava uslov iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. i, prema tome, ne može se mjeriti po amortiziranom trošku niti po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital.
- UP71. U nekim jurisdikcijama, kamatne stope određuju vlada ili neko regulatorno tijelo. Takva državna regulacija kamatnih stopa se može vršiti, primjera radi, u sklopu šire makroekonomske politike ili se uvesti u cilju poticanja subjekata da ulažu u određeni

sektor privrede. U nekim od tih slučajeva, cilj elementa vremenske vrijednosti novca nije osigurati naknadu samo za protok vremena. Ipak, bez obzira na tačke od UP67. do UP70, na reguliranu kamatnu stopu treba gledati kao na zamjenu za element vremenske vrijednosti novca za potrebe primjene uslova iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. ako se tom reguliranom kamatnom stopom osigurava naknada koja je, generalno uzevši, u skladu s protokom vremena i ne uzrokuje izloženost rizicima niti promjenjivost ugovornih novčanih tokova koji nisu u skladu s osnovnim sporazumom o pozajmljivanju.

Ugovorni uslovi kojima se mijenjaju termini ili iznos ugovornih novčanih tokova

UP72. Ako financijska imovina sadrži ugovorni uslov koji bi mogao promijeniti termin nastanka ili iznos ugovornih novčanih tokova (kao, na primjer, kada je imovinu moguće otplatiti prije roka dospijeca ili kada se može produžiti njen vijek trajanja), subjekat mora utvrditi da li su ugovorni novčani tokovi koji bi mogli nastati tokom vijeka trajanja instrumenta kao posljedica tog ugovornog uslova samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Kako bi to utvrdio, subjekat mora procijeniti ugovorne novčane tokove koji bi mogli nastati kako prije, tako i poslije te njihove promjene. Subjekt će možda morati procijeniti i prirodu svakog nepredviđenog događaja (to jeste „uzroka“) zbog kojeg bi se mogli promijeniti termin nastanka ili iznos ugovornih novčanih tokova. Iako priroda nepredviđenog događaja, sama po sebi, nije presudan faktor u procjeni da li su ugovorni novčani tokovi samo plaćanje glavnice i kamate, ona ipak može biti pokazatelj istog. Uporedimo, primjera radi, financijski instrument s kamatnom stopom koja se usklađuje prema višoj stopi ako dužnik ne izvrši određeni broj plaćanja sa financijskim instrumentom s kamatnom stopom koja se usklađuje prema višoj kamatnoj stopi ako naznačeni indeks vlasničkog kapitala dosegne određeni nivo. U prvom slučaju je vjerovatnije da će ugovorni novčani tokovi tokom vijeka trajanja instrumenta biti samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice zbog odnosa između neizvršenih plaćanja i povećanja kreditnog rizika. (Treba vidjeti i tačku UP80.)

UP73. U nastavku teksta su dati primjeri ugovornih uslova koji rezultiraju ugovornim novčanim tokovima koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice:

- (a) promjenjiva kamatna stopa koja se sastoji iz naknade za vremensku vrijednost novca, kreditnog rizika povezanog s neizmirenim iznosom glavnice tokom određenog perioda (naknada za kreditni rizik određuje se samo pri početnom priznavanju i zato može biti fiksna) i drugih osnovnih rizika i troškova pozajmljivanja, te iz profitne marže;
- (b) ugovorni uslov kojim se izdavatelju (to jeste, dužniku) dopušta da prijevremeno otplati dužnički instrument ili kojim se imatelju (to jeste, vjerovniku) dopušta da dužnički instrument ponovo proda izdavatelju prije dospijeca, pri čemu iznos prijevremene otplate suštinski predstavlja neizmirene iznose glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice, koja može uključivati razumnu dodatnu naknadu za prijevremeni raskid ugovora; i
- (c) ugovorni uslov kojim se izdavatelju ili imatelju dopušta da produže ugovorno trajanje dužničkog instrumenta (to jeste, opcija produženja), pri čemu uslovi opcije produženja za posljedicu imaju ugovorne novčane tokove tokom perioda produženja koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice, koja može uključivati razumnu dodatnu naknadu za produženje ugovora.

UP74. Bez obzira na tačku UP72, financijska imovina koja bi inače ispunjavala uslov iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41, ali ga ne ispunjava samo zato što se ugovornim uslovom izdavatelju dopušta (ili se od njega zahtijeva) da prijevremeno otplati dužnički instrument ili zato što se imatelju dopušta (ili se od njega zahtijeva) da dužnički instrument ponovo proda izdavatelju prije dospijeca može se mjeriti po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital (ako ispunjava i uslov iz podtačke (a) tačke 40. ili uslov iz podtačke (a) tačke 41) kada:

- (a) subjekat stiče ili stvara financijsku imovinu uz premiju ili diskont na nominalni ugovorni iznos;
- (b) iznos prijevremene otplate suštinski predstavlja nominalni ugovorni iznos i obračunatu (ali neizmirenu) ugovornu kamatu, koja može uključivati razumnu dodatnu naknadu za prijevremeni raskid ugovora; i
- (c) kada je, u trenutku kada subjekat početno priznaje financijsku imovinu, fer vrijednost karakteristike prijevremene otplate zanemariva.

UP74A.

Za potrebe primjene podtačke (b) tačke UP73. i podtačke (b) tačke UP74, nezavisno od događaja ili okolnosti koji dovode do prijevremenog raskida ugovora, strana bi mogla platiti ili primiti razumnu naknadu za taj prijevremeni raskid. Strana bi mogla platiti ili primiti razumnu naknadu, na primjer, kada odluči da ranije raskine ugovor (ili na drugi način izazove njegovo prijevremeno raskidanje).

UP75. Sljedeći primjeri ilustriraju ugovorne novčane tokove koji predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Nisu navedeni svi mogući primjeri.

Instrument	Analiza
Instrument A Instrument A je obveznica s navedenim datumom dospijeca. Plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice povezana su s indeksom inflacije valute u kojoj je instrument izdat. Povezanost s inflacijom ne djeluje kao poluga i glavnica je zaštićena.	Ugovorni novčani tokovi su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Povezivanjem plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice s indeksom inflacije koji ne djeluje kao poluga vremenska vrijednost novca se postavlja na trenutni nivo. Drugim riječima, kamatna stopa na instrument odražava „stvarnu“ kamatu. Prema tome, iznosi kamate predstavljaju naknadu za vremensku vrijednost novca u odnosu na neizmireni iznos glavnice. Da su, međutim, plaćanja kamata indeksirana prema nekoj drugoj varijabli, kao što su rezultati dužnika (na primjer, suficit ili deficit dužnika) ili indeks kapitala, ugovorni novčani tokovi ne bi bili plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice (osim ako bi indeksiranje prema rezultatima dužnika dovelo do usklađenja kojim se samo kompenzira imatelj za promjene kreditnog rizika instrumenta, tako da ugovorni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate). Razlog za to je što ugovorni novčani tokovi odražavaju prinos koji nije u skladu s osnovnim sporazumom o pozajmljivanju (vidjeti tačku UP63).
Instrument B Instrument B je instrument s promjenjivom kamatnom stopom i navedenim datumom dospijeca koji zajmoprimcu dopušta da neprekidno bira tržišnu kamatnu stopu. Na primjer, na svaki datum ponovnog određivanja kamatne stope, zajmoprimac može odabrati da plati bilo tromjesečnu ponuđenu međubankarsku stopu za period od tri mjeseca ili jednomjesečnu ponuđenu međubankarsku stopu za period od mjesec dana.	Ugovorni novčani tokovi su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice sve dok kamata koja se plaća tokom vijeka trajanja instrumenta odražava naknadu za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan s tim instrumentom i za druge osnovne rizike i troškove pozajmljivanja, kao i za profitnu maržu (vidjeti tačku UP63). Činjenica da se ponuđena međubankarska kamatna stopa ponovno određuje tokom vijeka trajanja instrumenta, sama po sebi, ne diskvalificira taj instrument. Ako je, međutim, zajmoprimac u mogućnosti odabrati plaćanje jednomjesečne kamatne stope koja se ponovno određuje svaka tri mjeseca, učestalost ponovnog određivanja kamatne stope ne odgovara njenom trajanju. Prema tome, element vremenske vrijednosti novca je promijenjen. Slično tome, ako se ugovorna kamatna stopa instrumenta zasniva na periodu koji može biti duži od preostalog vijeka trajanja instrumenta (na primjer, ako se na instrument s rokom dospijeca od pet godina plaća promjenjiva kamata koja se periodično ponovno određuje, ali uvijek odražava rok dospijeca od pet godina), element vremenske vrijednosti novca je promijenjen. To je zato što kamata koju treba platiti u svakom periodu nije povezana s odnosnim kamatnim periodom. U takvim slučajevima, kako bi utvrdio da li su novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice, subjekat mora kvalitativno i kvantitativno procijeniti ugovorne novčane tokove s onima koji se ostvaruju od instrumenta koji je jednak u svakom pogledu osim što trajanje njegove kamatne stope odgovara kamatnom periodu. (Treba vidjeti i uputstva o reguliranim kamatnim stopama iz tačke UP71.)
	Na primjer, pri procjeni obveznice s rokom dospijeca od pet godina na koju se plaća promjenjiva kamatna stopa koja se ponovo određuje svakih šest mjeseci, ali uvijek odražava rok dospijeca od pet godina, subjekat razmatra ugovorne novčane tokove instrumenta koji je jednak u svakom pogledu, osim što se svakih šest mjeseci usklađuje prema šestomjesečnoj kamatnoj stopi.

Instrument	Analiza
	Ista analiza bi važila i da je zajmoprimac u mogućnosti birati između raznih objavljenih kamatnih stopa vjerovnika (na primjer, da može birati između objavljene jednomjesečne i objavljene tromjesečne promjenjive kamatne stope vjerovnika).
Instrument C Instrument C je obveznica s navedenim datumom dospijeca na koju se plaća promjenjiva tržišna kamatna stopa. Određena je gornja granica te promjenjive kamatne stope.	Ugovorni novčani tokovi i (a) instrumenta s fiksnom kamatnom stopom i (b) instrumenta s promjenjivom kamatnom stopom su plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice sve dok kamata odražava naknadu za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan s instrumentom tokom vijeka trajanja instrumenta i za druge osnovne rizike i troškove pozajmljivanja, kao i profitnu maržu (vidjeti tačku UP63). Prema tome, instrument koji je kombinacija (a) i (b) (na primjer, obveznica s kamatnom stopom s određenom gornjom granicom) može imati novčane tokove koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Takav ugovorni uslov može umanjiti promjenjivost novčanih tokova kroz ograničavanje promjenjive kamatne stope (na primjer, gornjim ili donjim pragovima kamatne stope) ili povećati promjenjivost novčanih tokova jer fiksna kamatna stopa postaje promjenjiva.
Instrument D Instrument D je zajam s pravom prisilne naplate i osiguran je kolateralom.	Činjenica da je zajam s pravom prisilne naplate osiguran kolateralom, sama po sebi, ne utiče na analizu kojom se utvrđuje da li su ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice.
Instrument E Instrument E izdaje regulirana banka i ima naveden datum dospijeca. Na instrument se plaća fiksna kamatna stopa i svi ugovorni novčani tokovi su nediskrecijski.	Imatelj bi analizirao ugovorne uslove financijskog instrumenta da utvrdi da li dovode do nastanka novčanih tokova koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice i, prema tome, u skladu su s osnovnim sporazumom o pozajmljivanju. Pri takvoj analizi se ne bi uzimala u obzir plaćanja koja nastaju samo zbog ovlaštenja državnog sanacijskog tijela da nametne gubitke imatelju Instrumenta E jer ni ta ovlaštenja ni nastala plaćanja nisu ugovorni uslovi financijskog instrumenta.
Izdavatelj, međutim, podliježe zakonima koji državnom sanacijskom tijelu dopuštaju ili nalažu da u određenim okolnostima nametne gubitke držateljima određenih instrumenata, uključujući Instrument E. Tako je, na primjer, državno sanacijsko tijelo ovlašteno otpisati nominalni iznos Instrumenta E ili ga pretvoriti u fiksni broj redovnih dionica izdavatelja ako utvrdi da je izdavatelj u ozbiljnim financijskim problemima, da mu je potreban dodatni regulatorni kapital ili da ne ispunjava obaveze.	Nasuprot tome, ugovorni novčani tokovi ne bi bili samo plaćanje glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice da ugovorni uslovi financijskog instrumenta izdavatelju ili drugom subjektu dopuštaju ili nalažu da nametne gubitke imatelju (kroz, na primjer, otpisivanje nominalnog iznosa ili pretvaranje instrumenta u fiksni broj redovnih dionica izdavatelja), sve dok su ugovorni uslovi stvarni, čak i ako je malo vjerovatno da će takav gubitak biti nametnut.

UP76. Sljedeći primjeri ilustriraju ugovorne novčane tokove koji nisu samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Nisu navedeni svi mogući primjeri.

Instrument	Analiza
Instrument F Instrument F je obveznica koja se može pretvoriti u fiksni broj vlasničkih instrumenata izdavatelja.	Imatelj bi analizirao konvertibilnu obveznicu u njoj cijelosti. Ugovorni novčani tokovi nisu plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice jer odražavaju prinos koji nije u skladu s osnovnim sporazumom o pozajmljivanju (vidjeti tačku UP63), to jeste prinos je povezan s vrijednošću vlasničkog kapitala izdavatelja.
Instrument G Instrument G je zajam na koji se plaća inverzna promjenjiva kamatna stopa (to jeste, kamatna stopa je obrnuto proporcionalna tržišnim kamatnim stopama).	Ugovorni novčani tokovi nisu samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Iznosi kamate nisu naknada za vremensku vrijednost novca za neizmireni iznos glavnice.
Instrument H Instrument H je instrument bez dospeljeća, ali ga izdavatelj može u svakom trenutku otkupiti i imatelju isplatiti nominalni iznos uvećan za dospelju obračunatu kamatu. Na Instrument H se plaća tržišna kamatna stopa, ali se plaćanje kamate ne može izvršiti ako to znači da izdavatelj neposredno nakon plaćanja ne može ostati solventan. Na odgođenu kamatu se ne obračunava dodatna kamata.	Ugovorni novčani tokovi nisu plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice jer bi izdavatelj mogao biti dužan odgoditi plaćanja kamate, pri čemu se na te iznose odgođene kamate ne obračunava dodatna kamata. Prema tome, kamatni iznosi nisu naknada za vremensku vrijednost novca za neizmireni iznos glavnice. Da se na odgođene iznose obračunava kamata, ugovorni novčani tokovi bi mogli biti plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice.
	Činjenica da se radi o instrumentu bez dospeljeća, sama po sebi, ne znači da ugovorni novčani tokovi nisu plaćanja glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice. U suštini, instrument bez dospeljeća podrazumijeva kontinuirane (višestruke) opcije produženja a takve opcije mogu dovesti do nastanka ugovornih novčanih tokova koji su plaćanja glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice ako su plaćanja kamate obavezna i ako se moraju trajno vršiti. Ni činjenica da je Instrument H moguće kupiti ne znači da ugovorna plaćanja nisu plaćanja glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice, osim ako ga je moguće kupiti za iznos koji suštinski ne odražava plaćanje neizmirenog iznosa glavnice i kamata na taj neizmireni iznos glavnice. Čak i kada iznos mogućeg otkupa uključuje iznos razumne naknade imatelju za prijevremeni raskid instrumenta, ugovorni novčani tokovi bi mogli biti plaćanja glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice. (Treba vidjeti i tačku UP74.)

- UP77. U nekim slučajevima, financijska imovina može imati ugovorne novčane tokove koji su opisani kao glavnica i kamata, ali ne predstavljaju plaćanje glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice u značenju podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. ovog standarda.
- UP78. To se može desiti kada financijska imovina predstavlja ulaganje u naznačenu imovinu ili novčane tokove te, stoga, ugovorni novčani tokovi nisu samo plaćanje glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Na primjer, ako je ugovornim uslovima utvrđeno da se novčani tokovi financijske imovine povećavaju s povećanjem broja automobila koji koriste konkretni put s za koji se naplaćuje putarina, ti ugovorni tokovi nisu u skladu s osnovnim sporazumom o posuđivanju. Kao posljedica toga, instrument ne bi ispunjavao uslov iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. To bi mogao biti slučaj i kada je potraživanje vjerovnika ograničeno na konkretnu imovinu dužnika ili na novčane tokove od naznačene imovine (poput financijske imovine neregresnog zajma).
- UP79. Činjenica da se radi o financijskoj imovini neregresnog zajma, sama po sebi, međutim, ne znači da ona ne ispunjava uslov iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. U takvim situacijama, vjerovnik je dužan procijeniti („proći kroz“) određenu osnovnu imovinu ili novčane tokove kako bi utvrdio da li su ugovorni novčani tokovi financijske imovine koji se klasificiraju

plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. Ako zbog uslova financijske imovine dođe do nastanka bilo kakvih drugih novčanih tokova ili ograničenja novčanih tokova na način koji nije u skladu s plaćanjima koja predstavljaju glavnice i kamate, ta financijska imovina ne ispunjava uslov iz podtačke (b) tačke 40. i podtačke (b) tačke 41. To da li je osnovna imovina financijska ili nefinancijska, samo po sebi, ne utiče na odnosnu procjenu.

- UP80. Karakteristika ugovornog novčanog toka ne utiče na klasifikaciju financijske imovine ako bi mogla imati samo zanemariv učinak na ugovorne novčane tokove te imovine. Kako bi to utvrdio, subjekat mora razmotriti mogući učinak odnosne karakteristike ugovornog novčanog toka u svakom izvještajnom periodu, kao i kumulativno tokom vijeka trajanja financijskog instrumenta. Pored toga, ako bi karakteristika ugovornog novčanog toka mogla imati učinak na ugovorne novčane tokove (bilo u pojedinačnom izvještajnom periodu ili kumulativno) koji je veći od minimalnog, ali ta karakteristika nije stvarna, ona ne utiče na klasifikaciju financijske imovine. Karakteristika novčanog toka nije stvarna ako na ugovorne novčane tokove instrumenta utiče samo u slučaju nastanka događaja koji je izuzetno rijedak, neuobičajen i malo vjerovatan.
- UP81. Gotovo u svakoj transakciji pozajmljivanja instrument vjerovnika se rangira u odnosu na instrumente drugih vjerovnika odnosno dužnika. Instrument koji je podređen drugim instrumentima može imati ugovorne novčane tokove koji su plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice ako dužnikovo neplaćanje predstavlja povredu ugovora a imatelj uživa ugovorno pravo na neplaćene iznose glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice čak i u slučaju stečaja dužnika. Na primjer, za potraživanje od kupaca na osnovu kojeg je vjerovnik rangiran kao neosigurani vjerovnik bi se moglo smatrati da uključuje plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice. To je slučaj čak i ako su zajmovi dati dužniku osigurani kolateralom, zbog čega imatelj zajma u slučaju stečaja ima prednost u odnosu na potraživanja neosiguranog vjerovnika u odnosu na taj kolateral, ali to ne utiče na ugovorno pravo neosiguranog vjerovnika na neizmirenu glavicu i druge dospelje iznose.

Ugovorno povezani instrumenti

- UP82. U nekim vrstama transakcija, izdavatelj može utvrditi prioritet plaćanja imateljima financijske imovine koristeći višestruke ugovorno povezane instrumente koji stvaraju koncentracije kreditnog rizika (tranše). Svaka tranša nosi oznaku podređenosti koja određuje redoslijed po kojem se novčani tokovi koje izdavatelj stvori raspoređuju na tranšu. U takvim situacijama, imatelji tranše imaju pravo na plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice samo ako izdavatelj stvori dovoljno novčanih tokova za tranše većeg prioriteta.
- UP83. U takvim transakcijama, tranša ima karakteristike novčanih tokova koji su plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice samo ako:
- (a) ugovorni uslovi tranše koji se procjenjuju radi klasifikacije (bez uvida u osnovnu grupu financijskih instrumenata) dovode do nastanka novčanih tokova koji su samo plaćanje glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice (na primjer, kada kamatna stopa na tranšu nije povezana s robnim indeksom);
 - (b) osnovna grupa financijskih instrumenata ima karakteristike novčanih tokova date u tačkama UP85. i UP86; i ako
 - (c) je izloženost kreditnom riziku u osnovnoj grupi financijskih instrumenata svojstvena tranši jednaka ili manja od izloženosti kreditnom riziku odnosne grupe financijskih instrumenata (na primjer, ako je kreditni rejting tranše koji se procjenjuje radi klasifikacije jednak ili veći od kreditnog rejtinga koji bi se primijenio za pojedinačnu tranšu iz koje je financirana osnovna grupa financijskih instrumenata).
- UP84. Subjekt mora proći kroz sve kako bi odredio osnovnu grupu instrumenata koji stvaraju (umjesto da kroz njih samo prolaze) novčane tokove. To je osnovna grupa financijskih instrumenata.
- UP85. Osnovna grupa mora sadržati jedan ili više instrumenata s ugovornim novčanim tokovima koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice.
- UP86. Osnovna grupa instrumenata može uključivati i instrumente kojima se:
- (a) smanjuje promjenjivost novčanih tokova instrumenta iz tačke UP85. i koji, u kombinaciji s instrumentima iz tačke UP85, dovode do nastanka novčanih tokova koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice (na primjer, gornja ili donja granica kamatne stope ili ugovor kojim se smanjuje kreditni rizik nekih ili svih instrumenata iz tačke UP85); ili
 - (b) usklađuju novčani tokovi tranši sa novčanim tokovima grupe osnovnih instrumenata iz tačke UP85. da bi se otklonile razlike isključivo u pogledu
 - (i) fiksne ili promjenjive kamatne stope;
 - (ii) valute u kojoj su izraženi novčani tokovi, uključujući inflaciju te valute; ili

(iii) termina nastanka novčanih tokova.

- UP87. Kada bilo koji instrument iz grupe ne ispunjava uslove iz tačke UP85. ili iz tačke UP86, uslov iz podtačke (b) tačke UP83. nije ispunjen. Pri provođenju ove procjene neće uvijek biti neophodno izvršiti detaljnu analizu grupe po pojedinačnim instrumentima. Subjekt, međutim, mora koristiti rasuđivanje i provesti analizu koja je dovoljna da se utvrdi da li instrumenti iz grupe ispunjavaju uslove iz tačaka UP85. i UP86. (Treba vidjeti i uputstva iz tačke UP80. u vezi s karakteristikama ugovornih novčanih tokova koje imaju samo zanemariv učinak.)
- UP88. Ako imatelj, pri početnom priznavanju, ne može procijeniti uslove iz tačke UP83, odnosna tranša se mora mjeriti po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Ako bi se osnovna grupa instrumenata nakon početnog priznavanja mogla promijeniti tako da ne ispunjava uslove iz tačaka UP85. i UP86, tranša ne ispunjava uslove iz tačke UP83. i mora se mjeriti po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Ako, međutim, osnovna skupina uključuje instrumente koji su osigurani imovinom koja ne ispunjava uslove iz tačaka UP85. i UP86, sposobnost ostvarenja posjeda nad takvom imovinom se zanemaruje za potrebe primjene ove tačke, osim kada je subjekat tranšu stekao prema modelu upravljanja koji podrazumijeva kontroliranje kolaterala.

Mogućnost određivanja financijske imovine ili financijske obaveze kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

- UP89. Uz uvažavanje uslova iz tačaka 44. i 46, ovaj standard dopušta subjektu da odredi financijsku imovinu, financijsku obavezu ili grupu financijskih instrumenata (financijske imovine, financijskih obaveza ili oboje) kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, pod uslovom da na taj način dolazi do relevantnijih informacija.
- UP90. Odluka subjekta da odredi financijsku imovinu ili financijsku obavezu kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit slična je odabiru računovodstvene politike (iako se, za razliku od odabrane računovodstvene politike, ne mora primjenjivati dosljedno na sve slične transakcije). Kada subjekat ima takvu mogućnost izbora, tačkom 12. MRSJS-a 3 se zahtijeva da odabrana politika vodi izradi financijskih izvještaja kojima se osiguravaju relevantnije i informacije koje daju vjerniji prikaz učinaka transakcija, drugih događaja i okolnosti na financijski položaj, financijske rezultate ili novčane tokove subjekta. Na primjer, u slučaju da se financijska obaveza odredi kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, tačka 46. navodi dvije vrste situacija u kojima bi bio ispunjen zahtjev za davanje relevantnijih informacija. Prema tome, da bi takvo određivanje odabrao u skladu s tačkom 46, subjekat mora pokazati postojanje jedne (ili obje) od te dvije situacije.

Određivanjem se otklanja ili značajno smanjuje računovodstvena neusklađenost

- UP91. Mjerenje financijske imovine ili financijske obaveze i klasifikacija priznatih promjena njihovih vrijednosti utvrđuju se na osnovu klasifikacije stavke i toga da li je stavka dio označenog odnosa zaštite od rizika. Ti zahtjevi mogu dovesti do nedosljednosti u mjerenju ili priznavanju (koja se naziva još i „računovodstvena neusklađenost“) ako se, na primjer, u odsustvu određivanja kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, financijska imovina klasificira kao da se kasnije mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit a obaveza, koju subjekat smatra povezanom s njom, kao da se kasnije mjeri po amortiziranom trošku (bez priznavanja promjena fer vrijednosti). U takvim okolnostima, subjekat može zaključiti da bi njegovi financijski izvještaji pružili relevantnije informacije ako bi se i imovina i obaveza mjerile kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.
- UP92. Sljedeći primjeri koji pokazuju kada bi taj uslov mogao biti ispunjen. U svim slučajevima, subjekat smije koristiti taj uslov kako bi financijsku imovinu ili financijske obaveze odredio kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit samo ako je zadovoljen princip iz tačke 44. ili iz podtačke (a) tačke 46:
- (a) subjekat ima obaveze prema ugovorima o osiguranju čije mjerenje uključuje tekuće informacije i financijsku imovinu koju smatra povezanom a koja bi se inače mjerila bilo po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital ili po amortiziranom trošku;
 - (b) subjekat ima financijsku imovinu, financijske obaveze ili oboje koji su izloženi istom riziku, poput rizika kamatne stope, koji uzrokuje oprečne promjene fer vrijednosti s tendencijom međusobnog prebijanja. Samo neki od instrumenata bi se, međutim, mjerili po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (na primjer, samo derivatni instrumenti ili instrumenti klasificirani kao namijenjeni trgovanju). Može se desiti i to da nisu ispunjeni zahtjevi za primjenu računovodstva zaštite od rizika jer, primjera radi, nisu ispunjeni zahtjevi u pogledu djelotvornosti zaštite iz tačke 129;
 - (c) subjekat ima financijsku imovinu, financijske obaveze ili oboje, koji su izloženi istom riziku, poput rizika kamatne stope, koji uzrokuje oprečne promjene fer vrijednosti s tendencijom međusobnog prebijanja, te ni financijska imovina ni financijske obaveze ne ispunjavaju uslove da se označe kao instrument zaštite jer se ne mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Pored toga, u odsustvu računovodstva zaštite od rizika, postoji značajna nedosljednost u priznavanju dobitaka i gubitaka. Na primjer, subjekat je financirao naznačenu grupu zajmova izdavanjem obveznica kojima se trguje i čije promjene fer vrijednosti imaju tendenciju međusobnog prebijanja. Ako, uz to, subjekat redovno kupuje i prodaje obveznice, ali rijetko ili nikada ne kupuje niti prodaje zajmove, iskazivanjem i zajmova i obveznica po fer vrijednosti

kroz suficit ili deficit otklanja se nedosljednost u pogledu vremena priznavanja dobitaka i gubitaka koja bi inače nastala njihovim mjerenjem po amortiziranom trošku i priznavanjem dobitka ili gubitka pri svakom ponovnom otkupu pojedinačne obveznice.

- UP93. U slučajevima kao onim opisanim u prethodnoj tački, određivanjem, pri početnom priznavanju, financijske imovine i financijskih obaveza koji se inače ne mjere tako kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit mogu se otkloniti ili značajno smanjiti nedosljednost u mjerenju ili priznavanju i osigurati relevantnije informacije. Iz praktičnih razloga, subjekat ne mora u isto vrijeme uvrstiti svu imovinu i obaveze koje dovode do nastanka nedosljednosti u mjerenju ili priznavanju. Razumno odgađanje je dopušteno, pod uslovom da se svaka transakcija odredi kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit pri njenom početnom priznavanju i da se, u to vrijeme, očekuje izvršenje svih eventualnih preostalih transakcija.
- UP94. Ne bi bilo prihvatljivo kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit odrediti samo neku financijsku imovinu ili neke financijske obaveze iz kojih nastaje nedosljednost ako se time ne bi otklonila ili značajno smanjila ta nedosljednost i osigurala relevantnije informacije. Ipak, bilo bi prihvatljivo odrediti samo određeni broj slične financijske imovine ili sličnih financijskih obaveza ako bi to dovelo do značajnog smanjenja nedosljednosti (po mogućnosti većeg nego što bi se postiglo nekim drugim dopuštenim određivanjem). Pretpostavimo, na primjer, da subjekat ima određeni broj sličnih financijskih obaveza ukupne vrijednosti od 100 n.j. i određeni broj slične financijske imovine ukupne vrijednosti od 50 n.j, ali koji se mjere po različitim osnovama. Subjektat može značajno smanjiti nedosljednost u mjerenju ako, pri početnom priznavanju, svu imovinu i samo neke obaveze (na primjer, pojedinačne obaveze ukupne vrijednosti od 45 n.j) odredi po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. S obzirom, međutim, da se određivanje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit može primijeniti samo na cijeli financijski instrument, subjekat u ovom primjeru mora odrediti jednu ili više obaveza u njihovoj cijelosti. On ne može odrediti samo komponentu obaveze (poput promjena vrijednosti koje se mogu pripisati samo jednoj vrsti rizika, kao što su promjene referentne kamatne stope) ili dio (to jeste, postotak) obaveze.

Upravljanje i ocjenjivanje rezultata grupe financijskih obaveza ili financijske imovine na osnovu fer vrijednosti

- UP95. Subjektat može upravljati i ocjenjivati rezultate grupe financijskih obaveza ili financijske imovine i financijskih obaveza na takav način da mjerenje te grupe po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit da relevantnije informacije. Ovdje je težište na načinu na koji subjekat upravlja i ocjenjuje rezultate svojih financijskih instrumenata a ne na vrsti tih instrumenata.
- UP96. Na primjer, subjekat može koristiti ovaj uslov da odredi financijske obaveze kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit ako zadovoljava princip iz podtačke (b) tačke 46. i ako ima financijsku imovinu i financijske obaveze koje su izložene jednom ili više istih rizika a tim rizicima se upravlja i ocjenjuju se na osnovu fer vrijednosti u skladu s dokumentiranom politikom upravljanja imovinom i obavezama. Primjer toga može biti subjekat koji je izdao „strukturirane proizvode“ koji sadrže više ugrađenih derivata i nastalim rizicima upravlja na osnovu fer vrijednosti koristeći kombinaciju derivatnih i nederivatnih financijskih instrumenata.
- UP97. Kako je ranije navedeno, ovaj uslov zavisi od načina na koji subjekat upravlja i ocjenjuje rezultate grupe financijskih instrumenata koji se razmatraju. Prema tome, (uz uvažavanje zahtjeva u pogledu određivanja pri početnom priznavanju) subjekat koji financijske obaveze određuje kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit na osnovu ovog uslova mora tako odrediti sve financijske obaveze koje ispunjavaju uslove za to i kojima upravlja i koje ocjenjuje skupa.
- UP98. Dokumentiranje strategije subjekta ne mora biti iscrpno, ali treba biti dovoljno da se pokaže usklađenost s podtačkom (b) tačke 46. To dokumentiranje nije obavezno za svaku pojedinačnu stavku, već je dovoljno da se izvrši za svaki portfelj. Na primjer, ako se sistemom upravljanja učinkovitošću nekog odjela – koji je odobrilo ključno upravljačko osoblje subjekta – jasno pokazuje da se njegova učinkovitost ocjenjuje na ovoj osnovi, nije potrebno nikakvo dalje dokumentiranje kako bi se pokazala usklađenost s podtačkom (b) tačke 46.

Ugrađeni derivati

- UP99. Kada subjekat postane strana u hibridnom ugovoru čiji osnovni ugovor nije imovina iz djelokruga ovog standarda, tačka 49. mu nalaže da odredi sve ugrađene derivate, procijeni da li ih je potrebno odvojiti od osnovnog ugovora i one koje je potrebno odvojiti mjeri po fer vrijednosti pri početnom priznavanju a kasnije po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.
- UP100. Ako osnovni ugovor nema naveden ili unaprijed određen rok dospeljeća i predstavlja preostali udio u neto imovini subjekta, on onda ima iste ekonomske karakteristike i rizike kao i vlasnički instrument, a ugrađeni derivat bi morao imati karakteristike vlasničkog kapitala koje se odnose na isti subjekat da bi se smatrao usko povezanim s tim ugovorom. Ako osnovni ugovor nije vlasnički instrument i zadovoljava definiciju financijskog instrumenta, njegove ekonomske karakteristike i rizici su isti kao i kod dužničkog instrumenta.
- UP101. Ugrađeni neopcijski derivatni instrument (poput ugrađenog terminskog ugovora ili ugovora o zamjeni) od svog osnovnog ugovora se odvaja na osnovu značajnih navedenih ili pretpostavljenih uslova, kako bi pri početnom priznavanju njegova fer

vrijednost bila nula. Ugrađeni opcijski derivatni instrument (kao što je ugrađena opcija prodaje, opcija kupovine, opcija određivanja najviše, odnosno opcija određivanja najniže vrijednosti ili opcija zamjene) od svog osnovnog ugovora se odvaja na osnovu navedenih uslova mogućnosti opcije. Početna knjigovodstvena vrijednost osnovnog instrumenta je preostali iznos nakon odvajanja ugrađenog derivata.

UP102. Uopćeno uzevši, s više ugrađenih derivata u jednom hibridnom ugovoru se postupa kao sa jednim složenim ugrađenim derivatom. Ugrađeni derivati klasificirani kao kapital (vidjeti MRSJS 28), međutim, obračunavaju se odvojeno od ugrađenih derivata klasificiranih kao imovina ili obaveze. Pored toga, ako hibridni ugovor ima više od jednog ugrađenog derivata a ti se derivati povezuju s različitom izloženošću riziku, moguće ih je lako odvojiti i nezavisni su jedni od drugih, obračunavaju se odvojeno jedni od drugih.

UP103. Ekonomske karakteristike i rizici ugrađenog derivata nisu usko povezani s osnovnim ugovorom (podtačka (a) tačke 49) u primjerima datim u nastavku teksta. U tim primjerima, uz pretpostavku da su ispunjeni uslovi iz podtačaka (b) i (c) tačke 49, subjekat ugrađene derivate obračunava odvojeno od osnovnog ugovora.

- (a) Opcija prodaje ugrađena u instrument koja imatelju omogućava da od izdavalca zatraži otkup instrumenta za određeni iznos novca ili druge imovine koji se mijenja zavisno o promjene cijene ili indeksa vlasničkog kapitala ili roba nije usko povezana s osnovnim dužničkim instrumentom.
- (b) Opcija ili automatska odredba o produženju preostalog roka do dospelja dužničkog instrumenta nije usko povezana s osnovnim dužničkim instrumentom, osim kada se vrši istovremeno usklađivanje prema približnoj tekućoj tržišnoj kamatnoj stopi u vrijeme produženja. Kada subjekat izda dužnički instrument, a imatelj tog dužničkog instrumenta izda opciju kupovine dužničkog instrumenta trećoj strani, izdavalac tu opciju kupovine smatra produženjem roka do dospelja dužničkog instrumenta ako se od njega može zatražiti da učestvuje ili da pomogne ponovno plasiranje tog dužničkog instrumenta na tržište kao posljedica izvršenja opcije kupovine.
- (c) Plaćanja glavnice ili kamate indeksirana prema vlasničkom instrumentu, ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovor o osiguranju, prema kojem se iznos kamate ili glavnice indeksira prema vrijednosti vlasničkog instrumenta, nisu usko povezana s osnovnim instrumentom jer se rizici koje podrazumijeva osnovni instrument razlikuju od onih koji se tiču ugrađenog derivata.
- (d) Plaćanja glavnice ili kamate indeksirana prema robi, ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovor o osiguranju, prema kojem se iznos kamate ili glavnice indeksira prema cijeni roba (kao što je zlato), nisu usko povezana s osnovnim instrumentom jer se rizici koje podrazumijeva osnovni instrument razlikuju od onih koji se tiču ugrađenog derivata.
- (e) Opcija kupovine, prodaje ili prijevremene otplate ugrađena u osnovni dužnički ugovor ili osnovni ugovor o osiguranju nije usko povezana s osnovnim ugovorom, osim kada je:
 - (i) cijena izvršenja opcije na svaki datum izvršenja približno jednaka amortiziranom trošku osnovnog dužničkog instrumenta ili knjigovodstvenoj vrijednosti osnovnog ugovora o osiguranju; ili kada se
 - (ii) cijenom izvršenja opcije prijevremene otplate zajmodavac kompenzira za iznos do najviše približne sadašnje vrijednosti izgubljene kamate za preostalo trajanje osnovnog ugovora. Izgubljena kamata je proizvod prijevremeno otplaćenog iznosa glavnice pomnoženog s razlikom u kamatnim stopama. Razlika u kamatnim stopama je iznos u kojem efektivna kamatna stopa iz osnovnog ugovora premašuje efektivnu kamatnu stopu koju bi subjekat primio na datum prijevremene otplate da je prijevremeno otplaćeni iznos glavnice ponovno uložio u sličan ugovor tokom preostalog trajanja osnovnog ugovora.

Procjena da li je opcija kupovine ili opcija prodaje usko povezana s osnovnim dužničkim ugovorom se vrši prije odvajanja elementa kapitala konvertibilnog dužničkog instrumenta u skladu sa MRSJS-om 28.

- (f) Kreditni derivatni instrumenti koji su ugrađeni u osnovni dužnički instrument i koji samo jednoj strani („korisniku“) omogućavaju da kreditni rizik određene referentne imovine, koja ne mora biti u njenom vlasništvu, prenese drugoj strani („jamcu“) nisu usko povezani s osnovnim dužničkim instrumentom. Takvi kreditni derivatni instrumenti jamcu omogućavaju da preuzme kreditni rizik povezan s referentnom imovinom iako ona nije direktno u njegovom vlasništvu.

UP104. Primjer hibridnog ugovora je finansijski instrument koji imatelju daje pravo da ponovo proda finansijski instrument izdavalcu u zamjenu za iznos novca ili druge finansijske imovine koji se mijenja na osnovu promjene nekog indeksa kapitala ili roba koji se može povećati ili smanjiti („instrument koji je predmet opcije prodaje“). Osim kada je pri početnom priznavanju odredio instrument koji je predmet opcije prodaje kao finansijsku obavezu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, izdavalac je dužan odvojiti ugrađeni derivat (to jeste, plaćanje glavnice prema indeksu) u skladu s tačkom 49. jer budući je osnovni ugovor dužnički instrument prema tački UP100. a plaćanje glavnice prema indeksu nije usko povezano s osnovnim dužničkim instrumentom prema podtački (a) tačke UP103. S obzirom da se plaćanje glavnice može povećati i smanjiti, ugrađeni derivat

je neopcijski derivatni instrument čija vrijednost je indeksirana prema osnovnoj varijabli.

- UP105. U slučaju instrumenta koji je moguće u bilo kom trenutku ponovo prodati izdavatelju za iznos novca jednak srazmjernom udjelu u neto vrijednosti imovine subjekta (kao što su jedinice otvorenog uzajamnog fonda ili neki ulagački proizvodi povezani s jedinicama), posljedica odvajanja ugrađenog derivata i obračunavanja svake pojedinačne komponente je mjerenje hibridnog ugovora po iznosu otkupa koji je potrebno platiti na kraju izvještajnog perioda ako imatelj iskoristi svoje pravo prodaje instrumenta nazad izdavatelju.
- UP106. U primjerima datim u nastavku teksta, ekonomske karakteristike i rizici ugrađenog derivata su usko povezani s ekonomskim karakteristikama i rizicima osnovnog ugovora. U njima subjekat ne obračunava ugrađeni derivat odvojeno od osnovnog ugovora.
- (a) Ugrađeni derivat čiji predmet je kamatna stopa ili indeks kamatnih stopa koji mogu promijeniti iznos kamata koje bi inače bile plaćene ili primljene za osnovni dužnički ugovor ili ugovor o osiguranju koji sadrži kamatu usko je povezan s osnovnim ugovorom, osim kada se hibridni ugovor može izmiriti tako da imatelj ne nadoknadi suštinski cijelo svoje priznato ulaganje ili kada bi ugrađeni derivat mogao najmanje udvostručiti početnu stopu povrata od osnovnog ugovora imatelju i dati stopu povrata koja je najmanje dvostruko veća od tržišne stope povrata za ugovor sa istim uslovima kao osnovni ugovor.
 - (b) Ugrađena opcija određivanja najniže ili najviše vrijednosti kamatne stope na dužnički ugovor ili ugovor o osiguranju je usko povezana s osnovnim ugovorom, pod uslovom da je gornja granica jednaka ili povoljnija tržišnoj kamatnoj stopi, a donja granica jednaka ili nepovoljnija tržišnoj kamatnoj stopi u trenutku izdavanja ugovora, te da gornja ili donja granica nije polučeno povezana s osnovnim ugovorom. Slično tome, odredbe uvrštene u ugovor o kupovini ili prodaji neke imovine (na primjer, robe) kojima se određuje gornja i donja granica cijene koja se plaća ili prima za tu imovinu su usko povezane s osnovnim ugovorom ako su i gornja i donja granica bile nepovoljne tržišnoj cijeni pri sklapanju ugovora i nisu polučeno povezane.
 - (c) Ugrađeni derivat u stranoj valuti koji stvara tok plaćanja glavnice ili kamate koja su izražena u stranoj valuti i ugrađen je u osnovni dužnički instrument (poput obveznice u dvije valute) usko je povezan s osnovnim dužničkim instrumentom. Takav derivat se ne odvaja od osnovnog instrumenta jer se MRSJS-om 4 *Učinci promjena kursa stranih valuta* zahtjeva da se dobiti i gubici od monetarnih stavki izraženi u stranim valutama priznaju u suficitu ili deficitu.
 - (d) Ugrađeni derivat u stranoj valuti u osnovnom ugovoru koji je ugovor o osiguranju, odnosno nije financijski instrument (poput ugovora o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke kada je cijena izražena u stranoj valuti) usko je povezan s osnovnim ugovorom ako ne djeluje kao poluga, ne sadrži mogućnost opcije i zahtjeva da se plaćanja izraze u jednoj od slijedećih valuta:
 - (i) funkcijskoj valuti bilo koje značajne ugovorne strane;
 - (ii) valuti u kojoj se obično izražava cijena srodne nabavljene robe ili pruženih usluga u komercijalnim transakcijama širom svijeta (kao što je američki dolar za transakcije vezane za sirovu naftu); ili u
 - (iii) valuti koja se obično koristi u ugovorima o kupovini ili prodaji nefinancijskih stavki u ekonomskom okruženju u kojem se transakcija obavlja (poput relativno stabilne i likvidne valute koja se obično koristi u domaćim poslovnim transakcijama ili vanjskoj trgovini).
 - (e) Ugrađena opcija prijevremene otplate u okviru trgovanja samo kamatama ili samo glavnicom usko je povezana s osnovnim ugovorom ako je taj osnovni ugovor (i) početno nastao odvajanjem prava na primanje ugovornih novčanih tokova od financijskog instrumenta koji, sam po sebi, ne sadrži ugrađeni derivat i (ii) ne sadrži nikakve odredbe koje ne postoje u izvornom osnovom dužničkom ugovoru.
 - (f) Ugrađeni derivat u okviru glavnog ugovora o najmu je usko povezan s tim ugovorom onda kada je taj derivat (i) neki indeks povezan s inflacijom, kao što je indeks plaćanja za najam vezan za indeks potrošačkih cijena (pod uslovom da se taj najam ne koristi kao poluga te da se dati indeks tiče inflacije u ekonomskom okruženju samog subjekta), (ii) promjenjiva plaćanja po osnovu najma zasnovana na povezanim prodajama ili (iii) promjenjiva plaćanja po osnovu najma zasnovana na promjenjivim kamatnim stopama.
 - (g) Mogućnost povezivanja jedinica ugrađena u osnovni financijski instrument ili osnovni ugovor o osiguranju usko je povezana s osnovnim instrumentom, odnosno s osnovnim ugovorom ako se plaćanja izražena u jedinici mjere po tekućim vrijednostima te jedinice koje odražavaju fer vrijednost imovine fonda. Mogućnost povezivanja jedinica je ugovorni uslov kojim se zahtijevaju plaćanja izražena u jedincima unutarnjeg ili vanjskog investicijskog fonda.
 - (h) Derivatni instrument ugrađen u ugovor o osiguranju usko je povezan s osnovnim ugovorom o osiguranju ako su taj

instrument i osnovni ugovor o osiguranju toliko međusobno zavisni da subjekat ne može izmjeriti ugrađeni derivatni instrument odvojeno (to jeste, bez razmatranja osnovnog ugovora).

Instrumenti koji sadrže ugrađene derivate

UP107. Kako je navedeno u tački UP99, kada subjekat postane strana u hibridnom ugovoru čiji osnovni ugovor nije imovina iz djelokruga ovog standarda i koji sadrži jedan ili više ugrađenih derivata, tačka 49. mu nalaže da odredi sve takve ugrađene derivate, procijeni da li ih je potrebno odvojiti od osnovnog ugovora i, one koje treba odvojiti, mjeri po fer vrijednosti i pri početnom priznavanju i nakon toga. Ti zahtjevi mogu biti složeniji ili dati manje pouzdane mjerne vrijednosti od mjerenja čitavog instrumenta po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Iz tog razloga, ovaj standard dopušta da se cijeli hibridni ugovor odredi kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

UP108. Takvo određivanje se može primijeniti bez obzira na to da li se tačkom 49. zahtijeva ili zabranjuje da se ugrađeni derivati odvoje od osnovnog ugovora. Tačka 51, međutim, ne bi opravdala određivanje hibridnog ugovora kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u slučajevima opisanim u podtačkama (a) i (b) tačke 51. jer se time ne bi umanjila složenost niti povećala pouzdanost.

Ponovna procjena ugrađenih derivata

UP109. U skladu s tačkom 49, subjekat je dužan procijeniti da li ugrađeni derivat treba odvojiti od osnovnog ugovora i obračunati ga kao derivat kada prvi put postane ugovorna strana. Naknadna ponovna procjena je zabranjena, osim u slučaju promjene uslova ugovora kojom se značajno mijenjaju novčani tokovi koji bi se inače zahtijevali prema ugovoru, kada je ponovna procjena obavezna. Subjekt to da li je promjena novčanih tokova značajna utvrđuje kroz razmatranje mjere u kojoj su se očekivani budući novčani tokovi povezani s ugrađenim derivatom, osnovnim ugovorom ili sa oboje promijenili i da li je ta promjena značajna u odnosu na novčane tokove koji su ranije očekivani prema ugovoru.

UP110. Tačka UP109. se ne primjenjuje na ugrađene derivate iz ugovora stečenih kroz

- (a) kombinaciju u javnom sektoru,
- (b) kombinaciju subjekata pod zajedničkom kontrolom ili
- (c) udruživanje u zajednički poduhvat kako je definiran MRSJS-om 37 *Zajednički aranžmani*, niti na njihovu moguću ponovnu procjenu na datum sticanja.

Reklasifikacija finansijske imovine

UP111. Tačka 54. nalaže subjektu da reklasificira finansijsku imovinu kada promijeni svoj model upravljanja tom imovinom. Ne očekuje se da takve promjene budu česte. Takve promjene određuje više rukovodstvo subjekta u odgovoru na eksterne ili interne promjene i one moraju biti značajne za poslovanje subjekta i mora ih se moći pokazati vanjskim stranama. Prema tome, promjena u modelu upravljanja subjekta će nastati samo kada subjekat bilo započne ili prestane provoditi aktivnost koja je značajna za njegovo poslovanje, kao, primjera radi, kada stekne, proda ili prekine određenu liniju poslovanja. U primjere promjene modela upravljanja spadaju sljedeće situacije:

- (a) državna agencija daje zajmove malim preduzećima a njen model upravljanja podrazumijeva prodaju portfelja zajmova privatnim subjektima s popustom zbog dugih rokova otplate zajmova. Subjekt sklapa dugoročni ugovor s trećom stranom koja pruža usluge prisilne naplate. Portfelji zajmova više nisu na prodaju jer se sada drže radi naplate novčanih tokova uz pomoć pružatelja usluga prisilne naplate;
- (b) odjel vlade odlučuje obustaviti pomaganje državne automobilske industrije kroz davanje povoljnih zajmova. On više ne odobrava nove zajmove i aktivno radi na prodaji svog portfelja zajmova.

UP112. Promjena cilja modela upravljanja mora se izvršiti prije datuma reklasifikacije. Na primjer, ako državna uprava za davanje hipotekarnih i stambenih kredita na dan 15. februara/veljače odluči prekinuti odobravanje hipotekarnih kredita građanima, zbog čega svu obuhvaćenu finansijsku imovinu mora reklasificirati na dan 1. aprila/travnja (to jeste, na prvi dan narednog izvještajnog perioda subjekta), subjekat nakon 15. februara/veljače ne smije prihvatati nove poslove vezane za odobravanje hipotekarnih kredita građanima niti na drugi način učestvovati u aktivnostima koje su u skladu s njegovim ranijim modelom upravljanja.

UP113. Sljedeći primjeri ne predstavljaju promjene modela upravljanja:

- (a) promjena namjere u pogledu određene finansijske imovine (čak i u okolnostima značajnih promjena tržišnih uslova);
- (b) privremeni nestanak određenog tržišta za finansijsku imovinu; i

- (c) prijenos financijske imovine između dijelova subjekta s različitim modelima upravljanja.

Mjerenje

Prihodovne transakcije koje nisu transakcije razmjene

UP114. Početno priznavanje i mjerenje imovine i obaveza koji proističu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene je obrađeno u MRSJS-u 23. Imovina proistekla iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene može nastati i iz ugovornih i iz neugovornih aranžmana (vidjeti tačke UP20. i UP21. MRSJS-a 28). Kada takva imovina nastane iz ugovornih aranžmana i inače zadovoljava definiciju financijskog instrumenta:

- (a) početno se priznaje u skladu s MRSJS-om 23;
- (b) početno se mjeri
 - (i) po fer vrijednosti na osnovu principa iz MRSJS-a 23; a
 - (ii) tamo gdje se imovina kasnije mjeri na drugoj osnovi a ne po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, u obzir se uzimaju transakcijski troškovi koji se mogu direktno pripisati sticanju financijske imovine u skladu s tačkom 57. ovog standarda.

Početno mjerenje

Početno mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza (tačke 57, 58. i 59)

UP115. Fer vrijednost financijskog instrumenta pri početnom priznavanju je obično cijena transakcije (to jeste, fer vrijednost primljene ili date naknade, vidjeti i tačku UP117). Ako je, međutim, dio naknade primljen ili dat za nešto drugo a ne za financijski instrument, fer vrijednost financijskog instrumenta se procjenjuje pomoću neke tehnike vrjednovanja (vidjeti tačke od UP149. do UP154). Na primjer, fer vrijednost dugoročnog zajma ili potraživanja bez kamata se može mjeriti po sadašnjoj vrijednosti svih budućih novčanih primitaka diskontiranih korištenjem prevladavajuće tržišne kamatne stope, odnosno stopa za sličan instrument (sličan u smislu valute, vijeka trajanja, vrste kamatne stope i drugih faktora) sličnog kreditnog rejtinga. Svaki dodatni posuđeni iznos je rashod ili smanjenje prihoda, osim kada ispunjava uslove da se prizna kao neka druga vrsta imovine.

UP116. Ako da zajam po netržišnoj kamatnoj stopi (na primjer, pet posto, dok je tržišna kamata za slične zajmove osam posto) i unaprijed primi naknadu kao kompenzaciju, subjekat taj zajam priznaje po njegovoj fer vrijednosti, to jeste, bez naknade koju je primio.

UP117. Najbolji dokaz fer vrijednosti financijskog instrumenta pri početnom priznavanju je obično cijena transakcije. Ako utvrdi da se fer vrijednost pri početnom priznavanju razlikuje od cijene transakcije kako je naznačeno u tački 58. subjekat je taj instrument na taj datum dužan obračunati kako slijedi:

- (a) po mjernoj vrijednosti kakva se zahtijeva tačkom 57, ako je dokaz za tu fer vrijednost kotirana cijena na aktivnom tržištu za istu imovinu ili obavezu (tačnije, ulazna vrijednost Nivoa 1) ili je zasnovana na nekoj tehnici vrjednovanja koja se oslanja isključivo na dostupne tržišne podatke. Subjekt je dužan priznati razliku između fer vrijednosti pri početnom priznavanju i cijene transakcije kao dobitak ili gubitak; a
- (b) u svim drugim slučajevima, po mjernoj vrijednosti kakva se zahtijeva tačkom 57, usklađenoj radi odgode razlike između fer vrijednosti pri početnom priznavanju i cijene transakcije. Nakon početnog priznavanja, subjekat tu odgođenu razliku priznaje kao dobitak ili gubitak samo u iznosu koji proistekne iz promjene nekog faktora (uključujući vrijeme) koji bi učesnici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene imovine ili obaveze.

Zahtjevi iz ove tačke se ne primjenjuju na zajmove po povoljnim uslovima niti na vlasničke instrumente proistekle iz transakcija koje nisu transakcije razmjene kako su opisani u tačkama od UP118. do UP130.

Zajmovi po povoljnim uslovima

UP118. Zajmovi po povoljnim uslovima su zajmovi koje subjekat daje ili dobiva po uslovima koji su niži od tržišnih. Uslovi niži od tržišnih mogu proisticati iz povoljnijih uslova u vezi s glavnicom i/ili povoljnijih uslova za kamate. Primjeri zajmova po povoljnim uslovima koji često podrazumijevaju uslove niže od tržišnih su zajmovi za zemlje u razvoju, mala poljoprivredna gazdinstva, studente koji zadovoljavaju uslove za upis na program dodiplomskih ili postdiplomskih studija, te stambeni krediti kakvi se odobravaju porodicama s niskim primanjima. Subjekti zajmove po povoljnim uslovima mogu dobiti, na primjer, od razvojnih agencija i drugih subjekata vlasti.

UP119. Davanje ili dobivanje zajmova po povoljnim uslovima se razlikuje od odricanja prava na naplatu dugovanja subjekta ili prema subjektu. Ta razlika je bitna jer utiče na to da li se uslovi niži od tržišnih uzimaju u obzir već kod početnog priznavanja, odnosno

mjerjenja zajma ili u okviru kasnijeg mjerenja ili kod prestanka priznavanja.

- UP120. Svrha zajmova po povoljnim uslovima je od samog početka da se sredstva daju ili dobiju po uslovima nižim od tržišnih, dok je kod odricanja prava na naplatu dugovanja zajam izvorno odobren ili dobiven po uslovima zasnovanim na tržišnim, ali se namjera neke od strana od tada promijenila. Na primjer, vlada može pozajmiti novac neprofitnom subjektu s namjerom da se taj zajam u potpunosti otplati po tržišnim uslovima, ali kasnije otpisati dio tog zajma. Ovdje se ne radi o zajmu po povoljnim uslovima jer je na početku bilo predviđeno da se kredit subjektu odobri po stopama povezanim s tržištem. Subjekt bi s kasnijim otpisom zajma postupao kao sa odricanjem prava na naplatu dugovanja i primjenjivao zahtjeve MRSJS-a 41 u pogledu prestanka priznavanja (vidjeti tačke od 12. do 34).
- UP121. Zajmovi po povoljnim uslovima imaju mnogo zajedničkih karakteristika i sa izdatim zajmovima čija vrijednost je od početka bila umanjena za kreditne gubitke. To da li se zajam klasificira kao zajam po povoljnim uslovima ili kao zajam čija vrijednost je od početka bila kreditno umanjena određuje da li će se razlika između cijene transakcije i fer vrijednosti zajma u izvještaju o finansijskim rezultatima priznati kao koncesija ili kao kreditni gubitak.
- UP122. To da li je neki zajam zajam po povoljnim uslovima ili zajam čija vrijednost je od početka kreditno umanjena zavisi od njegove suštine. Postojanje namjere da se u transakciju uvrsti komponenta koja nije razmjena, poput prijenosa sredstava, ukazuje da se radi o zajmu po povoljnim uslovima. Komponenta koja nije razmjena se u transakciju uvrštava kroz davanje zajma po uslovima nižim od tržišnih. S druge strane, zajmovi čija vrijednost je od početka kreditno umanjena su zajmovi u odnosu na koje se desio jedan ili više događaja koji su se negativno odrazili na procijenjene buduće novčane tokove finansijske imovine.
- UP123. S obzirom da se zajmovi po povoljnim uslovima odobravaju ili dobivaju po uslovima nižim od tržišnih, cijena transakcije pri početnom priznavanju takvog zajma neće obavezno biti njegova fer vrijednost. Iz tog razloga, subjekat je, pri početnom priznavanju, dužan raščlaniti suštinu dobivenog ili datog zajma na komponente i obračunati te komponente na osnovu principa iz tačaka UP124. i UP126. u nastavku teksta.
- UP124. Subjekt prvo procjenjuje da li zajam po povoljnim uslovima prema svojoj suštini, u stvari, zajam, transakcija koja nije transakcija razmjene, uplata vlasnika ili kombinacija svega pobrojanog, služeći se principima iz MRSJS-a 28 i iz tačaka od 42. do 58. MRSJS-a 23. Ako utvrdi da je transakcija, ili dio transakcije, zajam, subjekat procjenjuje da li cijena transakcije predstavlja fer vrijednost zajma kod početnog priznavanja. On fer vrijednost zajma utvrđuje služeći se principima iz tačaka od UP144. do UP155. Tamo gdje fer vrijednost ne može utvrditi na osnovu aktivnog tržišta, subjekat koristi neku tehniku vrjednovanja. Fer vrijednost se pomoću tehnike vrjednovanja može utvrditi kroz diskontiranje svih budućih novčanih primitaka primjenom kamatne stope povezane s tržišnom stopom za slične zajmove (vidjeti tačku UP115).
- UP125. Sa svakom razlikom između fer vrijednosti zajma i cijene transakcije (prinosa od zajma) se postupa kako slijedi:
- (a) kada je subjekat dobio zajam, ta razlika se obračunava u skladu s MRSJS-om 23;
 - (b) kada je subjekat dao zajam, s razlikom se postupa kao s rashodom u suficitu ili deficitu kod početnog priznavanja, osim kada zajam predstavlja transakciju s vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika. Kada je zajam transakcija s vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika, kao, na primjer, kada subjekat koji ima kontrolu daje zajam po povoljnim uslovima subjektu koji kontrolira, odnosna razlika može predstavljati uplatu kapitala, to jeste ulaganje u subjekat, a ne rashod.

Pokazni primjeri za ovo su dati u tački SP54. MRSJS-a 23, kao i u tačkama od PP153. do PP161, koje prate ovaj standard.

- UP126. Nakon ocjene suštine zajma po povoljnim uslovima i mjerenja komponente zajma po fer vrijednosti, subjekat potom procjenjuje klasifikaciju zajmova po povoljnim uslovima prema tačkama od 39. do 44. i mjeri te zajmove u skladu s tačkama od 61. do 65.
- UP127. U određenim okolnostima, može se odobriti zajam po povoljnim uslovima koji je ujedno i zajam čija vrijednost je od početka umanjena za kreditne gubitke. Na primjer, vlada može stalno davati zajmove po povoljnim uslovima zajmoprimcu koji ranije nije bio u stanju da ih u potpunosti otplati. Kada je zajam po povoljnim uslovima ujedno i zajam čija vrijednost je od početka kreditno umanjena, subjekat taj instrument mjeri po fer vrijednosti, uključujući kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta. On primjenjuje podtačku (b) tačke UP125. kako bi obračunao pojedinačne komponente i priznae kreditne gubitke i element koji se tiče koncesije kao koncesiju u njihovoj cijelosti.

Vlasnički instrumenti koji nastaju iz transakcija koje nisu transakcije razmjene

- UP128. Ulaganja u vlasničke instrumente se u javnom sektoru mogu koristiti da jedan subjekat da finansijska sredstva ili subvenciju drugom subjektu javnog sektora. Kod takvih transakcija obično ne postoji aktivno tržište za slična ulaganja (to jeste, vlasnički instrument se ne kotira) i ne očekuju se nikakvi ili tek ograničeni buduću novčani tokovi od ulaganja pored mogućeg otkupa od izdavatelja. Investicijski subjekat, u pravilu, subjektu u koji ulaže daje novac kako bi pomogao ostvarenje njegovih ekonomskih ili socijalnih ciljeva. U primjere takvih ulaganja mogu spadati dionice članova u razvojnim bankama ili vlasnički instrumenti u drugim subjektima javnog sektora koji provode određene socijalne programe, odnosno pružaju socijalne usluge (poput

prihvatilišta, subvencioniranog smještaja, pomoći malim preduzećima i sl.).

- UP129. Pri početnom priznavanju takvih transakcija, subjekat analizira suštinu aranžmana i procjenjuje da li je od samog početka namjera bila da se daju ili prime sredstva kroz transakciju koja nije transakcija razmjene. U mjeri u kojoj transakcija ili dio transakcije predstavlja transakciju bez razmjene, sva imovina ili prihodi koji proisteknu iz nje se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 23. Subjekt koji daje sredstva taj iznos priznaje kao rashod u suficitu ili deficitu pri početnom priznavanju.
- UP130. U onoj mjeri u kojoj iz odnosne transakcije ili komponente te transakcije nastane neki vlasnički instrument iz djelokruga ovog standarda, taj instrument se početno priznaje po fer vrijednosti u skladu s tačkom 57. On se kasnije mjeri prema tačkama 61, 62. i 63. Kada ne postoji aktivno tržište za instrument, subjekat pri utvrđivanju njegove fer vrijednosti razmatra korištenje tehnika vrjednovanja i ulaznih vrijednosti iz tačaka od UP149. do UP155).

Vrjednovanje financijskih garancija izdatih kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene

- UP131. Samo ugovorne financijske garancije (ili garancije koje su suštinski ugovorne) spadaju u djelokrug ovog standarda (vidjeti tačke UP3. i UP4. MRSJS-a 28). Neugovorne garancije nisu obuhvaćene djelokrugom ovog standarda jer ne zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta. Ovaj standard propisuje zahtjeve u pogledu priznavanja i mjerenja samo za davatelja ugovora o financijskim garancijama.
- UP132. „Ugovor o financijskim garancijama“ je u tački 9. definiran kao „ugovor kojim se od davatelja zahtijeva da izvrši određena plaćanja kako bi se imatelju nadoknadio gubitak koji nastaje kada određeni dužnik ne izvrši plaćanje onda kada dospije u skladu s izvornim ili izmijenjenim uslovima dužničkog instrumenta“. Prema zahtjevima ovog standarda, ugovori o financijskim garancijama, isto kao i druga financijska imovina i financijske obaveze, se početno moraju priznati po fer vrijednosti. U tačkama 66, 67. i 68. su data promišljanja i smjernice za utvrđivanje fer vrijednosti a to dopunjeno tačkama od UP144. do UP155. uputstava za primjenu. Ugovori o financijskim garancijama se naknadno mjere bilo po iznosu ispravke gubitka utvrđenom u skladu s tačkama od 73. do 93. ili po izvorno priznatom iznosu umanjenom, kada je primjereno, za kumulativnu amortizaciju prema MRSJS-u 9 *Prihodi od transakcija razmjene*, koji god od njih je viši.
- UP133. Garancije se u javnom sektoru često daju kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene, to jeste ne uključuju nikakvu ili tek nominalnu naknadu. Ova vrsta garancija se, u pravilu, pruža da se subjektu pomogne ostvariti njegove ekonomske i socijalne ciljeve, kao što je slučaj kod pomaganja infrastrukturnih projekata, pomaganja preduzećima u vrijeme ekonomskih kriza, davanja garancija za obveznice koje izdaju subjekti drugih nivoa vlasti, te davanja zajmova zaposlenicima za financiranje motornih vozila koja će koristiti u službene svrhe. Kada kod financijske garancije postoji neka naknada, subjekat bi trebao utvrditi da li se radi o naknadi koja proističe iz transakcije razmjene i da li ona predstavlja fer vrijednost. Kada naknada predstavlja fer vrijednost, subjekat treba priznati financijsku garanciju po iznosu naknade a kasnije je mjeriti bilo po iznosu ispravke gubitka utvrđenom u skladu s tačkama od 73. do 93. ili po izvorno priznatom iznosu umanjenom, kada je primjereno, za kumulativnu amortizaciju prema MRSJS-u 9, kojih god od njih je viši. Kada zaključi da naknada nije fer vrijednost, subjekat knjigovodstvenu vrijednost kod početnog priznavanja utvrđuje na isti način kao i da nije plaćena nikakva naknada.
- UP134. Pri početnom priznavanju, tamo gdje nije plaćena nikakva naknada ili gdje ona ne predstavlja fer vrijednost, subjekat prvo razmatra da li na aktivnom tržištu postoje kotirane cijene za ugovore o financijskim garancijama koji su direktno jednaki ugovoru koji je sklopljen. U dokaze postojanja aktivnog tržišta spadaju nedavne transakcije po tržišnim uslovima između informiranih voljnih strana i pozivanje na sadašnju fer vrijednost drugog ugovora o financijskoj garanciji koji je u suštini isti kao ugovor koji je davatelj pružio bez ikakve ili po tek nominalnoj naknadi. Činjenica da ugovor o financijskoj garanciji ne podrazumijeva da dužnik plati bilo kakvu naknadu izdavatelju, sama po sebi, nije definitivan dokaz nepostojanja aktivnog tržišta. I kada su dostupne garancije koje nude komercijalni davatelji, subjekat javnog sektora može pristati na ugovor o financijskoj garanciji iz različitih nekomercijalnih razloga. Na primjer, kada dužnik ne može priuštiti da plati komercijalnu naknadu a bez sklapanja ugovora o financijskoj garanciji bi se dovelo u pitanje pokretanje projekta kojim se ispunjavaju socijalni ili ciljevi neke druge politike subjekta, on se može odlučiti da zatraži takav ugovor od subjekta javnog sektora ili organa vlasti.
- UP135. Kada ne postoji aktivno tržište za direktno jednak ugovor o garanciji, subjekat razmatra da li je dostupna tehnika vrjednovanja, osim posmatranja aktivnog tržišta, koja bi dala pouzdano mjerenje fer vrijednosti. Takva tehnika vrjednovanja bi se mogla oslanjati na matematičke modele koji uzimaju u obzir financijski rizik. Na primjer, Državna vlada W daje garancije za obveznice koje izdaje Općina X. S obzirom da Općina X izdaje obveznice za koje garantira vlada, njene obveznice imaju nižu kuponsku stopu nego što bi imale da nisu osigurane garancijom vlade. Razlog za to je što se garancijom smanjuje profil rizika koji obveznica donosi ulagačima. Naknada za garanciju bi se mogla utvrditi na osnovu kreditnog raspona od kuponske stope koja bi važila da vlada ne garantira za izdate obveznice do stope koja važi sa garancijom. Kada je do fer vrijednosti moguće doći bilo kroz posmatranje aktivnog tržišta ili pomoću neke druge tehnike vrjednovanja, subjekat financijsku garanciju priznaje

po toj fer vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju a rashod jednakog iznosa u izvještaju o financijskim rezultatima. Kada koristi tehniku vrjednovanja koja se ne zasniva na posmatranju aktivnog tržišta, subjekat mora smatrati da su vrijednosti dobivene primjenom odnosnog modela pouzdane i razumljive.

UP136. Kada nije moguće pouzdano izmjeriti fer vrijednost, bilo kroz direktno posmatranje aktivnog tržišta ili pomoću druge tehnike vrjednovanja, subjekat ugovor o financijskoj garanciji mora mjeriti po iznosu ispravke gubitka utvrđenom u skladu s tačkama od 73. do 93.

Naknadno mjerenje

UP137. Ako se financijski instrument prethodno priznat kao financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit i njegova fer vrijednost padne ispod nule, riječ je o financijskoj obavezi koja se mjeri u skladu s tačkom 45. Hibridni ugovori čiji osnovni ugovori su imovina iz djelokruga ovog standarda, međutim, uvijek se mjere u skladu s tačkom 48.

UP138. Slijedeći primjer prikazuje obračunavanje transakcijskih troškova pri početnom i naknadnom mjerenju financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti sa promjenama kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 106. ili s tačkom 41. Subjekt stiče financijsku imovinu za 100 n.j. plus kupovna provizija od 2 n.j. On tu imovinu početno priznaje u vrijednosti od 102 n.j. Izvještajni period završava dan kasnije, kada kotirana tržišna cijena imovine iznosi 100 n.j. Ako bi se imovina prodala, trebalo bi platiti proviziju od 3 n.j. Na taj datum, subjekat mjeri imovinu u vrijednosti 100 n.j. (ne uzimajući u obzir moguću prodajnu proviziju) i priznaje gubitak u iznosu od 2 n.j. u neto imovini/kapitalu. Ako se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41, transakcijski troškovi se amortiziraju u suficitu ili deficitu korištenjem metode efektivne kamate.

UP139. Naknadno mjerenje financijske imovine ili financijske obaveze i naknadno priznavanje dobitaka i gubitaka opisanih u tački UP117. moraju biti u skladu sa zahtjevima ovog standarda.

Ulaganja u vlasničke instrumente i ugovori o tim ulaganjima

UP140. Sva ulaganja u vlasničke instrumente i ugovori o tim ulaganjima moraju se mjeriti po fer vrijednosti. U ograničenom broju slučajeva, međutim, trošak može biti odgovarajuća procjena fer vrijednosti. To se može desiti kada nisu dostupne dostatne novije informacije za mjerenje fer vrijednosti ili kada postoji širok raspon mogućih mjerenja fer vrijednosti a trošak predstavlja najprecizniju moguću procjenu fer vrijednost unutar tog raspona.

UP141. U pokazatelje koji ukazuju da trošak možda ne odražava fer vrijednost spada sljedeće:

- (a) značajna promjena rezultata subjekta u koji je izvršeno ulaganje u odnosu na budžete, planove ili ključne ciljeve;
- (b) promjene očekivanja da će ključni ciljevi u pogledu tehničkog proizvoda subjekta u koji je izvršeno ulaganje biti ostvareni;
- (c) značajna promjena na tržištu za kapital ili proizvode, odnosno moguće proizvode subjekta u koji je izvršeno ulaganje;
- (d) značajna promjena u globalnoj ekonomiji ili u ekonomskom okruženju u kojem posluje subjekat u koji je izvršeno ulaganje;
- (e) značajna promjena rezultata uporedivih subjekata ili vrjednovanja u okviru ukupnog tržišta;
- (f) interna pitanja subjekta u koji je izvršeno ulaganje poput prijevara, poslovnih sporova, tužbi, promjena rukovodstva ili strategije; i
- (g) dokazi iz vanjskih transakcija u kapitalu subjekta u koji je izvršeno ulaganje bilo od samog tog subjekta (kao što je svježe izdavanje kapitala) ili u vidu prijenosa vlasničkih instrumenata između trećih strana.

UP142. Popisom iz tačke UP141. nisu obuhvaćeni svi mogući pokazatelji. Subjekt je dužan koristiti sve informacije o rezultatima i poslovanju subjekta u koji je izvršeno ulaganje koje postanu dostupne nakon datuma početnog priznavanja. Postojanje bilo kog od takvih relevantnih faktora može ukazivati da trošak možda ne odražava fer vrijednost. U takvim slučajevima, subjekat mora izmjeriti fer vrijednost.

UP143. Trošak nikad nije najpreciznija procjena fer vrijednosti za ulaganja u kotirane vlasničke instrumente (niti za ugovore o kotiranim vlasničkim instrumentima).

Razmatranja koja se tiču mjerenja fer vrijednosti

UP144. Definicija fer vrijednosti je zasnovana na pretpostavki da će subjekat nastaviti poslovati, odnosno da nema ni namjeru ni razloge za likvidaciju, značajno smanjenje obima poslovanja ili stupanje u transakcije po nepovoljnim uslovima. Prema tome, fer vrijednost nije iznos koji bi subjekat primio ili platio u slučaju prinudne transakcije, nedobrovoljne likvidacije ili prinudne

prodaje. Ipak, ona odražava kreditnu kvalitetu odnosnog instrumenta.

UP145. U ovom standardu se koriste pojmovi „ponuđena cijena“ i „tražena cijena“ (koja se nekad naziva i „cijena trenutne ponude“) u kontekstu kotiranih tržišnih cijena, te pojam „raspon između ponuđene i tražene cijene“ kako bi se uključili samo troškovi transakcije. Druga usklađivanja potrebna da se dođe do fer vrijednosti (poput kreditnog rizika druge ugovorne strane) nisu obuhvaćena pojmom „raspon između ponuđene i tražene cijene“.

Postoji aktivno tržište: kotirana cijena

UP146. Za financijski instrument se smatra da se kotira na aktivnom tržištu ako se kotirane cijene mogu lako i redovno dobiti s berze, od posrednika, mešetara, strukovnih udruženja, cjenovnih službi ili regulatornih agencija i ako te cijene odražavaju stvarne i redovne tržišne transakcije po tržišnim uslovima. Fer vrijednost se određuje prema cijeni koju su voljni kupac i voljni prodavač dogovorili u transakciji po tržišnim uslovima. Cilj utvrđivanja fer vrijednosti za financijski instrument kojim se trguje na aktivnom tržištu je da se dođe do cijene po kojoj bi se transakcija izvršila na kraju izvještajnog perioda za dati instrument (to jeste, bez bilo kakvog njegovog mijenjanja ili prepakiranja) na najpovoljnijem aktivnom tržištu kojem subjekat može trenutno pristupiti. Ipak, subjekat usklađuje cijenu s povoljnijeg tržišta kako bi odrazio sve razlike između kreditnih rizika druge ugovorne strane kod instrumenata kojima se trguje na tom tržištu i kreditnih rizika druge ugovorne strane kod instrumenta koji se vrjednuje. Postojanje objavljene kotirane cijene na aktivnom tržištu je najbolji mogući dokaz fer vrijednosti i kad god postoji ta cijena se koristi za mjerenje financijske imovine ili financijske obaveze.

UP147. Odgovarajuća kotirana tržišna cijena za imovinu koja se drži, odnosno obavezu koja se izdaje je obično cijena trenutne ponude ili, za imovinu koja će biti stečena ili obavezu koja će se držati, tražena cijena. Kada ima imovinu i obaveze s tržišnim rizicima s mogućnošću prebijanja, subjekat smije koristiti srednje tržišne cijene kao osnovu za utvrđivanje fer vrijednosti za pozicije rizika koje se prebijaju a primijeniti ponuđenu ili traženu cijenu na otvorenu neto poziciju, kako spada. Kada trenutna cijena ponude i tražena cijena nisu dostupne, cijena najnovije transakcije pruža dokaz sadašnje fer vrijednosti, osim ako je došlo do značajne promjene ekonomskih uslova od vremena transakcije. Ako su se uslovi od transakcije promijenili (na primjer, ako je nakon određivanja najnovije kotirane cijene za državne obveznice došlo do promjene nerizične kamatne stope), ta promjena uslova se mora odraziti u fer vrijednosti pozivanjem na sadašnje cijene ili stope za slične financijske instrumente, kako je primjereno. Slično tome, kada subjekat može pokazati da cijena posljednje transakcije nije fer vrijednost (jer je, na primjer, odražavala iznos koji bi subjekat primio ili platio u prinudnoj transakciji, pri nedobrovoljnoj likvidaciji ili prinudnoj prodaji), ta cijena se usklađuje. Fer vrijednost portfelja financijskih instrumenata je proizvod broja jedinica instrumenta i njegove kotirane tržišne cijene. Kada ne postoji objavljena kotirana cijena na aktivnom tržištu za cijeli financijski instrument, ali postoje aktivna tržišta za njegove komponente, fer vrijednost se utvrđuje na osnovu relevantnih tržišnih cijena komponenti.

UP148. Kada se na aktivnom tržištu kotira stopa (a ne cijena), subjekat tu kotiranu tržišnu stopu koristi kao ulaznu vrijednost za primjenu tehnike vrjednovanja kako bi utvrdio fer vrijednost. Kada kotirana tržišna stopa ne uključuje kreditni rizik, odnosno druge faktore koje bi učesnici na tržištu uključili u vrjednovanje datog instrumenta, subjekat vrši usklađivanje prema tim faktorima.

Ne postoji aktivno tržište: tehnike vrjednovanja

UP149. Kada ne postoji aktivno tržište za neki financijski instrument, subjekat fer vrijednost ustanovljava pomoću neke tehnike vrjednovanja. U tehnike vrjednovanja spadaju korištenje nedavnih transakcija po tržišnim uslovima između informiranih i voljnih strana, ako postoje, oslanjanje na sadašnju fer vrijednost drugog instrumenta koji je suštinski isti kao odnosni instrument, te modeli analiziranja diskontiranih novčanih tokova i određivanja cijena opcija. Ako učesnici na tržištu uobičajeno koriste neku tehniku vrjednovanja za određivanje cijena instrumenata za koju se pokazalo da daje pouzdane procjene cijena kakve bi se ostvarile u stvarnim tržišnim transakcijama, subjekat mora koristiti tu tehniku.

UP150. Cilj primjene tehnike vrjednovanja je da se ustanovi kolika bi bila cijena transakcije na datum mjerenja kod razmjene pod tržišnim uslovima izvršene kao rezultat uobičajenog poslovanja. Fer vrijednost se procjenjuje na osnovu rezultata dobivenih primjenom tehnike vrjednovanja koja se u najvećoj mogućoj mjeri služi tržišnim ulaznim vrijednostima a što manje oslanja na ulazne vrijednosti svojstvene samo predmetnom subjektu. Bilo bi za očekivati da tehnika vrjednovanja da realnu procjenu fer vrijednosti ako (a) u razumnoj mjeri odražava to koliko bi odnosni instrument bio zacijenjen na tržištu a (b) ulazne vrijednosti korištene pri njenoj primjeni razumno održavaju tržišna očekivanja i mjerne vrijednosti faktora koji se tiču rizika povrata koji su sadržani u odnosnom financijskom instrumentu.

UP151. Prema tome, tehnika vrjednovanja (a) mora uključivati sve faktore koje bi učesnici na tržištu uzeli u razmatranje pri određivanju cijene i (b) biti u skladu s općeprihvaćenim ekonomskim metodologijama za određivanje cijena financijskih instrumenata. Subjekt povremeno mora baždariiti tehniku koju koristi i testirati da li je i dalje validna služeći se cijenama iz svih vidljivih tekućih tržišnih transakcija koje se tiču istog instrumenta (to jeste, bez mijenjanja ili prepakiranja) ili svim dostupnim tržišnim podacima. Subjekt mora dosljedno koristiti podatke s istog tržišta na kojem je instrument stvoren ili kupljen.

- UP152. Izvorno sticanje ili stvaranje financijske imovine, odnosno nastanak financijske obaveze je tržišna transakcija koja predstavlja temelj za procjenu fer vrijednosti datog financijskog instrumenta. Konkretno, kada je financijski instrument dužnički instrument (poput zajma), njegova fer vrijednost se može utvrditi oslanjanjem na tržišne uslove koji su postojali na datum njegovog sticanja ili stvaranja i na aktuelne tržišne uslove ili kamatne stope koje subjekat ili druge strane trenutno zaračunavaju za slične dužničke instrumente (to jeste, instrumente sličnog preostalog perioda do dospeljeća, uobičajenih novčanih tokova, valute, kreditnog rizika, kolaterala i kamatne osnovice). S druge strane, pod uslovom da nakon stvaranja dužničkog instrumenta nije došlo do promjene kreditnog rizika dužnika i primjenjivih kreditnih raspona, procjena tekuće tržišne kamatne stope bi se mogla izvesti iz referentne kamatne stope kojom se odražava bolja kreditna kvaliteta od kreditne kvalitete osnovnog dužničkog instrumenta, pri tome zadržavajući kreditni raspon u konstantnim vrijednostima i vršeci usklađivanja za promjene referentne kamatne stope od datuma stvaranja instrumenta. Ako su se uslovi promijenili od posljednje tržišne transakcije, pripadajuća promjena fer vrijednosti financijskog instrumenta koji se vrjednuje se utvrđuje na osnovu sadašnjih cijena, odnosno stopa za slične financijske instrumente, usklađenih, po potrebi, za sve razlike u odnosu na instrument koji se vrjednuje.
- UP153. Iste informacije neće obavezno biti dostupne na svaki datum mjerenja. Na primjer, na datum kada odobri zajam ili stekne dužnički instrument kojim se ne trguje aktivno, subjekat ima cijenu transakcije koja je ujedno i tržišna cijena. Na sljedeći datum mjerenja, međutim, možda neće biti dostupne informacije o novim transakcijama pa, iako će moći utvrditi opći nivo tržišnih kamatnih stopa, subjekat neće obavezno znati koji stepen kreditnog ili drugih rizika bi učesnici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene odnosno instrumenta na taj datum. On možda neće imati informacije o skorašnjim transakcijama kako bi utvrdio odgovarajući kreditni raspon u odnosu na osnovnu kamatnu stopu koji bi koristio pri utvrđivanju diskontne stope za izračunavanje sadašnje vrijednosti. Bilo bi razumno pretpostaviti, u nedostatku dokaza o suprotnom, da se taj raspon nije mijenjao u odnosu na onaj koji je postojao na datum odobravanja zajma, ali bi se od subjekata, ipak, očekivalo da poduzme razumne napore kako bi utvrdio da li postoje dokazi da se takvi faktori zaista nisu mijenjali. Kada postoje dokazi da je došlo do promjene, subjekat bi razmotrio učinke te promjene pri utvrđivanju fer vrijednosti financijskog instrumenta.
- UP154. Prilikom analiziranja diskontiranih novčanih tokova, subjekat koristi jednu ili više diskontnih stopa jednakih stopama povrata koje prevladavaju za financijske instrumente suštinski jednakih uslova i karakteristika, uključujući njihovu kreditnu kvalitetu, preostali period do dospeljeća tokom kojeg ugovorna kamatna stopa ostaje nepromijenjena, preostali rok za otplatu glavnice i valutu u kojoj će se izvršiti ta plaćanja.

Ulazne vrijednosti za primjenu tehnika vrjednovanja

- UP155. Odgovarajuća tehnika za procjenu fer vrijednosti određenog financijskog instrumenta bi uključivala korištenje vidljivih tržišnih podataka o tržišnim uslovima i drugim faktorima za koje je vjerovatno da bi uticali na fer vrijednost instrumenta. Fer vrijednost financijskog instrumenta bi se zasnivala na jednom ili više sljedećih (a moguće i drugih) faktora:
- (a) vremenskoj vrijednosti novca (to jeste, osnovnoj ili nerizičnoj kamatnoj stopi). Osnovne kamatne stope se obično mogu izvesti iz vidljivih cijena državnih obveznica a često se navode i u financijskim publikacijama. Te stope se u pravilu mijenjaju sa promjenama očekivanih datuma nastanka predviđenih novčanih tokova duž krivulje prinosa kamatnih stopa za različite vremenske periode. Iz praktičnih razloga, subjekat bi mogao koristiti općeprihvaćenu i lako dostupnu opću tržišnu stopu, poput stope zamjene, kao svoju referentnu kamatnu stopu. (Kada odabrana kamatna stopa nije bez rizika, usklađivanja za kreditni rizik koja su primjerena za odnosni financijski instrument se utvrđuju na osnovu njegovog kreditnog rizika u odnosu na kreditni rizik iz te referentne kamatne stope). U pojedinim zemljama, državne obveznice bi mogle podrazumijevati značajan kreditni rizik i neće obavezno davati stabilnu referentnu osnovnu kamatnu stopu za instrumente koji su izraženi u datoj valuti. Određeni subjekti iz tih zemalja bi mogli imati bolji kreditni rejting i nižu stopu pozajmljivanja od državnih vlada. U takvim slučajevima, osnovnu kamatnu stopu bi moglo biti primjereno utvrditi na osnovu kamatnih stopa za korporativne obveznice najboljeg rejtinga izdate u valuti odnosne jurisdikcije;
 - (b) kreditnom riziku. Učinak kreditnog rizika (to jeste, premije nad osnovnom kamatnom stopom za kreditni rizik) na fer vrijednost se može izvesti na osnovu vidljivih tržišnih cijena za instrumente različite kreditne kvalitete kojima se trguje ili vidljivih kamatnih stopa koje zajmodavci zaračunavaju za zajmove različitih kreditnih rejtinga;
 - (c) cijenama na tržištima deviza. Za većinu značajnijih valuta postoje aktivna tržišta deviza i cijene se na dnevnoj osnovi objavljuju u financijskim publikacijama;
 - (d) cijenama roba. Za veliki broj roba postoje vidljive tržišne cijene;
 - (e) cijenama kapitala. Do cijena (i indeksa cijena) vlasničkih instrumenata kojima se trguje se može lako doći na određenim tržištima, dok se za procjenjivanje sadašnjih tržišnih cijena vlasničkih instrumenata za koje ne postoje vidljive cijene mogu koristiti različite tehnike zasnovane na sadašnjoj vrijednosti;
 - (f) promjenjivosti (to jeste, obimu budućih promjena cijene financijskog instrumenta ili drugih stavki). Mjerne vrijednosti promjenjivosti stavki kojima se aktivno trguje se, u pravilu, mogu razumno precizno procijeniti na osnovu historijskih tržišnih podataka ili promjenjivosti koja je implicitna u sadašnjim tržišnim cijenama;

- (g) rizika prijevremene otplate i odricanja od plaćanja. Očekivani obrasci prijevremene otplate za financijsku imovinu i očekivani obrasci odricanja od plaćanja za financijske obaveze se mogu procijeniti na osnovu historijskih podataka. (Fer vrijednost financijske obaveze čijeg plaćanja bi se druga ugovorna strana mogla odreći ne smije biti niža od sadašnje vrijednosti iznosa kog bi se odrekla – vidjeti tačku 68);
- (h) troškova servisiranja financijske imovine ili financijske obaveze. Troškovi servisiranja se mogu procijeniti kroz poređenje sa sadašnjim naknadama koje zaračunavaju drugi učesnici na tržištu. Kada su troškovi servisiranja financijske imovine ili financijske obaveze značajni a i drugi učesnici na tržištu bi se suočili s uporedivim troškovima, izdavatelj ih treba uzeti u obzir pri utvrđivanju fer vrijednosti te financijske imovine, odnosno financijske obaveze. Fer vrijednost kod nastanka ugovornog prava na buduće naknade će vjerovatno biti jednaka troškovima stvaranja koji su plaćeni za njih, osim kada se buduće naknade i pripadajući troškovi ne podudaraju s uporedivim tržišnim naknadama i troškovima.

Mjerenje po amortiziranom trošku

Metoda efektivne kamate

UP156. Pri primjeni metode efektivne kamate, subjekat određuje naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta. Opis naknada za financijske usluge neće obavezno biti pokazatelj vrste i suštine pruženih usluga. S naknadama koje su sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta se postupa kao s usklađenjem efektivne kamatne stope, osim kada se financijski instrument mjeri po fer vrijednosti, pri čemu se promjena fer vrijednosti priznaje u suficitu ili deficitu. U tim slučajevima, naknade se priznaju kao prihod ili kao rashod pri početnom priznavanju instrumenta.

UP157. U naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta spadaju:

- (a) početne naknade koje subjekat prima u vezi sa stvaranjem ili sticanjem financijske imovine. Takve naknade mogu uključivati naknadu za aktivnosti poput procjene financijskog stanja zajmoprimca, procjene i evidentiranja garancija, osiguravanja kolaterala i drugih aranžmana zaštite, pregovaranja o uslovima instrumenata, pripremanja i obrade dokumentacije i zaključivanja transakcije. Te naknade su sastavni dio stvaranja povezanosti sa iz toga proizašlim financijskim instrumentom;
- (b) naknade za preuzimanje obaveze koje subjekat prima za odobravanje zajma kada se preuzeta obaveza davanja zajma ne mjeri u skladu s podtačkom (a) tačke 45. i kada je izgledno da će subjekat sklopiti poseban sporazum o pozajmljivanju. Te naknade se smatraju kompenzacijom za trajnu povezanost sa stečenim financijskim instrumentom. Kada preuzeta obaveza istekne a da subjekat ne odobri zajam, naknada se po isteku obaveze priznaje kao prihod; i
- (c) početne naknade koje se plaćaju pri izdavanju financijskih obaveza koje se mjere po amortiziranom trošku. Te naknade su sastavni dio stvaranja povezanosti s financijskom obavezom. Subjekt naknade i troškove koji su sastavni dio efektivne kamatne stope za financijsku obavezu mora razlikovati od početnih naknada i transakcijskih troškova povezanih s pravom pružanja usluga, kao što su usluge upravljanja ulaganjima.

UP158. U naknade koje nisu sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta i obračunavaju se prema MRSJS-u 9 spadaju:

- (a) naknade koje se naplaćuju za servisiranje zajma;
- (b) naknade za preuzimanje obaveze davanja zajma kada se preuzeta obaveza ne mjeri u skladu s podtačkom (a) tačke 45. i kada je sklapanje posebnog ugovora o pozajmljivanju malo vjerovatno; i
- (c) naknade za konzorcijske/sindicirane zajmove koje prima subjekat koji dogovori takav zajam a da pri tome ne zadrži dio paketa zajma za sebe (odnosno, zadrži dio po istoj efektivnoj kamatnoj stopi za uporedivi rizik kao i ostali učesnici).

UP159. Kada primjenjuje metodu efektivne kamatne stope, subjekat u pravilu amortizira sve eventualne naknade, plaćene ili primljene iznose, transakcijske troškove i druge premije ili popuste koji se uključuju u izračunavanje efektivne kamatne stope tokom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta. On, međutim, koristi kraći period ako je to period na koji se odnose naknade, plaćeni ili primljeni iznosi, transakcijski troškovi, premije ili diskonti. To će biti slučaj kada se cijena varijable na koju se odnose naknade, plaćeni ili primljeni iznosi, transakcijski troškovi, premije ili diskonti promijeni prema tržišnim stopama prije očekivanog dospijeća financijskog instrumenta. U takvom slučaju, odgovarajući period amortizacije je period do datuma slijedeće promjene cijene. Na primjer, ako premija ili diskont za financijski instrument s promjenjivom kamatnom stopom odražava kamatu obračunatu na taj financijski instrument od posljednjeg plaćanja kamate ili promjene tržišnih kamatnih stopa otkada je promjenjiva kamatna stopa usklađena prema tržišnim stopama, oni se amortiziraju do slijedećeg datuma usklađivanja promjenjive kamatne stope prema tržišnim stopama. Razlog za to je što se premija ili diskont odnosi na period do datuma slijedećeg usklađivanja kamate jer se na taj datum varijabla na koju se odnosi premija ili diskont (to jeste, kamatna stopa) usklađuje prema tržišnim kamatnim stopama. Ako, međutim, premija ili diskont proističu iz promjene kreditnog raspona

koja prelazi promjenjivu kamatnu stopu određenu u financijskom instrumentu ili druge varijable koja se ne usklađuje prema tržišnim stopama, oni se amortiziraju tokom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta.

- UP160. Periodičnom ponovnom procjenom novčanih tokova financijske imovine s promjenjivom kamatnom stopom i financijskih obaveza s promjenjivom kamatnom stopom kako bi se odrazila kretanja tržišnih kamatnih stopa mijenja se efektivna kamatna stopa. Ako se financijska ili financijska obaveza s promjenjivom kamatnom stopom početno priznaju po iznosu jednakom glavnici koja se potražuje ili koju je potrebno platiti po dospijeću, ponovna procjena budućih plaćanja kamata obično nema značajnog učinka na knjigovodstvenu vrijednost te imovine ili obaveze.
- UP161. Ako ispravi svoje procjene plaćanja ili primitaka (ne uključujući izmjene u skladu s tačkom 71. i promjene procjena očekivanih kreditnih gubitaka), subjekat je dužan uskladiti bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili amortizirani trošak financijske obaveze (odnosno, grupe financijskih instrumenata) kako bi odražavali stvarne i ispravljene procijenjene ugovorne novčane tokove. Subjekt ponovno izračunava bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili amortizirani trošak financijske obaveze kao sadašnju vrijednost procijenjenih budućih ugovornih novčanih tokova diskontiranih po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi financijskog instrumenta (odnosno, u slučaju financijske imovine čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine ili nastanka, po kreditno prilagođenoj efektivnoj kamatnoj stopi) ili, kada je primjenjivo, po ispravljenoj efektivnoj kamatnoj stopi izračunatoj u skladu s tačkom 139. To usklađenje se priznaje kao prihod ili rashod u suficitu ili deficitu.
- UP162. U određenim se slučajevima pri početnom priznavanju smatra da je financijska imovina umanjena za kreditne gubitke jer je kreditni rizik izuzetno visok, a, u slučaju kupovine, financijska imovina je nabavljena po velikom popustu. Subjekt je dužan početne očekivane kreditne gubitke uvrstiti u procijenjene novčane tokove pri izračunavanju kreditno prilagođene efektivne kamatne stope za financijsku imovinu za koju se pri početnom priznavanju smatra da joj je vrijednost bila umanjena za kreditne gubitke već kod nastanka ili kupovine. To, međutim, ne znači da kreditno prilagođenu efektivnu kamatnu stopu treba primijeniti samo zbog toga što pri početnom priznavanju financijska imovina ima visok stepen kreditnog rizika.

Transakcijski troškovi

- UP163. U transakcijske troškove spadaju naknade i provizije plaćene posrednicima (uključujući zaposlenike koji djeluju u svojstvu zastupnika u prodaji), savjetnicima, brokerima i mešetarima, pristojbe koje naplaćuju regulatorne agencije i komisija za vrijednosne papire, te porez i druga davanja za prijenos. Transakcijski troškovi ne uključuju dužničke premije, odnosno popuste, troškove financiranja niti interne administrativne ili opće troškove.

Otpis

- UP164. Otpis se može odnositi na cijelu financijsku imovinu ili na neki dio iste. Na primjer, subjekat planira naplatiti kolateral za financijsku imovinu i očekuje da na taj način povрати najviše 30 posto vrijednosti te imovine. Ako realno neće biti u mogućnosti povratiti više budućih novčanih tokova od financijske imovine, subjekat je dužan otpisati preostalih 70 posto njene vrijednosti.

Umanjenje vrijednosti

Pojedinačna i skupna procjena

- UP165. Kako bi se ispunio cilj priznavanja kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta zbog značajnih povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, može se pokazati neophodnim izvršiti skupnu procjenu značajnih povećanja kreditnog rizika uzimajući u obzir informacije koje ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika za, primjera radi, grupu ili podgrupu financijskih instrumenata. Time se osigurava da subjekat ispunjava cilj priznavanja kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta u slučaju značajnog povećanja kreditnog rizika, čak i kada dokaz takvog značajnog povećanja kreditnog rizika još uvijek nije dostupan za pojedinačni instrument.
- UP166. U pravilu se očekuje da se kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja financijskog instrumenta priznaju prije nego dođe do prekoračenja dospijeća tog instrumenta. Kreditni rizik se obično značajno povećava neposredno prije prekoračenja dospijeća financijskog instrumenta ili uslijed drugih faktora koji se odnose na kašnjenje zajmoprimca (kao što su izmjena ili restrukturiranje). Iz tog razloga, kada se do razumnih i potkrepljivih informacija o budućim događajima a ne samo o prošlim prekoračenjima dospijeća može doći bez nepotrebnih troškova ili napora, za procjenu promjena kreditnog rizika se moraju koristiti te informacije.
- UP167. Zavisno od prirode financijskog instrumenta i dostupnih informacija o kreditnom riziku za određene grupe financijskih instrumenata, subjekat, međutim, možda neće biti u stanju da prepozna značajne promjene kreditnog rizika za pojedinačne financijske instrumente prije prekoračenja njihovog dospijeća. To se može desiti s financijskim instrumentima poput studentskih zajmova, kod kojih se nikakve ili tek ograničene informacije o kreditnom riziku prikupljaju i prate po pojedinačnim instrumentima sve dok zajmoprimac ne prekrši uslove ugovora. Ako se promjene kreditnog rizika za pojedinačne financijske

instrumente ne uoče prije prekoračenja dospjeća, ispravka gubitka zasnovana samo na kreditnim informacijama na nivou pojedinačnih financijskih instrumenta ne bi vjerno odražavala promjene kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.

UP168. U nekim okolnostima, subjekat bez nepotrebnih troškova ili napora ne može doći do razumnih i potkrepljivih informacija za mjerenje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja po pojedinačnim instrumentima. U takvim slučajevima, kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja se priznaju na skupnoj osnovi, uzimajući u obzir opsežne informacije o kreditnom riziku. U te opsežne informacije o kreditnom riziku moraju spadati ne samo informacije o prekoračenju dospjeća već i sve relevantne kreditne informacije, uključujući makroekonomske informacije o budućim događajima, kako bi se približno odredili ishodi priznavanja kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta u slučaju značajnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja na nivou pojedinačnog instrumenta.

UP169. Za potrebe utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja ispravke gubitka na skupnoj osnovi, subjekat financijske instrumente može svrstati u grupe na osnovu zajedničkih karakteristika kreditnog rizika kako bi olakšao provođenje analize u svrhu pravovremenog prepoznavanja značajnog povećanja kreditnog rizika. Subjektat ne smije prikriti takve informacije svrstavanjem financijskih instrumenata s različitim karakteristikama rizika u istu grupu. U primjere zajedničkih karakteristika kreditnog rizika spadaju, između ostalih:

- (a) vrsta instrumenta;
- (b) ocjene kreditnog rizika;
- (c) vrsta kolaterala;
- (d) datum početnog priznavanja;
- (e) preostali rok do dospjeća;
- (f) privredna djelatnost;
- (g) geografska lokacija zajmoprimca; i
- (h) vrijednost kolaterala u odnosu na financijsku imovinu ako on utiče na vjerovatnoću neizmirivanja obaveza (kao što je, u nekim jurisdikcijama, slučaj s neregresnim zajmovima ili omjerima zajma i vrijednosti imovine).

UP170. Tačka 76. nalaže priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja za sve financijske instrumente čiji kreditni rizik je značajno povećan od početnog priznavanja. Kako bi se ispunio taj cilj, ako nije u mogućnosti grupirati financijske instrumente za čiji kreditni rizik se smatra da se značajno povećao od početnog priznavanja na osnovu zajedničkih karakteristika kreditnog rizika, subjekat treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja za dio financijske imovine čiji se kreditni rizik smatra značajno povećanim. Objedinjavanje financijskih instrumenata za potrebe skupne procjene promjena kreditnog rizika smije se mijenjati vremenom kako postaju dostupne nove informacije bilo za grupe financijskih instrumenata ili za pojedinačne financijske instrumente.

Termin priznavanja kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta

UP171. Procjena da li je potrebno priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta zasniva se na značajnim povećanjima vjerovatnoće ili rizika neizmirivanja obaveza nakon početnog priznavanja (bez obzira da li je cijena financijskog instrumenta ispravljena kako bi odražavala povećanje kreditnog rizika) a ne na dokazima da je vrijednost financijske imovine zaista umanjena za kreditne gubitke na datum izvještavanja ili na stvarnom neizmirivanju obaveza. Do značajnog povećanja kreditnog rizika obično dolazi prije nego se vrijednost financijske imovine umanjuje za kreditne gubitke, odnosno prije nego se neizmirivanje obaveza stvarno desi.

UP172. Kada je riječ o preuzetim obavezama davanja zajma, subjekat razmatra promjene rizika neizmirivanja obaveza po osnovu zajma na koji se odnosi preuzeta obaveza. Kod ugovora o financijskim garancijama, subjekat u obzir uzima promjene rizika da konkretni dužnik neće izmiriti obaveze prema ugovoru.

UP173. Mjera u kojoj se kreditni rizik promijenio od početnog priznavanja zavisi od stepena rizika neizmirivanja obaveza pri početnom priznavanju. Iz tog razloga, promjena rizika neizmirivanja obaveza će, u apsolutnim iznosima, biti značajnija za financijski instrument s manjim početnim rizikom neizmirivanja obaveza nego za financijski instrument s većim početnim rizikom neizmirivanja obaveza.

UP174. Rizik neizmirivanja obaveza po financijskim instrumentima koji su izloženi uporedivom kreditnom riziku je veći što je duži očekivani vijek trajanja instrumenta. Na primjer, rizik neizmirivanja obaveza za obveznicu rejtinga AAA i očekivanog vijeka trajanja od 10 godina je viši nego za obveznicu rejtinga AAA očekivanog vijeka trajanja od pet godina.

UP175. Zbog povezanosti očekivanog vijeka trajanja i rizika neizmirivanja obaveza, promjena kreditnog rizika se ne može procijeniti

prosto kroz poređenje promjena apsolutnog rizika neizmirivanja obaveza tokom vremena. Ako je, na primjer, rizik da će do neizmirivanja obaveza za financijski instrument očekivanog vijeka trajanja od 10 godina doći pri njegovom početnom priznavanju jednak riziku da će do neizmirivanja obaveza za taj isti financijski instrument doći u narednom periodu kada je očekivani vijek trajanja instrumenta samo pet godina, to može ukazivati na povećanje kreditnog rizika. Razlog za to je što se rizik neizmirivanja obaveza tokom očekivanog vijeka trajanja vremenom smanjuje ako kreditni rizik ostaje nepromijenjen a bliži se rok dospeljeća financijskog instrumenta. Kod financijskih instrumenata za koje značajne obaveze plaćanja nastaju tek neposredno prije roka dospeljevanja, međutim, rizik neizmirivanja obaveza se ne mora obavezno smanjivati vremenom. U takvim slučajevima, subjekat treba razmotriti i druge kvalitativne faktore koji bi mogli pokazati da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.

UP176. Subjekt može primijeniti razne pristupe pri procjenjivanju da li se kreditni rizik za neki financijski instrument značajno povećao od početnog priznavanja ili pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka. On može primijeniti različite pristupe za različite financijske instrumente. Pristup koji ne uključuje eksplicitnu vjerojatnoću neizmirivanja obaveze kao ulaznu vrijednost samu po sebi, poput pristupa zasnovanog na stopi kreditnog gubitka, može biti u skladu sa zahtjevima ovog standarda, pod uslovom da je subjekat u stanju odvojiti promjene rizika neizmirivanja obaveza od promjena u drugim uzrocima očekivanih kreditnih gubitaka, kao što je kolateral, te da pri procjeni razmatra sljedeće:

- (a) promjenu rizika neizmirivanja obaveza od početnog priznavanja;
- (b) očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta; i
- (c) razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora a koje mogu uticati na kreditni rizik.

UP177. Metode koje se koriste za utvrđivanje da li se kreditni rizik za financijski instrument značajno povećao od početnog priznavanja bi trebale podrazumijevati razmatranje karakteristika financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata), kao i obrazaca neizmirivanja obaveza za usporedive financijske instrumente iz ranijih perioda. Bez obzira na zahtjev iz tačke 81, kod financijskih instrumenata kod kojih obrasci neizmirivanja obaveza nisu koncentrirani na jedan trenutak u toku očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta, promjene rizika neizmirivanja obaveza koje nastanu tokom narednih dvanaest (12) mjeseci mogu poslužiti kao razumna procjena promjena rizika neizmirivanja obaveza tokom cijelog vijeka trajanja instrumenta. U takvim slučajevima, subjekat za utvrđivanje mogućeg povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja može koristiti promjene rizika neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci, osim kada okolnosti ukazuju da je potrebno izvršiti procjenu za cijeli vijek trajanja instrumenta.

UP178. Za neke financijske instrumente ili u određenim okolnostima, međutim, za utvrđivanje da li treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja neće obavezno biti primjereno koristiti promjene rizika neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci. Na primjer, promjena rizika neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci možda neće biti odgovarajuća osnova za utvrđivanje mogućeg povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta s rokom dospeljeća dužim od 12 mjeseci kada:

- (a) značajne obaveze plaćanja na ime financijskog instrumenta nastupaju tek nakon isteka narednih dvanaest (12) mjeseci;
- (b) nastupe promjene relevantnih makroekonomskih ili drugih faktora povezanih s kreditom koje se ne odražavaju primjereno u riziku neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci; ili
- (c) promjene faktora povezanih s kreditom na kreditni rizik financijskih instrumenata utiču (ili imaju izraženiji učinak) samo nakon narednih 12 mjeseci.

Utvrđivanje da li je došlo do povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja

UP179. Pri utvrđivanju da li treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta, subjekat razmatra razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora i koje mogu uticati na kreditni rizik financijskog instrumenta u skladu s podtačkom (c) tačke 90. Subjekt ne mora provoditi iscrpnu potragu za informacijama radi utvrđivanja da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.

UP180. Analiza kreditnog rizika je sveobuhvatna analiza koja se zasniva na više faktora. To da li je određeni faktor relevantan i koliko težinu mu pridavati u odnosu na druge faktore će zavisiti od vrste proizvoda, karakteristika financijskih instrumenata i zajmoprimca, te od geografskog područja. Subjekt uzima u obzir razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora i koje su relevantne za procjenu odnosnog financijskog instrumenta. Neki faktori ili pokazatelji se, međutim, neće moći odrediti na nivou pojedinačnih financijskih instrumenata. U takvim slučajevima, faktore ili pokazatelje će trebati procijeniti u odnosu na odgovarajuće portfelje, grupe ili dijelove portfelja financijskih instrumenata kako bi se utvrdilo da li je ispunjen zahtjev iz tačke 75. za priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja.

UP181. Za procjenu promjena kreditnog rizika mogu biti relevantne, između ostalih, sljedeće informacije:

- (a) značajne promjene internih cjenovnih pokazatelja kreditnog rizika nastale zbog promjene kreditnog rizika od stvaranja,

uključujući, između ostalog, kreditni raspon koji bi nastao ako bi se na datum izvještavanja stvorio ili izdao novi konkretni financijski instrument ili sličan financijski instrument s istim uslovima i istom drugom ugovornom stranom;

- (b) druge promjene stopa ili uslova postojećeg financijskog instrumenta koje bi bile značajno drugačije da se radi o stvaranju ili izdavanju novog instrumenta na datum izvještavanja (poput strožih odredbi, povećanja iznosa kolaterala ili garancija ili veće pokrivenosti prihoda) zbog promjena kreditnog rizika financijskog instrumenta od početnog priznavanja;
- (c) značajne promjene eksternih tržišnih pokazatelja kreditnog rizika za konkretni financijski instrument ili sličan financijski instrument istog očekivanog vijeka trajanja. U promjene tržišnih pokazatelja kreditnog rizika spadaju, između ostalih, promjene koje se tiču
 - (i) kreditnog raspona;
 - (ii) cijene koju bi zajmodavac platio da zamijeni kredit s čijim izmirenjem kasni;
 - (iii) dužine perioda i mjere u kojoj je fer vrijednost financijske imovine bila manja od njenog amortiziranog troška; i
 - (iv) drugih tržišnih informacija o zajmodavcu, poput promjena cijena njegovih dužničkih i vlasničkih instrumenata;
- (d) stvarne i očekivane značajne promjene eksternog kreditnog rejtinga financijskog instrumenta;
- (e) pad stvarnog ili očekivanog internog kreditnog rejtinga za zajmoprimca ili smanjenje ocjene ponašanja koja se koristi za internu procjenu kreditnog rizika. Interni kreditni rejting i interna ocjena ponašanja su pouzdaniji kada se ravnaju prema eksternim rejtingima ili su poduprti studijama o neizmirivanju obaveza;
- (f) postojeće ili predviđene nepovoljne promjene poslovanja, financijskih ili ekonomskih uslova za koje se očekuje da uzrokuju značajnu promjenu sposobnosti zajmoprimca da izmiri svoja dugovanja, kao što je stvarno ili očekivano povećanje kamatnih stopa, odnosno stvarno ili očekivano povećanje stopa nezaposlenosti;
- (g) stvarna ili očekivana značajna promjena poslovnih rezultata zajmoprimca. U primjere takve promjene spadaju stvarni ili očekivani pad prihoda ili marži, povećanje poslovnih rizika, nedostatak obrtnog kapitala, smanjenje kvalitete imovine, povećanje bilansne poluge, likvidnost, problemi kod upravljanja ili promjene obima poslovanja ili organizacijske strukture (poput obustave segmenta poslovanja) koji dovode do značajne promjene u sposobnosti zajmoprimca da izmiri svoja dugovanja;
- (h) značajna povećanja kreditnog rizika drugih financijskih instrumenata istog zajmoprimca;
- (i) stvarna ili očekivana značajna promjena regulatornog, ekonomskog ili tehnološkog okruženja zajmoprimca koja uzrokuje značajnu promjenu u sposobnosti zajmoprimca da izmiri svoja dugovanja, kao što je pad potražnje za proizvodima koje zajmoprimac prodaje zbog tehnoloških promjena;
- (j) značajne promjene vrijednosti kolaterala koji služi za osiguranje određene obaveze, odnosno kvalitete garancija trećih strana ili pojačanja kredita, za koje se očekuje da će umanjiti ekonomske poticaje za zajmoprimca da ugovorna plaćanja izvrši u roku ili na drugi način uticati na vjerovatnoću neizmirivanja obaveza. Na primjer, ako se vrijednost kolaterala smanji usljed pada cijena nekretnina, to će dodatno potaći zajmoprimce u nekim jurisdikcijama da ne izmiruju svoje obaveze po osnovu hipotekarnih kredita;
- (k) značajna promjena kvalitete garancije koju daju vlasnici subjekta (ili jamci pojedinca) kada dioničari (ili jamci) imaju razloge i financijsku mogućnost da spriječe neizmirivanje obaveza kroz ubrizgavanje kapitala ili novca;
- (l) značajne promjene, kao što su smanjenje financijske pomoći od subjekta koji ima kontrolu ili drugog povezanog društva, odnosno stvarne ili očekivane značajne promjene kvalitete pojačanja kredita za koje se očekuje da će umanjiti ekonomske poticaje za zajmoprimca da ugovorna plaćanja izvrši u roku. Povećanje ili podrška za povećanje kvalitete kredita podrazumijevaju razmatranje financijskog stanja jamca i/ili, za udjele izdate u sekuritizaciji, toga da li se od podređenih udjela očekuje da mogu apsorbirati očekivane kreditne gubitke (na primjer, od zajmova povezanih s garancijom);
- (m) očekivane promjene u dokumentiranju zajma, uključujući očekivane povrede ugovora koje mogu dovesti do izmjena ili odricanja njegovih odredbi, mirovanja plaćanja kamata, postepenog povećanja kamatne stope, zahtijevanja dodatnog kolaterala ili garancija, odnosno drugih promjena ugovornih okvira instrumenta;
- (n) značajne promjene očekivanih rezultata i ponašanja zajmoprimca, uključujući promjene platežnog statusa zajmoprimaca u okviru ekonomskog subjekta (poput povećanja očekivanog broja ili produženja zakašnjelih ugovornih plaćanja);
- (o) promjene pristupa subjekta kreditnom upravljanju u vezi s odnosnim financijskim instrumentom, tačnije, slučajevi kada se, na osnovu novih pokazatelja promjena kreditnog rizika financijskog instrumenta, od subjekta očekuje aktivnije upravljanje kreditnim rizicima ili fokusiranje na upravljanje konkretnim instrumentom, uključujući detaljnije praćenje ili nadzor nad njim ili konkretnu intervenciju subjekta u odnosu na zajmoprimca; i

(p) informacije o prekoračenju dospijeća, uključujući oborivu pretpostavku iz tačke 83.

UP182. U pojedinim slučajevima, dostupne kvalitativne i nestatističke kvantitativne informacije mogu biti dovoljne da se utvrdi da finansijski instrument ispunjava uslov za priznavanje ispravke gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta. Drugim riječima, informacije se ne moraju uvijek obraditi u nekom statističkom modelu ili postupku određivanja kreditnog rejtinga kako bi se utvrdilo da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta. U drugim slučajevima, opet, subjekat će morati uzeti u obzir i druge informacije, uključujući informacije iz svojih statističkih modela ili postupaka određivanja kreditnog rejtinga. Pored toga, on procjenu može zasnivati i na objema vrstama informacija, to jeste, i na kvalitativnim faktorima koji nisu obuhvaćeni postupkom internog određivanja rejtinga i na konkretnoj kategoriji internog rejtinga na datum izvještavanja, uzimajući u obzir karakteristike kreditnog rizika pri početnom priznavanju, ako su obje vrste informacija relevantne.

Oboriva pretpostavka o prekoračenju dospijeća dužem od 30 dana

UP183. Oboriva pretpostavka iz tačke 83. nije apsolutni pokazatelj da treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta, već se prosto pretpostavlja da je to krajnji rok za priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta, čak i kada se koriste informacije o budućim događajima (uključujući makroekonomske faktore na nivou portfelja).

UP184. Subjekt može oboriti tu pretpostavku, ali to može napraviti samo kada raspolaze razumnim i potkrepljivim informacijama koje pokazuju da čak ni prekoračenje dospijeća ugovornih plaćanja duže od 30 dana ne predstavlja značajno povećanje kreditnog rizika finansijskog instrumenta. Na primjer, kada plaćanje nije izvršeno zbog administrativnog previda, a ne zbog finansijskih poteškoća zajmoprimca ili kada subjekat ima pristup historijskim dokazima koji pokazuju da ne postoji korelacija između značajnog povećanja rizika neizmirenja obaveza i finansijske imovine za koju su plaćanja dospjela i neizmirena duže od 30 dana, ali i to da bi takva korelacija postojala ako bi prekoračenje dospijeća bilo duže od 60 dana.

UP185. Subjekt ne smije uskladiti termin nastanka značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta s trenutkom kada se vrijednost finansijske imovine smatra umanjenom za kreditne gubitke niti sa svojom internom definicijom neizmirenja obaveza.

Finansijski instrumenti koji imaju nizak stepen kreditnog rizika na datum izvještavanja

UP186. Kreditni rizik finansijskog instrumenta se smatra niskim za potrebe tačke 82. ako finansijski instrument podrazumijeva nizak rizik neizmirenja obaveza, zajmoprimac može u kratkom roku ispuniti svoje ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova a nepovoljne promjene ekonomskih i poslovnih uslova, dugoročno gledano, mogu, ali ne moraju obavezno umanjiti sposobnost zajmoprimca da ispuni svoje ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova. Finansijski instrumenti se ne smatraju instrumentima niskog kreditnog rizika kada se rizik gubitka na osnovu tih instrumenata smatra niskim samo zbog vrijednosti kolaterala, dok se finansijski instrumenti bez kolaterala ne bi smatrali instrumentima niskog kreditnog rizika. Isto tako se ne smatra da finansijski instrumenti imaju nizak kreditni rizik samo zbog toga što je rizik neizvršenja obaveza prema njima niži od rizika neizvršenja obaveza prema drugim finansijskim instrumentima subjekta, odnosno samo zbog toga što je on nizak u odnosu na kreditni rizik jurisdikcije u okviru koje subjekat posluje.

UP187. Kako bi utvrdio da li je kreditni rizik finansijskog instrumenta nizak, subjekat može koristiti svoje interne ocjene kreditnog rizika ili druge metodologije koje su u skladu s globalnom definicijom niskog kreditnog rizika i koje se koriste za razmatranje rizika i vrste finansijskih instrumenata koji se procjenjuju. Finansijski instrument s eksternim „investicijskim rejtingom“ je primjer finansijskog instrumenta niskog kreditnog rizika. Finansijski instrument, međutim, ne mora nositi eksternu oznaku instrumenta niskog kreditnog rizika da bi ga se smatralo takvim. S druge strane, finansijski instrument koji učesnici na tržištu vide kao instrument niskog kreditnog rizika, uzevši u obzir sve njegove odredbe i uslove, se treba smatrati instrumentom niskog kreditnog rizika.

UP188. Kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja finansijskog instrumenta se ne priznaju samo zato jer se u prethodnom izvještajnom periodu smatralo da je kreditni rizik tog instrumenta nizak a to se više ne smatra na datum izvještavanja. U takvom slučaju, subjekat mora utvrditi da li je od početnog priznavanja došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika i da li je, zbog toga, kreditne gubitke očekivane tokom vijeka trajanja potrebno priznati u skladu s tačkom 75.

Izmjene

UP189. U nekim okolnostima, ponovno dogovaranje ili izmjene ugovornih novčanih tokova finansijske imovine mogu dovesti do prestanka priznavanja postojeće finansijske imovine u skladu s ovim standardom. Kada izmjena finansijske imovine dovede do prestanka priznavanja postojeće finansijske imovine i naknadnog priznavanja izmijenjene finansijske imovine, izmijenjena imovina se smatra „novom“ finansijskom imovinom za potrebe ovog standarda.

UP190. U skladu s navedenim, datum izmjene se smatra datumom početnog priznavanja odnosno finansijske imovine kada se

zahtjevi u vezi s umanjnjem vrijednosti primjenjuju na izmijenjenu financijsku imovinu. To obično znači mjerenje ispravke gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku dvanaest (12) mjeseci sve dok se ne ispune zahtjevi tačke 75. za priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta. U nekim neuobičajenim okolnostima koje nastaju nakon izmjene koja dovede do prestanka priznavanja izvorne financijske imovine, međutim, mogu postojati dokazi da je vrijednost izmijenjene financijske imovine umanjena za kreditne gubitke kod početnog priznavanja, te se, stoga, ta financijska imovina treba priznati kao financijska imovina čija vrijednost je bila kreditno umanjena već kod nastanka. To se može desiti, na primjer, kada je došlo do značajne izmjene imovine umanjene vrijednosti koja je za posljedicu imala prestanak priznavanja izvorne financijske imovine. U takvom slučaju, izmjena bi mogla dovesti do nastanka nove financijske imovine čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod početnog priznavanja.

UP191. Ako su ugovorni novčani tokovi financijske imovine iznova dogovoreni ili izmijenjeni, ali se financijska imovina nije prestala priznavati, ta financijska imovina se ne smatra automatski imovinom nižeg kreditnog rizika. Subjekt je dužan procijeniti da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja na osnovu svih razumnih i potkrepljivih informacija do kojih može doći bez dodatnih troškova ili napora. To uključuje historijske i podatke o budućim događajima, te procjenu kreditnog rizika tokom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine, što opet uključuje informacije o okolnostima koje su dovele do te izmjene. U dokaze da kriteriji za priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta više nisu ispunjeni mogu spadati historijske informacije o ažurnim i pravovremenim plaćanjima prema izmijenjenim ugovornim uslovima. Zajmoprimac bi, u pravilu, morao pokazati dosljedno uredno plaćanje tokom određenog perioda da bi se moglo smatrati da se kreditni rizik smanjio. Na primjer, samo jedna pravovremena uplata nakon izmjene ugovornih uslova obično ne bi poništila cijeli historijat ranijeg neplaćanja ili nepotpunog plaćanja.

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici

UP192. Očekivane kreditne gubitke čini iznos, procijenjen na osnovu vjerovatnoće, kreditnih gubitaka (to jeste, sadašnja vrijednost svih manjkova novca) tokom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta. Manjak novca je razlika između novčanih tokova koji subjektu dospijevaju prema ugovoru i novčanih tokova koje očekuje da primi. S obzirom da se pri utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka uzimaju u obzir iznos i termin plaćanja, kreditni gubitak nastaje čak i ako subjekt očekuje da primi cijelu uplatu ali nakon ugovorenog dospijeća.

UP193. Za financijsku imovinu, kreditni gubitak je sadašnja vrijednost razlike između:

- (a) ugovornih novčanih tokova koji subjektu dospijevaju prema ugovoru; i
- (b) novčanih tokova koje subjekt očekuje da primi.

UP194. Za odobrena, ali nepovučena kreditna sredstva, kreditni gubitak je sadašnja vrijednost razlike između:

- (a) ugovornih novčanih tokova koji dospijevaju subjektu ako nositelj odobrenog zajma povuče sredstva; i
- (b) novčanih tokova koje subjekt očekuje da primi ako se zajam povuče.

UP195. Procjena kreditnih gubitaka koji se očekuju po osnovu preuzetih obaveza davanja zajma mora biti u skladu s očekivanim povlačenjima odobrenih kreditnih sredstava, tačnije, pri procjeni kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci, subjekt mora uzeti u obzir dio odobrenih kreditnih sredstava čije povlačenje se očekuje u periodu od 12 mjeseci počevši od datuma izvještavanja, a pri procjeni kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja, dio odobrenih kreditnih sredstava čije povlačenje se očekuje tokom očekivanog vijeka trajanja preuzete obaveze davanja zajma.

UP196. Kod ugovora o financijskim garancijama, subjekt je dužan izvršiti plaćanja samo u slučaju da dužnik ne izmiri svoje obaveze prema uslovima instrumenta na koji se garancija odnosi. Prema tome, manjkovi novca su očekivana plaćanja kojima se imatelju nadoknađuje nastali kreditni gubitak, umanjena za bilo koji iznos koji subjekt očekuje da primi od imatelja, dužnika ili neke treće strane. Ako je kompletna imovina pod garancijom, procijenjena vrijednost manjkova novca za ugovor o financijskoj garanciji bi se podudarala s procjenama manjkova novca za imovinu koja je predmet garancije.

UP197. Za financijsku imovinu čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke na datum izvještavanja, ali nije bila umanjena za kreditne gubitke već kod njenog nastanka ili kupovine, subjekt očekivane kreditne gubitke mjeri kao razliku između bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontiranih po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi za odnosnu financijsku imovinu. Svako usklađenje se priznaje kao dobitak ili gubitak od umanjene vrijednosti u suficitu ili deficitu.

UP198. Kod mjerenja ispravke gubitaka za potraživanja po osnovu najma, novčani tokovi koji se koriste za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka bi trebali odgovarati novčanim tokovima koji se koriste za mjerenje potraživanja po osnovu najma u skladu s MRSJS-om 43 *Najmovi*.

UP199. Subjekt smije koristiti praktičnu pomoć pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka ako je u skladu s principima iz tačke 90. Primjer praktične pomoći je izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka od potraživanja od kupaca korištenjem matrice za određivanje rezerviranja. Subjekt bi koristio svoja ranija iskustva s kreditnim gubicima (po potrebi usklađena prema tačkama UP215. i UP216) u odnosu na potraživanja od kupaca kako bi procijenio kreditne gubitke koji se očekuju u roku 12 mjeseci, odnosno kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja financijske imovine. Pomoću matrice za određivanje rezerviranja može se, primjera radi, odrediti fiksna stopa rezerviranja na osnovu broja dana prekoračenja dospijeca potraživanja od kupaca (na primjer, 1 posto ako dospijeca nije prekoračeno, 2 posto ako je prekoračenje kraće od 30 dana, 3 posto ako je prekoračenje duže od 30 ali manje od 90 dana, 20 posto u slučaju prekoračenja između 90 i 180 dana, itd.). Na osnovu različitosti svoje klijentele, subjekt bi kupce svrstao u odgovarajuće grupe ako njegova ranija iskustva s kreditnim gubicima pokazuju značajno različite obrasce za različite segmente kupaca. Grupiranje imovine se može izvršiti na osnovu kriterija poput geografskog područja, vrste proizvoda, rejtinga kupca, kolaterala ili osiguranja trgovačkog kredita, te vrste kupca (na primjer, da li se radi o subjektu vlasti ili o pojedincima).

Definicija neizmirivanja obaveza

UP200. Tačka 81. nalaže da, pri utvrđivanju da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta, subjekt uzme u obzir promjenu rizika neizmirivanja obaveza nakon početnog priznavanja.

UP201. Pri određivanju neizmirivanja obaveza za potrebe utvrđivanja rizika neizmirivanja obaveza, subjekt koristi definiciju neizmirivanja obaveza koja je u skladu s definicijom koja se koristi za potrebe internog upravljanja kreditnim rizikom za relevantne financijske instrumente i, po potrebi, uzima u obzir kvalitativne pokazatelje (poput financijskih uslova). Ipak, postoji oboriva pretpostavka da neizmirivanje obaveza ne nastupa nakon prekoračenja dospijeca financijske imovine od 90 dana osim ako subjekt ima razumne i potrepljive informacije koje pokazuju da je kao kriterij primjerenije koristiti neko duže prekoračenje dospijeca. Definicija neizmirivanja obaveza koja se iskoristi za ove potrebe se mora dosljedno primjenjivati u odnosu na sve financijske instrumente, osim ako postanu dostupne informacije koje pokazuju da je za određeni financijski instrument primjerenije koristiti neku drugu definiciju neizmirivanja obaveza.

Period tokom kojeg se procjenjuju očekivani kreditni gubici

UP202. U skladu s tačkom 92, najduži period za koji treba mjeriti očekivane kreditne gubitke je najduži ugovorni period tokom kojeg je subjekt izložen kreditnom riziku. Kod preuzetih obaveza davanja zajma i ugovora o financijskim garancijama, to je najduži ugovorni period tokom kojeg subjekt ima sadašnju ugovornu dužnost produžiti kredit.

UP203. Prema tački 93, međutim, neki financijski instrumenti uključuju i komponentu zajma i komponentu nepovučenih kreditnih sredstava, a činjenica da subjekt ima mogućnost prema ugovoru zatražiti otplatu i poništiti nepovučena kreditna sredstva ne ograničava njegovu izloženost kreditnim gubicima na otkazni period. Na primjer, zajmodavac prema ugovoru može povući sredstva na osnovu revolving kreditne linije, poput kredita koji odobrava državna banka, uz otkazni rok od samo jednog dana. U praksi, međutim, zajmodavci nastavljaju produživati kredit na duži period i sredstva mogu povući tek nakon povećanja kreditnog rizika zajmoprimca, što bi moglo biti prekasno da se spriječe neki ili svi očekivani kreditni gubici. Ti financijski instrumenti, zbog svoje prirode, načina na koji se njima upravlja i vrste dostupnih informacija o značajnim povećanjima kreditnog rizika, obično imaju slijedeće karakteristike:

- (a) financijski instrumenti nemaju fiksni rok, odnosno strukturu otplate i obično imaju kratak otkazni rok (na primjer, jedan dan);
- (b) ugovorna mogućnost otkazivanja ugovora se ne provodi u okviru uobičajenog svakodnevnog upravljanja financijskim instrumentom pa se ugovor može otkazati samo kada subjekt postane svjestan povećanja kreditnog rizika na nivou kreditne linije; i
- (c) financijskim instrumentima se upravlja na skupnoj osnovi.

UP204. Pri utvrđivanju perioda tokom kojeg se očekuje da subjekt bude izložen kreditnom riziku, ali u kojem njegove uobičajene mjere upravljanja kreditnim rizikom neće umanjiti kreditne gubitke, subjekt treba razmotriti faktore kao što su historijske informacije i iskustva u vezi sa:

- (a) periodom tokom kojeg je subjekt bio izložen kreditnom riziku sličnih financijskih instrumenata;
- (b) vremenom koje je prošlo od značajnog povećanja kreditnog rizika do nastanka povezanih neizmirivanja obaveza kod sličnih financijskih instrumenata; i
- (c) mjerama upravljanja kreditnim rizikom koje subjekt namjerava poduzeti kada se poveća kreditni rizik financijskog instrumenta, poput smanjenja ili uklanjanja ograničenja nepovučenih iznosa.

Ishodi na osnovu vjerovatnosti

- UP205. Cilj procjene očekivanih kreditnih gubitaka nije procijeniti ni najgori mogući ni najbolji mogući scenarij. Naprotiv, procjena očekivanih kreditnih gubitaka uvijek treba odražavati i mogućnost da će kreditni gubitak nastati i mogućnost da on neće nastati, čak i kada je izostanak kreditnog gubitka najvjerovatniji ishod.
- UP206. Podtačka (a) tačke 90. nalaže da procijenjeni iznos očekivanih kreditnih gubitaka bude nepristran iznos zasnovan na vjerovatnoći do kojeg se došlo procjenom cijelog raspona mogućih ishoda. U praksi, to ne mora obavezno biti složena analiza. U nekim slučajevima će biti dovoljna relativno jednostavna izrada modela, bez provođenja velikog broja detaljnih simulacija scenarija. Na primjer, iznos prosječnih kreditnih gubitaka velike grupe finansijskih instrumenata zajedničkih karakteristika rizika bi mogao služiti kao razumna procjena zasnovana na vjerovatnoći. U drugim situacijama, opet, za određene ishode će vjerovatno biti potrebno utvrditi scenarije s određenim iznosom i terminima novčanih tokova, te izvršiti procjenu vjerovatnosti tih ishoda. U takvim situacijama, očekivani kreditni gubici će odražavati najmanje dva ishoda u skladu s tačkom 91.
- UP207. Za kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta, subjekat treba procijeniti rizik neizmirivanja obaveza finansijskog instrumenta tokom njegovog očekivanog vijeka trajanja. Kreditni gubici koji se očekuju u roku 12 mjeseci su dio kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta i predstavljaju manjkove novca tokom vijeka trajanja koji će nastati ako do neizmirivanja obaveza dođe u roku 12 mjeseci od datuma izvještavanja (ili kraćem roku ako je očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta kraći od 12 mjeseci), što se određuje na osnovu vjerovatnoće nastanka neizmirivanja obaveza. Prema tome, kreditni gubici koji se očekuju u roku 12 mjeseci nisu ni kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja finansijskih instrumenata koji će nastati po subjekat u odnosu na one instrumente za koje predviđa da će prekoračiti dospijeeće unutar narednih 12 mjeseci ni manjkovi novca predviđeni u narednih 12 mjeseci.

Vremenska vrijednost novca

- UP208. Očekivane kreditne gubitke treba diskontirati prema datumu izvještavanja, a ne prema datumu očekivanog neizmirivanja obaveza ili nekom drugom datumu, korištenjem efektivne kamatne stope određene pri početnom priznavanju ili njene približne vrijednosti. Ako finansijski instrument ima promjenjivu kamatnu stopu, očekivane kreditne gubitke treba diskontirati korištenjem tekuće efektivne kamatne stope određene u skladu s tačkom UP160.
- UP209. Za finansijsku imovinu čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod nastanka ili kupovine, očekivane kreditne gubitke treba diskontirati korištenjem kreditno prilagođene efektivne kamatne stope koja je određena pri početnom priznavanju.
- UP210. Očekivane kreditne gubitke od potraživanja po osnovu najma treba diskontirati primjenom iste diskontne stope koja je korištena i kod mjerenja tih potraživanja u skladu s MRSJS-om 43 *Najmovi*.
- UP211. Očekivane kreditne gubitke od preuzetih obaveza davanja zajma treba diskontirati korištenjem efektivne kamatne stope, odnosno njene približne vrijednosti, koja će se primjenjivati i kod priznavanja finansijske imovine nastale iz preuzetih obaveza davanja zajma. Razlog za to je što se, za potrebe primjene zahtjeva u pogledu umanjenja vrijednosti, s finansijskom imovinom koja se prizna nakon povlačenja odobrenih kreditnih sredstava postupa kao s nastavkom obaveze davanja zajma a ne kao s novim finansijskim instrumentom. Očekivani kreditni gubici od finansijske imovine se, stoga, mjere na osnovu početnog kreditnog rizika preuzete obaveze davanja zajma od datuma kada je subjekat postao strana neopozive obaveze.
- UP212. Očekivane kreditne gubitke od ugovora o finansijskim garancijama ili preuzetih obaveza davanja zajma za koje nije moguće odrediti efektivnu kamatnu stopu treba diskontirati primjenom diskontne stope koja odražava tekuću tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike koji su svojstveni odnosnim novčanim tokovima, ali samo ako i u onoj mjeri u kojoj se ti rizici uvrštavaju kroz usklađenje diskontne stope a ne kroz usklađenje manjkova novca koji se diskontiraju.

Razumne i potkrepljive informacije

- UP213. Za potrebe ovog standarda, razumne i potkrepljive informacije su informacije do kojih se razumno lako može doći na datum izvještavanja bez nepotrebnih troškova ili napora, uključujući informacije o prošlim događajima, sadašnjim uslovima i predviđanjima budućih ekonomskih uslova. Informacijama koje su dostupne za potrebe finansijskog izvještavanja se smatraju one informacije do kojih se može doći bez nepotrebnih troškova ili napora.
- UP214. Subjektat nije dužan uključiti predviđanja budućih uslova tokom cijelog očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta. To koji stepen prosuđivanja će biti neophodan da se procijene očekivani kreditni gubici će zavisiti od dostupnosti podrobnih informacija. Što je period obuhvaćen predviđanjem duži, to je manja dostupnost podrobnih informacija a veći stepen prosuđivanja neophodan da se procijene očekivani kreditni gubici. Procjena očekivanih kreditnih gubitaka ne zahtjeva detaljne procjene za periode koji su daleko u budućnosti, za koje subjekat može ekstrapolirati projekcije izvedene iz dostupnih, podrobnih informacija.
- UP215. Subjektat ne mora poduzimati iscrpnu potragu za informacijama, ali mora razmotriti sve razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora a koje su relevantne za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući

učinak očekivanih prijevremenih otplata. Informacije koje se koriste moraju uključivati faktore koji su svojstveni zajmoprimcu, opće ekonomske uslove i kako procjenu tekućih uslova tako i prognoze pravca kretanja uslova na datum izvještavanja. Subjekat smije koristiti razne izvore podataka koji mogu biti i interni (vezani za subjekat) i eksterni. U moguće izvore podataka spadaju interna ranija iskustva s kreditnim gubicima, interne ocjene/rejtinzi, iskustva drugih subjekata s kreditnim iskustvima i eksterne ocjene, izvještaji i statistika. Subjekti koji nemaju nikakvih ili dovoljno vlastitih izvora podataka koji su svojstveni subjektu smiju se služiti iskustvima sličnih subjekata s usporedivim financijskim instrumentom (ili grupama financijskih instrumenata).

- UP216. Historijske informacije su važno uporište, odnosno osnova za mjerenje kreditnih gubitaka. Subjekat, međutim, mora uskladiti historijske podatke, poput iskustava s kreditnim gubicima, na osnovu vidljivih aktualnih podataka kako bi odražavali učinke sadašnjih uslova i njegovih predviđanja budućih uslova koji nisu imali učinak na period na kojem se zasnivaju historijski podaci, te isključiti učinke uslova iz prethodnog perioda koji nisu relevantni za buduće ugovorne novčane tokove. U nekim slučajevima, najbolje razumne i potkrepljive informacije mogu biti neusklađene historijske informacije, zavisno od njihove prirode i toga kada su izračunate, upoređene s okolnostima na datum izvještavanja i karakteristikama financijskog instrumenta koji se razmatra. Procjene promjena očekivanih kreditnih gubitaka bi trebale odražavati, i dosljedno pratiti, promjene povezanih vidljivih podataka od jednog do drugog perioda (kao što su promjene stopa nezaposlenosti, cijena nekretnina, cijena roba, platežnog stanja ili drugih faktora koji su pokazatelj kreditnih gubitaka odnosno financijskog instrumenata ili grupe financijskih instrumenata, te dimenzije tih promjena). Subjekat treba redovno preispitivati metodologiju i pretpostavke koje koristi za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka kako bi smanjio sve eventualne razlike između procjena i stvarnih iskustava s kreditnim gubicima.
- UP217. Kada se u procjenjivanju očekivanih kreditnih gubitaka koriste ranija iskustva s kreditnim gubicima, bitno je da se informacije o ranijim stopama kreditnih gubitaka primjenjuju na grupe koje se određuju na isti način na koji su određene i grupe na koje su se odnosile posmatrane stope. Tako će se korištenim metodama omogućiti da svaka grupa financijske imovine bude povezana s informacijama o ranijim iskustvima s kreditnim gubicima grupa financijske imovine sličnih karakteristika za koje postoje relevantni vidljivi podaci koji odražavaju trenutne uslove.
- UP218. Očekivani kreditni gubici odražavaju očekivanja samog subjekta u pogledu kreditnih gubitaka. Kada, međutim, pri procjeni očekivanih kreditnih gubitaka razmatra sve razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova i napora, subjekat bi u obzir trebao uzeti i vidljive tržišne informacije o kreditnom riziku konkretnog financijskog instrumenta ili sličnih financijskih instrumenata.

Kolateral

- UP219. Za potrebe mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka, procjena očekivanih manjkova novca mora odražavati očekivane novčane tokove od kolaterala i drugih pojačanja kredita koji su dio ugovornih uslova i koje subjekat ne priznaje odvojeno. Procjena očekivanih manjkova novca od financijskih instrumenata zaštićenih kolateralom odražava iznose i termine nastanka novčanih tokova koji se očekuju od ovrhe kolaterala umanjanih za troškove sticanja i prodaje kolaterala, bez obzira da li je ovrha izgledna (to jeste, procjena očekivanih novčanih tokova uzima u obzir vjerovatnoću ovrhe i novčane tokove koji bi nastali iz nje). Prema tome, svi novčani tokovi koji se očekuju od realizacije kolaterala nakon dospijeca po ugovoru trebaju se uključiti u ovu analizu. Sav eventualni kolateral stečen ovrhom ne priznaje se kao imovina koja je odvojena od osiguranog financijskog instrumenta, osim kada ispunjava relevantne kriterije iz ovog ili drugih standarda da se prizna kao imovina.

Reklasifikacija financijske imovine

- UP220. Kada subjekat reklasificira financijsku imovinu u skladu s tačkom 54, tačka 94. nalaže da se ta reklasifikacija primjenjuje prospektivno od datuma reklasifikacije. I kategorija mjerenja po amortiziranom trošku i kategorija mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital zahtijevaju da se efektivna kamatna stopa odredi pri početnom priznavanju. Obje te mjerne kategorije zahtijevaju i to da se zahtjevi u pogledu umanjenja vrijednosti primjenjuju na isti način. Prema tome, kada subjekat reklasificira financijsku imovinu između kategorije mjerenja po amortiziranom trošku i kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital:
- (a) priznavanje prihoda od kamate se ne mijenja i subjekat, dakle, nastavlja koristiti istu efektivnu kamatnu stopu;
 - (b) mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka se ne mijenja jer se za obje mjerne kategorije koristi isti pristup umanjenju vrijednosti. Ako bi se, međutim, financijska imovina reklasificirala iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, ispravka gubitka bi se priznala kao usklađenje bruto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine od datuma reklasifikacije. Ako bi se financijska imovina reklasificirala iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, ispravka gubitka bi se prestala priznavati (pa se, dakle, više ne bi priznavala kao usklađenje bruto knjigovodstvene vrijednosti) i umjesto toga bi se priznala kao akumulirano umanjenje vrijednosti (jednakog iznosa) u neto imovini/kapitalu i objavila od datuma reklasifikacije.

UP221. Subjekat, međutim, nije dužan odvojeno priznati prihod od kamate, odnosno dobitke ili gubitke od umanjenja vrijednosti za financijsku imovinu mjerenu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Prema tome, kada subjekat reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, efektivna kamatna stopa se određuje na osnovu fer vrijednosti imovine na datum reklasifikacije. Pored toga, za potrebe primjene tačaka od 73. do 93. na financijsku imovinu od datuma reklasifikacije, datum reklasifikacije se smatra datumom početnog priznavanja.

Dobici i gubici

UP222. Tačkom 106. se dopušta subjektu da donese neopozivu odluku da promjene fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente koji se ne drže radi trgovanja prezentira u neto imovini/kapitalu. On taj odabir pravi zasebno za svaki instrument (odnosno za svaki udio u instrumentu). Iznosi prezentirani u neto imovini/kapitalu ne smiju se kasnije prenijeti u suficit ili deficit, ali subjekat smije prenijeti ukupni dobitak ili gubitak unutar neto imovine/kapitala. Dividende ili slične raspodjele od takvih ulaganja se priznaju u suficit ili deficit u skladu s tačkom 107, osim kada dividenda očito predstavlja nadoknadu dijela troška ulaganja.

UP223. Osim kada važi tačka 44, tačka 41. nalaže da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital ako iz ugovornih uslova te imovine proističu novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos glavnice a imovina se drži prema modelu upravljanja čiji cilj se ostvaruje i kroz naplatu ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Kod te mjerne kategorije, informacije se priznaju u suficit ili deficit kao da se financijska imovina mjeri po amortiziranom trošku, dok se ona u izvještaju o financijskom položaju mjeri po fer vrijednosti. Dobici ili gubici, osim onih koji se priznaju u suficitu ili deficitu u skladu s tačkama 111. i 112, priznaju se u neto imovini/kapitalu. Kada se odnosna financijska imovina prestane priznavati, kumulativni dobitci ili gubici prethodno priznati u neto imovini/kapitalu se reklasificiraju u suficit ili deficit. To odražava dobitak ili gubitak koji bi bio priznat u suficitu ili deficitu po prestanku priznavanja da je financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku.

UP224. Subjekat primjenjuje MRSJS 4 na financijsku imovinu i financijske obaveze koje su monetarne stavke prema MRSJS-u 4 i izražene u stranoj valuti. MRSJS 4 nalaže da se svi dobitci i gubici po osnovu promjene kursa stranih valuta od monetarne imovine i monetarnih obaveza priznaju u suficitu ili deficitu. Jedini izuzetak su monetarne stavke koje su označene kao instrument zaštite u zaštiti novčanog toka od rizika (vidjeti tačku 140), zaštiti neto ulaganja (vidjeti tačku 142) ili zaštiti fer vrijednosti vlasničkog instrumenta za koji je subjekat odabrao da promjene fer vrijednosti prezentira u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106. (vidjeti tačku 137).

UP225. Za potrebe priznavanja dobitka ili gubitaka po osnovu promjene kurseva stranih valuta prema MRSJS-u 4, s financijskom imovinom koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. se postupa kao s monetarnom stavkom. U skladu s tim, s takvom financijskom imovinom se postupa kao s imovinom mjerenom po amortiziranom trošku u stranoj valuti. Kursne razlike po amortiziranom trošku se priznaju u suficit ili deficit a druge promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti priznaju se priznaju u skladu s tačkom 111.

UP226. Tačkom 106. subjektu se dopušta da donese neopozivu odluku da kasnije promjene fer vrijednosti određenih ulaganja u vlasničke instrumente prezentira u neto imovini/kapitalu. Takva ulaganja nisu monetarne stavke. U skladu s tim, dobitak ili gubitak koji se prezentira u neto imovini/kapitalu prema tački 106. uključuje sve povezane komponente devizne razmjene.

UP227. Kada postoji odnos zaštite od rizika između nederivatne monetarne imovine i nederivatne monetarne obaveze, promjene u komponenti tih financijskih instrumenata koja je izražena u stranoj valuti se prezentiraju u suficit ili deficit.

Obaveze određene kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

UP228. Kada financijsku obavezu odredi kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, subjekat je dužan utvrditi da li bi se prezentiranjem učinaka promjena u kreditnom riziku obaveze u neto imovini/kapitalu stvorila ili povećala računovodstvena neusklađenost u suficitu, odnosno deficitu. Računovodstvena neusklađenost bi nastala ili se povećala ako bi prezentiranje učinaka promjene kreditnog rizika obaveze u neto imovini/kapitalu uzrokovalo veću neusklađenost u suficitu ili deficitu nego da su ti iznosi prezentirani u suficitu ili deficitu.

UP229. Kako bi utvrdio navedeno, subjekat mora procijeniti da li očekuje da se učinci promjena kreditnog rizika obaveze prebiju u suficitu ili deficitu promjenom fer vrijednosti drugog financijskog instrumenta mjenenog po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Takvo očekivanje se mora zasnivati na ekonomskom odnosu između karakteristika obaveze i karakteristika tog drugog financijskog instrumenta.

UP230. To utvrđivanje se vrši pri početnom priznavanju i ne preispituje se kasnije. Iz praktičnih razloga, subjekat ne mora u isto vrijeme uvrstiti svu imovinu i obaveze koje dovode do nastanka nedosljednosti u mjerenju ili priznavanju. Razumno odgađanje je dopušteno, pod uslovom da se očekuje izvršenje svih eventualnih preostalih transakcija. Subjekat mora dosljedno primjenjivati svoju metodologiju za utvrđivanje da li će prezentiranja učinaka promjena u kreditnom riziku obaveze u neto imovini/kapitalu stvoriti ili povećati računovodstvenu neusklađenost u suficitu, odnosno deficitu. On, međutim, smije koristiti drugačije

metodologije kada postoje različiti ekonomski odnosi između karakteristika obaveza određenih po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit i karakteristika drugih financijskih instrumenata. MRSJS 30 nalaže da subjekat u bilješkama uz financijske izvještaje objavi kvalitativne informacije o svojoj metodologiji za odnosno utvrđivanje.

- UP231. Ako bi takva neusklađenost nastala ili se povećala, subjekat je dužan prezentirati sve promjene fer vrijednosti (uključujući učinke promjena kreditnog rizika obaveza) u suficitu ili deficitu. Ako takva neusklađenost ne bi nastala niti se povećala, subjekat učinke promjena kreditnog rizika obaveze mora prezentirati u neto imovini/kapitalu.
- UP232. Iznosi prezentirani u neto imovini/kapitalu ne smiju se kasnije prenijeti u suficit, odnosno deficit, ali subjekat smije prenositi kumulativni dobitak ili gubitak unutar kapitala.
- UP233. Narednim primjerom se opisuje situacija u kakvoj bi zbog prezentiranja učinaka promjena kreditnog rizika obaveze u neto imovini/kapitalu nastala računovodstvena neusklađenost u suficitu ili deficitu. Federalna uprava za stambene i hipotekarne poslove daje kredite klijentima i financira te kredite prodajom obveznica podudarnih karakteristika (poput neizmirenog iznosa, profila otplate, uslova i valute) na tržištu. Prema ugovornim uslovima kredita, korisnici hipotekarnih kredita mogu prijevremeno otplatiti svoje kredite (to jeste, ispuniti svoju obavezu prema banci) kupovinom pripadajuće obveznice po fer vrijednosti na tržištu i isporučivanjem te obveznice Federalnoj upravi za stambene i hipotekarne poslove. Kao rezultat tog ugovornog prava na prijevremenu otplatu, ako se kreditna kvaliteta obveznice pogorša (i, dakle, dođe do smanjenja fer vrijednosti obaveze Federalne uprave za stambene i hipotekarne poslove), fer vrijednost kreditne imovine te uprave se također smanjuje. Promjena fer vrijednosti imovine održava ugovorno pravo korisnika hipotekarnog kredita da prijevremeno otplati taj kredit kupovinom odnosno obveznice po fer vrijednosti (koja se u ovom primjeru smanjila) i isporučivanjem te obveznice Federalnoj upravi za stambene i hipotekarne poslove. Na osnovu toga, učinci promjena u kreditnom riziku obaveze (obveznice) se prebijaju u suficitu ili deficitu odgovarajućom promjenom fer vrijednosti financijske imovine (kredita). Da su učinci promjena kreditnog rizika obaveze prezentirani u neto imovini/kapitalu, postojala bi računovodstvena neusklađenost u suficitu ili deficitu. Iz tog razloga, Federalna uprava za stambene i hipotekarne poslove je dužna sve promjene fer vrijednosti obaveze (uključujući učinke promjena kreditnog rizika obaveze) prezentirati u suficitu ili deficitu.
- UP234. U primjeru iz tačke UP233, postoji ugovorna veza između učinaka promjena kreditnog rizika obaveze i promjene fer vrijednosti financijske imovine (tačnije, kao rezultat ugovornog prava korisnika hipotekarnog kredita da prijevremeno otplati svoj kredit kupovinom obveznice po fer vrijednosti i njenim dostavljanjem Federalnoj upravi za stambene i hipotekarne poslove). Računovodstvena neusklađenost bi se, međutim, mogla javiti i da ta veza ne postoji.
- UP235. Za potrebe primjene zahtjeva iz tačaka 108. i 109, računovodstvenu neusklađenost ne uzrokuje sama metoda mjerenja koju subjekat koristi za utvrđivanje učinaka promjena kreditnog rizika obaveze. Računovodstvena neusklađenost u suficitu ili deficitu bi nastala samo onda kada se očekuje da se učinci promjena kreditnog rizika obaveze (kako su definirani MRSJS-om 30) prebiju promjenama fer vrijednosti drugog financijskog instrumenta. Neusklađenost koja se javi isključivo zbog metode mjerenja (to jeste, zato što subjekat ne odvoji promjene kreditnog rizika obaveze od drugih promjena u njegovoj fer vrijednosti) ne utiče na utvrđivanje koje nalažu tačke 108. i 109. Na primjer, subjekat neće obavezno odvojiti promjene kreditnog rizika obaveze od promjena rizika likvidnosti. Ako zajedničke učinke oba faktora prezentira u neto imovini/kapitalu, mogla bi se javiti neusklađenost jer bi promjene rizika likvidnosti mogle biti uključene u mjerenje fer vrijednosti financijske imovine subjekta a ukupna promjena fer vrijednosti te financijske imovine se prezentira u suficitu ili deficitu. Takva neusklađenost, međutim, bi proisticala iz nepreciznosti mjerenja a ne iz odnosa prebijanja kakav je opisan u tački UP229. i, prema tome, ne bi uticala na utvrđivanje koje nalažu tačke 108. i 109.

Značenje pojma „kreditni rizik“ (tačke 108. i 109)

- UP236. MRSJS 30 definira kreditni rizik kao „rizik da će jedna strana financijskog instrumenta nanijeti financijski gubitak drugoj strani neispunjavanjem svoje obaveze“. Zahtjev iz podtačke (a) tačke 108. se odnosi na rizik da izdavatelj neće ispuniti konkretnu obavezu i nije obavezno povezan s kreditnom sposobnošću izdavatelja. Na primjer, ako subjekat izda obavezu osiguranu kolateralom i obavezu koja nije osigurana kolateralom koje su po svemu drugom identične, kreditni rizik te dvije obaveze će biti različit, bez obzira što ih je izdao isti subjekat. Kreditni rizik osigurane obaveze će biti manji od kreditnog rizika neosigurane obaveze. Kreditni rizik za obavezu osiguranu kolateralom bi mogao biti približan nuli.
- UP237. Za potrebe primjene zahtjeva iz podtačke (a) tačke 108, kreditni rizik se razlikuje od rizika ostvarenja rezultata određene imovine. Rizik ostvarenja rezultata određene imovine nije povezan s rizikom da subjekat neće ispuniti određenu obavezu već sa rizikom da će pojedinačna imovina ili grupa imovine dati slabe (ili nikakve) rezultate.
- UP238. U primjere rizika ostvarenja rezultata određene imovine spadaju:
- (a) obaveza s mogućnošću povezivanja s jedinicom tamo gdje je iznos koji se duguje ulagačima uređen u ugovoru i to na osnovu rezultata određene imovine. Učinak te mogućnosti povezivanja s jedinicom na fer vrijednost obaveze je rizik ostvarenja rezultata odnosno imovine a ne kreditni rizik;

- (b) obaveza koju izda strukturirani subjekat ovdje opisanih karakteristika. Subjekt je pravno izdvojen tako da je i imovina u subjektu izdvojena isključivo za potrebe njegovih ulagača, čak i u slučaju stečaja. Subjekt ne stupa ni u kakve druge transakcije i imovina u subjektu se ne može opteretiti hipotekom. Iznosi dospijevaju na isplatu ulagačima subjekta samo ako izdvojena imovina stvori novčane tokove. Prema tome, promjene fer vrijednosti obaveze primarno odražavaju promjene fer vrijednosti imovine. Učinak ostvarenja rezultata imovine na fer vrijednost obaveze je rizik ostvarenja rezultata odnosne imovine a ne kreditni rizik.

Utvrđivanje učinka promjena kreditnog rizika

UP239. Za potrebe primjene zahtjeva iz podtačke (a) tačke 108, subjekat je dužan utvrditi iznos promjene fer vrijednosti financijske obaveze koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika te imovine bilo:

- (a) kao iznos promjene njegove fer vrijednosti koji se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova iz kojih nastaje tržišni rizik (vidjeti tačke UP240. i UP241); ili
- (b) korištenjem alternativne metode za koju subjekat smatra da vjernije prikazuje iznos promjene fer vrijednosti obaveze koja se može pripisati promjenama njenog kreditnog rizika.

UP240. U promjene tržišnih uslova iz kojih proističe tržišni rizik spadaju promjene referentne kamatne stope, cijene financijskog instrumenta drugog subjekta, cijene roba, deviznog kursa ili indeksa cijena ili kamata.

UP241. Ako su jedine značajne promjene tržišnih uslova relevantne za obavezu promjene vidljive (referentne) kamatne stope, iznos iz podtačke (a) tačke UP239. se može procijeniti na sljedeći način:

- (a) subjekat prvo izračunava internu stopu povrata za obavezu na početku perioda služeći se fer vrijednošću obaveze i njenim ugovornim novčanim tokovima na početku perioda. Potom od te stope oduzima povrat vidljive (referentne) kamatne stope na početku perioda kako bi došao do komponente interne stope povrata koja je svojstvena datom instrumentu;
- (b) nakon toga, subjekat izračunava sadašnju vrijednost novčanih tokova povezanih s obavezom koristeći ugovorne novčane tokove obaveze na kraju perioda i diskontnu stopu jednaku zbiru (i) vidljive (referentne) kamatne stope na kraju perioda i (ii) komponente interne stope povrata svojstvene instrumentu kako je utvrđena pod (a);
- (c) razlika između fer vrijednosti obaveze na kraju perioda i iznosa utvrđenog pod (b) predstavlja promjenu fer vrijednosti koja se ne može pripisati promjenama vidljive (referentne) kamatne stope i to je iznos koji treba prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s podtačkom (a) tačke 108.

UP242. U primjeru iz tačke UP241. se pretpostavlja da promjene fer vrijednosti koje proističu iz faktora pored promjena kreditnog rizika instrumenta, odnosno promjene vidljive (referentne) kamatne stope nisu značajne. Ta metoda ne bi bila primjerena ako bi promjene fer vrijednosti koje proističu iz drugih faktora bile značajne. U tim slučajevima, subjekat je dužan koristiti drugačiju metodu kojom se vjernije mjere učinci promjena kreditnog rizika obaveze (vidjeti podtačku (b) tačke UP239). Na primjer, ako bi instrument iz navedenog primjera sadržao ugrađeni derivat, promjena fer vrijednosti ugrađenog derivata se ne bi uključivala u utvrđivanje iznosa koji treba prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu sa podtačkom (a) tačke 108.

UP243. Kao i pri svim mjerenjima fer vrijednosti, metoda mjerenja koju subjekat koristi za utvrđivanje dijela promjene fer vrijednosti obaveze koji se može pripisati promjenama njenog kreditnog rizika mora se u najvećoj mogućoj mjeri oslanjati na relevantne vidljive ulazne vrijednosti a što manje na ulazne vrijednosti do kojih nije lako doći.

Računovodstvo zaštite od rizika

Instrumenti zaštite od rizika

Instrumenti koji ispunjavaju uslove da se označe kao instrumenti zaštite

UP244. Derivatni instrumenti koji su ugrađeni u hibridne ugovore, ali se ne obračunavaju odvojeno ne mogu se označiti kao odvojeni instrumenti zaštite od rizika.

UP245. Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta nisu financijska imovina niti financijske obaveze subjekta i zato se ne mogu označiti kao instrumenti zaštite od rizika

UP246. Kod zaštita od valutnog rizika, komponenta nederivatnog financijskog instrumenta koja se odnosi na valutni rizik se utvrđuje u skladu sa MRSJS-om 4.

Pisane opcije

UP247. Ovaj standard ne ograničava kada se sve derivatni instrumenti koji se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit mogu

označiti kao instrumenti zaštite, osim kada je riječ o pisanim opcijama. Pisana opcija ne ispunjava uslove da se označi kao instrument zaštite od rizika osim kada će se označiti za prebijanje kupljene opcije, uključujući opciju ugrađenu u drugi financijski instrument (kao što je slučaj, na primjer, kada se pisana opcija kupovine koristi za zaštitu obaveze koja se može kupiti od rizika).

Označavanje instrumenata zaštite od rizika

UP248. Za zaštitu od rizika, osim zaštita od valutnog rizika, kada kao instrument zaštite označava nederivatnu financijsku imovinu ili nederivatnu financijsku obavezu mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, subjekat smije označiti samo nederivatni financijski instrument u njegovoj cijelosti ili dio istog.

UP249. Jedan instrument zaštite se može označiti kao takav za više od jedne vrste rizika, pod uslovom da su konkretno označeni instrument zaštite i različite pozicije rizika kao zaštićene stavke. Te zaštićene stavke mogu biti dio različitih odnosa zaštite.

Stavke koje se štite od rizika

Stavke koje ispunjavaju uslove da se označe kao zaštićene stavke

UP250. Čvrsta obaveza za sticanje poslovanja u kombinaciji u javnom sektoru ne može biti zaštićena stavka, osim za valutni rizik, zato što druge rizike od kojih se pruža zaštita nije moguće konkretno odrediti i izmjeriti. Ti drugi rizici su opći poslovni rizici.

UP251. Ulaganje po metodi udjela ne može biti stavka zaštićena od rizika u zaštiti fer vrijednosti jer se prema metodi udjela u suficit ili deficit priznaje udio ulagača u suficitu ili deficitu subjekta u koji je izvršeno ulaganje a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Iz sličnog razloga, ulaganje u konsolidirani kontrolirani subjekat ne može biti zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti od rizika zato što se konsolidacijom u suficit ili deficit priznaje suficit ili deficit kontroliranog subjekta a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje je drugačija jer se radi o zaštiti od valutne izloženosti a ne o zaštiti fer vrijednosti promjene vrijednosti ulaganja.

UP252. Tačka 125. dopušta subjektu da kao zaštićenu stavku označi ukupnu vrijednost izloženosti koja je kombinacija izloženosti i derivatnog instrumenta. Kada označava takvu zaštićenu stavku, subjekat mora procijeniti da li je ukupna vrijednost izloženost kombinacija izloženost i derivatnog instrumenta tako da stvara drugačiju ukupnu vrijednost izloženosti kojom se upravlja kao da se radi o jedinstvenoj izloženosti određenom riziku (odnosno rizicima). U tom slučaju, subjekat zaštićenu stavku može označiti na osnovu ukupne vrijednosti izloženosti. Na primjer:

- (a) subjekat može zaštititi određeni broj vrlo izglednih kupovina sirove nafte u periodu od 15 mjeseci od cjenovnog rizika (zasnovano na američkom dolaru) koristeći terminski ugovor za naftu s trajanjem od 15 mjeseci. Vrlo izgledne kupovine nafte i terminski ugovor za naftu u kombinaciji mogu se, za potrebe upravljanja rizikom, smatrati izloženošću valutnom riziku fiksnog iznosa u američkim dolarima u periodu od 15 mjeseci (to jeste, kao svaki odljev fiksnog iznosa novca u američkim dolarima u periodu od 15 mjeseci);
- (b) subjekat može zaštititi od valutnog rizika dug s fiksnom kamatnom stopom izražen u stranoj valuti tokom cijelog njegovog trajanja od deset (10) godina. Subjekt, međutim, zahtijeva izloženost riziku fiksne kamatne stope u svojoj funkcijskoj valuti samo u kratkoročnom do srednjoročnog perioda (na primjer, dvije godine) a izloženost riziku promjenjive kamatne stope u svojoj funkcijskoj valuti za preostali period do dospelja. Na kraju svakog dvogodišnjeg intervala (to jeste, svake dvije godine), subjekat određuje fiksnu izloženost kamatne stope za naredne dvije godine (ako je nivo kamate takav da želi odrediti fiksne kamatne stope). U takvoj situaciji, subjekat može ugovoriti međuvalutnu zamjenu fiksne kamatne stope za promjenjivu kamatnu stopu na period od 10 godina, čime se dug s fiksnom kamatnom stopom u stranoj valuti zamjenjuje izloženošću riziku promjenjive stope u funkcijskoj valuti. To se pokriva dvogodišnjom zamjenom kamatne stope, na osnovu funkcijske valute, čime se dug s promjenjivom stopom zamjenjuje dugom s fiksnom stopom. To za posljedicu ima da se na kombinaciju duga s fiksnom kamatnom stopom u stranoj valuti i 10-godišnje međuvalutne zamjene fiksne za promjenjivu kamatnu stopu, za potrebe upravljanja rizicima, gleda kao na 10-godišnju izloženost riziku duga s promjenjivom kamatnom stopom u funkcijskoj valuti.

UP253. Kada zaštićenu stavku označava na osnovu ukupne vrijednosti izloženosti, subjekat razmatra kombinirani učinak stavki koje čini ukupnu izloženost za potrebe procjene djelotvornosti zaštite i mjerenja njene nedjelotvornosti. Stavke koje čine ukupnu izloženost, međutim, i dalje se obračunavaju odvojeno. To znači, na primjer:

- (a) da se derivatni instrumenti koji su dio ukupne izloženosti priznaju kao odvojena imovina ili obaveze mjereni po fer vrijednosti; a
- (b) ako je označeno da između stavki koje čine ukupnu izloženost postoji odnos zaštite od rizika, način na koji je derivatni instrument uključen u ukupnu izloženost mora biti u skladu s njegovim označavanjem kao instrumenta zaštite na nivou ukupne izloženosti. Na primjer, ako subjekat isključi terminski element derivatnog instrumenta iz njegovog označavanja

kao instrumenta zaštite u odnosu zaštite između stavki koje čine ukupnu izloženost, on taj element mora isključiti i kada taj derivatni instrument uključuje kao zaštićenu stavku u ukupnu izloženost. U suprotnom će ukupna vrijednost izloženosti uključivati derivatni instrument u njegovoj cijelosti ili neki dio istog.

UP254. Tačkom 127. se navodi da u konsolidiranim financijskim izvještajima valutni rizik vrlo izgledne predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta može ispuniti uslove da se označi kao zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka, pod uslovom da je transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji obavlja transakciju i da će valutni rizik uticati na konsolidirani suficit ili deficit. Za te potrebe, subjekat može biti subjekat koji ima kontrolu, kontrolirani subjekat, pridruženi subjekat, zajednički aranžman ili podružnica. Ako valutni rizik predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta ne utiče na konsolidirani suficit ili deficit, ta transakcija ne može biti zaštićena stavka. To je obično slučaj kod plaćanja tantijema, kamata ili naknada za upravljanje između članova istog ekonomskog subjekta, osim kada postoji povezana vanjska transakcija. S druge strane, kada će valutni rizik predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta uticati na konsolidirani suficit ili deficit, ta transakcija može ispunjavati uslove da se označi kao zaštićena stavka. Primjer bi bila predviđena prodaja ili kupovina zaliha između članova istog ekonomskog subjekta ako će se te zalihe dalje prodati nekoj strani izvan ekonomskog subjekta. Slično tome, predviđena prodaja postrojenja i opreme u sklopu ekonomskog subjekta, kojom subjekat koji ih je proizveo prodaje postrojenja i opremu subjektu koji će ih koristiti u svom poslovanju, može uticati na konsolidirani suficit ili deficit. Do toga može doći, na primjer, zato što će subjekat kupac amortizirati ta postrojenja i opremu pa bi se iznos početno priznat za njih mogao promijeniti ako se predviđena transakcija u sklopu ekonomskog subjekta izrazi u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta kupca.

UP255. Ako zaštita predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta ispunjava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika, svaki dobitak ili gubitak se priznaje u neto imovini/kapitalu, kao i izdvaja iz nje, u skladu s tačkom 140. Relevantni period ili periodi tokom kojih valutni rizik zaštićene transakcije utiče na suficit ili deficit je onaj period kada on utiče na konsolidirani suficit ili deficit.

Označavanje stavki koje se štite od rizika

UP256. Komponenta je zaštićena stavka koja je manja od cijele stavke. Prema tome, komponenta odražava samo neke od rizika stavke čiji je dio ili odražava rizike samo u određenoj mjeri (na primjer, kod označavanja dijela stavke).

Komponente rizika

UP257. Da bi se komponenta rizika mogla označiti kao zaštićena stavka, ona mora predstavljati komponentu financijske ili nefinancijske stavke koju je moguće odvojeno odrediti, a promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke koje se mogu pripisati promjenama te komponente rizika moraju se moći pouzdano izmjeriti.

UP258. Pri određivanju komponenti rizika koje mogu biti označene kao zaštićene stavke, subjekat takve komponente rizika procjenjuje u kontekstu određene strukture tržišta s kojim su rizik ili rizici povezani i na kojem se odvija aktivnost zaštite od rizika. Za takva utvrđivanja je potrebno ocijeniti relevantne činjenice i okolnosti, koje se razlikuju zavisno od rizika i od tržišta.

UP259. Pri označavanju komponenti rizika kao zaštićenih stavki, subjekat razmatra da li su komponente rizika izričito navedene u ugovoru (ugovorene komponente rizika) ili proizlaze iz fer vrijednosti ili novčanih tokova stavke čiji su dio (komponente rizika koje nisu uređene ugovorom). Komponente rizika koje nisu uređene ugovorom mogu biti povezane sa stavkama koje nisu sadržane u ugovoru (poput predviđenih transakcija) ili sa ugovorima u kojima komponente nisu izričito navedene (kao što je čvrsta obaveza koja uključuje samo jednu cijenu umjesto formule za određivanje cijene s različitim referentnim vrijednostima). Na primjer:

- (a) Subjekt A ima ugovor o dugoročnoj isporuci zemnog gasa čija se cijena određuje pomoću formule koja je uređena ugovorom i koja se oslanja na referentne vrijednosti raznih vrsta roba i druge faktore (poput lož-ulja, mazuta i drugih komponenti, kao što su cijene prijevoza). Subjekt A zaštićuje od rizika komponentu tog ugovora o nabavci koja se odnosi na lož-ulje koristeći terminski ugovor o lož-ulju. S obzirom da je navedena u uslovima ugovora o nabavci, komponenta lož-ulja je ugovorena komponenta. Prema tome, zbog postojanja formule za određivanje cijena, Subjekt A zaključuje da se izloženost cijene lož-ulja može odvojeno odrediti. U isto vrijeme, postoji tržište za terminske ugovore o lož-ulju, te Subjekt A zaključuje i to da je izloženost cijene lož-ulja moguće pouzdano izmjeriti. Prema tome, izloženost cijene lož-ulja u ugovoru o nabavci je komponenta rizika koja se može označiti kao zaštićena stavka;
- (b) Subjekt B štiti svoje buduće kupovine kafe od rizika na osnovu svoje predviđene proizvodnje. Zaštita od rizika za dio količine za koju se predviđa da će biti kupljena počinje i do petnaest (15) mjeseci prije isporuke. Subjekt B vremenom (kako se približava datum isporuke) povećava količinu koju štiti od rizika. On za upravljanje svojim rizikom cijene kafe koristi dvije različite vrste ugovora, tačnije:

- (i) terminske ugovore za kafu kojima se trguje na berzi; i
- (ii) ugovore o isporuci kafe za isporuku kafe *Arabica* iz Kolumbije do određenog mjesta prerade. Cijena tone kafe iz tih ugovora se izračunava pomoću formule za određivanje cijena koja podrazumijeva da se cijena kafe iz terminskih ugovora kojima se trguje na berzi uveća za razliku u fiksne cijene i promjenjivu naknadu za logističke usluge. Ugovor o isporuci kafe je izvršni ugovor prema kojem Subjekt B isporučuje kafu.

U odnosu na isporuke iz trenutne berbe, sklapanje ugovora o isporuci kafe omogućava Subjektu B da ispravi razliku između cijene kafe one kvalitete koju zaista nabavlja (kafa *Arabica* iz Kolumbije) i cijene kafe referentne kvalitete na koju se odnose osnovni terminski ugovori kojima se trguje na berzi. Za isporuke koje se odnose na narednu berbu kafe, međutim, još nisu dostupni ugovori o isporuci, tako da nije moguće ispraviti razliku u cijeni. Subjekt B koristi terminske ugovore za kafu kojima se trguje na berzi da bi od cjenovnog rizika komponente referentne kvalitete kafe zaštitio isporuke koje se odnose na trenutnu, ali i na narednu berbu. Subjekt B utvrđuje da je izložen trima različitim vrstama rizika, tačnije riziku cijene kafe koja odražava referentnu kvalitetu, riziku cijene kafe koja odražava razliku (raspon) između cijene za referentnu kvalitetu kafe i konkretne kafe *Arabica* iz Kolumbije koju u stvarnosti nabavlja, te riziku promjenjivih logističkih troškova. Za isporuke iz trenutne berbe, nakon što Subjekt B sklopi ugovor o isporuci kafe, rizik cijene kafe koja odražava referentnu kvalitetu je ugovorena komponenta rizika jer formula za određivanje cijena podrazumijeva indeksiranje prema ugovornoj cijeni iz terminskih ugovora za kafu kojima se trguje na berzi. Subjekt B zaključuje da je tu komponentu rizika moguće odvojeno odrediti i pouzdano izmjeriti. Kada je riječ o isporukama iz naredne berbe kafe, Subjekt B još nije sklopio nikakve ugovore o isporuci (to jeste, te isporuke predstavljaju predviđene transakcije). Prema tome, rizik cijene kafe koja odražava referentnu kvalitetu je komponenta rizika koja nije uređena ugovorom. Subjekt B analizira strukturu tržišta uzimajući u obzir kretanje cijene za moguće isporuke konkretne kafe koju nabavlja. Na osnovu te analize strukture tržišta, on zaključuje da i predviđene transakcije uključuju rizik cijene kafe koja odražava referentnu kvalitetu kao komponentu rizika koju je moguće odvojeno odrediti i pouzdano izmjeriti, iako ta komponenta nije uređena ugovorom. Prema tome, Subjekt B smije označiti odnos zaštite od rizika na osnovu komponenti rizika (za rizik cijene kafe koja odražava referentnu kvalitetu) i za ugovore o isporuci kafe i za predviđene transakcije;

- (c) Subjekt C štiti od rizika dio svojih budućih nabavki goriva za mlazne motore na osnovu predviđene potrošnje do 24 mjeseca prije isporuke i vremenom povećava količine koje štiti. Subjekt C se štiti od te izloženosti koristeći različite vrste ugovora zavisno od dužine trajanja zaštite, što utiče na tržišnu likvidnost derivatnih instrumenata. Za duže periode (12-24 mjeseca), Subjekt C koristi ugovore o sirovoj nafti jer samo oni imaju dovoljnu tržišnu likvidnost. Za periode od 6 do 12 mjeseci, on koristi derivatne instrumente za lož-ulje jer su dovoljno likvidni, dok za periode do šest mjeseci koristi ugovore o gorivu za mlazne motore. Subjekt C analizira strukturu tržišta nafte i naftnih proizvoda i ocjenjuje relevantne činjenice i okolnosti kako slijedi:

- (i) Subjekt C posluje na geografskom području gdje je nafta tipa *Brent* referentna sirova nafta. Sirova nafta je referentna sirovina koja kao osnovna sirovina utiče na cijene raznih rafiniranih naftnih proizvoda. Lož-ulje je referentna vrijednost za rafinirane naftne proizvode i općenito se koristi kao referentna vrijednost za određivanje cijena naftnih destilata. To odražavaju i vrste derivatnih finansijskih instrumenata koji se koriste na tržištima sirove nafte i rafiniranih naftnih proizvoda u okruženju u kojem posluje Subjekt C, kao što su

- ⌚ terminski ugovor o referentnoj sirovoj nafti, što je sirova nafta tipa *Brent*;
- ⌚ terminski ugovor za referentno lož-ulje, koje se koristi kao referentna vrijednost za određivanje cijene destilata, pa tako, na primjer, derivatni instrumenti za raspon goriva za mlazne motore pokrivaju razlike u cijenama između goriva za mlazne motore i tog referentnog lož-ulja; i
- ⌚ derivatni instrument za raspon referentnog kreiranog lož-ulja (to jeste, derivatni instrument za razlike u cijenama između sirove nafte i lož-ulja, tačnije za rafinerijsku maržu), koji je indeksiran prema sirovoj nafti tipa *Brent*;

- (ii) određivanje cijena rafiniranih naftnih proizvoda ne zavisi od toga koja konkretna vrsta sirove nafte se prerađuje u konkretnoj rafineriji jer su ti rafinirani naftni proizvodi (poput lož-ulja ili goriva za mlazne motore) standardizirani proizvodi.

Prema tome, Subjekt C zaključuje da cjenovni rizik njegovih nabavki goriva za mlazne motore uključuje komponentu rizika cijene sirove nafte zasnovanu na sirovoj nafti tipa *Brent* i komponentu rizika cijene lož-ulja, bez obzira što ni sirova nafta ni lož-ulje nisu navedeni u bilo kakvom ugovoru. Subjekt C zaključuje da je te dvije komponente rizika moguće odvojeno odrediti i pouzdano izmjeriti iako nisu izričito navedene u ugovoru. On, dakle, smije označiti odnos zaštite od rizika za predviđene nabavke goriva za mlazne motore na osnovu komponenti rizika (za sirovu naftu ili lož-ulje). Ova analiza ukazuje i na to da bi ako bi, na primjer, Subjekt C koristio derivatne instrumente za sirovu naftu

zasnovane na sirovoj nafti tipa *West Texas Intermediate* (skr. *WTI*), promjene razlike u cijenama između sirove nafte tipa *Brent* i sirove nafte tipa *WTI* izazvale nedjelotvornost zaštite od rizika;

- (d) Subjekt D drži dužnički instrument s fiksnom kamatnom stopom. Taj instrument je izdat u okruženju na čijem se tržištu upoređuju rasponi više vrsta sličnih dužničkih instrumenata i neke referentne stope (poput ponuđene međubankarske stope), a instrumenti s promjenjivom kamatnom stopom se obično indeksiraju prema toj referentnoj stopi. Zamjene kamatnih stopa se često koriste za upravljanje rizikom kamatne stope na osnovu te referentne stope, bez obzira na to kakav je raspon dužničkih instrumenata u odnosu na nju. Cijena dužničkih instrumenata s fiksnom stopom se mijenja direktno u odgovoru na promjene referentne stope kako nastaju. Subjekt D zaključuje da je odnosna referentna stopa komponenta koju je moguće odvojeno odrediti i pouzdano izmjeriti. U skladu s tim, on smije odrediti odnos zaštite od rizika za dužnički instrument s fiksnom stopom na osnovu komponente rizika za rizik referentne kamatne stope.

- UP260. Kada se komponenta rizika označi kao zaštićena stavka, zahtjevi računovodstva zaštite se na tu komponentu rizika primjenjuju na isti način kao što se primjenjuju na druge zaštićene stavke koje nisu komponente rizika. Tako se, na primjer, primjenjuju kriteriji koje je potrebno ispuniti, uključujući to da odnos zaštite mora zadovoljiti zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite, a svaka nedjelotvornost zaštite se mora izmjeriti i priznati.
- UP261. Subjekt može označiti i samo one promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke koje su iznad ili ispod naznačene cijene ili neke druge varijable („jednostrani rizik“). Unutrašnja vrijednost kupljene opcije instrumenta zaštite od rizika (pod pretpostavkom da ima iste osnovne uslove kao i označeni rizik), a ne njena vremenska vrijednost, odražava jednostrani rizik stavke zaštićene od rizika. Na primjer, subjekt može označiti promjenjivost ishoda budućih novčanih tokova koja proizlazi iz povećanja cijene predviđene kupovine robe. U takvoj situaciji, on označava samo one gubitke novčanih tokova koji proizlaze iz povećanja cijene iznad naznačenog nivoa. Rizik od kojeg se štiti ne uključuje vremensku vrijednost kupljene opcije zato što vremenska vrijednost nije komponenta predviđene transakcije koja utiče na suficit ili deficit.
- UP262. Postoji oboriva pretpostavka da rizik inflacije, osim kada je uređen ugovorom, nije moguće odvojeno odrediti niti pouzdano izmjeriti i, prema tome, ne smije se označiti kao komponenta rizika financijskog instrumenta. U ograničenim slučajevima, međutim, moguće je odrediti komponentu rizika za rizik inflacije koja se može posebno odrediti i pouzdano izmjeriti zbog određenih okolnosti inflacijskog okruženja i relevantnog tržišta dužničkim instrumentima.
- UP263. Na primjer, subjekt izdaje dužnički instrument u okruženju u kojem je, zbog količine i ročne strukture obveznica povezanih s inflacijom, tržište dovoljno likvidno da omogućava uspostavu ročne strukture stvarnih kamatnih stopa bez kupona. To znači da za odnosnu valutu inflacija predstavlja relevantan faktor koji se na tržištima dužničkih instrumenata razmatra zasebno. U takvim okolnostima, komponenta rizika inflacije se može utvrditi diskontiranjem novčanih tokova zaštićenog dužničkog instrumenta korištenjem ročne strukture kamatnih stopa bez kupona (to jeste, na sličan način na koji se utvrđuje i nerizična (nominalna) komponenta kamatne stope). S druge strane, u velikom broju slučajeva, komponenta rizika inflacije se ne može odvojeno odrediti i pouzdano izmjeriti. Na primjer, subjekt izdaje samo dužnički instrument nominalne kamatne stope u okruženju sa tržištem za obveznice povezane s inflacijom koje nije dovoljno likvidno da omogući uspostavu ročne strukture kamatnih stopa bez kupona. U tom slučaju, analiza strukture tržišta i činjenica i okolnosti ne može subjekt navesti na zaključak da inflacija predstavlja relevantan faktor koji se na tržištima dužničkih instrumenata razmatra zasebno. Prema tome, subjekt ne može pobiti oborivu pretpostavku da rizik inflacije koji nije ugovoren nije moguće zasebno odrediti niti pouzdano izmjeriti. Komponenta rizika inflacije, dakle, ne bi ispunjavala uslove da se označi kao zaštićena stavka. To važi bez obzira na sve eventualne instrumente zaštite od rizika inflacije u koje subjekt stvarno stupi. Subjekt, naročito, ne može prosto imputirati odredbe i uslove stvarnog instrumenta zaštite od rizika inflacije projicirajući te odredbe i uslove na dužnički instrument s nominalnom kamatnom stopom.
- UP264. Ugovorena komponenta rizika inflacije novčanih tokova priznate obveznice povezane sa inflacijom (pod pretpostavkom da ne postoji zahtjev da se ugrađeni derivat obračunava odvojeno) se može odvojeno odrediti i pouzdano izmjeriti sve dok ta komponenta rizika inflacije ne utiče na ostale novčane tokove instrumenta.

Komponente nominalnog iznosa

- UP265. Postoje dvije vrste komponenti nominalnih iznosa koje se mogu označiti kao zaštićena stavka u odnosu zaštite od rizika – komponenta koja predstavlja srazmjerni dio cijele stavke i slojna komponenta. Vrsta komponente mijenja računovodstveni ishod. Subjekt komponentu, za računovodstvene potrebe, mora označiti u skladu sa svojim ciljem upravljanja rizikom.
- UP266. Primjer komponente koja predstavlja srazmjernan dio stavke je pedeset (50) posto ugovornih novčanih tokova zajma.
- UP267. Slojna komponenta se može odrediti iz definirane, ali otvorene skupine ili iz definiranog nominalnog iznosa. U primjere slojne komponente spadaju:
- (a) dio iznosa monetarne transakcije, kao, na primjer, naredni novčani tokovi u vrijednosti 10 d.j. od prodaja izraženih

u stranoj valuti nakon prvih 20 d.j. iz ožujka/marta 201X. godine;⁴

- (b) dio fizičkog obima, kao što je donji sloj, koji iznosi pet (5) miliona kubnih metara, zemnog gasa skladištenog na lokaciji XYZ;
- (c) dio fizičkog ili drugog transakcijskog obima, poput prvih 100 barela nafte kupljenih u junu/lipnju 201X. ili prvih 100 MWh električne energije prodatih u junu/lipnju 201X. godine; ili
- (d) sloj nominalnog iznosa zaštićene stavke, kao što su zadnjih 80 miliona n.j. od 100 miliona n.j. čvrste obaveze, donji sloj u vrijednosti 20 miliona n.j. od 100 miliona n.j. obveznice s fiksnom kamatnom stopom ili gornji sloj od 30 miliona n.j. od ukupnog iznosa od 100 miliona n.j. dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom koji se može prijevremeno otplatiti po fer vrijednosti (definirani nominalni iznos je 100 miliona n.j.).

UP268. Ako se slojna komponenta označi u zaštiti fer vrijednosti, subjekat je mora navesti iz definiranog nominalnog iznosa. Kako bi zadovoljio zahtjeve za zaštitu fer vrijednosti od rizika, subjekat je dužan ponovno izmjeriti zaštićenu stavku za promjene fer vrijednosti (tačnije, ponovno izmjeriti stavku za promjene fer vrijednosti koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti). Usklađivanje zaštite fer vrijednosti od rizika se mora priznati u suficitu ili deficitu najkasnije kada se stavka prestaje priznavati. Prema tome, bitno je pratiti stavku na koju se odnosi usklađenje zaštite fer vrijednosti od rizika. Za slojnu komponentu u zaštiti fer vrijednosti, to od subjekta zahtjeva da prati nominalni iznos iz kojeg je definirana. U primjeru iz podtačke (d) tačke UP267, mora se pratiti ukupno definirani nominalni iznos od 100 miliona n.j. kako bi se pratio donji sloj od 20 miliona n.j. ili gornji sloj od 30 miliona n.j.

UP269. Slojna komponenta koja uključuje opciju prijevremene otplate ne može se označiti kao zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti ako promjene rizika od kojeg se štiti utiču na fer vrijednost opcije prijevremene otplate, osim kada označeni sloj uključuje učinke povezane opcije prijevremene otplate pri utvrđivanju promjene fer vrijednosti zaštićene stavke.

Odnos između komponenti i ukupnih novčanih tokova stavke

UP270. Kada se komponenta novčanog toka financijske ili nefinancijske stavke označi kao zaštićena stavka, ta komponenta mora biti jednaka ukupnim novčanim tokovima cijele stavke ili manja od njih. Svi novčani tokovi cijele stavke se, međutim, smiju označiti kao stavka zaštićena od samo jednog konkretnog rizika (na primjer, samo za one promjene koje se mogu pripisati promjenama kamatne stope povezane s tržištem ili referentne cijene robe).

UP271. Na primjer, u slučaju financijske obaveze čija efektivna kamatna stopa je niža od kamatne stope povezane s tržištem, subjekat ne smije označiti:

- (a) komponentu obaveze čija je kamatna stopa jednaka kamatnoj stopi povezanoj s tržištem (uvećano za iznos glavnice kod zaštite fer vrijednosti od rizika); niti
- (b) negativnu preostalu komponentu.

UP272. Kod financijske obaveze fiksne stope čija efektivna kamatna stopa je (na primjer) 100 baznih bodova ispod tržišne, međutim, subjekat kao zaštićenu stavku može označiti promjenu vrijednosti cijele obaveze (to jeste, glavnice uvećanu za kamatu po tržišnoj stopi umanjenu za 100 baznih bodova) koja se može pripisati promjenama date tržišne stope. Kada je financijski instrument fiksne stope zaštićen neko vrijeme nakon njegovog nastanka a kamatne stope su se u međuvremenu promijenile, subjekat može označiti komponentu rizika jednaku referentnoj stopi koja je viša nego ugovorna stopa koja se plaća na stavku. Subjektat to može napraviti pod uslovom da je referentna stopa niža od efektivne kamatne stope izračunate na osnovu pretpostavke da je subjekat kupio instrument na datum kada je prvi put označio zaštićenu stavku. Pretpostavimo, na primjer, da subjekat stvori financijsku imovinu fiksne stope od 100 n.j. sa efektivnom kamatnom stopom od 6 posto u trenutku kada tržišna stopa iznosi 4 posto. On tu imovinu počinje štiti nešto kasnije, kada tržišna stopa poraste na 8 posto a fer vrijednost imovine padne na 90 n.j. Subjektat izračunava da bi, da je je imovinu kupio na datum kada je prvi put označio pripadajući rizik kamatne stope povezane s tržištem kao zaštićenu stavku, efektivni prinos od imovine na osnovu njene tadašnje fer vrijednosti od 90 n.j. iznosio 9,5 posto. S obzirom da je tržišna stopa manja od tog efektivnog prinosa, subjekat može označiti komponentu tržišne stope od 8 posto koja se sastoji dijelom od ugovornih novčanih tokova od kamata a dijelom od razlike između sadašnje fer vrijednosti (to jeste, 90 n.j.) i iznosa koji je potrebno otplatiti po dospijeću (tačnije, 100 n.j.).

UP273. Ako financijska obaveza s promjenjivom stopom donosi kamatu u nivou (na primjer) tromjesečne ponuđene međubankarske stope umanjene za 20 baznih bodova (pri čemu je najniža vrijednost nula baznih bodova), subjekat kao zaštićenu stavku može označiti promjenu novčanih tokova te cijele obaveze (to jeste, tromjesečnu ponuđenu međubankarsku stopu umanjenu za 20

⁴ Svi novčani iznosi u ovom standardu su izraženi bilo u „novčanim jedinicama“ (skr. n.j.) ili u „deviznim jedinicama“ (skr. d.j.).

baznih bodova, uključujući najnižu vrijednost) koja se može pripisati promjenama ponuđene međubankarske stope. Prema tome, sve dok terminska krivulja tromjesečne međubankarske stope za preostali vijek trajanja te obaveze ne padne ispod 20 baznih bodova, zaštićena stavka će imati istu promjenjivost novčanih tokova kao i obaveza koja donosi kamatu u nivou tromjesečne ponuđene međubankarske stope sa rasponom marže koji je nula ili pozitivna vrijednost. Ako, međutim, terminska krivulja tromjesečne ponuđene međubankarske stope za preostali vijek trajanja odnosne obaveze (ili njenog dijela) padne ispod 20 baznih bodova, zaštićena stavka će imati manju promjenjivost novčanih tokova nego obaveza koja donosi kamatu u nivou tromjesečne ponuđene međubankarske stope sa rasponom marže koji je nula ili pozitivna vrijednost.

UP274. Sličan primjer nefinancijske stavke je i konkretna vrsta sirove nafte sa konkretnog naftnog polja čija se cijena određuje na osnovu relevantne referentne sirove nafte. Ako tu sirovu naftu prodaje prema ugovoru, koristeći ugovorenu formulu za određivanje cijene prema kojoj se cijena barela nafte određuje kao referentne cijena sirove nafte umanjena za 10 n.j. sa najnižim iznosom od 15 n.j, subjekat kao zaštićenu stavku može označiti cijelu promjenjivost novčanih tokova prema ugovoru o prodaji koja se može pripisati promjeni referentne cijene sirove nafte. On, međutim, ne može označiti komponentu koja je jednaka ukupnoj promjeni referentne cijene sirove nafte. Prema tome, sve dok terminska cijena (za svaku isporuku) ne padne ispod 25 n.j, zaštićena stavka ima istu promjenjivost novčanih tokova kao i prodaja sirove nafte po referentnoj cijeni sirove nafte (sa rasponom marže koji je pozitivna vrijednost). Ako, međutim, terminska cijena za bilo koju isporuku padne ispod 25 n.j, zaštićena stavka bi imala manju promjenjivost novčanih tokova nego prodaja sirove nafte po referentnoj cijeni (odnosno, sa rasponom marže koji je pozitivna vrijednost).

Kriteriji za primjenu računovodstva zaštite od rizika

Djelotvornost zaštite

UP275. Djelotvornost zaštite od rizika je mjera u kojoj se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke prebijaju promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite (tako je, na primjer, kada je zaštićena stavka komponenta rizika, relevantna promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova stavke promjena koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti). Nedjelotvornost zaštite od rizika je mjera u kojoj su promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite veće ili manje od onih za zaštićenu stavku.

UP276. Pri označavanju odnosa zaštite, a i redovno nakon toga, subjekat mora analizirati izvore nedjelotvornosti zaštite od rizika za koje se očekuje da utiču na odnos zaštite tokom njegovog trajanja. Ta analiza (uključujući sva ažuriranja u skladu s tačkom UP314. koja proizlaze iz ponovnog uravnoteženja odnosa zaštite) predstavlja osnovu za procjenu ispunjenja zahtjeva u pogledu djelotvornosti zaštite koju provodi subjekat.

UP277. Kako bi se izbjegla svaka sumnja, učinci zamjene izvorne druge ugovorne strane klirinškom drugom ugovornom stranom i uvođenja pripadajućih izmjena kao što je opisano u tački 135, odražavaju se na mjerenje instrumenta zaštite od rizika, a time, i na procjenjivanje i mjerenje djelotvornosti zaštite od rizika.

Ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite

UP278. Zahtjev za postojanje ekonomskog odnosa znači da instrument zaštite i zaštićena stavka imaju vrijednosti koje se u pravilu kreću u suprotnim pravcima zbog istog rizika, koji je rizik od kojeg se štiti. Prema tome, mora se očekivati da će se vrijednost instrumenta zaštite i vrijednost zaštićene stavke sistematično mijenjati u odgovoru na kretanja istog ili istih predmeta zaštite koji su ekonomski povezani na takav način da slično odgovaraju na rizik od kojeg se štiti (kao što je slučaj, na primjer, kod sirove nafte *Brent* i *WTI* tipa).

UP279. Ako predmeti zaštite nisu isti, ali su ekonomski povezani, moguće su situacije u kojima će se vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke kretati u istom pravu kao, na primjer, zbog promjene razlike u cijenama između dvaju povezanih predmeta zaštite a da se sami ti predmeti zaštite ne kreću značajnije. To će i dalje biti u skladu s ekonomskim odnosom između instrumenta zaštite i zaštićene stavke ako se i dalje očekuje da će se vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke u pravilu kretati u suprotnim pravcima kada dođe do kretanja u predmetu zaštite.

UP280. Procjena postojanja ekonomskog odnosa uključuje analizu mogućeg ponašanja odnosa zaštite tokom njegovog trajanja kako bi se utvrdilo da li se može očekivati ispunjenje cilja upravljanja rizikom. Postojanje statističkog odnosa između dvije varijable, samo po sebi, nije potvrda valjanog zaključka da ekonomski odnos postoji.

Učinak kreditnog rizika

UP281. S obzirom da se model računovodstva zaštite zasniva na općem konceptu prebijanja između dobitaka i gubitaka od instrumenta zaštite i od stavke koja se štiti, djelotvornost zaštite od rizika određuje ne samo ekonomski odnos između tih stavki (to jeste, promjene njihovih predmeta) već i učinak kreditnog rizika na vrijednost i instrumenta zaštite i zaštićene stavke. Učinak kreditnog rizika podrazumijeva da čak i kada postoji ekonomski odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke, nivo prebijanja može biti nepredvidljiv. Do toga može doći usljed promjene kreditnog rizika bilo instrumenta zaštite ili zaštićene

stavke čije dimenzije mogu biti takve da kreditni rizik prevlada nad promjenama vrijednosti koje nastaju iz ekonomskog odnosa (to jeste, učinka promjena u predmetu zaštite). Nivo promjene zbog kakvog će kreditni rizik prevladavati je nivo promjene koji uzrokuje gubitak (ili dobitak) od kreditnog rizika koji nepovoljno utiče na učinak promjena predmeta zaštite na vrijednost instrumenta zaštite ili zaštićene stavke, čak i ako su te promjene bile značajne. S druge strane, ako su tokom određenog perioda promjene predmeta zaštite male, činjenica da bi čak i male promjene vrijednosti instrumenta zaštite ili zaštićene stavke povezane s kreditnim rizikom mogle uticati na vrijednost više nego što to može predmet zaštite ne dovodi do prevladavanja kreditnog rizika.

UP282. Primjer kreditnog rizika koji prevladava odnosom zaštite je kada se subjekat štiti od izloženosti riziku cijene robe služeći se derivatnim instrumentom koji nije osiguran kolateralom. Ako bi se kreditni rejting druge strane u tom derivatnom instrumentu ozbiljno pogoršala, učinak te promjene bi mogao biti veći od učinka promjena cijena roba na fer vrijednosti instrumenta zaštite, dok promjene vrijednosti zaštićene stavke u velikoj mjeri zavise od promjena cijena roba.

Omjer zaštite od rizika

UP283. U skladu sa zahtjevima u pogledu djelotvornosti zaštite, omjer zaštite odnosa zaštite mora biti isti kao onaj koji proizlazi iz količine zaštićene stavke koju subjekat zapravo štiti i količine instrumenta zaštite koju subjekat zapravo koristi kako bi zaštitio odnosnu količinu zaštićene stavke. Prema tome, ako subjekat koristi zaštitu za manje od 100 posto izloženosti stavke, na primjer 85 posto, dužan je označiti odnos zaštite koristeći omjer zaštite koji je isti kao onaj koji proizlazi iz 85 posto izloženosti i količine instrumenta zaštite koji subjekat zapravo koristi kako bi pružio zaštitu od tih 85 posto izloženosti. Slično tome, ako, na primjer, subjekat se štiti od izloženosti štiti korištenjem nominalnog iznosa od 40 jedinica financijskog instrumenta, dužan je označiti odnos zaštite koristeći omjer zaštite koji je isti kao onaj koji proizlazi iz količine od 40 jedinica (to jeste, subjekat ne smije koristiti omjer zaštite zasnovan na većoj ili manjoj količini jedinica koju bi mogao posjedovati ukupno) i količine zaštićene stavke koja je zapravo zaštićena sa tih 40 jedinica.

UP284. Označavanje odnosa zaštite korištenjem istog omjera zaštite kao onog koji proizlazi iz količina zaštićene stavke i instrumenta zaštite koje subjekat zapravo koristi, međutim, ne smije odražavati neravnotežu između pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite koja bi izazvala nedjelotvornost zaštite (bez obzira da li je priznata ili ne) kakva bi mogla dati računovodstveni ishod koji nije u skladu sa svrhom računovodstva zaštite. Iz tog razloga, za potrebe označavanja odnosa zaštite, subjekat mora uskladiti omjer zaštite koji proizlazi iz količina zaštićene stavke i instrumenta zaštite koje zapravo koristi ako je to potrebno da se izbjegne takva neravnoteža.

UP285. Pri procjeni da li računovodstveni ishod odstupa od svrhe računovodstva zaštite, između ostalog, treba razmotriti sljedeće:

- (a) da li je namjeravani omjer zaštite utvrđen kako bi se izbjeglo priznavanje nedjelotvornosti zaštite kod zaštita novčanog toka ili kako bi se postiglo usklađenje zaštite fer vrijednosti za više zaštićenih stavki s ciljem da se poveća korištenje računovodstva zasnovanog na fer vrijednosti, ali bez prebijanja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite; i
- (b) da li postoji komercijalni razlog za te konkretne pondere zaštićene stavke i instrumenta zaštite, bez obzira što dovode do nedjelotvornosti zaštite. Na primjer, subjekat zaključuje instrument zaštite i označava količinu instrumenta zaštite koja nije količina koja je ustanovljena kao najbolja zaštita zaštićene stavke jer standardna količina instrumenata zaštite ne dozvoljava zaključivanje te tačne količine instrumenta zaštite („problem veličine serija“). Primjer toga je situacija kada subjekat koji štiti kupovine 1.000 tona nafte sa standardnim terminskim ugovorima za naftu prema kojima se ugovara količina od 1.000 barela. Subjektat može koristiti samo sedam ili osam ugovora (što je jednako 980, odnosno 1.120 tona) da zaštiti kupovnu količinu od 1.000 tona. U tom slučaju, subjekat označava odnos zaštite koristeći omjer zaštite koji proizlazi iz broja terminskih ugovora za naftu koje stvarno koristi, jer nedjelotvornost zaštite koja nastaje iz nepodudaranja pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite ne bi rezultirala računovodstvenim ishodom koji nije u skladu sa svrhom računovodstva zaštite.

Učestalost procjene ispunjenja zahtjeva u pogledu djelotvornosti zaštite od rizika

UP286. Subjektat je dužan, na početku odnosa zaštite, ali i kasnije na redovnoj osnovi, procjenjivati da li odnos zaštite ispunjava zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite. On takvu procjenu mora provesti, najmanje, na svaki datum izvještavanja ili nakon svake značajne promjene okolnosti koja utiče na zahtjeve u vezi s djelotvornošću zaštite, koje god od toga se ranije desi. Procjena se odnosi na očekivanja o djelotvornosti zaštite i, prema tome, usmjerena je isključivo na buduće događaje.

Metode procjene ispunjenja zahtjeva u pogledu djelotvornosti zaštite od rizika

UP287. Ovim standardom se ne propisuje metoda koju treba koristiti kod procjene da li odnos zaštite od rizika ispunjava zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite. Subjektat je, međutim, dužan koristiti metodu koja obuhvaća relevantne karakteristike odnosa zaštite, uključujući izvore nedjelotvornosti zaštite. Zavisno od tih faktora, metoda može biti kvalitativna ili kvantitativna

procjena.

- UP288. Na primjer, ako se najvažniji uslovi (kao što su nominalni iznos, dospijeće i predmet) instrumenta zaštite i zaštićene stavke podudaraju ili su usklađeni jedni s drugima, subjekat bi na osnovu kvalitativne procjene tih najvažnijih uslova mogao zaključiti da instrument zaštite i zaštićena stavka imaju vrijednosti koje se, generalno uzevši, kreću u suprotnom pravcu u odgovoru na isti rizik i da, prema tome, postoji ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite (vidjeti tačke UP278, UP279. i UP280).
- UP289. Činjenica da je derivatni instrument u trenutku kada se označi kao instrument zaštite znatno ispod ili znatno iznad tržišnih vrijednosti, sama po sebi, ne znači da je kvalitativna procjena neprimjerena. Mogućnost da dimenzije nedjelotvornosti zaštite od rizika budu takve da se ne mogu obuhvatiti kvalitativnom procjenom će zavisi od okolnosti.
- UP290. S druge strane, kada najvažniji uslovi instrumenta zaštite i zaštićene stavke nisu usklađeni, povećava se nivo neizvjesnosti u pogledu obima prebijanja pa postaje teže predvidjeti nedjelotvornost zaštite od rizika tokom trajanja odnosa zaštite. U takvoj situaciji, subjekat bi samo na osnovu kvantitativne procjene mogao zaključiti da postoji ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite (vidjeti tačke UP278, UP279. i UP280). U nekim situacijama, kvantitativna procjena bi mogla biti potrebna i da se procijeni da li omjer zaštite korišten za označavanje odnosa zaštite ispunjava zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite (vidjeti tačke UP283, UP284. i UP285). Subjekt može koristiti istu ili drugačije metode za te dvije različite svrhe.
- UP291. U slučaju promjene okolnosti koje utiču na djelotvornost zaštite, može se pokazati neophodnim da subjekat promijeni metodu za procjenjivanje toga da li odnos zaštite ispunjava zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite kako bi osigurao da su i dalje obuhvaćene sve relevantne karakteristike odnosa zaštite, uključujući izvore nedjelotvornosti zaštite.
- UP292. Upravljanje rizicima subjekta glavni je izvor informacija za procjenu da li odnos zaštite ispunjava zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite od rizika. To znači da informacije (ili analiza) kojima se uprava služila kod donošenja odluka mogu poslužiti i kao osnova za procjenu toga da li odnos zaštite ispunjava zahtjeve u vezi s djelotvornošću zaštite od rizika.
- UP293. Dokumentiranje odnosa zaštite koje subjekat mora izvršiti obuhvata i način na koji će procijeniti zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite, uključujući to koju metodu ili metode će koristiti za tu procjenu. Dokumentacija o odnosu zaštite se mora ažurirati kod svake promjene tih metoda (vidjeti tačku UP291).

Računovodstveno postupanje s odnosima zaštite koji ispunjavaju uslove za to

- UP294. Primjer zaštite fer vrijednosti od rizika je zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom koje nastaju iz promjena kamatnih stopa. Takvu zaštitu od rizika mogu uspostaviti izdavatelj ili imatelj instrumenta.
- UP295. Svrha zaštite novčanog toka je da se dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite odgode do jednog ili više perioda u kojima zaštićeni očekivani novčani tokovi utiču na suficit ili deficit. Primjer zaštite novčanog toka je korištenje ugovora o zamjeni radi promjene dužničkog instrumenta s promjenjivom kamatnom stopom (bez obzira da li se mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti) u dužnički instrument s fiksnom kamatnom stopom (to jeste, zaštita buduće transakcije u kojoj su zaštićeni budući novčani tokovi plaćanja kamata u budućim periodima). Nasuprot tome, predviđena kupovina vlasničkog instrumenta koji će se, nakon što bude stečen, obračunavati po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit je primjer stavke koja ne može biti zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka jer se svaki odgođeni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite ne bi mogao primjereno reklasificirati u suficit, odnosno deficit u periodu u kojem bi ostvario prebijanje. Iz istog razloga, predviđena kupovina vlasničkog instrumenta koji će se, nakon što bude stečen, obračunavati po fer vrijednosti uz prezentiranje promjena fer vrijednosti u neto imovini/kapitalu ne može biti zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka
- UP296. Zaštita čvrste obaveze (poput zaštite promjene cijene goriva od rizika povezanih s nepriznatom ugovornom obavezom elektrane da kupi gorivo po fiksnoj cijeni) je zaštita od izloženosti promjeni fer vrijednosti. Prema tome, takva zaštita je zaštita fer vrijednosti od rizika. U skladu s tačkom 133, međutim, zaštita od valutnog rizika čvrste obaveze bi se mogla obračunati i kao zaštita novčanog toka od rizika.

Mjerenje nedjelotvornosti zaštite od rizika

- UP297. Pri mjerenju nedjelotvornosti zaštite od rizika, subjekat mora uzeti u obzir vremensku vrijednost novca. U skladu s tim, subjekat vrijednost zaštićene stavke utvrđuje na osnovu sadašnje vrijednosti pa, prema tome, promjena vrijednosti zaštićene stavke uključuje i učinak vremenske vrijednosti novca.
- UP298. Kako bi izračunao promjenu vrijednosti zaštićene stavke za potrebe mjerenja nedjelotvornosti zaštite, subjekat može koristiti derivatni instrument koji bi imao uslove koji se podudaraju s najvažnijim uslovima zaštićene stavke (i koji se često naziva i

„pretpostavljeni derivat“) i koji bi se, na primjer kod zaštite predviđene transakcije, podešavao primjenom zaštićenog nivoa cijene (stope). Ako se, primjera radi, pruža zaštita od dvostranog rizika na trenutnom tržišnom nivou, pretpostavljeni derivat bi predstavljao pretpostavljeni terminski ugovor koji se podešava na vrijednost nula u trenutku označavanja odnosa zaštite. Da se pružala zaštita od, na primjer, jednostranog rizika, pretpostavljeni derivat bi predstavljao unutrašnju vrijednost pretpostavljene opcije koja u trenutku označavanja odnosa zaštite ne dovodi ni dobitka ni do gubitka ako je nivo zaštićene cijene trenutni tržišni nivo ili dovodi do gubitka ako je nivo zaštićene cijene iznad (ili za zaštitu duge pozicije ispod) trenutnog tržišnog nivoa. Korištenje pretpostavljenog derivata je jedan od mogućih načina za izračunavanje promjene vrijednosti zaštićene stavke. Pretpostavljenim derivatom se replicira zaštićena stavka te daje isti ishod kao i da je ta promjena vrijednosti utvrđena drugačijim pristupom. Prema tome, korištenje „pretpostavljenog derivata“ ne predstavlja samo po sebi metodu već matematičku pomoć koja može služiti isključivo za izračunavanje vrijednosti zaštićene stavke. „Pretpostavljeni derivat“ se, dakle, ne može koristiti da se u vrijednost zaštićene stavke uvrste obilježja koja postoje samo u instrumentu zaštite (ali ne i u zaštićenoj stavci). Primjer toga je dužnički instrument iskazan u stranoj valuti (bez obzira da li ima fiksnu ili promjenjivu kamatnu stopu). Pri korištenju pretpostavljenog derivata za izračunavanje promjene vrijednosti takvog dužničkog instrumenta ili sadašnje vrijednosti kumulirane promjene njegovih novčanih tokova, pretpostavljenim derivatom se ne može tek imputirati naknada za preračunavanje različitih valuta bez obzira što stvarni derivatni instrumenti prema kojima se razmjenjuju različite valute mogu uključivati takvu naknadu (kao što je slučaj, primjera radi, s međuvalutnim zamjenama kamatne stope).

UP299. Promjena vrijednosti zaštićene stavke utvrđena pomoću pretpostavljenog derivata se može koristiti i za procjenu da li odnos zaštite ispunjava zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite.

Ponovno uravnoteženje odnosa zaštite od rizika i promjena omjera zaštite

UP300. Ponovno uravnoteženje/rebalans se odnosi na usklađivanja označenih količina zaštićene stavke ili instrumenta zaštite već postojećeg odnosa zaštite od rizika koja se vrše za potrebe održavanja omjera zaštite koji je u skladu sa zahtjevima u pogledu djelotvornosti zaštite. Promjene označenih količina zaštićene stavke ili instrumenta zaštite za različite svrhe ne predstavljaju ponovno uravnoteženje za potrebe ovog standarda.

UP301. Ponovno uravnoteženje se obračunava kao nastavak odnosa zaštite u skladu s tačkama od UP302. do UP314. Pri ponovnom uravnoteženju, nedjelotvornost zaštite odnosa zaštite se utvrđuje i priznaje neposredno prije usklađivanja tog odnosa.

UP302. Usklađivanje omjera zaštite omogućava subjektu da odgovori na promjene u odnosu između instrumenta zaštite i zaštićene stavke koje nastaju iz njihovih predmeta ili varijabli rizika. Na primjer, odnos zaštite u kojem instrument zaštite i zaštićena stavka imaju različite, ali povezane predmete se mijenja u odgovoru na promjene odnosa između ta dva predmeta (kao što su različiti, ali povezani referentni indeksi, stope ili cijene). Prema tome, ponovno uravnoteženje omogućava nastavak odnosa zaštite u situacijama kada se odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke promijeni na način da se može nadoknaditi kroz usklađivanje omjera zaštite.

UP303. Na primjer, subjekat se štiti od izloženosti Stranoj valuti A koristeći valutni derivat koji se odnosi na Stranu valutu B a Strane valute A i B su povezane (to jeste, njihov devizni kurs se odražava unutar raspona ili na stopi koju određuje centralna banka ili drugo službeno tijelo). Ako se kurs između Strane valute A i Strane valute B promijeni (to jeste, odredi novi raspon ili stopa), ponovnim uravnoteženjem odnosa zaštite kako bi se odrazio novi kurs bi se osiguralo da odnos zaštite nastavi zadovoljavati zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite u novim okolnostima. S druge strane, ako bi se desilo da se obaveze po valutnom derivatu ne izmiruju, promjenom omjera zaštite se ne bi osiguralo da odnos zaštite nastavi zadovoljavati zahtjeve u pogledu djelotvornosti zaštite. Prema tome, ponovno uravnoteženje ne omogućava nastavak odnosa zaštite u situacijama kada se odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke promijeni na način da se ne može nadoknaditi kroz usklađivanje omjera zaštite od rizika.

UP304. Svaka promjena razmjera prebijanja između promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite i fer vrijednosti zaštićene stavke ili novčanih tokova ne predstavlja promjenu odnosa između instrumenta zaštite i zaštićene stavke. Subjekat analizira izvore nedjelotvornosti zaštite od rizika za koje očekuje da će uticati na odnos zaštite tokom njegovog trajanja i procjenjuje da su li promjene u razmjeru prebijanja:

(a) fluktuacije oko omjera zaštite, koji ostaje važeći (to jeste, nastavlja primjereno odražavati odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke); ili

(b) naznaka da omjer zaštite više ne odražava primjereno odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke.

Subjekat tu procjenu vrši na osnovu zahtjeva u pogledu djelotvornosti zaštite za omjer zaštite, to jeste kako bi osigurao da odnos zaštite ne odražava neravnotežu između pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite koja bi izazvala nedjelotvornost zaštite (bez obzira da li je priznata ili ne) kakva bi mogla dati računovodstveni ishod koji ne bi bio u skladu sa svrhom

računovodstva zaštite. Iz tog razloga, odnosna procjena iziskuje prosuđivanje.

- UP305. Fluktuacije oko konstantnog omjera zaštite (i s tim povezana nedjelotvornost zaštite) se ne mogu smanjiti usklađivanjem omjera zaštite u odgovoru na svaki pojedini ishod. Prema tome, u takvim okolnostima, promjena razmjera prebijanja je stvar mjerenja i priznavanja nedjelotvornosti zaštite, ali ne zahtjeva ponovno uravnoteženje.
- UP306. Nasuprot tome, ako promjene razmjere prebijanja ukazuju da fluktuacija postoji oko omjera zaštite koji nije isti kao omjer zaštite koji se trenutno primjenjuje za odnos zaštite, odnosno da postoji trend koji znači udaljšavanje od tog omjera zaštite, nedjelotvornost zaštite se može smanjiti usklađivanjem omjera zaštite, dok bi se zadržavanjem tog omjera nedjelotvornost zaštite povećala. Prema tome, u takvim okolnostima, subjekat treba procijeniti da li odnos zaštite odražava neravnotežu između pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite koja bi izazvala nedjelotvornost zaštite (bez obzira da li je priznata ili ne) kakva bi mogla dati računovodstveni ishod koji ne bi bio u skladu sa svrhom računovodstva zaštite. I to ako se omjer zaštite uskladi utiče na mjerenje i priznavanje nedjelotvornosti zaštite jer se, pri ponovnom uravnoteženju, nedjelotvornost zaštite odnosa zaštite mora utvrditi i priznati neposredno prije usklađivanja tog odnosa prema tački UP301.
- UP307. Ponovno uravnoteženje znači da, za potrebe računovodstva zaštite, nakon početka odnosa zaštite subjekat usklađuje količine instrumenta zaštite ili zaštićene stavke u odgovoru na promjene okolnosti koje utiču na omjer zaštite tog odnosa zaštite. To usklađenje bi, u pravilu, trebalo odražavati usklađivanje količina instrumenta zaštite i zaštićene stavke koje se stvarno koriste. Subjekt, međutim, mora uskladiti omjer zaštite koji proizlazi iz količina zaštićene stavke ili instrumenta zaštite koje se stvarno koriste ako:
- (a) bi omjer zaštite koji proizlazi iz promjena količina instrumenta zaštite ili zaštićene stavke koje subjekat zapravo koristi odražavao neravnotežu koja bi izazvala nedjelotvornost zaštite kakva bi mogla dati računovodstveni ishod koji nije u skladu sa svrhom računovodstva zaštite; ili
 - (b) bi subjekat zadržao količine instrumenta zaštite i zaštićene stavke koje se stvarno koriste, zbog čega bi omjer zaštite, u novim okolnostima, odražavao neravnotežu koja bi izazvala nedjelotvornost zaštite kakva bi mogla dati računovodstveni ishod koji nije u skladu sa svrhom računovodstva zaštite (to jeste, subjekat ne smije stvarati neravnotežu izbjegavanjem usklađivanja omjera zaštite).
- UP308. Ponovno uravnoteženje se ne vrši ako se cilj upravljanja rizikom za odnosni odnos zaštite promijenio. Umjesto toga se prekida primjenjivati računovodstvo zaštite na taj odnos zaštite (bez obzira što bi subjekat mogao označiti novi odnos zaštite koji uključuje instrument zaštite i zaštićenu stavku iz prethodnog odnosa zaštite kako je opisano u tački UP321).
- UP309. Kada se ponovo uravnotežuje odnos zaštite, usklađivanje omjera zaštite se može izvršiti na različite načine, uključujući:
- (a) povećanjem pondera zaštićene stavke (čime se, u isto vrijeme, smanjuje ponder instrumenta zaštite) kroz
 - (i) povećanje obima zaštićene stavke, ili kroz
 - (ii) smanjenje obima instrumenta zaštite;
 - (b) povećanjem pondera instrumenta zaštite (čime se, u isto vrijeme, smanjuje ponder zaštićene stavke) kroz
 - (i) povećanje obima instrumenta zaštite, ili kroz
 - (ii) smanjenje obima zaštićene stavke.

Promjene obima se odnose na količine koje su dio odnosa zaštite. Prema tome, smanjenje obima ne znači obavezno da stavka ili transakcija više ne postoji, odnosno da se više ne očekuje da nastane, nego samo da više nisu dio odnosa zaštite. Na primjer, smanjenje obima instrumenta zaštite može rezultirati time da subjekat zadrži derivatni instrument, ali da samo dio tog derivatnog instrumenta ostane instrument zaštite u odnosu zaštite. To se može desiti kada bi se ponovno uravnoteženje moglo izvršiti isključivo kroz smanjenje količine instrumenta zaštite u odnosu zaštite, a da subjekat pri tome zadrži onu količinu koja mu više nije potrebna. U tom slučaju, neoznačeni dio derivatnog instrumenta bi se obračunavao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (osim ako se označi kao instrument zaštite u nekom drugom odnosu zaštite).

- UP310. Usklađivanje omjera zaštite kroz povećanje količine zaštićene stavke ne utiče na način mjerenja fer vrijednosti instrumenta zaštite. Mjerenje promjena vrijednosti zaštićene stavke povezano s prethodno označenom količinom također ostaje nepromijenjeno. Od datuma ponovnog uravnoteženja, međutim, promjene vrijednosti zaštićene stavke uključuju i promjene vrijednosti dodatne količine zaštićene stavke. Te promjene se mjere počevši od, i u odnosu na, datum ponovnog uravnoteženja umjesto na datum na koji je označen odnos zaštite. Na primjer, ako je subjekat izvorno štitio 100 tona robe po terminskoj cijeni od 80 n.j. (terminska cijena na početku odnosa zaštite) i doda količinu od 10 tona robe pri ponovnom uravnoteženju kada je terminska cijena 90 n.j, zaštićena stavka nakon ponovnog uravnoteženja bi se sastojala od dva sloja, tačnije od 100 tona

zaštićenih od rizika po cijeni 80 n.j. i 10 tona zaštićenih po cijeni od 90 n.j.

- UP311. Usklađivanje omjera zaštite od rizika kroz smanjenje obima instrumenta zaštite ne utiče na način mjerenja promjena u vrijednosti zaštićene stavke. Mjerenje promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite povezano s obimom koji se nastavlja označavati također se ne mijenja. Od datuma ponovnog uravnoteženja, međutim, obim za koji je instrument zaštite smanjen prestaje biti dio odnosa zaštite. Na primjer, ako je subjekat izvorno štitio od rizika cijene robe korištenjem obima derivatnog instrumenta od 100 tona kao instrumenta zaštite i smanji taj obim za 10 tona pri ponovnom uravnoteženju, nominalni iznos od 90 tona instrumenta zaštite također ostaje (vidjeti tačku UP309. za posljedice za obim derivata (to jeste, 10 tona) koji više nije dio odnosa zaštite).
- UP312. Usklađivanje omjera zaštite kroz povećavanje obima instrumenta zaštite ne utiče na način mjerenja promjena vrijednosti zaštićene stavke. Mjerenje promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite povezano s prethodno označenim obimom također ostaje nepromijenjeno. Od datuma ponovnog uravnoteženja, međutim, promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite uključuju i promjene vrijednosti dodatnog obima instrumenta zaštite. Te promjene se mjere počevši od, i u odnosu na, datum ponovnog uravnoteženja umjesto na datum kada je označen odnos zaštite. Na primjer, ako je subjekat izvorno štitio od rizika cijene robe korištenjem obima derivatnog instrumenta od 100 tona kao instrumenta zaštite i doda obim od 10 tona pri ponovnom uravnoteženju, instrument zaštite nakon ponovnog uravnoteženja bi se sastojao od ukupnog obima derivatnog instrumenta od 110 tona. Promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite je ukupna promjena fer vrijednosti derivatnih instrumenata koji čini ukupni obim od 110 tona. Ti derivatni instrumenti mogu (i vjerojatno hoće) imati različite najvažnije uslove, poput terminskih stopa, jer su sklopljeni u različito vrijeme (uključujući mogućnost označavanja derivatnih instrumenata u odnose zaštite od rizika nakon njihovog početnog priznavanja).
- UP313. Usklađivanje omjera zaštite od rizika kroz smanjenje obima zaštićene stavke ne utiče na način mjerenja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite. Mjerenje promjena vrijednosti zaštićene stavke povezano s obimom koji se nastavlja označavati također ostaje nepromijenjeno. Od datuma ponovnog uravnoteženja, međutim, obim za koji je zaštićena stavka smanjena više nije dio odnosa zaštite. Na primjer, ako je subjekat izvorno štitio obim od 100 tona robe po terminskoj cijeni od 80 n.j. i smanji taj obim za 10 tona pri ponovnom uravnoteženju, zaštićena stavka nakon ponovnog uravnoteženja bi iznosila 90 tona zaštićenih po cijeni od 80 n.j. Deset tona zaštićene stavke koje više nisu dio odnosa zaštite bi se obračunale u skladu sa zahtjevima u pogledu prestanka primjene računovodstva zaštite (vidjeti tačke 135. i 136, te tačke od UP315. do UP321).
- UP314. Pri ponovnom uravnoteženju odnosa zaštite, subjekat je dužan ažurirati svoju analizu izvora nedjelotvornosti zaštite od rizika za koje očekuje da će uticati na odnos zaštite tokom njegovog (preostalog) trajanja (vidjeti tačku UP276). I dokumentacija o odnosu zaštite se mora ažurirati u skladu s tim.

Prestanak primjene računovodstva zaštite

- UP315. Računovodstvo zaštite se prestaje primjenjivati prospektivno od datuma kada kriteriji za njegovu primjenu prestanu biti ispunjeni.
- UP316. Subjekt ne prestaje označavati a time ni primjenjivati odnos zaštite koji
- (a) još uvijek ostvaruje ciljeve upravljanja rizikom na osnovu čega je i ispunio uslove za primjenu računovodstva zaštite (to jeste, subjekat još uvijek teži ostvariti cilj upravljanja rizikom); i
 - (b) još uvijek ispunjava sve ostale uslove (nakon uzimanja u obzir ponovnog uravnoteženja odnosa zaštite, ako je primjenjivo).
- UP317. Za potrebe ovog standarda, strategija subjekta za upravljanje rizicima nije isto što i njegovi ciljevi upravljanja rizikom. Strategija upravljanja rizicima se utvrđuje na najvišem nivou na kojem subjekat utvrđuje kako upravljati svojim rizicima. Strategijom upravljanja rizicima se obično određuju rizici kojima je subjekat izložen i propisuje način na koji će odgovoriti na njih. Strategija upravljanja rizicima se u pravilu odnosi na duži period i može podrazumijevati određenu fleksibilnost radi odgovaranja na promjene okolnosti koje nastanu tokom njenog važenja (na primjer, drugačija kamatna stopa ili nivo cijena robe koji dovedu do drugačijeg obima zaštite). To je obično navedeno u općem dokumentu koji se onda spušta na niže nivoe subjekta kroz politike u kojima se daju detaljnija uputstva. S druge strane, cilj upravljanja rizikom za neki odnos zaštite važi za nivo tog konkretnog odnosa zaštite. On se odnosi na način primjene konkretnog označenog instrumenta zaštite za zaštitu konkretne izloženosti koja je označena kao zaštićena stavka. Prema tome, strategija upravljanja rizicima može uključivati različite odnose zaštite čiji ciljevi upravljanja rizikom su povezani s izvršenjem te cjelokupne strategije upravljanja rizicima. Na primjer,
- (a) subjekat ima strategiju upravljanja svojom izloženošću riziku kamatne stope za financiranje dužničkih instrumenata

kojom se određuju rasponi, za cijeli subjekat, za kombinaciju financiranja s promjenjivom i financiranja s fiksnom kamatnom stopom. Strategija podrazumijeva da se zadrži između 20 i 40 posto dugovanja po fiksnim stopama. Subjekt, s vremena na vrijeme, odlučuje o načinu izvršenja te strategije (to jeste, o tome gdje da se pozicionira u okviru raspona od 20 do 40 posto u vezi sa izloženošću riziku fiksne kamatne stope) zavisno o nivou kamatnih stopa. Ako su kamatne stope niske, subjekat fiksira kamatu za veći dio duga nego kada su kamatne stope visoke. Dug subjekta se sastoji od 100 n.j. dužničkog instrumenta s promjenjivom stopom, od čega su 30 n.j. zamijenjene i sada čine izloženost riziku fiksne kamatne stope. Subjekt iskorištava niske kamatne stope da izda dodatnih 50 n.j. dužničkog instrumenta za financiranje većeg ulaganja, što pravi kroz izdavanje obveznice s fiksnom kamatnom stopom. S obzirom da su kamatne stope niske, subjekat odlučuje odrediti svoju izloženost riziku fiksne kamatne stope na 40 posto ukupne vrijednosti dužničkih instrumenata tako što za 20 n.j. smanjuje obim ranije zaštite svoje izloženosti riziku promjenjive kamatne stope, što za posljedicu ima izloženost 60 n.j. riziku fiksne kamatne stope. U tim uslovima, sama strategija subjekta za upravljanje rizicima se ne mijenja, ali se mijenja njeno izvršenje i znači da se za izloženost 20 n.j. riziku promjenjive kamatne stope za koje se ranije pružala zaštita promijenio cilj upravljanja rizikom (dakle, na nivou datog odnosa zaštite). Prema tome, u ovoj situaciji se mora prestati primjenjivati računovodstvo zaštite na ranije štićenu izloženost 20 n.j. riziku promjenjive stope. To bi moglo uključivati smanjenje ugovora o zamjeni za nominalni iznos od 20 n.j, ali, zavisno od okolnosti, subjekat bi mogao i zadržati taj obim zamjene te ga, primjera radi, koristiti za zaštitu druge izloženosti ili uvrstiti u dio za trgovanje. S druge strane, ako bi subjekat, umjesto toga, zamijenio dio svog novog dužničkog instrumenta fiksne kamatne stope, pretvarajući ga u izloženost riziku promjenjive kamatne stope, na njegovu izloženost riziku promjenjive kamatne stope koja je prethodno štićena bi se moralo nastaviti primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika;

- (b) neke izloženosti su posljedica pozicija koje se često mijenjaju, poput rizika kamatne stope otvorenog portfelja dužničkih instrumenata. Dodavanje novog dužničkog instrumenta i prestanak priznavanja dužničkih instrumenata stalno mijenjaju tu izloženost (to jeste, ona nije prosto naplata pozicije koja dospije). Riječ je o dinamičnom procesu u kojem ni izloženost ni instrumenti zaštite koji se koriste za upravljanje rizikom ne ostaju zadugo isti. Prema tome, subjekat sa takvom izloženošću često usklađuje instrumente zaštite koje koristi za upravljanje rizikom kamatne stope kako se mijenja izloženost. Na primjer, dužnički instrumenti s preostalim rokom do dospijeća od 24 mjeseca se označavaju kao stavka zaštićena od rizika kamatne stope na period od 24 mjeseca. Isti postupak se primjenjuje i za druge periode, odnosno rokove dospijeća. Nakon kraćeg vremena, subjekat prekida sve, neke ili dio odnosa zaštite prethodno označenih za rokove dospijeća i označava nove odnose zaštite za rokove dospijeća na osnovu njihove veličine i instrumenata zaštite koji postoje u tom trenutku. Prestanak primjene računovodstva zaštite u ovoj situaciji odražava činjenicu da su dati odnosi zaštite ustanovljeni tako da subjekat razmatra novi instrument zaštite i novu zaštićenu stavku umjesto instrumenta zaštite i zaštićene stavke koji su bili prethodno označeni. Strategija upravljanja rizicima ostaje ista, ali više ne postoji cilj upravljanja rizikom za prethodno označene odnose zaštite jer ni oni sami više ne postoje kao takvi. U takvim situacijama, računovodstvo zaštite se prestaje primjenjivati u onoj mjeri u kojoj je promijenjen cilj upravljanja rizikom. To će zavisiti od okolnosti subjekta i moglo bi, primjera radi, obuhvatati sve ili na samo neke odnose zaštite nekog perioda dospijeća ili samo dio nekog odnosa zaštite od rizika;
- (c) subjekat ima strategiju upravljanja rizicima prema kojoj upravlja valutnim rizikom predviđenih prodaja i nastalih potraživanja. U okviru te strategije, on valutnim rizikom upravlja kao posebnim odnosom zaštite samo do tačke priznavanja potraživanja. Nakon toga, subjekat prestaje upravljati valutnim rizikom na osnovu tog konkretnog odnosa zaštite i, umjesto toga, upravlja zajedno valutnim rizikom od potraživanja, plaćanja i derivata (koji nisu povezani sa predviđenim transakcijama koje još nisu izvršene) iskazanim u istoj stranoj valuti. Za računovodstvene potrebe, to djeluje kao „prirodna“ zaštita jer se dobici i gubici od valutnog rizika na sve te stavke odmah priznaju u suficit ili deficit. Prema tome, za računovodstvene potrebe, ako je odnos zaštite označen za period do datuma plaćanja, on se mora prekinuti kada se priznaju potraživanja jer više ne važi cilj upravljanja rizikom izvornog odnosa zaštite. Valutnim rizikom se sada upravlja prema istoj strategiji, ali na drugoj osnovi. S druge strane, da je subjekat imao drugačiji cilj upravljanja rizikom i valutnim rizikom upravljao kao jednim stalnim odnosom zaštite konkretno za te iznose predviđenih prodaja i nastalo potraživanje do datuma izmirenja, računovodstvo zaštite od rizika bi se nastavio primjenjivati do tog datuma.

UP318. Prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika može obuhvatiti:

- (a) cijeli odnos zaštite; ili
- (b) dio odnosa zaštite (što znači da se računovodstvo zaštite nastavlja primjenjivati na ostatak odnosa zaštite).

UP319. Odnos zaštite se u potpunosti raskida kada, kao cjelina, prestane ispunjavati kriterije da se označava kao takav. Na primjer kada:

- (a) odnos zaštite više ne ispunjava cilj upravljanja rizikom na osnovu kojeg je ispunjavao uslove za primjenu računovodstva

zaštite (to jeste, kada subjekat prestane težiti ostvarenju tog cilja upravljanja rizikom);

- (b) su instrument ili instrumenti zaštite prodati ili raskinuti (u odnosu na cijeli obim koji je bio obuhvaćen odnosom zaštite); ili kada
- (c) više ne postoji ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite ili je učinak kreditnog rizika počeo prevladavati nad promjenama vrijednosti koje proizlaze iz tog ekonomskog odnosa.

UP320. Dio odnosa zaštite se raskida (a računovodstvo zaštite nastavlja primjenjivati na njegov preostali dio) kada samo dio odnosa zaštite prestane ispunjavati kriterije da se označava kao takav. Na primjer:

- (a) pri ponovnom uravnoteženju odnosa zaštite, omjer zaštite bi se mogao uskladiti tako da jedan dio obima zaštićene stavke više nije dio odnosa zaštite (vidjeti tačku UP313) pa se, stoga, računovodstvo zaštite prestaje primjenjivati samo na obim zaštićene stavke koji više nije dio odnosa zaštite;
- (b) kada ostvarenje dijela obima zaštićene stavke koja je predviđena transakcija (ili komponenta predviđene transakcije) više nije vrlo izgledno, računovodstvo zaštite se prestaje primjenjivati samo na obim zaštićene stavke čije ostvarenje više nije vrlo izgledno. Ako je, međutim, subjekat ranije znao označiti zaštitu predviđene transakcije i naknadno utvrditi da se više ne očekuje nastanak te transakcije, sposobnost subjekta da tačno predvidi predviđenu transakciju se dovodi u pitanje pri predviđanju sličnih predviđenih transakcija. To utiče na procjenu da li su slične predviđene transakcije vrlo izgledne (vidjeti tačku 124) i, prema tome, da li ispunjavaju uslove da se označe kao zaštićene stavke.

UP321. Subjekt može označiti novi odnos zaštite koji uključuje instrument zaštite ili zaštićenu stavku iz prethodnog odnosa zaštite na koji se (u njegovoj cijelosti ili jednim dijelom) prekinulo primjenjivati računovodstvo zaštite. To ne predstavlja nastavak odnosa zaštite već njegov novi početak. Na primjer:

- (a) instrument zaštite je izložen toliko ozbiljnom pogoršanju kredita da ga subjekat zamjenjuje novim instrumentom zaštite. To znači da izvorni odnos zaštite nije ispunio cilj upravljanja rizikom i stoga je potpuno prekinut. Novi instrument zaštite se označava kao zaštita od iste izloženosti od koje se i ranije štitilo i stvara se novi odnos zaštite. Prema tome, promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke se mjere počevši od, i u odnosu na, datum označavanja novog odnosa zaštite a ne datum kada je označen izvorni odnos zaštite;
- (b) odnos zaštite se prekida prije isteka njegovog roka. Instrument zaštite iz tog odnosa zaštite se može označiti kao instrument zaštite u drugom odnosu zaštite (na primjer, pri usklađivanju omjera zaštite povećanjem obima instrumenta zaštite prilikom ponovnog uravnoteženja ili pri označavanju potpuno novog odnosa zaštite od rizika).

Računovodstveno postupanje s vremenskom vrijednošću novca

UP322. Opcija se može smatrati povezanom s nekim periodom jer njena vremenska vrijednost predstavlja naknadu za pružanje zaštite za vlasnika opcije tokom određenog perioda. Relevantni aspekti za potrebe procjene da li neka opcija štiti zaštićenu stavku povezanu s transakcijom ili s periodom, međutim, su karakteristike te zaštićene stavke, uključujući kako i kada utiče na suficit ili deficit. Prema tome, subjekat mora procijeniti vrstu zaštićene stavke (vidjeti podtačku (a) tačke 144) na osnovi prirode zaštićene stavke (bez obzira da li je odnos zaštite zaštita novčanog toka ili zaštita fer vrijednosti):

- (a) vremenska vrijednost opcije se odnosi na zaštićenu stavku povezanu s transakcijom ako je ta zaštićena stavka, prema svojoj prirodi, transakcija čija vremenska vrijednost ima karakter troškova te transakcije. Primjer toga su situacije kada se vremenska vrijednost opcije odnosi na zaštićenu stavku koja dovodi do priznavanja stavke čije početno mjerenje uključuje transakcijske troškove (kao kada subjekat štiti kupovinu robe, bez obzira da li se radi o predviđenoj transakciji ili o čvrstoj obavezi, od rizika cijene robe i uključuje transakcijske troškove u početno mjerenje zaliha). Kao posljedica uključivanja vremenske vrijednosti opcije u početno mjerenje konkretne zaštićene stavke, vremenska vrijednost utiče na suficit ili deficit u isto vrijeme kao i ta zaštićena stavka. Slično tome, subjekat koji štiti prodaju robe, bez obzira da li se radi o predviđenoj transakciji ili o čvrstoj obavezi, bi uključio vremensku vrijednost opcije kao dio troška povezanog sa tom prodajom (pa bi se, prema tome, vremenska vrijednost priznala u suficitu ili deficitu u istom periodu kao i prihod od prodaje zaštićene od rizika);
- (b) vremenska vrijednost opcije se odnosi na zaštićenu stavku povezanu s periodom ako je ta zaštićena stavka, prema svojoj prirodi, takva da vremenska vrijednost ima karakter troška sticanja zaštite od rizika tokom određenog perioda (ali zaštićena stavka nema za posljedicu transakciju koja uključuje koncept transakcijskog troška iz podtačke (a)). Na primjer, ako bi se zaliha robe štitila od smanjenja fer vrijednosti na period od šest mjeseci pomoću opcije na robu jednakog vijeka trajanja, vremenska vrijednost opcije bi se rasporedila u suficit ili deficit (to jeste, amortizirala bi se na sistematičnoj i racionalnoj osnovi) tokom tog šestomjesečnog perioda. Drugi primjer je zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje na

period od 18 mjeseci pomoću valutne opcije, kod koje bi se vremenska vrijednost opcije rasporedila tokom tog 18-omjesečnog perioda.

UP323. Karakteristike zaštićene stavke, uključujući kako i kada utiče na suficit ili deficit, također utiču i na period tokom kojeg se amortizira vremenska vrijednost opcije koja štiti od rizika zaštićenu stavku povezanu sa periodom, koji se podudara sa periodom tokom kojeg unutrašnja vrijednost opcije može uticati na suficit ili deficit u skladu sa računovodstvom zaštite. Na primjer, ako se koristi kamatna opcija (gornja granica) za zaštitu od povećanja rashoda od kamata na obveznicu s promjenjivom kamatnom stopom, vremenska vrijednost te gornje granice se amortizira u suficitu ili deficitu tokom istog perioda tokom kojeg bi svaka unutrašnja vrijednost gornje granice uticala na suficit ili deficit:

- (a) ako se gornjom granicom štiti od rizika povećanja kamatne stope tokom prve tri godine ukupnog vijeka trajanja petogodišnje obveznice s promjenjivom stopom, vremenska vrijednost te gornje granice se amortizira tokom prve tri godine; ili
- (b) ako je gornja granica opcija na terminski ugovor kojom se štiti od rizika povećanja kamatne stope tokom druge i treće godine ukupnog vijeka trajanja petogodišnje obveznice s promjenjivom stopom, vremenska vrijednost te gornje granice se amortizira tokom druge i treće godine.

UP324. Računovodstvo za vremensku vrijednost opcije prema tački 144. se primjenjuje i na kombinaciju kupljene i pisane opcije (pri čemu je jedna opcija prodaje a druga opcije kupovine) čija je neto vremenska vrijednost na datum označavanja instrumenta zaštite jednaka nuli (uobičajenog naziva „ovratnik nultog troška”). U tom slučaju, subjekat je dužan priznati svaku promjenu vremenske vrijednosti u neto imovini/kapitalu, bez obzira što je kumulativna promjena vremenske vrijednosti tokom cijelog perioda važenja odnosa zaštite nula. Prema tome, ako se vremenska vrijednost opcije odnosi na:

- (a) zaštićenu stavku povezanu s transakcijom, iznos vremenske vrijednosti na kraju odnosa zaštite koji usklađuje zaštićenu stavku ili koji se reklasificira u suficit ili deficit (vidjeti podtačku (b) tačke 144) će biti nula; a na
- (b) zaštićenu stavku povezanu s periodom, trošak amortizacije koji se odnosi na vremensku vrijednost će biti nula.

UP325. Obračunavanje vremenske vrijednosti opcije u skladu s tačkom 144. primjenjuje se samo u onoj mjeri u kojoj se ta vremenska vrijednost odnosi na zaštićenu stavku (usklađena vremenska vrijednost). Vremenska vrijednost opcije se odnosi na zaštićenu stavku ako su najvažniji uslovi opcije (poput nominalnog iznosa, vijeka trajanja i predmeta) usklađeni sa zaštićenom stavkom. Prema tome, kada najvažniji uslovi opcije i zaštićene stavke nisu u potpunosti usklađeni, subjekat je dužan utvrditi usklađenu vremensku vrijednost, odnosno to koliki dio vremenske vrijednosti uključene u premiju (stvarne vremenske vrijednosti) se odnosi na zaštićenu stavku (pa bi se, dakle, s njim trebalo postupati u skladu s tačkom 144). Subjektat usklađenu vremensku vrijednost utvrđuje pomoću vrednovanja opcije čiji najvažniji uslovi bi savršeno odgovarali zaštićenoj stavci.

UP326. Ako se stvarna vremenska vrijednost i usklađena vremenska vrijednost razlikuju, subjekat iznos koji se akumulira u odvojenoj komponenti neto imovine/kapitala u skladu s tačkom 144. utvrđuje kako slijedi:

- (a) ako je, na početku odnosa zaštite, stvarna vremenska vrijednost viša od usklađene vremenske vrijednosti, subjekat
 - (i) iznos koji se akumulira u odvojenu komponentu neto imovine/kapitala utvrđuje na osnovu usklađene vremenske vrijednosti; te
 - (ii) sve razlike fer vrijednosti dvaju vremenskih vrijednosti obračunava u suficit ili deficit;
- (b) ako je, na početku odnosa zaštite, stvarna vremenska vrijednost niža od usklađene vremenske vrijednosti, subjekat iznos koji se akumulira u odvojenu komponentu neto imovine/kapitala utvrđuje na osnovu niže od kumulativne promjene fer vrijednosti
 - (i) stvarne vremenske vrijednosti, ili
 - (ii) usklađene vremenske vrijednosti.

Svaki ostatak promjene fer vrijednosti stvarne vremenske vrijednosti se priznaje u suficitu ili deficitu.

Računovodstveno postupanje s terminskim elementom terminskih ugovora i sa rasponom devizne osnovice finansijskih instrumenata

UP327. Terminski ugovor se može smatrati povezanim s nekim periodom ako njegov terminski element predstavlja naknade za neki period (odnosno rok za koji je utvrđen). Aspekti koji su, međutim, relevantni za procjenjivanje da li se instrumentom zaštite štiti zaštićena stavka povezana s transakcijom ili s nekim periodom su karakteristike te zaštićene stavke, uključujući kako i kada ona utiče na suficit ili deficit. Prema tome, subjekat vrstu zaštićene stavke (vidjeti podtačku (a) tačke 144. i tačku 145) procjenjuje na osnovu prirode zaštićene stavke (bez obzira da li je odnos zaštite zaštita novčanog toka ili zaštita fer vrijednosti):

- (a) terminski element terminskog ugovora se odnosi na zaštićenu stavku povezanu s transakcijom ako je zaštićena stavka, prema svojoj prirodi, transakcija za koju terminski element ima karakter troška te transakcije. Primjer toga je situacija kada se terminski element odnosi na zaštićenu stavku koja rezultira priznavanjem stavke čije početno mjerenje uključuje transakcijske troškove (kao kada subjekat štiti kupovinu zaliha iskazanu u stranoj valuti, bez obzira da li je riječ o predviđenoj transakciji ili o čvrstoj obavezi, od valutnog rizika i uključi transakcijske troškove u početno mjerenje tih zaliha). Kao posljedica uključivanja terminskog elementa u početno mjerenje određene zaštićene stavke, terminski element utiče na suficit ili deficit u isto vrijeme kao i ta zaštićena stavka. Slično tome, subjekat koji štiti prodaju robe iskazanu u stranoj valuti od valutnog rizika, bez obzira sa li se radi o predviđenoj transakciji ili o čvrstoj obavezi, bi uključio terminski element kao dio troška povezanog s tom prodajom (pa bi se, dakle, terminski element priznavao u suficitu ili deficitu u istom periodu kao i prihod od prodaje zaštićene od rizika);
- (b) terminski element terminskog ugovora se odnosi na zaštićenu stavku povezanu s vremenskim periodom ako je ta stavka, prema svojoj prirodi, takva da terminski element ima karakter troška pribavljanja zaštite od rizika tokom određenog perioda (ali zaštićena stavka nema za posljedicu transakciju koja uključuje koncept transakcijskog troška iz podtačke (a)). Na primjer, ako se zalihe robe zaštite od promjena fer vrijednosti na šest mjeseci pomoću terminskog ugovora o robu istog vijeka trajanja, terminski element tog terminskog ugovora bi se rasporedio u suficit ili deficit (to jeste, amortizirao na sistematičnoj i razumnoj osnovi) tokom tog šestomjesečnog perioda. Drugi primjer je zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje na period od 18 mjeseci korištenjem valutnog terminskog ugovora, zbog čega bi se terminski element terminskog ugovora rasporedio tokom tog 18-omjesečnog perioda.

UP328. Karakteristike zaštićene stavke, uključujući kako i kada ona utiče na suficit ili deficit, također utiču na period tokom kojeg se amortizira terminski element terminskog ugovora koji štiti zaštićenu stavku povezanu sa nekim periodom, odnosno na period na koji se odnosi terminski element. Na primjer, ako terminski ugovor štiti od izloženosti promjenjivosti tromjesečnih kamatnih stopa na period od tri mjeseca koji počinje u okviru šestomjesečnog perioda, terminski element se amortizira tokom perioda koji se proteže od sedmog do devetog mjeseca.

UP329. Obračunavanje terminskog elementa terminskog ugovora u skladu s tačkom 145. se primjenjuje i ako je, na datum kada se terminski ugovor označi kao instrument zaštite, terminski element nula. U tom slučaju, subjekat je dužan priznati sve promjene fer vrijednosti koje se mogu pripisati terminskom elementu u neto imovini/kapitalu, bez obzira što je kumulativna promjena fer vrijednosti koja se može pripisati terminskom elementu tokom cijelog perioda važenja odnosa zaštite nula. Prema tome, ako se terminski element terminskog ugovora odnosi na:

- (a) zaštićenu stavku povezanu s transakcijom, iznos terminskog elementa na kraju odnosa zaštite kojim se usklađuje zaštićena stavka ili koji se reklasificira u suficit ili deficit (vidjeti podtačku (b) tačke 144. i tačku 145) će biti nula; a na
- (b) zaštićenu stavku povezanu s nekim periodom, iznos amortizacije povezan s terminskim elementom će biti nula.

UP330. Obračunavanje terminskog elementa terminskog ugovora u skladu s tačkom 145. se primjenjuje samo u onoj mjeri u kojoj se terminski element odnosi na zaštićenu stavku (usklađeni terminski element). Terminski element terminskog ugovora se odnosi na zaštićenu stavku ako su najvažniji uslovi terminskog ugovora (poput nominalnog iznosa, vijeka trajanja i predmeta) usklađeni sa zaštićenom stavkom. Prema tome, kada najvažniji uslovi terminskog ugovora i zaštićene stavke nisu u potpunosti usklađeni, subjekat je dužan utvrditi usklađeni terminski element, to jeste, to koliki dio terminskog elementa uključenog u terminski ugovor (stvarnog terminskog elementa) se odnosi na zaštićenu stavku (pa se s njim, dakle, postupa u skladu s tačkom 145). Subjekt usklađeni terminski element utvrđuje pomoću vrjednovanja terminskog ugovora čiji najvažniji uslovi bi savršeno odgovarali zaštićenoj stavci.

UP331. Ako se stvarni terminski element i usklađeni terminski element razlikuju, subjekat iznos koji se akumulira u odvojenoj komponenti neto imovine/kapitala u skladu s tačkom 145. utvrđuje kako slijedi:

- (a) ako je, na početku odnosa zaštite, apsolutni iznos stvarnog terminskog elementa veći od iznosa usklađenog terminskog elementa, subjekat
 - (i) iznos koji se akumulira u odvojenoj komponenti neto imovine/kapitala utvrđuje na osnovu usklađenog terminskog elementa; a
 - (ii) razlike između promjena fer vrijednosti ta dva terminska elemenata obračunava u suficitu ili deficitu;
- (b) ako je, na početku odnosa zaštite, apsolutni iznos stvarnog terminskog elementa niži od iznosa usklađenog terminskog elementa, subjekat iznos koji se akumulira u odvojenoj komponenti neto imovine/kapitala utvrđuje na osnovu niže od kumulativne promjene fer vrijednosti
 - (i) apsolutnog iznosa stvarnog terminskog elementa, ili

- (ii) apsolutnog iznosa usklađenog terminskog elementa.

Svaki ostatak promjene fer vrijednosti stvarnog terminskog elementa se priznaje u suficitu ili deficitu.

UP332. Kada subjekat razdvaja raspon devizne osnovice od financijskog instrumenta i isključuje ga iz označavanja tog financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite (vidjeti podtačku (b) tačke 119), uputstva za primjenu iz tačaka od UP327. do UP331. se na taj raspon devizne osnovice primjenjuju na isti način kako se primjenjuju na terminski element terminskog ugovora.

Zaštita grupe stavki

Zaštita neto pozicije

Ispunjavanje uslova za primjenu računovodstva zaštite od rizika i označavanje neto pozicije

UP333. Neto pozicija ispunjava uslove za primjenu računovodstva zaštite samo kada subjekat pruža zaštitu na neto osnovi za potrebe upravljanja rizicima. To da li subjekat zaštitu pruža na taj način se određuje na osnovu činjenica (a ne tek na temelju tvrdnji ili dokumentacije). Prema tome, subjekat ne smije primijeniti računovodstvo zaštite na neto osnovi samo da bi ostvario određeni računovodstveni ishod ako to ne bi odražavalo njegov pristup upravljanju rizicima. Zaštita neto pozicije mora biti dio ustanovljene strategije upravljanja rizicima a nju, u pravilu, odobrava ključno upravljačko osoblje kako je definirano u MRSJS-u 20.

UP334. Na primjer, Subjekat A, čija funkcijska valuta je njegova domaća valuta, ima čvrstu obavezu platiti 150.000 d.j. za troškove oglašavanja u periodu od devet mjeseci i čvrstu obavezu prodati finalne proizvode za 150.000 d.j. u periodu od 15 mjeseci. Subjekat A zaključi derivatni instrument u stranoj valuti koji izmiruje u roku devet mjeseci i na osnovu kojeg dobije 100 d.j. a plati 70 n.j. On nema druge izloženosti d.j. Subjekat A ne upravlja valutnim rizikom na neto osnovi. Prema tome, on ne smije primijeniti računovodstvo zaštite na odnos zaštite između derivatnog instrumenta u stranoj valuti i neto pozicije od 100 d.j. (koja se sastoji od 150.000 d.j. čvrste obaveze za kupovinu, to jeste usluga oglašavanja, i 149.000, od 150.000, d.j. čvrste obaveze za prodaju) na period od devet mjeseci.

UP335. Da je valutnim rizikom upravljao na neto osnovi i da nije zaključio derivatni instrument u stranoj valuti (jer se time povećava a ne smanjuje njegova izloženost valutnom riziku), onda bi Subjekat A bio u prirodno zaštićenoj poziciji u periodu od devet mjeseci. Takva zaštićena pozicija se, obično, ne bi odražavala u financijskim izvještajima jer se te transakcije priznaju u različitim budućim izvještajnim periodima. Računovodstvo zaštite od rizika bi se moglo primijeniti na neto poziciju nulte vrijednosti samo ako bi bili ispunjeni uslovi iz tačke 151.

UP336. Kada kao zaštićenu stavku označava grupu stavki koje čine neto poziciju, subjekat je dužan označiti cijelu grupu stavki u koju spadaju stavke koje mogu činiti neto poziciju. On ne smije označiti neodređeni apstraktni iznos neto pozicije. Na primjer, subjekat ima grupu čvrstih obaveza za prodaju u periodu od devet mjeseci za 100 d.j. i grupu čvrstih obaveza za kupovinu u periodu od 18 mjeseci za 120 d.j. On ne smije označiti apstraktni iznos neto pozicije do 20 d.j. već označava bruto iznos kupovina i bruto iznos prodaja iz kojih skupa nastaje neto pozicija koja se štiti od rizika. Subjekat bruto pozicije iz kojih nastaje neto pozicija označava tako može ispuniti zahtjeve za obračunavanje odnosa zaštite od rizika koji ispunjavaju uslove za to.

Primjena zahtjeva u pogledu djelotvornosti zaštite od rizika na zaštitu neto pozicije

UP337. Kada pri zaštiti neto pozicije od rizika utvrđuje da li su ispunjeni zahtjevi u pogledu djelotvornosti zaštite iz podtačke (c) tačke 129, subjekat u obzir uzima sve promjene vrijednosti stavki neto pozicije koje imaju slične učinke kao instrument zaštite u vezi s promjenom fer vrijednosti instrumenta zaštite. Zamislamo, na primjer, da subjekat ima grupu čvrstih obaveza prodaje u periodu od devet mjeseci za 100 d.j. i grupu čvrstih obaveza kupovine u periodu od 18 mjeseci za 120 d.j. Pri utvrđivanju da li su ispunjeni zahtjevi u pogledu djelotvornosti zaštite iz podtačke (c) tačke 129, taj subjekat razmatra odnos između:

- (a) fer vrijednosti promjene terminskog ugovora razmjene zajedno sa svim promjenama vrijednosti čvrstih obaveza za prodaju povezanih s valutnim rizikom; i
- (b) promjena vrijednosti čvrstih obaveza za kupovinu povezanih s valutnim rizikom.

UP338. Slično tome, da je u primjeru iz tačke UP337. imao neto poziciju nulte vrijednosti, subjekat bi pri utvrđivanju da li su ispunjeni zahtjevi u pogledu djelotvornosti zaštite iz podtačke (c) tačke 129. razmatrao odnos između promjena vrijednosti čvrstih obaveza za prodaju povezanih s valutnim rizikom i promjena vrijednosti čvrstih obaveza za kupovinu povezanih s valutnim rizikom.

Zaštite novčanog toka koje predstavljaju neto poziciju

UP339. Kada subjekat štiti grupu stavki sa pozicijama rizika koje se prebijaju (to jeste, neto poziciju), prihvatljivost za primjenu računovodstva zaštite će zavisiti od vrste zaštite. Ako se radi o zaštiti fer vrijednosti, onda neto pozicija može ispunjavati uslove da se označi kao zaštićena stavka. Ako se, međutim, radi o zaštiti novčanog toka, onda neto pozicija uslove da se označi kao zaštićena stavka može ispunjavati samo ako se radi o zaštiti valutnog rizika i ako se pri označavanju te neto pozicije navede izvještajni period u kojem se očekuje da predviđene transakcije utiču na suficit ili deficit, kao i njihova vrsta i obim.

UP340. Na primjer, subjekat ima neto poziciju koja se sastoji od donjeg sloja prodaje od 100 d.j. i donjeg sloja kupovine od 150 d.j. I prodaja i kupovina su iskazane u istoj stranoj valuti. Da bi se dovoljno precizno označila zaštićena neto pozicija, subjekat pri izvornom dokumentiranju odnosa zaštite od rizika navodi da se prodaje mogu odnositi na Proizvod A ili na Proizvod B a kupovine na Strojve tipe A, Strojve tipe B i Sirovinu A. Pored toga, subjekat navodi i količine transakcija prema njihovoj prirodi. Subjektat dokumentira da donji sloj prodaje (100 d.j.) čini količina predviđene prodaje prvih 70 d.j. Proizvoda A i prvih 30 d.j. Proizvoda B. Ako se očekuje da te količine utiču na suficit ili deficit u različitim izvještajnim periodima, subjekat bi i to uključio u dokumentaciju, navodeći, na primjer, prvih 70 d.j. od prodaje Proizvoda A za koje se očekuje da utiču na suficit ili deficit u prvom izvještajnom periodu i prvih 30 d.j. prodaje Proizvoda B za koje se očekuje da utiče na suficit ili deficit u drugom izvještajnom periodu. Subjektat također dokumentira da donji sloj kupovine (150 d.j.) čine kupovina prvih 60 d.j. Strojve tipe A, prvih 40 d.j. Strojve tipe B i prvih 50 d.j. Sirovine A. Ako očekuje da će te količine kupovine uticati na suficit ili deficit u različitim izvještajnim periodima, subjekat bi u dokumentaciji raščlanio količine kupovine po izvještajnim periodima u kojima očekuje da utiču na suficit ili deficit (slično kao što dokumentira količine prodaje). Tako bi se, na primjer, predviđena transakcija izrazila kako slijedi:

- (a) prvih 60 d.j. kupovine Strojve tipe A za koje se očekuje da utiču na suficit ili deficit od trećeg pa narednih deset izvještajnih perioda;
- (b) prvih 40 d.j. kupovine Strojve tipe B za koje se očekuje da utiču na suficit ili deficit od četvrtog pa narednih 20 izvještajnih perioda; i
- (c) prvih 50 d.j. kupovine Sirovine A za koje se očekuje da se prime u trećem izvještajnom periodu i potom prodaju, odnosno da utiču na suficit ili deficit u tom i u narednom izvještajnom periodu.

Pri navođenju prirode količina predviđene transakcije, uvrstili bi se i aspekti poput obrazaca amortizacije stavki nekretnina, postrojenja i opreme iste vrste, ako je priroda tih stavki takva da bi se obrasci amortizacije razlikovali zavisno od toga kako subjekat koristi te stavke. Na primjer, ako subjekat koristi stavke Strojve tipe A u dva različita proizvodna procesa pa se amortizacija vrši pravolinijskom metodom tokom deset izvještajnih perioda, odnosno metodom po jedinici proizvoda, u svojoj dokumentaciju o količini predviđene kupovine Strojve tipe A, subjekat bi te količine raščlanio prema metodi amortizacije koju će primjenjivati.

UP341. Kod zaštite novčanog toka za neto poziciju, u iznose koji se utvrđuju u skladu s tačkom 140. se uvrštavaju promjene vrijednosti stavki neto pozicije koje imaju slične učinke kao i instrument zaštite u vezi s promjenom fer vrijednosti instrumenta zaštite. Promjene vrijednosti stavki neto pozicije koje imaju sličan učinak kao instrument zaštite se, međutim, priznaju tek kad se priznaju transakcije na koje se odnose, kao što je kada se predviđena prodaja prizna kao prihod. Na primjer, subjekat ima grupu vrlo izglednih predviđenih prodaja u periodu od devet mjeseci za 100 d.j. i grupu vrlo izglednih predviđenih kupovina u periodu od 18 mjeseci za 120 d.j. On štiti neto poziciju od 20 d.j. od valutnog rizika koristeći terminski valutni ugovor za 20 d.j. Pri utvrđivanju iznosa koji će biti priznati u rezervi za zaštitu novčanog toka u skladu s podtačkama (a) i (b) tačke 140, subjekat upoređuje:

- (a) promjenu fer vrijednosti terminskog valutnog ugovora zajedno sa promjenama vrijednosti vrlo izglednih predviđenih prodaja povezanih s valutnim rizikom, sa
- (b) promjenama vrijednosti vrlo izglednih predviđenih kupovina povezanih s valutnim rizikom.

Subjektat, međutim, priznaje samo iznose povezane s terminskim valutnim ugovorom, dok se vrlo izgledne predviđene transakcije prodaje ne priznaju u finansijskim izvještajima, kada se priznaju dobiti ili gubici od tih transakcija (to jeste, promjene vrijednosti koje se mogu pripisati promjeni deviznog kursa od trenutka označavanja odnosa zaštite do priznavanja prihoda).

UP342. Slično tome, da je u navedenom primjeru subjekat imao neto poziciju nulte vrijednosti, upoređio bi promjene vrijednosti vrlo izglednih predviđenih prodaja povezane s valutnim rizikom sa promjenama vrijednosti vrlo izglednih predviđenih kupovina povezanim s valutnim rizikom. Ti iznosi se, međutim, priznaju tek kada se priznaju povezane predviđene transakcije u

financijskim izvještajima.

Slojevi grupa stavki koje se označavaju kao zaštićene stavke

UP343. Iz istih razloga koji su navedeni i u tački UP268, označavanje slojnih komponenti grupa postojećih stavki zahtjeva konkretno određivanje nominalnog iznosa grupe stavki iz koje je određena slojna komponenta koja se štiti.

UP344. Odnos zaštite može uključivati slojeve iz nekoliko različitih grupa stavki. Na primjer, kod zaštite neto pozicije grupe imovine i grupe obaveza, odnos zaštite se može sastojati od kombinacije slojne komponente grupe imovine i slojne komponente grupe obaveza.

Prezentiranje dobitaka ili gubitaka od instrumenta zaštite

UP345. Ako su stavke zaštićene zajedno kao grupa u zaštiti novčanog toka, one mogu uticati na različite linijske stavke u izvještaju o suficitu ili deficitu i neto imovini/kapitalu. Prezentiranje dobitaka ili gubitka od zaštite u tom izvještaju će zavisiti od grupe stavki.

UP346. Ako u grupi stavki nema nikakvih pozicija rizika koje se prebijaju (kao što je slučaj, na primjer, s grupom rashoda u stranoj valuti koji utiču na različite linijske stavke izvještaja o financijskim rezultatima i izvještaja o promjenama u neto imovini/kapitalu koje se štite od valutnog rizika), onda se reklasificirani dobitci ili gubici od instrumenta zaštite raspoređuju na linijske stavke na koje utiču zaštićene stavke. To raspoređivanje se vrši na sistematičnoj i racionalnoj osnovi i ne smije dovesti do utežavanja neto dobitaka ili gubitaka koji proizlaze iz jednog instrumenta zaštite.

UP347. Ako u grupi stavki postoje pozicije rizika koje se prebijaju (kao što je slučaj, na primjer, s grupom prodaja i rashoda iskazanih u stranoj valuti koji se zajedno štite od valutnog rizika), subjekat dobitke ili gubitke od zaštite prezentira u odvojenoj linijskoj stavci izvještaja o financijskim rezultatima i izvještaja o promjenama u neto imovini/kapitalu. Zamislamo, na primjer, zaštitu od valutnog rizika neto pozicije prodaje u stranoj valuti u iznosu 100 d.j. i rashoda u stranoj valuti od 80 d.j. korištenjem terminskog valutnog ugovora za 20 d.j. Dobitak ili gubitak od terminskog valutnog ugovora koji je reklasificiran iz rezerve za zaštitu novčanog toka u suficit ili deficit (kada neto pozicija utiče na suficit ili deficit) se prezentira u linijskoj stavci odvojenoj od zaštićenih prodaja i rashoda. Osim toga, ako se prodaja desi u ranijem periodu nego rashod, prihod od prodaje se još uvijek mjeri po promptnom kursu u skladu s MRSJS-om 4. Pripadajući dobitci ili gubici od zaštite se prezentiraju u odvojenoj linijskoj stavci, tako da suficit ili deficit odražava učinke zaštite neto pozicije, s odgovarajućim usklađenjem rezerve za tu zaštitu novčanog toka od rizika. Kada će zaštićeni rashodi uticati na suficit ili deficit u nekom kasnijem periodu, dobitak ili gubitak od zaštite prethodno priznat u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika za prodaju se reklasificira u suficit ili deficit i prezentira kao linijska stavka odvojena od linijskih stavki koje uključuju zaštićene rashode, koji se mjere po promptnom kursu u skladu s MRSJS-om 4.

UP348. Za neke vrste zaštite fer vrijednosti do rizika, primarni cilj zaštite nije prebijanje promjene fer vrijednosti zaštićene stavke nego pretvorba novčanih tokova zaštićene stavke. Na primjer, subjekat štiti od rizika kamatne stope fer vrijednost dužničkog instrumenta s fiksnom stopom koristeći zamjenu kamata. Cilj takve zaštite subjekta je pretvorba novčanih tokova s fiksnom kamatnom stopom u novčane tokove s promjenjivom kamatnom stopom. Taj cilj se u računovodstvenom postupanju s tim odnosom zaštite odražava tako što se ukupna neto kamata na zamjenu kamatne stope obračunava u suficit ili deficit. U slučaju zaštite neto pozicije (poput neto pozicije imovine fiksne kamatne stope i obaveza fiksne kamatne stope), ta ukupna neto kamata se mora prezentirati u zasebnoj linijskoj stavci izvještaja o financijskim rezultatima i izvještaja o promjenama u neto imovini/kapitalu. Na taj način se izbjegava utežavanje neto dobitaka ili gubitaka od jednog instrumenta u bruto iznose za prebijanje i priznavanje istih u različitim linijskim stavkama (na primjer, time se izbjegava utežavanje neto primitaka od kamata od jedne zamjene kamatne stope u bruto prihod i bruto rashod od kamata).

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Prijelazne odredbe

Financijska imovina namijenjena trgovanju

UP349. Na datum prve primjene ovog standarda, subjekat je dužan utvrditi da li cilj njegovog modela upravljanja svojom financijskom imovinom ispunjava uslov iz podtačke (a) tačke 40. ili uslov iz podtačke (a) tačke 41, odnosno da li neka financijska imovina ispunjava kriterije za odabir iz tačke 106. Za te svrhe, subjekat mora utvrditi da li financijska imovina zadovoljava definiciju imovine namijenjene trgovanju kao da je kupio na datum prve primjene.

Umanjenje vrijednosti

UP350. U prijelaznom periodu, subjekat bi trebao nastojati da odredi približan kreditni rizik kod početnog priznavanja tako što će

razmotriti sve razumne i potkrepljive informacije do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora. On nije dužan provoditi opsežnu potragu za informacijama kod utvrđivanja, na datum prelaska, da li je došlo do značajnih povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Kada to nije u mogućnosti utvrditi bez nepotrebnih troškova ili napora, primjenjuje se tačka 178.

UP351. Kako bi utvrdio ispravku gubitka po financijskim instrumentima koji su početno priznati (odnosno obaveze davanja zajma preuzete ili ugovore o financijskim garancijama čija je strana subjekat postao) prije datuma prve primjene standarda, kako tokom prijelaznog perioda tako i sve do prestanka priznavanja tih stavki, subjekat razmatra informacije od značaja za utvrđivanje tačne ili približne vrijednosti kreditnog rizika kod početnog priznavanja. Pri utvrđivanju tačne ili približne vrijednosti početnog kreditnog rizika, subjekat može uzeti u obzir i interne i eksterne informacije, uključujući informacije na nivou portfelja, u skladu s tačkama od UP165. do UP170.

UP352. Subjekt koji raspolaže ograničenim historijskim informacijama smije koristiti informacije iz internih izvještaja i statističke podatke (kakvi su mogli biti stvoreni i prikupljeni za potrebe odlučivanja o uvođenju novog proizvoda), informacije o sličnim proizvodima ili o iskustvima subjekata iz iste kategorije za uporedive financijske instrumente, ako su relevantne.

Dodatak B.

Dodatak B. Zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje od rizika

Ovaj dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 41.

Uvod

- B1. Mnogi izvještajni subjekti imaju ulaganja u inostrano poslovanje (kako je definirano tačkom 10. MRSJS-a 4), što može podrazumijevati kontrolirane subjekte, pridružene subjekte, zajedničke poduhvate ili podružnice. MRSJS 4 nalaže subjektima da kao funkcijsku valutu svakog svog inostranog poslovanja odrede valutu primarnog ekonomskog okruženja tog poslovanja. Kod preračunavanja rezultata i financijskog položaja inostranog poslovanja u valutu prezentacije, subjekat je dužan priznavati kursne razlike direktno u neto imovini/kapitalu sve do otuđenja inostranog poslovanja.
- B2. Računovodstvo zaštite se za valutni rizik koji proizlazi iz neto ulaganja u inostrano poslovanje primjenjuje samo onda kada je neto imovina tog inostranog poslovanja obuhvaćena financijskim izvještajima. To će biti slučaj kod konsolidiranih financijskih izvještaja, financijskih izvještaja u kojima se ulaganja poput pridruženih subjekata ili zajedničkih poduhvata obračunavaju pomoću metode udjela i financijskih izvještaja koji obuhvataju podružnicu ili zajedničko poslovanje kako su definirani u MRSJS-u 37. Zaštićena stavka koja proizlazi iz neto ulaganja u inostrano poslovanje može biti iznos neto imovine koji je jednak ili niži od knjigovodstvene vrijednosti neto imovine inostranog poslovanja.
- B3. MRSJS 41 nalaže da se u odnos računovodstva zaštite označe zaštićena stavka i instrument zaštite koji zadovoljavaju uslove da se označe kao takvi. Kada postoji označen odnos zaštite, kod zaštite neto ulaganja, dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu neto ulaganja se priznaje direktno u neto imovini/kapitalu i prikazuje unutar kursnih razlika proizašlih iz preračunavanja rezultata i financijskog položaja inostranog poslovanja.
- B4. Ovaj dodatak se primjenjuje na subjekte koji koriste zaštitu od valutnog rizika koji proizlazi iz njihovih neto ulaganja u inostrano poslovanje i koji žele ispuniti uslove za primjenu računovodstva zaštite u skladu s MRSJS-om 41. Ne bi ga, analogijom, trebalo primjenjivati na druge vidove računovodstva zaštite. U ovom dodatku, takvi subjekti se nazivaju subjektima koji imaju kontrolu, a financijski izvještaji u koje se uvrštava neto imovina inostranog poslovanja konsolidirani financijski izvještaji. Svako upućivanje na subjekat koji ima kontrolu jednako se primjenjuje na sve subjekte koji imaju neto ulaganja u inostranom poslovanju bilo da se radi o zajedničkom poduhvatu, pridruženom subjektu ili podružnici.
- B5. U ovom dodatku se daju uputstva za:
- (a) prepoznavanje valutnih rizika koji ispunjavaju uslove da budu predmet zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje, s obzirom da subjekti s mnogobrojnim ulaganjima u inostrano poslovanje mogu biti izloženi više valutnih rizika. Konkretno, on uređuje
 - (i) da li subjekat koji ima kontrolu kao rizik od kojeg se štiti može označiti samo kursne razlike proizašle iz različitih funkcijskih valuta subjekta koji ima kontrolu i njegovog inostranog poslovanja ili kao takav može označiti i kursne razlike do kojih dolazi zbog različite valute prezentacije u konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta koji ima kontrolu i funkcijske valute njegovog inostranog poslovanja; i
 - (ii) kada je inostrano poslovanje u posrednom vlasništvu subjekta koji ima kontrolu, da li rizik od kojeg se štiti uključuje samo kursne razlike proizašle iz različitih funkcijskih valuta inostranog poslovanja i subjekta koji ima neposrednu kontrolu nad njim ili se u taj rizik mogu uključiti i sve kursne razlike između funkcijskih valuta inostranog poslovanja i posrednog ili subjekta koji ima krajnju kontrolu (to jeste, da li činjenica da se neto ulaganje u inostrano poslovanje drži putem posrednog subjekta koji ima kontrolu utiče na ekonomski rizik subjekta s krajnjom kontrolom);
 - (b) gdje unutar ekonomskog subjekta se može držati instrument zaštite. Konkretno,

- (i) MRSJS 41 omogućava subjektima da označe bilo derivatni ili nederivatni financijski instrument (ili kombinaciju ta dva) kao instrumente zaštite od valutnog rizika. Ovim dodatkom se oslovljava pitanje da li priroda instrumenta zaštite (da li se radi o derivatnom ili nederivatnom instrumentu) ili metoda konsolidacije utiču na procjenu djelotvornosti zaštite od rizika;
 - (ii) ovim dodatkom se oslovljava i pitanje gdje se, unutar ekonomskog subjekta, mogu držati instrumenti zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje da bi se ispunjavali uslove za primjenu računovodstva zaštite, to jeste, da li se odnos zaštite koji bi ispunjavao te uslove može uspostaviti samo kada je subjekat koji štiti svoje neto ulaganje strana u instrumentu zaštite ili svaki subjekat u okviru ekonomskog subjekta, bez obzira na njegovu funkcijsku valutu, može držati instrument zaštite od rizika;
- (c) na koji način subjekat treba utvrđivati koji iznos dobitka ili gubitka priznat u neto imovini/kapitalu treba priznati direktno u suficitu ili deficitu kako za instrument zaštite tako i za zaštićenu stavku, s obzirom da MRSJS 4 i MRSJS 41 zahtijevaju da se ukupni iznosi priznati direktno u neto imovini/kapitalu u odnosu i na kursne razlike proistekle iz preračunavanja rezultata i financijskog položaja inostranog poslovanja, kao i na dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu neto ulaganja priznaju direktno kada subjekat koji ima kontrolu otuđi inostrano poslovanje. Tačnije, u dodatku se odgovara na pitanja
- (i) kada se otuđi inostrano poslovanje koje je podlijegalo zaštititi, koje iznose rezervi subjekta koji ima kontrolu za preračunavanje stranih valuta u vezi s instrumentom zaštite i u vezi s tim inostranim poslovanjem treba priznati u suficit ili deficit u konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta koji ima kontrolu; i
 - (ii) da li metoda konsolidacije utiče na utvrđivanje iznosa koji će se priznati u suficit ili deficit.

Primjena MRSJS-a 41 na zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje

Vrsta rizika od kojeg se štiti i iznos stavke koja se štiti za koje se može označiti odnos zaštite od rizika

- B6. Računovodstvo zaštite se smije primijeniti samo na kursne razlike proizašle iz različitih funkcijskih valuta inostranog poslovanja i subjekta koji ima kontrolu nad njim.
- B7. Kod zaštite od valutnih rizika koji proizlaze iz neto ulaganja u inostrano poslovanje, zaštićena stavka može biti iznos neto imovine jednak ili niži od knjigovodstvene vrijednosti neto imovine inostranog poslovanja iz konsolidiranih financijskih izvještaja subjekta koji ima kontrolu. Knjigovodstvena vrijednost neto imovine inostranog poslovanja koja se u konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta koji ima kontrolu može označiti kao zaštićena stavka zavisi od toga da li je neki subjekat koji ima kontrolu nad inostranim poslovanjem na nižem nivou primijenio računovodstvo zaštite na svu ili samo dio neto imovine tog inostranog poslovanja, te da li je takav način obračunavanja zadržan i u konsolidiranim financijskim izvještajima odnosno subjekta koji ima kontrolu.
- B8. Rizik od kojeg se štiti se može označiti kao valutna izloženost koja se javlja između funkcijske valute inostranog poslovanja i funkcijske valute bilo kojeg subjekta koji ima kontrolu nad njim (subjekta s neposrednom, posrednom ili krajnjom kontrolom). Činjenica da se neto ulaganje drži putem posrednog subjekta koji ima kontrolu ne utiče na prirodu ekonomskog rizika koji proizlazi iz valutne izloženosti po subjekat koji ima krajnju kontrolu.
- B9. Izloženost valutnom riziku koji proizlazi iz neto ulaganja u inostrano poslovanje samo jednom se može kvalificirati za primjenu računovodstva zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima. Prema tome, ako se zaštita od istog rizika iste neto imovine inostranog poslovanja provodi kod više od jednog subjekta koji ima kontrolu u sklopu ekonomskog subjekta (na primjer, provode je i subjekat s neposrednom i subjekat s posrednom kontrolom), samo je jedan odnos zaštite prihvatljiv za primjenu računovodstva zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta koji ima krajnju kontrolu. Odnos zaštite koji je jedan subjekat koji ima kontrolu označio u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima ne mora voditi i subjekat višeg nivoa koji ima kontrolu, ali, ako ga subjekat višeg nivoa ne vodi, računovodstvo zaštite koje je primijenio subjekat koji ima kontrolu na nižem nivou se mora ukinuti prije priznavanja računovodstva zaštite kod subjekta višeg nivoa koji ima kontrolu.

Gdje se može držati instrument zaštite

- B10. Kao instrument zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje može se označiti derivatni ili nederivatni instrument (ili kombinacija ta dva). Instrument(e) zaštite mogu držati bilo koji subjekat ili više subjekata unutar ekonomskog subjekta, sve dok su zadovoljeni zahtjevi u pogledu označavanja, dokumentiranja i djelotvornosti zaštite neto ulaganja iz tačke 129. MRSJS-a 41. Posebno je važno jasno dokumentiranje strategije zaštite od rizika ekonomskog subjekta zbog mogućnosti različitog označavanja na različitim nivoima unutar tog subjekta.
- B11. Za potrebe ocjenjivanja djelotvornosti, promjena vrijednosti instrumenta zaštite u odnosu na valutni rizik se izračunava prema funkcijskoj valuti onog subjekta koji ima kontrolu u odnosu na čiju funkcijsku valutu se mjeri rizik od kojeg se štiti, u skladu s dokumentacijom o računovodstvu zaštite. Zavisno od toga gdje se drži instrument zaštite, u odsustvu računovodstva zaštite

ukupna promjena vrijednosti se može priznati u suficit ili deficit, direktno u neto imovinu/kapital ili u oboje. Na procjenu djelotvornosti, međutim, ne utiče to da li je promjena vrijednosti instrumenta zaštite priznata u suficitu, odnosno deficitu ili direktno u neto imovinu/kapitalu. U postupku primjene računovodstva zaštite, ukupan djelotvorni dio promjene se uvrštava direktno u neto imovinu/kapital. Na procjenu djelotvornosti ne utiče ni to da li je instrument zaštite derivatni ili nederivatni instrument, kao ni metoda konsolidiranja.

Otuđenje zaštićenog inostranog poslovanja

- B12. Kada se otuđi inostrano poslovanje koje je podlijegalo zaštititi, tačka 143. MRSJS-a 41 zahtijeva da se odredi iznos koji se u odnosu na instrument zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta koji ima kontrolu iz rezerve za preračunavanje stranih valuta reklasificira u suficit ili deficit. Taj iznos predstavlja kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu.
- B13. Iznos koji se u odnosu na neto ulaganja u određeno inostrano poslovanje u konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta koji ima kontrolu iz rezervi za preračunavanje stranih valuta prenosi i priznaje u suficitu ili deficitu u skladu sa tačkom 57. MRSJS-a 4 je iznos uključen u rezerve subjekta koji ima kontrolu za preračunavanje stranih valuta u vezi sa datim inostranim poslovanjem. U konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta koji ima krajnju kontrolu, metoda konsolidiranja ne utiče na ukupni neto iznos priznat kao dio rezervi za preračunavanje stranih valuta u vezi sa cjelokupnim inostranim poslovanjem. To da li subjekat koji ima krajnju kontrolu koristi metodu direktnog ili postupnog konsolidiranja, međutim, može uticati na iznos uključen u njegove rezerve za preračunavanje stranih valuta u vezi sa pojedinačnim inostranim poslovanjem.
- B14. Direktna metoda je metoda konsolidiranja koja podrazumijeva direktno preračunavanje financijskih izvještaja inostranog poslovanja u funkcijsku valutu subjekta koji ima krajnju kontrolu. Postupna metoda je metoda konsolidiranja po kojoj se financijski izvještaji inostranog poslovanja prvo preračunavaju u funkcijsku valutu posrednog subjekta, odnosno subjekata koji imaju kontrolu a zatim u funkcijsku valutu subjekta koji ima krajnju kontrolu (ili valutu prezentacije ukoliko te dvije valute nisu jednake).
- B15. Primjena metode postupnog konsolidiranja može dovesti do toga da se iznos koji se priznaje u suficit ili deficit razlikuje od onog korištenog za potrebe utvrđivanja djelotvornosti zaštite. Ta razlika se može otkloniti utvrđivanjem iznosa koji bi u odnosu na predmetno inostrano poslovanje nastao da je korištena metoda direktnog konsolidiranja. To usklađivanje nije obavezno prema MRSJS-u 4, ali se radi o odabiru računovodstvene politike koja se potom mora dosljedno primjenjivati na sva neto ulaganja.

Primjer

- B16. Sljedećim primjerom se ilustrira primjena prethodnih tačaka na strukturi subjekta prikazanoj u nastavku teksta. U svakom od datih slučajeva, opisani odnosi zaštite od rizika bi se podvrgnuli testiranju djelotvornosti u skladu s MRSJS-om 41, mada to testiranje nije predmet samog Dodatka. Subjekt koji ima kontrolu D, kao subjekat koji ima krajnju kontrolu, svoje konsolidirane financijske izvještaje prezentira u svojoj funkcijskoj valuti, to jeste u eurima. Svi kontrolirani subjekti, tačnije, Kontrolirani subjekat A, Kontrolirani subjekat B i Kontrolirani subjekat C, su u stopostotnom vlasništvu Subjekta koji ima kontrolu D. Neto ulaganje Subjekta koji ima kontrolu D u Kontrolirani subjekat B, čija funkcijska valuta je britanska funta (u daljem tekstu: funta), u vrijednosti od 500 miliona funti obuhvata i 159 miliona funti kao protuvrijednost neto ulaganja Kontroliranog subjekta B u Kontrolirani subjekat C u iznosu od 300 miliona američkih dolara (u daljem tekstu: dolar), kao funkcijske valute Kontroliranog subjekta C. Drugim riječima, neto imovina Kontroliranog subjekta B, pored njegovog ulaganja u Kontrolirani subjekat C, iznosi 341 milion funti.

Vrste rizika za koje je moguće označiti odnose zaštite (tačke od B6. do B9)

- B17. Subjekt koji ima kontrolu D može štititi svoja neto ulaganja u kontrolirane subjekte A, B i C od valutnog rizika do kog dolazi zbog razlika između njihovih funkcijskih valuta – japanskog jena (u daljem tekstu: jen), funte i dolara – u odnosu na euro. Pored toga, Subjekt koji ima kontrolu D može provoditi i zaštitu od valutnog rizika iz odnosa dolara i funte kao funkcijskih valuta kontroliranog subjekta B, odnosno C. U svojim konsolidiranim financijskim izvještajima, Kontrolirani subjekat B može provoditi zaštitu svog neto ulaganja u Kontrolirani subjekat C od valutnog rizika koji proizlazi iz njihovih funkcijskih valuta, to jeste dolara i funte. U sljedećim primjerima, rizik označen za zaštitu je rizik promptnog deviznog kursa pošto instrumenti zaštite nisu derivati. Da su instrumenti zaštite terminski ugovori, Subjekt koji ima kontrolu D bi mogao označiti terminski valutni rizik.

Iznos zaštićene stavke za koju je moguće odrediti odnos zaštite (tačke od B6. do B9)

- B18. Subjekt koji ima kontrolu D želi zaštititi svoje neto ulaganje u Kontrolirani subjekat C od valutnog rizika. Pretpostavimo da Kontrolirani subjekat A ima vanjsku pozajmicu od 300 miliona dolara. Neto imovina tog subjekta na početku izvještajnog perioda je 400 milijardi jena, uključujući i prinos od vanjske pozajmice od 300 miliona dolara.

- B19. Zaštićena stavka može biti iznos neto imovine jednak ili niži od knjigovodstvene vrijednosti neto ulaganja Subjekta koji ima kontrolu D u Kontrolirani subjekat C (300 miliona dolara) iz njegovih konsolidiranih financijskih izvještaja. U svojim konsolidiranim financijskim izvještajima, Subjekt koji ima kontrolu D može vanjsku pozajmicu Kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona dolara označiti kao zaštitu od rizika promptnog kursa eura u odnosu na dolar koji je povezan s njegovim neto ulaganjem u neto imovinu Kontroliranog subjekta C u iznosu 300 miliona dolara. U tom se slučaju, i kursna razlika između eura i dolara po vanjskoj pozajmici Kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona dolara i kursna razlika između eura i dolara po neto ulaganju u Kontrolirani subjekat C u iznosu 300 miliona dolara u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D, nakon primjene računovodstva zaštite, prikazuju unutar rezerve za preračunavanja stranih valuta.
- B20. U odsustvu računovodstva zaštite, ukupne kursne razlike između dolara i eura po vanjskoj pozajmici Kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona dolara bi se u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D priznale kako slijedi:
- ⌚ promjena promptnog deviznog kursa dolara i jena, preračunata u eure u suficit ili deficit; a
 - ⌚ promjena promptnog deviznog kursa jena i eura direktno u neto imovinu/kapital.
- Umjesto označavanja iz tačke B19, Subjekt koji ima kontrolu D u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima može vanjsku pozajmicu Kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona dolara označiti kao zaštitu od rizika promptnog kursa funte naspram dolara iz odnosa između Kontroliranog subjekta C i Kontroliranog subjekta B. U tom slučaju, ukupna kursna razlika između dolara i eura za vanjsku pozajmicu Kontroliranog subjekta A u iznosu 300 miliona dolara bi se, umjesto toga, priznala u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D na sljedeći način:
- ⌚ promjena promptnog deviznog kursa funte i dolara u rezerve za preračunavanje stranih valuta u odnosu na Kontrolirani subjekat C;
 - ⌚ promjena promptnog deviznog kursa funte i jena, preračunata u eure u suficit ili deficit; a
 - ⌚ promjena promptnog deviznog kursa jena i eura direktno u neto imovinu/kapital.
- B21. Subjekt koji ima kontrolu D u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima ne može vanjsku pozajmicu Kontroliranog subjekta A od 300 miliona dolara označiti i kao zaštitu od rizika promptnog kursa eura i dolara i kao zaštitu od rizika promptnog kursa funte i dolara. Jedan instrument zaštite samo jednom može štititi od istog označenog rizika. Kontrolirani subjekat B ne može primijeniti računovodstvo zaštite u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima jer se instrument zaštite drži izvan ekonomskog subjekta koji čine Kontrolirani subjekat B i Kontrolirani subjekat C.

Gdje unutar ekonomskog subjekta se može držati instrument zaštite (tačke B10. i B11)

- B22. Kao što je navedeno u tački B20, u odsustvu računovodstva zaštite, ukupna promjena vrijednosti po osnovu valutnog rizika u vezi s vanjskom pozajmicom Kontroliranog subjekta A u iznosu od 300 miliona dolara u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D bi se iskazala i u suficitu, odnosno deficitu (rizik promptnog kursa dolar/jen) i direktno u neto imovini/kapitalu (rizik promptnog kursa euro/jen). Oba iznosa se uključuju u svrhe procjenjivanja djelotvornosti zaštite označene prema tački B19. jer se i promjena vrijednosti instrumenta zaštite i promjena vrijednosti zaštićene stavke izračunavaju prema odnosu eura, funkcijske valute Subjekta koji ima kontrolu D, i dolara koji je funkcijska valuta Kontroliranog subjekta C, u skladu s dokumentacijom o zaštiti od rizika. Metoda konsolidiranja (to jeste, metoda direktnog ili metoda postupnog konsolidiranja) ne utiče na procjenu djelotvornosti zaštite.

Iznosi koji se priznaju u suficit ili deficit pri otuđenju inostranog poslovanja (tačke B12. i B13)

- B23. Pri otuđenju Kontroliranog subjekta C, sljedeći iznosi se u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D iz njegove rezerve za preračunavanje stranih valuta prenose i priznaju u suficitu ili deficitu:
- (a) u vezi s vanjskom pozajmicom Kontroliranog subjekta A od 300 miliona dolara, iznos čije određivanje nalaže MRSJS 41, odnosno ukupna promjena vrijednosti u vezi s valutnim rizikom priznata direktno u neto imovini/kapitalu kao djelotvorni dio zaštite; a
 - (b) u vezi s neto ulaganjem u Kontrolirani subjekat C u iznosu od 300 miliona dolara, iznos koji subjekat utvrđuje svojom metodom konsolidiranja. Ako primjenjuje metodu direktnog konsolidiranja, Subjekt koji ima kontrolu D će svoje rezerve za preračunavanje stranih valuta u vezi s Kontroliranim subjektom C utvrditi direktno prema deviznom kursu eura u odnosu na dolar. Ako primjenjuje metodu postupnog konsolidiranja, Subjekt koji ima kontrolu D će rezerve za preračunavanje stranih valuta u vezi s Kontroliranim subjektom C utvrditi prema rezervama za preračunavanje stranih valuta koje je priznao Kontrolirani subjekat B na osnovu deviznog kursa funte prema dolaru, preračunatih u funkcijsku valutu Subjekta koji ima kontrolu D primjenom deviznog kursa eura u odnosu na funtu. Ako je Subjekt koji ima kontrolu D u ranijim periodima primjenjivao metodu postupnog konsolidiranja to ga ne obavezuje niti sprječava da iznos rezerve

za preračunavanje stranih valuta koji treba priznati u suficit ili deficit po otuđenju Kontroliranog subjekta C utvrdi kao onaj iznos koji bi priznao da je oduvijek koristio direktnu metodu, zavisno od njegove računovodstvene politike.

Zaštita više od jednog inostranog poslovanja (tačke B7, B9. i B11)

B24. Sljedeći primjeri pokazuju da je, u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D, rizik koji može biti predmet zaštite uvijek onaj rizik koji se tiče odnosa između njegove funkcijske valute (eura) i funkcijskih valuta kontroliranih subjekata B i C. Bez obzira na to kako su zaštite označene, najveći iznosi koji se kao djelotvorna zaštita mogu u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D uključiti u rezervu za preračunavanje stranih valuta ako se provodi zaštita oba inostrana poslovanja su 300 miliona dolara za valutni rizik euro/dolar i 341 milion funti za valutni rizik euro/funta. Ostale promjene vrijednosti uzrokovane promjenama kursa stranih valuta iskazuju se u sklopu konsolidiranog suficita, odnosno deficita. Naravno, postoji mogućnost i da Subjekt koji ima kontrolu D označi 300 miliona dolara samo za promjene promptnog kursa dolara u odnosu na funtu ili 500 miliona funti samo za promjene promptnog kursa funte u odnosu na euro.

Subjekt D drži i instrumente zaštite u dolarima i instrumente zaštite u funtama

B25. Subjekt koji ima kontrolu D može željeti zaštitu od valutnog rizika i u odnosu na svoje neto ulaganje u Kontrolirani subjekt B i u odnosu na svoje neto ulaganje u Kontrolirani subjekt C. Pretpostavimo da Subjekt koji ima kontrolu D drži odgovarajuće instrumente zaštite denominirane u dolarima i u funtama koje može označiti kao zaštitu svojih neto ulaganja u Kontrolirani subjekt B i Kontrolirani subjekt C. U svojim konsolidiranim financijskim izvještajima, Subjekt koji ima kontrolu D može, između ostalog, označiti sljedeće:

- (a) instrument zaštite u iznosu od 300 miliona dolara označen kao zaštita neto ulaganja u Kontrolirani subjekt C u iznosu od 300 miliona dolara, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu eura u odnosu na dolar između Subjekta koji ima kontrolu D i Kontroliranog subjekta C, te instrument zaštite u iznosu od najviše 341 milion funti označen kao zaštita neto ulaganja 341 milion funti u Kontrolirani subjekt B, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu eura u odnosu na funtu između Subjekta koji ima kontrolu D i Kontroliranog subjekta B;
- (b) instrument zaštite u iznosu od 300 miliona dolara označen kao zaštita neto ulaganja u Kontrolirani subjekt C u iznosu od 300 miliona dolara, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu funte u odnosu na dolar između Kontroliranog subjekta B i Kontroliranog subjekta C, te instrument zaštite u iznosu od najviše 500 miliona funti označen kao zaštita neto ulaganja 500 miliona funti u Kontrolirani subjekt B, pri čemu rizik predstavlja izloženost promptnom kursu eura u odnosu na funtu između Subjekta koji ima kontrolu D i Kontroliranog subjekta B.

B26. Valutni rizik euro/dolar u vezi s neto ulaganjem Subjekta koji ima kontrolu D u Kontrolirani subjekt C razlikuje se od valutnog rizika euro/funta u vezi s neto ulaganjem Subjekta koji ima kontrolu D u Kontrolirani subjekt B. U slučaju opisanom u podtački (a) tačke B25, međutim, Subjekt koji ima kontrolu D je već samim označavanjem instrumenta zaštite u dolarima koji drži u potpunosti zaštitio svoje neto ulaganje u Kontrolirani subjekt C od valutnog rizika euro/dolar. Ako bi Subjekt koji ima kontrolu D i instrument zaštite u funtama koji drži također označio kao zaštitu svog neto ulaganja u Kontrolirani subjekt B u iznosu 500 miliona funti, 159 miliona funti od tog neto ulaganja, koji predstavljaju protuvrijednost neto ulaganja u Kontrolirani subjekt C u dolarima, u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D bili bi dva puta zaštićeni od valutnog rizika funta/euro.

B27. U slučaju iz podtačke (b) tačke B25, ako Subjekt koji ima kontrolu D kao rizik koji je predmet zaštite označi izloženost promptnom deviznom kursu funta/dolar između Kontroliranog subjekta B i Kontroliranog subjekta C, samo dio promjene vrijednosti instrumenta zaštite u iznosu od 300 miliona dolara povezan s kursom funte u odnosu na dolar uključuje se u rezerve Subjekta koji ima kontrolu D za preračunavanje stranih valuta u vezi s Kontroliranim subjektom C. Preostali dio promjene (jednak promjeni 159 miliona funti po osnovu kursa funta/euro) iskazuje se u konsolidiranom suficitu ili deficitu Subjekta koji ima kontrolu D, kao u tački B20. S obzirom da označavanje valutnog rizika dolar/funta između Kontroliranog subjekta B i Kontroliranog subjekta C ne uključuje valutni rizik funta/euro, Subjekt koji ima kontrolu D može označiti i iznos do 500 miliona funti svog neto ulaganja u Kontrolirani subjekt B kao rizik povezan s izloženošću promptnom kursu funta/euro između Subjekta koji ima kontrolu D i Kontroliranog subjekta B.

Subjekt B drži instrument zaštite u dolarima

B28. Pretpostavimo da Kontrolirani subjekt B drži 300 miliona dolara vanjskog duga, prihod od kog je prenesen na Subjekt koji ima kontrolu D putem internog zajma denominiranog u funtama. S obzirom da su i njegova imovina i njegove obaveze porasle za 159 miliona funti, neto imovina Kontroliranog subjekta B ostaje nepromijenjena. Kontrolirani subjekt B bi u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima pomenuti vanjski dug mogao označiti kao zaštitu svog neto ulaganja u Kontrolirani subjekt C od valutnog rizika funta/dolar. Subjekt koji ima kontrolu D bi mogao zadržati to označavanje instrumenta zaštite koje je izvršio Kontrolirani subjekt B, to jeste, i sam ga označiti kao zaštitu svog neto ulaganja od 300 miliona dolara u Kontrolirani subjekt C od valutnog rizika funta/dolar (vidi tačku B9), a instrument zaštite u funtama koji drži označiti kao

zaštitu svog cjelokupnog neto ulaganja u Kontrolirani subjekat B u iznosu od 500 miliona funti. Prva zaštita, koju je označio Kontrolirani subjekat B, procjenjivala bi se u funkcijskoj valuti tog subjekta (funta), dok bi se druga zaštita, koju je označio Subjekt koji ima kontrolu D, procjenjivala u funkcijskoj valuti Subjekta koji ima kontrolu D (euro). U tom je slučaju, u okviru konsolidiranih financijskih izvještaja Subjekta koji ima kontrolu D, instrumentom zaštite u dolarima zaštita bi se provodila samo u odnosu na valutni rizik funta/dolar povezan s neto ulaganjem tog subjekta u Kontrolirani subjekat C, a ne u odnosu na cjelokupni valutni rizik euro/dolar. Prema tome, u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D može biti provedena zaštita cijelog valutnog rizika euro/funta povezanog s neto ulaganjem tog subjekta u Kontrolirani subjekat B u iznosu od 500 miliona funti.

- B29. U obzir se, međutim, mora uzeti i način obračunavanja zajma u iznosu od 159 miliona funti koji Subjekt koji ima kontrolu D ima obavezu isplatiti Kontroliranom subjektu B. Ako se obaveza Subjekta koji ima kontrolu D po osnovu zajma ne posmatra kao dio njegovog neto ulaganja u Kontrolirani subjekat B jer ne ispunjava uslove iz tačke 18. MRSJS-a 4, kursna razlika funta/euro koja nastane prilikom preračunavanja iskazala bi se u konsolidiranom suficitu, odnosno deficitu Subjekta koji ima kontrolu D. Ako se zajam u iznosu od 159 miliona funti koji Subjekt koji ima kontrolu D ima obavezu isplatiti Kontroliranom subjektu B posmatra kao dio njegovog neto ulaganja, to neto ulaganje bi iznosilo samo 341 milion funti a, u skladu s tim, iznos koji bi Subjekt koji ima kontrolu D mogao označiti kao stavku zaštićenu od valutnog rizika funta/euro bi se smanjio sa 500 miliona na 341 milion funti.
- B30. Ako bi Subjekt koji ima kontrolu D ukinuo odnos zaštite koji je označio za Kontrolirani subjekat B, mogao bi vanjsko zaduženje Kontroliranog subjekta B u iznosu od 300 miliona dolara označiti kao zaštitu svog neto ulaganja u Kontrolirani subjekat C u iznosu od 300 miliona dolara od valutnog rizika euro/dolar, a instrument zaštite u funtama koji sam drži označiti kao zaštitu svog neto ulaganja u Kontrolirani subjekat B samo do iznosa od 341 milion funti. U tom slučaju, djelotvornosti obiju zaštita bi se izračunavala po funkcijskoj valuti Subjekta koji ima kontrolu D (euro). U skladu s tim, i promjena vrijednosti vanjske pozajmice Kontroliranog subjekta B na osnovu kursa dolar/funta i promjena vrijednosti zajma koji je Subjekt koji ima kontrolu D u obavezi isplatiti Kontroliranom subjektu B po osnovu kursa funta/euro (ukupno jednaka kursnoj razlici dolar/euro) bi u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D bile uključene u rezerve za preračunavanje stranih valuta. S obzirom da je Subjekt koji ima kontrolu D svoje neto ulaganje u Kontrolirani subjekat C već u potpunosti zaštitio od valutnog rizika euro/dolar, samo iznos od najviše 341 milion funti svog neto ulaganja u Kontrolirani subjekat B može zaštititi od valutnog rizika euro/funta.

Dodatak C. Izmirivanje financijskih obaveza vlasničkim instrumentima

Ovaj dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 41.

Uvod

- C1. Dužnik i vjerovnik mogu dogovoriti izmjene uslova neke financijske obaveze tako da dužnik cijelu ili dio svoje obaveze izmiri kroz izdavanje vlasničkih instrumenata vjerovniku. Ova vrsta transakcija se naziva još i „razmjenjena duga za kapital“.

Djelokrug

- C2. Ovaj dodatak se bavi računovodstvenim postupkom kod subjekta kada se dogovore izmjene uslova neke financijske obaveze tako da subjekat cijelu ili dio te obaveze izmiri kroz izdavanje vlasničkih instrumenata vjerovniku. On ne obrađuje računovodstveni postupak kod vjerovnika.
- C3. Subjekt ovaj dodatak ne primjenjuje na transakcije u slučajevima kada:
- (a) je vjerovnik ujedno i neposredno ili posredno dioničar, te nastupa u svojstvu neposrednog ili posrednog postojećeg dioničara;
 - (b) su vjerovnik i subjekat i prije i poslije date transakcije pod kontrolom iste strane ili strana, a suština transakcije podrazumijeva raspodjelu kapitala u korist subjekta, odnosno uplatu kapitala od subjekta; i kada
 - (c) je izmirenje financijske obaveze kroz izdavanje vlasničkih učešća u skladu s izvornim uslovima odnosne financijske obaveze.
- C4. U ovom dodatku se odgovara na sljedeća pitanja:
- (a) da li vlasnički instrumenti koje subjekat izdaje radi izmirenja cijele ili dijela svoje financijske obaveze predstavljaju „plaćene naknade“ u skladu sa tačkom 37. MRSJS-a 41;
 - (b) kako bi subjekat kod početnog priznavanja trebao mjeriti vlasničke instrumente izdate radi izmirenja takve financijske obaveze; i
 - (c) kako bi subjekat trebao obračunati eventualnu razliku između knjigovodstvene vrijednosti izmirene financijske obaveze i početno izmjerene vrijednosti izdatih vlasničkih instrumenata?

Službeno stajalište

- C5. Izdavanje vlasničkih instrumenata subjekta vjerovniku radi izmirenja cijele ili dijela financijske obaveze subjekta predstavlja plaćenu naknadu iz tačke 37. MRSJS-a 41. Subjekt financijsku obavezu (odnosno dio financijske obaveze) uklanja iz svog izvještaja o financijskom položaju onda i samo onda kada se ona izmiri u skladu s tačkom 35. MRSJS-a 41.
- C6. Kod početnog priznavanja vlasničkih instrumenata izdatih vjerovniku radi izmirivanja cijele ili dijela financijske obaveze subjekat ih mjeri po fer vrijednosti izdatih vlasničkih instrumenata, osim onda kada tu fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti.
- C7. Kada nije moguće pouzdano izmjeriti fer vrijednost izdatih vlasničkih instrumenata, subjekat te vlasničke instrumente mjeri tako da odražavaju fer vrijednost izmirene financijske obaveze. Kod mjerenja fer vrijednosti izmirene financijske obaveze koja ima obilježje „po viđenju“ (kao što je depozit po viđenju), ne primjenjuje se tačka 68. MRSJS-a 41.
- C8. Ako se izmiruje samo dio financijske obaveze, subjekat je dužan procijeniti da li se neki dio plaćene naknade odnosi na izmjenu uslova obaveze koja ostaje neizmirena. Ako se dio plaćene naknade odnosi na izmjenu uslova preostalog dijela financijske obaveze, subjekat vrši raspodjelu plaćene naknade na izmireni i na preostali neizmireni dio financijske obaveze, pri čemu je dužan razmotriti sve relevantne činjenice i okolnosti u vezi s odnosnom transakcijom.
- C9. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti izmirene financijske obaveze (odnosno dijela financijske obaveze) i plaćene naknade priznaje se u suficit ili deficit u skladu sa tačkom 37. MRSJS-a 41. Izdati vlasnički instrumenti početno se priznaju i mjere na datum izmirenja financijske obaveze (odnosno dijela financijske obaveze).
- C10. Kod izmirenja samo dijela financijske obaveze, naknada se raspoređuje u skladu s tačkom C8. Naknada raspoređena na preostali dio financijske obaveze ulazi u procjenu kojom se utvrđuje da li je došlo do značajne izmjene uslova te preostale obaveze. Ako je preostala obaveza značajno izmijenjena, subjekat je izmjenu dužan obračunati kao izmirenje prvobitne obaveze i priznati novu obavezu kako to nalaže tačka 36. MRSJS-a 41.

C11. Subjekat dobitak ili gubitak priznat u skladu s tačkama C9. i C10. objavljuje kao odvojenu linijsku stavku u suficitu, odnosno deficitu ili u bilješkama.

Dodatak D.

Izmjene i dopune drugih MRSJS-ova

Izmjene i dopune MRSJS-a 1 *Prezentacija financijskih izvještaja*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 7, 79, 82, 101, 102. i 138, te uvode tačke 125A, 125B, 125C. i 153L. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Definicije pojmova

...

7.
Neto imovina/kapital je preostalo učešće u imovini subjekta, poslije odbijanja svih njegovih obaveza.

Komponente neto imovine/kapitala su uplaćeni kapital, akumulirani suficit ili deficit, rezerve i manjinski udjeli. U vrste rezervi spadaju:

- (a) _____
promjene revalorizacijskog viška (vidjeti MRSJS 17 *Nekretnine, postrojenja i oprema* i MRSJS 31 *Nematerijalna imovina*);
- (b) _____
ponovna mjerenja planova definiranih primanja (vidjeti MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*);
- (c) _____
dobici i gubici proistekli iz preračunavanja financijskih izvještaja inostranog poslovanja (vidjeti MRSJS 4 *Učinci promjena kurseva stranih valuta*);
- (d) _____
dobici i gubici iz ulaganja u vlasničke instrumente određene po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 106. MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti*;
- (e) _____
dobici i gubici od financijske imovine mjerene po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41;
- (f) _____
djelotvorni dio dobitaka i gubitaka od instrumenata zaštite od rizika kod zaštite novčanog toka i dobiti i gubici od instrumenata zaštite od rizika kojima se štite ulaganja u vlasničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 106. MRSJS-a 41 (vidjeti tačke od 113. do 155. MRSJS-a 41);
- (g) _____
za konkretne obaveze određene kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, iznos promjene fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika obaveze (vidjeti tačku 108. MRSJS-a 41);
- (h) _____
promjene iznosa vremenske vrijednosti opcija kada se vrši razdvajanje unutrašnje i vremenske vrijednosti ugovora s opcijom i samo promjena unutrašnje vrijednosti označava kao instrument zaštite od rizika (vidjeti tačke od 113. do 155. MRSJS-a 41); i
- (i) _____
promjene vrijednosti terminskog elementa terminskih ugovora kada se vrši razdvajanje terminskog i promptnog elementa terminskog ugovora i samo promjena promptnog elementa označava kao instrument zaštite od rizika, te promjene u vrijednosti raspona devizne osnovice financijskog instrumenta kada se isti isključuje iz označavanja tog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti tačke od 113. do 155. MRSJS-a 41).

...

Izvještaj o financijskom položaju

...

Kratkotrajna imovina

...

79.

Kratkotrajna imovina uključuje imovinu (kao što su potraživanja po osnovu poreza, potraživanja od korisničkih naknada, potraživanja od novčanih kazni i regulatornih naknada, zalihe i obračunati prihod od ulaganja) koja se realizira, troši ili prodaje u toku redovnog poslovanja čak i kada se ne očekuje da će se realizirati u roku dvanaest (12) mjeseci od datuma izvještavanja. U kratkotrajnu imovinu spada i imovina koja se prvenstveno drži radi trgovanja (poput određene financijske imovine koja zadovoljava definiciju imovine namijenjene klasificirane kao namijenjena prodaji u skladu sa iz MRSJS-a 41 MRSJS-om 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje), kao i kratkotrajni dio dugotrajne financijske imovine.

...

Kratkotrajne obaveze

...

82.

Druge kratkotrajne obaveze se ne izmiruju u toku redovnog poslovanja već dospijevaju na izmirenje u roku dvanaest (12) mjeseci od datuma izvještavanja ili se prvenstveno drže radi trgovanja. Primjeri su određene financijske obaveze koje zadovoljavaju definiciju obaveza namijenjenih klasificirane kao namijenjene prodaji u skladu sa iz MRSJS-a 41 MRSJS-om 29, prekoračenja preko bankovnih računa i kratkotrajni dio dugotrajnih financijskih obaveza, dividende ili slične obaveze za raspodjelu, porezi na dobit i druge obaveze koje nisu obaveze po osnovu trgovanja. Financijske obaveze koje omogućavaju financiranje na dugoročnoj osnovi (to jeste, koje nisu dio obrtnog kapitala koji se koristi u toku redovnog poslovanja) i ne dospijevaju na izmirenje u roku dvanaest (12) mjeseci od datuma izvještavanja nisu dugotrajne obaveze koje podliježu tačkama 85. i 86.

...

Izvještaj o financijskim rezultatima

...

101.

Drugi MRSJS-ovi se bave stavkama koje možda zadovoljavaju definicije prihoda ili rashoda iz ovog standarda, ali se obično ne uključuju u suficit, odnosno deficit. Primjeri uključuju revalorizacijske viškove (vidjeti MRSJS 17), naročito (a) dobitke i gubitke koji nastaju od preračunavanja financijskih izvještaja inostranog poslovanja (vidjeti MRSJS 4) i (b) dobitke ili gubitke od ponovnog mjerenja financijske imovine dostupne za prodaju koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital (uputstva za mjerenje financijske imovine su data u MRSJS-u 41 MRSJS-u 29).

...

Informacije koje treba prezentirati na licu izvještaja o financijskim rezultatima

102.

Na licu izvještaja o financijskim rezultatima je obavezno navesti, najmanje, linijske stavke koje prikazuju sljedeće iznose za dati period:

(a) prihode, odvojeno prikazujući:

(i) _____

prihode od kamata izračunate korištenjem metode efektivne kamate; i

(ii) _____

dobitke i gubitke koji nastaju od prestanka priznavanja financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku;

(b) financijske troškove;

(ba)

gubitke od umanjenja vrijednosti (uključujući poništavanje gubitaka ili dobitaka od umanjenja vrijednosti) utvrđene u skladu s tačkama od 73. do 93. MRSJS-a 41;

(c)

udio u suficitu ili deficitu pridruženih subjekata i zajedničkih poduhvata obračunat pomoću metode udjela;

(ca)

ako se financijska imovina reklasificira iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku tako da se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, svaki dobitak ili gubitak koji nastane kao razlika između prethodnog amortiziranog troška financijske imovine i njene fer vrijednosti na datum reklasifikacije (kako je definiran MRSJS-om 41);

(cb)

ako se financijska imovina reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital tako da se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, svaki kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u neto imovini/kapitalu koji je reklasificiran u suficit ili deficit;

(d)

dobitak ili gubitak prije oporezivanja priznat pri otuđenju imovine ili izmirenju obaveza koje se mogu pripisati prestanku poslovanja; i

(e)

suficit ili deficit.

...

Izveštaj o promjenama u neto imovini/kapitalu

...

125A.

Drugi MRSJS-ovi propisuju da li i kada iznose prethodno priznate u neto imovini/kapitalu reklasificirati u suficit ili deficit. Takva reklasifikacija se u ovom standardu naziva reklasifikacijsko usklađenje. Reklasifikacijsko usklađenje se uvrštava u pripadajuću komponentu neto imovine/kapitala u periodu u kojem se usklađenje reklasificira u suficit ili deficit. Ti iznosi su možda bili priznati u neto imovini/kapitalu kao nerealizirani dobiti u tekućim ili ranijim periodima. Ti nerealizirani dobiti moraju se oduzeti od neto imovine/kapitala u periodu u kojem se realizirani dobiti reklasificiraju u suficit ili deficit kako bi se izbjeglo da se dvaput uvrste u izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu.

125B.

Reklasifikacijska usklađenja se javljaju, primjera radi, po otuđenju inostranog poslovanja (vidjeti MRSJS 4) i kada pojedini zaštićeni predviđeni novčani tokovi utiču na suficit ili deficit (vidjeti podtačku (d) tačke 140. MRSJS-a 41 u vezi sa zaštitama novčanih tokova).

125C.

Do reklasifikacijskih usklađenja ne dolazi nakon promjena u revalorizacijskom višku koje se priznaju u skladu s MRSJS-om 17 ili MRSJS-om 31, kao ni nakon ponovnih mjerenja planova definiranih primanja koji se priznaju u skladu s MRSJS-om 39. Te komponente se priznaju u neto imovini/kapitalu i ne reklasificiraju se u suficit, odnosno deficit u narednim periodima. Promjene u revalorizacijskom višku se mogu prenijeti u akumulirane suficite ili deficite u narednim periodima kako se imovina koristi ili se prestaje priznavati (vidjeti MRSJS 17 ili MRSJS 31). U skladu s MRSJS-om 41, ne dolazi do reklasifikacijskog usklađenja ako zaštita novčanog toka ili obračunavanje vremenske vrijednosti opcije (ili terminskog elementa terminskog ugovora, odnosno raspona devizne osnovice financijskog instrumenta) rezultira iznosima koji se uklanjaju iz rezerve za zaštitu novčanog toka, odnosno odvojene komponente neto imovine kapitala te se uključuju direktno u početni trošak ili u drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obaveze. Ti iznosi se direktno prenose u imovinu ili obaveze.

...

Objavljivanje računovodstvenih politika

...

138. Pri primjeni računovodstvenih politika subjekta, pored onih koje uključuju procjene, uprava donosi i razne druge prosudbe koje mogu značajno uticati na iznose koji se priznaju u financijskim izvještajima. Tako, primjera radi, uprava prosudbe donosi pri utvrđivanju:

- ⌚ da li imovina predstavlja ulaganje u nekretnine;
- ⌚ da li ugovori o pružanju dobara i/ili usluga koji uključuju korištenje namjenske imovine predstavljaju najmove;
- ⌚ da li određene prodaje dobara, u suštini, predstavljaju financijske aranžmane pa iz njih ne nastaju prihodi; i
- ⌚ da li suština odnosa između izvještajnog subjekta i drugih subjekata ukazuje da izvještajni subjekat kontrolira te druge subjekte; i
- ⌚ da li ugovorni zahtjevi financijske imovine na naznačene datume dovode do novčanih tokova koji su samo plaćanja

glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice.

...

Datum stupanja na snagu

...

153L.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018., izvršene su izmjene i dopune tačaka 7, 79, 82, 101, 102. i 138, te uvedene tačke 125A, 125B. i 125C. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti MRSJS 41.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 4 *Učinci promjena kursa stranih valuta*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 3, 4, 5, 31. i 61, te uvodi tačka 71D. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Djelokrug

...

3.

Subjekti koji izrađuju i prezentiraju financijske izvještaje u skladu s obračunskom računovodstvenom osnovom dužni su primjenjivati ovaj standard:

(a)

kod obračunavanja transakcija i salda izraženih u stranim valutama, osim transakcija i salda koji se tiču derivata i koji spadaju u djelokrug MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti* ~~MRSJS-a 29-a *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~;

(b)

kod preračunavanja financijskih rezultata i financijskog položaja inostranog poslovanja koji se uvrštavaju u financijske izvještaje subjekta konsolidacijom ili primjenom metode udjela; i

(c)

kod preračunavanja financijskih rezultata i financijskog položaja subjekta u valutu prezentacije.

4.

MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~-se primjenjuje na mnoge derivate izražene u stranim valutama pa, prema tome, ti derivati ne spadaju u djelokrug ovog standarda. Derivati izraženi u stranim valutama koji nisu obuhvaćeni djelokrugom MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ (poput određenih derivata u stranim valutama koji su ugrađeni u druge ugovore), međutim, spadaju u djelokrug ovog standarda. Osim toga, ovaj standard se primjenjuje i kada subjekt preračunava iznose koji se tiču derivata iz svoje funkcijske u svoju valutu prezentacije.

5. Ovaj standard se ne primjenjuje na računovodstvo zaštite od rizika za stavke izražene u stranoj valuti, uključujući zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje. Na računovodstvo zaštite se primjenjuje MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~.

...

Priznavanje kursnih razlika

31.

Kako je navedeno u tački 5, ovaj standard se ne bavi računovodstvom zaštite za stavke izražene u stranim valutama. Uputstva u vezi s računovodstvom zaštite od rizika, uključujući kriterije za primjenu tog računovodstva, dati su u MRSJS-u 41 ~~MRSJS-u 29~~.

...

Objavljivanja

...

61. Subjekt je dužan objaviti:

(a)
iznos kursnih razlika priznatih u suficitu ili deficitu, osim kursnih razlika nastalih iz financijskih instrumenata mjenjenih po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~; i

(b)
neto kursne razlike klasificirane u odvojenu komponentu neto imovine/kapitala i usklađenje iznosa takvih kursnih razlika na početku i na kraju perioda.

...

Datum stupanja na snagu

...

71D.
MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 3, 4, 5, 31. i 61. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 9 *Prihodi od transakcija razmjene*

Vrše se izmjene i dopune tačke 10. i uvodi tačka 41D. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Djelokrug

...

10. Ovaj standard se ne bavi prihodima koji nastaju iz:
- (a) ugovora o najmu (vidjeti MRSJS 13 *Najmovi*);
 - (b) dividendi ili sličnih raspodjela koje nastaju iz ulaganja koja se obračunavaju pomoću metode udjela (vidjeti MRSJS 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*);
 - (c) dobitaka od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme (koji su obrađeni u MRSJS-u 17 *Nekretnine, postrojenja i oprema*);
 - (d) ugovora o osiguranju obuhvaćenih relevantnim međunarodnim ili računovodstvenim standardima pojedinačnih zemalja koji uređuju ugovore o osiguranju;
 - (e) promjena u fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obaveza ili njihovog otuđenja (vidjeti MRSJS 41 *Financijski instrumenti* uputstva za priznavanje i mjerenje financijskih instrumenata u MRSJS-u 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*);
 - (f) promjena vrijednosti druge kratkotrajne imovine;
 - (g) početnog priznavanja i iz promjena fer vrijednosti biološke imovine povezane s poljoprivrednom djelatnošću (vidjeti MRSJS 27 *Poljoprivreda*);
 - (h) početnog priznavanja poljoprivrednih proizvoda (vidjeti MRSJS 27); i
 - (i) vađenja mineralne rude.

...

Datum stupanja na snagu

...

41D.
MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 10. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 9.

...

Pružanje usluga

...

Naknade za financijske usluge

IG12.

Priznavanje prihoda od naknada za financijske usluge zavisi od (a) svrhe za koju se razrezuju naknade i (b) računovodstvene osnove koja se koristi za sve pripadajuće financijske instrumente. Opis naknada za financijske usluge neće obavezno ukazivati na prirodu i suštinu pruženih usluga pa je neophodno napraviti razliku između naknada koje čine sastavni dio efektivnog prinosa od financijskog instrumenta, naknada koje se ostvaruju kako se pružaju usluge i naknada koje se ostvaruju po izvršenju neke značajne radnje.

(a)

Naknade koje čine sastavni dio efektivnog prinosa od financijskog instrumenta

S ovom vrstom naknada se, u pravilu, postupa kao sa usklađenjem efektivne kamatne stope. Ipak, kada se financijski instrument mjeri po fer vrijednosti, uz priznavanje promjene fer vrijednosti u suficitu ili deficitu, odnosne naknade se priznaju kao prihod kod početnog priznavanja instrumenta.

- (i) *Početne naknade koje subjekat prima u vezi sa stvaranjem ili sticanjem financijske imovine, osim imovine koja se prema MRSJS-u 41 ~~MRSJS-a 29~~ klasificira kao financijska imovina „po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit”*

U takve naknade mogu spadati naknade za aktivnosti poput procjene financijskog stanja zajmoprimca, procjene i evidentiranja garancija, osiguravanja kolaterala i drugih aranžmana zaštite, pregovaranja o uslovima instrumenata, pripremanja i obrade dokumentacije, te zaključivanja transakcija. Ove naknade su sastavni dio stvaranja povezanosti s nastalim financijskim instrumentom i zajedno s pripadajućim transakcijskim troškovima (kako su definirani u MRSJS-u 41 ~~MRSJS-a 29~~) se odgađaju i priznaju kao usklađenje efektivne kamatne stope.

- (ii) *Naknade za preuzimanje obaveze koje subjekat prima za odobravanje zajma kada preuzeta obaveza ne spada u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~*

Ako je izgledno da će subjekat stupiti u posebni ugovor o pozajmljivanju a preuzeta obaveza davanja zajma ne spada u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~, na primljenu naknadu za preuzimanje obaveze se gleda kao na kompenzaciju za dalju povezanost sa sticanjem financijskog instrumenta i ona se, zajedno sa pripadajućim transakcijskim troškovima (kako su definirani u MRSJS-u 41 ~~MRSJS-a 29~~), odgađa i priznaje kao usklađenje efektivne kamatne stope. Ako preuzeta obaveza istekne a da subjekat ne odobri zajam, naknada se priznaje kao prihod po isteku. Preuzete obaveze davanja zajma iz djelokruga MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ se obračunavaju kao derivatni instrumenti i mjere po fer vrijednosti.

- (iii) *Početne naknade koje se primaju pri izdavanju financijskih obaveza koje se mjere po amortiziranom trošku*

Ove naknade čine sastavni dio stvaranja povezanosti s financijskom obavezom. Kada financijska obaveza nije klasificirana kao „po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit“, primljene početne naknade se uključuju, zajedno s nastalim pripadajućim transakcijskim troškovima (kako su definirani MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~), u početnu knjigovodstvenu vrijednost financijske obaveze i priznaju kao usklađenje efektivne kamatne stope. Subjekt naknade i troškove koji su dio efektivne kamatne stope za financijsku obavezu mora razlikovati od početnih naknada i transakcijskih troškova povezanih s pravom pružanja usluga, kao što su usluge upravljanja ulaganjima.

- (b) **Naknade koje se ostvaruju kako se pružaju usluge**

- (i) *Naknade koje se naplaćuju za servisiranje zajma*

Naknade koje subjekat naplati za servisiranje zajma se priznaju kao prihod kako se usluge pružaju.

- (ii) *Naknade za preuzimanje obaveze davanja zajma kada preuzeta obaveza ne spada u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~*

Kada nije vjerovatno da će se zaključiti poseban ugovor o pozajmljivanju a preuzeta obaveza davanja zajma ne spada u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~, naknada za preuzimanje obaveze se priznaje kao prihod na

srazmjernoj vremenskoj osnovi tokom perioda važenja obaveze. Preuzete obaveze davanja zajma iz djelokruga ~~MRSJS-a 41~~ ~~MRSJS-a 29~~ se obračunavaju kao derivatni instrumenti i mjere po fer vrijednosti.

(iii) *Naknade za upravljanje ulaganjima*

Naplaćene naknade za upravljanje ulaganjima se priznaju kao prihod kako se pružaju usluge.

Inkrementalni troškovi koji se mogu direktno pripisati osiguravanju ugovora o upravljanju ulaganjima se priznaju kao imovina ako ih je moguće odvojeno odrediti i pouzdano izmjeriti i ako je izgledno da će se nadoknaditi. Kao i u ~~MRSJS-u 41~~ ~~MRSJS-u 29~~, inkrementalni trošak je trošak koji ne bi nastao da subjekat nije osigurao ugovor o upravljanju ulaganjima. Imovina predstavlja ugovorno pravo subjekta na koristi od pružanja usluga upravljanja ulaganjima i amortizira se kako subjekat priznaje pripadajuće prihode. Ako ima portfelj ugovora o upravljanju ulaganjima, subjekat njihovu nadoknadivost može procijeniti na nivou cijelog portfelja.

Pojedini ugovori o financijskim uslugama uključuju i stvaranje jednog ili više financijskih instrumenata i pružanje usluga upravljanja ulaganjima. Primjer takvih ugovora bi bio ugovor o dugoročnoj mjesečnoj štednji povezan s upravljanjem skupom vlasničkih vrijednosnih papira. Davatelj ugovora pravi razliku između transakcijskih troškova koji se odnose na stvaranje financijskog instrumenta i troškova osiguravanja prava na pružanje usluga upravljanja ulaganjem.

(c) **Naknade koje se ostvaruju po izvršenju neke značajne radnje**

Ove naknade se priznaju kao prihod kada je značajna radnja u potpunosti izvršena, kao u sljedećim primjerima.

(i) *Provizija na dodjelu dionica klijentu*

Ova provizija se priznaje kao prihod kada su dionice dodijeljene.

(ii) *Posredničke naknade za dogovaranje zajma između zajmoprimca i ulagača*

Ove naknade se priznaju kao prihod kada se zajam ugovori.

(iii) *Naknade za konzorcijalne/sindicirane zajmove*

Naknada za sindicirani zajam koju prima subjekat koji dogovori takav zajam a da pri tome ne zadrži dio paketa zajma za sebe (odnosno, zadrži dio po istoj efektivnoj kamatnoj stopi za uporediv rizik kao i ostali učesnici) je naknada za uslugu sindiciranja. Takva naknada se priznaje kao prihod kada se sindiciranje završi.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 12 Zalihe

Vrše se izmjene i dopune tačke 2. i uvodi tačka 51E. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Djelokrug

...

2.

Subjekt koji izrađuje i prezentira financijske izvještaje prema računovodstvenoj obračunskoj osnovi dužan je primijeniti ovaj standard pri obračunavanju svih zaliha osim:

- (a) radova koji su još u toku a koji proističu iz ugovora o građenju, uključujući ugovore o pružanju usluga koji su direktno povezani s njima (vidjeti MRSJS 11 *Ugovori o građenju*);
- (b) financijskih instrumenata (vidjeti MRSJS 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija* i MRSJS 41 *Financijski instrumenti* ~~MRSJS 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~);
- (c) biološke imovine povezane s poljoprivrednom djelatnošću i poljoprivrednih proizvoda na mjestu žetve (vidjeti MRSJS 27 *Poljoprivredu*); i
- (d) usluge koje se još uvijek pružaju i to bez primanja bilo kakve ili samo nominalne naknade u zamjenu direktno od primatelja usluge.

...

Datum stupanja na snagu

...

51E. MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 2. Subjekat je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 14 *Događaji nakon datuma izvještavanja*

Vrše se izmjene i dopune tačke 11. i uvodi tačka 32F. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Događaji nakon datuma izvještavanja za koje se vrši usklađivanje

...

11. U primjere događaja nakon datuma izvještavanja koji nalažu da subjekat izvrši usklađivanje iznose koje je priznao u svojim financijskim izvještajima ili da prizna stavke koje prethodno nisu bile priznate spadaju:

- (a) rješenje sudskog spora nakon datuma izvještavanja kojim se potvrđuje da je subjekat imao sadašnju dužnost na datum izvještavanja. Subjekat usklađuje sva prethodno priznata rezerviranja koja se odnose na dati sudski spor u skladu s MRSJS-om 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina* ili priznaje novo rezerviranje. Subjekat neće tek objaviti potencijalnu obavezu jer rješenje daje dodatne dokaze koji bi se razmatrali u skladu s tačkom 24. MRSJS-a 19;
- (b) primanje informacija nakon datuma izvještavanja koje ukazuju da je vrijednost imovine umanjena na datum izvještavanja ili da se iznos prethodno priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti za tu imovinu mora uskladiti. Na primjer,
 - (i) bankrot dužnika koji nastaje nakon datuma izvještavanja obično potvrđuje da je kreditni rejting dužnika bio umanjen na kraju izvještajnog perioda ~~gubitak na kontu potraživanja već postojao na datum izvještavanja i da subjekat mora uskladiti knjigovodstvenu vrijednost tog konta za izvještajni period;~~ i
 - (ii) prodaja zaliha nakon datuma izvještavanja može pružiti dokaze o njihovoj neto utrživoj vrijednosti na datum izvještavanja;
- (c) utvrđivanje, nakon datuma izvještavanja, troška imovine nabavljene ili prihoda od imovine prodate prije datuma izvještavanja;
- (d) utvrđivanje, nakon datuma izvještavanja, iznosa prihoda prikupljenog u izvještajnom periodu koji treba podijeliti s drugom vladom/organom vlasti prema sporazumu o raspodjeli prihoda koji je bio na snazi tokom izvještajnog perioda;
- (e) utvrđivanje, nakon datuma izvještavanja, isplata bonusa zaposlenicima ako je subjekat na datum izvještavanja imao sadašnju zakonsku ili izvedenu dužnost izvršiti takva plaćanja kao rezultat događaja prije tog datuma; i
- (f) otkrivanje prevare ili grešaka koje pokazuju da su financijski izvještaji bili netačni.

...

Datum stupanja na snagu

...

32F. MRSJS-om 41 *Financijski instrumenti*, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 11. Subjekat je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 19 Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Vrše se izmjene i dopune tačke 4. i uvodi tačka 111H. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Djelokrug

...

4.

Ovaj standard se ne primjenjuje na financijske instrumente (uključujući garancije) iz djelokruga MRSJS-a 41 Financijski instrumenti MRSJS-a 29 ~~Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje~~.

...

Datum stupanja na snagu

...

111H.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 4. Subjekt je dužan primijenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 19.

...

Izolirana garancija

...

SP14.

~~U toku 2004. godine, pokrajinska vlada je dala garanciju za određene pozajmice subjekta iz javnog sektora koji pruža javne usluge za naknadu i čije financijsko stanje je u tom trenutku bilo stabilno. U toku 2005. godine, financijsko stanje subjekta se postepeno pogoršavalo i 30.06.2005. godine je podnio zahtjev za pravnu zaštitu od potraživanja vjerovnika.~~

Ovaj ugovor zadovoljava definiciju ugovora o financijskoj garanciji iz MRSJS-a 29, osim ako bi izdavalatelj odlučio da s njim postupa kao s ugovorom o osiguranju u skladu s relevantnim međunarodnim ili računovodstvenim standardima svoje zemlje koji uređuju ugovore o osiguranju. U nastavku teksta je dat primjer računovodstvene politike koja je u skladu sa zahtjevima iz MRSJS-a 29 za ugovore o financijskim garancijama iz djelokruga tog standarda.

Analiza

(a) — Na dan 31.12.2004. godine

Sadašnja dužnost proistekla iz prošlog događaja — obavezujući događaj je davanje garancije iz koje proizlazi pravna dužnost.

Odliv resursa u kojima su sadržane ekonomske koristi ili uslužni potencijal pri ispunjavanju dužnosti — Na dan 31.12.2004. godine nije izgledno da će doći do bilo kakvog odliva koristi.

Zaključak

Garanciju treba priznati po fer vrijednosti.

Analiza

(b) — Na dan 31.12.2005. godine

Sadašnja dužnost proistekla iz prošlog događaja — Obavezujući događaj je davanje garancije iz koje proizlazi pravna dužnost.

~~Odliv resursa u kojima su sadržane ekonomske koristi ili uslužni potencijal pri ispunjavanju dužnosti—Na dan 31.12.2005. godine je izgledno da će za potrebe ispunjavanja dužnosti doći do odliva resursa u kojima su sadržane ekonomske koristi ili uslužni potencijal.~~

Zaključak

~~Garanciju naknadno treba mjeriti po većem od (a) najpreciznije procjene dužnosti (vidjeti tačke 22, 31. i 109) i (b) početno priznatog iznosa umanjenog, kada je primjereno, za kumulativnu amortizaciju u skladu s MRSJS-om 9 *Prihodi od transakcija razmjene*.~~

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 21 *Umanjenje vrijednosti imovine koja ne stvara novac*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 2, 9. i 13. te uvodi tačka 82I. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Djelokrug

...

2. Subjekat koji izrađuje i prezentira financijske izvještaje prema obračunskoj računovodstvenoj osnovi dužan je primijeniti ovaj standard pri obračunavanju umanjenja vrijednosti imovine koja ne stvara novac, osim:

- (a) zaliha (vidjeti MRSJS 12 *Zalihe*);
- (b) imovine koja nastaje iz ugovora o građenju (vidjeti MRSJS 11 *Ugovori o građenju*);
- (c) financijske imovine obuhvaćene djelokrugom MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti*, ~~MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~;
- (d) ulaganja u nekretnine koja se mjere pomoću modela fer vrijednosti (vidjeti MRSJS 16 *Ulaganja u nekretnine*);
- (e) [Brisano.]
- (f) [Brisano.]
- (g) druge imovine računovodstveni zahtjevi u pogledu umanjenja vrijednosti za koju su uvršteni u drugi MRSJS.

...

9. Ovaj standard se ne primjenjuje na financijsku imovinu iz djelokruga MRSJS-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija i umanjenje* čije vrijednosti je uređeno MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~.

...

13. Ulaganja u:

- (a) kontrolirane subjekte, kako su definirani MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji*;
- (b) pridružene subjekte, kako su definirani MRSJS-om 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*; i
- (c) zajedničke aranžmane, kako su definirani MRSJS-om 37 *Zajednički aranžmani*

predstavljaju financijsku imovinu koja ne spada u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~. Kada se takva ulaganja klasificiraju kao imovina koja stvara novac, s njima se postupa prema MRSJS-u 26. Kada je ta imovina imovina koja ne stvara novac, s njom se postupa prema ovom standardu.

...

Datum stupanja na snagu

...

82I. _____
MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, 9. i 13. Subjekat je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije.

Potiće se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 23 Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i prijenosi)

Vrše se izmjene i dopune tačaka 43. i 105A. te uvodi tačka 124F. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Mjerenje imovine pri početnom priznavanju

...

43.

U skladu s MRSJS-om 12 *Zalihe*, MRSJS-om 16 *Ulaganja u nekretnine* i MRSJS-om 17 i MRSJS-om 41 *Financijski instrumenti*, imovina stečena kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene se mjeri po njenoj fer vrijednosti na datum sticanja.

...

Zajmovi po povoljnim uslovima

...

105A.

Zajmovi po povoljnim uslovima su zajmovi koje subjekat dobije po uslovima povoljnijim od tržišnih. Dio zajma koji se vraća, zajedno sa svim plaćanjima kamata, smatra se transakcijom razmjene i obračunava u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ *Financijski instrumenti*. ~~Priznavanje i mjerenje~~. Subjekt razmatra da li je eventualna razlika između transakcijske cijene (prihoda od zajma) i fer vrijednosti zajma pri početnom priznavanju (vidjeti MRSJS 41~~MRSJS 29~~) prihod od transakcije koja nije transakcija razmjene koji treba obračunati u skladu s ovim standardom.

...

Datum stupanja na snagu

...

124F.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 43 i 105A. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiće se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 23.

...

Zajmovi po povoljnim uslovima (tačke 105A. i 105B)

...

SP54.

Subjekt prima šest (6) miliona n.j. sredstava od multilateralne razvojne agencije za izgradnju deset (10) škola u narednih pet (5) godina. Sredstva se daju pod sljedećim uslovima:

- ⌚ jedan (1) milion n.j. se ne mora otplatiti, pod uslovom da se škole izgrade;
- ⌚ pet (5) miliona n.j. se moraju otplatiti u sljedećim rokovima
 - prva godina – ne otplaćuje se ni jedan dio glavnice;
 - druga godina – otplaćuje se deset (10) posto glavnice;
 - treća godina – otplaćuje se dvadeset (20) posto glavnice;
 - četvrta godina – otplaćuje se trideset (30) posto glavnice; i

peta godina – otplaćuje se četrdeset (40) posto glavnice;

- ⌚ zaračunava se kamata po stopi od pet (5) posto godišnje tokom trajanja zajma (pod pretpostavkom da se plaća svake godine za prethodnu godinu) dok kamatna stopa za slične zajmove po tržišnim uslovima iznosi deset (10) posto;
- ⌚ u onoj mjeri u kojoj se škole ne izgrade, sredstva se moraju vratiti donatoru (pod pretpostavkom da je donator uspostavio učinkovit sistem praćenja i ranije je zahtijevao povrat neutrošenih sredstava);
- ⌚ subjekat je izgradio sljedeće škole tokom trajanja zajma
prva godina – završena jedna (1) škola;
druga godina – završene tri (3) škole;
treća godina – završeno pet (5) škola; i
četvrta godina – završeno deset (10) škola.

Analiza

Subjektat je praktično primio bespovratna sredstva u iznosu jedan (1) milion n.j. i zajam od pet (5) miliona n.j. (Napomena: Subjektat bi razmatrao da li je jedan milion po svojoj suštini uplata vlasnika ili prihod, a za potrebe ovog primjera se pretpostavlja da je taj milion prihod). Pored toga, primio je dodatnih sedamsto osamdeset i četiri hiljade pet stotina i pedeset (784.550) n.j. bespovratnih sredstava (što je razlika između primitka zajma od 5 miliona n.j. i sadašnje vrijednosti ugovornih novčanih tokova zajma, diskontirana korištenjem tržišne kamatne stope od 10 posto).

Bespovratna sredstva u iznosu od 1 milion n.j. + 784.550 n.j. se obračunavaju u skladu s ovim standardom a zajam i sva pripadajuća ugovorna plaćanja glavnice i kamata u skladu s ~~MRSJS-om 41~~ ~~MRSJS-om 29~~.

1. Pri početnom priznavanju, subjekat priznaje sljedeće:				
Dugovanja		Banka	6.000.000 n.j.	
	Potraživanja	Zajam		4.215.450 n.j.
	Potraživanja	Obaveza		1.784.550 n.j.

2. Prve godine, subjekat priznaje sljedeće:				
Dugovanja		Obaveza	178.455 n.j.	
	Potraživanja	Prihod od transakcija koje nisu transakcije razmjene		178.455 n.j.
(izgrađena 1/10 škola X 1.784.550 n.j.) (Napomena: U ovom primjeru nisu odraženi unosi u dnevnik knjiženja otplate obračunate glavnice i kamate jer se nastojalo ilustrirati priznavanje prihoda proisteklih iz zajmova po povoljnim uslovima. Sveobuhvatni primjeri su dati u sklopu poglavlja „Pokazni primjeri“ u MRSJS-u 41 MRSJS-u 29).				

3. Druge godine, subjekat priznaje sljedeće stavke (pod pretpostavkom da zajam po povoljnim uslovima naknadno mjeri po amortiziranom trošku):				
Dugovanja		Obaveza	356.910 n.j.	
	Potraživanja	Prihod od transakcija koje nisu transakcije razmjene		356.910 n.j.
(izgrađene 3/10 škola X 1.784.500 n.j.-178.455 n.j. već priznatih)				

4. Treće godine, subjekat priznaje sljedeće:				
Dugovanja		Obaveza	356.910 n.j.	
	Potraživanja	Prihod od transakcija koje nisu transakcije razmjene		356.910 n.j.
(izgrađene 5/10 škola X 1.784.550 n.j.-535.365 n.j. već priznatih)				

5. Četvrte godine, subjekat priznaje sljedeće:				
Dugovanja		Obaveza	892.275 n.j.	
	Potraživanja	Prihod od transakcija koje nisu transakcije razmjene		892.275 n.j.
(izgrađene sve škole 1.784.550 n.j.-892.275 n.j.)				
Da je zajam po povoljnim uslovima dat bez uslova, subjekat bi priznao sljedeće kod početnog priznavanja:				
Dugovanja		Banka	6.000.000 n.j.	
	Potraživanja	Zajam		4.215.450 n.j.
	Potraživanja	Prihod od transakcija koje nisu transakcije razmjene		1.784.550 n.j.

Odnos između zahtjeva u pogledu mjerenja iz MRSJS-a 23 i iz MRSJS-a 41

Historijat

SP55.

Fizičko lice u Subjektu X koji kotira na berzi donira Subjektu javnog sektora A 01.01.20X8. godine. Na taj dan, fer vrijednost dionica u Subjektu X iznosi 1.000.000 n.j. a 31.12.20X8. godine 900.000. n.j. Prema sporazumu, Subjektat A je dužan platiti naknadu za prijenos dionica na njegovo ime u iznosu 10.000 n.j.

SP56.

Subjektat X koji kotira na berzi pruža telekomunikacijsku infrastrukturu i srodne usluge građanima. Tokom 20X9. godine, u telekomunikacijskom sektoru je uvedena nova tehnologija koja infrastrukturu i opremu Subjekta X čini gotovo zastarjelom. To je dovelo do trajnog pada vrijednosti kotiranog Subjekta X. Gubitak od umanjenja vrijednosti sa 31.12.20X9. godine je iznosio 700.000 n.j. Subjektat A ulaganja u dionice mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital kada dionice nisu namijenjene trgovanju. Pretpostavlja se da se radi o ugovornom sporazumu, da iz donacije ne proističu nikakve sadašnje dužnosti i da izvještajni period subjekta završava sa 31.12.20X8. godine.

Analiza

SP57.

Subjektat A prima dionice kao donaciju i primjenjuje MRSJS 23 kako bi početno priznao stečene dionice i s njima povezani prihod od transakcije koja nije transakcija razmjene. S obzirom da je, međutim, stekao financijsku imovinu, Subjektat A razmatra zahtjeve u pogledu početnog mjerenja iz MRSJS-a 23 i iz MRSJS-a 41.

SP58.

MRSJS 23 propisuje da se imovina stečena u sklopu transakcija koje nisu transakcije razmjene početno mjeri po fer vrijednosti, dok MRSJS 41 predviđa da se financijska imovina početno mjeri po fer vrijednosti a, zavisno od njihove klasifikacije, uključuju ili ne

uključuju i transakcijski troškovi. S obzirom da politika subjekta predviđa da se ulaganja u dionice mjere po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, transakciji troškovi od 10.000 n.i. se dodaju vrijednosti dionica od 1.000.000 n.i. kod početnog mjerenja.

SP59.

Naredno mjerenje i prestanak priznavanja dionica su obrađeni u MRSJS-u 41. Subjekt ulaganja u dionice mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, što znači da se te dionice mjere po fer vrijednosti a sve kasnije promjene te vrijednosti priznaju u neto imovinu/kapital. Dividende se, međutim, priznaju u suficitu ili u deficitu.

Knjiženja kod početnog priznavanja i datumi izvještavanja su sljedeći:

<u>1. Sticanje dionica kroz donaciju</u>				
<u>Dugovanja</u>		<u>Ulaganje u Subjekt X</u>	<u>1.010.000 n.i.</u>	<u>-</u>
	<u>Potraživanja</u>	<u>Prihod od transakcija koje nisu transakcije razmjene</u>		<u>1.000.000 n.i.</u>
	<u>Potraživanja</u>	<u>Banka (plaćeni troškovi prijenosa)</u>	<u>-</u>	<u>10.000 n.i.</u>

<u>2. Naknadno mjerenje na dan 31.12.20X8. godine</u>				
<u>Dugovanja</u>		<u>Neto imovina/kapital (usklađivanje fer vrijednosti ulaganja)</u>	<u>110.000 n.i.</u>	<u>-</u>
	<u>Potraživanja</u>	<u>Ulaganje u Subjekt X</u>	<u>-</u>	<u>110.000 n.i.</u>

<u>3. Naknadno mjerenje na dan 31.12.20X9. godine</u>				
<u>Dugovanja</u>		<u>Gubitak od umanjenja vrijednosti (neto imovina/kapital)</u>	<u>700.000 n.i.</u>	<u>-</u>
	<u>Potraživanja</u>	<u>Ulaganje u Subjekt X</u>	<u>-</u>	<u>700.000 n.i.</u>

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 26 Umanjenje vrijednosti imovine koja stvara novac

Vrše se izmjene i dopune tačaka 2, 9. i 12, te uводи tačka 126K. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

Djelokrug

...

2.

Subjekti koji izrađuju i prezentiraju financijske izvještaje prema obračunskoj računovodstvenoj osnovi su dužni primijeniti ovaj standard kod obračunavanja umanjenja vrijednosti imovine koja stvara novac, osim:

- (a) zaliha (vidjeti MRSJS 12 Zalihe);
 - (b) imovine nastale iz ugovora o građenju (vidjeti MRSJS 11 Ugovori o građenju);
 - (c) financijske imovine iz djelokruga MRSJS-a 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS-a 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje;~~
 - (d) ...
- ...

9.

Ovaj standard se ne primjenjuje na financijsku imovinu iz djelokruga MRSJS-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*. Umanjenje vrijednosti te imovine je obrađeno u MRSJS-u 41 ~~MRSJS-u 29~~.

...

12. Ulaganja u:

- (a) kontrolirane subjekte, kako su definirani MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji*;
- (b) pridružene subjekte, kako su definirani MRSJS-om 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*; i
- (c) zajedničke aranžmane, kako su definirani MRSJS-om 37 *Zajednički aranžmani*

predstavljaju financijsku imovinu koja nije obuhvaćena djelokrugom MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~. Kada su ta ulaganja, prema svojoj prirodi, imovina koja stvara novac, s njima se postupa u skladu s ovim standardom. Tamo gdje su ona, prema svojoj prirodi, imovina koja ne stvara novac, obračunavaju se prema MRSJS-u 21.

...

Datum stupanja na snagu

...

126K.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2. 9. i 12. Subjektat je dužan primijenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjektat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 2, 3, 4, 9, 10, 14, 28, 36, 47, 48, UP2. i UP55, briše tačka UP63. te uvode tačke 60F, UP63A, UP63B, UP63C, UP63D, UP63E. i UP63F. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

Cilj

...

2.

Principi iz ovog standarda nadopunjuju principe za priznavanje i mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza iz MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti*, ~~MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~ i za objavljivanje informacija o njima iz MRSJS-a 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanje*.

...

Djelokrug

...

3.

Subjekti koji izrađuju i prezentiraju financijske izvještaje prema obračunskoj računovodstvenoj osnovi dužni su primijeniti ovaj standard na sve vrste financijskih instrumenata osim:

- (a) udjela u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima koji se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MRSJS-om 34 *Odvojeni financijski izvještaji* ili MRSJS-om 36 *Ulaganja u pridružene subjekte ili zajedničke poduhvate*. U nekim slučajevima, međutim, MRSJS 34, MRSJS 35 ili MRSJS 36 nalažu ili dopuštaju subjektima da udjele u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima obračunaju služeći se MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~. U tim slučajevima, subjekti su dužni primijeniti zahtjeve ovog standarda. Subjekti ovaj standard primjenjuju i u odnosu na sve derivatne instrumente povezane s kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima;
- (b) prava i obaveza poslodavca prema planovima primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*;

- (c) obaveza proisteklih iz ugovora o osiguranju. Ipak, ovaj standard se primjenjuje na
- (i) derivate ugrađene u ugovore o osiguranju kada MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~ nalaže subjektima da ih obračunavaju zasebno i
 - (ii) ugovore o financijskim garancijama, ako izdavatelj primjenjuje MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~ kod priznavanja i mjerenja ugovora, s tim što će primijeniti relevantne međunarodne ili standarde pojedinačnih zemalja koji se bave ugovorima o osiguranju kada izdavatelj odluči primjenjivati taj standard za njihovo priznavanje i mjerenje.

Pored stavki navedenih pod (i) i (ii), subjekti ovaj standard mogu primjenjivati i na ugovore o osiguranju koji uključuju prijenos financijskog rizika;

- (d) financijskih instrumenata obuhvaćenih djelokrugom međunarodnih, odnosno standarda pojedinačnih zemalja koji se bave ugovorima o osiguranju jer sadrže obilježje diskrecionog učešća. Izdavatelj tih instrumenata je oslobođen od obaveze da na ta obilježja primjenjuje tačke od 13. do 37. i od UP49. do UP60. ovog standarda u pogledu razdvajanja financijskih obaveza i vlasničkih instrumenata. Ti instrumenti, međutim, podliježu svim drugim zahtjevima ovog standarda. Pored toga, ovaj standard se primjenjuje i na derivate ugrađene u te instrumente (vidjeti MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~);
- (e) financijskih instrumenata, ugovora i dužnosti u sklopu transakcija plaćanja zasnovanih na dionicama na koje se primjenjuju relevantni međunarodni ili standardi pojedinačnih zemalja koji uređuju plaćanja zasnovana na dionicama, osim
- (i) ugovora iz djelokruga tačaka 4, 5. i 6. ovog standarda, na koje se primjenjuje ovaj standard; i
 - (ii) tačaka 38. i 39. ovog standarda, koji se primjenjuju na trezorske dionice nabavljene, prodate, izdate ili poništene u vezi s planovima davanja dioničkih opcija zaposlenima, planovima o otkupu dionica za zaposlene i svim drugim aranžmanima koji se tiču plaćanja zasnovanih na dionicama.

4.

Ovaj Standard treba primijeniti i na one ugovore o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke koji se mogu izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno zamjenom financijskih instrumenata, kao da su ugovori financijski instrumenti, osim ugovora koji su zaključeni i nastavljaju se držati radi primanja ili davanja nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja. Ipak, ovaj standard treba primjenjivati na one ugovore za koje subjekat odredi da se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 6. MRSJS-a 41.

...

Definicije pojmova

...

9.

Pojmovi dati u nastavku teksta se u ovom standardu koriste u ovdje navedenim značenjima.

...

Financijska obaveza je svaka obaveza koja predstavlja:

- (a) ugovornu dužnost da se
- (i) drugom subjektu da novac ili druga financijska imovina; ili
 - (ii) s drugim subjektom razmijene financijska imovina ili financijske obaveze pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni po subjekat; ili
- (b) ugovor koji će biti ili bi mogao biti izmiren vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta i koji je
- (i) nederivatni instrument za koji je subjekat dužan ili bi mogao biti dužan isporučiti promjenjiv broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta; odnosno
 - (ii) derivatni instrument, koji će biti ili bi mogao biti izmiren na način koji nije razmjena fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Za ove potrebe, prava, opcije ili varanti za sticanje fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos bilo koje valute su vlasnički instrumenti ako subjekat ta prava, opcije ili varante ponudi srazmjerno svim postojećim vlasnicima iste klase svojih vlastitih nederivatnih vlasničkih instrumenata. Nadalje, za ove potrebe, u vlastite vlasničke instrumente subjekta ne spadaju financijski instrumenti koji su predmet

opcije prodaje klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s tačkama 15. i 16, instrumenti koji subjektu nameću obavezu da drugoj strani preda srazmjeran udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji i koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti prema tačkama 17. i 18, kao ni instrumenti koji predstavljaju ugovore o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Izuzeto od navedenog, instrument koji zadovoljava definiciju financijske obaveze se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uslove iz tačaka 15. i 16, odnosno tačaka 17. i 18.

10.

Sljedeći pojmovi su definirani tačkom 9. MRSJS-a 41, odnosno tačkom 10. MRSJS-a 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje, i u ovom standardu se koriste u značenjima koja su navedena u tim standardima ~~tom standardu~~.

- ⌚ amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obaveze;
- ⊕ ~~financijska imovina raspoloživa za prodaju;~~
- ⌚ prestanak priznavanja;
- ⌚ derivatni instrument;
- ⌚ metoda efektivne kamate;
- ⌚ ugovor o financijskoj garanciji;
- ⌚ ~~financijska imovina ili financijska~~ obaveza po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit;
- ⌚ čvrsta obaveza;
- ⌚ predviđena transakcija;
- ⌚ djelotvornost zaštite od rizika;
- ⌚ zaštićena stavka;
- ⌚ instrument zaštite od rizika;
- ⊕ ~~ulaganja koja se drže do dospijeća;~~
- ⊕ ~~zajmovi i potraživanja;~~
- ⌚ namijenjeno trgovanju;
- ⌚ redovna kupovina ili prodaja;
- ⌚ transakcijski troškovi.

...

14.

Kada izdavalatelj koristi definicije iz tačke 9. kako bi utvrdio da li je neki financijski instrument vlasnički instrument a ne financijska obaveza, taj instrument se smatra vlasničkim instrumentom onda i samo onda kada ispunjava i uslove pod (a) i uslove pod (b), tačnije:

- (a) instrument ne uključuje nikakvu ugovornu obavezu
 - (i) davanja novca ili druge financijske imovine drugom subjektu; niti
 - (ii) razmjene financijske imovine ili financijskih obaveza s drugim subjektom pod uslovima koji su potencijalno nepovoljni za izdavalatelja;
- (b) ako će instrument biti ili bi mogao biti izmiren u vlastitim vlasničkim instrumentima izdavalatelja, on je
 - (i) nederivatni instrument, koji ne sadrži ugovornu dužnost da izdavalatelj isporuči promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata; ili
 - (ii) derivatni instrument koji će se izmiriti samo tako što izdavalatelj razmijeni fiksni iznos novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata. Za ove potrebe, prava, opcije ili varanti za sticanje fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos bilo koje valute predstavljaju vlasničke instrumente ako subjekat ta prava, opcije ili varante ponudi srazmjerno svim postojećim vlasnicima iste klase svojih vlastitih nederivatnih vlasničkih instrumenata. Nadalje, za ove potrebe, u vlastite vlasničke instrumente izdavalatelja ne spadaju instrumenti koji imaju sva obilježja i ispunjavaju uslove opisane u tačkama 15. i 16, odnosno tačkama 17. i 18, niti instrumenti koji su ugovori o budućem primanju ili davanju vlastitih vlasničkih instrumenata izdavalatelja.

Ugovorna dužnost, uključujući i onu koja proističe iz derivatnog financijskog instrumenta, koja dovede ili može dovesti do budućeg primanja ili davanja vlastitih vlasničkih instrumenata izdavatelja, ali ne ispunjava uslove navedene pod (a) i (b) nije vlasnički instrument. Kao izuzetak, instrument koji zadovoljava definiciju financijske obaveze se klasificira kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uslove iz tačaka 15. i 16, odnosno 17. i 18.

...

28.

Izuzetom okolnosti opisanih u tačkama 15. i 16., odnosno 17. i 18, iz ugovora koji uključuje dužnost subjekta da kupi vlasničke financijske instrumente za novac ili drugu financijski imovinu nastaje financijska obaveza u sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa (na primjer, u sadašnjoj vrijednosti cijene terminskog ugovora o otkupu, cijene izvršenja opcije ili drugog iznosa otkupa). To je slučaj čak i ako je ugovor sam po sebi vlasnički instrument. Primjer toga je dužnost subjekta prema terminskom ugovoru da kupi vlastite vlasničke instrumente za novac. ~~Kada se ta financijska obaveza se početno priznaje po sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa i u skladu sa MRSJS-om 29, njena fer vrijednost (sadašnja vrijednost iznosa otkupa) reklasificira se iz neto imovine/kapitala. Ona se naknadno mjeri u skladu s MRSJS-om 41. MRSJS-om 29. Ako ugovor istekne bez isporuke, knjigovodstvena vrijednost financijske obaveze se reklasificira u neto imovinu/kapital. Iz dužnosti subjekta prema ugovoru da kupi vlastite vlasničke instrumente nastaje financijska obaveza za sadašnju vrijednost iznosa otkupa čak i ako dužnost kupovine zavisi od toga da li će druga ugovorna strana iskoristiti pravo otkupa (poput pisane opcije prodaje kojom se drugoj ugovornoj strani daje pravo da proda vlastite vlasničke instrumente subjekta subjektu po fiksnoj cijeni).~~

...

36.

~~MRSJS 41. MRSJS 29~~ uređuje mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza. Vlasnički instrumenti su instrumenti kojima se dokazuje preostali udio u imovini subjekta nakon odbitka svih njegovih obaveza. U skladu s tim, kada se početna knjigovodstvena vrijednost složenog financijskog instrumenta raspoređuje na njegove komponente, komponenti neto imovine/kapitala se pripisuje iznos koji ostane nakon što se od fer vrijednosti instrumenta kao cjeline odbije zasebno utvrđeni iznos komponente obaveze. Vrijednost svakog obilježja derivatnog instrumenta (kao što je opcija kupovine) ugrađenog u složeni financijski instrument se uvrštava u komponentu obaveza, osim kada je dio komponente neto imovine/kapitala (poput opcije konverzije kapitala). Zbir knjigovodstvenih vrijednosti određenih za komponente obaveza i neto imovine/kapitala pri početnom priznavanju uvijek mora biti jednak fer vrijednosti koja bi se pripisala instrumentu kao cjelini. Iz odvojenog početnog priznavanja komponenti instrumenta ne nastaje nikakav dobitak niti gubitak.

...

Prebijanje financijske imovine i financijske obaveze (vidjeti i tačke od UP63A. do UP63F, te tačku UP64)

47.

Financijska imovina i financijska obaveza se prebijaju i neto iznos prezentira u izvještaju o financijskom položaju onda i samo onda kada subjekat:

- (a) trenutno ima zakonski utjerivo pravo na prebijanje priznatih iznosa; i
- (b) namjerava bilo izvršiti izmirenje na neto osnovi ili istovremeno realizirati imovinu i izmiriti obavezu.

Pri obračunavanju prijenosa financijske imovine koja ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja, subjekat ne prebija prenesenu imovinu i pripadajuću obavezu (vidjeti tačku 33. 38. ~~MRSJS-a 41~~ MRSJS-a 29).

48.

Ovaj standard nalaže da se financijska imovina i financijske obaveze prezentiraju na neto osnovi onda kada to odražava očekivane buduće novčane tokove subjekta od izmirivanja dva ili više zasebnih financijskih instrumenata. Kada ima pravo da primi ili plati samo jedan neto iznos i namjerava to i učiniti, subjekat, u suštini, ima samo jednu stavku financijske imovine, odnosno samo jednu financijsku obavezu. U drugačijim okolnostima, financijska imovina i financijske obaveze se prezentiraju odvojeno jedne od drugih u skladu s njihovim karakteristikama kao resursi, odnosno dužnosti subjekta. Subjekt objavljuje informacije koje se zahtijevaju tačkama od 17B. do 17E. MRSJS-a 30 za priznate financijske instrumente koji su obuhvaćeni djelokrugom tačke 17A. MRSJS-a 30.

...

Datum stupanja na snagu

...

60F.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, 3, 4, 9, 10, 14, 28, 36, 47, 48, UP2. i UP55, brisana tačka UP63. te uvedene tačke UP63A, UP63B, UP63C, UP63D, UP63E. i UP63F. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije.

Potiče se i njihova ranija primjena. Ako predmetne izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 28.

...

UP2.

Ovim standardom se ne uređuje priznavanje niti mjerenje finansijskih instrumenata. Zahtjevi u pogledu priznavanja i mjerenja finansijske imovine i finansijskih obaveza dati su u MRSJS-u 41 ~~MRSJS-u 29~~.

...

Složeni finansijski instrumenti (tačke od 33. do 37)

UP55.

Tačka 33. se primjenjuje samo na izdavatelje nederivatnih složenih finansijskih instrumenata. U njoj složeni finansijski instrumenti nisu obrađeni sa stajališta imatelja. Klasifikacija i mjerenje finansijske imovine koja predstavlja složene finansijske instrumente ~~Odvajanje ugrađenih derivata sa stanovišta imatelja složenih finansijskih instrumenata koji sadrže obilježja i dužničkih i vlasničkih instrumenata je uređeno~~ uređeni su MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~.

...

Prebijanje finansijske imovine i finansijske obaveze (tačke od 47. do 55)

UP63.

~~Da bi smio prebiti finansijsku imovinu i finansijsku obavezu, subjekat mora imati trenutno utjerivo zakonsko pravo na prebijanje priznatih iznosa. Subjekt može imati uslovna prava na prebijanje priznatih iznosa, kao što su prava prema osnovnom ugovoru o netiranju ili određeni vidovi neregresnih dugovanja, ali takva prava postaju utjeriva samo u slučaju nastanka nekog budućeg događaja, što je obično neizmirivanje obaveza druge ugovorne strane. Prema tome, takav sporazum ne ispunjava uslove za prebijanje.~~

Kriterij da subjekat „trenutno ima zakonski utjerivo pravo na prebijanje priznatih iznosa“ (podtačka (a) tačke 47)

UP63A.

Pravo na prebijanje može biti trenutno raspoloživo ili uslovljeno nekim budućim događajem (na primjer, pravo se može aktivirati ili iskoristiti samo po nastanku nekog budućeg događaja kao što je neizmirivanje obaveza, nesolventnost ili stečaj neke od drugih ugovornih strana). Čak i kada nije uslovljeno nekim budućim događajem, pravo na prebijanje može biti zakonski utjerivo samo u toku redovnog poslovanja ili u slučaju neizmirivanja obaveza, odnosno u slučaju nesolventnosti ili stečaja jedne ili svih drugih ugovornih strana.

UP63B.

Da bi zadovoljio kriterij iz podtačke (a) tačke 47, subjekat mora trenutno imati zakonski utjerivo pravo na prebijanje. To znači da pravo na prebijanje:

- (a) ne smije biti uslovljeno nekim budućim događajem; i
- (b) mora biti zakonski utjerivo u svim sljedećim okolnostima
 - (i) u toku redovnog poslovanja;
 - (ii) u slučaju neizmirivanja obaveza; i
 - (iii) u slučaju nesolventnosti ili stečaja
subjekta i svih drugih ugovornih strana.

UP63C.

Priroda i obim prava na prebijanje, uključujući sve uslove povezane s njegovim korištenjem, kao i to da li bi nastavilo postojati u slučaju neizmirivanja obaveza, nesolventnosti ili stečaja, mogu se razlikovati od jedne do druge jurisdikcije. Prema tome, ne smije se pretpostaviti da je pravo na prebijanje automatski raspoloživo izvan toka redovnog poslovanja. Na primjer, pravni propisi o stečaju ili nesolventnosti neke jurisdikcije mogu zabranjivati ili ograničavati pravo na prebijanje u slučaju stečaja ili nesolventnosti pod određenim okolnostima.

UP63D.

Potrebno je razmotriti pravne propise koji se primjenjuju na odnose između strana (kao što su odredbe ugovora, zakoni koji uređuju datu vrstu ugovora, odnosno zakoni o neizmirenju obaveza, nesolventnosti ili stečaju koji se primjenjuju na ugovorne strane) kako bi se utvrdilo da li je pravo na prebijanje zakonski utjerivo u toku redovnog poslovanja, u slučaju neizmirenja obaveza i u slučaju nesolventnosti ili stečaja subjekta i svih drugih ugovornih strana (kao što je navedeno u podtački (b) tačke UP63B).

Kriterij da subjekat „namjerava bilo izvršiti izmirenje na neto osnovi ili istovremeno realizirati imovinu i izmiriti obavezu“ (podtačka (b) tačke 47)

UP63E.

Da bi ispunio kriterij iz podtačke (b) tačke 47, subjekat mora imati namjeru da bilo izvrši izmirenje na neto osnovi ili da istovremeno realizira imovinu i izmiri obavezu. Čak i kada ima pravo izvršiti neto izmirenje, subjekat se svejedno može odlučiti da odvojeno realizira imovinu i izmiri obavezu.

UP63F.

Ako može izmiriti iznose na takav način da ishod, u suštini, bude jednak neto izmirenju, subjekat ispunjava kriterij za izmirenje na neto osnovi iz podtačke (b) tačke 47. To će se desiti onda i samo onda kada mehanizam izmirenja u bruto vrijednosti ima obilježja koja bilo otklanjaju ili za posljedicu imaju beznačajan kreditni i rizik likvidnosti i kojima se potraživanja i plaćanja obrađuje u jedinstvenom procesu ili ciklusu izmirenja. Primjera radi, kriterij o izmirenju na neto osnovi iz podtačke (b) tačke 47. bi ispunio sistem izmirenja u bruto vrijednosti koji ima sve sljedeće karakteristike:

- (a) finansijska imovina i finansijske obaveze koje ispunjavaju uslove za prebijanje istovremeno ulaze u proces obrade;
- (b) jednom kad finansijska imovina i finansijske obaveze uđu u proces obrade, strane se obavezuju da će ispuniti obavezu izmirenja;
- (c) ne postoji mogućnost da se novčani tokovi koji proističu iz predmetne imovine i obaveza promijene nakon što su ušli u proces obrade (osim u slučaju da obrada bude neuspješna – vidjeti podtačku (d) u nastavku teksta);
- (d) imovina i obaveze koje su osigurane vrijednosnim papirima kao kolateralom se izmiruju prijenosom vrijednosnih papira ili sličnim sistemom (poput isporuke po plaćanju), tako da, ako prijenos vrijednosnih papira bude neuspješan i obrada pripadajućih potraživanja, odnosno plaćanja za koje su vrijednosni papiri kolateral će biti neuspješna (i obratno);
- (e) sve neuspjele transakcije, kako su navedene u podtački (d), će ponovo ući u obradu sve dok se ne izmire;
- (f) izmirenje se provodi putem iste institucije za izmirenje (na primjer, banke za izmirenje, centralne banke ili centralne agencije za polaganje vrijednosnih papira); i
- (g) postoji dnevna kreditna pogodnost koja omogućava dopušteno prekoračenje u iznosima dovoljnim za obradu plaćanja na datum izmirenja za svaku od strana i praktično je sigurno da će ta dnevna kreditna pogodnost biti ispoštovana po zahtjevu.

...

Vrše se izmjene i dopune tačaka B19. i B21. u Dodatku B, koje sada glase kao što je navedeno u nastavku teksta.

...

Dodatak B. Udjeli članova u zadružnim subjektima i slični instrumenti

...

Prije izmjene osnivačkog akta

B19.

Udjeli članova iznad praga otkupa su finansijske obaveze. Zadružni subjekat tu finansijsku obavezu mjeri po fer vrijednosti pri početnom priznavanju. S obzirom da se ti udjeli mogu otkupiti po viđenju, zadružni subjekat fer vrijednost takvih finansijskih obaveza mjeri u skladu s tačkom 68. MRSJS-a 41 utvrđuje kako nalaže tačka 52. MRSJS-a 29, koja navodi da „fer vrijednost finansijske obaveze s obilježjem plaćanja po viđenju (kao što je depozit po viđenju) ne smije biti niža od iznosa koji se plaća po viđenju“. U skladu s tim, zadružni subjekat kao finansijsku obavezu klasificira najveći iznos koji se prema odredbama o otkupu može platiti po viđenju.

...

Nakon izmjene osnivačkog akta

B21.

Nakon izmjene njegovog osnivačkog akta, od zadružnog subjekta se sada može zatražiti da otkupi najviše 25 posto svojih dionica koje su u opticaju ili najviše 50.000 dionica po 20 n.j. svaka. U skladu s tim, 01.01.20X3. godine, zadružni subjekat klasificira kao financijske obaveze iznos od 1.000.000 n.j., što je najveći iznos koji se prema odredbama o otkupu može platiti po viđenju, kako je utvrđen u skladu s tačkom ~~68. MRSJS-a 41~~ ~~52. MRSJS-a 28~~. On, stoga, 01.01.20X3. godine, prenosi 200.000 n.j. iz neto imovine/kapitala u financijske obaveze, ostavljajući 2.000.000 n.j. klasificirano kao vlasnički instrumenti. U ovom primjeru, subjekat ne priznaje dobitak, odnosno gubitak po osnovu datog prijenosa.

...

Osnove za donošenje zaključaka

Ove osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 28.

...

Djelokrug

OZ5.

Ugovori o osiguranju uopće nisu obuhvaćeni djelokrugom MRS-a 32, osim ugovora o financijskim garancijama kod kojih izdavatelj primjenjuje ~~MSFI 9 Financijski instrumenti~~ ~~MRS 39 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje~~ na priznavanje i mjerenje takvih ugovora. I iz djelokruga MRSJS-a 28 su isključeni svi ugovori o osiguranju, s tim što:

- 🕒 ugovore o financijskim garancijama treba obračunavati kao financijske instrumente, osim kada se subjekat odluči da ih obračunava u skladu s relevantnim međunarodnim ili računovodstvenim standardima svoje zemlje koji uređuju ugovore o osiguranju; a
- 🕒 ugovore koji su ugovori o osiguranju, ali uključuju prijenos financijskog rizika se mogu obračunavati kao financijski instrumenti u skladu s MRSJS-om 28, ~~MRSJS-om 29~~ i MRSJS-om 30 i MRSJS-om 41.

...

Pokazni primjeri

Ovi primjeri prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 28.

Obračunavanje ugovora o vlasničkim instrumentima subjekta

PP1.

Narednim primjerima se ilustrira primjena tačaka od 13. do 32. MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ na obračunavanje ugovora s vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta. Sve novčane vrijednosti u primjerima su izražene u „novčanim jedinicama“ (skr. n.j.).

...

PP5.

Pretpostavimo da je činjenično stanje isto kao i pod (a), osim što će se izmirenje izvršiti isplatom fiksnog iznosa novca i primanjem fiksnog broja dionica Subjekta A. Slično kao i pod (a) i (b), cijena po dionici koju će Subjekt A platiti u godini dana je fiksna i iznosi 104 n.j. U skladu s tim, Subjekt A ima obavezu Subjektu B isplatiti 104.000 n.j. u novcu (104 n.j.×1.000) a Subjekt B ima obavezu Subjektu A predati 1.000 dionica Subjekta A koje su u opticaju u godini dana. Subjekt A unosi sljedeće u dnevnik knjiženja:

01.02.20X2. godine

Dugovanja		Neto imovina/kapital	100.000 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		100.000 n.j.
Knjiženje obaveze da se u godini dana isplati 104.000 n.j. po sadašnjoj vrijednosti od 100.000 n.j. diskontirano po odgovarajućoj kamatnoj stopi (vidjeti tačku <u>UP115. MRSJS-a 41</u> UP82. MRSJS-a 29).				

31.12.20X2. godine

Dugovanja		Rashod po osnovu kamate	3.660 n.j.	
-----------	--	-------------------------	------------	--

	Potraživanja	Obaveza		3.660 n.j.
Obračunavanje kamate na obavezu za otkupnu vrijednost dionica primjenom metode efektivne kamate.				

31.01.20X3. godine

Dugovanja		Rashod po osnovu kamate	340 n.j.	
	Potraživanja	Obaveza		340 n.j.
Obračunavanje kamate na obavezu za otkupnu vrijednost dionica primjenom metode efektivne kamate.				

Subjekt A isplaćuje 104.000 n.j. u novcu Subjektu B a Subjekt B Subjektu A dostavlja 1.000 dionica Subjekta A.

Dugovanja		Obaveza	104.000 n.j.	
	Potraživanja	Novac		104.000 n.j.
Knjiženje izmirenja obaveze otkupa vlastitih dionica Subjekta A za novac.				

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 2, 9, 10, 80, 98, 99, 101, 102, 107, 108, 109, 111, 112, 113, UP128, UP157. i UP161, brišu tačke 1, 3, 4, 5, 6, tačke od 11. do 79, tačka 88, tačke od UP1. do UP126. i tačka UP129, te uvode tačke 125H. i UP156A.

Cilj

1.
Cilj ovog standarda je da uspostavi principe za priznavanje i mjerenje financijske imovine, financijskih obaveza i određenih ugovora o kupovini ili prodaji financijskih stavki. Zahtjevi u vezi sa prezentiranjem informacija o financijskim instrumentima su dati u MRSJS-u 28, *Financijski instrumenti: Prezentacija*, dok su zahtjevi u pogledu objavljivanja informacija o financijskim instrumentima uređeni MRSJS-om 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanje*.

Djelokrug

2.
Ovaj standard trebaju primjenjivati svi subjekti na sve vrste financijskih instrumenata financijske instrumente iz djelokruga MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti* ako i u mjeri u kojoj, osim:

- (a) MRSJS 41 dopušta da se primjenjuju zahtjevi u vezi s računovodstvom zaštite od rizika iz ovog standarda; i onih udjela u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima koji se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 34 *Odvojeni financijski izvještaji*, MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji* ili MRSJS-om 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*. U nekim slučajevima, međutim, MRSJS 34, MRSJS 35 ili MRSJS 36 nalaže ili dopušta subjektu da udjele u kontroliranom subjektu, pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu obračuna u skladu s nekim ili svim zahtjevima ovog standarda. Subjekti su ovaj standard dužni primjenjivati i na derivate na udio u kontroliranom subjektu, pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu osim kada ti derivati ne zadovoljavaju definiciju vlasničkog instrumenta subjekta iz MRSJS-a 28;
- (b) dati financijski instrument čini dio odnosa zaštite od rizika koji zadovoljava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika u skladu s ovim standardom, prava i obaveza po osnovu najmovi na koja se primjenjuje MRSJS 13 *Najmovi*. Ipak;

- (i) — ~~potraživanja po osnovu najмова koja priznaje najmodavac podliježu odredbama ovog standarda u pogledu prestanka priznavanja i umanjenja vrijednosti (vidjeti tačke od 17. do 39, 67, 68 i 72, kao i tačke UP51, UP67. i tačke od UP117. do UP126. Dodatka A);~~
- (ii) — ~~potraživanja po osnovu finansijskih najмова koja priznaje najmoprimac podliježu odredbama ovog standarda u vezi s prestankom priznavanja (vidjeti tačke od 41. do 44, kao i tačke od UP72. do UP80. Dodatka A); a~~
- (iii) — ~~derivati koji su ugrađeni u najmove podliježu zahtjevima ovog standarda koji se tiču ugrađenih derivata (vidjeti tačke od 11. do 15, kao i tačke od UP40. do UP46. Dodatka A);~~
- (c) — ~~prava i obaveza poslodavaca prema planovima primanja zaposlenih, na koja se primjenjuje MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*;~~
- (d) — ~~finansijskih instrumenata koje je izdao subjekat i koji zadovoljavaju definiciju vlasničkog instrumenta iz MRSJS-a 28 (uključujući opcije i *warrante*) ili koji se trebaju klasificirati kao vlasnički instrument u skladu s tačkama 15. i 16, odnosno tačkama 17. i 18. MRSJS-a 28. Imatelj takvih vlasničkih instrumenata, međutim, dužan je primjenjivati ovaj standard na njih, osim kada su obuhvaćeni izuzećem iz podtačke (a);-~~
- (e) — ~~prava i obaveza koje nastaju iz-~~
 - (i) — ~~ugovora o osiguranju, osim prava i obaveza izdavatelja koja nastaju iz ugovora o osiguranju koji zadovoljavaju definiciju ugovora o finansijskoj garanciji iz tačke 10; ili-~~
 - (ii) — ~~ugovora koji su obuhvaćeni djelokrugom relevantnih međunarodnih ili računovodstvenih standarda pojedinačnih zemalja koji uređuju ugovore o osiguranju jer imaju obilježja diskrecionog učešća.~~

Ovaj standard se primjenjuje na derivate koji su ugrađeni u ugovor o osiguranju ako derivat sam po sebi nije ugovor o osiguranju (vidjeti tačke od 11. do 15. ovog standarda, kao i tačke od UP40. do UP46. njegovog Dodatka A). Subjekt primjenjuje ovaj standard na ugovore o finansijskim garancijama, ali relevantne međunarodne ili računovodstvene standarde svoje zemlje koji uređuju ugovore o osiguranju kada izdavatelj ugovora odabere da primjenjuje te standarde za njihovo priznavanje i mjerenje. Uz uvažavanje odredbi stavke (i), subjekat ovaj standard može primjenjivati i na druge ugovore o osiguranju koji uključuju prijenos finansijskog rizika;
- (f) — ~~svih terminskih ugovora između sticatelja i prodavača o kupovini ili prodaji stečenog poslovanja koje će nastati iz kombinacije u javnom sektoru na neki budući datum sticanja. Trajanje terminskog ugovora ne bi trebalo prelaziti razuman period koji je obično potreban da se pribave sva neophodna odobrenja i završi transakcija;~~
- (g) — ~~preuzetih obaveza davanja zajma/kredita, osim obaveza opisanih u tački 4. Strana koja se obaveže dati zajam, međutim, mora primjenjivati MRSJS 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina* na one preuzete obaveze davanja zajma koje ne spadaju u djelokrug ovog standarda. Sve preuzete obaveze davanja zajma, međutim, podliježu odredbama ovog standarda o prestanku priznavanja (vidjeti tačke od 17. do 44, kao i tačke od UP51. do UP80. Dodatka A);~~
- (h) — ~~finansijskih instrumenata, ugovora i dužnosti prema transakcijama plaćanja zasnovanih na dionicama, na koje se primjenjuju relevantni međunarodni ili računovodstveni standardi pojedinačnih zemalja koji uređuju takva plaćanja, osim ugovora iz djelokruga tačaka 4, 5. i 6. ovog standarda na koje se primjenjuje ovaj standard;~~
- (i) — ~~prava na plaćanja za nadoknadu troškova koje je subjekat morao napraviti kako bi izmirio obavezu, koje priznaje kao rezerviranja u skladu s MRSJS-om 19 ili za koje je, u ranijem periodu, priznao rezerviranje u skladu s MRSJS-om 19;-~~
- (j) — ~~početnog priznavanja i početnog mjerenja prava i obaveza koji nastaju iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene, na koje se primjenjuje MRSJS 23 *Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i prijenosi)*); i~~
- (k) — ~~prava i obaveza prema sporazumima o koncesijama za usluge, na koje se primjenjuje MRSJS 32 *Sporazumi o koncesijama za usluge: Davatelj koncesije*. Ipak, finansijske obaveze koje davatelj koncesije priznaje prema modelu finansijske obaveze podliježu odredbama ovog standarda o prestanku priznavanja (vidjeti tačke od 41. do 44, kao i tačke od UP72. do UP80. Dodatka A).~~

3. Sjedeće preuzete obaveze davanja zajma spadaju u djelokrug ovog standarda:

- (a) — ~~preuzete obaveze davanja zajma koje subjekat odredi kao finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Subjekt koji je ranije prodavao imovinu nastalu iz preuzetih obaveza davanja zajma kratko nakon njenog nastanka dužan je primjenjivati ovaj standard na sve preuzete obaveze davanja zajma iz iste klase;~~

- ~~(b) — preuzete obaveze davanja zajma koje se mogu izmiriti neto u novcu ili davanjem, odnosno izdavanjem drugog financijskog instrumenta. Te obaveze su derivati. Za preuzetu obavezu davanja zajma se ne smatra da se izmiruje u neto vrijednosti samo zato što se zajam otplaćuje u ratama (poput hipotekarnog kredita za građenje koji se otplaćuje u ratama kako gradnja napreduje); i~~
- ~~(c) — preuzete obaveze davanja zajma po nižoj kamatnoj stopi od tržišne. Podtačkom (d) tačke 49. propisuje se naknadno mjerenje obaveza koje proističu iz takvih preuzetih obaveza davanja zajma.~~

4.

~~Ovaj standard se primjenjuje na one ugovore o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke koji se mogu izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata, kao da su ugovori financijski instrumenti, osim ugovora koji su sklopljeni i nastavljaju se držati radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja.~~

5.

~~Ugovor o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke se može izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata na više načina, uključujući to:~~

- ~~(a) — kada uslovi ugovora dopuštaju bilo kojoj od strana da ga izmiri neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata;—~~
- ~~(b) — kada mogućnost izmirenja neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata nije eksplicitno uređena uslovima ugovora, ali subjekat ima praksu izmirivanja sličnih ugovora neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata (bilo sa drugom ugovornom stranom, stupanjem u ugovore o prebijanju ili prodajom ugovora prije njihovog provođenja ili isteka);—~~
- ~~(c) — kada, za slične ugovore, subjekat ima praksu da preuzme isporuku predmeta ugovora i proda ga u kratkom roku nakon isporuke radi ostvarenja dobiti od kratkoročnih promjena cijene ili od posredničke marže. i~~
- ~~(d) — kada je nefinancijsku stavku koja je predmet ugovora u svakom trenutku moguće zamijeniti za novac.—~~

~~Ugovor na koji se ne odnose podtačke (b) ili (c) se ne sklapa radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja i, prema tome, spada u djelokrug ovog standarda. Drugi ugovori za koje važi tačka 4. se procjenjuju kako bi se utvrdilo da li su sklopljeni i nastavljaju se držati radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja i da li, dakle, spadaju u djelokrug ovog standarda.~~

6.

~~Pisana opcija kupovine ili prodaje nefinancijske stavke koja se može izmiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom, odnosno razmjenom financijskih instrumenata u skladu s podtačkama (a) i (d) tačke 5. spada u djelokrug ovog standarda. Takav ugovor se ne može sklopiti radi primanja ili isporuke nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja.~~

...

Definicije pojmova

9.

Pojmovi definirani u MRSJS-u 28 i MRSJS-u 41 se u ovom standardu koriste u značenjima iz tačke 9. MRSJS-a 28 i tačke 9. MRSJS-a 41. MRSJS 28 i MRSJS 41 daju definicije sljedećih pojmova:

- ⌚ amortizirani trošak financijske imovine i financijske obaveze;
- ⌚ prestanak priznavanja;
- ⌚ derivatni instrument;
- ⌚ metoda efektivne kamate;
- ⌚ efektivna kamatna stopa;
- ⌚ vlasnički instrument;
- ⌚ financijska imovina;
- ⌚ financijski instrument;
- ⌚ financijska obaveza;
- ⌚ čvrsta obaveza;

⌚ predviđena transakcija;

kao i uputstva za primjenu tih definicija.

10.

Pojmovi dati u nastavku teksta se u ovom standardu koriste u ovdje navedenim značenjima.

Definicija derivatnog instrumenta

Derivatni instrument/derivat je financijski instrument ili drugi ugovor iz djelokruga ovog standarda (vidjeti tačke od 2. do 6) koji ima sve tri (3) sljedeće karakteristike:

- (a) — njegova vrijednost se mijenja u odgovoru na promjene određene kamatne stope, cijene financijskog instrumenta, cijene robe, deviznog kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, odnosno druge varijable, pod uslovom da, u slučaju nefinancijske varijable, ta varijabla nije svojstvena jednoj od ugovornih strana (poznata i kao „osnovna varijabla“);
- (b) — ne zahtijeva nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora; i
- (c) — izmiruje se na neki budući datum.

Definicije četiri (4) kategorije financijskih instrumenata

Financijska imovina ili financijska obaveza po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit je financijska imovina ili financijska obaveza koja ispunjava bilo koji od sljedećih uslova:

- (a) — ~~klasificira se kao namijenjena trgovanju. Financijska imovina ili financijska obaveza se klasificira kao namijenjena trgovanju kada je~~
 - (i) — ~~stečena ili nastala prvenstveno radi prodaje ili ponovnog otkupa u kratkom roku;~~
 - (ii) — ~~kod početnog priznavanja dio portfelja određenih financijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom stvarnom obrascu kratkoročnih ostvarivanja dobiti; ili je~~
 - (iii) — ~~derivatni instrument (osim derivata koji je ugovor o financijskoj garanciji ili označen i djelotvoran kao instrument zaštite od rizika);~~
- (b) — ~~nakon početnog priznavanja, subjekat je određuje za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Subjekat takvo određivanje smije koristiti samo kada to dopušta tačka 13, odnosno kada se na taj način dolazi do relevantnijih informacija jer se time~~
 - (i) — ~~otklanja ili značajno umanjuje nedosljednost u mjerenju ili u priznavanju (koja se naziva još i „računovodstvena neusklađenost“) koja bi u protivnom nastala iz mjerenja imovine ili obaveza, odnosno iz priznavanja dobitaka i gubitaka od te imovine ili obaveza na različitim osnovama; ili~~
 - (ii) — ~~grupom financijske imovine, financijskih obaveza ili oboga upravlja i njeni rezultati se ocjenjuju na osnovu fer vrijednosti, u skladu s dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima ili dokumentiranom strategijom ulaganja, a informacije o grupi se na toj osnovi interno prosljeđuju ključnom upravljačkom osoblju (kako je definirano MRSJS-om 20 Objavljivanja povezanih strana), kao što su upravni odbor i generalni direktor subjekta.~~

Tačke 11, 12, 13. i UP4. MRSJS-a 30 zahtijevaju od subjekta objavljivanja o financijskoj imovini i financijskim obavezama koje je odredio u kategoriju iskazivanja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, uključujući način na koji je zadovoljio navedene uslove. Za instrumente koji ispunjavaju uslove iz stavke (ii), ta objavljivanja moraju uključivati i narativni opis kako je određivanje u kategoriju iskazivanja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s dokumentiranom strategijom upravljanja rizika ili dokumentiranom strategijom ulaganja subjekta.

Ulaganja u vlasničke instrumente za koje ne postoji kotirana tržišna cijena na aktivnom tržištu i čiju fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti (vidjeti podtačku (c) tačke 48, te tačke UP113. i UP114. Dodatka A) se ne određuju u kategoriju iskazivanja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Treba imati na umu da se tačke 50, 51, 52, te tačke od UP101. do UP115. Dodatka A, koje propisuju zahtjeve za utvrđivanje pouzdanog mjerenja fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obaveze, primjenjuju jednako na sve stavke koje se mjere po fer vrijednosti, bilo zato što su određene kao takve ili iz nekog drugog razloga, odnosno čija fer vrijednost se objavljuje.

Ulaganja koja se drže do dospijeca su nederivatna financijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijecom koju subjekat ima pozitivnu namjeru i mogućnost držati do dospijeca (vidjeti tačke od UP29. do UP38. Dodatka A), osim:

- (a) — ulaganja koja subjekat nakon početnog priznavanja odredi za iskazivanje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit;
- (b) — ulaganja koja subjekat odredi kao raspoloživa za prodaju; i
- (c) — ulaganja koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Subjekt ne smije klasificirati financijsku imovinu u imovinu koja se drži do dospijeca ako je, u tekućoj ili u prethodne dvije financijske godine, prije dospijeca prodao ili reklasificirao više od beznačajnog iznosa ulaganja koja se drže do dospijeca (više od beznačajnog u odnosu na ukupan iznos ulaganja koja se drže do dospijeca), osim ako se radilo o prodaji ili reklasifikaciji koja:

- (a) — je tako blizu datuma dospijeca ili datuma poziva na prodaju financijske imovine (na primjer, manje od tri mjeseca do dospijeca) da promjene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan učinak na fer vrijednost financijske imovine;
- (b) — se desi nakon što je subjekat naplatio suštinski svu izvornu glavnicu financijske imovine prema redovnim rokovima ili kao prijevremena plaćanja; ili
- (c) — se može pripisati izoliranom događaju koji je izvan kontrole subjekta, koji se ne ponavlja i koji subjekat, razumno uzevši, nije mogao predvidjeti.

Zajmovi i potraživanja su nederivatna financijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotira na aktivnom tržištu, osim one:

- (a) — koju subjekat namjerava prodati odmah ili u doglednoj budućnosti, koja će biti klasificirana u imovinu namijenjenu trgovanju i one koju je subjekat po početnom priznavanju odredio za iskazivanje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit;
- (b) — koju subjekat po početnom priznavanju odredi kao raspoloživu za prodaju; ili
- (c) — kod koje imatelj možda neće nadoknaditi suštinski svoje kompletno početno ulaganje, iz razloga koji nije pogoršanje kreditne sposobnosti, i koja se klasificira u raspoloživu za prodaju.

Udio stečen u grupi imovine koja nije zajam niti potraživanje (na primjer, udio u zajedničkom investicijskom ili sličnom fondu) ne predstavlja zajam niti potraživanje.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju je ona nederivatna financijska imovina koja se određuje kao raspoloživa za prodaju, odnosno koja se ne klasificira kao (a) zajmovi i potraživanja, (b) ulaganja koja se drže do dospijeca, niti kao (c) financijska imovina koja se iskazuje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Definicija ugovora o financijskoj garanciji

Ugovor o financijskoj garanciji je ugovor kojim se od izdavatelja zahtijeva da izvrši određena plaćanja kako bi se imatelju nadoknadio gubitak koji nastaje kada određeni dužnik ne izvrši plaćanje onda kada dospije u skladu s izvornim ili izmijenjenim uslovima dužničkog instrumenta.

Definicije koje se tiču priznavanja i mjerenja

Amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obaveze je iznos po kojem se financijska imovina ili financijska obaveza mjeri pri početnom priznavanju, umanjen za iznos otplata glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju, primjenom metode efektivne kamate, svake razlike između tog početnog iznosa i iznosa po dospijecu, te umanjen za svako smanjenje (direktno ili korištenjem konta ispravke gubitka) usljed umanjenja vrijednosti ili nemogućnosti naplate.

Metoda efektivne kamate je metoda koja se koristi za izračunavanje amortiziranog troška financijske imovine ili financijske obaveze (odnosno grupe financijske imovine ili financijskih obaveza) i za raspodjelu prihoda ili rashoda od kamata tokom odnosnog perioda. Efektivna kamatna stopa je stopa po kojoj se iznos procijenjenih budućih novčanih plaćanja ili primitaka tokom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta ili, kada je primjereno, kraćeg perioda diskontira tačno do neto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine ili financijske obaveze. Pri izračunavanju efektivne kamatne stope, subjekat procjenjuje novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uslove predmetnog financijskog instrumenta (kao što su opeije prijevremene otplate, prodaje i slične opeije), ali ne i očekivane buduće kreditne gubitke. To izračunavanje treba da uključi sve naknade i stavke plaćene, odnosno primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope (vidjeti MRSJS 9 *Prihod od transakcija razmjene*);

transakcijske troškove i sve druge premije ili popuste. Pretpostavlja se da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja grupe sličnih financijskih instrumenata mogu pouzdano procijeniti. U rijetkim slučajevima kada nije moguće pouzdano procijeniti novčane tokove ili očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata), subjekat treba koristiti ugovorne novčane tokove tokom cijelog ugovornog perioda financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata).

Prestanak priznavanja je uklanjanje prethodno priznate financijske imovine ili financijske obaveze iz izvještaja o financijskom položaju subjekta.

Redovna kupovina ili prodaja je kupovina ili prodaja financijske imovine prema ugovoru čiji uslovi zahtijevaju isporuku imovine u roku koji se u pravilu određuje propisima ili običajima na predmetnom tržištu.

Transakcijski troškovi su inkrementalni troškovi koji se mogu direktno pripisati sticanju, izdavanju ili otuđenju neke financijske imovine ili financijske obaveze (vidjeti tačku UP26. Dodatka A). Inkrementalni trošak je onaj trošak koji ne bi nastao da subjekat nije stekao, izdao, odnosno otudio financijski instrument.

Definicije u vezi s računovodstvom zaštite od rizika

Čvrsta obaveza je obavezujući sporazum o razmjeni određene količine resursa po određenoj cijeni na određeni budući datum ili datume.

Predviđena transakcija je transakcija na koju se strane nisu obavezale, ali koja se očekuje da se izvrši u budućnosti.

Instrument zaštite od rizika je označena derivatna ili (samo za zaštitu od valutnog rizika) određena nederivatna financijska imovina ili nederivatna financijska obaveza za čiju fer vrijednosti ili novčane tokove se očekuje da će prebiti promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova označene zaštićene stavke (u tačkama od 81. do 86, te tačkama od UP127. do UP130. Dodatka A. detaljnije se pojašnjava definicija instrumenta zaštite od rizika).

Zaštićena stavka je imovina, obaveza, čvrsta obaveza, vrlo izgledna predviđena transakcija ili neto ulaganje u inostrano poslovanje koje (a) izlaže subjekat riziku promjene fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova i (b) označeno je kao predmet zaštite od rizika (tačke od 87. do 94, te tačke od UP131. do UP141. Dodatka A. detaljnije pojašnjavaju definiciju zaštićenih stavki).

Djelotvornost zaštite je mjera u kojoj se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti prebijaju promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika (vidjeti tačke od UP145. do UP156. Dodatka A).

Pojmovi definirani drugim MRSJS-ovima i u ovom standardu se koriste u značenjima koja su navedena u tim standardima i preneseni su u zasebno objavljeni *Pojmovnik*.

Ugrađeni derivati

11–79. [Brisano.]

Zaštita od rizika

80.

Ako primjenjuje MRSJS 41 i kao svoju računovodstvenu politiku nije odabrao da nastavi primjenjivati zahtjeve ovog standarda koji se tiču računovodstva zaštite (vidjeti tačku 177. MRSJS-a 41), subjekat je dužan primijeniti zahtjeve u pogledu računovodstva zaštite iz tačaka od 113. do 155. MRSJS-a 41. Kod zaštite fer vrijednosti od izloženosti riziku kamatne stope dijela portfelja financijske imovine ili financijskih obaveza, međutim, subjekat može, u skladu s tačkom 115. MRSJS-a 41, primijeniti zahtjeve u vezi s računovodstvom zaštite iz ovog standarda umjesto onih iz MRSJS-a 41. U tom slučaju, subjekat mora primijeniti i konkretne zahtjeve za obračunavanje zaštite fer vrijednosti kod zaštite portfelja od rizika kamatne stope (vidjeti tačke 91. i 100, te tačke od UP157. do UP175). Ako postoji označeni odnos zaštite između nekog instrumenta zaštite i zaštićene tačke kako je opisan u tačkama od 95. do 98, te tačkama UP142, UP143. i UP144. Dodatka A, dobici ili gubici od tog instrumenta zaštite i zaštićene tačke se obračunavaju u skladu s tačkama od 99. do 113.

...

88.

Za razliku od zajmova i potraživanja, ulaganje koje se drži do dospijeća ne može biti zaštićena stavka u odnosu na rizik kamatne stope ili rizik prijevremene otplate jer određivanje ulaganja kao ulaganja koje se drži do dospijeća podrazumijeva postojanje namjere da se ono drži do dospijeća bez obzira na promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova od takvog ulaganja koje se mogu pripisati promjenama kamatnih stopa. Ulaganje koje se drži do dospijeća, međutim, može biti zaštićena stavka u odnosu na rizik promjene deviznih stopa i kreditni rizik.

...

98.

Odnos zaštite ispunjava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika prema tačkama od 99. do 113. onda i samo onda kada su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

- (a) pri uvođenju zaštite postoje službeno označavanje i dokumentiranje tog odnosa zaštite te cilja i strategije upravljanja rizicima subjekta za uvođenje odnosne zaštite od rizika. U toj dokumentaciji se mora navoditi instrument zaštite od rizika, stavka ili transakcija koja se štiti, vrste rizika od kojeg se štiti i način na koji će subjekat procjenjivati koliko djelotvoran je instrument zaštite u prebijanju izloženosti promjenama u fer vrijednosti ili novčanim tokovima zaštićene stavke koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti;
- (b) očekuje se da zaštita bude izuzetno djelotvorna (vidjeti tačke od UP145. do UP156. Dodataka A) u ostvarenju prebijanja promjena u fer vrijednosti ili novčanim tokovima koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti, u skladu s izvorno dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima za taj konkretni odnos zaštite;
- (c) kod zaštita novčanog toka, predviđena transakcija koja je predmet zaštite od rizika mora biti vrlo izgledna i mora predstavljati izloženost promjenama u novčanim tokovima koje bi u konačnici mogle uticati na suficit ili deficit;
- (d) djelotvornost zaštite se može pouzdano izmjeriti, to jeste, fer vrijednost ili novčani tokovi zaštićene stavke koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti i fer vrijednost instrumenta zaštite se mogu pouzdano izmjeriti (~~vidjeti tačke 50. i 51. te tačke od UP139. do UP151. Dodatka A. za uputstva za utvrđivanje fer vrijednosti~~); i
- (e) zaštita od rizika se stalno procjenjuje i utvrđuje se da li je stvarno bila izuzetno djelotvorna tokom svih perioda finansijskog izvještavanja za koje je bila označena.

Zaštite fer vrijednosti od rizika

99.

Ako ispunjava uslove iz tačke 98. tokom odnosnog perioda, zaštitu fer vrijednosti treba obračunavati kako slijedi:

- (a) dobitak ili gubitak od ponovnog mjerenja instrumenta zaštite od rizika po fer vrijednosti (za derivatne instrumente zaštite) ili devizne komponente njegove knjigovodstvene vrijednosti izmjerene u skladu s MRSJS-om 4 (za nederivatne instrumente zaštite) priznaju se u suficitu ili deficitu; a
- (b) dobitak ili gubitak od zaštićene stavke koji se može pripisati riziku od kojeg se štiti koristi se za usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti zaštićene stavke i priznaje u suficitu ili deficitu. Ovo važi ako se zaštićena stavka inače mjeri po trošku. Priznavanje dobitka ili gubitka koji se može pripisati riziku od kojeg se štiti u suficitu ili deficitu se primjenjuje ako je zaštićena stavka finansijska imovina ~~raspoloživa za prodaju~~ koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41.

...

101.

Ako se zaštita odnosi samo na određene rizike koji se mogu pripisati zaštićenoj stavci, priznate promjene u fer vrijednosti zaštićene stavke koje nisu povezane s rizikom od kojeg se štiti priznaju se na način uređen tačkom 64 101. MRSJS-a 41.

102.

Subjektat je dužan da prospektivno prestane primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika određeno tačkom 99:

- (a) ako instrument zaštite od rizika istekne ili se proda, raskine se ili realizira, Za (za ove potrebe, zamjena ili prijenos jednog instrumenta zaštite od rizika u drugi instrument zaštite od rizika se ne smatraju istekom niti raskidanjem ako su takva zamjena ili prijenos dio dokumentirane strategije zaštite od rizika subjekta.); Pored toga, za ove potrebe se ne smatra da je došlo do isteka ili raskidanja instrumenta zaštite od rizika kada
 - (i) se, zbog zakona ili drugih propisa, odnosno uvođenja zakona ili drugih propisa, strane u instrumentu zaštite od rizika dogovore da jednu ili više drugih ugovornih strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge ugovorne strane i tako postanu nove druge ugovorne strane za sve učesnike. Za ove potrebe, druga ugovorna strana u kliringu je centralna druga ugovorna strana (poznata i kao „klirinško društvo“ ili „klirinška agencija“) ili subjekat, odnosno subjekti, poput klirinškog člana klirinškog društva ili klijenta klirinškog člana klirinškog društva, koji djeluju kao druga ugovorna strana u obavljanju kliringa preko centralne druge ugovorne strane. Ako strane u instrumentu zaštite od rizika, međutim, zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane drugima, zahtjev iz ove podtačke se primjenjuje samo ako svaka od tih strana obavlja kliring s istom centralnom drugom ugovornom stranom; i kada

(ii) su druge promjene instrumenta zaštite, ako ih ima, ograničene na promjene neophodne da se zamijeni druga ugovorna strana. Dopuštene su samo promjene koje su u skladu s uslovima koji bi se očekivali da je kliring instrumenta zaštite od rizika prvobitno obavila druga ugovorna strana u kliringu. U te promjene spadaju promjene zahtjeva povezanih s kolateralom, pravima na prebijanje salda potraživanja i dugovanja, te sa naknadama koje se zaračunavaju;

- (b) ako zaštita od rizika prestane ispunjavati kriterije za primjenu računovodstva zaštite od rizika iz tačke 98; ili
- (c) ako subjekat opozove odnosno označavanje.

...

Zaštite novčanih tokova od rizika

...

107. Tačnije, zaštita novčanog toka se obračunava kao što slijedi:

- (a) odvojena komponenta neto imovine/kapitala povezana sa stavkom zaštićenom od rizika se usklađuje na niži od sljedećih iznosa (izraženih u apsolutnim vrijednostima)
 - (i) kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika od uvođenja zaštite; ili na
 - (ii) kumulativnu promjenu fer vrijednosti (sadašnju vrijednost) očekivanih budućih novčanih tokova stavke zaštićene od rizika od uvođenja zaštite;
- (b) svaki preostali dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika ili njegove označene komponente (koja nije djelotvorna zaštita) priznaje se u suficitu ili u deficitu; a
- (c) ako se dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima subjekta za konkretni odnos zaštite iz procjene djelotvornosti zaštite isključuju određena komponenta dobiti, odnosno gubitka ili povezani novčani tokovi od instrumenta zaštite (vidjeti tačke 83. i 84, te podtačku (a) tačke 98), ta isključena komponenta dobitka ili gubitka priznaje se u skladu s tačkom ~~64-101.~~ MRSJS-a 41.

108.

Ako zaštita predviđene transakcije naknadno dovede do priznavanja finansijske imovine ili finansijske obaveze, s tim povezani dobitci ili gubici koji su, u skladu s tačkom 106, bili priznati direktno u neto imovini/kapitalu reklasificiraju se u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu, odnosno periodima u kojima se očekivani novčani tokovi zaštićeni od rizika odraze na suficit ili deficit (na primjer, u periodima kada se prizna prihod ili rashod od kamata). Ako, međutim, subjekat ne očekuje da će cijeli ili dio gubitka priznatog direktno u neto imovini/kapitalu biti nadoknađeni u jednom ili više budućih perioda, on iznos za koji ne očekuje da će biti nadoknađen reklasificira u suficit ili u deficit kao reklasifikacijsko usklađenje.

109.

Ako zaštita predviđene transakcije naknadno dovede do priznavanja nefinansijske imovine ili nefinansijske obaveze, odnosno ako zaštićena predviđena transakcija za nefinansijsku imovinu ili nefinansijsku obavezu postane čvrsta obaveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti, onda subjekat usvaja (a) ili (b) u nastavku teksta, to jeste:

- (a) reklasificira povezane dobitke i gubitke koji su, u skladu s tačkom 106, bili priznati direktno u neto imovini/kapitalu u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu, odnosno periodima u kojima se stečena imovina ili preuzeta obaveza odraze na suficit ili deficit (poput perioda kada se deprecijacija ili zalihe priznaju kao rashod). Ako, međutim, subjekat ne očekuje da će cijeli ili dio gubitka priznatog direktno u neto imovini/kapitalu biti nadoknađeni u jednom ili više budućih perioda, on iznos za koji ne očekuje da će biti nadoknađen reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje;
- (b) uklanja povezane dobitke i gubitke iz neto imovine/kapitala, u koju su bili direktno priznati u skladu s tačkom 106, i uključuje ih u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obaveze.

...

111.

Kod zaštite novčanih tokova, osim onih obuhvaćenih tačkama 108. i 109, iznosi koji su bili priznati direktno u neto imovini/kapitalu se priznaju u suficitu ili u deficitu kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu, odnosno periodima kada se zaštićeni predviđeni novčani tokovi odraze na suficit ili deficit (kao što je period kada se dogodi predviđena prodaja).

Subjekt prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika uređeno tačkama od 106. do 111. u svakoj od sljedećih situacija:

- (a) ako instrument zaštite istekne ili se proda, raskine se ili realizira (~~za ove potrebe, zamjena ili prijenos jednog instrumenta zaštite od rizika u drugi instrument zaštite od rizika se ne smatraju istekom niti raskidanjem ako su takva zamjena ili prijenos dio dokumentirane strategije zaštite od rizika subjekta~~). U tom slučaju, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite priznavan direktno u neto imovini/kapitalu od perioda kada je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku (a) tačke 106) ostaje zasebno priznat u neto imovini/kapitalu do izvršenja predviđene transakcije. Po nastanku te transakcije, primjenjuju se tačke 108, 109. ili 111. Za potrebe ove podtačke, zamjena ili prijenos jednog instrumenta zaštite u drugi instrument zaštite od rizika se ne smatraju istekom niti raskidanjem ako su takva zamjena ili prijenos dio dokumentirane strategije zaštite subjekta. Pored toga, za potrebe ove podtačke se ne smatra da je došlo do isteka ili raskidanja instrumenta zaštite od rizika kada
 - (i) se, zbog zakona ili drugih propisa, odnosno uvođenja zakona ili drugih propisa, strane u instrumentu zaštite od rizika dogovore da jednu ili više drugih ugovornih strana u kliringu zamijene njihove izvorne druge ugovorne strane i tako postanu nove druge ugovorne strane za sve učesnike. Za ove potrebe, druga ugovorna strana u kliringu je centralna druga ugovorna strana (poznata i kao „klirinško društvo“ ili „klirinška agencija“) ili subjekat, odnosno subjekti, poput klirinškog člana klirinškog društva ili klijenta klirinškog člana klirinškog društva, koji djeluju kao druga ugovorna strana u obavljanju kliringa preko centralne druge ugovorne strane. Ako strane u instrumentu zaštite od rizika, međutim, zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane drugima, zahtjev iz ove podtačke se primjenjuje samo ako svaka od tih strana obavlja kliring s istom centralnom drugom ugovornom stranom; i kada
 - (ii) su druge promjene instrumenta zaštite, ako ih ima, ograničene na promjene neophodne da se zamijeni druga ugovorna strana. Dopusćene su samo promjene koje su u skladu s uslovima koji bi se očekivali da je kliring instrumenta zaštite od rizika prvobitno obavila druga ugovorna strana u kliringu. U te promjene spadaju promjene zahtjeva povezanih s kolateralom, pravima na prebijanje salda potraživanja i dugovanja, te sa naknadama koje se zaračunavaju;
- (b) ako zaštita od rizika prestane ispunjavati kriterije za primjenu računovodstva zaštite od rizika iz tačke 98. U tom slučaju, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika priznavan direktno u neto imovini/kapitalu od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku (a) tačke 106) ostaje zasebno priznat u neto imovini/kapitalu do izvršenja predviđene transakcije. Po nastanku te transakcije, primjenjuju se tačke 108, 109. ili 111;
- (c) ako se više ne očekuje izvršenje predviđene transakcije, u kom slučaju se svaki povezani kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika priznavan direktno u neto imovini/kapitalu od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku (a) tačke 106) priznaje u suficit ili u deficit kao reklasifikacijsko usklađenje. Kada predviđena transakcija više nije vrlo izgledna (vidjeti podtačku (c) tačke 98), to ne znači da se ne može očekivati da će se dogoditi;
- (d) ako subjekat opozove odnosno označavanje. Kod zaštite predviđene transakcije, kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od rizika priznavan direktno u neto imovini/kapitalu od perioda u kojem je zaštita bila djelotvorna (vidjeti podtačku (a) tačke 106) ostaje zasebno priznat u neto imovini/kapitalu do izvršenja predviđene transakcije ili dok se ne prestane očekivati njeno izvršenje. Po nastanku te transakcije, primjenjuju se tačke 108, 109. ili 111. Kada se prestane očekivati izvršenje transakcije, kumulativni dobitak ili gubitak priznavan direktno u neto imovini/kapitalu priznaje se u suficit ili u deficit kao reklasifikacijsko usklađenje.

Zaštita neto ulaganja od rizika

Zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje, uključujući i zaštitu monetarne stavke koja se obračunava kao dio neto ulaganja (vidjeti MRSJS 4), obračunavaju se na sličan način kao i zaštite novčanih tokova, tačnije:

- (a) dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja djelotvornu zaštitu (vidjeti tačku 98) priznaje se direktno u neto imovini/kapitalu kroz izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu (vidjeti MRSJS 1); a
- (b) nedjelotvorni dio se priznaje u suficitu ili u deficitu.

Dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite koji se odnosi na djelotvorni dio zaštite priznavan direktno u neto imovini/kapitalu se priznaje u suficit ili u deficit kao reklasifikacijsko usklađenje u skladu s tačkama 56. i 57. MRSJS-

a 4 po otuđenju inostranog poslovanja.

...

Datum stupanja na snagu

...

125H.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovožu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, 9, 10, 80, 98, 99, 101, 102, 107, 108, 109, 111, 112, 113, UP128, UP157, i UP161, uvedena tačka UP156A, te brisane tačke 1, 3, 4, 5, i 6, tačke od 11. do 79, tačka 88, tačke od UP1. do UP126. i tačka UP129. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa 1. januarom/siječnjem 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak je sastavni dio MRSJS-a 29.

...

UP1-UP126. [Brisano.] ...

Instrumenti koji ispunjavaju uslove da se označe kao takvi (tačke 81. i 82)

...

UP128.

Financijska imovina koja se mjeri Ulaganje koje se drži do dospijeća i knjiži po amortiziranom trošku može se označiti kao instrument zaštite u zaštiti od valutnog rizika.

UP129.

Ulaganje u nekotirani vlasnički instrument koji se ne knjiži po fer vrijednosti jer njegovu fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti, kao ni derivat koji je povezan s takvim nekotiranim vlasničkim instrumentom i mora se izmiriti isporukom istog (vidjeti podtačku (e) tačke 48. i tačku 49) ne mogu se označiti kao instrument zaštite od rizika.

Stavke koje zadovoljavaju uslove da se označe kao zaštićene stavke (tačke 87, 88. i 89)

...

UP134.

Ako zaštita predviđene transakcije u sklopu ekonomskog subjekta ispunjava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika, svaki dobitak ili gubitak priznat direktno u neto imovini/kapitalu u skladu s podtačkom (a) tačke 106. se reklasificira u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje u istom periodu ili periodima kada se valutni rizik zaštićene transakcije odrazi na konsolidirani suficit ili deficit.

...

Procjenjivanje djelotvornosti zaštite od rizika

...

UP156A.

Kako bi se izbjegla svaka sumnja, učinci zamjene izvorne druge ugovorne strane klirinškom drugom ugovornom stranom i uvođenja pripadajućih izmjena kao što je opisano u stavki (ii) podtačke (a) tačke 102, odnosno stavki (ii) podtačke (a) tačke 112, odražavaju se u mjerenju instrumenta zaštite od rizika a, prema tome, i u procjenjivanju i mjerenju djelotvornosti zaštite od rizika.

Računovodstvo zaštite fer vrijednosti kod zaštite portfelja od rizika kamatne stope

UP157. Kada se radi o zaštiti fer vrijednosti od rizika kamatne stope povezanog s portfeljem financijske imovine ili financijskih obaveza, subjekt bi zahtjeve ovog standarda ispunio tako da provede postupke iz podtačaka od (a) do (i), te tačaka od UP158. do UP175, tačnije:

- (a) u sklopu postupka upravljanja rizicima, subjekat određuje portfelj stavki koje želi zaštititi od rizika kamatne stope. Taj portfelj može uključivati samo imovinu, samo obaveze ili oboje. Subjekt može odrediti dva ili više portfelja (~~na primjer, on može grupirati svoju imovinu raspoloživu za prodaju u zasebni portfelj~~), u kom slučaju uputstva data u nastavku teksta primjenjuje na svaki portfelj zasebno;
- (b) subjekat raščlanjuje portfelj na periode ponovnog određivanja cijena na osnovu očekivanih a ne ugovornih datuma ponovnog određivanja cijena. Raščlanjivanje na periode ponovnog određivanja cijena se može izvršiti na različite načine, uključujući raspoređivanje novčanih tokova na periode u kojima se očekuje da do njih dođe ili raspoređivanje hipotetičkih iznosa glavnice na sve periode do očekivanog ponovnog određivanja cijena;
- (c) na osnovu opisanog raščlanjivanja, subjekat odlučuje o iznosu koji želi zaštititi od rizika. Kao stavku koju štiti od rizika označava onaj iznos imovine ili obaveza (ali ne neto iznos) iz određenog portfelja koji je jednak iznosu koji želi da označi kao zaštićen od rizika. Taj iznos određuje i postotak mjerne vrijednosti koji se koristi za testiranje djelotvornosti u skladu s podtačkom (b) tačke UP169;
- (d) subjekat označava rizik kamatne stope od kojeg se pruža zaštita. Taj rizik može biti dio rizika kamatne stope za svaku od stavki u zaštićenoj poziciji, kao što je referentna kamatna stopa (poput stope *swapa*);
- (e) subjekat označava jedan ili više instrumenata zaštite od rizika za svaki period ponovnog određivanja cijena;
- (f) koristeći označavanja iz podtačaka (c), (d) i (e), subjekat procjenjuje, na početku i u narednim periodima, da li očekuje da zaštita od rizika bude izuzetno djelotvorna tokom perioda za koji je označena zaštita;
- (g) periodično, subjekat mjeri promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke (kako je označena pod (c)) koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti (kako je označen pod (d)) na osnovu očekivanih datuma ponovnog određivanja cijena utvrđenih pod (b). Pod uslovom da se, kod procjenjivanja primjenom dokumentiranog metoda subjekta za procjenjivanje djelotvornosti, utvrdi da je zaštita stvarno bila izuzetno djelotvorna, subjekat tu promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke priznaje kao dobitak ili gubitak u suficitu ili deficitu i u jednoj od dvije linijske stavke izvještaja o finansijskom položaju, kako je opisano u tački 100. Promjena fer vrijednosti se ne mora raspoređivati na pojedinačnu imovinu i obaveze;
- (h) subjekat mjeri promjenu fer vrijednosti instrumenta/instrumenata zaštite od rizika (kako je/su označen/i pod (e)) i priznaje je kao dobitak ili gubitak u suficitu, odnosno deficitu. Fer vrijednost instrumenta/instrumenata zaštite od rizika se priznaje kao imovina ili kao obaveza u izvještaju o finansijskom položaju;
- (i) svaka nedjelotvornost se priznaje u suficitu ili deficitu kao razlika između promjene fer vrijednosti navedene pod (g) i promjene fer vrijednosti navedene pod (h) (učinkovitost se mjeri uz uvažavanje svih pitanja u vezi sa značajnošću kao i u drugim MRSJS-ovima).

...

UP161.

Kao primjer označavanja iz podtačke (c) tačke UP157, ako u određenom periodu ponovnog određivanja cijena procijeni da ima imovinu s fiksnom kamatnom stopom u iznosu 100 n.j. i obaveze s fiksnom kamatnom stopom u iznosu 80 n.j. i odluči zaštititi cijelu neto poziciju od 20 n.j., subjekat kao zaštićenu stavku određuje imovinu u iznosu 20 n.j. (označava se dio imovine jer standard dopušta subjektu da označi bilo koji iznos imovine ili obaveza koji zadovoljavaju uslove za to, što je u ovom primjeru svaki iznos imovine između 0 i 100 n.j.). Označavanje se iskazuje u „iznosu valute“ (na primjer, iznosu dolara, eura, funti ili randa) a ne kao iznos pojedinačne imovine. Iz toga proizlazi da sva imovina (ili obaveze) iz koje se izdvaja zaštićeni iznos, što je u navedenom primjeru svih 100 n.j. imovine, moraju biti:

- (a) stavke čija se fer vrijednost mijenja u odgovoru na promjene kamatne stope koja se štiti od rizika; i
- (b) stavke koje bi uslove za primjenu računovodstva zaštite fer vrijednosti mogle ispuniti i da su pojedinačno označene kao zaštićena stavka. Konkretnije, s obzirom da MRSJS 41 tačka 52 ovog standarda navodi da fer vrijednost finansijske obaveze s obilježjem plaćanja po viđenju (kao što su depozit po viđenju i neke vrste oročenih depozita) ne smije biti niža od iznosa koji se može platiti po viđenju, diskontiranog od prvog datuma kada bi se moglo zatražiti to plaćanje, takva stavka ne može ispuniti uslove za primjenu računovodstva zaštite fer vrijednosti za bilo koji period duži od najkraćeg perioda u kojem imatelj može zatražiti plaćanje. U prethodnom primjeru, zaštićena pozicija je iznos imovine. Prema tome, takve obaveze nisu dio označene zaštićene stavke, već ih subjekat koristi za utvrđivanje iznosa imovine koji se označava kao zaštićena stavka. Da je pozicija koju subjekat želi zaštititi bila iznos obaveza, iznos koji predstavlja označenu zaštićenu stavku bi se morao izdvojiti iz obaveza s fiksnom kamatnom stopom, osim obaveza koje bi subjekat mogao biti dužan da otplati u ranijem periodu, a postotak mjerne vrijednosti korišten za procjenu djelotvornosti zaštite od rizika u skladu s podtačkom (b) tačke UP169. bi se izračunavao kao postotak tih drugih obaveza. Pretpostavimo, primjera radi, da subjekat ocijeni da tokom određenog perioda ponovnog određivanja cijena ima obaveze s fiksnom kamatnom stopom u iznosu 100 n.j., uključujući 40 n.j. depozita po viđenju i 60 n.j. obaveza bez obilježja plaćanja po viđenju, te 70 n.j.

imovine s fiksnom kamatnom stopom. Ako se odluči zaštititi cijelu neto poziciju od 30 n.j, subjekat kao zaštićenu stavku označava obaveze u iznosu od 30 n.j. ili 50 posto (30 n.j. / (100 n.j. - 40 n.j.) obaveza bez obilježja plaćanja po viđenju.

...

Dodatak B. se briše a pripadajuća uputstva uključuju u tačke UP109. i UP110. MRSJS-a 41.

...

Dodatak B. Ponovna procjena ugrađenih derivata

B1-B7. [Brisano.]

...

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 29.

Dijelovi od A. do G.

[Brisano.]

...

Pokazni primjeri

Ovi primjeri prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 29.

PP32-PP50. [Brisano.]

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanja*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 2, 3, 4, 5, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 24, 34, 35, 36, 37, 41, 43, 45, UP1, UP5, UP9, UP10, UP24. i UP29, brišu nekoliko naslova i tačke 16, 17, 20, 26, 27, 28. i 44, te uvode nekoliko naslova i tačke 5A, 13A, 14A, 14B, 15A, 15B, 15C, 17A, 17B, 17C, 17D, 17E, 17F, 20A, 24A, 25A, 25B, 25C, 25D, 26A, 26B, 26C, 27A, 27B, 27C, 27D, 27E, 27F, 28A, 28B, 28C, 28D, 28E, 28F, 28G, 37A, 39A, 42A, 42B, 42C, 42D, 42E, 42F, 42G, 42H, 42I, 42J, 42K, 42L, 42M, 42N, 49A, 49B, 49C, 49D, 49E, 49F, 49G, 49H, 49I, 49J, 42K, 49L, 49M, 49N, 49O, 49P, 49Q, 49R, 49S, 52F, UP8A, UP8B, UP8C, UP8D, UP8E, UP8F, UP8G, UP8H, UP8I, UP8J, UP31, UP32, UP32A, UP33, UP34, UP35, UP36, UP37, UP38, UP39, UP40, UP41, UP42, UP43, UP44, UP45, UP46, UP47, UP48, UP49, UP50, UP51, UP52, UP53, UP54. i UP55.

Cilj

...

2.

Principi iz ovog standarda nadopunjuju principe za priznavanje, mjerenje i prezentiranje financijske imovine i financijskih obaveza iz MRSJS-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija* i MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti*, ~~MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~.

...

Djelokrug

3.

Ovaj standard su dužni primjenjivati svi subjekti na sve vrste financijskih instrumenata, osim na:

- (a) one udjele u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima koji se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 34 *Odvojeni financijski izvještaji*, MRSJS-om 35 *Konsolidirani financijski izvještaji* ili MRSJS-om 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*. U nekim slučajevima, međutim, MRSJS 34, MRSJS 35, odnosno MRSJS 36 nalažu ili dopuštaju subjektima da udio u kontroliranom subjektu, pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu obračunaju prema MRSJS-u 41 ~~MRSJS-a 29~~. U tim slučajevima, subjekti moraju primijeniti zahtjeve ovog standarda. Subjekti ovaj standard moraju primijeniti i na sve derivate povezane s udjelima u kontroliranim subjektima, pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima, osim kada ti derivati zadovoljavaju definiciju vlasničkog instrumenta iz MRSJS-a 28;

- (b) prava i obaveze poslodavaca prema planovima primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*;
- (c) prava i obaveze koji nastaju iz ugovora o osiguranju, s tim što se ovaj standard primjenjuje na
 - (i) derivate ugrađene u ugovore o osiguranju kada MRSJS 41 ~~MRSJS-29~~ nalaže subjektima da ih obračunavaju zasebno, a primjenjuje ga i
 - (ii) izdavatelj ugovora o financijskoj garanciji ako primjenjuje MRSJS 41 ~~MRSJS-29~~ kod priznavanja i mjerenja tih ugovora, s tim što će primijeniti relevantne međunarodne ili računovodstvene standarde svoje zemlje koji uređuju ugovore o osiguranju ako odluči primjenjivati te standarde kod njihovog priznavanja i mjerenja.

Pored stavki navedenih pod (i) i (ii), subjekat ovaj standard može primjenjivati i na ugovore o osiguranju koji uključuju prijenos financijskog rizika;
- (d) financijske instrumente, ugovore i obaveze u sklopu transakcija plaćanja zasnovanih na dionicama na koje se primjenjuju relevantni međunarodni ili računovodstveni standardi pojedinačnih zemalja koji uređuju plaćanja zasnovana na dionicama, osim ugovora iz djelokruga tačaka 6. 7. i 8. MRSJS-a 41 ~~4, 5. i 6. MRSJS-a 29~~, na koje se primjenjuje taj standard; i na
- (e) instrumente koji se u skladu s tačkama 15. i 16, odnosno tačkama 17. i 18. MRSJS-a 28 moraju klasificirati kao vlasnički instrumenti.

...

4.

Ovaj standard se primjenjuje na priznate i na nepriznate financijske instrumente. Priznati financijski instrumenti uključuju financijsku imovinu i financijske obaveze iz djelokruga MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~. Nepriznati financijski instrumenti uključuju pojedine financijske instrumente koji su, iako ne spadaju u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~, obuhvaćeni djelokrugom ovog standarda (poput određenih preuzetih obaveza davanja zajma).

...

5.

Ovaj standard se primjenjuje na ugovore o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke koji spadaju u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ (vidjeti tačke 6, 7. i 8. MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~).

5A.

Zahtjevi u pogledu objavljivanja o kreditnom riziku iz tačaka od 42A. do 42N. se primjenjuju na prava na potraživanja koja nastaju iz transakcija razmjene iz djelokruga MRSJS-a 9 i transakcija koje nisu transakcije razmjene iz djelokruga MRSJS-a 23 iz kojih proističu financijskih instrumenti, za potrebe priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti u skladu s tačkom 3. MRSJS-a 41. Svako upućivanje na financijsku imovinu ili financijske instrumente u ovim tačkama uključuje i ta prava, osim kada je navedeno drugačije.

...

Definicije pojmova

...

8.

Pojmovi dati u nastavku teksta se u ovom standardu koriste u ovdje navedenim značenjima.

Kreditni rizik je rizik da jedna strana u financijskom instrumentu neće ispuniti neku obavezu, time nanoseći financijski gubitak drugoj strani.

Ocjene kreditnog rizika/kreditni rejting se odnosi na ocjenjivanje kreditnog rizika zasnovano na riziku neizmirivanja obaveza po financijskom instrumentu.

Valutni rizik je rizik da će se fer vrijednost ili budući novčani tokovi financijskog instrumenta mijenjati uslijed promjena kursa stranih valuta.

Rizik kamatne stope je rizik da će se fer vrijednost ili budući novčani tokovi financijskog instrumenta mijenjati uslijed promjena tržišnih kamatnih stopa.

Rizik likvidnosti je rizik da će subjekat imati poteškoća pri ispunjavanju dužnosti povezanih s financijskim obavezama koje se izmiruju davanjem novca ili druge financijske imovine.

Dospjeli zajmovi su financijske obaveze koje nisu kratkoročne obaveze prema kupcima po uobičajenim kreditnim uslovima.

Tržišni rizik je rizik da će se fer vrijednost ili budući novčani tokovi financijskog instrumenta mijenjati usljed promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik obuhvata tri (3) vrste rizika: valutni rizik, rizik kamatne stope i drugi cjenovni rizik.

Drugi cjenovni rizik je rizik da će se fer vrijednost ili budući novčani tokovi financijskog instrumenta mijenjati usljed promjena tržišnih cijena (osim onih koje proističu iz rizika kamatne stope ili valutnog rizika), bez obzira da li su te promjene izazvane faktorima svojstvenim pojedinačnom financijskom instrumentu, odnosno njegovom izdavatelju ili faktorima koji pogađaju sve slične financijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

~~Za financijsku imovinu se smatra da je **dospjela i neizmirena** kada druga ugovorna strana ne izvrši plaćanje onda kada je to obavezna napraviti prema ugovoru.~~

Pojmovi definirani drugim MRSJS-ovima i u ovom standardu se koriste u značenjima koja su navedena u tim standardima i preneseni su u zasebno objavljeni *Pojmovnik*.

...

Značaj financijskih instrumenata za financijski položaj i financijske rezultate subjekta

...

Izvještaj o financijskom položaju

Kategorije financijske imovine i financijskih obaveza

...

11.

U izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama se moraju objaviti knjigovodstvene vrijednosti svake od slijedećih kategorija, kako su definirane MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~:

- (a) financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, zasebno prikazujući (i) onu koja se odredi kao takva pri početnom priznavanju ili naknadno u skladu s tačkom 152. MRSJS-a 41 i (ii) onu koja se klasificira kao namijenjena trgovanju u skladu s MRSJS-om 29 ~~onu koja se obavezno mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41;~~
- (b) ~~ulaganja koja se drže do dospijeca;~~
- (c) ~~zajmova i potraživanja;~~
- (d) ~~financijske imovine raspoložive za prodaju;~~
- (e) financijskih obaveza koje se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, zasebno prikazujući (i) one koje se odrede kao takve pri početnom priznavanju ili naknadno u skladu s tačkom 152. MRSJS-a 41 i (ii) ~~one koje se klasificiraju kao namijenjene trgovanju u skladu s MRSJS-om 29~~ one koje se obavezno mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41; i
- (f) financijske imovine koja se mjeri ~~financijskih obaveza koje se mjere po amortiziranom trošku;~~
- (g) financijskih obaveza koje se mjere po amortiziranom trošku; i
- (h) financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, zasebno prikazujući (i) financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41 i (ii) ulaganja u vlasničke instrumente koja se odrede kao takva pri početnom priznavanju u skladu s tačkom 106. MRSJS-a 41.

Financijska imovina ili financijske obaveze po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

12.

Ako je odredio za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit financijsku imovinu (ili grupu financijske imovine) koja bi se inače mjerila po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital ili po amortiziranom trošku ~~zajam ili potraživanje (odnosno grupu zajmova ili potraživanja)~~ za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, subjekat je dužan objaviti:

- (a) najveću izloženost kreditnom riziku (vidjeti podtačku (a) tačke 43) te financijske imovine (ili grupe financijske imovine) tog zajma ili potraživanja (odnosno grupe zajmova ili potraživanja) na kraju izvještajnog perioda;
- (b) iznos za koji svi povezani kreditni derivati ili slični instrumenti smanjuju tu najveću izloženost kreditnom riziku (vidjeti podtačku (b) tačke 43);
- (c) iznos promjene, tokom datog perioda i kumulativno, fer vrijednosti financijske imovine (ili grupe financijske imovine) zajma ili potraživanja (odnosno grupe zajmova ili potraživanja) koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika

financijske imovine utvrđen bilo

- (i) kao iznos promjene fer vrijednosti koji se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova koje dovode do pojave tržišnog rizika; ili
- (ii) primjenom druge metode za koju subjekat smatra da vjernije odražava iznos promjene fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika imovine.

U promjene tržišnih uslova koje dovode do pojave tržišnog rizika spadaju promjene vidljive (referentne) kamatne stope, cijene robe, deviznog kursa ili indeksa, odnosno stopa cijena;

- (d) iznos promjene fer vrijednosti bilo kojeg povezanog kreditnog derivata ili sličnog instrumenta koji je nastao tokom perioda i kumulativno od kada je financijska imovina određena zajam ili potraživanje određeno.

13.

Ako je odredio financijsku obavezu za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 46. MRSJS-a 41 i dužan je prezentirati učinke promjena kreditnog rizika te obaveze u neto imovini/kapitalu (vidjeti tačku 108. MRSJS-a 41) ~~MRSJS-om 29~~, subjekat mora objaviti:

- (a) iznos promjene, ~~tokom perioda i kumulativno~~, fer vrijednosti financijske obaveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obaveze (vidjeti uputstva za utvrđivanje učinaka promjena kreditnog rizika obaveze u tačkama od UP236. do UP243. MRSJS-a 41); utvrđen bilo
 - (i) ~~kao iznos promjene fer vrijednosti koji se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova koji dovode do pojave tržišnog rizika (vidjeti tačku UP4. Dodatka A); ili~~
 - (ii) ~~primjenom druge metode za koju subjekat smatra da vjernije odražava iznos promjene fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika obaveze.~~

~~U promjene tržišnih uslova koji dovode do pojave kreditnog rizika spadaju promjene referentne kamatne stope, cijene financijskog instrumenta drugog subjekta, cijene neke robe, deviznog kursa ili indeksa, odnosno stopa cijena. Za ugovore s mogućnošću povezivanja jedinica, promjene tržišnih uslova podrazumijevaju promjene u rezultatima povezanih unutrašnjih ili vanjskih investicijskih fondova;~~

- (b) razliku između knjigovodstvene vrijednosti financijske obaveze i iznosa koji bi subjekat prema ugovoru bio dužan isplatiti imatelju obaveze po dospelju;
- (c) sve prijenose kumulativnog dobitka ili gubitka unutar neto imovine/kapitala tokom perioda, uključujući razloge za te prijenose;
- (d) ako se obaveza prestala priznavati tokom odnosnog perioda, iznos (ako postoji) prezentiran u neto imovini/kapitalu koji je ostvaren pri tom prestanku priznavanja.

13A.

Ako je financijsku obavezu odredio za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 46. MRSJS-a 41 i dužan je prezentirati sve promjene fer vrijednosti te obaveze (uključujući učinke promjena kreditnog rizika obaveze) u suficitu ili deficitu (vidjeti tačke 108. i 109. MRSJS-a 41), subjekat je dužan objaviti:

- (a) iznos promjene, tokom datog perioda i kumulativno, fer vrijednosti financijske obaveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obaveze (vidjeti uputstva za utvrđivanje učinaka promjena kreditnog rizika obaveze u tačkama od UP236. do UP243. MRSJS-a 41); i
- (b) razliku između knjigovodstvene vrijednosti financijske obaveze i iznosa koji bi subjekat prema ugovoru bio dužan isplatiti imatelju obaveze po dospelju.

14. Subjekt objavljuje i:

- (a) detaljan opis metoda metode koje je koristio da bi ispunio zahtjeve iz podtačke (c) tačke 12. i podtačke (a) tačke 13, podtačke (a) tačke 13A. i podtačke (a) tačke 108(a) MRSJS-a 41, uključujući pojašnjenje zašto je to odgovarajuća metoda;
- (b) kada smatra da podaci koje je objavio, bilo u izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama, da bi ispunio zahtjeve iz podtačke (c) tačke 12. ~~i~~ podtačke (a) tačke 13, podtačke (a) tačke 13A. ili podtačke (a) tačke 108. MRSJS-a 41 ne daju vjeran prikaz promjene fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obaveze koja se može pripisati promjenama njenog kreditnog rizika, razloge za donošenje takvog zaključka i sve faktore koje smatra relevantnim;

- (c) detaljan opis metodologije ili metodologija koje je koristio da utvrdi da li bi se prezentiranjem učinaka promjena kreditnog rizika obaveze u neto imovini/kapitalu stvorila ili uvećala računovodstvena neusklađenost u suficitu ili deficitu (vidjeti tačke 108. i 109. MRSJS-a 41). Ako je subjekat dužan prezentirati učinke promjena kreditnog rizika obaveze u suficitu ili deficitu (vidjeti tačku 109. MRSJS-a 41), u podatke koje objavljuje mora uvrstiti i detaljan opis ekonomskog odnosa iz tačke UP229. MRSJS-a 41.

Ulaganja u vlasničke instrumente određene za mjerenje po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital

14A.

Ako je odredio da se ulaganja u vlasničke instrumente mjere po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, kako dozvoljava tačka 106. MRSJS-a 41, subjekat je dužan objaviti:

- (a) koja ulaganja u vlasničke instrumente su određena da se mjere po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital;
- (b) razloge za korištenje tog vida prezentacije;
- (c) fer vrijednost svakog takvog ulaganja na kraju izvještajnog perioda;
- (d) dividende priznate tokom perioda, zasebno prikazujući one koje se odnose na ulaganja koja su se prestala priznavati tokom izvještajnog perioda i one koje se odnose na ulaganja koja se još drže na kraju izvještajnog perioda; i
- (e) sve prijenose kumulativnog dobitka ili gubitka unutar neto imovine/kapitala tokom perioda, uključujući razloge za takve prijenose.

14B.

Ako prestane priznavati ulaganja u vlasničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital tokom izvještajnog perioda, subjekat je dužan objaviti:

- (a) razloge za otuđenje ulaganja;
- (b) fer vrijednost ulaganja na datum prestanka priznavanja; i
- (c) kumulativni dobitak ili gubitak po otuđenju.

Reklasifikacija

15.

Ako reklasificira financijsku imovinu (u skladu s tačkama od 60. do 63. MRSJS-a 29) tako da se mjeri

- (a) po trošku, odnosno amortiziranom trošku a ne po fer vrijednosti ili
- (b) po fer vrijednosti umjesto po trošku, odnosno amortiziranom trošku,

subjekat je dužan objaviti iznos reklasificiran iz svake i u svaku od tih kategorija te razloge za tu reklasifikaciju.

15A.

Subjekt je dužan objaviti ako je, u tekućem ili ranijim izvještajnim periodima, reklasificirao bilo koju financijsku imovinu u skladu s tačkom 54. MRSJS-a 41. Za svaki takav događaj, on mora objaviti:

- (a) datum reklasifikacije;
- (b) detaljno pojašnjenje promjene modela upravljanja i kvalitativni opis njenog učinka na financijske izvještaje subjekta; i
- (c) iznos reklasificiran u i izvan svake kategorije.

15B.

Za svaki izvještajni period nakon reklasifikacije pa sve do prestanka priznavanja, subjekat je za imovinu reklasificiranu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit tako da se mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 54. MRSJS-a 41 dužan objaviti:

- (a) efektivnu kamatnu stopu utvrđenu na datum reklasifikacije; i
- (b) priznati prihod od kamate.

15C.

Ako je, od posljednjeg datuma izvještavanja, reklasificirao financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital tako da se mjeri po amortiziranom trošku, odnosno iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit tako

da se mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, subjekat je dužan objaviti:

- (a) fer vrijednost financijske imovine na kraju izvještajnog perioda; i
- (b) fer vrijednost dobitka ili gubitka koji bi se priznao u suficit ili deficit, odnosno u neto imovinu/kapital tokom izvještajnog perioda da financijska imovina nije reklasificirana.

16.

Ako je reklasificirao financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 55. ili tačkom 57. MRSJS-a 29, odnosno iz kategorije raspoložive za prodaju u skladu s tačkom 58. MRSJS-a 29, subjekat je dužan objaviti:

- (a) iznos reklasificiran iz svake i u svaku od tih kategorija;
- (b) za svaki period do prestanka priznavanja, knjigovodstvene i fer vrijednosti sve financijske imovine koja je reklasificirana u tekućem i ranijim izvještajnim periodima;
- (c) ako je financijska imovina reklasificirana u skladu s tačkom 55. MRSJS-a 29, to da se radi o rijetkom slučaju, kao i činjenice i okolnosti koje pokazuju da se radi o rijetkom slučaju;
- (d) za izvještajni period u kojem je financijska imovina reklasificirana, fer vrijednost dobitka ili gubitka od financijske imovine priznat u suficit, odnosno deficit ili u neto imovinu/kapital u tom i u prethodnom izvještajnom periodu;
- (e) za svaki izvještajni period nakon reklasifikacije (uključujući izvještajni period u kojem je financijska imovina reklasificirana) pa do prestanka priznavanja financijske imovine, fer vrijednost dobitka ili gubitka koji bi se priznali u suficit ili deficit, odnosno u neto imovinu/kapital da financijska imovina nije reklasificirana i dobitak, gubitak, prihod i rashod priznate u suficitu ili deficitu; i
- (f) efektivnu kamatnu stopu i procijenjene iznose novčanih tokova koje subjekat očekuje da povрати, s datumom reklasifikacije financijske imovine.

Prestanak priznavanja

17.

Subjekt bi financijsku imovinu mogao prenijeti na takav način da dio ili sva financijska imovina ne ispunjava uslove za prestanak priznavanja (vidjeti tačke od 17. do 39. MRSJS-a 29). On za svaku klasu takve financijske imovine mora objaviti:

- (a) vrstu imovine;
- (b) vrstu rizika i nagrada povezanih s vlasništvom kojima nastavlja biti izložen;
- (c) kada subjekat nastavi priznavati svu imovinu, knjigovodstvene vrijednosti imovine i pripadajućih obaveza; i
- (d) kada subjekat nastavi priznavati imovinu u mjeri u kojoj je i dalje povezan s njom, ukupnu knjigovodstvenu vrijednost izvorne imovine, iznos imovine koji nastavlja priznavati i knjigovodstvenu vrijednost pripadajućih obaveza.

Prebijanje financijske imovine i financijskih obaveza

17A.

Objavlјivanja iz tačaka od 17B. do 17E. nadopunјuju ostale zahtјeve ovog standarda u pogledu objavlјivanja i obavezna su za sve priznate financijske instrumente koji se prebijaju u skladu s tačkom 47. MRSJS-a 28. Te objave važe i za priznate financijske instrumente koji su predmet utјerivih okvирnih sporazuma o saldiranju ili sličnih ugovora, bez obzira na to da li se prebijaju u skladu s tačkom 47. MRSJS-a 28.

17B.

Subjekt mora objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućavaju da ocijene učinke ili moguće učinke sporazuma o saldiranju na financijski položaj subjekta. To uključuje učinke ili moguće učinke prava na prebijanje povezanih s priznatom financijskom imovinom i priznatim financijskim obavezama subjekta iz djelokruga tačke 17A.

17C.

Kako bi se ispunio cilj iz tačke 17B., subjekat, na kraju izvještajnog perioda, objavlјuje, zasebno za priznatu financijsku imovinu i priznate financijske obaveze iz djelokruga tačke 17A, sljedeće kvantitativne informacije:

- (a) bruto iznose te priznate financijske imovine i priznatih financijskih obaveza;
- (b) iznose koji se prebijaju u skladu s kriterijima iz tačke 47. MRSJS-a 28 kod utvrđivanja neto iznosa koji se prezentiraju u izvještaju o financijskom položaju;

(c) neto iznose koji se prezentiraju u izvještaju o financijskom položaju;

(d) iznose koji su predmet utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju ili sličnih ugovora koji inače nisu obuhvaćeni podtačkom (b) tačke 17C, uključujući

(i) iznose povezane s priznatim financijskim instrumentima koji ne zadovoljavaju neke ili ni jedan od kriterija za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28; i

(ii) iznose povezane s financijskim kolateralom (uključujući novčani kolateral); te

(e) neto iznos nakon oduzimanja iznosa pod (d) od iznosa pod (c).

Informacije čije objavljivanje nalaže ova tačka se prezentiraju u tabelarnoj formi, zasebno za financijsku imovinu i financijske obaveze, osim kada je primjereniji neki drugi format.

17D.

Ukupan iznos koji se objavi za neki instrument u skladu s podtačkom (d) tačke 17. je ograničen na iznos iz podtačke (c) tačke 17C. za taj instrument.

17E.

Subjekt u objavljivanja treba uvrstiti opis prava na prebijanje povezanih s priznatom financijskom imovinom i priznatim financijskim obavezama subjekta koja su predmet utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i sličnih ugovora koji se objavljuju u skladu s podtačkom (d) tačke 17C, uključujući prirodu tih prava.

17F.

Ako se informacije zahtijevane tačkama od 17B. do 17E. objave u više od jedne bilješke uz financijske izvještaje, subjekt mora napraviti unakrsnu poveznicu između tih bilješki.

Kolateral

18. Subjekt je dužan objaviti:

(a) knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine koju je založio kao kolateral za obaveze ili potencijalne obaveze, uključujući iznose koji su reklasificirani u skladu s podtačkom (a) tačke 34. MRSJS-a 41 ~~podtačkom (a) tačke 39. MRSJS-a 29; i~~

(b) uslove i odredbe koji se tiču založene imovine.

...

Konto ispravki kreditnih gubitaka

20.

~~Kada se vrijednost financijske imovine umanjuje zbog kreditnih gubitaka i subjekt to umanjenje vrijednosti iskaže u zasebnom kontu (poput konta za ispravke koji se koristi za iskazivanje pojedinačnih umanjenja vrijednosti ili sličnog konta koji se koristi za iskazivanje skupnog umanjenja vrijednosti imovine) umjesto da direktno umanjuje knjigovodstvenu vrijednost te imovine, dužan je objaviti usklađivanje promjena tog konta tokom perioda za svaku klasu financijske imovine.~~

20A.

Knjigovodstvena vrijednost financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41 se ne umanjuje za ispravku gubitka i subjekt nije dužan zasebno prezentirati ispravku gubitka kao umanjenje knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine u izvještaju o financijskom položaju. On, međutim, treba objaviti ispravku gubitka u bilješkama uz financijske izvještaje.

...

Izvještaj o financijskim rezultatima

Stavke prihoda, rashoda, dobitaka ili gubitaka

24.

Subjekt, bilo u izvještaju o financijskim rezultatima ili u bilješkama, objavljuje sljedeće stavke prihoda, rashoda, dobitaka ili gubitaka:

(a) neto dobitke ili neto gubitke od

(i) financijske imovine ili financijskih obaveza koje se mere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, zasebno prikazujući onu financijsku imovinu ili financijske obaveze koje se odrede kao takve pri početnom priznavanju

ili naknadno u skladu s tačkom 152. MRSJS-a 41 i onu financijsku imovinu ili financijske obaveze koje se obavezno mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 (poput financijskih obaveza koje zadovoljavaju definiciju obaveza namijenjenih trgovanju iz MRSJS-a 41). Za financijske obaveze određene za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, subjekat je dužan zasebno prikazati iznos dobitka ili gubitka priznat u neto imovini/kapitalu i iznos priznat u suficitu ili deficitu klasificirane kao namijenjene trgovanju u skladu s MRSJS-om 29;

- ~~(ii) — financijske imovine raspoložive za prodaju, zasebno prikazujući iznos dobitka ili gubitka priznat u neto imovini/kapitalu tokom odnosnog perioda i iznos reklasificiran iz neto imovine/kapitala i priznat direktno u suficitu ili deficitu za taj period;~~
- ~~(iii) — ulaganja koja se drže do dospijeća;~~
- ~~(iv) — zajmova i potraživanja;~~ i
- (v) financijskih obaveza koje se mjere po amortiziranom trošku;
- (vi) financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku;
- (vii) ulaganja u vlasničke instrumente određene za mjerenje po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 106. MRSJS-a 41; i od
- (viii) financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41, zasebno prikazujući iznos dobitka ili gubitka priznat u neto imovini/kapitalu tokom perioda i iznos reklasificiran po prestanku priznavanja iz akumulirane neto imovine/kapitala u suficit ili deficit perioda;
- (b) ukupni prihod od kamata i ukupni rashod po osnovu kamata (izračunate pomoću metode efektivne kamate) za financijsku imovinu ili financijske obaveze koje se mjere po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41 (zasebno prikazujući te iznose) ili za financijske obaveze koje se ne mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit nisu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit;
- (c) prihode i rashode po osnovu naknada (osim iznosa uvrštenih kod utvrđivanja efektivne kamatne stope) koji proizlaze iz
 - (i) financijske imovine ili financijskih obaveza koje nisu po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit; i
 - (ii) fondova i drugih fiducijarnih djelatnosti koje dovode do držanja imovine ili ulaganja u imovinu u ime pojedinaca, fondova, planova isplate penzija i drugih institucija;
- ~~(d) — prihod od kamata na financijsku imovinu umanjenje vrijednosti obračunat u skladu s tačkom UP126. MRSJS-a 29; i~~
- ~~(e) — iznos svih gubitaka od umanjenja vrijednosti za svaku klasu financijske imovine.~~

24A.

Subjektat je dužan objaviti analizu dobitka ili gubitka priznatog u izvještaju o financijskim rezultatima koji proističu iz prestanka priznavanja financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku, zasebno prikazujući dobitke i gubitke proistekle iz prestanka priznavanja te financijske imovine. U ta objavlivanja treba uvrstiti i razloge za prestanak priznavanja odnosno financijske imovine.

...

Računovodstvo zaštite od rizika

25A.

Subjektat je dužan primijeniti zahtjeve u pogledu objavlivanja iz tačaka od 25B. do 28F. na one izloženosti riziku od kojih se štiti i na koje odabere primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika. U objavlivanja o računovodstvu zaštite treba uvrstiti informacije o:

- (a) strategiji subjekta za upravljanje rizicima i kako se ona primjenjuje za upravljanje rizicima;
- (b) načinima na koje aktivnosti subjekta na zaštiti od rizika mogu uticati na iznos, termine i neizvjesnost njegovih budućih novčanih tokova; i o
- (c) učinku koji je računovodstvo zaštite od rizika imalo na izvještaj o financijskom položaju, izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitala subjekta.

25B.

Subjektat sva zahtijevana objavlivanja mora prezentirati u jednoj bilješki ili u zasebnom dijelu svojih financijskih izvještaja. On, međutim, ne treba ponavljati informacije koje su već prezentirane negdje drugo, pod uslovom da se te informacije u financijske izvještaje uvrštavaju kroz unakrsno upućivanje na druge izvještaje, poput izvještaja uprave ili izvještaja o rizicima, koji su korisnicima financijskih

izvještaja dostupni po istim uslovima i u isto vrijeme kao i financijski izvještaji. Bez uvrštavanja informacija kroz unakrsno upućivanje, financijski izvještaji se smatraju nepotpunim.

25C. Kada se tačkama od 26A. do 28F. subjektu nalaže da informacije koje objavljuje razdvaja po kategorijama rizika, on mora utvrditi svaku kategoriju rizika na osnovu izloženosti riziku od koje odluči pružati zaštitu i na koju primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika. Subjekt kategorije rizika mora utvrđivati dosljedno kod svih objavljivanja o računovodstvu zaštite.

25D. Kako bi ispunio ciljeve iz tačke 25A, subjekt je dužan (osim kada je drugačije navedeno u nastavku teksta) utvrditi koliko detaljne informacije objaviti, koliko veliko težište staviti na različite aspekte zahtjeva u pogledu objavljivanja, odgovarajući nivo objedinjavanja ili razdvajanja, kao i to da li će korisnicima financijskih izvještaja trebati dodatna pojašnjenja da bi mogli ocijeniti objavljene kvantitativne informacije. Ipak, subjekt mora koristiti isti nivo objedinjavanja ili razdvajanja koji koristi i u odnosu na zahtjeve u pogledu objavljivanja srodnih informacija iz ovog standarda.

26. Subjekt je dužan objaviti sljedeće, zasebno za svaku vrstu zaštite od rizika opisanu u MRSJS-u 29 (to jeste, za zaštite fer vrijednosti, zaštite novčanih tokova i zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje):-

- (a) — opis svake vrste zaštite;—
- (b) — opis financijskih instrumenata koji su označeni kao instrument zaštite i njihove fer vrijednosti na kraju izvještajnog perioda; i
- (c) — vrstu rizika od kojih se štiti.—

Strategija upravljanja rizicima

26A. Subjekt mora pojasniti svoju strategiju upravljanja rizicima za svaku kategoriju izloženosti riziku od koje se odlučio štititi i na koju primjenjuje računovodstvo zaštite. To pojašnjenje bi korisnicima financijskih izvještaja trebalo omogućiti da ocijene (primjera radi):

- (a) kako nastaje svaki rizik;
- (b) kako subjekt upravlja svakim rizikom, uključujući to da li neku stavku štiti u cijelosti od svih rizika ili štiti rizičnu/e komponentu/e stavke i zašto; i
- (c) stepen izloženosti riziku kojima subjekt upravlja.

26B. Kako bi se ispunili zahtjevi iz tačke 26A, pružene informacije bi trebale uključivati (između ostalog) opis:

- (a) instrumenata zaštite koji se koriste (i kako se koriste) za zaštitu od izloženosti riziku;
- (b) načina na koji subjekt utvrđuje postojanje ekonomskog odnosa između zaštićene stavke i instrumenta zaštite za potrebe procjene djelotvornosti zaštite od rizika; i
- (c) načina na koji subjekt utvrđuje omjer zaštite i šta su izvori neučinkovitosti zaštite.

26C. Kada kao zaštićenu stavku označi određenu rizičnu komponentu (vidjeti tačku 128. MRSJS-a 41), subjekt je, pored objavljivanja koja nalažu tačke 26A. i 26B, dužan osigurati i kvalitativne i kvantitativne informacije o:

- (a) načinu na koji je utvrdio rizičnu komponentu koja je označena kao zaštićena stavka (uključujući opis prirode odnosa između rizične komponente i cijele stavke); i o tome
- (b) kako je rizična komponenta povezana s cijelom stavkom (na primjer, na označenu rizičnu komponentu je u prošlosti otpadalo oko 80 posto promjena fer vrijednosti cijele stavke).

Iznos, termini i neizvjesnost budućih novčanih tokova

27. Za svaku zaštitu novčanog toka, subjekt je dužan objaviti:-

- (a) — periode u kojima se očekuje da će novčani tokovi nastati i u kojima se očekuje da će uticati na suficit ili deficit;
- (b) — opis svake predviđene transakcije u odnosu na koju je ranije korišteno računovodstvo zaštite od rizika, ali se više ne očekuje da nastane;—
- (c) — iznos koji je priznat u neto imovini/kapitalu tokom perioda;

- (d) — iznos koji je reklasificiran iz neto imovine/kapitala i uvršten u suficit ili deficit za period, uz iskazivanje iznosa koji je uvršten u svaku linijsku stavku izvještaja o financijskim rezultatima; i
- (e) — iznos koji je uklonjen iz neto imovine/kapitala tokom perioda i uvršten u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost nefinancijske imovine ili nefinancijske obaveze čije sticanje ili nastanak su predstavljali zaštićenu predviđenu transakciju koja je vrlo izgledna.

27A.

Osim kada važi izuzeće iz tačke 27C, subjekat kvantitativne informacije mora objaviti po kategorijama rizika, kako bi korisnicima svojih financijskih izvještaja omogućio da ocijene uslove i odredbe instrumenata zaštite i to kako utiču na iznos, termine i neizvjesnost budućih novčanih tokova subjekta.

27B.

Kako bi ispunio zahtjeve iz tačke 27A, subjekat je dužan informacije koje objavljuje raščlaniti tako da prikazuju:

- (a) vremensku dinamiku nominalnog iznosa instrumenta zaštite; i
- (b) ako je primjenjivo, prosječnu cijenu ili stopu (poput izvršne ili terminske cijene i sl.) instrumenta zaštite.

27C.

U situacijama u kojima često ponovo otpočinje (to jeste, raskida i ponovno ustanovljava) odnose zaštite jer se i instrument zaštite i zaštićena stavka često mijenjaju (tačnije, kada koristi dinamičan postupak kod kojeg ni izloženost riziku ni instrumenti zaštite koji se koriste za upravljanje tom izloženošću ne ostaju dugo nepromijenjeni, kao što je slučaj u primjeru iz podtačke (b) tačke UP317. MRSJS-a 41), subjekat:

- (a) je izuzet od objavljivanja koja nalažu tačke 27A. i 27B;
- (b) mora objaviti
 - (i) informacije o tome koja je konačna strategija upravljanja rizicima u odnosu na te odnose zaštite;
 - (ii) opis toga kako odražava svoju strategiju upravljanja rizicima korištenjem računovodstva zaštite i označavanjem tih konkretnih odnosa zaštite; i
 - (iii) naznaku koliko često se odnosi zaštite raskidaju i ponovno ustanovljavaju kao dio postupka subjekta koji se tiče tih odnosa zaštite.

27D.

Subjekt je dužan objaviti, po kategorijama rizika, opis izvora nedjelotvornosti zaštite od rizika za koje se očekuje da će uticati na odnos zaštite tokom njegovog trajanja.

27E.

Ako se u sklopu odnosa zaštite pojave drugi izvori nedjelotvornosti zaštite, subjekat je dužan objaviti te izvore po kategorijama rizika i objasniti nastalu nedjelotvornost zaštite od rizika.

27F.

Kod zaštite novčanih tokova od rizika, subjekat je dužan objaviti opis svih predviđenih transakcija na koje se u ranijim periodima primjenjivalo računovodstvo zaštite, ali koje se više ne očekuje da nastanu.

Učinci računovodstva zaštite od rizika na financijski položaj i rezultate

28. Subjekt je dužan zasebno objaviti:

- (a) — pod zaštitama fer vrijednosti, dobitke ili gubitke
 - (i) — od instrumenta zaštite; i
 - (ii) — od zaštićene stavke koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti;
- (b) — nedjelotvornost priznatu u suficit ili deficit koja se javi kod zaštita novčanog toka; i
- (c) — nedjelotvornost priznatu u suficit ili deficit koja se javi kod zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje.

28A.

Subjekt mora objaviti, u tabelarnoj formi, slijedeće iznose povezane sa stavkama označenim kao instrumenti zaštite, zasebno po kategorijama rizika za svaku vrstu zaštite (zaštita fer vrijednosti, zaštita novčanog toka ili zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje);

- (a) knjigovodstvenu vrijednost instrumenata zaštite (odvajajući financijsku imovinu i financijske obaveze);

- (b) linijsku stavku izvještaja o financijskom položaju koja uključuje instrument zaštite;
- (c) promjenu fer vrijednosti instrumenta zaštite korištene kao osnova za priznavanje nedjelotvornosti zaštite za period; i
- (d) nominalne vrijednosti (uključujući količine kao što su tone ili kubni metri) instrumenta zaštite.

28B.

Subjekt je dužan objaviti, u tabelarnoj formi, sljedeće iznose povezane sa zaštićenim stavkama, zasebno po kategorijama rizika za svaku vrstu zaštite od rizika:

- (a) za zaštite fer vrijednosti
 - (i) knjigovodstvenu vrijednosti zaštićene stavke priznatu u izvještaju o financijskom položaju (odvojeno prezentirajući imovinu i obaveze);
 - (ii) akumulirani iznos usklađivanja zaštite fer vrijednosti na zaštićenu stavku uključen u knjigovodstvenu vrijednost zaštićene stavke priznatu u izvještaju o financijskom položaju (odvojeno prezentirajući imovinu i obaveze);
 - (iii) linijsku stavku izvještaja o financijskom položaju koja uključuje zaštićenu stavku;
 - (iv) promjenu vrijednosti zaštićene stavke korištene kao osnova za priznavanje nedjelotvornosti zaštite za period; i
 - (v) akumulirani iznos usklađivanja zaštite fer vrijednosti koji je zadržan u izvještaju o financijskom položaju za svaku zaštićenu stavku koja se prestala usklađivati za dobitke i gubitke od zaštite u skladu s tačkom 139. MRSJS-a 41;
- (b) za zaštite novčanog toka i zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje
 - (i) promjenu vrijednosti zaštićene stavke korištene kao osnova za priznavanje nedjelotvornosti zaštite za period (to jeste, za zaštite novčanog toka, promjenu vrijednosti korištene za utvrđivanje priznate nedjelotvornosti zaštite u skladu s podtačkom (c) tačke 140. MRSJS-a 41);
 - (ii) salda rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika i rezervi za preračunavanje stranih valuta za stalne zaštite koja se obračunavaju u skladu s tačkom 140. i podtačkom (a) tačke 142. MRSJS-a 41; i
 - (iii) salda rezervi za zaštitu novčanog toka i rezervi za preračunavanje stranih valuta preostalih iz svih odnosa zaštite na koje se više ne primjenjuje računovodstvo zaštite.

28C.

Subjekt je dužan objaviti, u tabelarnoj formi, sljedeće iznose zasebno po kategorijama rizika za sve vrste zaštite:

- (a) za zaštite fer vrijednosti
 - (i) nedjelotvornost zaštite, to jeste razliku između dobitaka ili gubitaka instrumenta zaštite i zaštićene stavke, priznatu u suficitu ili deficitu (ili u neto imovini/kapitalu za zaštite vlasničkog instrumenta za koji je subjekat promjene fer vrijednosti odabrao prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s tačkom 106. MRSJS-a 41); i
 - (ii) linijsku stavku izvještaja o financijskim rezultatima koja uključuje priznatu nedjelotvornost zaštite od rizika;
- (b) za zaštite novčanog toka i zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje
 - (i) dobitke ili gubitke od zaštite od rizika u izvještajnom periodu koji su priznati u neto imovini/kapitalu;
 - (ii) nedjelotvornost zaštite priznatu u suficitu ili deficitu;
 - (iii) linijsku stavku izvještaja o financijskim rezultatima koja uključuje priznatu nedjelotvornost zaštite;
 - (iv) iznos reklasificiran iz rezerve za zaštitu novčanog toka ili rezerve za preračunavanje stranih valuta u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1) (pri tome praveći razliku između iznosa za koje se ranije koristilo računovodstvo zaštite, ali za koje se više ne očekuje da će nastati zaštićeni budući novčani tokovi i iznosa koji su preneseni jer se zaštićena stavka odrazila na suficit ili deficit);
 - (v) linijsku stavku izvještaja o financijskim rezultatima koja uključuje odnosno reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1); i
 - (vi) za zaštite neto pozicije, dobitke ili gubitke po osnovu zaštite od rizika priznate u odvojenoj linijskoj stavci izvještaja o financijskim rezultatima (vidjeti tačku 149. MRSJS-a 41).

28D.

Kada obim odnosa zaštite na koji se primjenjuje izuzeće iz tačke 27C. nije reprezentativan za uobičajeni obim tokom perioda (to jeste, kada obim na datum izvijestavanja ne odražava obim tokom perioda), subjekat je dužan objaviti tu činjenicu i razloge zašto smatra da dati obim nije reprezentativan.

28E.

Subjektat je dužan dati usklađenje svake komponente neto imovine/kapitala i analizu neto imovine/kapitala u skladu s MRSJS-om 1 na osnovu kojih, zajedno, je moguće:

- (a) napraviti razliku, najmanje, između raznih iznosa koji se odnose na objavljivanja iz stavki (i) i (iv) podtačke (b) tačke 28C, kao i iznosa koji se obračunavaju u skladu sa stavkama (i) i (iii) podtačke (d) tačke 140. MRSJS-a 41;
- (b) napraviti razliku između iznosa povezanih s vremenskom vrijednošću opcija kojima se štite zaštićene stavke povezane s transakcijama i iznosa povezanih s vremenskom vrijednošću opcija kojima se štite zaštićene stavke povezane s periodom, kada subjekat obračunava vremensku vrijednost opcije u skladu s tačkom 144. MRSJS-a 41; i
- (c) napraviti razliku između iznosa povezanih s terminskim elementima terminskih ugovora i rasponima devizne osnovice financijskih instrumenata kojima se štite zaštićene stavke povezane s transakcijama i iznosa povezanih s terminskim elementima terminskih ugovora i rasponima devizne osnovice financijskih instrumenata kojima se štite zaštićene stavke povezane s periodom, kada subjekat obračunava te iznose u skladu s tačkom 145. MRSJS-a 41.

28F.

Subjektat je informacije koje zahtijeva tačka 28E. dužan objaviti zasebno po kategorijama rizika. To razdvajanje prema rizicima se može dati u bilješkama uz financijske izvještaje.

Mogućnost da se kreditna izloženost odredi za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

28G.

Ako je odredio da se financijski instrument ili njegov dio mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit jer koristi kreditni derivat za upravljanje kreditnim rizikom tog financijskog instrumenta, subjekat je dužan objaviti:

- (a) za kreditne derivate koji su korišteni za upravljanje kreditnim rizikom financijskih instrumenata određenih da se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 152. MRSJS-a 41, usklađenje svake nominalne i fer vrijednosti na početku i na kraju perioda;
- (b) dobitak ili gubitak priznat u suficitu ili deficitu pri određivanju financijskog instrumenta ili dijela financijskog instrumenta za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 152. MRSJS-a 41; i
- (c) po prestanku mjerenja financijskog instrumenta ili dijela financijskog instrumenta po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, fer vrijednost tog financijskog instrumenta koja je postala nova knjigovodstvena vrijednost u skladu s tačkom 155. MRSJS-a 41 i pripadajući nominalni iznos ili iznos glavnice (osim pružanja usporedivih informacija u skladu s MRSJS-om 1, subjekat ne mora nastaviti objavljivati ove podatke u narednim periodima).

...

34.

Kada ne postoji aktivno tržište za neki financijski instrument, subjekat njegovu fer vrijednost utvrđuje pomoću neke tehnike vrjednovanja (vidjeti tačke od UP149. do UP154. MRSJS-a 41 UP106. do UP112. MRSJS-a 29). Ipak, najbolji dokaz za fer vrijednost kod početnog priznavanja je cijena transakcije (to jeste, fer vrijednost date ili primljene naknade), osim kada su ispunjeni uslovi iz tačke UP151. MRSJS-a 41 UP108. MRSJS-a 29. Iz toga slijedi da bi se fer vrijednost pri početnom priznavanju mogla razlikovati od iznosa koji bi se utvrdio na taj datum pomoću tehnike vrjednovanja. Kada postoji takva razlika, subjekat mora objaviti, po klasama financijskih instrumenata:

- (a) svoju računovodstvenu politiku za priznavanje navedene razlike u suficitu ili deficitu kako bi pokazao promjenu faktora (uključujući vrijeme) koje bi učesnici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene (vidjeti podtačku (b) tačke UP117. MRSJS-a 41 tačku UP109. MRSJS-a 29); i
- (b) skupnu razliku koju je potrebno priznati u suficitu ili deficitu na početku i na kraju perioda, te usklađenje vrijednosti promjena salda te razlike.

35. Objavljivanje fer vrijednosti nije obavezno:

- (a) kada je knjigovodstvena vrijednost razumno približna fer vrijednosti, primjera radi, za financijske instrumente kao što su kratkoročna potraživanja od kupaca i kratkoročne obaveze prema dobavljačima; ni

- (b) ~~za ulaganja u vlasničke instrumente za koje ne postoji kotirana cijena na aktivnom tržištu, niti za derivate povezane s takvim vlasničkim instrumentima koji se mjere po trošku u skladu s MRSJS-om 29 jer se njihova vrijednost ne može pouzdano izmjeriti; ni~~
- (c) za ugovore koji sadrže obilježje diskrecionog učešća, ako fer vrijednost tog obilježja nije moguće pouzdano izmjeriti.

36.

U slučaju opisanom u podtački slučajevima opisanim u podtačkama (b) and (c) tačke 35, subjekat je dužan objaviti informacije kako bi korisnicima finansijskih izvještaja pomogao da donosu vlastite prosudbe o visini mogućih razlika između knjigovodstvene vrijednosti tih ugovora te finansijske imovine ili finansijskih obaveza i njihove fer vrijednosti, uključujući:

- (a) činjenicu da informacije o fer vrijednosti za te instrumente nisu objavljene jer se njihova fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti;
- (b) opis finansijskih instrumenata, njihove knjigovodstvene vrijednosti i objašnjenje zašto se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti;
- (c) informacije o tržištu tih instrumenata;
- (d) informacije o tome da li i kako subjekat namjerava otuđiti finansijske instrumente; i
- (e) ako se prestanu priznavati finansijski instrumenti čiju fer vrijednost prethodno nije bilo moguće pouzdano izmjeriti, tu činjenicu, njihovu knjigovodstvenu vrijednost u trenutku prestanka priznavanja i iznos priznatog dobitka ili gubitka.

Zajmovi po povoljnim uslovima

37.

Zajmovi po povoljnim uslovima su zajmovi koje subjekti odobravaju po uslovima koji su niži od tržišnih. Primjeri zajmova koji često podrazumijevaju uslove niže od tržišnih su zajmovi za zemlje u razvoju, mala poljoprivredna gazdinstva, studente koji zadovoljavaju uslove za upis na program dodiplomskih ili postdiplomskih studija, te stambeni krediti kakvi se odobravaju porodicama s niskim primanjima. Za zajmove po povoljnim uslovima koji se daju i mjere po amortiziranom trošku u skladu s tačkom 40. MRSJS-a 41 subjekat je dužan objaviti:

- (a) usklađivanje između početnih i zaključnih knjigovodstvenih vrijednosti zajma, uključujući
 - (i) nominalnu vrijednost novih zajmova koji su odobreni u datom periodu;
 - (ii) usklađenje fer vrijednosti po početnom priznavanju;
 - (iii) zajmove koji su otplaćeni u datom periodu;
 - (iv) priznate gubitke od umanjenja vrijednosti;
 - (v) svako povećanje, u periodu, diskontiranih iznosa nastalo uslijed protoka vremena; i
 - (vi) druge promjene;
- (b) nominalnu vrijednost zajmova na kraju perioda;
- (c) namjenu i uslove različitih vrsta zajmova, uključujući vrstu odnosne povoljnosti, i
- (d) pretpostavke korištene pri vrjednovanju.

37A.

Za zajmove po povoljnim uslovima koji se mjere po fer vrijednosti u skladu s tačkom 41, odnosno tačkom 43. MRSJS-a 41, subjekat mora objaviti:

- (a) usklađivanje između početnih i zaključnih knjigovodstvenih vrijednosti zajma, uključujući
 - (i) nominalnu vrijednost novih zajmova koji su odobreni u datom periodu;
 - (ii) usklađenje fer vrijednosti po početnom priznavanju;
 - (iii) zajmove koji su otplaćeni u datom periodu;
 - (iv) usklađenje fer vrijednosti tokom perioda (zasebno od početnog priznavanja); i
 - (v) druge promjene;
- (b) nominalnu vrijednost zajmova na kraju perioda;

(c) namjenu i uslove različitih vrsta zajmova, uključujući vrstu odnosne povoljnosti; i

(d) pretpostavke korištene pri vrjednovanju.

...

Priroda i stepen rizika koji proističu iz finansijskih instrumenata

...

39A.

Pružanjem kvalitativnih informacija u kontekstu kvantitativnih objavljivanja korisnicima se omogućava da povežu srodne objave i tako steknu potpunu sliku prirode i stepena rizika koji proističu iz finansijskih instrumenata. Povezivanje kvalitativnih i kvantitativnih objavljivanja doprinosi tome da se informacije objavljuju na način kojim se bolje omogućava korisnicima da ocjene izloženost subjekta rizicima.

...

Kvantitativna objavljivanja

41.

Subjekt za svaku vrstu rizika koji proističu iz finansijskih instrumenata mora objaviti:

- (a) sažete kvantitativne podatke o svojoj izloženosti datom riziku na kraju izvještajnog perioda. To objavljivanje se treba zasnivati na informacijama koje se interno pružaju ključnom upravljačkom osoblju subjekta (kako je definirano u MRSJS-u 20 *Objavljivanja povezanih strana*), kao što su upravni odbor ili generalni direktor;
- (b) informacije čije objavljivanje nalažu tačke od 43. do 49, u mjeri u kojoj nisu date u skladu sa (a), ~~osim kada rizik nije značajan (vidjeti odredbe o značajnosti iz tačaka 45, 46. i 47. MRSJS-a 1);~~
- (c) koncentracije rizika kad one nisu vidljive iz objavljivanja izvršenih u skladu sa (a) i (b).

...

Kreditni rizik

Djelokrug i ciljevi

42A.

Subjekt je dužan primijeniti zahtjeve u pogledu objavljivanja iz tačaka od 42F. do 42N. na finansijske instrumente na koje se primjenjuju zahtjevi u vezi s umanjenjem vrijednosti iz MRSJS-a 41. Ipak:

- (a) kod potraživanja koja proističu iz transakcija razmjene iz djelokruga MRSJS-a 9 i transakcija koje nisu transakcije razmjene iz djelokruga MRSJS-a 23, te potraživanja po osnovu najma, podtačka (a) tačke 42J. se primjenjuje na ona potraživanja ili potraživanja po osnovu najma za koje su kreditni gubici koji se očekuju tokom njihovog vijeka trajanja priznati u skladu s tačkom 87. MRSJS-a 41, ako se ta finansijska imovina izmijeni kada je dospjela a neizmirena duže od trideset (30) dana; a
- (b) podtačka (b) tačke 42K. se ne primjenjuje na potraživanja po osnovu najma.

42B.

Objavljivanja o kreditnom riziku u skladu s tačkama od 42F. do 42N. moraju korisnicima finansijskih izvještaja omogućiti da shvate učinak kreditnog rizika na iznos, termine i neizvjesnost budućih novčanih tokova. Kako bi se ispunio taj cilj, objavljivanjima o kreditnom riziku se moraju pružiti:

- (a) informacije o postupcima subjekta za upravljanje kreditnim rizikom i kako su oni povezani s priznavanjem i mjerenjem očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući metode, pretpostavke i informacije korištene za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka;
- (b) kvantitativne i kvalitativne informacije koje korisnicima finansijskih izvještaja omogućavaju da ocijene iznose iz finansijskih izvještaja koji su proistekli iz očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući promjene u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka i razloge za te promjene; i
- (c) informacije o izloženosti subjekta kreditnom riziku (to jeste, kreditni rizik svojstven finansijskoj imovini i preuzetim obavezama subjekta u vezi s produženjem kredita), uključujući značajne koncentracije kreditnog rizika.

42C. Subjekt ne treba ponavljati informacije koje su već prezentirane negdje drugo, pod uslovom da se te informacije u finansijske izvještaje uvrštavaju kroz unakrsno upućivanje na druge izvještaje, poput izvještaja uprave ili izvještaja o rizicima, koji su korisnicima

financijskih izvještaja dostupni po istim uslovima i u isto vrijeme kao i financijski izvještaji. Bez uvrštavanja informacija kroz unakrsno upućivanje, financijski izvještaji se smatraju nepotpunim.

42D.
Kako bi ispunio ciljeve iz tačke 42B, subjekat je dužan (osim kada je navedeno drugačije) razmotriti koliko detaljne informacije objaviti, koliko veliko težište staviti na različite aspekte zahtjeva u pogledu objavljivanja, odgovarajući nivo objedinjavanja ili razdvajanja, kao i to da li će korisnicima financijskih izvještaja trebati dodatna pojašnjenja da bi mogli ocijeniti objavljene kvantitativne informacije.

42E.
Kada objavljivanja izvršena u skladu s tačkama od 42F. do 42N. nisu dovoljna da se ispune ciljevi iz tačke 42B, subjekat mora objaviti i dodatne informacije neophodne za ispunjenje tih ciljeva.

Postupci upravljanja kreditnim rizikom

42F.
Subjekt mora pojasniti svoje postupke upravljanja kreditnim rizikom i kako su povezani s priznavanjem i mjerenjem očekivanih kreditnih gubitaka. Kako bi ispunio taj cilj, subjekat je dužan objaviti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućavaju da shvate i ocijene:

- (a) kako je subjekat utvrdio da li se kreditni rizik financijskih instrumenata značajnije povećao od početnog priznavanja, uključujući to da li i kako
 - (i) se smatra da je kreditni rizik financijskih instrumenata nizak prema tački 82. MRSJS-a 41, uključujući i klase financijskih instrumenata na koje se odnosi; i
 - (ii) je oborena pretpostavka iz tačke 83. MRSJS-a 41 da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja kada je financijska imovina dospjela a neizmirena duže od trideset (30) dana;
- (b) definicije neizmirivanja obaveza subjekta, uključujući razloge za odabir tih definicija;
- (c) kako su instrumenti grupirani ako su očekivani kreditni gubici mjereni na skupnoj osnovi;
- (d) način na koji subjekat utvrđuje da li je data financijska imovina financijska imovina kreditno umanjene vrijednosti;
- (e) politiku otpisa subjekta, uključujući pokazatelje da ne postoji razumno očekivanje naplate i informacije o politici za financijsku imovinu koja je otpisana, ali je još uvijek predmet prisilne naplate; i
- (f) kako su zahtjevi iz tačke 84. MRSJS-a 41 primjenjivani na izmjenu ugovornih novčanih tokova financijske imovine, uključujući to kako subjekat
 - (i) utvrđuje da li se kreditni rizik na financijsku imovinu koja je izmijenjena dok se ispravka gubitka mjerila u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njenog vijeka trajanja poboljšao u tolikoj mjeri da se ispravka gubitka ponovno mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku dvanaest (12) mjeseci u skladu s tačkom 77. MRSJS-a 41; i
 - (ii) prati u kojoj mjeri se ispravka gubitka na financijsku imovinu koji ispunjava kriterije iz stavke (i) naknadno ponovno mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njenog vijeka trajanja u skladu s tačkom 75. MRSJS-a 41.

42G.
Subjekt je dužan pojasniti ulazne vrijednosti, pretpostavke i tehnike ocjenjivanja koje je koristio kod primjene zahtjeva iz tačaka od 73. do 93. MRSJS-a 41. Za te potrebe, on mora objaviti:

- (a) osnove za ulazne vrijednosti, pretpostavke i tehnike ocjenjivanja koje je koristio za
 - (i) mjerenje kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci i tokom vijeka trajanja instrumenta;
 - (ii) utvrđivanje da li se kreditni rizik financijskih instrumenata značajno povećao od početnog priznavanja; i
 - (iii) utvrđivanje da li je neka financijska imovina financijska imovina kreditno umanjene vrijednosti;
- (b) način na koji su informacije o budućim događajima uključene u utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući korištenje makroekonomskih informacija; i
- (c) promjene u tehnikama ocjenjivanja ili značajnim pretpostavkama koje su izvršene tokom izvještajnog perioda i razloge za te promjene.

Kvantitativne i kvalitativne informacije o iznosima koji proističu iz očekivanih kreditnih gubitaka

42H.

Kako bi objasnio promjene ispravke gubitka i razloge za te promjene, subjekat je dužan osigurati, po klasama financijskih instrumenata, usklađivanja početnog sa zaključnim saldonom ispravke gubitka, i to u tabelarnoj formi, zasebno prikazujući promjene tokom perioda za:

- (a) ispravku gubitka mjerenu u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci;
- (b) ispravku gubitka mjerenu u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja za
 - (i) financijske instrumente za koje se kreditni rizik značajno povećao od početnog priznavanja, ali koji nisu financijska imovina kreditno umanjene vrijednosti;
 - (ii) financijsku imovinu čija vrijednost je kreditno umanjena na datum izvještavanja (ali koja nije stvorena niti kupljena s kreditno umanjenom vrijednošću); i
 - (iii) potraživanja koja nastaju iz transakcija razmjene iz djelokruga MRSJS-a 9 ili transakcija koje nisu transakcije razmjene iz djelokruga MRSJS-a 23, odnosno potraživanja po osnovu najma za koja se ispravke gubitka mjere u skladu s tačkom 87. MRSJS-a 41; i za
- (c) financijsku imovinu čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod nastanka ili kupovine. Pored informacija o opisanom usklađivanju, subjekat je dužan objaviti i ukupni iznos diskontiranih očekivanih kreditnih gubitaka pri početnom priznavanju financijske imovine početno priznate tokom izvještajnog perioda.

42I.

Kako bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da shvate promjene ispravke gubitka objavljene u skladu s tačkom 42H, subjekat je dužan pružiti objašnjenje toga kako su značajne promjene bruto knjigovodstvene vrijednosti financijskih instrumenata tokom perioda doprinjele promjenama ispravke gubitka. Te informacije se moraju dati zasebno za financijske instrumente koji predstavljaju ispravku gubitka pobrojane u podtačkama (a), (b) i (c) tačke 42H. i moraju uključivati relevantne kvalitativne i kvantitativne informacije. U primjere promjena bruto knjigovodstvene vrijednosti financijskih instrumenata koje doprinose promjenama ispravke gubitka spadaju:

- (a) promjene zbog financijskih instrumenata koji su stvoreni ili stečeni tokom izvještajnog perioda;
- (b) izmjene ugovornih novčanih tokova od financijske imovine koje ne dovode do prestanka priznavanja te financijske imovine u skladu s MRSJS-om 41;
- (c) promjene zbog financijskih instrumenata koji su se prestali priznavati (uključujući one koji su otpisani) tokom izvještajnog perioda; i
- (d) promjene koje nastaju zavisno od toga da li se ispravka gubitka mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci ili onima koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta.

42J.

Kako bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da shvate prirodu i učinak izmjena ugovornih novčanih tokova od financijske imovine koje nisu dovele do prestanka priznavanja i učinak takvih izmjena na mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, subjekat je dužan objaviti:

- (a) amortizirani trošak prije izmjene i neto dobitak ili gubitak od izmjene priznat za financijsku imovinu za koju su ugovorni novčani tokovi izmijenjeni tokom izvještajnog perioda dok je ispravka gubitka mjerena u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njenog vijeka trajanja; i
- (b) bruto knjigovodstvenu vrijednost, na kraju izvještajnog perioda, financijske imovine koja je izmijenjena od početnog priznavanja u trenutku kada je ispravka gubitka mjerena u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njenog vijeka trajanja i za koju je ispravka gubitka promijenjena tokom izvještajnog perioda u iznos jednak kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci.

42K.

Kako bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da shvate učinak kolaterala i drugih pojačanja kredita na iznose koji proizlaze iz očekivanih kreditnih gubitaka, subjekat je dužan objaviti, po klasama financijskih instrumenata:

- (a) iznos koji najbolje predstavlja najveću izloženost kreditnom riziku na kraju izvještajnog perioda ne uzimajući u obzir bilo kakav kolateral koji subjekat drži niti druga pojačanja kredita (kao što su sporazumi o saldiranju koji ne ispunjavaju uslove za prebijanje u skladu s MRSJS-om 28);
- (b) narativni opis kolaterala koji subjekat drži kao osiguranje i drugih pojačanja kredita, uključujući
 - (i) opis prirode i kvalitete kolaterala koji se drži;
 - (ii) objašnjenje svih značajnih promjena kvalitete tog kolaterala ili pojačanja kredita nastalih kao posljedica

pogoršanja ili izmjena u politici subjekta u pogledu kolaterala tokom izvještajnog perioda; i

(iii) informacije o financijskim instrumentima za koje subjekat nije priznao ispravku gubitka zbog kolaterala; te

- (c) kvantitativne informacije o kolateralu koji subjekat drži kao osiguranje i drugim pojačanjima kredita (primjera radi, o tome u kojoj mjeri kolateral i druga pojačanja kredita umanjuju kreditni rizik) za financijsku imovinu čija vrijednost je kreditno umanjena na datum izvještavanja.

42L.

Subjekt je dužan objaviti neizmireni ugovorni iznos financijske imovine koja je otpisana tokom izvještajnog perioda, ali je još uvijek predmet prisilne naplate.

Izloženost kreditnom riziku

42M.

Kako bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da procijene izloženost subjekta kreditnom riziku i razumiju njegove značajne koncentracije kreditnog rizika, subjekat je dužan objaviti, po ocjenama kreditnog rizika, bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine i izloženost kreditnom riziku preuzetih obaveza davanja zajma i ugovora o financijskim garancijama. Te informacije se moraju pružiti zasebno za financijske instrumente:

- (a) za koje se ispravka gubitka mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci;
- (b) za koje se ispravka gubitka mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njenog vijeka trajanja i koji su
 - (i) financijski instrumenti za koje se kreditni rizik značajno povećao od početnog priznavanja, ali koji nisu financijska imovina kreditno umanjene vrijednosti;
 - (ii) financijska imovina čija vrijednost je kreditno umanjena na datum izvještavanja (ali koja nije stvorena niti kupljena s kreditno umanjenom vrijednošću); i
 - (iii) potraživanja koja nastaju od transakcija razmjene iz djelokruga MRSJS-a 9, odnosno transakcija koje nisu transakcije razmjene iz djelokruga MRSJS-a 23 ili potraživanja po osnovu najмова za koja se ispravka gubitka mjeri u skladu s tačkom 87. MRSJS-a 41; i
- (c) koji su financijska imovina čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod nastanka ili kupovine,

42N.

Za potraživanja koja nastaju iz transakcija razmjene iz djelokruga MRSJS-a 9, odnosno transakcija koje nisu transakcije razmjene iz djelokruga MRSJS-a 23 ili potraživanja po osnovu najмова na koje subjekat primjeni tačku 87. MRSJS-a 41, informacije koje se pružaju u skladu s tačkom 42M. se mogu zasnivati na matrici za određivanje rezerviranja (vidjeti tačku UP199. MRSJS-a 41).

...

43.

Za sve financijske instrumente iz djelokruga ovog standarda na koje se ne primjenjuju zahtjevi u pogledu umanjenja vrijednosti iz MRSJS-a 41, subjekat ~~Subjekt~~ je dužan objaviti, po klasama financijskih instrumenata:

- (a) iznos koji najbolje predstavlja njegovu najveću izloženost kreditnom riziku na kraju izvještajnog perioda ne uzimajući u obzir bilo kakav kolateral koji drži niti druga pojačanja kredita (kao što su sporazumi o saldiranju koji ne ispunjavaju uslove za prebijanje u skladu s MRSJS-om 28). Ta objavljivanja nisu obavezna za financijske instrumente čija knjigovodstvena vrijednost najbolje predstavlja njihovu najveću izloženost kreditnom riziku;
- (b) u vezi s iznosom koji se objavljuje prema (a), Opis opis kolaterala koji se drži kao osiguranje i drugih pojačanja kredita, te njihovih financijskih učinaka (na primjer, u kojoj mjeri kolateral ili druga pojačanja kredita umanjuju kreditni rizik) u odnosu na iznos koji najbolje predstavlja najveću izloženost kreditnom riziku (bilo da se objavljuje u skladu s podtačkom (a) ili je predstavlja knjigovodstvena vrijednost financijskog instrumenta);
- (c) informacije o kreditnoj kvaliteti financijske imovine koja nije ni dospjela a neizmirena ni umanjene vrijednosti; i
- (d) knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine koja bi inače bila dospjela i neizmirena ili umanjene vrijednosti čiji uslovi su iznova dogovoreni.

Financijska imovina koja je dospjela i neizmirena ili joj je umanjena vrijednosti

44. Subjekt je dužan objaviti, prema klasama financijske imovine:

- (a) ~~raščlambu po starosti financijske imovine koja je dospjela i neizmirena na kraju izvještajnog perioda, ali čija vrijednost nije umanjena;~~
- (b) ~~raščlambu financijske imovine za koju je pojedinačno utvrđeno da joj je vrijednost umanjena na kraju izvještajnog perioda, uključujući faktore koje je subjekat uzeo u razmatranje pri tom utvrđivanju; i~~
- (c) ~~za iznose koji se objavljuju prema (a) i (b), opis kolaterala koji subjekat drži kao osiguranje i drugih pojačanja kredita, te, osim kada nije izvodivo, procjenu njihovih fer vrijednosti.~~

Kolateral i drugi vidovi pojačanja kredita koji se mogu steći

45.

Kada tokom perioda stekne financijsku ili nefinancijsku imovinu preuzimanjem kolaterala koji drži kao osiguranje ili pozivanjem na druga pojačanja kredita (poput garancija), a takva imovina zadovoljava kriterije za priznavanje iz drugih standarda, subjekat je za takvu imovinu koju drži na datum izvještavanja dužan objaviti:

- (a) vrstu i knjigovodstvenu vrijednost ~~stečene~~ imovine; i
- (b) kada imovinu nije moguće odmah pretvoriti u novac, svoje politike za otuđenje takve imovine ili za njeno korištenje u poslovanju.

...

Prijenosi financijske imovine

49A.

Zahtjevi u pogledu objavljivanja iz tačaka od 49B. do 49H. koji se odnose na prijenose financijske imovine, nadopunjuju druge zahtjeve ovog standarda u vezi s objavljivanjima. Subjektat objavljivanja koja nalažu tačke od 49B. do 49H. mora prezentirati u jednoj bilješki u svojim financijskim izvještajima. On zahtijevana objavljivanja pruža za svu prenesenu financijsku imovinu koju nije prestao priznavati i za svaku dalju povezanost s prenesenom imovinom, koje postoje na datum izvještavanja, bez obzira na to kada se desio odnosni prijenos imovine. Za potrebe primjene zahtjeva u pogledu objavljivanja iz navedenih tačaka, subjekat prenosi svu ili dio financijske imovine (prenesena financijska imovina) onda i samo onda kada:

- (a) prenosi ugovorna prava da primi novčane tokove te financijske imovine; ili kada
- (b) zadržava ugovorna prava da primi novčane tokove te financijske imovine, ali preuzima i ugovornu obavezu da te novčane tokove isplati jednom ili više primatelja u nekom aranžmanu.

49B.

Subjektat treba objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućavaju da:

- (a) razumiju odnos između prenesene financijske imovine koja se nije u potpunosti prestala priznavati i s njom povezanih obaveza; i
- (b) ocijene prirodu dalje povezanosti subjekta s financijskom imovinom koja se prestala priznavati, kao i rizike povezane s tom povezanošću.

49C. Za potrebe primjene zahtjeva u pogledu objavljivanja iz tačaka od 49E. do 49H, subjekat je i dalje povezan s financijskom imovinom ako, u sklopu prijenosa, zadrži sva ugovorna prava ili obaveze svojstvene prenesenoj financijskoj imovini ili stekne sva nova ugovorna prava ili obaveze povezane s prenesenom financijskom imovinom. Za potrebe primjene zahtjeva u pogledu objavljivanja iz tačaka od 49E. do 49H, sljedeće ne predstavlja dalju povezanost:

- (a) uobičajena prikazivanja i garancije povezani s prijenosom i načelima razumnosti, dobre vjere i poštenog postupanja koji bi mogli biti obmanjujuće prirode i zbog kojih bi se prijenos mogao poništiti sudskim putem;
- (b) terminski ugovori, opcije i drugi ugovori o ponovnom sticanju prenesene financijske imovine za koje je ugovorna cijena (ili cijena izvršenja) fer vrijednost prenesene financijske imovine; ili
- (c) aranžman u sklopu kojeg subjekat zadržava ugovorna prava da primi novčane tokove financijske imovine, ali preuzima i ugovornu obavezu da te novčane tokove isplati jednom ili više subjekata, pri čemu su ispunjeni uslovi iz podtačaka (a), (b) i (c) tačke 16. MRSJS-a 41.

Prenesena financijska imovina koja se nije u potpunosti prestala priznavati

49D.

Subjektat može prenijeti financijsku imovinu tako da dio ili sva prenesena financijska imovina ne zadovoljava uslove za prestanak priznavanja. Kako bi ispunio ciljeve iz podtačke (a) tačke 49B, subjekat je, na svaki datum izvještavanja i za svaku klasu prenesene financijske imovine koja se nije u potpunosti prestala priznavati, dužan objaviti:

- (a) vrstu prenesene imovine;
- (b) prirodu rizika i koristi od vlasništva kojima je subjekat izložen;
- (c) opis prirode odnosa između prenesene imovine i s njom povezanih obaveza, uključujući ograničenja, proistekla iz prijenosa, u pogledu svrhe u koju izvještajni subjekat smije koristiti prenesenu imovinu;
- (d) kada se druga ugovorna strana (ugovorne strane) u povezanim obavezama poziva(ju) samo na prenesenu imovinu, tabelarni prikaz fer vrijednosti prenesene imovine, fer vrijednosti povezanih obaveza i neto pozicije (razlike između fer vrijednosti prenesene imovine i povezanih obaveza);
- (e) kada subjekat nastavlja priznavati svu prenesenu imovinu, knjigovodstvene vrijednosti prenesene imovine i pripadajućih obaveza; i
- (f) kada subjekat nastavlja priznavati imovinu u mjeri u kojoj je i dalje povezan s njom (vidjeti stavku (ii) podtačke (c) tačke 17. i tačku 27. MRSJS-a 41), ukupnu knjigovodstvenu vrijednost izvorne imovine prije prijenosa, knjigovodstvenu vrijednost imovine koju subjekat nastavlja priznavati i knjigovodstvenu vrijednost povezanih obaveza.

Prenesena financijska imovina koja se u potpunosti prestala priznavati

49E.

Kako bi ispunio ciljeve podtačke (b) tačke 49B, kada u potpunosti prestane priznavati prenesenu financijsku imovinu (vidjeti podtačku (a) i stavku (i) podtačke (c) tačke 17. MRSJS-a 41), ali nastavi biti povezan s njom, subjekat je dužan, najmanje, za svaku vrstu dalje povezanosti na svaki datum izvještavanja, objaviti:

- (a) knjigovodstvenu vrijednost imovine i obaveza koje su priznate u izvještaju o financijskom položaju subjekta i koje predstavljaju dalju povezanost subjekta s financijskom imovinom koja se prestala priznavati, kao i linijske stavke u kojima je priznata knjigovodstvena vrijednost te imovine i obaveza;
- (b) fer vrijednost imovine i obaveza koje odražavaju dalju povezanost subjekta s financijskom imovinom koja se prestala priznavati;
- (c) iznos koji najbolje predstavlja najveću izloženost subjekta gubitku od njegove dalje povezanosti s financijskom imovinom koja se prestala priznavati, kao i informacije koje prikazuju kako je utvrđena ta najveća izloženost gubitku;
- (d) nediskontirane novčane odlive koji bi bili ili bi mogli biti potrebni da se ponovo otkupi financijska imovina koja se prestala priznavati (kao što je izvršna cijena u ugovoru o opciji) ili druge iznose koji se trebaju platiti primatelju u vezi s prenesenom imovinom. Ako je novčani odliv promjenjiv, onda bi se iznos koji se objavljuje trebao zasnivati na uslovima koji postoje na svaki datum izvještavanja;
- (e) analizu dospijuća nediskontiranih novčanih odliva koji bi bili ili bi mogli biti potrebni da se ponovo otkupi financijska imovina koja se prestala priznavati ili drugih iznosa koji se trebaju platiti primatelju u vezi s prenesenom imovinom, prikazujući preostale ugovorne rokove do dospijuća za dalju povezanost subjekta; i
- (f) kvalitativne informacije koje objašnjavaju i potkrepljuju kvantitativna objavljivanja zahtijevana podtačkama od (a) do (e).

49F.

Subjekt smije objediniti informacije koje zahtijeva tačka 49E, u odnosu na određenu imovinu ako na više od jednog načina nastavlja biti povezan s financijskom imovinom koju je prestao priznavati i prikazati ih pod jednom vrstom dalje povezanosti.

49G. Nadalje, subjekat za svaku vrstu dalje povezanosti mora objaviti:

- (a) dobitak ili gubitak priznat na datum prijenosa imovine;
- (b) priznate prihode i rashode, kako u izvještajnom periodu tako i kumulativno, od dalje povezanosti subjekta s financijskom imovinom koja se prestala priznavati (na primjer, fer vrijednost promjena u derivatnim instrumentima);
- (c) ako ukupna vrijednost primitaka od aktivnosti prenošenja (koje zadovoljava uslove za prestanak priznavanja) u izvještajnom periodu nije ravnomjerno raspoređena tokom cijelog izvještajnog perioda (kao, na primjer, kada se značajan dio ukupne aktivnosti prenošenja dešava u posljednjim danima izvještajnog perioda),
 - (i) to kada je izvršen najveći dio aktivnosti prenošenja unutar izvještajnog perioda (na primjer, posljednjih pet dana prije kraja izvještajnog perioda);
 - (ii) iznos (na primjer, pripadajućih dobitaka ili gubitaka) priznat od aktivnosti prenošenja u datom dijelu izvještajnog perioda; i
 - (iii) ukupan iznos primitaka od aktivnosti prenošenja u datom dijelu izvještajnog perioda.

Subjekt navedene informacije mora pružiti za svaki period za koji se prezentira izvještaj o neto imovini/kapitalu.

Dopunske informacije

49H.

Subjekt mora objaviti sve dodatne informacije koje smatra potrebnima da bi ispunio ciljeve u pogledu objavljivanja iz tačke 49B.

Prva primjena MRSJS-a 41

49I.

U izvještajnom periodu u kojem pada datum prve primjene MRSJS-a 41, subjekt je dužan objaviti slijedeće informacije za svaku klasu financijske imovine i financijskih obaveza s datumom prve primjene:

- (a) izvornu mjernu kategoriju i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu u skladu s MRSJS-om 29 ili u skladu s prethodnim izdanim MRSJS-a 41 (ako pristup primjene MRSJS-a 41 koji je subjekt odabrao uključuje više od jednog datuma prve primjene za različite zahtjeve);
- (b) novu mjernu kategoriju i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu u skladu s MRSJS-om 41;
- (c) iznos sve financijske imovine i svih financijskih obaveza iz izvještaja o financijskom položaju koje su prethodno bile, ali više nisu određene da se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, praveći razliku između onih koje je subjekt prema MRSJS-u 41 dužan reklasificirati i onih koje odabere da reklasificira na datum prve primjene.

49J.

U izvještajnom periodu u kojem pada datum prve primjene MRSJS-a 41, subjekt je dužan objaviti kvalitativne informacije kako bi korisnicima omogućio da razumiju:

- (a) na koji način je primijenio zahtjeve u pogledu objavljivanja iz MRSJS-a 41 na financijsku imovinu čija klasifikacija je promijenjena kao posljedica primjene MRSJS-a 41; i
- (b) razloge za određivanje ili prestanak određivanja financijske imovine ili financijskih obaveza za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit na datum prve primjene.

49K.

U izvještajnom periodu u kojem prvi put primjenjuje zahtjeve MRSJS-a 41 u pogledu klasifikacije i mjerenja financijske imovine (to jeste, kada u odnosu na financijsku imovinu prelazi sa MRSJS-a 29 na MRSJS 41), subjekt je dužan izvršiti objavljivanja koja nalažu tačke od 49L. do 49O. ovog standarda na način propisan tačkom 173. MRSJS-a 41.

49L.

Kada to nalaže tačka 49K, subjekt mora objaviti promjene klasifikacije financijske imovine i financijskih obaveza s datumom prve primjene MRSJS-a 41, zasebno prikazujući:

- (a) promjene knjigovodstvenih vrijednosti na osnovu njihovih mjernih kategorija u skladu s MRSJS-om 29 (to jeste, koje ne proizlaze iz promjene obilježja mjerenja pri prelasku na MRSJS 41); i
- (b) promjene knjigovodstvenih vrijednosti koje nastaju iz promjene obilježja mjerenja po prelasku na MRSJS 41.

Objavljivanja iz ove tačke se ne moraju vršiti nakon izvještajnog perioda u kojem subjekt prvi put primijeni zahtjeve MRSJS-a 41 u pogledu klasifikacije i mjerenja financijske imovine.

49M.

Kada to nalaže tačka 49K, subjekt za financijsku imovinu i financijske obaveze koje su, kao posljedica prelaska na MRSJS 41, reklasificirane tako da se mjere po amortiziranom trošku i, u slučaju financijske imovine, koja je reklasificirana iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit tako da se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, mora objaviti:

- (a) fer vrijednost financijske imovine ili financijskih obaveza na kraju izvještajnog perioda; i
- (b) fer vrijednost dobitka ili gubitka koji bi se priznavao u suficitu ili deficitu, odnosno u neto imovini/kapitalu tokom izvještajnog perioda da financijska imovina ili financijske obaveze nisu reklasificirane.

Objavljivanja iz ove tačke se ne moraju vršiti nakon izvještajnog perioda u kojem subjekt prvi put primijeni zahtjeve MRSJS-a 41 u pogledu klasifikacije i mjerenja financijske imovine.

49N.

Kada to nalaže tačka 49K, subjekt za financijsku imovinu i financijske obaveze koje su, kao posljedica prelaska na MRSJS 41,

reklasificirane iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit mora objaviti:

- (a) efektivnu kamatnu stopu određenu na datum prve primjene; i
- (b) priznate prihode od kamata ili rashode po osnovu kamata.

Ako subjekat s fer vrijednošću financijske imovine ili financijske obaveze postupa kao s novom bruto knjigovodstvenom vrijednošću na datum prve primjene (vidjeti tačku 168. MRSJS-a 41), objavljivanja iz ove tačke se moraju izvršiti za svaki izvještajni period do prestanka priznavanja. U suprotnom, objavljivanja iz ove tačke se ne moraju vršiti nakon izvještajnog perioda u kojem subjekat prvi put primijeni zahtjeve MRSJS-a 41 u pogledu klasifikacije i mjerenja financijske imovine.

49O. Kada subjekat vrši objavljivanja iz tačaka od 49K. do 49N, ta i objavljivanja iz tačke 29. ovog standarda moraju dozvoljavati usklađivanje između:

- (a) mjernih kategorija prezentiranih u skladu s MRSJS-om 29 i MRSJS-om 41 i
 - (b) date klase financijskog instrumenta,
- s datumom prve primjene.

49P. Na datum prve primjene tačaka od 73. do 93. MRSJS-a 41, subjekat je dužan objaviti informacije koji dozvoljavaju usklađivanje zaključnih rezerviranja za umanjenje vrijednosti u skladu s MRSJS-om 29 i rezerviranja u skladu s MRSJS-om 19 s početnom ispravkom gubitka utvrđenom u skladu s MRSJS-om 41. Za financijsku imovinu, te informacije treba dati po pripadajućim mjernim kategorijama financijske imovine prema MRSJS-u 29 i MRSJS-u 41, i odvojeno prikazati učinak promjena mjerne kategorije na ispravku gubitka na taj datum.

49Q. U izvještajnom periodu u kojem pada datum prve primjene MRSJS-a 41, subjekat nije dužan objaviti iznose linijskih stavki koji bi se iskazali u skladu sa zahtjevima u pogledu klasifikacije i mjerenja (što uključuje i zahtjeve u vezi s mjerenjem financijske imovine po amortiziranom trošku i umanjenjem vrijednosti iz tačaka od 69. do 72. i od 73. do 93. MRSJS-a 41) iz:

- (a) MRSJS-a 41 za prethodne periode; i iz
- (b) MRSJS-a 29 za tekući period.

49R. U skladu sa tačkom 161. MRSJS-a 41, kada za subjekat nije izvodivo (u značenju datom u MRSJS-u 3) da, na datum prve primjene MRSJS-a 41, procijeni izmijenjenu vremensku vrijednost novčanog elementa u skladu sa tačkama UP68, UP69. i UP70. MRSJS-a 41 na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, on je dužan procijeniti karakteristike te financijske imovine koje se tiču ugovornih novčanih tokova na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri njenom početnom priznavanju, ne uzimajući u obzir zahtjeve povezane s izmjenom vremenske vrijednosti novčanog elementa iz tačaka UP68, UP69. i UP70. MRSJS-a 41. Subjekt mora objavljivati knjigovodstvenu vrijednost, s datumom izvještavanja, financijske imovine čije karakteristike u vezi s ugovornim novčanim tokovima su procijenjene na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri njenom početnom priznavanju, ne uzimajući u obzir zahtjeve povezane s izmjenama vremenske vrijednosti novčanog elementa iz tačaka UP68, UP69. i UP70. MRSJS-a 41, sve dok se ta financijska imovina ne prestane priznavati.

49S. U skladu sa tačkom 162. MRSJS-a 41, kada za subjekat nije izvodivo (u značenju datom u MRSJS-u 3) da, na datum prve primjene, procijeni da li je fer vrijednost karakteristike prijevremene otplate bila zanemariva u skladu s podtačkom (c) tačke UP74. MRSJS-a 41 na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, on je dužan procijeniti karakteristike te financijske imovine koje se tiču ugovornih novčanih tokova na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri njenom početnom priznavanju, ne uzimajući u obzir izuzeće za karakteristike prijevremene otplate iz tačke UP74. MRSJS-a 41. Subjekt mora objavljivati knjigovodstvenu vrijednost, s datumom izvještavanja, financijske imovine čije karakteristike u vezi s ugovornim novčanim tokovima su procijenjene na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale pri njenom početnom priznavanju, ne uzimajući u obzir izuzeće za karakteristike prijevremene otplate iz tačke UP74. MRSJS-a 41, sve dok se ta financijska imovina ne prestane priznavati.

...

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

...

52F.

MRSJS-om 41, objavljenim u augustu/kolovožu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 2, 3, 4, 5, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 24, 34, 35, 36, 37, 41, 43, 45, UP1, UP5, UP9, UP10, UP24, i UP29, brisane tačke 16, 17, 20, 26, 27, 28, i 44, te uvedeni nekoliko naslova i tačke 5A, 13A, 14A, 14B, 15A, 15B, 15C, 17A, 17B, 17C, 17D, 17E, 17F, 20A, 24A, 25A, 25B, 25C, 25D, 26A, 26B, 26C, 27A, 27B, 27C, 27D, 27E, 27F, 28A, 28B, 28C, 28D, 28E, 28F, 28G, 37A, 39A, 42A, 42B, 42C, 42D, 42E, 42F, 42G, 42H, 42I, 42J, 42K, 42L, 42M, 42N, 49A, 49B, 49C, 49D, 49E, 49F, 49G, 49H, 49I, 49J, 49K, 49L, 49M, 49N, 49O, 49P, 49Q, 49R, 49S, 52C, 52D, UP8A, UP8B, UP8C, UP8D, UP8E, UP8F, UP8G, UP8H, UP8I, UP8J, UP31, UP32, UP32A, UP33, UP34, UP35, UP36, UP37, UP38, UP39, UP40, UP41, UP42, UP43, UP44, UP45, UP46, UP47, UP48, UP49, UP50, UP51, UP52, UP53, UP54, i UP55. Subjekat je dužan primijenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode početno sa 1. januarom/siječnjem 2022. godine. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak čini sastavni dio MRSJS-a 30.

...

Klase financijskih instrumenata i opseg objavljivanja (tačka 9)

UP1. Tačka 9. nalaže subjektu da financijske instrumente razvrsta u klase koje odgovaraju prirodi informacija koje se objavljuju i uzimaju u obzir karakteristike tih financijskih instrumenata. Klase opisane u tački 9. utvrđuje subjekat pa se, dakle, razlikuju od kategorija financijskih instrumenata navedenih u MRSJS-u 41 MRSJS-u 29 (koje određuju način mjerenja financijskih instrumenata i to gdje se priznaju promjene fer vrijednosti).

...

Značaj financijskih instrumenata za financijski položaj i financijske rezultate

Financijske obaveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (tačke 13. i 14)

UP4.

Ako subjekat označi financijsku obavezu za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, podtačka (a) tačke 13. mu nalaže da objavi iznos promjene u fer vrijednosti financijske obaveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obaveze. Stavka (i) podtačke (a) tačke 13. dopušta subjektu da taj iznos utvrdi kao iznos promjene fer vrijednosti obaveze koja se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova iz kojih proizlazi tržišni rizik. Ako su jedine relevantne promjene tržišnih uslova za obavezu promjene vidljive (referentne) kamatne stope, taj iznos se može procijeniti na sljedeći način:

- (a) — subjekat prvo izračunava internu stopu povrata za obavezu na početku perioda služeći se vidljivom tržišnom cijenom obaveze i njenim ugovornim novčanim tokovima na početku perioda. Potom od te stope oduzima povrat vidljive (referentne) kamatne stope na početku perioda kako bi došao do komponente interne stope povrata koja je svojstvena datom instrumentu;—
- (b) — nakon toga, subjekat izračunava sadašnju vrijednost novčanih tokova povezanih s obavezom koristeći ugovorne novčane tokove obaveze na kraju perioda i diskontnu stopu jednaku zbiru (i) vidljive (referentne) kamatne stope na kraju perioda i (ii) komponente interne stope povrata svojstvene instrumentu kako je utvrđena pod (a);
- (c) — razlika između vidljive tržišne cijene obaveze na kraju perioda i iznosa utvrđenog pod (b) predstavlja promjenu fer vrijednosti koja se ne može pripisati promjenama vidljive (referentne) kamatne stope i to je iznos koji treba objaviti.

U ovom primjeru se pretpostavlja da promjene u fer vrijednosti koje proističu iz faktora koji nisu promjena kreditnog rizika instrumenta, odnosno promjena kamatne stope nisu značajne. Ako bi instrument iz ovog primjera sadržao ugrađeni derivat, promjena u fer vrijednosti ugrađenog derivata se ne bi uključivala u utvrđivanje iznosa koji treba objaviti u skladu s podtačkom (a) tačke 13.

Druga objavljivanja: računovodstvene politike (tačka 25)

UP5.

Tačka 25. nalaže objavljivanje mjerne osnove (ili osnova) koje su korištene pri izradi financijskih izvještaja i drugih korištenih računovodstvenih politika koje su relevantne za razumijevanje financijskih izvještaja. Kada je riječ o financijskim instrumentima, takvo objavljivanje može uključivati:

- (a) za ~~financijsku imovinu ili~~ financijske obaveze određene da se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit
 - (i) prirodu financijske ~~imovine ili~~ financijske obaveze koju je subjekat odredio za mjerenje po fer vrijednosti kroz

suficit ili deficit;

- (ii) ~~kriterije za takvo određivanje takvih takve financijske imovine ili financijskih obaveza pri početnom priznavanju;~~
i
- (iii) ~~način na koji je subjekat ispunio uslove iz tačke 46. MRSJS-a 41 tačaka 10, 13. ili 14. MRSJS-a 29 za takvo određivanje. Za instrumente koji su, u skladu sa stavkom (i) podtačke (b) definicije financijske imovine ili financijske obaveze, označeni da se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit iz MRSJS-a 29, ta objavljivanja moraju uključivati narativni opis okolnosti iz kojih bi inače nastala odnosna neusklađenost u mjerenju ili priznavanju. Za instrumente koji su, u skladu sa stavkom (ii) podtačke (b) definicije financijske imovine ili financijske obaveze, označeni da se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit iz MRSJS-a 29, ta objavljivanja moraju uključivati narativni opis toga kako je označavanje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s dokumentiranom strategijom subjekta za upravljanje rizicima, odnosno njegovom dokumentiranom strategijom ulaganja;~~
- (b) za financijsku imovinu određenu da se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit
 - (i) prirodu financijske imovine koju je subjekat odredio da se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit; i
 - (ii) način na koji je subjekat ispunio kriterije iz tačke 44. MRSJS-a 41 za takvo određivanje;
- ~~(b) kriterije za označavanje financijske imovine kao raspoložive za prodaju;~~
- (c) da li se redovne kupovine i prodaje financijske imovine obračunavaju na datum trgovanja ili na datum izmirenja (vidjeti tačku 11. MRSJS-a 41 40. MRSJS-a 29);
- ~~(d) kada se konto ispravki koristi za smanjenje knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine umanjene za kreditne gubitke~~
 - ~~(i) kriterije za utvrđivanje kada je knjigovodstvena vrijednost financijske imovine direktno umanjena (ili, u slučaju poništenja otpisa, direktno povećana) i kada iskoristiti konto ispravki; i~~
 - ~~(ii) kriterije za otpisivanje iznosa terećenih na konto ispravki na ime knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine umanjene vrijednosti (vidjeti tačku 20);~~
- (e) kako su utvrđeni neto dobiti ili neto gubici za svaku kategoriju financijskih instrumenata (vidjeti podtačku (a) tačke 24), na primjer, da li neto dobiti ili neto gubici na stavke mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit uključuju prihod od kamate, odnosno dividende ili sličnih raspodjela;
- ~~(f) kriterije koje subjekat koristi kod utvrđivanja da postoje objektivni dokazi da su nastali gubici od umanjenja vrijednosti (vidjeti podtačku (e) tačke 24);~~
- ~~(g) kada su iznova dogovoreni uslovi financijske imovine koja bi u suprotnom bila dospjela i neizmirena ili bi joj vrijednost bila umanjena, računovodstvenu politiku u vezi s financijskom imovinom koja podliježe ponovno dogovorenim uslovima (vidjeti podtačku (d) tačke 43);~~
- (h) za ugovore o financijskim garancijama koji se izdaju kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene, tamo gdje se fer vrijednost ne može utvrditi i gdje se priznaje rezerviranje u skladu s MRSJS-om 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*, objavljuju se okolnosti koje dovode do priznavanja rezerviranja.

Tačka 137. MRSJS-a 1 također nalaže subjektima da, u rezimeu značajnih računovodstvenih politika ili drugim bilješkama, objave prosudbe, osim onih koje podrazumijevaju procjene, koje je uprava donjela pri primjeni računovodstvenih politika subjekta i koje su imale najznačajniji učinak na iznose priznate u financijskim izvještajima.

...

Postupci upravljanja kreditnim rizikom (tačke 42F. i 42G)

UP8A.

Podtačka (b) tačke 42F. nalaže objavljivanje informacija o tome kako je subjekat definirao neizmirivanje obaveza za različite financijske instrumente i razloge za odabir takvih definicija. U skladu s tačkom 81. MRSJS-a 41, utvrđivanje toga da li treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja se zasniva na povećanju rizika neizmirivanja obaveza od početnog priznavanja. U informacije o definicijama subjekta za neizmirivanje obaveza koje će korisnicima financijskih izvještaja pomoći da razumiju kako je subjekat primijenio zahtjeve MRSJS-a 41 u pogledu očekivanih kreditnih gubitaka mogu spadati:

- (a) kvalitativni i kvantitativni faktori koji su razmatrani pri definiranju neizmirivanja obaveza;
- (b) da li su na različite vrste financijskih instrumenata primjenjivane različite definicije; i

- (c) pretpostavke o stopi oporavka (to jeste, broju financijske imovine koja se vrati u stanje da ponovo daje prinos) nakon nastanka statusa neizmirivanja obaveza po osnovu te financijske imovine.

UP8B.

Kako bi se korisnicima financijskih izvještaja pomoglo u ocjenjivanju politika subjekta za restrukturiranja i izmjene, stavka (i) podtačke (f) tačke 42F. nalaže objavljivanje informacija o tome na koji način subjekat prati u kojoj mjeri se ispravka gubitka na financijsku imovinu prethodno objavljena u skladu sa stavkom (i) podtačke (f) tačke 42F. naknadno mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja te imovine u skladu s tačkom 75. MRSJS-a 41. U kvantitativne informacije koje će korisnicima pomoći da razumiju naknadno povećanje kreditnog rizika izmijenjene financijske imovine mogu spadati informacije o izmijenjenoj financijskoj imovini koja ispunjava kriterije iz stavke (i) podtačke (f) tačke 42F. i za koju se ispravka gubitka ponovno mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njenog vijeka trajanja (to jeste, stopa pogoršanja).

UP8C.

Podtačka (a) tačke 42G. nalaže objavljivanje informacija o osnovi za ulazne vrijednosti i pretpostavke, te o tehnikama ocjenjivanja koji su korišteni kod primjene zahtjeva MRSJS-a 41 u pogledu umanjenja vrijednosti. U pretpostavke subjekta i ulazne informacije koji su korišteni za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka ili utvrđivanje razmjera povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja mogu spadati informacije prikupljene iz internih historijskih podataka ili izvještaja o rejtingu i pretpostavke o očekivanom vijeku trajanja financijskih instrumenata i terminu prodaje kolaterala.

Promjene ispravke gubitka (tačka 42H)

UP8D.

U skladu s tačkom 42H, subjekat je dužan objasniti razloge za promjene ispravke gubitka tokom perioda. Pored usklađenja početnog i zaključnog salda ispravke gubitka, može biti potrebno dati i narativno obrazloženje promjena. To narativno obrazloženje može uključivati analizu razloga za promjene ispravke gubitka tokom perioda, uključujući:

- (a) strukturu portfelja;
- (b) količinu financijskih instrumenata koji su kupljeni ili stvoreni; i
- (c) ozbilnost očekivanih kreditnih gubitaka.

UP8E.

Kod preuzetih obaveza davanja zajma i ugovora o financijskim garancijama, ispravka gubitka se priznaje kao rezerviranje. Subjekt bi informacije o promjenama ispravke gubitka za financijsku imovinu trebao objaviti odvojeno od onih za preuzete obaveze davanja zajma i ugovore o financijskim garancijama. Ako, međutim, financijski instrument uključuje i komponentu zajma (to jeste, financijske imovine) i komponentu obaveze za nepovučena sredstva kredita (to jeste, preuzete obaveze davanja zajma) a subjekat ne može odrediti kreditne gubitke koji se očekuju od komponente preuzete obaveze davanja zajma odvojeno od onih koji se očekuju od komponente financijske imovine, očekivane kreditne gubitke od preuzete obaveze davanja zajma treba priznati zajedno sa ispravkom gubitka za financijsku imovinu. U iznosu u kojem kombinirani očekivani kreditni gubici prelaze bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine, te očekivane kreditne gubitke treba priznati kao rezerviranje.

Kolateral (tačka 42K)

UP8F.

Tačka 42K. nalaže objavljivanje informacija koje će korisnicima financijskih izvještaja omogućiti da razumiju učinak kolaterala i drugih pojačanja kredita na iznos očekivanih kreditnih gubitaka. Subjekt nije dužan objaviti informacije o fer vrijednosti kolaterala i drugih pojačanja kredita niti kvantificirati tačnu vrijednost kolaterala koji je uvršten u izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka (to jeste, gubitka zbog neizmirivanja obaveza).

UP8G.

U narativni opis kolaterala i njegovog učinka na iznose očekivanih kreditnih gubitaka mogu se uvrstiti informacije o:

- (a) glavnim vrstama kolaterala koji se drži kao osiguranje i drugih pojačanja kredita (primjeri ovog posljednjeg su garancije, kreditni derivati i sporazumi o saldiranju koji ne ispunjavaju uslove za prebijanje u skladu s MRSJS-om 28);
- (b) količini kolaterala koji se drži i drugih pojačanja kredita i njihovom značaju u odnosu na ispravku gubitka;
- (c) politikama i postupcima za procjenu vrijednosti i upravljanje kolateralom i drugim pojačanjima kredita;
- (d) glavnim kategorijama drugih ugovornih strana u kolateralu i drugim pojačanjima kredita i o njihovoj kreditnoj sposobnosti; i
- (e) informacije o koncentracijama rizika u okviru kolaterala i drugih pojačanja kredita.

Izloženost kreditnom riziku (tačke 42M. i 42N)

UP8H.

Tačka 42M. nalaže objavljivanje informacija o izloženosti subjekta kreditnom riziku i značajnim koncentracijama kreditnog rizika na datum izvještavanja. Koncentracija kreditnog rizika postoji kada se više drugih ugovornih strana nalazi na nekom geografskom području ili su uključene u slične aktivnosti i imaju slične ekonomske karakteristike zbog kojih bi promjene ekonomskih ili drugih uslova slično uticale na njihovu sposobnost da ispunе svoje ugovorne obaveze. Subjekt bi trebao pružiti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućavaju da razumiju da li postoje grupe ili portfelji financijskih instrumenata s određenim obilježjima koja bi mogla uticati na veliki dio te grupe financijskih instrumenata, kao što je koncentracija određenog rizika. To može uključivati, primjera radi, grupiranje po omjeru zajma i vrijednosti imovine, te koncentracije prema geografskom području, privrednoj djelatnosti ili vrsti izdavatelja.

UP8I.

Broj ocjena kreditnog rizika korišten za objavljivanje informacija u skladu s tačkom 42M. se mora podudarati s brojem koji subjekt prijavi ključnom upravljačkom osoblju za potrebe upravljanja kreditnim rizikom. Ako su podaci o prekoračenju dospijeca jedine dostupne informacije koje se tiču zajmoprimaca i subjekt te informacije koristi da bi procijenio da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja u skladu s tačkom 82. MRSJS-a 41, dužan je dati analizu stanja prekoračenja dospijeca za tu financijsku imovinu.

UP8J.

Kada je očekivane kreditne gubitke mjerio na skupnoj osnovi, subjekt možda neće biti u mogućnosti rasporediti bruto knjigovodstvenu vrijednost pojedinačne financijske imovine ili izloženosti kreditnom riziku preuzetih obaveza davanja zajma i ugovora o financijskim garancijama na ocjene kreditnog rizika za koje se priznaju kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja. U tom slučaju, subjekt treba primijeniti zahtjev iz tačke 42M. na one financijske instrumente koji se mogu direktno rasporediti na ocjenu kreditnog rizika i zasebno objaviti bruto knjigovodstvenu vrijednost financijskih instrumenata za koje su kreditni gubici koji se očekuju tokom njihovog vijeka trajanja mjereni na skupnoj osnovi.

Najveća izloženost kreditnom riziku (podtačka (a) tačke 43)

UP9.

Podtačka (a) tačke 42K. i podtačka (a) tačke 43. nalažu objavljivanje iznosa koji najbolje predstavlja najveću izloženost subjekta kreditnom riziku. Za financijsku imovinu to je obično bruto knjigovodstvena vrijednost bez:

- (a) svih iznosa koji su prebijeni u skladu s MRSJS-om 28; i
- (b) svake ispravke gubitka ~~gubitka od umanjenja vrijednosti~~ priznate u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~.

UP10.

U aktivnosti iz kojih proističe kreditni rizik i s njim povezana najveća izloženost kreditnom riziku spadaju, između ostalih:

- (a) odobravanje zajmova i ~~potraživanja~~ klijentima i polaganje depozita kod drugih subjekata. U tim slučajevima, najveća izloženost kreditnom riziku je knjigovodstvena vrijednost pripadajuće financijske imovine;
- (b) sklapanje derivatnih ugovora (poput ugovora u stranim valutama, kamatnih *swapova* i kreditnih derivata). Kada se nastala imovina mjeri po fer vrijednosti, najveća izloženost kreditnom riziku na kraju izvještajnog perioda će biti jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti;
- (c) davanje financijskih garancija. U ovom slučaju, najveća izloženost kreditnom riziku je najveći iznos koji bi subjekt morao platiti ako se garancija iskoristi, što može biti značajno više od iznosa koji je priznat kao obaveza; i
- (d) preuzimanje obaveze davanja zajma koja se ne može opozvati tokom trajanja zajma ili se može opozvati samo u slučaju značajne štetne promjene. Ako izdavatelj ne može izmiriti preuzetu obavezu davanja zajma u neto vrijednosti novca ili drugog financijskog instrumenta, najveća izloženost kreditnom riziku je puni iznos preuzete obaveze jer je neizvjesno da li će iznos bilo kog nepovučenog dijela biti povučen u budućnosti. To može biti značajno više od iznosa koji je priznat kao obaveza.

...

Rizik kamatne stope

UP24. Rizik kamatne stope proističe iz financijskih instrumenata koji sa sobom nose kamate i koji su priznati u izvještaju o financijskom položaju (kao što su ~~stečeni ili izdati zajmovi i potraživanja~~ i dužnički instrumenti) i iz određenih financijskih instrumenata koji nisu priznati u izvještaju o financijskom položaju (poput pojedinih preuzetih obaveza davanja zajma).

...

Drugi cjenovni rizik

...

UP29.

U skladu s podtačkom (a) tačke 47, osjetljivost suficita ili deficita (koja proističe, primjera radi, iz instrumenata koji se mjere klasificiranih kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit i umanjenja vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju) se objavljuje odvojeno od osjetljivosti neto imovine/kapitala (koja nastaje, na primjer, iz ulaganja u vlasničke instrumente čije promjene fer vrijednosti se prezentiraju u neto imovini/kapitalu instrumenata klasificiranih kao raspoloživi za prodaju).

...

Prestanak priznavanja (tačke od 49C. do 49H)

Dalja povezanost (tačka 49C)

UP31.

Procjena dalje povezanosti s prenesenom financijskom imovinom za potrebe objavljivanja koja nalažu tačke od 49E. do 49H. se vrši na nivou izvještajnog subjekta. Na primjer, ako kontrolirani subjekat nepovezanoi trećoj strani prenese financijsku imovinu s kojom subjekat koji ga kontrolira nastavlja biti povezan. kontrolirani subjekat ne uključuje povezanost subjekta koji ima kontrolu u procjenu da li je i on sam dalje povezan s prenesenom imovinom u svojim odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima (to jeste, kada je kontrolirani subjekat izvještajni subjekat). Subjekt koji ima kontrolu bi, međutim, uvrstio svoju dalju povezanost (ili povezanost drugog člana grupe) s financijskom imovinom koju je prenio subjekat koji njega kontrolira pri utvrđivanju da li je i dalje povezan s prenesenom imovinom u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima (to jeste, kada je izvještajni subjekat grupa).

UP32.

Za subjekat se smatra da više nije povezan s prenesenom financijskom imovinom kada, u sklopu prijenosa, ne zadrži ni jedno od ugovornih prava ili dužnosti sadržanih u prenesenoj financijskoj imovini niti stekne neka nova ugovorna prava ili dužnosti povezane s tom imovinom. Za subjekat se smatra da više nije povezan s prenesenom financijskom imovinom kada nema ni udio u budućim rezultatima prenesene financijske imovine ni, pod bilo kakvim okolnostima, odgovornost za plaćanja u vezi s prenesenom financijskom imovinom u budućnosti. Pojam „plaćanje“ u ovom kontekstu ne obuhvata novčane tokove od prenesene financijske imovine koje subjekat prima i koje je dužan doznačiti primatelju.

UP32A.

Kada prenese financijsku imovinu, subjekat može zadržati pravo servisiranja te financijske imovine za naknadu koja je uređena, primjera radi, ugovorom o servisiranju. Subjekt procjenjuje ugovor o servisiranju u skladu s uputstvima iz tačaka 49C. i UP32. kako bi odredio da li je, za potrebe zahtjeva u pogledu objavljivanja, i dalje povezan s imovinom po osnovu tog ugovora. Na primjer, serviser će biti i dalje povezan s prenesenom financijskom imovinom za potrebe zahtjeva u pogledu objavljivanja ako naknada za servisiranje zavisi od iznosa ili termina novčanih tokova od te imovine. Slično tome, serviser je i dalje povezan za potrebe zahtjeva u pogledu objavljivanja ako fiksna naknada neće biti u potpunosti naplaćena zbog loših rezultata prenesene financijske imovine. U ovim primjerima, serviser ima udio u budućim rezultatima prenesene financijske imovine. Ta procjena je nezavisna od toga da li se očekuje da će naknada koju će subjekat primiti biti dovoljna za pružene usluge servisiranja.

UP33.

Dalja povezanost s prenesenom financijskom imovinom može proisteći iz odredbi ugovora o prijenosu ili zasebnog sporazuma koji se sklopi s primateljem ili trećom stranom u vezi sa datim prijenosom.

Prenesena financijska imovina koja se nije u potpunosti prestala priznavati (tačka 49D)

UP34.

Tačka 49D. nalaže objavljivanja u slučajevima kada dio ili sva prenesena financijska imovina ne zadovoljava uslove za prestanak priznavanja. Ta objavljivanja se moraju izvršiti na svaki datum izvještavanja na koji subjekat nastavlja priznavati prenesenu financijsku imovinu, bez obzira na to kada se prijenos desio.

Vrste dalje povezanosti (tačke od 49E. do 49H)

UP35.

Tačke od 49E. do 49H. nalažu kvalitativna i kvantitativna objavljivanja za svaku vrstu dalje povezanosti s financijskom imovinom koja se prestala priznavati. Subjekt svoju dalju povezanost treba objediniti po vrstama povezanosti koje su reprezentativne za njegovu izloženost rizicima. Na primjer, subjekat svoju dalju povezanost može objediniti po vrsti financijskog instrumenta (kao što su garancije ili opcije kupovine) ili po vrsti prijenosa (poput prodaje nedospjelih potraživanja tzv. faktoringa, sekuritizacije ili ustupanja vrijednosnih papira).

Analiza dospjeća za nediskontirane novčane odlive za potrebe ponovnog otkupa prenesene imovine (podtačka (e) tačke 49E)

UP36.

Podtačka (e) tačke 49. nalaže subjektu da objavi analizu dospijeća nediskontiranih novčanih odliva za potrebe ponovnog otkupa financijske imovine koja se prestala priznavati ili drugih iznosa koji se trebaju platiti njenom primatelju u vezi sa financijskom imovinom koja se prestala priznavati, pri tome prikazujući preostali rok do dospijeća dalje povezanosti subjekta. Kod te analize se pravi razlika između novčanih tokova za koje se zahtijeva da budu plaćeni (na primjer, kod terminskih ugovora), novčanih tokova za koje se od subjekta može tražiti da ih plati (na primjer, kod izdatih opcija prodaje) i novčanih tokova koje subjekt može odabrati da plati (na primjer, kod kupljenih opcija kupovine).

UP37.

Subjekt treba koristiti vlastito rasuđivanje kako bi utvrdio odgovarajući broj vremenskih raspona pri izradi analize dospijeća koju nalaže podtačka (e) tačke 49E. On bi tako, na primjer, mogao utvrditi da su primijereni sljedeći vremenski rasponi za dospijeće:

- (a) najduže mjesec dana;
- (b) duže od jednog (1), ali ne od tri (3) mjeseca;
- (c) duže od (3), ali ne od šest (6) mjeseci;
- (d) duže od šest (6) mjeseci, ali ne od godine dana;
- (e) duže od jedne (1), ali ne od tri (3) godine;
- (f) duže od tri (3), ali ne od pet (5) godina; i
- (g) preko pet (5) godina.

UP38.

Ako postoji raspon mogućih rokova dospijeća, novčani tokovi se uvrštavaju na osnovu najranijeg datuma na koji se od subjekta može zahtijevati ili mu je dozvoljeno plaćanje.

Kvalitativne informacije (podtačka (f) tačke 49E)

UP39.

U kvalitativne informacije zahtijevane podtačkom (f) tačke 49E. spadaju opis financijske imovine koja se prestala priznavati te priroda i svrha dalje povezanosti nakon prenošenja te imovine. One obuhvataju i opis rizika kojima je subjekt izložen, uključujući:

- (a) opis načina na koji subjekt upravlja rizikom koji podrazumijeva dalja povezanost s financijskom imovinom koja se prestala priznavati;
- (b) da li se od subjekta traži da snosi gubitke prije drugih strana, kao i rangiranje i iznose gubitaka koje snose druge strane čiji su udjeli u imovini rangirani niže od udjela subjekta (to jeste, njegove dalje povezanosti s imovinom); i
- (c) opis svih „okidača“ povezanih s obavezama da se pruži financijska podrška ili da se otkupi prenesena financijska imovina.

Dobitak ili gubitak od prestanka priznavanja (podtačka (a) tačke 49G)

UP40.

Podtačka (a) tačke 49G. nalaže subjektu da objavi dobitak ili gubitak od prestanka priznavanja koji s tiču financijske imovine s kojom je i dalje povezan. Subjekt je dužan objaviti da li je dobitak ili gubitak od prestanka priznavanja nastao jer su se fer vrijednosti komponenti ranije priznate imovine (to jeste, udjela u imovini koja se prestala priznavati i udjela koje je subjekt zadržao) razlikovale od fer vrijednosti ranije priznate imovine u njenoj cijelosti. U takvoj situaciji, subjekt mora objaviti i to da li su mjerenja fer vrijednosti uključivala značajne ulazne vrijednosti koje nisu bile zasnovane na vidljivim tržišnim podacima, na način opisan u tački 32.

Dopunske informacije (tačka 49H)

UP41.

Objavljivanja koja nalažu tačke od 49D. do 49G. možda neće biti dovoljna da se ispune ciljevi objavljivanja iz tačke 49B. Kada je to slučaj, subjekt mora objaviti sve dodatne informacije potrebne da se ispune ti ciljevi. On odlučuje, zavisno od svojih okolnosti, koliko dodatnih informacija treba osigurati da bi zadovoljio potrebe korisnika za informacijama i koliko veliko težište staviti na razne aspekte tih dodatnih informacija. Mora se ostvariti ravnoteža između pretrpavanja financijskih izvještaja prekomjernim pojedinostima koje možda neće biti od pomoći korisnicima financijskih izvještaja i prikrivanja informacija usljed pretjeranog objedinjavanja.

...

Prebijanje financijske imovine i financijskih obaveza (tačke od 17A. do 17F)

Djelokrug (tačka 17A)

UP42.

Objavljivanja iz tačaka od 17B. do 17E. se zahtijevaju za sve priznate financijske instrumente koji se prebijaju u skladu s tačkom 47. MRSJS-a 28. Pored toga, financijski instrumenti su zahtjevima u pogledu objavljivanja iz tačaka od 17B. do 17E. obuhvaćeni i ako su predmet utjerivog okvirnog sporazuma o saldiranju ili sličnog ugovora koji pokriva slične financijske instrumente i transakcije, bez obzira na to da li se ti financijski instrumenti prebijaju u skladu s tačkom 47. MRSJS-a 28.

UP43.

U slične ugovore koji se pominju u tačkama 17A. i UP42. spadaju ugovori o derivatnom kliringu, globalni okvirni sporazumi o otkupu, globalni okvirni sporazumi o ustupanju vrijednosnih papira, te sva s njima povezana prava na financijski kolateral. Slični financijski instrumenti i transakcije koji se pominju u tački UP31. uključuju derivate, ugovore o prodaji i otkupu, ugovore o obrnutoj kupovini i otkupu, sporazume o uzimanju vrijednosnih papira u zajam i sporazume o davanju vrijednosnih papira u zajam. Primjeri financijskih instrumenata koji ne spadaju u djelokrug tačke 17A. su zajmovi i depoziti kupaca u istoj instituciji (osim kada su prebijeni u izvještaju o financijskom položaju) i financijski instrumenti koji su predmet samo ugovora o kolateralu.

Objavljivanje kvantitativnih informacija za priznatu financijsku imovinu i priznate financijske obaveze iz djelokruga tačke 17A (tačka 17C)

UP44.

Financijski instrumenti koji se objavljuju u skladu s tačkom 17C. mogu biti predmet različitih zahtjeva u pogledu mjerenja (na primjer, obaveza po osnovu ugovora o otkupu se može mjeriti po amortiziranom trošku, dok će se derivatni instrument mjeriti po fer vrijednosti). Subjekt instrumente uvrštava po njihovim priznatim iznosima i u pripadajućim objavljivanjima opisuje sve nastale razlike u mjerenju.

Objavljivanje bruto iznosa priznate financijske imovine i priznatih financijskih obaveza iz djelokruga tačke 17A. (podtačka (a) tačke 17C)

UP45.

Iznosi zahtijevani podtačkom (a) tačke 17C. se odnose na priznate financijske instrumente koji su prebijeni u skladu s tačkom 47. MRSJS-a 28. Iznosi zahtijevani tom podtačkom također se odnose i na priznate financijske instrumente koji su predmet utjerivog okvirnog sporazuma o saldiranju ili sličnog ugovora, bez obzira da li ispunjavaju kriterije za prebijanje. Objavljivanja zahtijevana podtačkom (a) tačke 17C, međutim, ne odnose se na iznose koji su priznati kao posljedica ugovora o kolateralu koji ne ispunjavaju kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28. Umjesto toga, takve iznose treba objaviti u skladu s podtačkom (d) tačke 17C.

Objavljivanje iznosa koji se prebijaju u skladu s kriterijima iz tačke 47. MRSJS-a 28 (podtačka (b) tačke 17C)

UP46.

Podtačka (b) tačke 17C. nalaže subjektima da objave iznose koji su prebijeni u skladu s tačkom 47. MRSJS-a 28 prilikom utvrđivanja neto iznosa prezentiranih u izvještaju o financijskom položaju. Iznosi kako priznate financijske imovine tako i priznatih financijskih obaveza koji su predmet prebijanja po istom ugovoru se uvrštavaju i u objavljivanja o financijskoj imovini i u objavljivanja o financijskim obavezama. Iznosi koji se objavljuju (na primjer, u tabeli) su, međutim, ograničeni na iznose koji podliježu prebijanju. Tako, na primjer, subjekat može imati priznatu derivatnu imovinu i priznatu derivatnu obavezu koje ispunjavaju kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28. Ako je bruto iznos derivatne imovine veći od bruto iznosa derivatne obaveze, u tabelarno objavljivanje financijske imovine se uključuju cijeli iznos derivatne imovine (u skladu s podtačkom (a) tačke 17C) i cijeli iznos derivatne obaveze (u skladu s podtačkom (b) tačke 17C). Ipak, dok će tabelarno objavljivanje financijske obaveze uključivati cijeli iznos derivatne obaveze (u skladu s podtačkom (a) tačke 17C), ono će obuhvatiti samo onaj iznos derivatne imovine (u skladu s podtačkom (b) tačke 17C) koji je jednak iznosu derivatne obaveze.

Objavljivanje neto iznosa koji se prezentiraju u izvještaju o financijskom položaju (podtačka (c) tačke 17C)

UP47.

Ako subjekat ima instrumente koji ispunjavaju uslove da se obuhvate ovim objavljivanjima (kako je navedeno u tački 17A), ali koji ne zadovoljavaju kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28, iznosi čije se objavljivanje zahtijeva podtačkom (c) tačke 17C. će biti jednaki iznosima čije se objavljivanje zahtijeva podtačkom (a) te tačke.

UP48.

Iznosi čije objavljivanje nalaže podtačka (c) tačke 17C. moraju se uskladiti s iznosima pojedinačnih linijskih stavki koje se prezentiraju u izvještaju o financijskom položaju. Na primjer, ako utvrdi da se objedinjavanjem ili razdvajanjem iznosa pojedinačnih linijskih stavki

financijskih izvještaja pružaju relevantnije informacije, subjekat je dužan uskladiti objedinjene ili razdvojene iznose objavljene u sklopu podtačke (c) tačke 17C. s iznosima pojedinačnih linijskih stavki prezentiranih u izvještaju o financijskom položaju.

Objavljivanje iznosa koji su predmet utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju ili sličnih ugovora koji nisu drugačije obuhvaćeni podtačkom (b) tačke 17C (podtačka (d) tačke 17C)

UP49.

Podtačka (d) tačke 17C. nalaže subjektu da objavi iznose koji su predmet utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju ili sličnih ugovora a koji nisu na drugi način obuhvaćeni podtačkom (b) tačke 17C. Stavka (i) podtačke (d) Tačke 17C. se odnosi na iznose povezane s priznatim financijskim instrumentima koji ne ispunjavaju neke ili ni jedan od kriterija za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28 (poput kratkotrajnih prava na prebijanje koja ne ispunjavaju kriterije iz podtačke (b) tačke 47. MRSJS-a 28 ili uslovnih prava na prebijanje koja su utjeriva i izvršiva samo u slučaju neizmirivanja obaveza, odnosno samo u slučaju nesolventnosti ili stečaja bilo koje od drugih ugovornih strana).

UP50.

Stavka (ii) podtačke (d) tačke 17C. se odnosi na iznose povezane s financijskim kolateralom, uključujući novčani kolateral, kako onim koji se prima tako i onim koji se zalaže. Subjekt je dužan objaviti fer vrijednost onih financijskih instrumenata koji su založeni ili primljeni kao kolateral. Iznosi koji se objavljuju u skladu sa stavkom (ii) podtačke (d) tačke 17C. se trebaju odnositi na stvarni primljeni ili založeni kolateral a ne na obaveze koje bi mogle proistći iz toga, odnosno potraživanja priznata po osnovu povrata ili prijema takvog kolaterala.

Ograničenja iznosa koji se objavljuju u skladu s podtačkom (d) tačke 17C. (tačka 17D)

UP51.

Kada objavljuje iznose u skladu s podtačkom (d) tačke 17C, subjekat mora uzeti u obzir učinke pretjeranog osiguranja putem financijskih instrumenata. Kako bi to napravio, on prvo mora odbiti iznose koji se objavljuju u skladu sa stavkom (i) podtačke (d) tačke 17C. od iznosa koji se objavljuju u skladu s podtačkom (c) te tačke. Subjekt potom iznose koji se objavljuju u skladu sa stavkom (ii) podtačke (d) tačke 17C. treba ograničiti na preostali iznos iz podtačke (c) te tačke za pripadajuće financijske instrumente. Ako se, međutim, prava na kolateral mogu provesti putem svih financijskih instrumenata, ona se mogu uvrstiti u objavljivanja u skladu s tačkom 17D.

Opis prava na prebijanje koja su predmet utjerivih okvirnih sporazuma o prebijanju i sličnih ugovora (tačka 17E)

UP52.

Subjekt je dužan opisati vrste prava na prebijanje i sličnih aranžmana koji se objavljuju u skladu s podtačkom (d) tačke 17C, uključujući prirodu tih prava. Primjera radi, subjekat treba opisati svoja uslovna prava. Za instrumente koji su predmet prava na prebijanje koja nisu uslovljena budućim događajem, ali ne ispunjavaju ostale kriterije iz tačke 47. MRSJS-a 28, subjekat treba opisati razlog(e) zašto ti kriteriji nisu ispunjeni. Za svaki primljeni ili založeni financijski kolateral, subjekat treba opisati uslove ugovora o kolateralu (na primjer, kada je kolateral ograničen).

Objavljivanje po vrstama financijskih instrumenata ili po drugim ugovornim stranama

UP53.

Kvantitativna objavljivanja koja nalažu podtačke od (a) do (e) tačke 17C. mogu se grupirati po vrstama financijskih instrumenata ili transakcija (na primjer, derivati, ugovori o otkupu i obrnutom otkupu ili sporazumi o uzimanju ili davanju vrijednosnih papira u zajam).

UP54.

Kao alternativno rješenje, subjekat kvantitativna objavljivanja koja nalažu podtačke (a), (b) i (c) tačke 17C. može grupirati po vrstama financijskih instrumenata, a kvantitativna objavljivanja zahtijevana podtačkama (c), (d) i (e) te tačke po drugim ugovornim stranama. Kada zahtijevane informacije pruža po drugim ugovornim stranama, subjekat nije dužan imenovati te strane, ali naznačavanje istih (Druga ugovorna strana A, Druga ugovorna strana B, Druga ugovorna strana C, itd.) se mora dosljedno koristiti iz godine u godinu za sve godine koje se prezentiraju kako bi se očuvala uporedivost. Treba razmotriti i kvalitativna objavljivanja kako bi se pružile dodatne informacije o vrstama drugih ugovornih strana. Kada se objavljivanja iznosa iz (c), (d) i (e) tačke 17C. daju po drugim ugovornim stranama, iznosi koji su pojedinačno značajni u odnosu na ukupne iznose drugih ugovornih strana se objavljuju odvojeno a preostali iznosi drugih ugovornih strana koji nisu pojedinačno značajni objedinjuju u jednu linijsku stavku.

Ostalo

UP55.

Objavljivanja koja se konkretno zahtijevaju tačkama od 17C. do 17E. su minimalni zahtjevi. Kako bi se ispunio ciljeve iz tačke 17B, subjekat će ih možda morati dopuniti dodatnim (kvalitativnim) objavljivanjima, zavisno od uslova utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i srodnih ugovora, uključujući prirodu prava na prebijanje, te njihovih učinaka ili mogućih učinaka na financijski položaj subjekta.

...

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 30.

...

Značajnost

SP3.

U MRSJS-u 1 se napominje da određene zahtjeve MRSJS-ova u pogledu objavljivanja nije potrebno ispunjavati kada se radi o informacijama koje nisu značajne. Definicija značajnosti iz tog standarda glasi:

izostavljanja ili lažna prikazivanja stavki su značajna ako mogu, pojedinačno ili skupno, uticati na odluke ili procjene koje korisnici donesu na osnovu finansijskih izvještaja. Značajnost zavisi od vrste i veličine izostavljanja ili lažnog prikazivanja i cijeni se u odnosu na date okolnosti. Vrsta ili veličina stavke, ili kombinacija to dvoje, mogu biti odlučujući faktor.

SP4. U MRSJS-u 1 se pojašnjava i to da iz navedene definicije slijedi da:

Procjenjivanje da li bi izostavljanje ili lažno prikazivanje moglo uticati na odluke korisnika i, prema tome, biti značajno zahtijeva da se razmotre karakteristike tih korisnika. Pretpostavlja se da su oni razumno dobro upoznati s javnim sektorom, odnosnim privrednim djelatnostima i računovodstvom, te voljni razumno temeljito proučiti date informacije. Prema tome, pri procjeni treba voditi računa o tome kako se razumno može očekivati da se utiče na korisnike takvih karakteristika pri njihovom donošenju i preispitivanju odluka.

...

Značaj finansijskih instrumenata za finansijski položaj i finansijske rezultate subjekta (tačke od 10. do 36, te UP4. i UP5)⁵

Finansijske obaveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (stavka (i) podtačke (a) tačke 13. i tačka UP4)

SP7.

Narednim primjerom se ilustrira izračunavanje koje bi subjekat mogao izvršiti u skladu s tačkom UP4. Dodatka A. ovog standarda.

SP8.

Na dan 01.01.20X1. godine, subjekat izdaje desetogodišnju obveznicu u protuvrijednosti od 150.000 n.j.⁶ po godišnjoj fiksnoj kuponskoj stopi od osam posto, što je u skladu s tržišnim stopama za obveznice sličnih karakteristika.

SP9.

Subjekt koristi londonsku međubankarsku stopu /engl. *London Interbank Offered Rate* — *LIBOR*/ kao svoju vidljivu (referentnu) kamatnu stopu. Na datum izdavanja obveznice, *LIBOR* iznosi pet posto. S krajem prve godine:

(a) — *LIBOR* pada na 4,75 posto; a

(b) — fer vrijednost obveznice iznosi 153.811 n.j, što je u skladu s kamatnom stopom od 7,6 posto.⁷

SP10.

Subjekt pretpostavlja da će krivulja prinosa biti ravna, sve promjene kamatnih stopa proisteći iz paralelne promjene krivulje prinosa a promjene *LIBOR* a biti jedine relevantne promjene tržišnih uslova.

SP11.

Subjekt iznos promjene fer vrijednosti obveznice koja se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova iz kojih nastaje tržišni rizik procjenjuje kako slijedi:

[podtačka (a) tačke UP4] Subjekt, najprije, izračunava internu stopu povrata za obavezu na	Na početku desetogodišnjeg perioda važenja obveznice s kuponskom stopom od 8 posto, interna stopa povrata za obveznicu iznosi 8 posto.
---	--

⁵ — MRSJS-om 41 *Finansijski instrumenti* je brisana tačka UP4. MRSJS-a 30.

⁶ — Svi novčani iznosi u ovim smjernicama su izraženi u „novčanim jedinicama“ (skr. n.j.).

⁷ — Ovo odražava promjenu *LIBOR* a sa 5 na 4,75 posto i kretanje od 0,15 posto za koje se, u odsustvu drugih relevantnih promjena tržišnih uslova, pretpostavlja da odražava promjene kreditnog rizika datog instrumenta.

početku perioda koristeći vidljivu tržišnu cijenu za tu obavezu i ugovorne novčane tokove obaveze na početku perioda. On, potom, od te stope oduzima povrat vidljive (referentne) kamatne stope na početku perioda kako bi došao do komponente interne stope povrata koja je svojstvena datom instrumentu.	S obzirom da je vidljiva (referentna) kamatna stopa (<i>LIBOR</i>) 5 posto, komponenta interne stope povrata svojstvena datom instrumentu iznosi 3 posto.
[podtačka (b) tačke UP4] Nakon toga, subjekat izračunava sadašnju vrijednost novčanih tokova povezanih s obavezom koristeći ugovorne novčane tokove obaveze na kraju perioda i diskontnu stopu jednaku zbiru (i) vidljive (referentne) kamatne stope na kraju perioda i (ii) komponente interne stope povrata svojstvene instrumentu kako je utvrđena u skladu s podtačkom (a) tačke UP4.	Ugovorni novčani tokovi instrumenta na kraju perioda iznose: kamata — 12.000 n.j.^(a) godišnje za svaku godinu od druge do desete; i glavnica — 150.000 n.j. u desetoj godini. Prema tome, diskontna stopa koju treba koristiti za izračunavanje sadašnje vrijednosti obveznice je 7,75 posto, što je stopa <i>LIBOR</i> a na kraju perioda od 4,75 posto uvećana za komponentu svojstvenu instrumentu od 3 posto. To daje sadašnju vrijednost od 152.367 n.j.^(b)
[podtačka (c) tačke UP4] Razlika između vidljive tržišne cijene za obavezu na kraju perioda i iznosa utvrđenog u skladu s podtačkom (b) tačke UP4, predstavlja promjenu fer vrijednosti koja se ne može pripisati promjenama vidljive (referentne) kamatne stope i to je iznos koji treba objaviti.	Tržišna cijena za obavezu na kraju perioda iznosi 153.811 n.j.^(c) U skladu s tim, subjekat objavljuje 1.444 n.j, tačnije 153.811 n.j. — 152.367 n.j, kao povećanje fer vrijednosti obveznice koje se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova iz kojih nastaje tržišni rizik.
(a) — $150.000 \text{ n.j.} \times 8\% = 12.000 \text{ n.j.}$	
(b) — $\text{sadašnja vrijednost} = [12.000 \text{ n.j.} \times (1 - (1 + 0,0775)^{-9}) / 0,0775] + 150.000 \text{ n.j.} \times (1 + 0,0775)^{-9}$	
(c) — $\text{tržišna cijena} = [12.000 \text{ n.j.} \times (1 - (1 + 0,076)^{-9}) / 0,076] + 150.000 \text{ n.j.} \times (1 + 0,076)^{-9}$	

...

Fer vrijednost (tačke od 31. do 34)

SP14. MRSJS 30 nalaže objavljivanja o nivou hijerarhije fer vrijednosti na koji su svrstana mjerenja fer vrijednosti za imovinu i obaveze koji su mjereni u izvještaju o finansijskom položaju. Obavezno je koristiti tabele, osim kada je primjereniji neki drugi format. Kako bi ispoštovao podtačku (a) tačke 33, subjekat bi mogao objaviti informacije date u nastavku teksta. (Obavezno je objavljivanje i uporedivih informacija, ali one nisu uvrštene u sljedeći primjer.)

Imovina mjerena po fer vrijednosti					
			Mjerenje fer vrijednosti na kraju izvještajnog perioda:		
			Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3

Opis	31.12.20X2.	miliona n.j.	miliona n.j.	miliona n.j.
Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit				
Trgovanje vrijednosnim papirima	100	40	55	5
Trgovanje derivatnim instrumentima	39	17	20	2
Raspoloživa za prodaju <u>financijska</u> Financijska <u>imovina</u> <u>mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital</u>				
Vlasnički instrumenti	75	30	40	5
Ukupno	214	87	115	12
Napomena: I za obaveze se može prezentirati slična tabela.				

SP15.

MRSJS 30 nalaže usklađivanje početnih i zaključnih salda za onu imovinu i obaveze koji su u izvještaju o financijskom položaju izmjereni po fer vrijednosti pomoću tehnike vrjednovanja značajne ulazne vrijednosti za koju se ne zasnivaju na uočljivim tržišnim podacima (Nivo 3). Obavezno je koristiti tabele, osim kada je primjereniji neki drugi format. Kako bi ispoštovao podtačku (b) tačke 33, subjekat bi za imovinu mogao objaviti informacije date u nastavku. (Obavezno je i objavljivanje uporedivih informacija, ali one nisu uvrštene u sljedeći primjer.)

Imovina mjerena po fer vrijednosti zasnovano na Nivou 3

Mjerenje fer vrijednosti na kraju izvještajnog perioda

~~Raspoleživa za prodaju~~
~~financijska~~ **Financijska**
 imovina mjerena po fer
vrijednosti kroz neto
imovinu/kapital

Financijska imovina mjerena po fer
vrijednosti kroz suficit ili deficit

Ukupno

	Trgovanje vrijednosnim papirima	Trgovanje derivatnim instrumentima	Vlasnički instrumenti	
	u milionima n.j.	u milionima n.j.	u milionima n.j.	u milionima n.j.
Početni saldo	6	5	4	15
Ukupni dobiti ili gubici				
u suficitu ili deficitu	(2)	(2)	-	(4)
u neto imovinu/kapitalu	-	-	(1)	(1)
Nabavke	1	2	2	5
Izdavanje	-	-	-	-
Izmirenje	-	(1)	-	(1)
Prijenosi sa Nivoa 3	-	(2)	-	(2)
Zaključni saldo	5	2	5	12
Ukupni dobiti ili gubici za period uvršteni u suficit ili deficit za imovinu koja se drži na kraju izvještajnog perioda	(1)	(1)	-	(2)

(Napomena: I za obaveze se može prezentirati slična tabela.)

Dobici ili gubici uvršteni u suficit ili deficit za period (gore) se prezentiraju u prihodu, kao što slijedi:

Prihod

Ukupni dobiti ili gubici uvršteni u suficit ili deficit za period	(4)
Ukupni dobiti ili gubici za period uvršteni u suficit ili deficit za imovinu koja se drži na kraju izvještajnog perioda	(2)
(Napomena: I za obaveze se može prezentirati slična tabela.)	

SP16.

Fer vrijednost, kod početnog priznavanja, financijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu se utvrđuje u skladu sa tačkom UP151, UP108, MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~. Ako će, međutim, nakon početnog priznavanja, subjekat koristiti neku tehniku vrjednovanja koja se ne služi podacima pribavljenim s postojećih tržišta, može se javiti razlika između cijene transakcije pri početnom priznavanju i iznosa koji je utvrđen, kod početnog priznavanja, pomoću te tehnike vrjednovanja. U takvim slučajevima, ta razlika se priznaje u suficitu ili deficitu u narednim periodima u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ i računovodstvenom politikom subjekta. Takvim priznavanjem se odražavaju promjene faktora (uključujući vrijeme) koje bi učesnici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene (vidjeti tačku UP151, UP108, MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~). Tačka 33 nalaže objavljivanja u tim situacijama. Kako bi ispoštovao tačku 34, subjekat bi mogao objaviti sljedeće:

Historijat		
Na dan 01.01.20X1. godine, subjekat kupuje financijsku imovinu kojom se ne trguje na aktivnom tržištu u vrijednosti 15 miliona n.j. Subjekt ima samu jednu klasu takve financijske imovine.		
Cijena transakcije od 15 miliona n.j. je fer vrijednost kod početnog priznavanja.		
Nakon početnog priznavanja, subjekat primjenjuje neku tehniku vrjednovanja kako bi ustanovio fer vrijednost financijske imovine. Ta tehnika mora uključivati i druge varijable pored podataka s postojećih tržišta.		
Kod početnog priznavanja, ista tehnika vrjednovanja bi dala iznos od 14 miliona n.j, koji se razlikuje od fer vrijednosti od 1 milion n.j.		
Subjekt ima trenutnu razliku od 5 miliona n.j. na dan 01.01.20X1. godine.		
Primjena zahtjeva		
U objavljivanja subjekta za 20X2. godinu bi spadalo sljedeće:		
<i>Računovodstvene politike</i>		
Subjekt koristi sljedeću tehniku vrjednovanja za utvrđivanje fer vrijednosti financijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu: [opis tehnike nije uvršten u ovaj primjer]. Moguće je da se jave razlike između fer vrijednosti pri početnom priznavanju (koja je, u skladu s <u>MRSJS-om 41</u> <u>MRSJS-om 29</u> , u pravilu cijena transakcije) i iznosa koji se utvrdi kod početnog priznavanja pomoću odabrane tehnike vrjednovanja. Sve takve razlike se [unijeti opis računovodstvene politike subjekta].		
<i>U bilješkama uz financijske izvještaje</i>		
Kao što je navedeno u bilješki X, subjekat koristi [naziv tehnike vrjednovanja] za mjerenje fer vrijednosti dole pobrojanih financijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu. U skladu s <u>MRSJS-om 41</u> <u>MRSJS-om 29</u> , međutim, fer vrijednost instrumenta na početku je u pravilu cijena transakcije. Ako se cijena transakcije razlikuje od iznosa koji se utvrdi na početku pomoću odabrane tehnike vrjednovanja, ta razlika se [unijeti opis računovodstvene politike subjekta].		
Razlike koje treba priznati u suficitu ili deficitu su sljedeće:		
	31.12.20X2.	31.12.20X1.
	u milionima n.j.	u milionima n.j.
Saldo na početku godine	5,3	5,0
Nove transakcije	–	1,0

Iznosi priznati u suficitu ili deficitu tokom godine	(0,7)	(0,8)
Ostala povećanja	—	0,2
Ostala smanjenja	(0,1)	(0,1)
Saldo na kraju godine	4,5	5,3

...

Kreditna kvaliteta (podtačka (c) tačke 43)

SP25.—

Podtačka (c) tačke 43. nalaže subjektu da objavi informacije o kreditnoj kvaliteti finansijske imovine s kreditnim rizikom koja nije ni prekoračila dospijee niti joj je vrijednost umanjena. Postupajući prema tom zahtjevu, subjekat bi mogao objaviti sljedeće informacije:

- (a) — analizu izloženosti kreditnom riziku zasnovano na eksternom ili internom sistemu određivanja kreditnog rejtinga;—
- (b) — vrstu suprotne ugovorne strane;—
- (c) — historijske informacije o stopama neizmirenja obaveza druge ugovorne strane; i
- (d) — sve druge informacije koje se koriste za procjenjivanje kreditne kvalitete.

SP26.—

Kada pri upravljanju kreditnom kvalitetom i njenom praćenju u obzir uzima eksterne rejtinge, subjekat bi mogao objaviti informacije o:

- (a) — iznosima izloženosti kreditnom riziku za svaku eksternu ocjenu;
- (b) — koje rejting agencije je koristio;
- (c) — iznos ocijenjenih i neocijenjenih izloženosti subjekta kreditnom riziku; i
- (d) — odnos između unutrašnjih i vanjskih rejtinga.

SP27.—

Kada pri upravljanju kreditnom kvalitetom i njenom praćenju u obzir uzima interne rejtinge, subjekat bi mogao objaviti informacije o:

- (a) — internom postupku određivanja kreditnog rejtinga;—
- (b) — iznose izloženosti kreditnom riziku za svaku internu ocjenu; i
- (c) — odnos između internih i eksternih rejtinga.

Financijska imovina koja je bilo dospjela i neizmirena ili joj je vrijednost umanjena (tačka 44)

SP28.—

Financijska imovina je dospjela i neizmirena kada druga ugovorna strana nije izvršila plaćanje kada je to dužna napraviti prema ugovoru. Uzmimo za primjer da subjekat sklopi ugovor o pozajmljivanju prema kojem se kamate plaćaju na mjesečnoj osnovi. Ako kamata nije plaćena na prvi dan narednog mjeseca, taj zajam je dospio i neizmiren. Prekoračenje dospijee ne znači da druga ugovorna strana nikada neće izvršiti plaćanje, ali može dati povoda za poduzimanje različitih radnji poput ponovnog dogovaranja uslova, zakonskog utjerivanja sporazuma ili pokretanja sudskog postupka.—

SP29.—

Kada se odredbe i uslovi finansijske imovine koja je klasificirana kao dospjela i neizmirena ponovo dogovore, pri kasnijem utvrđivanju da li je data finansijska imovina i dalje dospjela i neizmirena se koriste odredbe i uslovi novog ugovora.

SP30.—

Podtačka (a) tačke 44. nalaže da se finansijska imovina koja je dospjela i neizmirena, ali joj nije umanjena vrijednost razdvoji na starosne grupe. Subjektat treba koristiti vlastito rasuđivanje kako bi utvrdio odgovarajući broj vremenskih raspona. Primjera radi, on bi mogao utvrditi da su primjereni sljedeći vremenski rasponi:

- (a) — najduže tri (3) mjeseca;

- (b) — duže od tri (3), ali ne od šest (6) mjeseci;
- (c) — duže od šest (6) mjeseci, ali ne od godine dana; i
- (d) — duže od godine dana.

SP31. —

Podtačka (b) tačke 44. nalaže da se finansijska imovina umanjene vrijednosti razdvoji po klasama. Ta raščlamba bi mogla uključivati:

- (a) — knjigovodstvenu vrijednost, prije odbijanja svakog gubitka od umanjenja vrijednosti;
- (b) — iznos svakog pripadajućeg gubitka od umanjenja vrijednosti; i
- (c) — vrstu i fer vrijednost raspoloživog kolaterala i drugih stečenih pojačanja kredita.

Tržišni rizik (tačke 47, 48. i 49, te tačke od UP19. do UP30)

...

SP36.

Narednim primjerom se ilustrira primjena zahtjeva u pogledu objavljivanja iz podtačke (a) tačke 47.

Rizik kamatne stope
Na dan 31.12.20X2. godine, da su kamatne stope s tim datumom bile 10 baznih bodova niže, uz zadržavanje svih drugih varijabli konstantnima, suficit za tu godinu bi bio za 1,7 miliona n.j. (20X1. - 2,4 miliona n.j.) viši, primarno zbog nižih rashoda po osnovu kamata na pozajmice po promjenjivim kamatnim stopama, dok bi ostali prihod bio viši za 2,8 miliona n.j. (20X1. — 2,1 milion n.j.) primarno zbog povećanja fer vrijednosti finansijske imovine s fiksnom stopom klasificirane kao raspoloživa za prodaju. Da su kamatne stope bile 10 baznih poena više, uz zadržavanje svih drugih varijabli konstantnima, suficit bi bio za 1,5 miliona n.j. (20X1. - 2,1 miliona n.j.) niži, primarno zbog viših rashoda po osnovu kamata na pozajmice po promjenjivim kamatnim stopama, prihod 3,0 miliona n.j. (20X1. — 3.4 miliona n.j.) niži, primarno zbog smanjenja fer vrijednosti finansijske imovine s fiksnom stopom klasificirane kao raspoloživa za prodaju. Suficit je osjetljiviji na smanjenja nego na povećanja kamatne stope zbog pozajmica po kamatnim stopama s određenim gornjim pragovima. Osjetljivost je manja u 20X2. nego u 20X1. godini zbog smanjenja neizmirenih pozajmica do kog je dolazilo kako je dugovanje subjekta dospijevalo (vidjeti bilješku X).^(a)
Valutni rizik Na dan 31.12.20X2. godine, da je n.j. oslabila za 10 posto u odnosu na američki dolar, uz zadržavanje svih drugih varijabli konstantnima, suficit za godinu bi bio za 2,8 miliona n.j. (20X1. - 6,4 miliona n.j.) niži a prihod za 1,2 miliona n.j. (20X1. - 1,1 milion n.j.) viši. S druge strane, da je n.j. ojačala za 10 posto u odnosu na američki dolar, uz zadržavanje svih drugih varijabli konstantnima, suficit bi bio za 2,8 miliona n.j. (20X1. - 6,4 miliona n.j.) viši a prihod za 1,2 miliona n.j. (20X1. - 1,1 miliona n.j.) niži. Niža osjetljivost u suficitu na devizni kurs u 20X2. u poređenju sa 20X1. godinom se može pripisati većem korištenju zaštita nabavki u stranim valutama od rizika, prebijenih smanjenjem dugovanja u stranoj valuti.
(a) Tačka 46. nalaže objavljivanje analize dospijeća obaveza.

...

Prestanak priznavanja (tačke 49D. i 49E)

SP41. —

Sljedećim primjerima se ilustriraju načini na koje bi se mogli ispuniti zahtjevi u pogledu kvantitativnih objavljivanja iz tačaka 49D. i 49E.

SP42. —

Sljedeći primjeri ilustriraju i to na koji način bi subjekat koji je usvojio MRSJS 41 mogao ispuniti zahtjeve u pogledu kvantitativnih objavljivanja iz tačaka 49D. i 49E.

Prenesena finansijska imovina koja se nije u potpunosti prestala priznavati

Ilustracija primjene podtačaka (d) i (e) tačke 49D.

	<u>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit</u>		<u>Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku</u>		<u>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital</u>
	<u>miliona n.i.</u>		<u>miliona n.i.</u>		<u>miliona n.i.</u>
	<u>Imovina za trgovanje</u>	<u>Derivatni instrumenti</u>	<u>Hipoteke</u>	<u>Potrošački krediti</u>	<u>Vlasnički instrumenti</u>
<u>Knjigovodstvena vrijednost imovine</u>	X	X	X	X	X
<u>Knjigovodstvena vrijednost pripadajućih obaveza</u>	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
<u>Za obaveze koje se mogu pozvati samo na prenesenu imovinu:</u>					
<u>Fer vrijednost imovine</u>	X	X	X	X	X
<u>Fer vrijednost pripadajućih obaveza</u>	(X)	(X)	(X)	(X)	(X)
<u>Neto pozicija</u>	X	X	X	X	X

Prenesena financijska imovina koja se u potpunosti prestala priznavati

Ilustracija primjene podtačaka od (a) do (d) tačke 49E.

<u>Novčani odlivi za otkup prenesene imovine (koja se prestala priznavati)</u>		<u>Knjigovodstvena vrijednost dalje povezanosti iz izvještaja o financijskom položaju</u>			<u>Fer vrijednost dalje povezanosti</u>	<u>Naiveća izloženost gubitku</u>
<u>miliona n.i.</u>		<u>miliona n.i.</u>			<u>miliona n.i.</u>	<u>miliona n.i.</u>
<u>Vrsta dalje povezanosti</u>		<u>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit</u>	<u>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital</u>	<u>Financijske obaveze mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit</u>	<u>Imovina</u> <u>Obaveze</u>	
<u>Pisane opcije prodaje</u>	(X)			(X)	(X)	X
<u>Kupljene opcije kupovine</u>	(X)	X			X	X
<u>Davanje vrijednosnih papira u zajam</u>	(X)			(X)	X	X
<u>Ukupno</u>		X		(X)	X	X

Ilustriranje primjene podtačke (e) tačke 49E.

<u>Nediskontirani novčani tokovi za otkup prenesene imovine</u>								
	<u>Dospijevanje dalje povezanosti u milionima n.i.</u>							
<u>Vrsta dalje povezanosti</u>	<u>Ukupno</u>	<u>Kraće od miesec dana</u>	<u>Između 1 i 3 mjeseca</u>	<u>Između 3 i 6 mjeseci</u>	<u>Između 6 mjeseci i 1 godine</u>	<u>Između 1 i 3 godine</u>	<u>Između 3 i 5 godina</u>	<u>Duže od 5 godina</u>
<u>Pisane opcije prodaje</u>	<u>X</u>		<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>		
<u>Kupljene opcije kupovine</u>	<u>X</u>			<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>		<u>X</u>
<u>Ustupanje vrijednosnih papira</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>					

SP43.

Sljedećim primjerima se ilustrira način na koji bi subjekat koji je usvojio MRSJS 41 mogao ispuniti zahtjeve u pogledu kvantitativnih objavljivanja iz tačaka 49D. i 49E.

Prenesena financijska imovina koja se nije u potpunosti prestala priznavati

Ilustriranje primjene podtačaka (d) i (e) tačke 49D.

<u>Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit</u>	<u>Zaimovi i potraživanja</u>				<u>Financijska imovina raspoloživa za prodaju</u>
<u>miliona n.i.</u>	<u>miliona n.i.</u>				<u>miliona n.i.</u>
<u>Trgovanje vrijednosnim papirima</u>	<u>Derivativni instrumenti</u>	<u>Hipoteke</u>	<u>Potrošački krediti</u>	<u>Vlasnički instrumenti</u>	
<u>Knjiigovodstvena vrijednost imovine</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>
<u>Knjiigovodstvena vrijednost pripadajućih obaveza</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>
<u>Za obaveze koje se mogu pozvati samo na prenesenu imovinu:</u>					
<u>Fer vrijednost imovine</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>
<u>Fer vrijednost pripadajućih obaveza</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>	<u>(X)</u>
<u>Neto pozicija</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>

Prenesena financijska imovina koja se u potpunosti prestala priznavati

Ilustriranje primjene podtačka (a) do (d) tačke 49E.

<u>Novčani odlivi za otkup prenesene imovine (koja se prestala priznavati)</u>	<u>Knjigovodstvena vrijednost dalje povezanosti iz izvještaja o financijskom položaju</u>	<u>Fer vrijednost dalje povezanosti</u>	<u>Najveća izloženost gubitku</u>				
<u>miliona n.j.</u>	<u>miliona n.j.</u>	<u>miliona n.j.</u>	<u>miliona n.j.</u>				
<u>Vrsta dalje povezanosti</u>	<u>Namijenjena trgovanju</u>	<u>Financijska imovina raspoloživa za prodaju</u>	<u>Financijske obaveze mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit</u>	<u>Imovina</u>	<u>Obaveze</u>		
<u>Pisane opcije prodaje</u>	(X)		(X)		(X)	X	
<u>Kupliene opcije kupovine</u>	(X)	X		X		X	
<u>Ustupanje vrijednosnih papira</u>	(X)		X	(X)	X	(X)	X
<u>Ukupno</u>	X	X	(X)	X	(X)	X	

Ilustriranje primjene podtačke (e) tačke 49E.

<u>Nediskontirani novčani tokovi za otkup prenesene imovine</u>								
<u>Dospijevanje dalje povezanosti u milionima n.j.</u>								
<u>Vrsta dalje povezanosti</u>	<u>Ukupno</u>	<u>Kraće od mesec dana</u>	<u>Između 1 i 3 mjeseca</u>	<u>Između 3 i 6 mjeseci</u>	<u>Između 6 mjeseci i godine dana</u>	<u>Između 1 i 3 godine</u>	<u>Između 3 i 5 godina</u>	<u>Duže od 5 godina</u>
<u>Pisane opcije prodaje</u>	X		X	X	X	X		
<u>Kupliene opcije kupovine</u>	X			X	X	X		X
<u>Ustupanje vrijednosnih papira</u>	X	X	X					

...

Objavljivanja (tačke od 17A. do 17E. i od UP42. do UP55)

SP44.

Primjerima u nastavku teksta se ilustriraju načini na koje bi subjekat mogao objaviti kvantitativne informacije koje se zahtijevaju tačkom 17C. Njima se, međutim, ne ilustriraju svi mogući načini primjene zahtjeva u pogledu objavljivanja datih u tačkama od 17B. do 17E.

Historijat

Subjekat je stupio u transakciju koja je predmet utjerivog okvirnog sporazuma o saldiranju ili sličnog ugovara s drugim ugovornim stranama koje su navedene u nastavku teksta. U nastavku teksta su date i priznata financijska imovina i financijske obaveze subjekta proistekle iz transakcija obuhvaćenih zahtjevima u pogledu objavljivanja iz tačke 17A.

Druga ugovorna strana A:

Subjekat ima derivatnu imovinu (fer vrijednosti od 100 miliona n.j.) i derivatnu obavezu (fer vrijednosti od 80 miliona n.j.) s Drugom ugovornom stranom A koje ispunjavaju kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28. Kao posljedica toga, bruto vrijednost derivatne obaveze se prebija s bruto vrijednošću derivatne imovine, što za rezultat ima prezentiranje neto vrijednost derivatne imovine od 20 miliona n.j. u izvještaju o financijskom položaju subjekta. Od Druge ugovorne strane A je primljen i novčani kolateral za dio neto derivatne imovine (10 miliona n.j.). Taj novčani kolateral od 10 miliona n.j. ne ispunjava kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28, ali se može prebiti s neto vrijednošću derivatne imovine i derivatne obaveze u slučaju neizmirivanja obaveza i nesolventnosti ili stečaja, u skladu s pripadajućim sporazumom o kolateralu.

Druga ugovorna strana B:

Subjekat ima derivatnu imovinu (fer vrijednosti od 100 miliona n.j.) i derivatnu obavezu (fer vrijednosti od 80 miliona n.j.) s Drugom ugovornom stranom B koje ne ispunjavaju kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28, ali koje subjekat ima pravo prebiti u slučaju neizmirivanja obaveza i nesolventnosti ili stečaja. Kao posljedica toga, bruto vrijednost derivatne imovine (100 miliona n.j.) i bruto vrijednost derivatne obaveze (80 miliona n.j.) se prezentiraju odvojeno u izvještaju o financijskom položaju subjekta. Od Druge ugovorne strane B je primljen i novčani kolateral za neto vrijednost derivatne imovine i derivatne obaveze (20 miliona n.j.). Taj novčani kolateral od 20 miliona n.j. ne ispunjava kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28, ali bi se mogao prebiti s neto vrijednošću derivatne imovine i derivatne obaveze u slučaju neizmirivanja obaveza i nesolventnosti ili stečaja, u skladu sa pripadajućim sporazumom o kolateralu.

Druga ugovorna strana C:

Subjekat je sklopio kupoprodajni ugovor s Drugom ugovornom stranom C koji se obračunava kao pozajmica osigurana kolateralom. Knjigovodstvena vrijednost financijske imovine (obveznica) koja je korištena kao kolateral i koju je subjekat iskazao za transakciju iznosi 79 miliona n.j. a njena fer vrijednosti je 85 miliona n.j. Knjigovodstvena vrijednost kolaterizirane pozajmice (otkup koji se mora platiti) je 80 miliona n.j.

Pored toga, subjekat je sa Drugom ugovornom stranom C sklopio i ugovor o povratnoj prodaji i otkupu koji se obračunava kao pozajmica osigurana kolateralom. Fer vrijednost financijske imovine (obveznica) koja je primljena kao kolateral (i koja nije priznata u izvještaju o financijskom položaju subjekta) iznosi 105 miliona n.j. Knjigovodstvena vrijednost kolaterizirane pozajmice (povratnog otkupa koji se treba primiti) je 90 miliona n.j.

Navedene transakcije su uređene globalnim okvirnim sporazumom o otkupu s pravom prebijanja samo kod neizmirivanja obaveza i nesolventnosti ili stečaja koji, dakle, ne ispunjava kriterije za prebijanje iz tačke 47. MRSJS-a 28. Kao posljedica toga, pripadajući otkup koji se treba platiti i otkup koji se treba primiti se prezentiraju odvojeno u izvještaju o financijskom položaju subjekta.

Ilustriranje primjene podtačaka od (a) do (e) tačke 17C. prema vrsti financijskih instrumenata

Financijska imovina koja je predmet prebijanja, utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i sličnih ugovora

U milionima n.j.

Sa 31.12.20XX. god.

(a)

(b)

(c)=(a)-(b)

(d)

(e)=(c)-(d)

	<u>Priloga iznosi koji nisu prebijeni u izvještaju o finansijskom položaju</u>					
<u>Opis</u>	<u>Bruto vrijednosti priznate finansijske imovine</u>	<u>Bruto vrijednosti priznatih finansijskih obaveza koje su prebijene u izvještaju o finansijskom položaju</u>	<u>Neto vrijednosti finansijske imovine prezentirani u izvještaju o finansijskom položaju</u>	<u>(d)(i) Finansijski instrumenti</u>	<u>(d)(ii) Primljeni novčani kolateral</u>	<u>Neto vrijednost</u>
<u>Derivatni instrumenti</u>	<u>200</u>	<u>(80)</u>	<u>120</u>	<u>(80)</u>	<u>(30)</u>	<u>10</u>
<u>Povratni otkup, uzimanje vrijednosnih papira u zajam i slični ugovori</u>	<u>90</u>	<u>=</u>	<u>90</u>	<u>(90)</u>	<u>=</u>	<u>=</u>
<u>Ostali finansijski instrumenti</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>
<u>Ukupno</u>	<u>290</u>	<u>(80)</u>	<u>210</u>	<u>(170)</u>	<u>(30)</u>	<u>10</u>

Financijske obaveze koje su predmet prebijanja, utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i sličnih ugovora

<u>U milionima n.i.</u>						
<u>Sa 31.12.20XX. god.</u>	<u>(a)</u>	<u>(b)</u>	<u>(c)=(a)-(b)</u>	<u>(d)</u>	<u>(e)=(c)-(d)</u>	
	<u>Priloga iznosi koji nisu prebijeni u izvještaju o finansijskom položaju</u>					
<u>Opis</u>	<u>Bruto vrijednosti priznatih finansijskih obaveza</u>	<u>Bruto vrijednosti priznate finansijske imovine koja je prebijena u izvještaju o finansijskom položaju</u>	<u>Neto vrijednosti finansijskih obaveza prezentirani u izvještaju o finansijskom položaju</u>	<u>(d)(i) Finansijski instrumenti</u>	<u>(d)(ii) Primljeni novčani kolateral</u>	<u>Neto vrijednost</u>
<u>Derivatni instrumenti</u>	<u>160</u>	<u>(80)</u>	<u>80</u>	<u>(80)</u>	<u>=</u>	<u>=</u>
<u>Otkup, davanje sigurnosnih papira u</u>	<u>80</u>	<u>=</u>	<u>80</u>	<u>(80)</u>	<u>=</u>	<u>=</u>

<u>zajam i slični ugovori</u>						
<u>Ostali financijski instrumenti</u>	=	=	=	=	=	=
<u>Ukupno</u>	<u>240</u>	<u>(80)</u>	<u>160</u>	<u>(160)</u>	<u>=</u>	<u>=</u>

Ilustriranje primjene podtačaka od (a) do (c) tačke 17C. prema vrstama financijskih instrumenata i podtačaka od (c) do (e) tačke 17C. prema drugim ugovornim stranama

Financijska imovina koja je predmet prebijanja, utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i sličnih ugovora

<u>U milionima n.i.</u>			
<u>Sa 31.12.20XX. godine</u>	<u>(a)</u>	<u>(b)</u>	<u>(c)=(a)-(b)</u>
	<u>Bruto vrijednosti priznate</u> <u>financijske imovine</u>	<u>Bruto vrijednosti priznatih</u> <u>financijskih obaveza koje su</u> <u>prebijene u izvještaju o</u> <u>financijskom položaju</u>	<u>Neto vrijednosti financijske</u> <u>imovine prezentirane u</u> <u>izvještaju o financijskom</u> <u>položaju</u>
<u>Opis</u>			
<u>Derivatni instrumenti</u>	<u>200</u>	<u>(80)</u>	<u>120</u>
<u>Povratni otkup, uzimanje vrijednosnih papira u zajam i slični ugovori</u>	<u>90</u>	<u>=</u>	<u>90</u>
<u>Ostali financijski instrumenti</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>
<u>Ukupno</u>	<u>290</u>	<u>(80)</u>	<u>210</u>

Neto financijska imovina koja je predmet utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i sličnih ugovora, po drugim ugovornim stranama

<u>U milionima n.i.</u>				
<u>Sa 31.12.20XX. godine</u>	<u>(c)</u>	<u>(d)</u>	<u>(e)=(c)-(d)</u>	
		<u>Prinadajući iznosi koji nisu prebijeni u izvještaju o</u> <u>financijskom položaju</u>		
	<u>Neto vrijednosti financijske</u> <u>imovine prezentirane u</u> <u>izvještaju o financijskom</u>	<u>(d)(i), (d)(ii) Financijski</u> <u>instrumenti</u>	<u>(d)(ii) Primljeni novčani</u> <u>kolateral</u>	<u>Neto iznos</u>

<u>položaji</u>				
<u>Druga ugovorna strana A</u>	<u>20</u>	<u>=</u>	<u>(10)</u>	<u>10</u>
<u>Druga ugovorna strana B</u>	<u>100</u>	<u>(80)</u>	<u>(20)</u>	<u>=</u>
<u>Druga ugovorna strana C</u>	<u>90</u>	<u>(90)</u>	<u>=</u>	<u>=</u>
<u>Ostalo</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>
<u>Ukupno</u>	<u>210</u>	<u>(170)</u>	<u>(30)</u>	<u>10</u>

Financijske obaveze koje su predmet prebijanja, utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i sličnih ugovora

<u>U milionima n.j.</u>			
<u>Sa 31.12.20XX. godine</u>	<u>(a)</u>	<u>(b)</u>	<u>(c)=(a)-(b)</u>
	<u>Bruto vrijednosti priznatih financijskih obaveza</u>	<u>Bruto vrijednosti priznate financijske imovine prebijene u izvještaju o financijskom položaju</u>	<u>Neto vrijednosti financijskih obaveza prezentirane u izvještaju o financijskom položaju</u>
<u>Opis</u>			
<u>Derivatni instrumenti</u>	<u>160</u>	<u>(80)</u>	<u>80</u>
<u>Otkup, davanje sigurnosnih papira u zajam i slični ugovori</u>	<u>80</u>	<u>=</u>	<u>80</u>
<u>Ostali financijski instrumenti</u>	<u>=</u>	<u>=</u>	<u>=</u>
<u>Ukupno</u>	<u>240</u>	<u>(80)</u>	<u>160</u>

Neto financijske obaveze koje su predmet utjerivih okvirnih sporazuma o saldiranju i sličnih ugovora, po drugim ugovornim stranama

<u>U milionima n.j.</u>			
<u>Sa 31.12.20XX. godine</u>	<u>(c)</u>	<u>(d)</u>	<u>(e)=(c)-(d)</u>
		<u>Pripadajuće vrijednosti koje nisu prebijene u izvještaju o financijskom položaju</u>	
	<u>Neto vrijednosti financijskih obaveza prezentirane u izvještaju o financijskom položaju</u>	<u>(d)(i)</u> <u>(d)(ii) Financijski instrumenti</u>	<u>(d)(ii) Primljeni novčani kolateral</u>
			<u>Neto vrijednost</u>

<u>Druga ugovorna strana A</u>	=	=	=	=
<u>Druga ugovorna strana B</u>	80	(80)	=	=
<u>Druga ugovorna strana C</u>	80	(80)	=	=
<u>Ostalo</u>	=	=	=	=
<u>Ukupno</u>	160	(160)	=	=

...

Prelazak s MRSJS-a 29 na MRSJS 41 (tačke od 49K. do 49O)

SP45.

Sljedeći primjer ilustrira jedan od mogućih načina da se zadovolje zahtjevi u pogledu kvantitativnih objavljivanja iz tačka od 49K. do 49O. MRSJS-a 30 na datum početnog priznavanja MRSJS-a 41. On, međutim, ne daje sve moguće načine primjene zahtjeva ovog standarda u pogledu objavljivanja.

<u>Usklađivanje salda iz izvještaja o financijskom položaju prema MRSJS-u 29 na MRSJS 41 na dan 01.01.2022. godine</u>						
<u>Financijska imovina</u>		<u>(i)</u>	<u>(ii)</u>	<u>(iii)</u>	<u>(iv) = (i) + (ii) + (iii)</u>	<u>(v) = (iii)</u>
		<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 29 na dan 31.12.2021. godine (1)</u>	<u>Reklasifikacije</u>	<u>Ponovna mjerenja</u>	<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 41 na dan 01.01.2022.</u>	<u>Učinak na akumulirani suficit ili deficit na dan 01.01.2022. (2), (3)</u>
<u>Fer vrijednost kroz suficit ili deficit</u>						
	Sabiranje:					
<u>Iz raspoloživa za prodaju (MRSJS 29)</u>			(a)			(c)
<u>Iz amortiziranog troška (MRSJS 29) – obavezna reklasifikacija</u>			(b)			
<u>Iz amortiziranog troška (MRSJS 29) – opcija fer vrijednosti odabrana 01.01.2022. godine</u>						
	<u>Oduzimanje:</u>					
<u>U amortizirani trošak (MRSJS 41)</u>						

Usklađivanje salda iz izvještaja o financijskom položaju prema MRSJS-u 29 na MRSJS 41 na dan 01.01.2022. godine

Financijska imovina		(i)	(ii)	(iii)	(iv) = (i) + (ii) + (iii)	(v) = (iii)
		<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 29 na dan 31.12.2021. godine (1)</u>	<u>Reklasifikacije</u>	<u>Ponovna mjerenja</u>	<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 41 na dan 01.01.2022.</u>	<u>Učinak na akumulirani suficit ili deficit na dan 01.01.2022. (2), (3)</u>
<u>U fer vrijednost kroz neto imovinu/kapital – dužnički instrumenti (MRSJS 41)</u>						
<u>U fer vrijednost kroz neto imovinu/kapital – vlasnički instrumenti (MRSJS 41)</u>						
<u>Ukupna promjena u fer vrijednost kroz suficit ili deficit</u>						
<u>Fer vrijednost kroz neto imovinu/kapital</u>						
	<u>Sabiranje – dužnički instrumenti:</u>					
<u>Iz raspoloživi za prodaju (MRSJS 29)</u>						(g)
<u>Iz amortiziranog troška (MRSJS 29)</u>						(h)
<u>Iz fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (MRSJS 29) – obavezna reklasifikacija na osnovu kriterija za klasifikaciju</u>						(i)
<u>Iz fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (opcija fer vrijednosti u skladu s MRSJS-om 29) – kriteriji za primenu opcije fer vrijednosti nisu ispunjeni na 01.01.2022. godine</u>						(j)
<u>Iz fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (MRSJS 29) – opcija fer vrijednosti opozvana slobodnim izborom 01.01.2022. godine</u>						(k)
	<u>Sabiranja – vlasnički instrumenti:</u>					

Usklađivanje salda iz izvještaja o financijskom položaju prema MRSJS-u 29 na MRSJS 41 na dan 01.01.2022. godine

Financijska imovina		(i)	(ii)	(iii)	(iv) = (i) + (ii) + (iii)	(v) = (iii)
		<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 29 na dan 31.12.2021. godine (1)</u>	<u>Reklasifikacije</u>	<u>Ponovna mjerenja</u>	<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 41 na dan 01.01.2022.</u>	<u>Učinak na akumulirani suficit ili deficit na dan 01.01.2022. (2), (3)</u>
<u>Iz raspoloživi za prodaju (MRSJS 29)</u>						
<u>Iz fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (opcija fer vrijednosti u skladu sa MRSJS-om 29) – fer vrijednost kroz neto imovinu/kapital odabrana 01.01.2022. godine</u>						
<u>Iz troška (MRSJS 29)</u>						
	<u>Oduzimanje – dužnički i vlasnički instrumenti:</u>					
<u>Raspoloživi za prodaju (MRSJS 29) u fer vrijednost kroz suficit ili deficit (MRSJS 41) – obavezna reklasifikacija na osnovu kriterija za klasifikaciju</u>						(d)
<u>Raspoloživi za prodaju (MRSJS 29) u fer vrijednost kroz suficit ili deficit (MRSJS 41) – obavezna reklasifikacija na osnovu kriterija za klasifikaciju</u>						
<u>Raspoloživi za prodaju (MRSJS 29) u fer vrijednost kroz suficit ili deficit (MRSJS 41) – opcija fer vrijednosti odabrana 01.01.2022. godine</u>						(e)
<u>Ukupna promjena fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital</u>						
<u>Amortizirani trošak</u>						
	<u>Sabiranje:</u>					

Usklađivanje salda iz izvještaja o financijskom položaju prema MRSJS-u 29 na MRSJS 41 na dan 01.01.2022. godine

Financijska imovina		(i)	(ii)	(iii)	(iv) = (i) + (ii) + (iii)	(v) = (iii)
		<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 29 na dan 31.12.2021. godine (1)</u>	<u>Reklasifikacije</u>	<u>Ponovna mjerenja</u>	<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 41 na dan 01.01.2022.</u>	<u>Učinak na akumulirani suficit ili deficit na dan 01.01.2022. (2), (3)</u>
<u>Iz raspoloživi za prodaju (MRSJS 29)</u>						(f)
<u>Iz fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (MRSJS 29) – obavezna reklasifikacija</u>						
<u>Iz fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (opcija fer vrijednosti u skladu s MRSJS-om 29) – kriteriji za primjenu opcije fer vrijednosti nisu ispunjeni na dan 01.01.2022. godine</u>						
<u>Iz fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (MRSJS 29) – opcija fer vrijednosti opozvana slobodnim izborom 01.01.2022. godine</u>						
	<u>Oduzimanje:</u>					
<u>U fer vrijednost kroz neto imovinu/kapital (MRSJS 41)</u>						(l)
<u>U fer vrijednost kroz suficit ili deficit (MRSJS 41) – obavezna reklasifikacija na osnovu kriterija za klasifikaciju</u>						
<u>U fer vrijednost kroz suficit ili deficit (MRSJS 41) – opcija fer vrijednosti odabrana 01.01.2022. godine</u>						
<u>Ukupna promjena u amortizirani trošak</u>						
<u>Ukupna salda financijske imovine, reklasifikacija i ponovnih mjerenja na dan 01.01.2022. godine</u>		(i)	Total (ii) = 0	(iii)	(iv) = (i) + (ii) + (iii)	

<u>Usklađivanje salda iz izvještaja o financijskom položaju prema MRSJS-u 29 na MRSJS 41 na dan 01.01.2022. godine</u>						
Financijska imovina		(i)	(ii)	(iii)	(iv) = (i) + (ii) + (iii)	(v) = (iii)
		<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 29 na dan 31.12.2021. godine (1)</u>	<u>Reklasifikacije</u>	<u>Ponovna mjerenja</u>	<u>Knjigovodstvena vrijednost prema MRSJS-u 41 na dan 01.01.2022.</u>	<u>Učinak na akumulirani suficit ili deficit na dan 01.01.2022. (2), (3)</u>
1	<u>Uključuje učinak reklasifikacije hibridnih instrumenata koji su bili razdvojeni prema MRSJS-u 29 s komponentama osnovnih ugovora pod (a), koji su imali povezane ugrađene derivatne instrumente fer vrijednosti X na dan 31.12.2021. godine i pod (b), koji su imali ugrađene derivatne instrumente fer vrijednosti Y na dan 31.12.2021. godine.</u>					
2	<u>Uključuje (c), (d), (e) i (f), što su iznosi reklasificirani iz neto imovine/kapitala u akumulirani suficit ili deficit na datum prve primjene.</u>					
3	<u>Uključuje (g), (h), (i), (j), (k) i (l), što su iznosi reklasificirani iz akumuliranog suficita ili deficita u neto imovinu/kapital na datum prve primjene.</u>					

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 32 Sporazumi o koncesijama za usluge

Vrše se izmjene i dopune tačaka 20, 29, UP37, UP45, UP52. i UP53, te uvodi tačka 36D. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Model financijske obaveze (vidjeti tačke od UP37. do UP46)

...

20.

MRSJS 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija, zahtjevi u pogledu prestanka priznavanja* iz ~~MRSJS-a 29~~ *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* i MRSJS 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanja i zahtjevi u pogledu prestanka priznavanja* iz ~~MRSJS-a 41~~ *Financijski instrumenti* se primjenjuju na financijsku obavezu koja se priznaje prema tački 14, osim tamo gdje ovaj standard propisuje zahtjeve i daje uputstva.

...

Druge obaveze, preuzete obaveze, potencijalne obaveze i potencijalna imovina (vidjeti tačke od UP51. do UP54)

...

29. Davatelj koncesije obračunava druge obaveze, preuzete obaveze, potencijalne obaveze i potencijalnu imovinu proistekle iz sporazuma o koncesijama za usluge u skladu s MRSJS-om 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*, MRSJS-om 28, ~~MRSJS-om 29~~ i MRSJS-om 30 i MRSJS-om 41.

...

Datum stupanja na snagu

...

36D.
MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 20, 29, UP37, UP45, UP52. i UP53. Subjekt je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak je sastavni dio MRSJS-a 32.

...

Priznavanje i mjerenje obaveza

...

UP37.

Kada davatelj koncesije ima безусловnu dužnost izvršiti unaprijed određeni niz plaćanja u korist operatera, data obaveza je financijska obaveza kako je definirana u MRSJS-u 41 ~~MRSJS-a 29~~. Davatelj ima безусловnu dužnost kada ima tek ograničeno, ako ikakvo, diskreciono pravo da izbjegne tu dužnost, obično zbog toga što je obavezujući sporazum s operaterom zakonski utjeriv.

...

UP45.

Financijska naknada u vezi s obavezom u sporazumu o koncesiji za usluge se prezentira dosljedno s drugim financijskim naknadama u skladu sa MRSJS-om 28, ~~MRSJS-om 29~~ i MRSJS-om 30 i MRSJS-om 41.

...

UP52.

Određene garancije davatelja koncesije mogu zadovoljavati definiciju ugovora o financijskog garanciji. Davatelj utvrđuje da li garancije koje da u sklopu sporazuma o koncesiji za usluge zadovoljavaju definiciju ugovora o financijskoj garanciji i primjenjuje MRSJS 28, ~~MRSJS-29~~ i MRSJS 30 i MRSJS 41 za obračunavanje takvih garancija. Tamo gdje garancija predstavlja ugovor o osiguranju, davatelj može odabrati da primjenjuje relevantni međunarodni ili računovodstveni standard svoje zemlje kojim se uređuju ugovori o osiguranju. Dalja uputstva o ovom pitanju su data u tačkama od UP3. do UP9. MRSJS-a 28.

UP53.

Garancije i preuzete obaveze koje ne ispunjavaju zahtjeve MRSJS-a 28 i MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ u vezi s ugovorima o financijskim garancijama a nisu ni ugovori o osiguranju se obračunavaju prema MRSJS-u 19.

...

Osnove za donošenje zaključaka

Ove osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 32.

...

Model financijske obaveze

...

OZ26.

Sporazumi o koncesijama za usluge se uređuju kroz obavezujuće sporazume, koji mogu podrazumijevati ugovore ili slične aranžmane kojima se stranama daju slična prava i obaveze koje bi imale da su sklopile neki vid ugovora. *IPSASB* je zaključio da, kada postoje slični sporazumi kojima se stranama daju ista prava i obaveze kao da su sklopile neki vid ugovora, na njih, analogijom, treba primjenjivati MRSJS 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*, ~~MRSJS 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~ i MRSJS 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanja i* MRSJS 41 *Financijski instrumenti*.

...

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 32.

...

Računovodstveni okvir za sporazume o koncesijama za usluge

SP2.

Dijagram u nastavku teksta daje rezime načina obračunavanja sporazuma o koncesijama za usluge ustanovljenog MRSJS-om 32.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 33 *Prva primjena međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor na obračunskoj osnovi (MRSJS-ova)*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 36, 64, 72, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122. i 124, te uvode tačke 114A, 119A, 119B, 119C, 119D, 122A, 122B, 122C, 122D. i 154D. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Priznavanje i mjerenje imovine i/ili obaveza

36.

Tamo gdje nije priznavao imovinu i/ili obaveze prema svojoj ranijoj računovodstvenoj osnovi, subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove nije dužan priznati, odnosno mjeriti sljedeću imovinu i/ili obaveze za izvještajne periode koji počinju na datum koji pada u roku tri (3) godine od datuma usvajanja MRSJS-ova:

- (a) zalihe (vidjeti MRSJS 12 *Zalihe*);
- (b) ulaganja u nekretnine (vidjeti MRSJS 16 *Ulaganja u nekretnine*);
- (c) nekretnine, postrojenja i opremu (vidjeti MRSJS 17 *Nekretnine, postrojenja i oprema*);
- (d) planove definiranih i drugih dugoročnih primanja zaposlenih (vidjeti MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*);
- (e) biološku imovinu i poljoprivredne proizvode (vidjeti MRSJS 27 *Poljoprivreda*);
- (f) nematerijalnu imovinu (vidjeti MRSJS 31 *Nematerijalna imovina*);
- (g) imovinu koncesija za usluge i s njom povezane obaveze, bilo prema modelu financijske obaveze ili prema modelu davanja prava operateru (vidjeti MRSJS 32 *Sporazumi o koncesijama za usluge: Davatelj koncesije*); ni
- (h) financijske instrumente (vidjeti MRSJS 41 *Financijski instrumenti* ~~MRSJS 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~).

...

Korištenje procijenjenog troška za mjerenje imovine i/ili obaveza

64.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove se može odlučiti da sljedeću imovinu i/ili obaveze mjeri po fer vrijednosti kada nisu raspoložive pouzdane informacije o njihovom trošku, te koristiti tu fer vrijednost kao procijenjeni trošak za:

- (a) zalihe (vidjeti MRSJS 12);
- (b) ulaganja u nekretnine, kada se subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove odluči koristiti model troška iz MRSJS-a 16;

- (c) nekretnine, postrojenja i opremu (vidjeti MRSJS 17);
- (d) nematerijalnu imovinu, osim interno stvorene nematerijalne imovine (vidjeti MRSJS 31) koja zadovoljava
 - (i) kriterije za priznavanje iz MRSJS-a 31 (osim kriterija koji se odnosi na pouzdano mjerenje); i
 - (ii) kriterije za revalorizaciju iz MRSJS-a 31 (uključujući postojanje aktivnog tržišta);
- (e) financijske instrumente (vidjeti MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~); ili za
- (f) imovinu koncesije za usluge (vidjeti MRSJS 32).

...

Korištenje procijenjenog troška za ulaganja u kontrolirane subjekte, zajedničke poduhvate i pridružene subjekte (MRSJS 34)

72.

Tamo gdje ulaganje u kontrolirani subjekat, zajednički poduhvat ili pridruženi subjekat u svojim odvojenim financijskim izvještajima mjeri po trošku, subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove može, na datum usvajanja MRSJS-ova, odabrati da ga u svom odvojenom početnom izvještaju o financijskom položaju mjeri:

- (a) po trošku; ili
- (b) po procijenjenom trošku. Procijenjeni trošak takvog ulaganja je njegova fer vrijednost (utvrđena u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~) na datum kada subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove usvoji te standarde u svojim odvojenim financijskim izvještajima.

...

~~MRSJS 41 Financijski instrumenti~~ MRSJS 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje

Određivanje financijskih instrumenata na datum usvajanja MRSJS-ova ili tokom prijelaznog perioda

113.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove može odrediti financijsku imovinu ili financijsku obavezu za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit koji zadovoljavaju kriterije za određivanje iz MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~, u skladu s tačkom 114. Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove objavljuje fer vrijednost financijske imovine i financijskih obaveza određenih u svaku od kategorija na datum tog određivanja, kao i njihovu klasifikaciju i knjigovodstvenu vrijednost.

114.

MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~ dopušta da se financijska imovina po početnom priznavanju odredi kao ~~raspoloživa za prodaju~~ financijski instrument (pod uslovom da ispunjava određene kriterije) koji će se odrediti kao financijska imovina ili financijska obaveza po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Bez obzira na taj zahtjev, primjenjuju se izuzeća u sljedećim slučajevima:

- ~~(a) subjektu koji prvi put usvaja MRSJS-ove je dopušteno da, na datum usvajanja MRSJS-ova, izvrši određivanje kao raspoloživog za prodaju;~~
- (b) subjektu koji prvi put usvaja MRSJS-ove je dopušteno da, na datum usvajanja MRSJS-ova, odredi svaku financijsku imovinu ili financijsku obavezu za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit pod uslovom da ispunjavaju kriterije iz ~~tačke 44, podtačke (a) tačke 46 ili podtačke (b) tačke 46. MRSJS-a 41 stavke (i) podtačke (b) tačke 10, stavke (ii) podtačke (b) tačke 10, ili tačke 13. MRSJS-a 29~~ na taj dan.

114A.

Subjekt može odrediti ulaganje u vlasnički instrument za mjerenje kao po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 106. MRSJS-a 41 na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum prve primjene MRSJS-ova.

Prestanak priznavanja financijske imovine i financijskih obaveza

115.

Osim kada tačka 116. dopušta drugačije, subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove dužan je prospektivno primijeniti zahtjeve MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ u pogledu prestanka priznavanja za transakcije nastale na datum usvajanja MRSJS-ova ili nakon njega, odnosno, tamo gdje iskoristi izuzeća od priznavanja financijskih instrumenata, na datum kada izuzeće koje ga je oslobodilo od tog zahtjeva istekne i/ili kada se priznaju financijski instrumenti (koje god od toga se ranije desi). Primjera radi, ako prestane priznavati nederivatnu financijsku imovinu ili nederivatne financijske obaveze u skladu sa svojom ranijom računovodstvenom osnovom kao posljedica transakcije koja se desila prije datuma usvajanja MRSJS-ova, subjekat koji prvi put usvaja te standarde neće priznati tu imovinu i obaveze u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~, osim ako uslovi za priznavanje ispunjavaju na osnovu kasnije transakcije ili događaja.

116.

Uz uvažavanje odredbi tačke 115, subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove zahtjeve MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ u vezi s prestankom priznavanja može primijeniti retroaktivno od datuma koji odabere, pod uslovom da su informacije koje su potrebne da bi se MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~ primijenio na financijsku imovinu i financijske obaveze koje su se prestale priznavati kao posljedica prošle transakcije bile pribavljene u vrijeme prvobitnog obračunavanja tih transakcija.

Računovodstvo zaštite od rizika

117.

MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~ nalaže subjektu koji prvi put usvaja MRSJS-ove da od datuma usvajanja tih standarda ili, u slučajevima kada koristi izuzeće koje ga tokom prijelaznog perioda od tri (3) godine oslobađa od obaveze da priznaje i/ili mjeri financijske instrumente, od datuma isteka izuzeća koje je omogućilo to oslobađanje i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi):

- (a) mjeri sve derivate po fer vrijednosti; i
- (b) ukloni sve odgođene gubitke i dobitke proistekle iz derivata koji su iskazani u skladu s ranijom računovodstvenom osnovom subjekta kao da su imovina ili obaveze.

118.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove nije dužan u svom početnom izvještaju o financijskom položaju odraziti odnose zaštite od rizika onih vrsta koje ne ispunjavaju kriterije za primjenu računovodstvo zaštite od rizika u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ (kao što su, primjera radi, veliki broj odnosa zaštite od rizika kod kojih je instrument zaštite samostalna samostalni novčani instrument ili pisana opcija ili slučajevi kada je zaštićena stavka neto pozicija u zaštiti novčanog toka od rizika koji nije valutni rizik). Ako je, međutim, označio neto poziciju kao zaštićenu stavku u skladu sa svojom ranijom računovodstvenom osnovom, subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove može kao zaštićenu stavku u skladu s MRSJS-ovima označiti pojedinačnu stavku u okviru te neto pozicije ili neto poziciju koja ispunjava zahtjeve iz tačke 146. MRSJS-a 41 ~~kao zaštićenu stavku u skladu s MRSJS-ovima~~, pod uslovom da to uradi najkasnije do datuma usvajanja MRSJS-ova ili, kada iskoristi izuzeće koje ga na privremeni period od tri (3) godine oslobađa od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata, na datum kada izuzeće koje je omogućavalo oslobađanje istekne i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi).

119.

Ako je, do datuma usvajanja MRSJS-ova ili, kada iskoristi izuzeće koje ga na privremeni period od tri (3) godine oslobađa od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata, datuma kada izuzeće koje je omogućavalo oslobađanje istekne i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi), subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove označio transakciju kao zaštitu od rizika, ali ta zaštita ne ispunjava uslove za primjenu računovodstva zaštite od rizika iz MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~, dužan je primijeniti tačke 135. i 136. MRSJS-a 41 ~~102. i 112. MRSJS-a 29~~ da prestane koristiti računovodstvo zaštite od rizika. Transakcije u koje subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove stupi prije datuma usvajanja tih standarda ili, kada iskoristi izuzeće koje ga na privremeni period od tri (3) godine oslobađa od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata, datuma kada izuzeće koje je omogućavalo oslobađanje istekne i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ (koje god od toga se ranije desi) ne označavaju se retroaktivno kao zaštite od rizika.

Klasifikacija i mjerenje financijskih instrumenata

119A.

Subjekt mora procijeniti da li financijska imovina ispunjava uslove iz tačke 40, odnosno tačke 41. MRSJS-a 41 na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum usvajanja MRSJS-ova.

119B.

Kada za subjekat nije izvodivo da procijeni izmijenjeni element vremenske vrijednosti novca u skladu s tačkama UP68, UP69. i UP70. MRSJS-a 41 na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum prelaska na MRSJS-ove, on je dužan procijeniti karakteristike te financijske imovine koje se tiču ugovornih novčanih tokova na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale na datum usvajanja MRSJS-ova, ne uzimajući u obzir zahtjeve koji se tiču izmjena elementa vremenske vrijednosti novca iz tačaka UP68, UP69. i UP70. MRSJS-a 41. (U tom slučaju, subjekat primjenjuje i tačku 49J. MRSJS-a 30, s tim što svako upućivanje na „tačku 161. MRSJS-a 41“ tumači kao upućivanje na ovu tačku a svako upućivanje na „početno priznavanje financijske imovine“ kao upućivanje „na datum usvajanja MRSJS-ova“.)

119C.

Kada za subjekat nije izvodivo da procijeni da li je fer vrijednost neke karakteristike prijevremene otplate beznačajna u skladu s podtačkom (c) tačke UP74. MRSJS-a 41 na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na datum usvajanja MRSJS-ova, on je dužan procijeniti karakteristike te financijske imovine koje se tiču ugovornih novčanih tokova na osnovu činjenica i okolnosti koje su postojale na datum

usvajanja MRSJS-ova, ne uzimajući u obzir izuzeća za karakteristike prijevremene otplate iz tačke UP74. MRSJS-a 41. (U tom slučaju, subjekat primjenjuje i tačku 49K. MRSJS-a 30, s tim što svako upućivanje na „tačku 162. MRSJS-a 41“ tumači kao upućivanje na ovu tačku a svako upućivanje na „početno priznavanje financijske imovine“ kao upućivanje „na datum usvajanja MRSJS-ova“.)

119D.

Kada za subjekat nije izvodivo (u značenju datom u MRSJS-u 3) da retroaktivno primijeni metodu efektivne kamatne iz MRSJS-a 41, fer vrijednost financijske imovine ili financijske obaveze na datum usvajanja MRSJS-ova će biti nova bruto knjigovodstvena vrijednost te financijske imovine ili novi amortizirani trošak te financijske obaveze na datum usvajanja MRSJS-ova.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

120.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove dužan je primijeniti zahtjeve u vezi s umanjnjem vrijednosti prospektivno od datuma usvajanja tih standarda, osim u odnosu na financijsku imovinu kod koje iskoristi izuzeća iz tačaka 36, 38. i 42. koja mu omogućavaju da u prijelaznom periodu od tri (3) godine bude oslobođen od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata. Kada iskoristi ponudeni trogodišnji prijelazni period izuzeća, subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove odredbe u vezi s umanjnjem vrijednosti primjenjuje po isteku izuzeća koje je omogućilo oslobađanje od zahtjeva i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ (koje god od toga se ranije desi).

...

122.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove je dužan prospektivno primijeniti zahtjeve u vezi s umanjnjem vrijednosti. To znači da, na datum usvajanja MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~, kada isteknu izuzeća koje su omogućavala oslobađanje od zahtjeva i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere, takav subjekat mora procijeniti da li postoje bilo kakve naznake da je došlo do umanjnja vrijednosti odnosno financijskog instrumenta. Svaki gubitak od umanjnja vrijednosti se priznaje u početni akumulirani suficit ili deficit na datum usvajanja MRSJS-ova, odnosno u početni akumulirani suficit ili deficit izvještajnog perioda u kojem je isteklo izuzeće koje je omogućavalo oslobađanje i/ili su priznati i/ili izmjereni relevantni financijski instrumenti (koje god od toga se ranije desi).

122A.

Na datum usvajanja MRSJS-a 41, kada istekne izuzeće koje je omogućavalo oslobađanje od zahtjeva i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere, subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove mora, služeći se razumnim i potkrepljivim informacijama do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora, utvrditi kreditni rizik na datum početnog priznavanja odnosno financijskog instrumenta (ili, kod preuzetih obaveza davanja zajma i ugovora o financijskim garancijama, datum kada je subjekat preuzeo neopozivu obavezu u skladu s tačkom 78. MRSJS-a 41) i uporediti ga s kreditnim rizikom na datum usvajanja MRSJS-ova (vidjeti tačke UP350. i UP351. MRSJS-a 41).

122B.

Pri utvrđivanju da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja, subjekat može primijeniti:

- (a) zahtjeve iz tačke 82. i tačaka od UP179. do UP182. MRSJS-a 41; i
- (b) oborivu pretpostavku iz tačke 83. MRSJS-a 41 za ugovorna plaćanja koja su dospjela a neizmirena duže od trideset (30) dana ako će subjekat primijeniti zahtjeve u pogledu umanjnja vrijednosti tako što odredi značajna povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja za te financijske instrumente na osnovu informacija o prekoračenju dospjeća.

122C.

Ako bi, na datum usvajanja MRSJS-ova, određivanje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja nekog financijskog instrumenta iziskivalo nepotrebne troškove ili napore, subjekat priznaje ispravku gubitka po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja financijskog instrumenta na svaki izvještajni datum dok se taj instrument ne prestane priznavati (osim ako on predstavlja nizak kreditni rizik na datum izvještavanja, u kom slučaju se primjenjuje podtačka (a) tačke 122B).

Ugrađeni derivati

122E.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove je dužan procijeniti da li je ugrađeni derivat potrebno odvojiti od osnovnog ugovora i obračunati kao derivat na osnovu uslova koji su postojali na dan kada je subjekat izvorno stupio u dati ugovor ili na dan kada je obavezno izvršiti ponovnu procjenu u skladu s tačkom UP109. MRSJS-a 41, koji god od tih datuma pada kasnije.

MRSJS 30 Financijski instrumenti: Objavljivanja

...

124.

Subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove je dužan zahtjeve MRSJS-a 30 primjenjivati prospektivno od datuma usvajanja tih standarda ili kada isteknu izuzeća koja su ga oslobađala od zahtjeva i/ili kada se relevantni financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ (koje god od toga se ranije desi).

...

Datum stupanja na snagu

...

154D.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovožu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 36, 64, 72, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122. i 124, te uvedene tačke 114A, 119A, 119B, 119C, 119D, 122A, 122B, 122C. i 122D. Subjekat je dužan primijeniti te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Osnove za donošenje zaključaka

Ove osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 33.

...

MRSJS 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje~~

OZ61.

Važeće prijelazne odredbe MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ ne nude subjektima koji prvi put usvajaju MRSJS-ove nikakva oslobađanja od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata. S obzirom da će mnogim subjektima javnog sektora trebati određeno vrijeme da odrede i ispravno klasificiraju svoje financijske instrumente, *IPSASB* se usaglasio da subjektima koji prvi put usvajaju MRSJS-ove treba omogućiti prijelazni period oslobađanja od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata. Odobren je prijelazni period od tri (3) godine, u skladu s periodima oslobađanja od priznavanja i/ili mjerenja drugih stavki.

...

OZ63.

Kada je riječ o nemonetarnoj imovini, *IPSASB* je usaglasio da bi isti princip trebalo primjenjivati na priznavanje i/ili mjerenje monetarne imovine i/ili obaveza, to jeste, složili su se da, u mjeri u kojoj su subjekti koji prvi put usvajaju MRSJS-ove priznavali financijske instrumente prema svojoj ranijoj računovodstvenoj osnovi, treba ih na period od tri (3) godine od datuma usvajanja MRSJS-ova osloboditi od mjerenja i klasificiranja financijskih instrumenata. U tom prijelaznom periodu, subjekti koji prvi put usvajaju MRSJS-ove će moći uspostaviti pouzdane modele za primjenu principa iz MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~. Tokom perioda će im ujedno biti dopušteno da za mjerenje financijskih instrumenata primjenjuju računovodstvene politike koje se razlikuju od zahtjeva MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~.

...

Procijenjeni trošak za ulaganja u kontrolirane subjekte, zajedničke poduhvate ili pridružene subjekte

OZ85.

IPSASB je usaglasio i to da subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove može odabrati da ulaganja u kontrolirani subjekat, zajednički poduhvat ili pridruženi subjekat u svojim odvojenim financijskim izvještajima na datum usvajanja MRSJS-ova mjeri bilo po trošku koji je utvrđen u skladu s MRSJS-om 6 ili po procijenjenom trošku. Procijenjeni trošak se utvrđuje kao fer vrijednost u skladu s MRSJS-om 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS-om 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje~~.

...

MRSJS 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje~~

OZ111.

IPSASB je zaključio da, s obzirom da u većini slučajeva nije izvodivo retroaktivno primijeniti principe koji se tiču umanjivanja vrijednosti, umanjivanje vrijednosti financijskih instrumenata treba primijeniti prospektivno. Ovo izuzeće se podudara s izuzećima za imovinu koja ne stvara novac i imovinu koja stvara novac iz MRSJS-ovima 21 i 26.

...

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 33.

...

MRSJS 41 Financijski instrumenti ~~**MRSJS 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje**~~

Priznavanje

SP67.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove priznaje svu financijsku imovinu i financijske obaveze (uključujući sve derivate) koji ispunjavaju uslove za priznavanje u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ a koji još ne zadovoljavaju uslove za prestanak priznavanja u skladu s istim standardom, osim nederivatne financijske imovine i nederivatnih financijskih obaveza koji su se prestali priznavati prema njegovoj ranijoj računovodstvenoj osnovi prije datuma usvajanja MRSJS-ova ili, tamo gdje subjekt iskoristi izuzeća koja ga oslobađaju od priznavanja financijskih instrumenata, datuma isteka tih izuzeća ili kada se ti financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi), u odnosu na koje subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove odluči da ne primjenjuje tačku 116. MRSJS-a 33 (vidjeti tačke 115. i 116. MRSJS-a 33).

SP68.

Na primjer, subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove i koji ne primijeni tačku 116. MRSJS-a 33 ne priznaje imovinu prenesenu u sklopu sekuritizacije, transakcija prijenosa ili drugih transakcija prestanka priznavanja koje su se desile prije datuma usvajanja MRSJS-ova ako su te transakcije ispunjavale uslove za prestanak priznavanja u skladu s njegovom ranijom računovodstvenom osnovom. Ako, međutim, subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove koristi isti sporazum o sekuritizaciji ili drugi sporazum u vezi s prestankom priznavanja za dalje prijenose nakon datuma prelaska na MRSJS-ove ili, tamo gdje taj subjekt iskoristi izuzeća koja ga oslobađaju od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata, datuma isteka tih izuzeća ili datuma kada se financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi), ti dalji prijenosi se smiju prestati priznavati samo ako ispunjavaju kriterije iz MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ za prestanak priznavanja.

Ugrađeni derivati

SP69.

Kada MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~ nalaže subjektu koji prvi put usvaja MRSJS-ove da razdvoji ugrađeni derivat od osnovnog ugovora, početne knjigovodstvene vrijednosti tih komponenti na datum kada instrument prvi put ispunji kriterije za priznavanje iz MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ odražavaju okolnosti na taj datum (tačka 49. MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~). Ako ne može pouzdano utvrditi početne knjigovodstvene vrijednosti ugrađenog derivata i osnovnog ugovora, subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove mjeri cijeli kombinirani ugovor kao po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit (tačka 52. MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~).

Mjerenje

SP70.

Pri izradi svog početnog izvještaja o financijskom položaju, subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove primjenjuje kriterije iz MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ a da bi odredio onu financijsku imovinu i financijske obaveze koji se mjere po fer vrijednosti i one koji se mjere po amortiziranom trošku.

Usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti financijskih instrumenata na datum usvajanja MRSJS-ova na obračunskoj osnovi ili tokom prijelaznog perioda

SP71.

Subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove s usklađivanjem knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine ili financijske obaveze postupa kao s usklađivanjem koje treba priznati u početnom saldu akumuliranog suficita ili deficita na datum usvajanja MRSJS-ova ili, tamo gdje taj subjekt iskoristi izuzeća koja ga oslobađaju od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata, na datum isteka tih izuzeća ili kada se dati financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi), samo u onoj mjeri u kojoj to proističe iz usvajanja MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~. S obzirom da se svi derivati, osim onih koji predstavljaju ugovore o financijskim garancijama ili su označeni i djelotvorni kao instrumenti zaštite od rizika, klasificiraju kao namijenjeni trgovanju, razlike između ranije knjigovodstvene vrijednosti (koja je mogla biti jednaka nuli) i fer vrijednosti derivata priznaju se kao usklađivanje salda akumuliranog suficita ili deficita na početku financijske godine u kojoj se prvi put primijeni MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~ ili, tamo gdje subjekt koji prvi put usvaja MRSJS-ove iskoristi izuzeća koja ga oslobađaju od priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata, na datum isteka tih izuzeća ili datum kada se financijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi).

...

SP74.

Moguće je da je subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove, prema svojoj ranijoj računovodstvenoj osnovi, odgodio dobitke i gubitke od zaštite novčanih tokova neke predviđene transakcije. Ako, na datum usvajanja MRSJS-ova ili, tamo gdje taj subjekat iskoristi izuzeća koja ga oslobađaju od priznavanja i/ili mjerenja finansijskih instrumenata, datum na koji ta izuzeća isteknu ili kada se finansijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi), zaštićena predviđena transakcija nije vrlo izgledna, ali se ipak očekuje da se desi, cijeli odgođeni dobitak ili gubitak se priznaju u neto imovini/kapitalu. Svaki kumulativni dobitak ili gubitak reklasificiran u neto imovinu/kapital kod prve primjene ~~MRSJS-a 41~~ ~~MRSJS-a 29~~ ili, tamo gdje subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove iskoristi izuzeća koja ga oslobađaju od priznavanja i/ili mjerenja finansijskih instrumenata, na datum kada ta izuzeća isteknu ili kada se finansijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi) ostaje u sklopu neto imovine/kapitala dok (a) predviđena transakcija naknadno ne dovede do priznavanja nefinansijske imovine ili nefinansijske obaveze, dok se (b) predviđena transakcija ne odrazi na suficit ili deficit ili dok se (c) naknadno ne promijene okolnosti i prestane se očekivati da se predviđena transakcija desi, u kom slučaju se svaki obuhvaćeni neto kumulativni dobitak ili gubitak reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit. Kada se instrument zaštite od rizika i dalje drži, ali ta zaštita ne ispunjava uslove da bude zaštita novčanog toka u skladu s ~~MRSJS-om 41~~ ~~MRSJS-om 29~~, računovodstvo zaštite od rizika prestaje biti primjereno početno od datuma usvajanja MRSJS-ova ili, tamo gdje subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove iskoristi izuzeća koja ga oslobađaju od priznavanja i/ili mjerenja finansijskih instrumenata, datuma kada ta izuzeća isteknu ili kada se finansijski instrumenti priznaju i/ili izmjere u skladu s primjenjivim MRSJS-ovima (koje god od toga se ranije desi).

...

Pregled prijelaznih izuzeća i odredbi uvrštenih u MRSJS 33 Prva primjena MRSJS-ova na obračunskoj osnovi

SP91. Dijagramski prikaz u nastavku teksta daje pregled prijelaznih izuzeća i odredbi iz drugih MRSJS-ova na obračunskoj osnovi

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
MRSJS 1 <i>Prezentacija financijskih izvještaja</i>						√ U mjeri u kojoj je usvojen taj trogodišnji period oslobođenosti		Potiče se prezentiranje uporedivih informacija
MRSJS 2 <i>Izvještaji o novčanim tokovima</i>	√							
MRSJS 3 <i>Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške</i>	√							
MRSJS 4 <i>Učinci promjena kurseva stranih valuta</i>								Izuzeće od postupanja prema zahtjevima koji se tiču kumulativnog preračunavanja
MRSJS 5 <i>Troškovi zaduživanja</i>			√ Kada je kao računovodstvena politika odabrano dopušteno alternativno rješenje					Potiče se retroaktivna primjena referentne metode obračunavanja Dopušteno alternativno rješenje se mora primjenjivati retroaktivno
MRSJS 6 <i>Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji</i>		√			√ Za potrebe		√	Odredbe za slučajeve kada subjekat koji ima kontrolu i/ili subjekti koje kontrolira usvoje MRSJS-ove u

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
(MRSJS 35 Konsolidirani financijski izvještaji)					odgovarajućeg klasificiranja i određivanja udjela u drugim subjektima			različitim terminima Izuzeća od obaveze izrade financijskih izvještaja kao konsolidiranih financijskih izvještaja (Procjena da li se radi o investicijskom subjektu na datum usvajanja i mjerenje po fer vrijednosti na taj datum)
MRSJS 7 Ulaganja u pridružene subjekte (MRSJS 36 Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate)		√			√ Za potrebe odgovarajućeg klasificiranja i određivanja udjela u drugim subjektima		√	Odredbe za slučajeve kada subjekat koji ima kontrolu i pridruženi subjekat usvoje MRSJS-ove u različitim terminima Izuzeće od obaveze uvrštavanja ulaganja u pridružene subjekte u konsolidirane financijske izvještaje
MRSJS 8 Udjeli u zajedničkim poduhvatima (MRSJS 36 Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate)		√			√ Za potrebe odgovarajućeg klasificiranja i određivanja udjela u drugim subjektima		√	Odredbe za slučajeve kada subjekat koji ima kontrolu i pridruženi subjekat i subjekti pod zajedničkom kontrolom usvoje MRSJS-ove u različitim terminima Izuzeće od obaveze uvrštavanja udjela u zajedničkim poduhvatima u konsolidirane financijske izvještaje
(MRSJS 37 Zajednički aranžmani)								Odredba o načinu mjerenja ulaganja u zajednički poduhvat koji se ranije obračunavao kroz srazmjernu konsolidaciju

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerjenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerjenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
MRSJS 9 <i>Prihodi od transakcija razmjene</i>	√				√ U mjeri u kojoj je usvojen taj trogodišnji period oslobođenosti za imovinu i/ili obaveze			
MRSJS 10 <i>Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim privredama</i>								Odredbe koje se tiču ozbiljne hiperinflacije
MRSJS 11 <i>Ugovori o građenju</i>	√							
MRSJS 12 <i>Zalihe</i>		√	√ Zalihe koje nisu priznate prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Zalihe koje su priznate prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 13 <i>Najmovi</i>			√ Imovina pod najmom i/ili obaveze po osnovu najma koji nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Imovina pod najmom i/ili obaveze po osnovu najma koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 14 <i>Događaji nakon datuma</i>								

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerjenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerjenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
<i>izvještavanja</i>	√							
MRSJS 16 <i>Ulaganja u nekretnine</i>		√	√ Ulaganja u nekretnine koja nisu priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Ulaganja u nekretnine koja su priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 17 <i>Nekretnine, postrojenja i oprema</i>		√	√ Nekretnine, postrojenja i oprema koje nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Nekretnine, postrojenja i oprema koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 18 <i>Izvještavanje o segmentima</i>	√ Ne izvještava se o segmentima u mjeri u kojoj je usvojen taj trogodišnji period oslobodenosti							

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
MRSJS 19 Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina			√ U početnu procjenu troška demontaže/ uklanjanja stavke/vraćanja područja u prvobitno stanje se uvrstavaju samo obaveze povezane s imovinom koja nije priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ U početnu procjenu troška demontaže/ uklanjanja stavke/vraćanja područja u prvobitno stanje se uvrstavaju samo obaveze povezane s imovinom koja je priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 20 Objavljivanje povezanih strana						√		
MRSJS 21 Umanjenje vrijednosti imovine koja ne stvara novac								Prospektivna primjena
MRSJS 22 Objavljivanje informacija o sektoru opće države	√							
MRSJS 23 Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene			√ Svi prihodi od transakcija koje nisu	√ Svi prihodi od transakcija koje nisu	√ U mjeri u kojoj je usvojen taj trogodišnji			

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
			transakcije razmjene koji nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	transakcije razmjene koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	period oslobođenosti za imovinu i/ili obaveze			
MRSJS 19 Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina			√ U početnu procjenu troška demontaže/ uklanjanja stavke/vraćanja područja u prvobitno stanje se uvrstavaju samo obaveze povezane s imovinom koja nije priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ U početnu procjenu troška demontaže/ uklanjanja stavke/vraćanja područja u prvobitno stanje se uvrstavaju samo obaveze povezane s imovinom koja je priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 20 Objavljivanja o povezanim stranama						√		
MRSJS 21 Umanjenje vrijednosti imovine koja ne stvara novac								Prospektivna primjena
MRSJS 22 Objavljivanje informacija o sektoru opće države	√							

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
MRSJS 23 <i>Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene</i>			√ Svi prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene koji nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Svi prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ U mjeri u kojoj je usvojen taj trogodišnji period oslobođenosti za imovinu i/ili obaveze			
MRSJS 19 <i>Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina</i>			√ U početnu procjenu troška demontaže/ uklanjanja stavke/vraćanja područja u prvobitno stanje se uvrstavaju samo obaveze povezane s imovinom koja nije priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ U početnu procjenu troška demontaže/ uklanjanja stavke/vraćanja područja u prvobitno stanje se uvrstavaju samo obaveze povezane s imovinom koja je priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 20 <i>Objavljivanja povezanih strana</i>						√		

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
MRSJS 21 <i>Umanjenje vrijednosti imovine koja ne stvara novac</i>								Prospektivna primjena
MRSJS 22 <i>Objavljivanje informacija o sektoru opće države</i>	√							
MRSJS 23 <i>Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene</i>			√ Svi prihodi iz transakcija koji nisu transakcije razmjene koji nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Svi prihodi iz transakcija koje nisu transakcije razmjene koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ U mjeri u kojoj je usvojen taj trogodišnji period oslobođenosti za imovinu i/ili obaveze			
MRSJS 24 <i>Prezentacija budžetskih informacija u financijskim izvještajima</i>	√							
MRSJS 25 <i>Primanja zaposlenih</i> <u>(MRSJS 39 <i>Primanja zaposlenih</i>)</u>			√ Planovi definiranih i drugih dugoročnih primanja zaposlenih koji nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Planovi definiranih i drugih dugoročnih primanja zaposlenih koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				Odredbe o načinu utvrđivanja početne obaveze Odredbe prema kojima se ne vrši razdvajanje kumulativnih aktuarskih dobitaka i gubitaka Prospektivno objavljivanje iskustvenih usklađivanja

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
			osnovi					
MRSJS 26 Umanjenje vrijednosti imovine koja stvara novac			√					Prospektivna primjena
MRSJS 27 Poljoprivreda			√ Biološke i poljoprivredne djelatnosti koje nisu priznate prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Biološke i poljoprivredne djelatnosti koje su priznate prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 28 Financijski instrumenti: Prezentacija								Odredbe da se u određenim slučajevima ne vrši razdvajanje komponenti obaveza i neto imovine/kapitala
MRSJS 29, Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje		√	√ Za financijske instrumente koji nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Za financijske instrumente koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				Odredbe u vezi s određivanjem/prestankom priznavanja/računovodstvom zaštite od rizika Prospektivna primjena principa koji se tiču umanjivanja vrijednosti
MRSJS 30 Financijski instrumenti: Objavljivanja								Bez uporedivih informacija o vrsti i stepenu rizika
MRSJS 31 Nematerijalna imovina		√ Sva	√ Nematerijalna imovina	√ Nematerijalna				Odredba o priznavanju prethodno terećene interno stvorene nematerijalne imovine

MRSJS	Dato prijelazno izuzeće							
	NE	DA						
		Procijenjeni trošak	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja	Trogodišnje prijelazno oslobađanje od objavljivanja	Uklanjanje transakcija, salda, prihoda i rashoda	Drugo
		nematerijalna imovina osim interno stvorene	koja nije priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	imovina koja je priznata prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				
MRSJS 32 <i>Sporazumi o koncesijama za usluge: Davatelj koncesije</i>		√ Imovina koncesije za usluge	√ Imovina koncesije za usluge i pripadajuće obaveze koje nisu priznate prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Imovina koncesije za usluge i pripadajuće obaveze koje su priznate prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				Odredba o načinu priznavanja pripadajućih obaveza
<u>MRSJS 41 Financijski instrumenti</u>		√	√ Za financijske instrumente koji nisu priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi	√ Za financijske instrumente koji su priznati prema ranijoj računovodstvenoj osnovi				Odredbe u vezi s označavanjem/prestankom priznavanja/računovodstvom zaštite od rizika Prospektivna primjena principa koji se tiču umanjnja vrijednosti

Dodatak

Razdvajanje prijelaznih izuzeća i odredbi koje subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove mora od onih koje može, ali ne mora primijeniti po usvajanju MRSJS-ova na obračunskoj osnovi

Prijelazno izuzeće ili odredba	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje se moraju primijeniti	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje nije obavezno, ali se mogu primijeniti	
	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi
MRSJS 1 Prezentiranje uporedivih informacija		√	
MRSJS 4 Kumulativne prijelazne razlike na datum usvajanja		√	
MRSJS 5 Korištenje dopuštenog alternativnog načina obračunavanja i perioda oslobođenosti od zahtjeva Usvajanje dopuštenog alternativnog načina obračunavanja na datum usvajanja standarda – retroaktivna primjena Usvojanje referentnog načina obračunavanja na datum usvajanja standarda – retroaktivna primjena troškova nastalih prije i nakon datuma usvajanja	√	√	√
MRSJS 6 (MRSJS 35) Oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja udjela u kontroliranim subjektima Odabiranje da se ne uklanjaju salda, transakcije, prihodi i rashodi između obuhvaćenih subjekata Kontrolirani subjekat postaje subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove kasnije ili ranije nego subjekat koji ima kontrolu nad njim Ne prezentiranje financijskih izvještaja kao konsolidiranih financijskih izvještaja ako se koristi trogodišnje izuzeće od obaveze priznavanja i/ili mjerenja <i>Procjena investicijskog subjekta na datum usvajanja i utvrđivanje fer vrijednosti na taj datum</i>	√ √		√ √ √
MRSJS 7 (MRSJS 36) Izuzeće od obaveze priznavanja i/ili mjerenja udjela u pridruženim subjektima Odabiranje da se ne uklanjaju udjeli u suficitu ili deficitu pridruženog subjekta Pridruženi subjekat postaje subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove prije subjekta koji ga kontrolira Ne prezentiranje ulaganja u pridružene subjekte u konsolidiranim financijskim izvještajima ako se iskoristi	√		√ √

Prijelazno izuzeće ili odredba	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje se moraju primijeniti	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje nije obavezno, ali se mogu primijeniti	
	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi
trogodišnje izuzeće od obaveze priznavanja i/ili mjerenja, i/ili opcija uklanjanja			√
MRSJS 8 (MRSJS 36) Izuzeće od obaveze priznavanja i/ili mjerenja udjela u zajedničkim poduhvatima Odabiranje da se ne uklanjaju salda i transakcije sa subjektima pod zajedničkom kontrolom Zajednički poduhvat postaje subjekat koji prvi put usvaja MRSJS-ove prije ili kasnije nego subjekat koji ga kontrolira Ne prezentiranje udjela o zajedničkom poduhvatu u konsolidiranim financijskim izvještajima ako je iskorišten trogodišnji period izuzeća od priznavanja i/ili mjerenja i/ili opcija uklanjanja	√		√ √ √
MRSJS 37 <i>Mjerenje ulaganja u zajedničke poduhvate koji su ranije obračunavani kroz srazmjernu konsolidaciju</i>	√		
MRSJS 9 Oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja prihoda povezano s trogodišnjim izuzećem od obaveze priznavanja i/ili mjerenja financijskih instrumenata.			√
MRSJS 10 Utvrđivanje da li je hiperinflacijska ekonomija podložna ozbiljnoj hiperinflaciji na datum usvajanja	√		
Mjerenje imovine i obaveza ako datum usvajanja pada na ili nakon datuma normalizacije stanja	√		
MRSJS 12 Trogodišnji period oslobađanja od priznavanja i/ili mjerenja imovine i promjena računovodstvene politike za potrebe mjerenja imovine			√
MRSJS 13 Ne priznavanje, odnosno mjerenje obaveze po osnovu financijskog najma i imovine pod financijskim najmovima ako se iskoristi izuzeće od priznavanja i/ili mjerenja imovine Razvrstavanje najмова na osnovu okolnosti koje važe na	√		√

Prijelazno izuzeće ili odredba	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje se moraju primijeniti	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje nije obavezno, ali se mogu primijeniti	
	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi
datum usvajanja MRSJS-ova na obračunskoj osnovi			
MRSJS 16 Trogodišnje oslobađanje od obaveze priznavanja i/ili mjerenja imovine i promjena računovodstvene politike da se izmjeri imovina			√
MRSJS 17 Trogodišnje oslobađanje od obaveze priznavanja i/ili mjerenja imovine i promjena računovodstvene politike da se izmjeri imovina			√
MRSJS 18 Ne izrađivanje izvještaja o segmentima u periodu o tri godine od datuma usvajanja		√	
MRSJS 19 Ne priznavanje i mjerenje obaveza povezanih s početnom procjenom troškova demontaže i uklanjanja stavke ako je iskorišteno izuzeće od obaveze priznavanja i/ili mjerenja imovine			√
MRSJS 20 Ne objavljivanje odnosa s povezanim stranama, transakcija s povezanim stranama i informacija o ključnom upravljačkom osoblju			√
MRSJS 21 Prospektivna primjena odredbi o umanjenju vrijednosti na datum usvajanja ili, u slučaju korištenja oslobađanja od obaveza, kada se imovina prizna	√		
MRSJS 25 (<u>MRSJS 39</u>) Trogodišnje oslobađanje od obaveze priznavanja i/ili mjerenja imovine i/ili obaveza i promjena računovodstvene politike da se izmjeri imovina i/ili obaveze Utvrđivanje početne obaveze za planove definiranih i drugih dugoročnih primanja zaposlenih na datum usvajanja ili nakon isteka perioda oslobođenosti od obaveza Priznavanje povećanja/smanjenja na datum usvajanja ili nakon isteka perioda oslobođenosti od obaveza u početni saldo akumuliranog suficita/deficita	√ √		√

Prijelazno izuzeće ili odredba	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje se moraju primijeniti	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje nije obavezno, ali se mogu primijeniti	
	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi
MRSJS 26 Prospektivna primjena odredbi o umanjenju vrijednosti od datuma usvajanja ili, ako je iskorišten period oslobođenosti od obaveza, kada se imovina prizna	√		
MRSJS 27 Trogodišnje oslobađanje od obaveze priznavanja i/ili mjerenja imovine i promjena računovodstvene politike da se izmjeri imovina			√
MRSJS 28 Utvrdjivanje da li financijski instrument ima komponente obaveza i neto imovine/kapitala na datum usvajanja Ne razdvajanje složenih financijskih instrumenata ako ne postoji obaveza na datum usvajanja	√ √		
MRSJS 29 Trogodišnje oslobađanje od obaveze priznavanja i/ili mjerenja imovine i/ili obaveza i promjena računovodstvene politike da se izmjere imovina i/ili obaveze Određivanje Određivanje financijske imovine ili obaveze za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit na datum priznavanja Umanjenje vrijednosti Prospektivna primjena odredbi o umanjenju vrijednosti na datum usvajanja	√ √		√
MRSJS 29 Prestanak priznavanja Prospektivna primjena odredbi o prestanku priznavanja na datum usvajanja Retroaktivna primjena odredbi o prestanku priznavanja kada su dostupne informacije s datumom prvobitnog obračunavanja	√	√	
Računovodstvo zaštite od rizika Mjerenje derivatnih instrumenata po fer vrijednosti Uklanjanje svih odgođenih gubitaka ili dobitaka Odražavanje samo zaštita od rizika koje ispunjavaju uslove za primjenu računovodstva zaštite na datum usvajanja	√ √ √ √		

Prijelazno izuzeće ili odredba	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje se moraju primijeniti	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje nije obavezno, ali se mogu primijeniti	
	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi
Prestanak provođenja transakcija zaštite ako uslovi za primjenu računovodstva zaštite nisu ispunjeni na datum usvajanja			
MRSJS 30 Ne objavljivanje informacija o vrsti i stepenu rizika		√	
MRSJS 31 Trogodišnje oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja imovine i/ili obaveza i promjena računovodstvene politike da bi se izmjerila imovina Priznavanje interno stvorene nematerijalne imovine	√		√
MRSJS 32 Trogodišnje oslobađanje od priznavanja i/ili mjerenja imovine i/ili obaveza i promjena računovodstvene politike da bi se izmjerile imovina i/ili obaveze Mjerenje obaveze bilo pomoću modela financijske obaveze ili modela davanja prava operateru na datum usvajanja ili, ako se koristi period oslobođenosti od obaveze, kada se imovina prizna	√		√
Korištenje procijenjenog troška za imovinu i/ili obaveze		√	
Korištenje procijenjenog troška za imovinu stečenu kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene		√	
Korištenje procijenjenog troška za ulaganja u kontrolirane subjekte, subjekte pod zajedničkom kontrolom i pridružene subjekte		√	
Pripremanje usklađivanja tokom prijelaznog perioda	√		
<u>MRSJS 41</u> <u>Trogodišnje oslobađanje od obaveze priznavanja i/ili mjerenja imovine i/ili obaveza i promjena računovodstvene politike kako bi se izmjerile imovina i/ili obaveze</u> <u>Određivanje</u> <u>Određivanje financijske imovine ili obaveze za mjerenje po fer</u>	√		√

Prijelazno izuzeće ili odredba	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje se moraju primijeniti	Prijelazna izuzeća ili odredbe koje nije obavezno, ali se mogu primijeniti	
	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Ne utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi	Utiču na fer prezentaciju i usklađenost s MRSJS-ovima na obračunskoj osnovi
<u>vrijednosti kroz suficit ili deficit na datum usvajanja</u> <u>Umanjenje vrijednosti</u> <u>Prospektivna primjena odredbi o umanjenju vrijednosti na datum usvajanja</u>	√		
<u>MRSJS 41</u> <u>Prestanak priznavanja</u> <u>Prospektivna primjena odredbi o prestanku priznavanja na datum usvajanja</u> <u>Retrospektivna primjena odredbi o prestanku priznavanja ako su informacije dostupne s datumom prvobitnog obračunavanja</u>	√	√	
<u>Računovodstvo zaštite od rizika</u> <u>Mjerenje derivata po fer vrijednosti</u> <u>Uklanjanje svih odgođenih gubitaka i dobitaka</u> <u>Odražavanje samo zaštita od rizika koje ispunjavaju uslove za primjenu računovodstva zaštite na datum usvajanja</u> <u>Prestanak priznavanja transakcija zaštite ako uslovi za primjenu računovodstva zaštite nisu ispunjeni na datum usvajanja</u>	√ √ √ √		

...

MRSJS 34 Odvojeni financijski izvještaji

Vrše se izmjene i dopune tačaka 6, 12, 13, 14, 15, 22, 26. i 30, te uvodi tačka 32B. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Definicije pojmova

...

6.

Pojmovi dati u nastavku teksta se u ovom standardu koriste u ovdje naznačenim značenjima.

Konsolidirani financijski izvještaji su financijski izvještaji ekonomskog subjekta u kojima se imovina, obaveze, neto imovina/kapital, prihodi, rashodi i novčani tokovi subjekta koji ima kontrolu i subjekata koje kontrolira prezentiraju kao izvještaji jedinstvenog ekonomskog subjekta.

Odvojeni financijski izvještaji su izvještaji koje prezentira subjekat i u kojima može odabrati, uz uvažavanje zahtjeva iz ovog standarda, da svoja ulaganja u kontrolirane subjekte, zajedničke poduhvate i pridružene subjekte obračunava bilo po trošku, u skladu s **MRSJS-om 41 Financijski instrumenti** ~~MRSJS-om 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i~~

~~mjerjenje~~ ili primjenom metode udjela kako je opisano u MRSJS-u 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*.

Pojmovi definirani drugim MRSJS-ovima i u ovom standardu se koriste u značenjima koja su navedena u tim standardima i preneseni su u zasebno objavljeni *Pojmovnik*. Definicije sljedećih pojmova su date bilo u MRSJS-u 35 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MRSJS-u 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate* ili u MRSJS-u 37 *Zajednički aranžmani*: pridruženi subjekat, kontrola, kontrolirani subjekat, subjekat koji ima kontrolu, ekonomski subjekat, metoda udjela, investicijski subjekat, zajednička kontrola, zajedničko poslovanje, zajednički poduhvat, učesnik u zajedničkom poduhvatu i značajan uticaj.

...

Izrada odvojenih financijskih izvještaja

...

12.

Kada izrađuje odvojene financijske izvještaje, subjekat je dužan slična ulaganja u kontrolirane subjekte, zajedničke poduhvate i pridružene subjekte obračunati:

- (a) po trošku;
- (b) u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~; ili
- (c) primjenom metode udjela kako je opisano u MRSJS-u 36.

13.

Ako odabere, u skladu s tačkom 24. MRSJS-a 36, da svoja ulaganja u pridružene subjekte ili zajedničke poduhvate mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~, subjekat je dužan obračunati ta ulaganja na isti način i u svojim odvojenim financijskim izvještajima.

14.

Ako je subjekat koji ima kontrolu dužan, u skladu s tačkom 56. MRSJS-a 35, mjeriti svoje ulaganje u kontrolirani subjekat po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~, onda to ulaganje mora obračunati na isti način i u svojim odvojenim financijskim izvještajima. Ako je subjekat koji ima kontrolu koji sam nije investicijski subjekat dužan, u skladu s tačkom 58. MRSJS-a 35, mjeriti svoje ulaganje u kontrolirani investicijski subjekat po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ i konsolidirati drugu imovinu i obaveze te prihode i rashode kontroliranog investicijskog subjekta, onda to ulaganje u kontrolirani investicijski subjekat mora obračunati na isti način i u svojim odvojenim financijskim izvještajima.

15.

Kada subjekat koji ima kontrolu prestane biti investicijski subjekat ili to postane, dužan je obračunati tu promjenu statusa od datuma njenog nastanka, kako slijedi:

- (a) kada subjekat prestane biti investicijski subjekat, svoje ulaganje u kontrolirani subjekat obračunava u skladu s tačkom 12. Datum promjene statusa se smatra pretpostavljenim datumom sticanja. Fer vrijednost kontroliranog subjekta na pretpostavljeni datum sticanja predstavlja prenesenu pretpostavljenu naknadu prilikom obračunavanja datog ulaganja u skladu s tačkom 12;
- (b) kada subjekat postane investicijski subjekat, svoje ulaganje u kontrolirani subjekat obračunava po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~. Razlika između prethodne knjigovodstvene vrijednosti kontroliranog subjekta i njegove fer vrijednosti na datum promjene statusa ulagača se priznaje kao dobitak ili gubitak u suficitu ili deficitu. S kumulativnim iznosom svakog dobitka ili gubitka koji je za te kontrolirane subjekte prethodno priznavan direktno u neto imovini/kapitalu treba postupati kao da je investicijski subjekat otudio te kontrolirane subjekte na datum promjene statusa.

...

Objavljivanje

...

22.

Kada je subjekat koji ima kontrolu koji sam nije investicijski subjekat dužan, u skladu s tačkom 56. MRSJS-a 35, mjeriti ulaganja u investicijski subjekat koji kontrolira po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ i konsolidirati drugu imovinu i obaveze te prihode i rashode kontroliranog investicijskog subjekta, on mora objaviti tu činjenicu. Subjekt mora izvršiti i objavljivanje u vezi s investicijskim subjektima koja nalaže MRSJS 38 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*.

...

Prijelazne odredbe

...

26.

Na datum prve primjene, investicijski subjekat nije dužan vršiti usklađivanja prethodnog obračunavanja udjela u kontroliranom subjektu koji je ranije birao da mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~, kako je dopušteno u tački 12.

...

30.

Na datum prve primjene, subjekat koji ima kontrolu koji sam nije investicijski subjekat, ali je dužan, prema tački 56. MRSJS-a 35, mjeriti svoje ulaganje u kontrolirani investicijski subjekat po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ i konsolidirati drugu imovinu i obaveze te prihode i rashode tog kontroliranog investicijskog subjekta mora primjenjivati prijelazne odredbe iz tačaka od 24. do 29. kod obračunavanja svog ulaganja u kontrolirani investicijski subjekat u svojim odvojenim financijskim izvještajima.

...

Datum stupanja na snagu

...

32B. _____
MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 6, 12, 13, 14, 15, 22, 26, i 30. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

~~Osnove za donošenje zaključaka~~

Ove osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 34.

...

Primjena metode udjela u odvojenim izvještajima

OZ3.

MRSJS 6 je dopustio subjektima da, u svojim odvojenim financijskim izvještajima, ulaganja u kontrolirane subjekte, zajednički kontrolirane subjekte i pridružene subjekte mjere:

- (a) pomoću metode udjela;
- (b) po trošku; ili
- (c) kao financijski instrument u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~.

...

OZ6.

IPSASB je odlučio i dalje dopuštati korištenje metode udjela u odvojenim financijskim izvještajima iz sljedećih razloga:

- (a) metoda udjela je široko rasprostranjena metoda obračunavanja određenih ulaganja u javnom sektoru. U mnogim od okolnosti pod kojima subjekti javnog sektora drže ulaganja, metoda udjela može pružiti informacije koje su pouzdane i korisne, i to čak možda po nižem trošku od bilo metode troška ili metode zasnovane na fer vrijednosti. U javnom sektoru,

investicijski subjekti se često koriste više kao „instrumenti“ da se osigura pružanje usluga nego kao društva čija poslovna namjena je ulaganje, što je u pravilu slučaj u privatnom sektoru. Prema tome, u određenim situacijama, metoda udjela može biti primjerenija za zadovoljenje potreba korisnika u javnom sektoru jer omogućava da se financijskim izvještajima, na jeftin i lako razumljiv način, prikažu fluktuacije u kapitalu ulaganja i njihovi rezultati tokom vremena;

- (b) iako je primjena metode troška često relativno jednostavna, onda kada se ulaganja drže već duže vrijeme, primjena te metode može dati zastarjele i manje relevantne informacije, u kom slučaju one ne bi zadovoljile potrebe korisnika;
- (c) vjerovatnije je da će u javnom sektoru postojati veći udio ulaganja za koje ne postoji aktivno tržište i u odnosu na koje nisu lako dostupne fer vrijednosti. Iako se uputstva iz MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ mogu koristiti za izvođenje vrijednosti takvih ulaganja, *IPSASB* je procijenio da bi taj pristup, u pravilu, pružio informacije koje ne daju vjeran prikaz predmetnih okolnosti.

...

Odvojeni financijski izvještaji investicijskih subjekata

OZ8.

Pri izradi MRSJS-a 35, *IPSASB* je odlučio uvesti koncept investicijskih subjekata i zahtijevati da subjekti koji imaju kontrolu koji su investicijski subjekti svoja ulaganja u većini kontroliranih subjekata mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~. U skladu s tim, odlučili su od investicijskih subjekata tražiti da svoja ulaganja u kontrolirane subjekte i u odvojenim financijskim izvještajima mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. *IPSASB* je odlučio i to da investicijski subjekti koji odvojene financijske izvještaje izrađuju kao svoje jedine financijske izvještaje također trebaju objavljivati informacije o svojim udjelima u kontroliranim subjektima koje zahtijeva MRSJS 38.

OZ9.

IPSASB je odlučio i to da od subjekata koji imaju kontrolu nad investicijskim subjektom a koji sami nisu investicijski subjekat zahtijeva da prezentiraju konsolidirane financijske izvještaje u kojima (i) mjere ulaganja u investicijski kontrolirani subjekat po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ i (ii) konsolidiraju ostalu imovinu i obaveze te prihode i rashode kontroliranog investicijskog subjekta. U skladu s tim, oni su se odlučili od subjekata koji imaju kontrolu a nisu investicijski subjekti zatražiti da svoje ulaganje u kontrolirane investicijske subjekte i u svojim odvojenim financijskim izvještajima mjere na isti način.

...

MRSJS 35 Konsolidirani financijski izvještaji

Vrše se izmjene i dopune tačaka 22, 45, 52, 55A, 56, 58. i UP105, te uvodi tačka 79E. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Kontrola

...

22.

Dva ili više subjekata zajednički kontroliraju drugi subjekat kada moraju djelovati zajedno da bi usmjerili relevantne aktivnosti. U takvim slučajevima, s obzirom da ni jedan subjekat ne može usmjeravati aktivnosti bez saradnje s drugima, ni jedan subjekat samostalno ne kontrolira drugi subjekat. Svaki subjekat bi svoj udio u drugom subjektu obračunao u skladu s relevantnim MRSJS-ovima, kao što su MRSJS 36, MRSJS 37 ili MRSJS-ovi koji se bave financijskim instrumentima (MRSJS 28 Financijski instrumenti: Prezentacija, ~~MRSJS 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje~~ i MRSJS 30 Financijski instrumenti: Objavljivanja i MRSJS 41 Financijski instrumenti).

...

Potencijalna prava glasa

...

45.

MRSJS 28 i MRSJS 41 ~~MRSJS-a 29~~ se ne primjenjuju na udjele u kontroliranim subjektima koji se konsolidiraju. Kada instrumenti u kojima su sadržana potencijalna prava glasa u suštini omogućavaju trenutni pristup koristima koje se vezuju s vlasničkim učešćem u kontroliranom subjektu, ti instrumenti ne podliježu zahtjevima MRSJS-a 28 ni MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~. U svim drugim slučajevima, instrumenti koji sadrže potencijalna prava glasa u kontroliranom subjektu se obračunavaju prema MRSJS-u 28 i MRSJS-u 41 ~~MRSJS-a 29~~.

...

Gubitak kontrole

52.

Ako subjekat koji ima kontrolu izgubi tu kontrolu nad kontroliranim subjektom, dužan je:

- (a) prestati priznavati imovinu i obaveze subjekta koji je kontrolirao u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju;
- (b) priznati svako zadržano ulaganje u subjektu koji je kontrolirao i kasnije to ulaganje te sva potraživanja od subjekta koji je kontrolirao ili dugovanja prema istom obračunavati u skladu s relevantnim MRSJS-ovima. Takav zadržani udio se ponovo mjeri, kako je opisano u stavki (iii) podtačke (b) tačke 54. i u tački 55A. Vrijednost dobivena ponovnim mjerenjem na datum gubitka kontrole se smatra fer vrijednošću kod početnog priznavanja financijske imovine u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ ili troškom kod početnog priznavanja ulaganja u pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat, ako je primjenjivo; i
- (c) priznati dobitak ili gubitak povezan s gubljenjem kontrole koji se može pripisati ranijem kontrolnom udjelu, kako je naznačeno u tačkama od 54. do 55A.

...

55A.

Ako izgubi kontrolu nad kontroliranim subjektom koji ne sadrži posao/poslovanje, kako je definirano MRSJS-om 40, kao posljedica transakcije koja je uključivala pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat obračunate pomoću metode udjela, subjekat koji je imao kontrolu mora utvrditi dobitak ili gubitak u skladu s tačkama 54. i 55. Dobitak ili gubitak proistekli iz opisane transakcije se u suficitu ili deficitu subjekta koji ima kontrolu priznaju samo do vrijednosti udjela nepovezanih ulagača u datom pridruženom subjektu, odnosno zajedničkom poduhvatu. Preostali dio dobitka se prebija s knjigovodstvenom vrijednošću ulaganja u isti pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat. Pored toga, ako subjekat koji ima kontrolu zadrži ulaganje u subjekat koji je ranije kontrolirao a taj ranije kontrolirani subjekat je sada pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat koji se obračunava pomoću metode udjela, subjekat koji ima kontrolu priznaje dio dobitka ili gubitka proisteklog iz ponovnog mjerenja po fer vrijednosti zadržanog ulaganja u subjekat koji je ranije kontrolirao u svoj suficit ili deficit samo do vrijednosti udjela nepovezanih ulagača u novom pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu. Ostatak dobitka se prebija s knjigovodstvenom vrijednošću zadržanog ulaganja u ranije kontroliranom subjektu. Ako subjekat koji ima kontrolu zadrži ulaganje u subjekat koji je ranije kontrolirao a koji se sada obračunava u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~, dio dobitka ili gubitka proisteklog iz ponovnog mjerenja po fer vrijednosti tog zadržanog ulaganja u ranije kontroliranom subjektu se priznaje u potpunosti u suficit ili deficit subjekta koji ima kontrolu.

Investicijski subjekti: Zahtjev u vezi s fer vrijednošću

56.

Osim u uslovima opisanim u tački 57, investicijski subjekat ne konsolidira subjekte koje kontrolira niti primjenjuje MRSJS 40 kada stekne kontrolu nad drugim subjektom već, umjesto toga, mjeri ulaganje u kontrolirani subjekat po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~.

...

58.

Subjekt koji ima kontrolu nad investicijskim subjektom a sam nije investicijski subjekat dužan je prezentirati konsolidirane financijske izvještaje u kojima (i) mjeri ulaganja u kontrolirani investicijski subjekat po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ i (ii) konsolidira drugu imovinu i obaveze te prihode i rashode kontroliranog investicijskog subjekta u skladu s tačkama od 38. do 55. ovog standarda.

...

Datum stupanja na snagu

...

79E.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 22, 45, 52, 55A, 56, 58. i UP105. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak je sastavni dio MRSJS-a 35.

...

Mjerenje po fer vrijednosti

...

UP105. Kako bi zadovoljio zahtjev iz podtačke (a) tačke UP104, investicijski subjekat mora:

- (a) odabrati da svako ulaganje u nekretnine obračunava pomoću modele zasnovane na fer vrijednosti iz MRSJS-a 16, *Ulaganja u nekretnine*;
- (b) odabrati da koristi izuzeće od primjene metode udjela iz MRSJS-a 36 za svoja ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate; i
- (c) mjeriti svoju financijsku imovinu po fer vrijednosti primjenjujući zahtjeve MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~.

...

Osnove za donošenje zaključaka

Ove osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 35.

...

Investicijski subjekti

...

OZ29.

IPSASB je razmatrao koju vrstu informacija o kontroliranim investicijskim subjektima bi korisnici smatrali najkorisnijima. Procijenili su da bi korisnicima najviše koristilo ako bi se način obračunavanja ulaganja koji se koristi u financijskim izvještajima kontroliranog investicijskog subjekta koristio i u financijskim izvještajima subjekta koji ima kontrolu nad njim. U skladu s tim, predložili su da bi od subjekata koji imaju kontrolu nad investicijskim subjektima trebalo tražiti da prezentiraju konsolidirane financijske izvještaje u kojima (i) mjere ulaganja kontroliranih investicijskih subjekata po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ i (ii) konsolidiraju drugu imovinu i obaveze te prihode i rashode kontroliranih investicijskih subjekata u skladu s uobičajenim računovodstvenim politikama o konsolidaciji koje standard nalaže. IPSASB je smatrao da njihov prijedlog odražava činjenicu da subjekat koji ima kontrolu ne koristi osnovu povezanu sa fer vrijednošću kod upravljanja samim investicijskim subjektom već isključivo kod upravljanja ulaganjima investicijskog subjekta. Ovaj pristup je u skladu s načinom na koji investicijski subjekat obračunava svoja ulaganja u druge subjekte.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 20, 24, 25, 26, 43, 44. i 45, te uvode tačke 44A, 44B, 44C. i 51D. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Metoda udjela

...

20.

MRSJS 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS 29 Financijski instrumenti~~: Priznavanje i mjerenje se ne primjenjuje na udjele u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima koji se obračunavaju pomoću metode udjela. Kada instrumenti koji sadrže potencijalna prava glasa, u suštini, trenutno omogućavaju pristup koristima koje se povezuju s vlasničkim učešćem u pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu, na te instrumente se ne primjenjuje MRSJS 41 ~~MRSJS 29~~. U svim drugim slučajevima, instrumenti koji sadrže potencijalna prava glasa u pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu obračunavaju se u skladu s tim standardom.

...

Primjena metode udjela

...

24.

Kada ulaganje u pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat drži ili se indirektno drži kroz subjekat koji je organizacija spekulativnog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond ili sličan subjekat, uključujući fondove osiguranja povezane s ulaganjima, subjekat se može odlučiti da to ulaganje mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~. Investicijski subjekat će, po svojoj definiciji, napraviti taj odabir za svoja ulaganja.

25.

Kada ima ulaganje u pridruženom subjektu čiji se jedan dio drži indirektno kroz organizaciju spekulativnog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond i slične subjekte, uključujući fondove osiguranja povezane s ulaganjima, subjekat može odlučiti da taj dio ulaganja u pridruženom subjektu mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~, bez obzira da li data organizacija spekulativnog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond ili sličan subjekat, uključujući fondove osiguranja povezane s ulaganjima, ima značajan uticaj na taj dio ulaganja. Kada napravi takav odabir, subjekat je dužan primijeniti metodu udjela na sav preostali dio svog ulaganja u pridruženi subjekat koji se ne drži kroz organizaciju spekulativnog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond ili sličan subjekat, uključujući fondove osiguranja povezane s ulaganjima. Kada ima ulaganje u pridruženom subjektu čije se jedan dio drži indirektno kroz investicijski subjekat, subjekat ulagač taj dio ulaganja mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~.

Prestanak primjene metode udjela

26.

Subjekt je dužan prestati primjenjivati metodu udjela od datuma kada njegovo ulaganje prestane biti pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat, kako slijedi:

- (a) ako ulaganje postane kontrolirani subjekat, subjekat ulagač svoje ulaganje obračunava u skladu s relevantnim međunarodnim ili standardom svoje zemlje koji uređuje kombinacije u javnom sektoru i s MRSJS-om 35;
- (b) ako je zadržani udio u bivšem pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu financijska imovina, subjekat ulagač taj zadržani dio mjeri po fer vrijednosti. Fer vrijednošću zadržanog udjela se smatra njegova fer vrijednost pri početnom priznavanju kao financijske imovine u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~. ~~Ako tačke UP113. i UP114. MRSJS-a 29 sprječavaju subjekat da zadržani udio izmjeri po fer vrijednosti, on taj udio mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti ulaganja na datum kada ono prestane biti pridruženi subjekat, odnosno zajednički poduhvat i ta knjigovodstvena vrijednost se smatra njegovim troškom po početnom priznavanju kao financijske imovine u skladu s MRSJS-om 29.~~ Subjekt je dužan u suficit ili deficit priznati svaku razliku između
 - (i) fer vrijednosti (ili, kada je relevantno, knjigovodstvene vrijednosti) svakog zadržanog udjela i svih prihoda od otuđenja dijela udjela u pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu; i
 - (ii) knjigovodstvene vrijednosti ulaganja na datum kada se prestala primjenjivati metoda udjela;
- (c) kada prestane primjenjivati metodu udjela, subjekat je dužan obračunati sve iznose koji su prethodno priznavani direktno u neto imovini/kapitalu subjekta u vezi s odnosnim ulaganjem po istoj osnovi koja bi se zahtijevala da je subjekat u koji je izvršeno ulaganje direktno otudio povezanu imovinu ili obaveze.

...

Gubici od umanjenja vrijednosti

...

43.

Nakon primjene metode udjela, uključujući priznavanje deficita pridruženih subjekata ili zajedničkih poduhvata u skladu s tačkom 41, subjekat primjenjuje tačke 44A, 44B. i 44C. MRSJS-a 29 kako bi utvrdio da li postoji je potrebno priznati bilo kakav objektivni dokaz da je došlo do dodatni gubitak od umanjenja vrijednosti njegovog neto ulaganja u pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat.

44.

Subjekt je ~~također~~ dužan primijeniti MRSJS 29 kako bi utvrdio da li treba priznati bilo kakav dodatni gubitak od umanjenja vrijednosti u odnosu zahtjeve MRSJS-a 41 u pogledu umanjenja vrijednosti na svoje druge udjele udio u pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu koji spadaju u djelokrug MRSJS-a 41 i koji ne čine čini dio neto ulaganja te ~~iznos tog gubitka od umanjenja vrijednosti~~.

44A.

Vrijednost neto ulaganja u pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat se smatra umanjenom i gubici od umanjenja vrijednosti nastalim onda i samo onda kada postoji objektivni dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti zbog jednog ili više događaja koji su se dogodili nakon početnog priznavanja tog neto ulaganja (u daljem tekstu: događaj koji izaziva gubitak) i taj događaj (ili događaji) utiče na

procijenjene buduće novčane tokove od neto ulaganja koji se mogu pouzdano procijeniti. Nije uvijek moguće odrediti jedan konkretni događaj kao uzrok umanjenja vrijednosti već takvo umanjenje, radije, nastaje kao rezultat skupnog učinka više događaja. Gubici koji se očekuju kao posljedica budućih događaja, bez obzira koliko su vjerovatni, se ne priznaju. U objektivne dokaze da je došlo do umanjenja vrijednosti neto ulaganja spadaju vidljivi podaci za koje subjekat sazna a tiču se sljedećih događaja koji izazivaju gubitak:

- (a) značajnih financijskih poteškoća pridruženog subjekta ili zajedničkog poduhvata;
- (b) povreda ugovora, kao što je neispunjenje obaveza ili kršenje odredbi o plaćanju koje počinu pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat;
- (c) situacija kada subjekat, iz ekonomskih ili pravnih razloga povezanih s financijskim poteškoćama njegovog pridruženog subjekta ili zajedničkog poduhvata, tom subjektu ili poduhvatu da koncesiju koju inače ne bi razmatrao;
- (d) situacija kada postane izgledno da će pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat otići pod stečaj ili drugi vid financijske reorganizacije; ili
- (e) nestanka aktivnog tržišta za neto ulaganje uzrokovanog financijskim poteškoćama pridruženog subjekta ili zajedničkog poduhvata.

44B. _____

Nestanak aktivnog tržišta zbog toga što se vlasničkim ili financijskim instrumentima pridruženog subjekta ili zajedničkog poduhvata više ne trguje nije dokaz umanjenja vrijednosti. Pad kreditnog rejtinga pridruženog subjekta ili zajedničkog poduhvata, kao ni smanjenje njihove fer vrijednosti, sami po sebi, nisu dokaz umanjenja vrijednosti iako to mogu biti kada se razmatraju zajedno s drugim dostupnim informacijama.

44C. _____

Pored vrsta događaja iz tačke 44A, objektivni dokaz umanjenja vrijednosti za neto ulaganje u vlasničke instrumente pridruženog subjekta ili zajedničkog poduhvata mogu biti i informacije o značajnim promjenama s negativnim učinkom koje su se desile u tehnološkom, tržišnom, ekonomskom ili pravnom okruženju u kojem posluje pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat i ukazuju da se trošak ulaganja u vlasnički instrument možda neće nadoknaditi. Značajan ili dugotrajni pad fer vrijednosti ulaganja u vlasnički instrument ispod njegovog troška također je objektivni dokaz umanjenja vrijednosti.

45.

Kad god primjena tačaka 44A, 44B, i 44C MRSJS-a 29 ukazuje da je možda došlo do umanjenja vrijednosti ulaganja u pridruženi subjekat ili zajednički poduhvat, subjekat primjenjuje MRSJS 26 *Umanjenje vrijednosti imovine koja stvara novac* a možda i MRSJS 21 *Umanjenje vrijednosti imovine koja ne stvara novac*.

...

Datum stupanja na snagu

...

51D.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovožu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 20, 24, 25, 26, 43, 44. i 45, te uvedene tačke 44A, 44B. i 44C. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Osnove za donošenje zaključaka

Ove osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 36.

...

Investicijski subjekti

OZ11.

U nekim od komentara na Prednacrt br. 50 od *IPSASB*-a je zatraženo da pojasne primjenu metode udjela od investicijskih subjekata te ulagača koji imaju ulaganja u pridruženim subjektima ili zajedničkim poduhvatima koji su investicijski subjekti. U skladu s tim, *IPSASB* je:

- (a) pojasnio da će investicijski subjekti, po svojoj definiciji, odabrati da svoja ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate obračunavaju po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~; i
- (b) naložio subjektima koji imaju udjele u investicijskom pridruženom subjektu ili investicijskom zajedničkom poduhvatu da, onda kada primjenjuju metodu udjela, zadrže mjerenje fer vrijednosti koje je taj investicijski pridruženi subjekat, odnosno investicijski zajednički poduhvat koristio u odnosu na svoje udjele u kontroliranim subjektima.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 37 *Zajednički aranžmani*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 28, 30, 41, UP11. i UP33A, te uvodi tačka 42D. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Zajednički poduhvati

...

28.

Strana koja učestvuje u zajedničkom poduhvatu, ali nema zajedničku kontrolu nad njim je dužna obračunati svoj udio u tom aranžmanu u skladu s MRSJS-ovima koji uređuju financijske instrumente, što podrazumijeva MRSJS 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*, ~~MRSJS 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~ i MRSJS 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanja* i MRSJS 41 *Financijski instrumenti*, osim kada ima značajan uticaj na zajednički poduhvat, u kom slučaju ga treba obračunati u skladu s MRSJS-om 36.

...

Odvojeni financijski izvještaji

...

30.

Strana koja učestvuje u zajedničkom aranžmanu, ali nema zajedničku kontrolu nad njim u svojim odvojenim financijskim izvještajima obračunava svoje udjele u:

- (a) zajedničkom poslovanju u skladu s tačkom 26; a u
- (b) zajedničkom poduhvatu u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~, osim kada ima značajan uticaj na zajednički poduhvat, u kom slučaju mora primijeniti tačku 12. MRSJS-a 34.

...

Prijelazne odredbe za odvojene financijske izvještaje subjekta

...

41.

Subjekat koji je, u skladu s tačkom 58. MRSJS-a 6 *Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji*, ranije u svojim odvojenim financijskim izvještajima svoje udjele u zajedničkom poslovanju računovodstveno iskazivao kao ulaganje služeći se metodom udjela, po trošku ili u skladu s ~~MRSJS-om 41~~ ~~MRSJS-om 29~~ dužan je:

- (a) prestati priznavati to ulaganje i priznati imovinu i obaveze u vezi sa svojim udjelima u zajedničkom poslovanju po iznosima utvrđenim u skladu s tačkama 37, 38. i 39;
- (b) dati usklađenje između ulaganja koje se prestalo priznavati i imovine i obaveza koji se priznaju, zajedno sa svakom preostalom razlikom usklađenom u akumuliranom suficitu ili deficitu, na početku posljednjeg prethodnog perioda.

...

Datum stupanja na snagu

...

42D.
MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovožu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 28, 30, 41, UP11. i UP33A. Subjekat je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak prati, ali ne čini sastavni dio MRSJS-a 37.

...

Zajednička kontrola (tačke od 12. do 18)

...

UP11.

Kada aranžman ne spada u djelokrug MRSJS-a 37 *Zajednički aranžmani*, subjekat svoje udjele u njemu obračunava u skladu s relevantnim MRSJS-ovima poput MRSJS-a 35, MRSJS-a 36 *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate* ili MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti* ~~MRSJS-a 29~~ *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*.

...

Financijski izvještaji strana u zajedničkim aranžmanima (tačke od 23. do 28)

Obračunavanje sticanja udjela u zajedničkom poslovanju

UP33A.

Kada stekne udio u zajedničkom poslovanju u kojem aktivnost zajedničkog poslovanja predstavlja posao, kako je definiran u MRSJS-u 40, subjekat je dužan primijeniti, u visini svog udjela prema tački 23, sve principe u vezi s obračunavanjem sticanja iz MRSJS-a 40 i drugih MRSJS-ova koji nisu u suprotnosti s uputstvima iz ovog standarda i objaviti informacije koje ti MRSJS-ovi nalažu u odnosu na sticanja. U principe obračunavanja sticanja koji nisu u suprotnosti s uputstvima iz ovog standarda spadaju, između ostalih:

- (a) mjerenje odredive imovine i obaveza po fer vrijednosti, osim stavki za koje su data izuzeća u MRSJS-u 40 i drugim MRSJS-ovima;
- (b) priznavanje troškova povezanih sa sticanjem kao rashoda u periodima u kojima su troškovi nastali i usluge primljene, s iznimkom da se troškovi emitiranja dužničkih ili vlasničkih vrijednosnih papira priznaju u skladu s MRSJS-om 28 i MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~;
- (c) priznavanje iznosa u kojem prenesene naknade prelaze neto vrijednosti odredive stečene imovine i preuzetih obaveza s datumom sticanja, ukoliko ih ima, kao *goodwill*; i
- (d) testiranje na umanjenje vrijednosti jedinice koja stvara novac u koju je raspoređen *goodwill* najmanje jednom godišnje i kada god postoje naznake da je potencijalno došlo do umanjenja vrijednosti te jedinice, kako nalaže MRSJS 26 *Umanjenje vrijednosti imovine koja stvara novac*, za *goodwill* stečen u sklopu sticanja.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 38 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*

Vrše se izmjene i dopune tačke 4, te uvodi tačka 61C. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Djelokrug

...

4. Ovaj standard se ne primjenjuje u odnosu na:

- (a) planove primanja po prestanku zaposlenja, odnosno planove drugih dugoročnih primanja zaposlenih na koje se primjenjuje MRSJS 39 *Primanja zaposlenih*;
- (b) odvojene financijske izvještaje subjekata za koje važi MRSJS 34 *Odvojeni financijski izvještaji*, s tim što
 - (i) ako subjekat ima udjele u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima i izrađuje odvojene financijske izvještaje kao svoje jedine financijske izvještaje, dužan je primjenjivati zahtjeve iz tačaka od 40. do 48. pri izradi tih odvojenih financijskih izvještaja; a
 - (ii) investicijski subjekat koji izrađuje financijske izvještaje u kojima se svi subjekti koje kontrolira mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 56. MRSJS-a 35 mora izvršiti objavljivanja koja ovaj standard zahtijeva u odnosu na investicijske subjekte;
- (c) udjele koje drže subjekti koji učestvuju u zajedničkim aranžmanima, ali nemaju zajedničku kontrolu nad njima, osim kada ti udjeli za posljedicu imaju značajan uticaj na dati aranžman ili su udjeli u strukturiranom subjektu;
- (d) udjele u drugim subjektima koji se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 41 *Financijski instrumenti* ~~MRSJS-om 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*~~. Ipak, subjekat je dužan primijeniti ovaj standard
 - (i) kada se radi o udjelima u pridruženom subjektu ili zajedničkom poduhvatu koji se, prema MRSJS-u 36, *Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate*, mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit; ili
 - (ii) kada se radi o udjelima u nekonsolidiranom strukturiranom subjektu.

...

Datum stupanja na snagu

...

61C. _____
MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 4. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekat mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Izmjene i dopune MRSJS-a 40 *Kombinacije u javnom sektoru*

Vrše se izmjene i dopune tačaka 25, 45, 70, 111, 115, 117. i UP88, te uvodi tačka 126A. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

...

Klasificiranje ili označavanje imovine i obaveza u sklopu amalgamacije

...

25.

U određenim situacijama, MRSJS-ovi propisuju različito računovodstveno postupanje zavisno od toga kako subjekat klasificira ili označi pojedinu imovinu ili obavezu. U primjere klasifikacije ili označavanja koje nastali subjekat vrši na osnovu klasifikacija ili označavanja koje su ranije koristila kombinirana poslovanja spadaju, između ostalih:

- (a) klasificiranje određene financijske imovine i obaveza u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit, odnosno

deficit ili po amortiziranom trošku u skladu s MRSJS-om 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS-om 29 Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje~~;

- (b) označavanje derivatnog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~; i
- (c) procjenjivanje da li ugrađeni derivat treba odvojiti od osnovnog ugovora u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ (što je stvar „klasifikacije“ u smislu u kojem se taj izraz upotrebljava u ovom standardu).

...

Troškovi povezani s amalgamacijom

...

45.

Troškovi povezani s amalgamacijom su troškovi koji nastanu po nastali subjekat ili kombinirana poslovanja da bi se izvršila amalgamacija. U njih spadaju troškovi pravnih, računovodstvenih, savjetodavnih, procjeniteljskih i drugih stručnih ili konzultantskih usluga, opći administrativni troškovi te svi troškovi registracije i emitiranja dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira. Nastali subjekat i kombinirana poslovanja troškove povezane s amalgamacijom obračunavaju kao rashode u periodima u kojima su ti troškovi nastali a usluge primljene, uz samo jedan izuzetak. Troškovi emitiranja dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira se priznaju u skladu s MRSJS-om 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija* i MRSJS-om 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS-om 29~~.

...

Klasificiranje ili označavanje odredive imovine stečene i obaveza preuzetih u sticanju

...

70.

U određenim situacijama, MRSJS-ovi propisuju različito računovodstveno postupanje zavisno od toga kako subjekat klasificira ili označi pojedinu imovinu ili obavezu. U primjere klasifikacije ili označavanja koje sticatelj vrši na osnovu relevantnih uslova kakvi postoje na datum sticanja spadaju, između ostalih:

- (a) klasificiranje određene financijske imovine i obaveza u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, odnosno po amortiziranom trošku ili kao financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~;
- (b) označavanje derivatnog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~; i
- (c) procjenjivanje da li ugrađeni derivat treba odvojiti od osnovnog ugovora u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~ (što je stvar „klasifikacije“ u smislu u kojem se taj izraz upotrebljava u ovom standardu).

...

Troškovi povezani sa sticanjem

111.

Troškovi povezani sa sticanjem su troškovi koji nastanu po sticatelja da bi se izvršilo sticanje. U te troškove spadaju naknade posrednika, troškovi savjetodavnih, pravnih, računovodstvenih, procjeniteljskih i drugih stručnih ili konzultantskih usluga, opći administrativni troškovi, uključujući troškove održavanja internog odjela za sticanja, te troškovi registracije i emitiranja dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira. Sticatelj troškove povezane sa sticanjem obračunava kao rashode u periodima u kojima su ti troškovi nastali a usluge primljene, uz samo jedan izuzetak. Troškovi emitiranja dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira se priznaju u skladu s MRSJS-om 28 i MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~.

Kasnije mjerenje i obračunavanje

...

Potencijalne obaveze

115.

Nakon početnog priznavanja i sve dok se obaveza ne izmiri, ne poništi ili ne istekne, sticatelj potencijalnu obavezu priznatu u sklopu sticanja mjeri po višem od sljedećih:

- (a) iznosu koji bi se priznavao u skladu s MRSJS-om 19; ili po
- (b) početno priznatom iznosu umanjenom, ako je primjereno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s MRSJS-om

9 Prihodi od transakcija razmjene.

Ovaj zahtjev se ne primjenjuje na ugovore koji se obračunavaju u skladu s MRSJS-om 41 Financijski instrumenti ~~MRSJS-om 29.~~

...

Potencijalna naknada

117.

Neke promjene fer vrijednosti potencijalnih naknada koje sticatelj priznaje nakon datuma sticanja mogu proisteći iz dodatnih informacija o činjenicama i okolnostima koje su postojale na datum sticanja do kojih sticatelj dođe nakon tog datuma. Takve promjene predstavljaju usklađivanja iz mjernog perioda u skladu s tačkama od 102. do 106. Promjene koje rezultiraju iz događaja nakon datuma sticanja, poput zarade ciljanih prihoda, ostvarivanja konkretne cijene dionice ili etape projekta istraživanja i razvoja, ne predstavljaju usklađivanja iz mjernog perioda. Sticatelj promjene fer vrijednosti potencijalne naknade koje ne predstavljaju usklađivanja iz mjernog perioda obračunava kako slijedi:

- (a) potencijalnu naknadu klasificiranu kao komponenta neto imovine/kapitala ne treba ponovo mjeriti i njeno kasnije izmirenje se obračunava u sklopu neto imovine/kapitala;
- (b) druge potencijalne naknade koje
 - (i) spadaju u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ se mjere po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja a promjene fer vrijednosti priznaju u suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41 ~~MRSJS-om 29~~; a
 - (ii) ne spadaju u djelokrug MRSJS-a 41 ~~MRSJS-a 29~~ se mjere po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja a promjene fer vrijednosti priznaju u suficit ili deficit.

...

Datum stupanja na snagu

...

126A.

MRSJS-om 41, izdatim u augustu/kolovozu 2018. godine, izvršene su izmjene i dopune tačaka 25, 45, 70, 111, 115, 117. i UP88. Subjekt je dužan primjenjivati te izmjene i dopune na godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije. Potiče se i njihova ranija primjena. Ako navedene izmjene i dopune primijeni na neki period koji počinje prije 1. januara/siječnja 2022. godine, subjekt mora objaviti tu činjenicu i u isto vrijeme primijeniti i MRSJS 41.

...

Uputstva za primjenu

Ovaj dodatak je sastavni dio MRSJS-a 40.

...

Mjerenje fer vrijednosti pojedine odredive imovine i manjinskog udjela u stečenom poslovanju kod sticanja (vidjeti tačke 72. i 73)

Imovina s neizvjesnim novčanim tokovima (ispravke vrijednosti)

...

UP88.

Sticatelj nije dužan priznati zasebnu ispravku vrijednosti na datum sticanja za imovinu stečenu kroz sticanje koja se mjeri po nenoj fer vrijednosti na datum sticanja jer su učinci neizvjesnosti u pogledu budućih novčanih tokova uključeni u mjerenje fer vrijednosti. Primjera radi, s obzirom da ovaj MRSJS sticatelju nalaže da, u sklopu obračunavanja sticanja, stečena potraživanja, uključujući zajmove, mjeri po njihovoj fer vrijednosti na datum sticanja, sticatelj ne priznaje odvojenu ispravku vrijednosti za novčane tokove od obavezujućeg sporazuma koji se smatraju nenaplativima na taj datum niti ispravku za očekivane kreditne gubitke.

Osnove za donošenje zaključaka

Ove osnove za donošenje zaključaka prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 41.

Uvod

- OZ1. Ove Osnove za donošenje zaključaka daju rezime razmatranja *IPSASB*-a kod donošenja zaključaka iz *MRSJS*-a 41 *Financijski instrumenti*. S obzirom da je standard zasnovan na *MSFI*-ju 9 *Financijski instrumenti*, koji je izdao *IASB*, u Osnovama za donošenje zaključaka se izdvajaju samo one oblasti u kojima *MRSJS* 41 odstupa od osnovnih zahtjeva *MSFI*-a 9.
- OZ2. U julu/srpnju 2014. godine, *IASB* je objavio završno izdanje *MSFI*-ja 9, kojim se objedinjuju faze projekta *IASB*-a na zamjeni *MRS*-a 39 *Financijski instrumenti* koje se tiču klasifikacije i mjerenja, umanjenja vrijednosti i računovodstva zaštite od rizika. Tokom 2016. godine, *IPSASB* je otpočeo aktivnosti na realizaciji projekta ažuriranja *MRSJS*-ova koji uređuju računovodstveno postupanje s financijskim instrumentima, u sklopu šireg programa kojim se *MRSJS*-ovi nastoje uskladiti s *MSFI*-jevima. Tekst *MRSJS*-a 41 je zasnovan na zahtjevima iz *MSFI*-ja 9, preinačenim kako bi odgovarali subjektima javnog sektora i odražavali zahtjeve drugih *MRSJS*-ova. Ovim novim *MRSJS*-om se zamjenjuje *MRSJS* 29, uz ostavljanje prijelaznog perioda u kojem subjekti mogu nastaviti da primjenjuju zahtjeve *MRSJS*-a 29 u pogledu računovodstva zaštite od rizika.
- OZ3. Pri izradi *MRSJS*-a 41, *IPSASB* je konstatirao da u javnom sektoru postoje financijski instrumenti i stavke s karakteristikama financijskih instrumenata kako su definirani u *MRSJS*-u 41 koji nisu obrađeni u *MSFI*-ju 9. Oni su pokrenuli zasebne projekte u vezi s *Financijskim instrumentima svojstvenim javnom sektoru* i *Prihodima i troškovima prijenosa* kako bi obradili:
- (a) određene transakcije monetarnih organa vlasti; i
 - (b) potraživanja i dugovanja koja proističu iz aranžmana koji su, prema svojoj suštini, slični i imaju isti ekonomski učinak kao financijski instrumenti, ali nisu ugovorne prirode.

Financijski instrumenti svojstveni javnom sektoru

OZ3A.

Do projekta u vezi s financijskim instrumentima svojstvenim javnom sektoru je došlo jer je, pri izradi *MRSJS*-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*, *MRSJS*-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje* i *MRSJS*-a 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanje*, *IPSASB* prepoznao nekoliko stavki koje bi zbog svojih karakteristika mogle predstavljati financijske instrumente svojstvene javnom sektoru. U te stavke su spadali:

- ⌚ monetarno zlato;
- ⌚ upisne kvote za Međunarodni monetarni fond (skr. MMF);
- ⌚ posebna prava povlačenja MMF-a (skr. PPP-ovi);
- ⌚ valuta u opticaju;
- ⌚ primici i isplate prema zakonu;
- ⌚ zajmovi po povoljnim uslovima; i
- ⌚ ugovori o financijskim garancijama.

OZ3B.

Dvije od stavki svojstvenih javnom sektoru iz tačke OZ3A, konkretno, zajmovi po povoljnim uslovima i ugovori o financijskim garancijama izdati u sklopu transakcija koje nisu transakcije razmjene, zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta te su obrađene u uputstvima za primjenu iz *MRSJS*-a 41. Ni primici ni isplate koji su obavezni prema zakonu nisu ugovorne prirode i, dakle, ne zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta. *IPSASB* se usaglasio da te instrumente obrade kroz zaseban projekat.

OZ3C.

IPSASB se složio da sve ostale stavke svojstvene javnom sektoru obuhvati projektom o financijskim instrumentima koji su svojstveni javnom sektoru. U julu/srpnju, 2016. godine, *IPSASB* je izdao Dokument za konsultacije naslovljen *Financijski instrumenti svojstveni javnom sektoru*, u kojem su detaljno analizirali te stavke. Analiza je uključivala definicije, osmišljene da odraze suštinu predmetnih stavki, konvencije iz *MRSJS*-ova, te promišljanja o datim transakcijama u računovodstvenom kontekstu. Namjera *IPSASB*-a je bila da te definicije imaju jednaku suštinu kao i uputstva uvrštena u različite priručnike o statistici državnih financija koji se pominju u dokumentu.

OZ3D.

U komentarima na Dokument za konsultacije je izraženo slaganje da:

- (a) nekoliko obuhvaćenih stavki zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta iz *MRSJS*-ova pa bi, prema tome, trebale biti obrađene u postojećim uputstvima; te da
- (b) stavke koje zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta iz *MRSJS*-ova treba obračunavati u skladu s računovodstvenim principima iz važećih *MRSJS*-ova.

Pri razmatranju komentara na Dokument za konsultacije, *IPSASB* je zaključio da, kad god je to moguće, financijske instrumente svojstvene javnom sektoru treba obraditi u važećim standardima koji se bave financijskim instrumenatima i zadržati djelokruge standarda onakvima kakvi jesu. Na taj način se otklonila potreba da se detaljna analiza i definicije iz Dokumenta za konsultacije uvrstavaju u neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 jer u njemu već postoje dovoljni principi da se mogu obračunati financijski instrumenti svojstveni javnom sektoru.

OZ3E.

IPSASB je konstatirao da bi dodatna neobavezujuća uputstva pomogla korisnicima da prepoznaju konkretne financijske stavke koje predstavljaju financijske instrumente (ili imaju karakteristike financijskih instrumenata), te su izradili dodatne smjernice za provođenje za monetarno zlato, valute u opticaju i PPP-ove. Uočili su, međutim, da upisna kvota za MMF ima više obilježja koja su već prikazana u Pokaznom primjeru br. 32 iz MRSJS-a 41, te odlučili da ne izrađuju posebna uputstva za nju. *IPSASB* je zaključio da se dodatnim pokaznim primjerima i proširenim smjernicama za provođenje daje dovoljno uputstava za računovodstveno postupanje s monetarnim zlatom, valutama u opticaju i PPP-ovima.

OZ3F.

U augustu/kolovozi 2019. godine, *IPSASB* je izdao Prednacrt br. 69 u kojem su predložene neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 kako bi se ilustrirala primjena tog standarda na financijske instrumente svojstvene javnom sektoru. U te izmjene i dopune su spadala i neobavezujuća uputstva opisana u tački OZ3E. U komentarima na prednacrt su podržana dodatna neobavezujuća uputstva *IPSASB*-a, kao i izmjene i dopune predložene u prednacrtu.

OZ4. Pri izradi ovog standarda, *IPSASB* se usaglasio da zadrži sve dijelove važećeg teksta MSFI-ja 9 koji su u skladu s važećim MRSJS-ovima, te da daju primjere i smjernice za primjenu u odnosu na određena pitanja svojstvena javnom sektoru. Oni su naročito uočili korisnost uputstava za primjenu iz MRSJS-a 29 u pogledu zajmova po povoljnim uslovima i financijskih garancija koje se izdaju u sklopu transakcija koje nisu transakcije razmjene, kao i da i dalje postoji potreba da se slična uputstva uvrste i u MRSJS 41. *IPSASB* je mišljenja da je od ključnog značaja pružiti neobavezujuće materijale koji će dionicima pomoći kod primjene principa iz ovog standarda. U skladu s tim, oni su proveli strog postupak kako bi osmislili sljedeće dodatne primjere koji će pomoći primjenu standarda u javnom sektoru:

- (a) primjere koji se odnose na zajmove po povoljnim uslovima, uključujući to kada preispitivati klasifikaciju (vidjeti primjere 20. i 21. i smjernicu za provođenje G.1) i na učinak karakteristika uslovnih otplata (vidjeti smjernicu za provođenje G.2);
- (b) primjere za mjerenja nekotiranih vlasničkih instrumenata, uključujući faktore koje treba uzeti u obzir pri utvrđivanju fer vrijednosti (vidjeti primjere od 23. do 26. i smjernice za provođenje E.2.4. i E.2.5), te računovodstvenog postupanja s onima od njih koji imaju komponentu koja nije razmjena (vidjeti primjere 27. i 28. i smjernicu za provođenje G.3);
- (c) primjer u vezi sa računovodstvenim postupanjem s vlasničkim instrumentima s obilježjima otkupa (vidjeti primjer 31);
- (d) primjere koji se tiču primjene efektivne kamatne stope pri izračunavanju amortiziranog troška financijske imovine (vidjeti primjer 32. i smjernicu za provođenje H.1).

OZ5. *IPSASB* se usaglasio i da koriste pojam „prihod“ umjesto „dobiti“ iz MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*, kako bi se ostvarila usklađenost s MRSJS-om 1 *Prezentacija financijskih izvještaja*, u kojem se termin „prihod“ koristi za opisivanja onoga što je u MRS-ovima/MSFI-jevima dobit. U skladu s tim, određene stavke priznate kao prihod ili rashod u MRSJS-u 1 su date u neto iznosima i, kao što se navodi u Osnovama za donošenje zaključaka uz MRSJS 1, MRSJS-ovima se uopće ne daje definicija dobiti. Pojam „dobit“ je širi od pojma „prihod“ jer pored prihoda uključuje i dobitke.

Djelokrug

OZ6. Imovina i obaveze mogu nastati iz ugovornih prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene. Početno priznavanje i mjerenje imovine i obaveza koje nastanu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene su obrađeni u MRSJS-u 23 *Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i prijenosi)*. MRSJS 23, međutim, ne daje zahtjeve i uputstva za naredna mjerenja niti za prestanak priznavanja takvih imovine i obaveza. *IPSASB* je razmatrao odnos između ovog standarda i MRSJS-a 23 u odnosu na imovinu i obaveze koje nastaju iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene i koje zadovoljavaju definicije financijske imovine i financijskih obaveza.

OZ7. *IPSASB* se složio da subjekti imovinu stečenu kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene i koja je financijska imovina:

- ⌚ početno priznaju u skladu s MRSJS-om 23;
- ⌚ početno mjere primjenom MRSJS-a 23, ali razmatraju i zahtjeve ovog standarda pri određivanju odgovarajućeg postupanja sa svim transakcijskim troškovima koji nastanu kako bi se imovina stekla.

S obzirom da MRSJS 23 ne propisuje zahtjeve za kasnije mjerenje i prestanak priznavanja imovine stečene kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene, na tu imovinu se primjenjuje ovaj standard ako se radi o financijskoj imovini.

- OZ8. Što se tiče obaveza, *IPSASB* se usaglasio da se obaveze koje proisteknu iz uslova koji su nametnuti kod prijenosa sredstava prema MRSJS-u 23 početno priznaju i početno mjere u skladu s tim MRSJS-om jer one obično ne zadovoljavaju definiciju financijske obaveze pri početnom priznavanju (vidjeti MRSJS 28). Nakon početnog priznavanja, ako okolnosti budu ukazivale da obaveza predstavlja financijsku obavezu, odnosno subjekat mora procijeniti da li treba prestati priznavati obavezu koja je priznata u skladu s MRSJS-om 23 i priznati financijsku obavezu u skladu s ovim standardom.
- OZ9. *IPSASB* se složio da se druge obaveze koje nastanu iz prihodovnih transakcija koje nisu transakcije razmjene, kao što je povrat sredstava na osnovu ograničenja u pogledu namjene u koju se imovina koristi, priznaju i mjere u skladu s ovim standardom ako zadovoljavaju definiciju financijske obaveze.

Početno mjerenje

- OZ10. *IPSASB* je prepoznao postojanje interakcije između MRSJS-a 23 i ovog standarda u odnosu na imovinu stečenu kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene koja ujedno zadovoljava definiciju financijske imovine. MRSJS 23 nalaže da se imovina stečena kroz prihodovnu transakciju koja nije transakcija razmjene početno mjeri po fer vrijednosti. Ovaj standard nalaže da se financijska imovina početno mjeri po fer vrijednosti, uvećano za transakcijske troškove, ako se ona kasnije ne mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Ta dva pristupa mjerenju su, generalno uzevši, podudarna, osim postupanja s transakcijskim troškovima.
- OZ11. *IPSASB* je zaključio da ne bi bilo primjereno financijsku imovinu koja nastaje iz transakcija koje nisu transakcije razmjene mjeriti drugačije od financijske imovine koja nastaje iz transakcija razmjene. U skladu s tim, usaglasili su se da imovinu stečenu kroz transakcije koje nisu transakcije razmjene treba početno mjeriti po fer vrijednosti prema zahtjevima iz MRSJS-a 23, ali da se, onda kada je sticanje te imovine podrazumijevalo transakcijske troškove, mora uzeti u obzir i ovaj standard.

Vlasnički instrumenti koji nastaju iz transakcija koje nisu transakcije razmjene

- OZ12. U javnom sektoru, vlasnički instrumenti se nekad stiču uz minimalna očekivanja novčanih tokova, kao način da se drugom subjektu javnog sektora daju financijska sredstva za pružanje neke usluge. *IPSASB* je razmatrao da li je potrebno uvoditi dodatna uputstva slična onima za zajmove po povoljnim uslovima i za takve vlasničke instrumente stečene po netržišnim uslovima. *IPSASB* se složio da se ekonomska suština takvih aranžmana značajno razlikuje od ekonomske suštine zajmova po povoljnim uslovima. Oni su se složili i oko toga da su uputstva iz MRSJS-a 23 i iz ovog standarda dovoljna da se obradi priznavanje i mjerenje takvih transakcija, ali su ipak uvrstili i dodatne smjernice zbog veće jasnoće.

Prodaja budućih tokova koji nastanu iz suverenih prava

- OZ13. Programi sekuritizacije u javnom sektoru mogu uključivati prodaju budućih tokova koji nastanu iz nekog suverenog prava, poput prava na oporezivanje. *IPSASB* se usaglasio da bi bilo korisno prepoznati da iz takvih transakcija mogu nastati financijske obaveze i složili su se da u standard uvrste tačku UP33. *IPSASB* je napomenuo da prihod od takvih transakcija treba obračunati u skladu s relevantnim standardom koji uređuje prihode. Ipak, razmatrali su da li postoji potreba za dodatnim uputstvima za primjenu kojima bi se oslovili takvi slučajevi. Na kraju su zaključili da u standardu postoje dovoljna uputstva za računovodstveno postupanje sa svim financijskim instrumentima koji nastanu iz odnosnih transakcija.

Umanjenje vrijednosti

- OZ14. *IPSASB* je primijetio da za mnoge subjekte javnog sektora potraživanja mogu predstavljati jedinu značajnu financijsku imovinu koju drže. Osim toga, subjekti javnog sektora neće uvijek imati pravo da odaberu drugu stranu s kojom stupaju u transakcije zbog prirode usluga koje pružaju i zbog toga što zakoni ili drugi pravni propisi zahtijevaju da se te usluge pružaju svim mogućim korisnicima (kao kada komunalno preduzeće pruža usluge snabdijevanja pitkom i odvodnje otpadnih voda). U takvim slučajevima se može pokazati nemogućim doći do informacija o kreditnom riziku na nivou pojedinačne druge ugovorne strane niti do informacija usmjerenih na budućnost/predviđanja bez nepotrebnih troškova ili napora. *IPSASB* je razmatrao da li je potrebno izvršiti odgovarajuće preinake, odnosno u standard uvrstiti dodatna uputstva za javni sektor, ali su zaključili da pojednostavljeni pristup za potraživanja, zajedno s praktičnom pomoći kod utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka predstavljaju dovoljnu pomoć za odgovaranje na izazove kakvi se mogu javiti u opisanim slučajevima. Osim toga, *IPSASB* napominje i da ovaj standard dopušta da se, u takvim okolnostima, pri procjeni očekivanih kreditnih gubitaka koriste i historijski podaci i postojeći modeli, uz uvažavanje svih usklađivanja koja je potrebno izvršiti da se odraze tekući i predviđeni uslovi, kao što je propisano u standardu.

Metoda efektivne kamate

- OZ15. Dionici su izrazili zabrinutost u pogledu omjera troškova i koristi od mjerenja financijskih obaveza (obveznica) po amortiziranom trošku pomoću metode efektivne kamate. Njih je brinulo to da bi, onda kada transakcijski troškovi i sve premije ili popusti pri izdavanju nisu značajni, mjerenje amortiziranog troška pomoću efektivne kamatne stope dalo slične, ako ne iste rezultate kao i primjena linearne metode, a podrazumijevalo znatno veće troškove.

OZ16. *IPSASB* je napomenuo da se na tu zabrinutost odgovara tačkom 10. MRSJS-a 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*, koja navodi:

„MRSJS-ovi propisuju računovodstvene politike za koje je *IPSASB* zaključio da će rezultirati financijskim izvještajima koji sadrže relevantne i informacije koje vjerno prikazuju transakcije, druge događaje i uslove na koje se odnose. Te politike se ne trebaju primjenjivati kada je njihov učinak beznačajan, ali nije primjereno vršiti, odnosno ostaviti neispravljenim, neznatna odstupanja od MRSJS-ova da bi se prikazali neki konkretni financijski položaj, financijski rezultati ili novčani tokovi subjekta.“

OZ17. *IPSASB* je smatrao da, u slučajevima kada se amortizirani trošak izračunat pomoću metode efektivne kamate ne razlikuje značajno od onoga do kojeg bi se došlo primjenom postojeće tehnike, standardi već dopuštaju primjenu drugačijih pristupa. Oni su evidentirali i to da MRSJS 1 sadrži sličnu odredbu u odnosu na objavljivanja. U skladu s tim, *IPSASB* je zaključio da omjer troškova i koristi ne opravdava odstupanje od korištenja metode efektivne kamate u MRSJS-u 41.

Zlatne poluge

OZ18. Zlatne poluge ne zadovoljavaju definiciju financijskog instrumenta iz MSFI-ja 9. S obzirom da je, kroz svoj projekat o financijskim instrumentima svojstvenim javnom sektoru, izradio prijedloge u vezi s monetarnim zlatom, *IPSASB* je razmatrao njihovu primjerenost. Konstatirali su da pojam „zlatne poluge“ ima šire značenje od pojma „monetarno zlato“ i da bi se moglo pokazati primjerenim izraditi pripadajuća uputstva za subjekte koji nisu monetarni organi vlasti. U skladu s tim, *IPSASB* se usaglasio da u standard uvrste smjernicu za provođenje B.1.

Monetarno zlato

OZ18A.

U okviru projekta o financijskim instrumentima svojstvenim javnom sektoru, *IPSASB* je razmatrao računovodstveno postupanje sa zlatom koje monetarni organi vlasti drže kao imovinu rezervi koja im stoji na raspolaganju za izvršenje njihovih poslova, to jeste, s monetarnim zlatom. Neki od dionika su naveli da bi trebalo proširiti djelokrug MRSJS-a 41 kako bi uključivao i monetarno zlato, s obzirom da ono ima nekoliko zajedničkih karakteristika s financijskom imovinom. Na primjer, monetarno zlato:

- (a) je lako pretvoriti u novac;
- (b) globalno se kotira u američkim dolarima;
- (c) njim se lako trguje s voljnim drugim stranama (održivo je, prenosivo i moguće ga je podijeliti);
- (d) neke centralne banke ga prihvataju kao platno sredstvo; i
- (e) predstavlja pohranjeno bogatstvo.

Pored navedenog, monetarno zlato se može držati:

- (a) radi njegovog doprinosa financijskom kapacitetu jer se može prodati na globalnim likvidnim tržištima zlatom; i
- (b) na neodređen period jer uliva povjerenje u financijsku moć datog monetarnog organa vlasti i njegovu sposobnost da obavlja svoje poslove.

OZ18B.

Pri razmatranju komentara na Dokument za konsultacije, *IPSASB* je potvrdio svoj stav da monetarno zlato ne predstavlja financijski instrument. Iako je riječ o izuzetno likvidnoj imovini, monetarno zlato ne podrazumijeva postojanje ugovornog prava na primanje novca ili druge financijske imovine.

OZ18C.

IPSASB je potvrdio i to da ne treba dalje proširivati djelokrug MRSJS-a 41. Ipak, razmatrali su da li bi bilo primjereno primijeniti principe iz MRSJS-a 41 na monetarno zlato prema hijerarhiji datoj u tačkama od 9. do 15. MRSJS-a 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*.

OZ18D.

IPSASB je zaključio da, iako monetarno zlato dijeli nekoliko zajedničkih karakteristika s financijskom imovinom, kao što je navedeno u tački OZ18A, hijerarhija iz MRSJS-a 3 nalaže subjektima da procjene sve činjenice i okolnosti povezane s držanjem monetarnog zlata. Ako bi se neki subjekat odlučio da monetarno zlato obračuna na osnovu principa koji su u skladu s principima koji se primjenjuju u odnosu na financijsku imovinu, *IPSASB* očekuje da ispuni sve zahtjeve u pogledu klasifikacije i mjerenja iz MRSJS-a 41.

Prijelazne odredbe

OZ19. *IPSASB* je zapazio da bi određene transakcije u javnom sektoru mogle biti reklasificirane prema MRSJS-u 41. Oni su razmatrali da li je potrebno uvoditi prijelazne odredbe za takvu reklasifikaciju. Konstatirali su da su i opća i konkretna prijelazna izuzeća uvrštena u MSFI 9 i usvojena u MRSJS-u 41. To uključuje i konkretnu odredbu prema kojoj se subjekti oslobađaju od obaveze davanja uporedivih informacija. U skladu s tim, *IPSASB* je zaključio da nije potrebno propisivati dodatna izuzeća.

Kratkoročna potraživanja čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod nastanka

- OZ20. Tačke 85. i 86. nalažu subjektima da kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja finansijske imovine uvrste u početno mjerenje instrumenta čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke prilikom njegove nabavke ili stvaranja. Subjekti su dužni i da početne očekivane kreditne gubitke uvrste u procijenjene novčane tokove pri izračunavanju kreditno prilagođene efektivne kamatne stope.
- OZ21. *IPSASB* je primijetio da se od subjekata javnog sektora često zahtijeva da vrše transakcije s drugim stranama kako bi pružili osnove usluge, bez obzira da li te strane mogu platiti primljene usluge. To znači da je pri stupanju u većinu transakcija upitno da li će one biti naplative. Prema tome, uvođenje zahtjeva za transakcije čija vrijednost je kreditno umanjena već pri njihovoj nabavci, odnosno stvaranju bi moglo imati implikacije po mnoge subjekte javnog sektora.
- OZ22. S obzirom na moguće implikacije, Odbor je razmatrao učinak uvrštavanja kreditnih gubitaka u početno mjerenje potraživanja i po priznavanju prihoda povezanih s prodajom dobara i usluga. Oni su, naročito, raspravljali o tome da li se ovim principom nameću štetni zahtjevi u pogledu finansijskog izvještavanja onim subjektima javnog sektora koji moraju prihvatiti potraživanja čija vrijednost je već u startu umanjena za kreditne gubitke.
- OZ23. *IPSASB* je oformio stav da bi troškovi primjene zahtjeva o izvorno kreditno umanjenoj vrijednosti na kratkoročna potraživanja ~~primatke~~ prelazili koristi koje bi subjekti javnog sektora imali od nje jer, bez obzira da li je vrijednost kratkoročnog potraživanja ~~primatke~~ bila kreditno umanjena od početka ili je takva postala naknadno, subjekat mora izračunati očekivane kreditne gubitke. S obzirom da kratkoročna potraživanja ~~primatke~~ dostižu na plaćanje u roku kraćem od dvanaest (12) mjeseci, kreditni gubici koji se očekuju tokom njihovog vijeka trajanja i kreditni gubici koji se očekuju u roku dvanaest mjeseci su jednaki. Prema tome, koristi od informacija koje se pruže kroz primjenu zahtjeva MRSJS-a 41 o izvornoj kreditnoj umanjenosti vrijednosti ne opravdavaju trošak određivanja kratkoročnih potraživanja koji su oduvijek imali kreditno umanjenu vrijednost u portfelj kratkoročnih potraživanja koji nastaju iz rutinskih, obimnih transakcija kakve su tipične za svakodnevno poslovanje subjekta.
- OZ24. Na osnovu opisanog, Odbor se usaglasio da principe koji se tiču instrumenata čija vrijednost je bila kreditno umanjena već kod njihovog nastanka ili kupovine ne bi trebalo primjenjivati na kratkoročna potraživanja. Oni su napomenuli da to odstupanje od MSFI-ja 9 podržavaju isključivo zbog omjera troškova i koristi a ne zato što se ne slažu s konceptualnom mjerodavnošću predmetnog principa.

Analiziranje suštine vlasničkih instrumenata koji nastaju iz transakcija koje nisu transakcije razmjene

- OZ25. Dionici su primijetili da može biti teško odrediti kada vlasnički instrument nastaje iz transakcije koja nije transakcija razmjene i zatražili su dodatna uputstva u tom smislu.
- OZ26. *IPSASB* je smatrao da se postojećim zahtjevima i uputstvima iz MRSJS-a 28 i MRSJS-a 23 već primjereno odgovara na ta pitanja. MRSJS 28 daje definiciju vlasničkog instrumenta i objašnjava kao utvrditi da li je finansijski instrument finansijska obaveza ili vlasnički instrument, dok se u tački 28. MRSJS-a 23 *Prihodi od transakcija koje nisu transakcije razmjene (porezi i prijenosi)* daju primjeri uplata vlasnika. Ipak, *IPSASB* se složio da izradi smjernice za provođenje (tačka G.4) koje će dionicima pomoći u analiziranju suštine finansijskih instrumenata koji nastanu iz transakcija koje nisu transakcije razmjene.

Označavanje stavki koje se štite od rizika u konsolidiranim finansijskim izvještajima

- OZ27. *IPSASB* je prepoznao postojanje spone između MRSJS-a 35 i ovog standarda kada je riječ o utvrđivanju koji instrumenti se mogu označiti kao zaštićene stavke. Generalno uzevši, ovaj standard dopušta da se kao zaštićene stavke za potrebe primjene računovodstva zaštite od rizika označe imovina, obaveze i čvrste obaveze ili vrlo izgledne transakcije jedna od strana u kojima nije izvještajni subjekat. Ograničenje da se smiju označiti samo instrumenti iz transakcija sa stranom izvan izvještajnog subjekta je neophodno jer se transakcije u okviru konsolidiranog subjekta uklanjaju u skladu s MRSJS-om 35.
- OZ28. U skladu sa tačkama 56. i 58. MRSJS-a 35, međutim, investicijski subjekti ne konsolidiraju subjekte koje kontroliraju a subjekti koji kontroliraju investicijske subjekte prezentiraju konsolidirane finansijske izvještaje u kojima su ulaganja kontroliranih investicijskih subjekata izmjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.
- OZ29. *IPSASB* je zaključio da ne bi bilo primjereno onemogućiti da se transakcije između kontroliranog investicijskog subjekta i ulaganja tog kontroliranog investicijskog subjekta označe kao zaštićene stavke. U skladu s tim, odlučili su da se računovodstvo zaštite od rizika može primjenjivati i na transakcije između subjekata koji su dio istog ekonomskog subjekta u konsolidiranim izvještajima investicijskog subjekta ili u konsolidiranim izvještajima subjekta koji ima kontrolu nad investicijskim subjektom.

Pokazni primjeri s činjeničnim stanjima koji su svojstveni pojedinim jurisdikcijama

- OZ30. U nekim od komentara je sugerirano da bi pokazni primjeri bili korisniji ako bi uključivali karakteristike konkretnih jurisdikcija, tačnije, ti dionici su smatrali da bi uopćeni pokazni primjeri bili više od pomoći ako bi ilustrirali karakteristike koje su zajedničke većem broju jurisdikcija.

- OZ31. Tokom provedbe projekta, *IPSASB* je izradio pokazne primjere zasnovane na činjeničnim stanjima koja su predložile pojedinačne jurisdikcije. To je iznjedrilo složene primjere koji ilustriraju primjenu više principa odjednom. Tamo gdje činjenično stanje nekog dionika nije odražavalo karakteristike iz pokaznog primjera, razumijevanje primjene bilo kog principa se pokazalo punim izazova i takvi primjeri su bili korisni samo onim subjektima koji već razumiju uzajamne odnose između računovodstvenih principa za financijsku imovinu. Iz tog razloga, *IPSASB* je zaključio da ti primjeri ne bi bili od pomoći većini subjekata.
- OZ32. U skladu s navedenim, *IPSASB* je odlučio da svaki pokazni primjer treba ilustrirati primjenu samo jednog principa. Na taj način će se pružiti korisne smjernice širokom spektru subjekata i pomoći razumijevanje osnovnih koncepata. Subjekti kod kojih je činjenično stanje nešto kompleksnije mogu koristiti više pokaznih primjera zajedno kako bi došli do odgovarajuće primjene principa.

Usklađenost s MSFI-jem 9

- OZ33. Pri izradi MRSJS-a 41, *IPSASB* je proveo svoj *Postupak razmatranja i prilagođavanja dokumenata IASB-a*. Odredbe MSFI-ja 9 su preinačene tamo gdje su prepoznata pitanja svojstvena javnom sektoru koja opravdavaju odstupanje od njega. Pri izradi standarda, *IPSASB* je razmatrao više konkretnih pitanja i raspravljao o tome da li su data odstupanja opravdana.

Kratkoročna potraživanja i obveze

- OZ34. U skladu sa uputstvima za mjerenje fer vrijednosti iz MRSJS-a 29, i u MRSJS-u 41 se predlaže da se kratkoročna potraživanja od kupaca i plaćanja dobavljačima bez navedene kamatne stope smiju mjeriti po iznosu iz originalne fakture ako će učinak diskontiranja biti beznačajan. Ta mogućnost je ponuđena u Uputstvima za primjenu u MRSJS-u 41. U komentarima na standard je navedeno da se u MSFI-ju 9 nudi izuzeće od obaveze mjerenja po fer vrijednosti za određena kratkoročna potraživanja od kupaca (kako su definirana u MSFI-ju 15) i izražena je zabrinutost zbog percipiranog izostavljanja jednakog izuzeća iz MRSJS-a 41. *IPSASB* je odlučio naglasiti postojanje takve mogućnosti tako što je premjestio u glavni tekst standarda i to na slično mjesto gdje se nalazi i izuzeće za kratkoročna potraživanja u MSFI-ju 9. Oni su napomenuli i to da se tačkom 10. MRSJS-a 3 subjektima dopušta da ne primjenjuju računovodstvene politike utvrđene u skladu s MRSJS-ovima ako će učinak njihove primjene biti beznačajan.
- OZ35. Kako bi osigurali dosljednost zahtjeva u pogledu mjerenja, *IPSASB* se složio da se kratkoročna potraživanja od kupaca i plaćanja dobavljačima mjere po iznosu iz originalne fakture ako će učinak diskontiranja biti beznačajan (vidjeti tačku 60).

Prihvatljive metode vrjednovanja

- OZ36. MRSJS 41 nalaže subjektima da vlasničke instrumente mjere po fer vrijednosti. S obzirom na ciljeve službenih politika subjekata javnog sektora, dionici su izrazili zabrinutost da bi mjerenje fer vrijednosti moglo biti teško izvršiti jer je vrlo vjerovatno da će mnoga ulaganja biti data u formi nekotiranih vlasničkih instrumenata.
- OZ37. Neki od dionika su izrazili zabrinutost i oko toga da li bi fer vrijednost takvih ulaganja trebalo utvrđivati isključivo na komercijalnim osnovama, oslanjajući se na očekivane novčane tokove kako bi se procijenilo za koji iznos bi neko ulaganje bilo moguće prodati u transakciji po tržišnim uslovima, ili bi se pri mjerenju fer vrijednosti trebali uzeti u obzir i drugi faktori poput uslužnog potencijala nekotiranih vlasničkih instrumenata.
- OZ38. Razmatrajući ovo pitanje, *IPSASB* je osmislio pokazne primjere od 24. do 28. koji prikazuju različite tehnike vrjednovanja koje bi subjekti javnog sektora mogli koristiti za utvrđivanje fer vrijednosti nekotiranih vlasničkih instrumenata. Treba napomenuti da tim primjerima nisu obuhvaćene sve dostupne tehnike vrjednovanja.
- OZ39. Kako bi i dodatno potcrtali da je subjektima javnog sektora dostupan širok spektar tehnika vrjednovanja koje mogu koristiti pri utvrđivanju fer vrijednosti nekotiranih vlasničkih instrumenata, *IPSASB* je izradio i posebnu smjernicu za provođenje, tačnije smjernicu SP E.2.4. Tom smjernicom se ne propisuje primjena neke konkretne tehnike vrjednovanja već potiče na korištenje profesionalnog rasuđivanja i razmatranje svih činjenica i okolnosti koje okružuju odabir odgovarajuće mjerne tehnike.

Pretpostavke koje se koriste kod vrjednovanja

- OZ40. U nekim od komentara je predloženo uvođenje dodatnih uputstava o tome koje ulazne vrijednosti koristiti za mjerenje fer vrijednosti i na koje pretpostavke se oslanjati pri izradi tih ulaznih vrijednosti. U komentarima su naglašavani izazovi i kompleksnost utvrđivanja ulaznih vrijednosti poput prevladavajući tržišnih stopa za slične zajmove i vjerovatnoće neizmirenja obaveza.
- OZ41. *IPSASB* je svjestan da mjerenje određenih financijskih instrumenata može biti postupak s mnogo izazova, kao i toga da se jedan od tih izazova tiče ulaznih vrijednosti koje će biti korištene.
- OZ42. Ipak, *IPSASB* je zaključio da izrada dodatnih uputstva za vrjednovanje prelazi djelokrug ovog standarda i korištenje profesionalne prosudbe smatraju bitnim aspektom mjerenja fer vrijednosti financijskih instrumenata.

Fer vrijednost pri početnom priznavanju se razlikuje od cijene transakcije

OZ43. Pri izradi ovog standarda, *IPSASB* je zaključio da je potrebno zadržati tačke od UP103. do UP116. *MRSJS-a 29* u cilju ostvarivanja konzistentnog pristupa vrjednovanju financijskih instrumenata. Ta odluka je donesena jer, za razliku od *MSFI-jeva* kod kojih *MSFI 9* usmjerava korisnike na *MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti*, kod *MRSJS-ova* ne postoji mogućnost upućivanja na drugi standard za uputstva o mjerenju fer vrijednosti financijske imovine jer nije izrađen *MRSJS* koji bi bio ekvivalent *MSFI-ju 13*.

Primjeri svojstveni javnom sektoru

OZ44. U nekim od komentara je predloženo da *IPSASB* izradi dodatne pokazne primjere kao pomoć kod primjene standarda u praksi. *IPSASB* je razmotrio tu molbu i složili su se da izrade dodatne pokazne primjere i smjernice za provođenje u onoj mjeri u kojoj se oni tiču pitanja koja su svojstvena javnom sektoru. Oni su odbacili prijedloge iz komentara da se uvedu dodatni pokazni primjeri za instrumente kakvi su široko zastupljeni i u privatnom sektoru, za koje su zaključili da su uputstva zasnovana na *MSFI-ju 9* dovoljna da odgovore na bojazni iznesene u komentarima, te da ne bi bilo opravdano vršiti bilo kakva odstupanja.

Izmjene *MRSJS-a 41* proistekle iz dokumenata *Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima* (izmjene i dopune *MRSJS-a 36*) i *Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom* (izmjene i dopune *MRSJS-a 41*)

OZ45. *IPSASB* je razmotrio izmjene i dopune *MSFI-ja 9 Financijski instrumenti* uvrštene u dokument *Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom* (izmjene i dopune *MSFI-ja 9*), koji je *IASB* izdao u oktobru/listopadu 2017. godine, kao i razloge iz kojih se *IASB* odlučio na njih kako su dati u Osnovama za donošenje zaključaka i složio se da ne postoje razlozi svojstveni javnom sektoru da se ne usvoje te izmjene i dopune.

Izmjene *MRSJS-a 41* proistekle iz dokumenta *COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu*

OZ46. *IPSASB* je objavio *MRSJS 41 Financijski instrumenti* u augustu/kolovozu 2018. godine. Pri finaliziranju ovog standarda, Odbor se usaglasio da ga subjekti trebaju primjenjivati na svoje godišnje financijske izvještaje koji obuhvataju periode koji počinju 1. januara/siječnja 2022. godine ili kasnije.

OZ47. U junu/lipnju 2020. godine, *IPSASB* je raspravljao o uticaju pandemije izazvane virusom *COVID-19* na financijsko izvještavanje. Konstatirali su da je pandemija značajno opteretila resurse koje bi subjekti javnog sektora u drugačijim uslovima možda rasporedili na provedbu *MRSJS-a 41*.

OZ48. Odbor je zaključio da bi se odgađanjem primjene u periodu značajnog remećenja uobičajenih uslova subjekti javnog sektora rasteretili određenih poslova, što im je veoma potrebno. U skladu s tim, predložili su da se datum stupanja *MRSJS-a 41* na snagu odgodi za godinu dana.

OZ49. Odbor nije predložio nikakve dalje promjene standarda osim pomjeranja njegovog datuma stupanja na snagu. Ranija primjena odnosnih izmjena i dopunu i dalje je dopuštena.

Izmjene *MRSJS-a 41* proistekle iz *Unaprjeđenja MRSJS-ova iz 2021. godine*

OZ50. *IPSASB* je razmotrio izmjene i dopune *MSFI-ja 9 Financijski instrumenti*, uvrštene u dokument *Reforma referentnih kamatnih stopa* (izmjene i dopune *MSFI-ja 9*, *MRS-a 39* i *MSFI-ja 7*), koji je *IASB* izdao u septembru/rujnu 2019. godine, kao i obrazloženje *IASB-a* za vršenje tih izmjena i dopuna dato u Osnovama za donošenje zaključaka i zaključili su da ne postoje razlozi svojstveni javnom sektoru da se ne usvoje te izmjene i dopune, u daljem tekstu označene skupno kao *Reforma referentnih kamatnih stopa*.

OZ51. *IPSASB* je prošao i kroz izmjene i dopune *MSFI-ja 9 Financijski instrumenti*, uvrštene u dokument *Druga faza reforme referentnih kamatnih stopa* (izmjene i dopune *MSFI-ja 9*, *MRS-a 39*, *MSFI-ja 7*, *MSFI-ja 4* i *MSFI-ja 16*), koji je *IASB* izdao u augustu/kolovozu 2020. godine, kao i razloge iz kojih se *IASB* odlučio izvršiti te izmjene i dopune kako su dati u Osnovama za donošenje zaključaka i složili su se da ne postoje razlozi svojstveni javnom sektoru da se ne usvoje te izmjene i dopune, u daljem tekstu označene skupno kao *Druga faza reforme referentnih kamatnih stopa*.

OZ52. *IPSASB* je razmotrio izmjene i dopune *MSFI-ja 9 Financijski instrumenti*, uvrštene u *Godišnja unaprjeđenja IFRS® standarda* (za ciklus 2018-2020. godina), koja je *IASB* izdao u maju/svibnju 2020. godine, kao i kroz obrazloženje *IASB-a* za te izmjene i dopune dato u Osnovama za donošenje zaključaka i zaključili su da ne postoje razlozi svojstveni javnom sektoru da se te izmjene i dopune ne usvoje.

POKAZNI PRIMJERI

SADRŽAJ

	tačka
Pokazni primjeri	
Financijske obaveze po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit	PP1.
Umanjenje vrijednosti (tačke od 73. do 93).....	
Primjer 1. Značajno povećanje kreditnog rizika.....	PP7.
Primjer 2. Bez značajnog povećanja kreditnog rizika	PP12.
Primjer 3. Financijska imovina osigurana velikim iznosom kolaterala	PP18.
Primjer 4. Državna obveznica investicijskog rejtinga	PP24.
Primjer 5. Odgovaranje na promjene kreditnog rizika.....	PP29.
Primjer 6. Poređenje s najvećim mogućim početnim kreditnim rizikom	PP40.
Primjer 7. Procjena kreditnog rizika kod druge ugovorne strane	PP43.
Primjeri od 8 do 12. Mjerenje kreditnog gubitka koji se očekuje u roku dvanaest mjeseci primjenom eksplicitnog pristupa zasnovanog na „vjerovatnoći neizmirivanja obaveza“	PP49.
Primjeri od 9. do 12. Mjerenje kreditnog gubitka koji se očekuje u roku dvanaest mjeseci primjenom pristupa zasnovanog na stopi gubitka	PP53.
Primjer 10. Revolving krediti	PP58.
Primjer 11. Izmjena ugovornih novčanih tokova	PP66.
Primjer 12. Matrica za određivanje rezerviranja	PP74.
Primjer 13. Dužnički instrument koji se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	PP78.
Primjer 14. Odnos između kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital i izražavanja u stranim valutama, obračunavanja zaštite fer vrijednosti od rizika i umanjenja vrijednosti	PP82.
Reklasifikacija financijske imovine (tačke od 94. do 100).....	
Primjer 15. Reklasifikacija financijske imovine	PP104.
Računovodstvo zaštite od rizika kod skupne izloženosti.....	
Primjer 16. Kombinirana zaštita od rizika cijene roba i od valutnog rizika (kombinacija zaštite novčanog toka i zaštite novčanog toka)	PP116.
Primjer 17. Kombinirana zaštita od rizika kamatne stope i od valutnog rizika (kombinacija zaštite fer vrijednosti i zaštite novčanog toka)	PP128.
Primjer 18. Kombinirana zaštita od rizika kamatne stope i od valutnog rizika (kombinacija zaštite novčanog toka i zaštite fer vrijednosti).....	PP138.
Inostrano poslovanje	
Primjer 19. Otudjenje inostranog poslovanja	PP149.
Zajmovi po povoljnim cijenama (tačke od UP118. do UP127)	
Primjer 20. Dobivanje zajma po povoljnim uslovima (povoljna kamata).....	PP153.
Primjer 21. Otplata zajma po povoljnim uslovima (povoljna otplata glavnice)	PP156.
Primjer 22. Otplata zajma po povoljnim uslovima (preuzeta obaveza davanja zajma).....	PP162.
Financijske garancije (tačke od UP131. do UP136).....	

Primjer 23. Ugovor o financijskoj garanciji datoj za nominalnu naknadu	PP173.
Razmatranja kod mjerenja fer vrijednosti (tačke 66, 67. i 68)	
Primjer 24. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (kod kojih se plaća transakcijska cijena kao za iste ili slične instrumente)	PP178.
Primjer 25. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (diskontirani novčani tok)	PP182.
Primjer 26. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (stalni rast s ograničenim informacijama)	PP186.
Primjer 27. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (usklađena neto imovina)	PP191.
Primjer 28. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata s komponentom koja nije razmjena	PP196.
Primjer 29. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata koji nastaju iz transakcija koje nisu transakcije razmjene	PP198.
Primjer 30. Vrjednovanje dužničkih obaveza: Kotirana cijena	PP203.
Primjer 31. Vrjednovanje dužničkih obaveza: Primjena tehnike zasnovane na sadašnjoj vrijednosti	PP206.
Klasifikacija financijske imovine (tačke od 39. do 44)	
Primjer 32. Upisani kapital koji se drži s karakteristikom otkupa	PP211.
Metoda efektivne kamate (tačke 69. i 70)	
Primjer 33. Mjerenje efektivne kamatne stope obveznice koja je izdata po popustu s transakcijskim troškovima ..	PP215.

Pokazni primjeri

Ovi primjeri prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 41.

Financijske obaveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

- PP1. Primjerom u nastavku teksta se ilustrira izračunavanje koje bi subjekat mogao izvršiti u skladu s tačkom UP241. MRSJS-a 41.
- PP2. Na dan 01.01.20X1. godine, subjekat izdaje desetogodišnju obveznicu protuvrijednosti od 150.000 n.j.⁸ s godišnjom fiksnom kuponskom stopom od osam (8) posto, koja je u skladu s tržišnim stopama za obveznice sličnih karakteristika.
- PP3. Subjekt koristi londonsku međubankarsku stopu /engl. skr. *LIBOR*/ kao svoju vidljivu (referentnu) kamatnu stopu. Na datum izdavanja obveznice, *LIBOR* iznosi pet (5) posto. S krajem prve godine:
- (a) *LIBOR* se smanjio na 4,75 posto; a
 - (b) fer vrijednost obveznice iznosi 153.811 n.j, što je u skladu s kamatnom stopom od 7,6 posto.⁹
- PP4. Subjekt pretpostavlja da će krivulja prinosa ostati ista, sve promjene kamatnih stopa proisteći iz paralelne promjene krivulje prinosa a promjene *LIBOR*-a biti jedine relevantne promjene tržišnih uslova.
- PP5. Subjekt iznos promjene fer vrijednosti obveznice koja se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova iz kojih nastaje tržišni rizik procjenjuje kako slijedi:

[podtačka (a) tačke UP241] Subjekt prvo izračunava internu stopu povrata za obavezu na početku perioda služeći se vidljivom tržišnom cijenom za tu obavezu i njenim ugovornim novčanim tokovima na početku perioda. On, potom, od te stope povrata oduzima vidljivu (referentnu) kamatnu stopu na početku perioda kako bi došao do komponente interne stope povrata svojstvene instrumentu.	Na početku perioda trajanja 10-ogodišnje obveznice s kuponskom stopom od 8 posto, interna stopa povrata obveznice iznosi 8 posto. S obzirom da je vidljiva (referentna) kamatna stopa (<i>LIBOR</i>) 5 posto, komponenta interne stope povrata svojstvena instrumentu iznosi 3 posto.
[podtačka (b) tačke UP241] Nakon toga, subjekat izračunava sadašnju vrijednost novčanih tokova povezanih s obavezom koristeći ugovorne novčane tokove obaveze na kraju perioda i diskontnu stopu jednaku zbiru (i) vidljive (referentne) kamatne stope na kraju perioda i (ii) komponente interne stope povrata svojstvene instrumentu kako je utvrđena u skladu s podtačkom (a) tačke UP241.	Ugovorni novčani tokovi instrumenta na kraju perioda su sljedeći: kamata – 12.000 n.j.^(a) godišnje za godine od 2 do 10; glavnica – 150.000 n.j. u 10. godini. Diskontna stopa koja će se koristiti za izračunavanje sadašnje vrijednosti obveznice je, dakle, 7,75 posto, što je stopa <i>LIBOR</i>-a na kraju perioda od 4,75 posto, uvećana za komponentu svojstvenu instrumentu od 3 posto. To daje sadašnju vrijednost od 152.367 n.j.^(b)
[podtačka (c) tačke UP241] Razlika između vidljive tržišne cijene obaveze na kraju perioda i iznosa utvrđenog u skladu s podtačkom (b) tačke UP241. predstavlja promjenu fer vrijednosti koja se ne može pripisati promjenama vidljive (referentne) kamatne stope. To je iznos koji treba prezentirati u neto imovini/kapitalu u skladu s podtačkom (a) tačke 108.	Tržišna cijena obaveze na kraju perioda iznosi 153.811 n.j.^(c) Prema tome, subjekat prezentira 1.444 n.j, tačnije 153.811 - 152.367 n.j, u neto imovini/kapitalu kao povećanje fer vrijednosti obveznice koje se ne može pripisati promjenama tržišnih uslova iz kojih nastaje tržišni rizik.

⁸ U ovim uputstvima, svi novčani iznosi su izraženi u novčanim jedinicama (skr. n.j.).

⁹ Ovo odražava promjenu *LIBOR*-a sa 5 na 4,75 posto i kretanje od 0,15 posto za koje se, u odsustvu drugih relevantnih promjena tržišnih uslova, pretpostavlja da odražava promjene kreditnog rizika instrumenta.

$$150.000 \text{ n.j.} \times 8\% = 12.000 \text{ n.j.}$$

$$SV = [12.000 \text{ n.j.} \times (1 - (1 + 0,0775)^{-9})/0,0775] + 150.000 \text{ n.j.} \times (1 + 0,0775)^{-9}.$$

$$\text{tržišna cijena} = [12.000 \text{ n.j.} \times (1 - (1 + 0,076)^{-9})/0,076] + 150.000 \text{ n.j.} \times (1 + 0,076)^{-9}.$$

Umanjenje vrijednosti (tačke od 73. do 93)

Procjena značajnih povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja

PP6. Narednim primjerima se ilustriraju mogući načini da se procijeni da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Zbog jednostavnijeg ilustriranja, u njima je prikazan samo jedan aspekt analize kreditnog rizika. Procjena toga da li treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta, međutim, mora podrazumijevati sveobuhvatnu analizu zasnovanu na više faktora, kod koje se razmatraju sve razumne i potkrepljive informacije do kojih je moguće doći bez nepotrebnih troškova ili napora a koje su relevantne za financijski instrument koji se procjenjuje.

Primjer 1. Značajno povećanje kreditnog rizika

- PP7. Struktura financiranja Preduzeća Y uključuje osigurane kredite s pravom prvenstva s različitim tranšama.¹⁰ Preduzeće ispunjava uslove za pomoć Državne razvojne banke, koja mu prebacuje tranšu kredita. Iako je zaduženost Preduzeća Y u trenutku kada je Državna razvojna banka odobrila odnosni kredit bila relativno velika u poređenju s drugim izdavateljima sličnog kreditnog rizika, očekivalo se da će biti u stanju da ispoštuje odredbe instrumenta tokom njegovog vijeka trajanja. Pored toga se očekivalo i da će stvaranje prihoda i novčanih tokova u privrednoj grani Preduzeća Y biti stabilno tokom vijeka trajanja kredita s pravom prvenstva. Ipak, postojao je određeni stepen poslovnog rizika u pogledu sposobnosti preduzeća da povećava bruto marže u sklopu svog trenutnog poslovanja.
- PP8. Pri početnom priznavanju, zbog razmatranja iz tačke PP7, Državna razvojna banka je procijenila da, bez obzira na stepen kreditnog rizika kod početnog priznavanja, odnosni kredit ne predstavlja kredit čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod njegovog nastanka jer ne zadovoljava definiciju financijske imovine kreditno umanjene vrijednosti iz tačke 9. MRSJS-a 41.
- PP9. Nakon početnog priznavanja, makroekonomske promjene su se negativno odrazile na ukupan obim prodaje i Preduzeće Y je stvorilo manje prihoda i neto novčanih tokova nego što je predvidjelo svojim planom poslovanja. Uprkos povećanoj potrošnji na zalihe, nije se ostvarila očekivana prodaja. Kako bi povećali likvidnost, Preduzeće Y je povuklo veći iznos sredstava po osnovu zasebnog revolving kredita, na taj način povećavajući stopu svoje zaduženosti. Iz tog razloga, ono se sada skoro nalazi u situaciji da povrijedi odredbe osiguranog kredita s pravom prvenstva koji je dobilo od Državne razvojne banke.
- PP10. Na datum izvještavanja, Državna razvojna banka provodi opću procjenu kreditnog rizika po kredit Preduzeću Y na osnovu svih razumnih i potkrepljivih informacija do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora a koje su relevantne za procjenu mjere u kojoj se kreditni rizik povećao od početnog priznavanja. To može uključivati faktore kao što su:
- (a) očekivanja Državne razvojne banke da bi se stanje u makroekonomskom okruženju moglo nastaviti pogoršavati i u doglednoj budućnosti, za šta se, opet, očekuje da se negativno odrazi na sposobnost Preduzeća Y da stvori novčane tokove i umanjiti svoju zaduženost;
 - (b) Preduzeće Y je sve bliže povреди odredbi ugovora o kreditu, zbog čega bi moglo biti primorano restrukturirati kredit ili izmijeniti uslove kredita;
 - (c) procjena Državne razvojne banke da su se cijene po kojima se trguje obveznicama Preduzeća Y smanjile a kreditne marže na novouvedene kredite povećale kako bi odrazile povećanje kreditnog rizika, pri čemu se te promjene ne mogu objasniti promjenama tržišnog okruženja (na primjer, referentne kamatne stope su ostale iste). Dodatno poređenje s cijenama obveznica preduzeća koja su slična Preduzeću Y pokazuje da su pad cijena obveznica Preduzeća Y i povećanje kreditnih marži na njegove kredite vjerovatno proistekli iz faktora koji su svojstveni samo Preduzeću Y;
 - (d) preispitivanje interne ocjene rizika kredita koje je Državna razvojna banka izvršila na osnovu dostupnih informacija kako bi odrazila povećanje kreditnog rizika.

¹⁰ Osiguranje kredita utiče na gubitak koji bi nastao ukoliko dođe do neizmirivanja obaveza, ali ne i na rizik da će doći do tog neizmirivanja obaveza pa se, dakle, ne razmatra pri utvrđivanju da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja koje je potrebno izvršiti prema tački 75. MRSJS-a 41.

PP11. Državna razvojna banka utvrđuje da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja kredita prema tački 75. MRSJS-a 41. U skladu s tim, ona priznaje kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja osiguranog kredita s pravom prvenstva koji je dala Preduzeću Y. Iako još nije promijenila svoju internu ocjenu rizika odnosno kredita, Državna razvojna banka ipak može donijeti takav zaključak i promjena ocjene rizika, odnosno izostanak takve promjene, sam po sebi, ne određuje da li se kreditni rizik značajno povećao od početnog priznavanja.

Primjer 2. Nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika

PP12. Preduzeće C je dioničko društvo grupe koja posluje u privrednoj grani koja podrazumijeva proizvodnju u ciklusima. Državna vlada B je dala zajam Preduzeću C. U trenutku odobravanja zajma, predviđanja za datu privrednu granu su bila pozitivna jer se očekivao dalji porast globalne potražnje. S druge strane, cijene sirovina su bile promjenjive i, s obzirom na dio ciklusa obuhvaćen poslovanjem preduzeća, predviđena su moguća smanjenja obima prodaje.

PP13. Pored navedenog, Preduzeće C je ranije bilo usredsređeno na vanjski rast i sticalo većinske udjele u preduzećima iz srodnih sektora. Kao posljedica toga, trenutna struktura grupe je dosta složena i više puta je izmijenjena, pa ulagačima nije lako analizirati očekivane rezultate grupe niti prognozirati koliko novca će biti dostupno na nivou dioničkog društva. Iako je zaduživanje Preduzeća C na nivou koji njegovi vjerovnici smatraju prihvatljivim u trenutku kada Državna vlada B odobrava zajam, te vjerovnike ipak brine da li će Preduzeće C biti u stanju da refinancira svoj dug zbog kratkog preostalog roka do dospijeca tekućeg financiranja. Postoji i zabrinutost u pogledu sposobnosti Preduzeća C da nastavi servisirati kamatu iz dividendi koje prima od poslovanja svojih podružnica.

PP14. U trenutku kada je Državna vlada B odobrila zajam Preduzeću C, zaduženost preduzeća je bila u skladu sa zaduženošću drugih zajmoprimaca sličnog kreditnog rizika i, zasnovano na predviđanjima tokom vijeka trajanja zajma, imalo je dosta kapaciteta (to jeste, slobodnog financijskog prostora) za pokrivanje zajma prije nego dođe do neizmirivanja obaveza. Državna vlada B koristi svoje interne metode za određivanje kreditnog rizika i svojim zajmovima daje internu oznaku rejtinga. Određivanje kategorija internog rejtinga se vrši na osnovu historijskih, tekućih i informacija o budućim događajima i one odražavaju kreditni rizik tokom cijelog trajanja zajmova vlade. Pri početnom priznavanju, Državna vlada B utvrđuje da odnosni zajam podliježe značajnom kreditnom riziku, sadrži spekulativne elemente i da bi neizvjesnosti u pogledu Preduzeća C, uključujući neizvjesnost u vezi sa sposobnošću grupe da stvara novac, mogla dovesti do neizmirivanja obaveza. Bez obzira na to, Državna vlada B ne smatra da se radi o zajmu čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod nastanka jer on ne zadovoljava definiciju financijske imovine čija vrijednost je kreditno umanjena već kod nastanka iz tačke 9. MRSJS-a 41.

PP15. Nakon početnog priznavanja, Preduzeće C objavljuje da se tri od pet njegovih ključnih podružnica suočavaju sa značajnim smanjenjem obima prodaje zbog pogoršanja tržišnih uslova, ali da očekuju da se obim prodaje ponovo poveća tokom narednih mjeseci u skladu s predviđenim ciklusom za datu privrednu granu. Prodaja ostale dvije podružnice je ostala stabilna. Preduzeće C je objavilo i korporativno restrukturiranje kako bi pojednostavilo i usmjerilo poslovanje svojih podružnica. To restrukturiranje će omogućiti veću fleksibilnost kod refinanciranja postojećeg duga i povećati sposobnost podružnica da isplate dividende Preduzeću C.

PP16. Bez obzira što se očekuje dalje pogoršanje tržišnih uslova, Državna vlada B utvrđuje, u skladu s tačkom 75. MRSJS-a 41, da nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika po zajam dat Preduzeću C od njegovog početnog priznavanja. To dokazuju faktori u koje spadaju i sljedeći:

- (a) iako je obim prodaje trenutno smanjen, Državna vlada B je predviđela to smanjenje već kod početnog priznavanja. Štaviše, očekuje se povećanje obima prodaje u narednim mjesecima;
- (b) s obzirom na povećanu fleksibilnost za refinanciranje postojećeg duga na nivou aktivnih podružnica i povećanu sposobnost tih podružnica da isplaćuju dividende Preduzeću C, Državna vlada B smatra da se opisanim korporativnim restrukturiranjem smanjuje kreditni rizik, iako i dalje postoji zabrinutost u pogledu sposobnosti za refinanciranje postojećeg duga na nivou dioničkog društva; i
- (c) odjel Državne vlade B nadležan za kreditne rizike, koji prati Preduzeće C, je utvrdio da najnovija dešavanja nisu toliko značajna da opravdaju promjenu interne ocjene kreditnog rizika.

PP17. Iz navedenih razloga, Državna vlada B ne priznaje ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima od zajma koji se očekuju tokom njegovog vijeka trajanja. Ona, međutim, mijenja svoje mjerenje kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci kako bi odrazila povećanje rizika da će u narednih 12 mjeseci doći do neizmirivanja obaveza i svoja trenutna očekivanja u pogledu kreditnih gubitaka koji će proisteći iz tog neizmirivanja obaveza ako se desi.

Primjer 3. Financijska imovina osigurana velikim iznosom kolaterala

PP18. Preduzeće H je vlasnik zemljišta koje financira iz petogodišnjeg kredita koji je dobilo od državne Poljoprivredne banke s omjerom vrijednosti kredita u odnosu na vrijednost zemljišta /engl. *loan-to-value – LTV*/ od 50 posto. Kredit je osiguran kao

kredit najvišeg prioriteta zalaganjem odnosnog zemljišta. Pri početnom priznavanju, državna Poljoprivredna banka ne smatra kredit kreditom čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod nastanka u značenju tačke 9. MRSJS-a 41.

- PP19. Nakon početnog priznavanja, dolazi do smanjenja prihoda i dobiti od poslovanja Preduzeća H usljed ekonomske recesije. Pored toga, i očekivano povećanje regulacije bi moglo imati negativne posljedice po prihode i dobit od poslovanja. Te negativne posljedice po poslovanje Preduzeća H bi mogle biti i značajne i dugotrajne.
- PP20. Zbog tih nedavnih događaja i očekivanog pogoršanja ekonomskih uslova, očekuje se da se slobodni novčani tokovi Preduzeća H smanje u tolikoj mjeri da postaje teško izvršiti otplate kredita u redovnim rokovima. Državna Poljoprivredna banka procjenjuje da bi dalje smanjenje novčanih tokova moglo značiti da Preduzeće H neće izvršiti plaćanje kredita onda kada to nalaže ugovor i da će, prema tome, prekoračiti dospijeće.
- PP21. Novije procjene koje su izvršile treće strane ukazuju na pad vrijednosti zemljišta, zbog kojeg je *LTV* trenutno 70 posto.
- PP22. Na datum izvještavanja, za kredit Preduzeću H se ne smatra da ima nizak stepen kreditnog rizika prema tački 82. MRSJS-a 41. Iz tog razloga, državna Poljoprivredna banka mora procijeniti da li se kreditni rizik značajno povećao od početnog priznavanja u skladu s tačkom 75. MRSJS-a 41, bez obzira na vrijednost kolaterala koji drži. Ona konstatira da je kredit izložen značajnom kreditnom riziku na datum izvještavanja jer bi čak i neznatno umanjeno novčanih tokova moglo dovesti do toga da Preduzeće H ne izvrši otplatu rate u ugovornom roku. Na toj osnovi, državna Poljoprivredna banka utvrđuje da se kreditni rizik (to jeste, rizik neizmirivanja obaveza) značajno povećao od početnog priznavanja i, prema tome, priznaje kreditne gubitke koji se očekuju od kredita Preduzeću H tokom vijeka trajanja kredita.
- PP23. Iako kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja treba priznati, njihovo mjerenje će odražavati povrat koji se očekuje od kolaterala (uz usklađenja za troškove sticanja i prodaje kolaterala) na datom zemljištu kako to nalaže tačka UP219. MRSJS-a 41 i moglo bi dovesti do toga da očekivani kreditni gubici od kredita budu prilično mali.

Primjer 4. Državna obveznica investicijskog rejtinga

- PP24. Preduzeće A je veliko preduzeće za logistiku na nivo države koje kotira na berzi. Jedini dužnički instrument u strukturi njegovog kapitala je petogodišnja državna obveznica s ograničenjem daljeg pozajmljivanja kao jednim uslovom. Preduzeće A podnosi tromjesečne izvještaje svojim dioničarima. Državni javni investicijski fond je jedan od velikog broja ulagača u tu obveznicu. Investicijski fond smatra da obveznica ima nizak stepen kreditnog rizika pri početnom priznavanju prema tački 82. MRSJS-a 41 jer ima nizak stepen rizika neizmirivanja obaveza a za Preduzeće A se procjenjuje da je veoma sposobno ispuniti svoje obaveze u doglednoj budućnosti. Dugoročno gledano, Investicijski fond očekuje da bi nepovoljne promjene ekonomskih i poslovnih uslova mogle, ali ne moraju obavezno, umanjiti sposobnost Preduzeća A da ispuni svoje obaveze na ime obveznice. Osim toga, pri početnom priznavanju, obveznici je dodijeljena interna oznaka kreditnog rejtinga koja odgovara investicijskom rejtingu na globalnom planu.
- PP25. Na datum izvještavanja, pitanje u vezi s kreditnim rizikom koje najviše zabrinjava Investicijski fond je stalni pritisak u odnosu na ukupni obim prodaje koji je doveo do smanjenja novčanih tokova od poslovanja Preduzeća A.
- PP26. S obzirom da Investicijski fond zavisi isključivo od tromjesečnih javnih informacija i nema pristupa privatnim informacijama o kreditnom riziku (jer je ulagač u obveznicu), njegova procjena promjena kreditnog rizika je povezana s javnim obavještenjima i informacijama, uključujući i informacije o kreditnim prospektima iz obavještenja za medije agencija za ocjenjivanje kreditnog rejtinga.
- PP27. Investicijski fond koristi pojednostavljeni pristup određivanju niskog stepena kreditnog rizika iz tačke 82. MRSJS-a 41. Konkretno, na datum izvještavanja, on to da li se za obveznicu smatra da ima nizak stepen kreditnog rizika procjenjuje na osnovu svih razumnih i potkrepljivih informacija do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora. Pri toj procjeni, Investicijski fond preispituje internu oznaku kreditnog rejtinga obveznice i zaključuje da ona više nije jednaka obveznici investicijskog rejtinga jer:
- (a) najnoviji tromjesečni izvještaj Preduzeća A pokazuje da, u odnosu na prethodno tromjesečje, bilježi pad prihoda od 20 posto i pad dobiti od poslovanja od 12 posto;
 - (b) agencije za ocjenjivanje kreditnog rejtinga su negativno reagirale na alarmantne promjene u prihodima Preduzeća A i označile njegov kreditni rejting za preispitivanje, s mogućnošću da ga smanje s investicijskog na neinvesticijski rejting. Na sam datum izvještavanja, međutim, taj eksterni kreditni rejting još uvijek nije promijenjen;
 - (c) i cijena obveznice je značajno smanjena, što je dovelo do većeg prinosa do dospijeća. Investicijski fond procjenjuje da su cijene obveznica u padu zbog povećanja kreditnog rizika Preduzeća A jer se tržišno okruženje nije promijenilo (tako su, na primjer, referentne kamatne stope, likvidnost i sl. ostali isti) a i poređenja s cijenama obveznica sličnih preduzeća pokazuju da su smanjenja vjerovatno svojstvena samom preduzeću (a ne, primjera radi, promjene referentne kamatne stope kakve ne bi bile pokazatelj da je do promjene kreditnog rizika došlo samo na nivou odnosnog preduzeća).

PP28. Iako je Preduzeće A i dalje u stanju izmirivati svoje obaveze, velika neizvjesnost proistekla iz njegove izloženosti pogoršanju poslovnih i ekonomskih uslova je dovela do povećanja rizika da bi moglo doći do neizmirivanja obaveza po obveznici. Na osnovu faktora iz tačke PP27, Investicijski fond utvrđuje da obveznica nema nizak stepen kreditnog rizika na datum izvještavanja. Iz tog razloga, on mora utvrditi da li je povećanje kreditnog rizika od početnog priznavanja značajno. Ta procjena pokazuje da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja i da je potrebno priznati ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja u skladu s tačkom 75. MRSJS-a 41.

Primjer 5. Reaktivnost na promjene kreditnog rizika

PP29. Preduzeće za stambene poslove ABC odobrava hipotekarne kredite građanima ABC za financiranje stambenih nekretnina u tri različite regije. Hipotekarni krediti se odobravaju na osnovu širokog spektra kriterija koji se tiču *LTV*-a i različitim kategorijama stanovnika prema njihovim primanjima. Između ostalog, u molbi za dodjelu kredita, zainteresirani zajmoprimci moraju navesti to u kojoj privrednoj grani su zaposleni i poštanski broj nekretnine koja služi kao kolateral za hipotekarni kredit.

PP30. Preduzeće za stambene poslove ABC kriterije za dodjelu kredita ravna prema ocjenama kreditne sposobnosti. Krediti se odobravaju kada je ocjena kreditne sposobnosti veća od „nivoa prihvatljivosti“ jer se za te zajmoprimce smatra da će moći izvršiti plaćanja prema ugovoru. Pri uvođenju novih hipotekarnih kredita, Preduzeće za stambene poslove ABC koristi te ocjene kreditne sposobnosti da utvrdi rizik neizmirivanja obaveza kao kod početnog priznavanja.

PP31. Na datum izvještavanja, Preduzeće za stambene poslove ABC utvrđuje da se očekuje značajno pogoršanje ekonomskih uslova u svim regijama. Očekuje se rast stopa nezaposlenosti a pad vrijednosti stambenih nekretnina, zbog čega će se povećati *LTV* omjeri. Usljed očekivanog pogoršanja ekonomskih uslova, Preduzeće za stambene poslove ABC očekuje i povećanje stopa neizmirivanja obaveza po portfelju hipotekarnih kredita.

Pojedinačna procjena

PP32. U Prvoj regiji, Preduzeće za stambene poslove ABC procjenjuje svaki od svojih hipotekarnih kredita na mjesečnoj osnovi, služeći se automatiziranim postupkom ocjene ponašanja. Njegovi modeli ocjenjivanja su zasnovani na tekućim i ranijim statusima prekoračenja dospeljeća, nivou zaduženosti zajmoprimaca, *LTV* omjerima, iznosu kredita i vremenu koje je prošlo od njegovog odobranja. Preduzeće redovno ažurira mjerenja *LTV*-a kroz automatizirani postupak koji podrazumijeva ponovnu procjenu vrijednosti nekretnina na osnovu skorijih prodaja na svakom području različitog poštanskog broja i razumnih i potkrepljivih informacija o budućim periodima do kojih se može doći bez nepotrebnih troškova ili napora.

PP33. Preduzeće za stambene poslove ABC ima historijske podatke koji ukazuju na postojanje izražene korelacije između vrijednosti stambenih nekretnina i stopa neizmirivanja obaveza po hipotekarnim kreditima. Konkretno, pad vrijednosti stambenih nekretnina umanjuje ekonomsku motiviranost zajmoprimca da hipotekarni kredit otplaćuje u ugovornim rokovima, pa se povećava rizik potpunog neizmirivanja obaveza.

PP34. Kroz uticaj *LTV* mjerenja na model ocjene ponašanja, povećani rizik da će doći do neizmirivanja obaveza zbog očekivanog pada vrijednosti stambenih nekretnina usklađuje ocjene ponašanja. Ocjene ponašanja se mogu uskladiti kao posljedica očekivanih smanjenja vrijednosti nekretnina čak i kada je hipotekarni kredit jednokratni kredit za koji se najveći dio obaveza otplate izmiruje po dospeljeću (i nakon narednih 12 mjeseci). Hipotekarni krediti visokog *LTV* omjera su osjetljiviji na promjene vrijednosti stambenih nekretnina i Preduzeće za stambene poslove ABC može uočiti da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja kod pojedinačnih zajmoprimaca prije nego hipotekarni kredit prekorači dospeljeće ako se pogorša ocjena ponašanja.

PP35. Kada se kreditni rizik značajno poveća, priznaje se ispravka gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja. Preduzeće za stambene poslove ABC ispravku gubitka mjeri služeći se *LTV* omjerima da procijeni ozbiljnost gubitka, to jeste gubitak zbog nastanka statusa neizmirivanja obaveza /*LGD* gubitka/. Što je veći *LTV* omjer, to su veći očekivani kreditni gubici, pod uslovom da sve druge vrijednosti ostanu nepromijenjene.

PP36. Da Preduzeće za stambene poslove ABC nije u mogućnosti ažurirati ocjene ponašanja kako bi odrazili očekivani pad cijena nekretnina, koristili bi razumne i potkrepljive informacije do kojih mogu doći bez nepotrebnih troškova ili napora da provedu skupnu procjenu kako bi utvrdili kod kojih kredita je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja i priznali kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja tih kredita.

Skupna procjena

PP37. U Drugoj i Trećoj regiji, Preduzeće za stambene poslove ABC nema mogućnost vršiti automatizirano ocjenjivanje. Umjesto toga, za potrebe upravljanja kreditnim rizikom, ono prati rizik neizmirivanja obaveza na osnovu ranijih statusa prekoračenja dospeljeća. Preduzeće priznaje ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja svih kredita kod kojih je dospeljeće prekoračeno duže od trideset (30) dana. Iako koriste informacije o prekoračenju dospeljeća kao jedine informacije koje su svojstvene samim zajmoprimcima, Preduzeće za stambene poslove ABC razmatra i druge razumne i potkrepljive informacije o budućim periodima do kojih može doći bez nepotrebnih troškova ili napora kako bi

procijenilo da li je potrebno priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja za kredite čije dospijeće nije prekoračeno duže od 30 dana. To je neophodno kako bi se ispunio cilj iz tačke 76. MRSJS-a 41 u pogledu priznavanja kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja kod svakog značajnog povećanja kreditnog rizika.

Druga regija

PP38. Dio Druge regije je rudarsko mjesto koje u velikoj mjeri zavisi od izvoza uglja i srodnih proizvoda. Preduzeće za stambene poslove ABC saznaje za značajan pad izvoza uglja i očekuje da će se nekoliko rudnika uglja uskoro zatvoriti. Zbog očekivanog porasta stope nezaposlenosti, utvrđuje se da je došlo do značajnog povećanja rizika neizmirivanja obaveza prema hipotekarnim kreditima datih zajmoprimcima koji su trenutno zaposleni u rudnicima uglja, bez obzira što oni još uvijek nisu prekoračili dospijeće na datum izvještavanja. U skladu s tim, Preduzeće za stambene poslove ABC dijeli svoj portfelj hipotekarnih kredita na segmente prema privrednim granama u kojima rade zajmoprimci (na osnovu evidencije koja se uspostavlja u sklopu postupka odobravanja hipotekarnih kredita) kako bi odredili koji zajmoprimci zavise od rudnika uglja kao primarnog izvora zaposlenja (to jeste, primjenjuju pristup „od dna ka vrhu“ koji podrazumijeva određivanje kredita na osnovu zajedničkih karakteristika rizika). Za te hipotekarne kredite, Preduzeće za stambene poslove ABC priznaje ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja, dok za ostale hipotekarne kredite u Drugoj regiji nastavlja priznavati ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci.¹¹ Novi hipotekarni krediti koji se odobre zajmoprimcima koji ekonomski zavise od rudnika uglja s tog područja bi, međutim, imali ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim rizicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci jer kod njih ne bi došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Neki od njih, međutim, mogu bilježiti značajno povećanje kreditnog rizika neposredno nakon početnog priznavanja zbog očekivanog zatvaranja rudnika uglja.

Treća regija

PP39. U Trećoj regiji, Preduzeće za stambene poslove ABC očekuje nastanak rizika neizmirivanja obaveza pa, prema tome, i porast kreditnog rizika zbog očekivanog povećanja kamatnih stopa tokom očekivanog vijeka trajanja hipotekarnih kredita. Ranije je povećanje kamatnih stopa bio vodeći pokazatelj budućih neizmirivanja obaveza prema hipotekarnim kreditima u Trećoj regiji, naročito kada zajmoprimci nisu uzimali kredite s fiksnom kamatnom stopom. Preduzeće utvrđuje da je portfelj hipotekarnih kredita s promjenjivom kamatnom stopom u Trećoj regiji homogen i da, za razliku od Druge regije, nije moguće odrediti konkretne potportfelje na osnovu zajedničkih karakteristika rizika koje predstavljaju zajmoprimce za koje se očekuje da se kreditni rizik značajno poveća. Zbog homogene prirode hipotekarnih kredita u Trećoj regiji, međutim, oni ocjenjuju da je to da li se kreditni rizik značajno povećao od početnog priznavanja moguće utvrditi srazmjerno zasnovano na samo dijelu portfelja (to jeste, koristeći pristup „od vrha ka dnu“). Na osnovu historijskih informacija, Preduzeće za stambene poslove ABC procjenjuje da će povećanje kamatnih stopa za 200 baznih bodova dovesti do značajnog povećanja kreditnog rizika na 20 posto portfelja s promjenjivom kamatnom stopom. S obzirom na očekivani rast kamatnih stopa, Preduzeće utvrđuje da se kreditni rizik na 20 posto hipotekarnih kredita u Trećoj regiji značajno povećao od početnog priznavanja. U skladu s tim, oni priznaju kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja na 20 posto portfelja hipotekarnih kredita s promjenjivom kamatnom stopom i ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci za ostatak portfelja.¹²

Primjer 6. Poređenje s najvećim stepenom početnog kreditnog rizika

PP40. Agencija za ekonomski razvoj ima dva portfelja kredita koje po sličnim uslovima odobrava malim preduzećima iz Regije W. Službenom politikom Agencije je predviđeno da se finansijske odluke o svakom pojedinačnom kreditu donose na osnovu internog ocjenjivanja kreditnog rizika, kod čijeg utvrđivanja se razmatraju kreditni historijat zajmoprimca, njegovo ponašanje kada je riječ o otplatama kredita i drugi faktori, te se svakom kreditu kod odobravanja dodjeljuju ocjene kreditnog rizika od 1 (najniži kreditni rizik) do 10 (najviši kreditni rizik). Rizik neizmirivanja obaveza raste eksponencijalno sa smanjenjem ocjene kreditnog rizika pa je, primjera radi, razlika između kreditnih rizika kojima su dodijeljene ocjene 1 i 2 manja nego između kreditnih rizika s ocjenama 2 i 3. Krediti iz Portfelja 1 se nude samo zajmoprimcima koji su već ranije koristili kredite Agencije i imali slične interne ocjene kreditnog rizika, tačnije ocjene 3 ili 4, kod početnog priznavanja. Agencija za ekonomski razvoj utvrđuje da je najviša početna ocjena kreditnog rizika pri početnom priznavanju koju bi prihvatili za Portfelj 1 ocjena četiri. Krediti iz Portfelja 2 se nude svim zajmoprimcima koji se prijave na oglas za dodjelu kredita malim preduzećima i koji dobiju internu ocjenu kreditnog rizika od 4 do sedam. Agencija za ekonomski razvoj nikada ne odobrava kredite malim preduzećima kojima dodijeli internu ocjenu kreditnog rizika veću od 7 (to jeste, preduzećima s ocjenom 8, 9 ili 10).

PP41. Za potrebe procjene da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, Agencija za ekonomski razvoj utvrđuje da su svi krediti iz Portfelja 1 imali sličan stepen početnog kreditnog rizika. Ona određuje da, s obzirom da je rizik neizmirivanja obaveza

¹¹ Izuzev onih hipotekarnih kredita za čiji kreditni rizik je utvrđeno da se značajno povećao kroz pojedinačnu procjenu, poput onih s prekoračenjem dospijeća dužim od 30 dana. Na te hipotekarne kredite bi se priznali i kreditni gubici koji se očekuju tokom njihovog vijeka trajanja

¹² Izuzev onih hipotekarnih kredita za čiji kreditni rizik je utvrđeno da se značajno povećao kroz pojedinačnu procjenu, poput onih s prekoračenjem dospijeća dužim od 30 dana. Na te hipotekarne kredite bi se priznali i kreditni gubici koji se očekuju tokom njihovog vijeka trajanja

odražen kroz njen interni sistem ocjenjivanja kreditnog rizika, promjena interne ocjene sa 3 na 4 ne bi predstavljala značajno povećanje kreditnog rizika, ali da bi se na svaki kredit iz tog portfelja s ocjenom lošijom od 5 gledalo kao na kredit čiji kreditni rizik se značajno povećao. To znači da Ministarstvo financij ne mora znati početne ocjene kreditnog rizika za svaki kredit iz portfelja da bi moglo procijeniti da li je on promijenjen od početnog priznavanja. Konkretno, oni moraju utvrditi samo da li je kreditni rizik lošiji od 5 na datum izvještavanja kako bi mogli odrediti da li treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja instrumenta u skladu s tačkom 75. MRSJS-a 41.

- PP42. Postavljanjem najviše granice prihvatljivog kreditnog rizika kod početnog priznavanja za kredite iz Portfelja 2 na internu ocjenu 7, međutim, ne bi se ispunio cilj zahtjeva iz tačke 76. MRSJS-a 41. Razlog za to je što Agencija za ekonomski razvoj određuje da značajna povećanja kreditnog rizika ne proizlaze samo iz toga da je kreditni rizik prešao granicu po kojoj bi subjekat izdao novu financijsku imovinu (to jeste, internu ocjenu višu od 7). Iako Agencija nikada ne daje kredite malim preduzećima s internom ocjenom lošijom od 7, početni kreditni rizik kredita iz Portfelja 2 nije dovoljno sličan kreditnom riziku pri početnom priznavanju kredita iz Portfelja 1 da bi se koristio isti pristup kao i za taj portfelj. To znači da Agencija za ekonomski razvoj ne može prosto uporediti kreditni rizik na datum izvještavanja s najnižom kreditnom kvalitetom pri početnom priznavanju (tako što, primjera radi, uporede internu ocjenu kreditnog rizika kredita iz Portfelja 2 s internom ocjenom kreditnog rizika 7) kako bi utvrdila da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika jer je početna kreditna kvaliteta kredita iz tog portfelja previše različita. Na primjer, ako je kreditu na početku dodijeljena ocjena kreditnog rizika 4, za njegov kreditni rizik se može smatrati da se značajno povećao ako se ta interna ocjena promijeni u šest.

Primjer 7. Procjena kreditnog rizika na nivou druge ugovorne strane

Scenarij 1.

- PP43. U 20X0. godini, Infrastrukturalna banka Države A odobrava kredit od 10.000 n.j, ugovornog vijeka trajanja od 15 godina, Preduzeću Q, kada je kreditni rizik tog preduzeća ocijenjen internom ocjenom 4 na ljestvici od 1 (najniži kreditni rizik) do 10 (najviši kreditni rizik). Rizik neizmirivanja obaveza raste eksponencijalno kako se ocjena kreditnog rizika pogoršava pa je, primjera radi, razlika između kreditnih rizika s ocjenom 1 i 2 manja nego između kreditnih rizika s ocjenama 2 i 3. U 20X5. godini, kada je kreditni rizik Preduzeća Q ocijenjen internom ocjenom 6, Infrastrukturalna banka mu odobrava još jedan kredit, ovaj put u iznosu 5.000 n.j. na rok od 10 godina. U 20X7. godini, Preduzeće Q gubi ugovor s velikim kupcem zbog čega doživljava nagli pad prihoda. Infrastrukturalna banka smatra da će se, zbog tog gubitka kupca, sposobnost Preduzeća Q da izmiri svoje obaveze otplate kredita značajno umanjiti, te mijenja internu ocjenu njegovog kreditnog rizika na osam.
- PP44. Infrastrukturalna banka procjenjuje kreditni rizik na nivou druge ugovorne strane za potrebe upravljanja kreditnim rizikom i utvrđuje da se kreditni rizik Preduzeća Q značajno povećao. Iako nisu proveli pojedinačnu procjenu promjena kreditnog rizika za svaki od kredita od njihovog početnog priznavanja, procjenjivanjem kreditnog rizika na nivou druge ugovorne strane i priznavanjem kreditnih gubitaka na sve kredite date Preduzeću Q koji se očekuju tokom vijeka trajanja, Infrastrukturalna banka ispunjava cilj zahtjeva u pogledu umanjivanja vrijednosti iz tačke 76. MRSJS-a 41. Razlog za to je što se, čak i od izdavanja najnovijeg zajma (20X7. godine), kada je Preduzeće Q imalo najveći kreditni rizik već kod sklapanja ugovora o kreditu, njegov kreditni rizik dodatno značajno povećao pa će, prema tome, procjena na nivou druge ugovorne strane dati iste rezultate kao i da su promjene kreditnog rizika procjenjivane za svaki kredit zasebno.

Scenarij 2.

- PP45. Infrastrukturalna banka Države A odobrava kredit od 150.000 n.j, ugovornog vijeka trajanja od 20 godina Preduzeću X, 20X0. godine, kada je kreditni rizik tog preduzeća ocijenila internom ocjenom četiri. Tokom 20X5. godine, dolazi do pogoršanja ekonomskih uslova i potražnja za proizvodima Preduzeća X značajno opada. Kao posljedica smanjenog priliva novca od prodaje, Preduzeće X nije otplatilo cijelu ratu kredita Infrastrukturnoj banki. Iz tog razloga, Infrastrukturalna banka preispituje internu ocjenu kreditnog rizika Preduzeća X i mijenja je u 7 na datum izvještavanja. Ona razmatra promjenu kreditnog rizika za kredit, uključujući promjenu interne ocjene kreditnog rizika, te utvrđuje da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika i priznaje kreditne gubitke koji se očekuju od kredita tokom njegovog vijeka trajanja u iznosu 150.000 n.j.
- PP46. Bez obzira na nedavno smanjenje interne ocjene kreditnog rizika, 20X6. godine, Infrastrukturalna banka odobrava dodatni kredit Preduzeću X u iznosu 50.000 n.j, ugovornog vijeka trajanja od 5 godina, uzimajući u obzir viši kreditni rizik s tim datumom.
- PP47. Činjenica da je ranija procjena (na nivou druge ugovorne strane) pokazala da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika Preduzeća X nije dovela do priznavanja kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja za novi kredit jer se kreditni rizik za njega nije značajno povećao od početnog priznavanja kredita. Da je Infrastrukturalna banka procjenjivala kreditni rizik samo na nivou druge ugovorne strane, bez razmatranja da li se zaključak u pogledu promjena kreditnog rizika odnosi na sve pojedinačne financijske instrumente koji se daju istom zajmoprimcu, cilj tačke 76. MRSJS-a 41 ne bi bio ispunjen.

Priznavanje i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

- PP48. Primjerima u nastavku teksta se prikazuje primjena zahtjeva u vezi s priznavanjem i mjerenjem iz tačaka od 73. do 93. MRSJS-a 41, kao i njihov odnos sa zahtjevima računovodstva zaštite od rizika.

Primjer 8. Mjerenje kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci primjenom pristupa zasnovanog na „vjerovatnoći neizmirivanja obaveza“

Scenarij 1.

- PP49. Vlada A odobrava samo jedan desetogodišnji amortizirajući kredit u iznosu od jednog (1) miliona n.j. Po razmatranju očekivanja za instrumente sličnog kreditnog rizika (služeći se razumnim i potkrepljivim informacijama do kojih je moguće doći bez nepotrebnih troškova ili napora), kreditnog rizika zajmoprimca i ekonomskih izgleda za narednih 12 mjeseci, Vlada A procjenjuje vjerovatnoću neizmirivanja obaveza prema kreditu pri početnom priznavanju na 0,5 posto tokom narednih 12 mjeseci. Ona utvrđuje i da su promjene vjerovatnoće neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci razumno približne promjenama vjerovatnoće neizmirivanja obaveza tokom vijeka trajanja za potrebe utvrđivanja da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja.
- PP50. Na datum izvještavanja (koji pada prije datuma dospeljeća otplate kredita¹³), nije došlo do promjene vjerovatnoće neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci i Vlada A utvrđuje da se kreditni rizik nije značajno povećao od početnog priznavanja. Ona utvrđuje i to da će biti izgubljeno 25 posto bruto knjigovodstvene vrijednosti u slučaju neizmirivanja zajma (to jeste, da *LGD* gubitak iznosi 25 posto).¹⁴ Vlada A mjeri ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci koristeći vjerovatnoću neizmirivanja obaveza u roku 12 mjeseci od 0,5 posto. To izračunavanje implicitno pokazuje da je 99,5 posto vjerovatno da neće doći do neizmirivanja obaveza. Na datum izvještavanja, ispravka za kreditne gubitke koji se očekuju u roku 12 mjeseci iznosi 1.250 n.j. ($0,5 \text{ posto} \times 25 \text{ posto} \times 1.000.000 \text{ n.j.}$).

Scenarij 2.

- PP51. Vlada B stiče portfelj od 1.000 petogodišnjih jednokratnih kredita u vrijednosti 1.000 n.j. svaki (to jeste, 1 milion n.j. ukupno), s prosječnom vjerovatnoćom neizmirivanja obaveza u roku 12 mjeseci od 0,5 posto za cijeli portfelj. Ona utvrđuje da, zato što značajne obaveze otplate kredita nastaju tek nakon narednih 12 mjeseci, pri utvrđivanju da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja ne bi bilo primjereno razmatrati promjene vjerovatnoće neizmirivanja obaveza u roku 12 mjeseci. Prema tome, na datum izvještavanja, Vlada B koristi vjerovatnoću neizmirivanja obaveza za vijek trajanja kredita kako bi utvrdila da li se kreditni rizik portfelja značajno povećao od početnog priznavanja.
- PP52. Vlada B utvrđuje da nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja i procjenjuje da portfelj ima prosječni *LGD* gubitak od 25 posto. Ona utvrđuje da je ispravku gubitka primjerno mjeriti na skupnoj osnovi u skladu s MRSJS-om 41. Vjerovatnoća neizmirivanja obaveza u roku 12 mjeseci ostaje na 0,5 posto na datum izvještavanja. Shodno tome, Vlada B mjeri ispravku gubitka na skupnoj osnovi u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci na osnovu prosječne vjerovatnoće neizmirivanja obaveza u roku 12 mjeseci od 0,5 posto. To izračunavanje implicitno pokazuje da je 99,5 posto vjerovatno da neće doći do neizmirivanja obaveza. Na datum izvještavanja, ispravka za kreditne gubitke koji se očekuju u roku 12 mjeseci iznosi 1.250 n.j. ($0,5 \text{ posto} \times 25 \text{ posto} \times 1.000.000 \text{ n.j.}$).

Primjer 9. Mjerenje kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci primjenom pristupa zasnovanog na stopi gubitka

- PP53. Vlada A odobrava 2.000 jednokratnih kredita ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti od 500.000 n.j. Ona svoj portfelj kredita dijeli na segmente prema kategorijama zajmoprimaca (Grupe X i Y) zajedničkih karakteristika kreditnog rizika pri početnom priznavanju. Grupu X čine 1.000 kredita bruto knjigovodstvene vrijednosti od 200 n.j. po zajmoprimcu i ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti od 200.000 n.j. Grupu Y čine 1.000 kredita bruto knjigovodstvene vrijednosti od 300 n.j. po zajmoprimcu i ukupne bruto knjigovodstvene vrijednosti od 300.000 n.j. Nema transakcijskih troškova a ugovori o kreditu ne uključuju ni nikakve opcije (poput opcije prijevremene otplate ili opcije kupovine), premije, popuste, plaćene stavke niti druge naknade.
- PP54. Vlada A mjeri očekivane kreditne gubitke za Grupe X i Y služeći se pristupom zasnovanom na stopi gubitka. Kako bi došla do stopa gubitka, ona razmatra uzorke vlastitih iskustava s neizmirivanjem obaveza i gubitkom za odnosnu vrstu kredita. Pored toga, Vlada A razmatra i informacije o budućim periodima i ažurira svoje historijske informacije prema aktualnim ekonomskim uslovima kao i razumnim i potkrepljivim prognozama budućih ekonomskih uslova. Ranije je, za 1.000 kredita u svakoj grupi, stopa gubitka za Grupu X iznosila 0,3 posto, zasnovano na četiri slučaja neizmirivanja obaveza, a za Grupu Y 0,15 posto, zasnovano na dva slučaja neizmirivanja obaveza.

¹³ Zbog jednostavnijeg ilustriranja se pretpostavlja da se ne vrši amortizacija kredita.

¹⁴ S obzirom da gubitak zbog nastanka statusa neizmirivanja obaveza predstavlja postotak sadašnje vrijednosti bruto knjigovodstvene vrijednosti, u ovom primjeru se ne prikazuje vremenska vrijednost novca.

	Broj klijenata korišten kao uzorak	Procijenjena bruto knjigovodstvena vrijednost u slučaju neizmirivanja obaveza po klijentu	Ukupna procijenjena knjigovodstvena vrijednost u slučaju neizmirivanja obaveza	Historijski godišnji prosjeci kod neizmirivanja obaveza	Procijenjena ukupna bruto knjigovodstvena vrijednost kod neizmirivanja obaveza	Sadašnja vrijednost vidljivog gubitka ^(a)	Stopa gubitka
Grupa	A	B	$C = A \times B$	D	$E = B \times D$	F	$G = F \div C$
X	1.000	200 n.j.	200.000 n.j.	4	800 n.j.	600 n.j.	0,3 posto
Y	1.000	300 n.j.	300.000 n.j.	2	600 n.j.	450 n.j.	0,15 posto
(a) U skladu s podtačkom (b) tačke 90, očekivane kreditne gubitke treba diskontirati po efektivnoj kamatnoj stopi, ali za potrebe ovog primjera je pretpostavljena sadašnja vrijednost vidljivog gubitka.							

PP55. Na datum izvještavanja, Vlada A očekuje da će doći do povećanja neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci u odnosu na ranije stope. Iz tog razloga, ona procjenjuje pet slučajeva neizmirivanja obaveza u narednih 12 mjeseci za kredite iz Grupe X i tri za kredite iz Grupe Y. Vlada A procjenjuje da će sadašnja vrijednost vidljivog kreditnog gubitka po klijentu i dalje biti u skladu s historijskim gubitkom po klijentu.

PP56. Na osnovu očekivanog vijeka trajanja kredita, Vlada A utvrđuje da očekivano povećanje neizmirivanja obaveza ne odražava značajno povećanje kreditnog rizika od početnog priznavanja za odnosne portfelje. Na osnovu svojih predviđanja, ona mjeri ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci na svaki od 1.000 kredita iz svake od dvije obuhvaćene grupe, to jeste u iznosu od 750 n.j. i 675 n.j. To je jednako stopi gubitka za prvu godinu od 0,375 posto za Grupu X i od 0,225 posto za Grupu Y.

	Broj klijenata korišten kao uzorak	Procijenjena bruto knjigovodstvena vrijednost u slučaju neizmirivanja obaveza po klijentu	Ukupna procijenjena knjigovodstvena vrijednost u slučaju neizmirivanja obaveza	Očekivana neizmirivanja obaveza	Procijenjena ukupna bruto knjigovodstvena vrijednost kod neizmirivanja obaveza	Sadašnja vrijednost vidljivog gubitka	Stopa gubitka
Grupa	A	B	$C = A \times B$	D	$E = B \times D$	F	$G = F \div C$
X	1.000	200 n.j.	200.000 n.j.	5	1.000 n.j.	750 n.j.	0,375 posto
Y	1.000	300 n.j.	300.000 n.j.	3	900 n.j.	675 n.j.	0,225 posto

PP57. Vlada A koristi stope gubitka od 0,375 i 0,225 posto da procijeni kreditne gubitke koji se očekuju u roku 12 mjeseci za nove kredite iz Grupe X, odnosno Grupe Y odobrene tokom godine, za koje se kreditni rizik nije značajno povećao od početnog priznavanja.

Primjer 10. Linija revolving kredita

PP58. Razvojna agencija Države A dodjeljuje revolving kredite malim građevinskim firmama koje grade javnu infrastrukturu. Ti revolving krediti služe da se osigura likvidnost takvih firmi kada su njihovi novčani tokovi ograničeni. Otkazivanje revolving kredita se mora najaviti jedan dan unaprijed, nakon čega Razvojna agencija ima ugovorno pravo otkazati cijeli kredit (i povučene i nepovučene komponente), ali ona ne koristi to ugovorno pravo na otkazivanje kredita u sklopu svog uobičajenog svakodnevnog upravljanja instrumentima već kredite otkazuje isključivo kada sazna da je došlo do povećanja kreditnog rizika i počne pratiti pojedinačne zajmoprince. U skladu s tim, Razvojna agencija ne smatra da to ugovorno pravo na otkazivanje revolving kredita ograničava njenu izloženost kreditnim gubicima samo na otkazni rok.

- PP59. Za potrebe upravljanja kreditnim rizikom, Razvojna agencija smatra da postoji samo jedan set ugovornih novčanih tokova od zajmoprimaca koji treba procijeniti i ne pravi razliku između povučenih i nepovučenih salda na datum izvještavanja. Prema tome, portfeljem se upravlja i očekivani kreditni rizici se mjere na nivou cijele kreditne linije.
- PP60. Na datum izvještavanja, neizmireni saldo portfelja revolving kredita iznosi 60.000 n.j. a saldo nepovučenih kreditnih sredstava 40.000 n.j. Razvojna agencija očekivani vijek trajanja portfelja utvrđuje kroz procjenjivanje perioda tokom kojeg očekuje da će biti izložena kreditnom riziku od kreditne linije na datum izvještavanja, uzimajući u obzir:
- (a) period tokom kojeg je bila izložena kreditnom riziku za sličan portfelj revolving građevinskih kredita;
 - (b) vrijeme koje je bilo potrebno da dođe do neizmirivanja pripadajućih obaveza za slične financijske instrumente; i
 - (c) prošle događaje koji su doveli do poduzimanja radnji na upravljanju kreditnim rizikom zbog povećanja kreditnog rizika za slične financijske instrumente, kao što su smanjenje ili uklanjanje limita na nepovučena kreditna sredstva.
- PP61. Na osnovu informacija iz tačke PP60, Razvojna agencija utvrđuje da je očekivani vijek trajanja portfelja revolving kredita trideset (30) mjeseci.
- PP62. Na datum izvještavanja, Razvojna agencija procjenjuje promjenu kreditnog rizika na portfelj od početnog priznavanja i, u skladu s tačkom 75. MRSJS-a 41, utvrđuje da se kreditni rizik na dio kreditne linije koji predstavlja 25 posto cijelog portfelja značajno povećao od početnog priznavanja. Neizmireni saldo po toj kreditnoj liniji za koju treba priznati očekivane kreditne gubitke iznosi 20.000 n.j. a dostupno je 10.000 n.j. nepovučenih kreditnih sredstava.
- PP63. Pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka u skladu s tačkom 93. MRSJS-a 41, Razvojna agencija razmatra svoja očekivanja u pogledu budućih povlačenja sredstava tokom očekivanog vijeka trajanja portfelja (to jeste, 30 mjeseci) u skladu s tačkom UP195. i procjenjuje koliko očekuje da bi iznosio neizmireni saldo (to jeste, izloženost neizmirivanju obaveza) za portfelj ako zajmoprimci ne budu izmirivali svoje obaveze. Koristeći modele zasnovane na kreditnom riziku, Razvojna agencija utvrđuje da izloženost u uslovima neizmirivanja revolving kredita za koje treba priznati kreditne gubitke koji se očekuju tokom njihovog vijeka trajanja iznosi 25.000 n.j. (to jeste, saldo povučenih kreditnih sredstava od 20.000 n.j. uvećano za dalja povlačenja još uvijek nepovučenih odobrenih kreditnih sredstava od 5.000 n.j.). Izloženost u uslovima neizmirivanja revolving kredita za koje se priznaju kreditni gubici koji se očekuju u roku 12 mjeseci je 45.000 n.j. (tačnije, neizmireni saldo od 40.000 n.j. i dodatno povlačenje ranije nepovučenih kreditnih sredstava od 5.000 n.j. tokom narednih 12 mjeseci).
- PP64. Izloženost u uslovima neizmirivanja obaveza i očekivani vijek trajanja koje je utvrdila Razvojna agencija se koriste za mjerenje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja njenog portfelja kredita i kreditnih gubitaka koji se od tog portfelja očekuju u roku 12 mjeseci.
- PP65. Razvojna agencija očekivane kreditne gubitke mjeri za cijelu kreditnu liniju skupa pa, prema tome, ne može odvojeno odrediti kreditne gubitke koji se očekuju od komponente odobrenih ali nepovučenih kreditnih sredstava i kreditne gubitke koji se očekuju od komponente kredita. Ona kreditne gubitke koje očekuje od komponente odobrenih ali nepovučenih kreditnih sredstava priznaje zajedno s ispravkom gubitka za komponentu kredita u izvještaju o financijskom položaju. U iznosu u kojem se očekuje da kombinirani kreditni gubici premaše bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine, očekivane kreditne gubitke treba prezentirati kao rezerviranje (u skladu s MRSJS-om 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanje*).

Primjer 11. Izmjena ugovornih novčanih tokova

- PP66. Vlada A odobrava petogodišnji zajam koji zahtjeva da se neizmireni ugovorni iznos u potpunosti otplati po dospeljeću. Njegova ugovorna nominalna vrijednost iznosi 1.000 n.j. s kamatnom stopom od pet (5) posto koja se plaća na godišnjoj osnovi. Efektivna kamatna stopa je također pet (5) posto. Na kraju prvog izvještajnog perioda (1. period), Vlada A priznaje ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci jer se kreditni rizik nije značajno povećao od početnog priznavanja. Priznaje se saldo ispravke gubitka od 20 n.j.
- PP67. U narednom izvještajnom periodu (2. periodu), Vlada A utvrđuje da se kreditni rizik zajma značajno povećao od početnog priznavanja. Kao posljedica tog povećanja, ona priznaje kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja zajma. Saldo ispravke gubitka sada iznosi 30 n.j.
- PP68. Na kraju trećeg izvještajnog perioda (3. perioda), nakon značajnih financijskih poteškoća zajmoprimca, Vlada A mijenja ugovorne novčane tokove zajma. Ona produžava ugovorno trajanje zajma za godinu dana, tako da on važi još tri godine od datuma izmjene. Izmjena ne dovodi do toga da Vlada A prestane priznavati zajam.
- PP69. Zbog izmjene, Vlada A ponovo izračunava bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine kao sadašnju vrijednost izmijenjenih ugovornih novčanih tokova diskontiranu po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi zajma od pet posto. U skladu s tačkom 71. MRSJS-a 41, razlika između nove bruto knjigovodstvene vrijednosti i bruto knjigovodstvene vrijednosti prije izmjene se priznaje kao dobitak ili gubitak od izmjene. Vlada tereti gubitak od izmjene (izračunat u iznosu od 300 n.j.) na bruto knjigovodstvenu vrijednost zajma, umanjujući je na 700 n.j., te gubitak od izmjene od 300 n.j. priznaje u suficitu ili deficitu.

PP70. Vlada A također ponovo mjeri ispravku gubitka, uzimajući u obzir izmijenjene ugovorne novčane tokove i procjenjujući da li ispravku gubitka za zajam treba nastaviti mjeriti u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njegovog vijeka trajanja. Ona poredi sadašnji kreditni rizik (razmatrajući izmijenjene novčane tokove) s kreditnim rizikom (na izvorne neizmijenjene novčane tokove) pri početnom priznavanju. Vlada A utvrđuje da vrijednost zajma nije umanjena za kreditne gubitke na datum izvještavanja, ali da se kreditni rizik značajno povećao u odnosu na njegov nivo pri početnom priznavanju, te nastavlja mjeriti ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja. Saldo ispravke za kreditne gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja iznosi 100 n.j. na datum izvještavanja.

Period	Početna bruto knjigovodstvena vrijednost	(Gubitak)/dobitak od umanjenja vrijednosti	(Gubitak)/dobitak od izmjene	Prihod od kamata	Novčani tokovi	Zaključna bruto knjigovodstvena vrijednost	Ispravka gubitka	Zaključni amortizirani trošak
	A	B	C	D bruto: $A \times 5$ posto	E	$F = A + C + D - E$	G	$H = F - G$
1.	1.000 n.j.	(20 n.j.)		50 n.j.	50 n.j.	1.000 n.j.	20 n.j.	980 n.j.
2.	1.000 n.j.	(10 n.j.)		50 n.j.	50 n.j.	1.000 n.j.	30 n.j.	970 n.j.
3.	1.000 n.j.	(70 n.j.)	(300 n.j.)	50 n.j.	50 n.j.	700 n.j.	100 n.j.	600 n.j.

PP71. Na svaki naredni datum izvještavanja, Vlada A procjenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika poredeći stepen tog rizika za zajam pri početnom priznavanju (zasnovano na izvornim, neizmijenjenim novčanim tokovima) sa stepenom kreditnog rizika na datum izvještavanja (zasnovano na izmijenjenim novčanim tokovima), u skladu s tačkom 84. MRSJS-a 41.

PP72. Dva izvještajna perioda nakon izmjene zajma (u 5. periodu), zajmoprimac ostvaruje značajno bolje rezultate od onih koji su predviđani njegovim planom poslovanja na datum izmjene. Pored toga, i njegovi poslovni izgledi su pozitivniji nego što se ranije predviđalo. Procjena svih razumnih i potkrepljivih informacija do kojih se može doći bez nepotrebnih troškova ili napora pokazuje da se, uopćeno uzeto, kreditni rizik zajma smanjio a smanjio se i rizik neizmirenja obaveza tokom vijeka trajanja zajma, te Vlada A usklađuje interni kreditni rejting zajmoprimca na kraju izvještajnog perioda.

PP73. S obzirom na opće pozitivne pomake, Vlada A preispituje situaciju i zaključuje da se kreditni rizik zajma smanjio i da više nije značajno povećan od početnog priznavanja. Iz tog razloga, i ovaj put mjeri ispravku gubitka u iznosu kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci.

Primjer 12. Matrica za određivanje rezerviranja

PP74. Općina M pruža usluge vodosnabdijevanja domaćinstvima u svojoj nadležnosti. Domaćinstva primaju mjesečne račune na osnovu potrošnje vode u tom periodu. To za Općinu M predstavlja portfelj potraživanja od kupaca u vrijednosti 30 miliona n.j. u 20X1. godini. Portfelj čini veći broj domaćinstava manjih neizmirenih salda. Ta potraživanja od kupaca se razvrstavaju prema zajedničkim karakteristikama rizika koje odražavaju sposobnost domaćinstava da u potpunosti izmire iznose koje duguju prema uslovima ugovora. Potraživanja od kupaca nemaju značajne financijske komponente. U skladu s tačkom 87. MRSJS-a 41, ispravka gubitka za takva potraživanja se uvijek mjeri u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom vijeka trajanja.

PP75. Kako bi utvrdila kreditne gubitke koji se očekuju od odnosnog portfelja, Općina M koristi matricu za određivanje rezerviranja. Ta matrica se zasniva na njenim vidljivim historijskim stopama neizmirenja tokom očekivanog vijeka trajanja potraživanja od kupaca i usklađuje ih prema procjenama za buduće periode. Na svaki datum izvještavanja, vidljive historijske stope neizmirenja se ažuriraju i analiziraju se promjene procjena za buduće periode. U ovom slučaju se predviđa da će se ekonomski uslovi pogoršati tokom sljedeće godine.

PP76. Na toj osnovi, Općina M procjenjuje sljedeću matricu za određivanje rezerviranja:

	Sadašnja	Prekoračenje dospijeca od 1 do 30 dana	Prekoračenje dospijeca od 31 do 60 dana	Prekoračenje dospijeca od 61 do 90 dana	Prekoračenje dospijeca duže od 90 dana
Stopa neizmirivanja	0,3 posto	1,6 posto	3,6 posto	6,6 posto	10,6 posto

PP77. Potraživanja od velikog broja domaćinstava iznose 30 miliona n.j. i mjere se pomoću matrice za određivanje rezerviranja.

	Bruto knjigovodstvena vrijednost	Ispravka za gubitke koji se očekuju tokom vijeka trajanja (bruto knjigovodstvena vrijednost × stopa kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja)
Sadašnja	15.000.000 n.j.	45.000 n.j.
Prekoračenje dospijeca od 1 do 30 dana	7.500.000 n.j.	120.000 n.j.
Prekoračenje dospijeca od 31 do 60 dana	4.000.000 n.j.	144.000 n.j.
Prekoračenje dospijeca od 61 do 90 dana	2.500.000 n.j.	165.000 n.j.
Prekoračenje dospijeca duže od 90 dana	1.000.000 n.j.	106.000 n.j.
	30.000.000 n.j.	580.000 n.j.

Primjer 13. Dužnički instrument koji se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital

PP78. Javni investicijski fond A kupuje dužnički instrument fer vrijednosti od 1.000 n.j. na dan 15.12.20X0. godine i mjeri ga po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital. Instrument ima kamatnu stopu od pet (5) posto koja se naplaćuje tokom ugovornog vijeka trajanja od deset (10) godina, te efektivnu kamatnu stopu također od pet (5) posto. Pri početnom priznavanju, subjekat utvrđuje da vrijednost imovine nije bila umanjena za kreditne gubitke već kod kupovine, odnosno nastanka.

	Dugovanja	Potraživanja
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	1.000 n.j.	
Novac		1.000 n.j.
<i>(Priznavanje dužničkog instrumenta mjenog po njegovoj fer vrijednosti)</i>		

PP79. Na dan 31.12.20X0. godine (datum izvještavanja), fer vrijednost dužničkog instrumenta pada na 950 n.j. zbog promjena tržišnih kamatnih stopa. Subjekt utvrđuje da nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja, te da očekivane kreditne gubitke treba mjeriti u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci, što je 30 n.j. U funkciji pojednostavljivanja, ovdje nisu dati unosi u dnevnik knjiženja na ime primitaka prihoda od kamata.

	Dugovanja	Potraživanja
Gubitak od umanjenja vrijednosti (suficit ili deficit)	30 n.j.	
Neto imovina/kapital ^(a)	20 n.j.	
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital		50 n.j.
<i>(Priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci i drugih promjena fer vrijednosti po dužničkom instrumentu)</i>		
(a) Kumulativni gubitak u neto imovini/kapitalu na datum izvješćavanja je iznosio 20 n.j.. Taj iznos je sačinjen iz ukupne promjene fer vrijednosti od 50 n.j. (to jeste, 1.000 n.j.- 950 n.j.) prebijene promjenom akumuliranog iznosa umanjenja vrijednosti koji predstavlja priznate kreditne gubitke koji se očekuju u roku 12 mjeseci (30 n.j.).		

PP80. Objavile bi se informacije o akumuliranom iznosu umanjenja vrijednosti od 30 n.j.

PP81. Na dan 01.01.20X1. godine, subjekat odlučuje da proda dužnički instrument za 950 n.j, što je njegova fer vrijednost s tim datumom.

	Dugovanja	Potraživanja
Novac	950 n.j.	
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital		950 n.j.
Gubitak (suficit ili deficit)	20 n.j.	
Neto imovina/kapital		20 n.j.
<i>(Prestanak priznavanja fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital i reklasifikacijsko usklađenje iznosa akumuliranih u neto imovini/kapitalu u suficit ili deficit)</i>		

Primjer 14. Odnos između kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital i izražavanja vrijednosti u stranim valutama, računovodstva zaštite fer vrijednosti od rizika i umanjenja vrijednosti

PP82. Ovaj primjer ilustrira računovodstveno postupanje u odnosu na dužnički instrument izražen u stranoj valuti, koji se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital i označen je u računovodstveni odnos zaštite fer vrijednosti od rizika. On pokazuje i odnos s računovodstvenim postupanjem s umanjenjem vrijednosti.

PP83. Subjekt kupuje dužnički instrument (obveznicu) izražen u stranoj valuti/devizi (d.j.) za njegovu fer vrijednost od 100.000 d.j. na dan 01.01.20X0. godine i klasificira tu obveznicu u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital. Obveznica ima rok do dospeljeća od pet (5) godina i fiksnu kuponsku stopu od pet (5) posto tokom ugovornog vijeka trajanja na ugovornu nominalnu vrijednost od 100.000 d.j. Pri početnom priznavanju, obveznica ima efektivnu kamatnu stopu također od pet (5) posto. Funkcijska valuta subjekta je domaća valuta (n.j.) a devizni kurs s 01.01.20X0. godine je 1 d.j. u odnosu na 1 n.j. Pri početnom priznavanju, subjekat utvrđuje da vrijednost obveznice nije bila umanjenja za kreditne gubitke već kod njenog nastanka, odnosno kupovine. Pored navedenog, na dan 01.01.20X0. godine, utvrđuje se da kreditni gubici koji se očekuju u roku 12 mjeseci iznose 1.200 d.j. Amortizirani trošak obveznice u d.j. na isti dan je jednak njenoj bruto knjigovodstvenoj vrijednosti od 100.000 d.j. umanjenoj za kreditne gubitke koji se očekuju u roku 12 mjeseci (100.000 d.j. - 1.200 d.j.).

PP84. Subjekt je izložen sljedećim rizicima:

- riziku kamatne stope fer vrijednosti u d.j, kojem je izložen kao posljedica kupovine instrumenta s fiksnom kamatnom stopom; i
- valutnom riziku, kojem je izložen zbog promjena kursa stranih valuta prema kojem se mjeri domaća valuta.

- PP85. Subjekat koristi sljedeću strategiju upravljanja rizicima da se zaštiti od izloženosti istima:
- (a) za rizik fiksne kamatne stope (u d.j.), on odlučuje povezati svoje primitke kamata u d.j. s tekućim promjenjivim kamatnim stopama u d.j. U skladu s tim, subjekat koristi ugovore o zamjeni kamatne stope/kamatne *swapove* izražene u d.j, prema kojima plaćanja vrši po fiksnoj a iznose prima po promjenjivoj kamatnoj stopi u d.j; a
 - (b) za valutni rizik se odlučuje da ne uvodi zaštitu od svake promjene domaće valute koja bi mogla proisteći iz promjena deviznog kursa.
- PP86. On označava sljedeći odnos zaštite od rizika:¹⁵ zaštitu od fer vrijednosti obveznice u d.j, kao zaštićene stavke, od promjena referentne kamatne stope u d.j, kao rizika od kojeg se štiti. Subjekat sklapa tržišni ugovor o zamjeni prema kojem plaćanja vrši po fiksnoj a uplate prima po promjenjivoj kamatnoj stopi istog dana i označava taj ugovor o zamjeni kao instrument zaštite od rizika. Trajanje ugovora o zamjeni se podudara s trajanjem zaštićene stavke (to jeste, oboje traju pet godina).
- PP87. U funkciji pojednostavljivanja, u ovom primjeru se pretpostavlja da iz odnosa zaštite koji se obračunava ne proizlazi nikakva nedjelotvornost zaštite, kako bi naglasak bio na ilustriranju računovodstvenog postupanja u uslovima koji podrazumijevaju mjerenje po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital financijskog instrumenta u stranoj valuti koji je označen u odnos zaštite fer vrijednosti od rizika, kao i na priznavanju dobitaka ili gubitaka od umanjenje vrijednosti takvog instrumenta.
- PP88. Subjekat vrši sljedeće unose u dnevnik knjiženja kako bi priznao obveznicu i ugovor o zamjeni na dan 01.01.20X0. godine:

	Dugovanja (u n.j.)	Potraživanja (u n.j.)
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	100.000	
Novac		100.000
<i>(Priznavanje obveznice po njenoj fer vrijednosti)</i>		
Gubitak od umanjenja vrijednosti (suficit ili deficit)	1.200	
Neto imovina/kapital		1.200
<i>(Priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju u roku 12 mjeseci)^(a)</i>		
Ugovor o zamjeni	–	
Novac		–
<i>(Priznavanje ugovora o zamjeni po njegovoj fer vrijednosti)</i>		
(a) Kod stavki koje se mjere u funkcijskoj valuti subjekta, unos u dnevnik knjiženja kojim se priznaju očekivani kreditni gubici u pravilu se vrši na datum izvještavanja.		

- PP89. Na dan 31.12.20X0. godine (datum izvještavanja), fer vrijednost obveznice se smanjila sa 100.000 d.j. na 96.370 d.j. zbog povećanja tržišnih kamatnih stopa. Fer vrijednost ugovora o zamjeni se povećala na 1.837 d.j. Pored toga, na isti dan, subjekat utvrđuje da se kreditni rizik obveznice nije promijenio od početnog priznavanja, te nastavlja knjižiti ispravku za kreditne gubitke koji se očekuju u roku 12 mjeseci u iznosu 1.200 d.j.¹⁶ Na dan 31.12.20X0. godine, devizni kurs je 1 d.j. u odnosu na 1,4 n.j. To je odraženo u narednoj tabeli:

¹⁵ U ovom primjeru se pretpostavlja da su ispunjeni svi kriteriji za primjenu računovodstva zaštite od rizika (vidjeti tačku 129. MRSJS-a 41). Opis označavanja u nastavku teksta je dat isključivo za potrebe razumijevanja ovog primjera (to jeste, on ne predstavlja primjer potpunog službenog dokumentiranja koje je potrebno izvršiti u skladu s tačkom 129. MRSJS-a 41).

¹⁶ U funkciji pojednostavljivanja, pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka u ovom primjeru se zanemaruju učinci diskontiranja.

	01.01.20X0. godine	31.12.20X0. godine
Obveznica		
Fer vrijednost (u d.j.)	100.000	96.370
Fer vrijednost (u n.j.)	100.000	134.918
Amortizirani trošak (u d.j.)	98.800	98.800
Amortizirani trošak (u n.j.)	98.800	138.320
Ugovor o zamjeni kamatne stope		
Zamjena kamatne stope (u d.j.)	–	1.837
Zamjena kamatne stope (u n.j.)	–	2.572
Umanjenje vrijednosti – ispravka gubitka		
Umanjenje vrijednosti (u d.j.)	1.200	1.200
Ispravka gubitka (u n.j.)	1.200	1.680
Devizni kurs (d.j. : n.j.)	1:1	1:1,4

- PP90. Obveznica je monetarna imovina. Prema tome, subjekat promjene koje nastanu iz kretanja deviznog kursa priznaje u suficitu ili deficitu u skladu s podtačkom (a) tačke 27. i tačkom 32. MRSJS-a 4 *Učinci promjena kursa stranih valuta* te priznaje druge promjene u skladu s MRSJS-om 41. Za potrebe primjene tačke 32. MRSJS-a 4, s imovinom se postupa kao s imovinom koja se mjeri po amortiziranom trošku u stranoj valuti.
- PP91. Kao što je prikazano u tabeli, na dan 31.12.20X0. godine, fer vrijednost obveznice iznosi 134.918 n.j. (96.370 d.j. $\times$ 1,4) a njen amortizirani trošak 138.320 n.j. ((100.000 -1.200) d.j. $\times$ 1,4).
- PP92. Dobitak koji se priznaje u suficitu ili deficitu nastao zbog promjena deviznog kursa je 39.520 n.j. (138.320 n.j. – 98.800 n.j.), to jeste, iznos promjene amortiziranog troška obveznice tokom 20X0. godine u domaćoj valuti. Promjena fer vrijednosti obveznice u domaćoj valuti, koja iznosi 34.918 n.j, se priznaje kao usklađenje knjigovodstvene vrijednosti. Razlika između fer vrijednosti obveznice i njenog amortiziranog troška u domaćoj valuti je 3.402 n.j. (134.918 n.j. - 138.320 n.j.). Promjena kumulativnog dobitka ili gubitka priznatog kao smanjenje u neto imovini/kapitalu tokom 20X0. godine, međutim, iznosi 4.602 n.j. (3.402 n.j. + 1.200 n.j.).
- PP93. Dobitak od 2.572 n.j. (1.837 d.j. $\times$ 1,4) od ugovora od zamjeni se priznaje u suficit ili deficit a, s obzirom da se pretpostavlja da nije došlo do nedjelotvornosti zaštite od rizika, jednak iznos se reklasifikacijskim usklađenjem prebacuje iz neto imovine/kapitala u istom periodu. U funkciji pojednostavljivanja, nisu dati unosi u dnevnik knjiženja na ime priznavanja prihoda od kamata. Pretpostavlja se da su obračunate kamate primljene u periodu.

PP94. Subjekt unosi sljedeće u dnevnik knjiženja na dan 31.12.20X0. godine:

	Dugovanja (u n.j.)	Potraživanja (u n.j.)
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	34.918	
Neto imovina/kapital	4.602	
Suficit ili deficit		39.520
<i>(Priznavanje dobitka od kursnih razlika na obveznicu, usklađenja njene knjigovodstvene vrijednost izmjerene po fer vrijednosti u domaćoj valuti i kretanja u iznosu akumuliranog umanjenja vrijednosti zbog promjena deviznog kursa)</i>		
Ugovor o zamjeni	2.572	
Suficit ili deficit		2.572
<i>(Ponovno mjerenje zamjene po fer vrijednosti)</i>		
Suficit ili deficit	2.572	
Neto imovina/kapital		2.572
<i>(Priznavanje u suficitu ili deficitu promjene fer vrijednosti obveznice zbog promjene rizika od kojeg se štiti)</i>		

PP95. U skladu s tačkom 20A. MRSJS-a 30, ispravka gubitka za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital se ne prezentira odvojeno kao smanjenje knjigovodstvene vrijednosti te imovine. Ipak, izvršilo bi se objavljivanje o akumuliranom umanjenju vrijednosti priznatom u neto imovini/kapitalu.

PP96. Na dan 31.12.20X1. godine (datum izvještavanja), fer vrijednost obveznice je pala na 87.114 d.j. zbog povećanja tržišnih kamatnih stopa i povećanja kreditnog rizika obveznice. Fer vrijednost ugovora o zamjeni se povećala za 255 d.j. na 2.092 d.j. Osim toga, na isti dan, subjekt utvrđuje da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika obveznice od početnog priznavanja, te priznaje ispravku gubitka u iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njenog vijeka trajanja.¹⁷ Kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja se na dan 31.12.20X1. godine procjenjuju na 9.700 d.j. Istog dana, devizni kurs je 1 d.j. prema 1,25 n.j. To je odraženo u narednoj tabeli:

	31.12.20X0. godine	31.12.20X1. godine
Obveznica		
Fer vrijednost (u d.j.)	96.370	87.114
Fer vrijednost (u n.j.)	134.918	108.893

¹⁷ U funkciji pojednostavljivanja, u ovom primjeru se pretpostavlja da kreditni rizik ne prevladava odnosom zaštite fer vrijednosti od rizika.

	31.12.20X0. godine	31.12.20X1. godine
Amortizirani trošak (u d.j.)	98.800	90.300
Amortizirani trošak (u n.j.)	138.320	112.875
Ugovor o zamjeni kamatne stope		
Zamjena kamatne stope (u d.j.)	1.837	2.092
Zamjena kamatne stope (u n.j.)	2.572	2.615
Umanjenje vrijednosti – ispravka gubitka		
Ispravka gubitka (u d.j.)	1.200	9.700
Ispravka gubitka (u n.j.)	1.680	12.125
Devizni kurs (d.j. : n.j.)	1:1,4	1:1,25

- PP97. Kao što se da vidjeti iz tabele, na dan 31.12.20X1. godine, fer vrijednost obveznice iznosi 108.893 n.j. ($87.114 \text{ d.j.} \times 1,25$) a amortizirani trošak 112.875 n.j. ($(100.000 - 9.700) \text{ d.j.} \times 1,25$).
- PP98. Kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja obveznice su mjereni u vrijednosti od 9.700 d.j. s 31.12.20X1. godine. U skladu s tim, gubitak od umanjenja vrijednosti priznat u suficitu ili deficitu u domaćoj valuti iznosi 10.625 n.j. ($(9.700 - 1.200) \text{ d.j.} \times 1,25$).
- PP99. Gubitak koji se priznaje u suficitu ili deficitu nastao zbog promjena deviznog kursa je 14.820 n.j. ($112.875 \text{ n.j.} - 138.320 \text{ n.j.} + 10.625 \text{ n.j.}$), što je promjena bruto knjigovodstvene vrijednosti obveznice utvrđena na osnovu amortiziranog troška tokom 20X1. u domaćoj valuti, usklađenog za gubitak od umanjenja vrijednosti. Razlika između fer vrijednosti obveznice i njenog amortiziranog troška u funkcijskoj valuti subjekta na dan 31.12.20X1. godine iznosi 3.982 n.j. ($108.893 \text{ n.j.} - 112.875 \text{ n.j.}$). Promjena kumulativnog dobitka ili gubitka priznatog u neto imovini/kapitalu tokom 20X1. godine kao smanjenje neto imovine/kapitala, međutim, iznosi 11.205 n.j. ($3.982 \text{ n.j.} - 3.402 \text{ n.j.} + 10.625 \text{ n.j.}$).
- PP100. Dobitak od 43 n.j. ($2.615 \text{ n.j.} - 2.572 \text{ n.j.}$) od ugovora o zamjeni se priznaje u suficit ili deficit a, s obzirom da se pretpostavlja da nije došlo do nedjelotvornosti zaštite od rizika, jednak iznos se reklasifikacijskim usklađenjem prebacuje iz neto imovine/kapitala u istom periodu.

PP101. Subjekat unosi sljedeće u dnevnik knjiženja na dan 31.12.20X1. godine:

	Dugovanja (u n.j.)	Potraživanja (u n.j.)
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital		26.025
Neto imovina/kapital	11.205	
Suficit ili deficit	14.820	
<i>(Priznavanje dobitka od kursnih razlika na obveznicu, usklađenja njene knjigovodstvene vrijednost izmjerene po fer vrijednosti u domaćoj valuti i kretanja u iznosu akumuliranog umanjenja vrijednosti zbog promjena deviznog kursa)</i>		
Ugovor o zamjeni	43	
Suficit ili deficit		43
<i>(Ponovno mjerenje ugovora o zamjeni po fer vrijednosti)</i>		
Suficit ili deficit	43	
Neto imovina/kapital		43
<i>(Priznavanje u suficit ili deficit promjene fer vrijednosti obveznice zbog promjena rizika od kojeg se štiti)</i>		
Suficit ili deficit (gubitak od umanjenja vrijednosti)	10.625	
Neto imovina/kapital (iznos akumuliranog umanjenja vrijednosti)		10.625
<i>(Priznavanje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja)</i>		

PP102. Na dan 01.01.20X2. godine, subjekat odlučuje da proda obveznicu za 87.114 d.j, što je njena fer vrijednost s tim datumom, te ujedno prekine ugovor o zamjeni po fer vrijednosti. Devizni kurs je isti kao i 31.12.20X1. godine. Unosi u dnevnik knjiženja na ime prestanka priznavanja obveznice i reklasificiranja dobitaka i gubitaka akumuliranih u neto imovini/kapitalu bi bili sljedeći:

	Dugovanja (u n.j.)	Potraživanja (u n.j.)
Novac	108.893	
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital		108.893
Gubitak od prodaje (Suficit ili deficit)	1.367 ^(a)	
Neto imovina/kapital		1.367

	Dugovanja (u n.j.)	Potraživanja (u n.j.)
<i>(Prestanak priznavanja obveznice)</i>		
Ugovor o zamjeni		2.615
Novac	2.615	
<i>(Prekidanje ugovora o zamjeni)</i>		
(a) Ovaj iznos čine promjene fer vrijednosti obveznice, iznos akumuliranog umanjenja vrijednosti i promjene deviznog kursa priznate u neto imovini/kapitalu (2.572 n.j. + 1.200 n.j. + 43 n.j. + 10.625 n.j. - 4.602 n.j. - 11.205 n.j. = -1.367 n.j, koje se reklasifikacijskim usklađenjem prebacuje kao gubitak u suficit ili deficit).		

Primjena zahtjeva u pogledu umanjenja vrijednosti na datum izvještavanja

Reklasifikacija financijske imovine (tačke od 94. do 100)

PP103. U sljedećem primjeru se ilustrira primjena računovodstvenih zahtjeva u pogledu reklasifikacije financijske imovine između mjernih kategorija u skladu s tačkama od 94. do 100. MRSJS-a 41. On pokazuje i odnos sa zahtjevima u vezi s umanjenjem vrijednosti iz tačaka od 73. do 93. MRSJS-a 41.

Primjer 15. Reklasifikacija financijske imovine

PP104. Subjekt kupuje portfelj obveznica po njegovoj fer vrijednosti (bruto knjigovodstvenoj vrijednosti) od 500.000 n.j.

PP105. Subjekt mijenja svoj model upravljanja obveznicama prema tački 54. MRSJS-a 41. Fer vrijednost portfelja obveznica na datum reklasifikacije iznosi 490.000 n.j.

PP106. Da se portfelj mjerio po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital neposredno prije reklasifikacije, na datum reklasifikacije bi se priznala ispravka gubitka od 6.000 n.j. (što održava značajno povećanje kreditnog rizika od početnog priznavanja pa, dakle, mjerenje kreditnih gubitaka koji se očekuju tokom vijeka trajanja).

PP107. Kreditni gubici koji se očekuju u roku 12 mjeseci na datum reklasifikacije iznose 4.000 n.j.

PP108. U funkciji pojednostavljivanja, nisu dati unosi u dnevnik knjiženja na ime priznavanja prihoda od kamata.

Scenarij 1. Reklasifikacija iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

PP109. Ministarstvo trezora A reklasificira portfelj obveznica iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Na datum reklasifikacije, portfelj obveznica se mjeri po fer vrijednosti. Svaki gubitak ili dobitak nastao iz razlike između ranijeg iznosa amortiziranog troška portfelja obveznica i fer vrijednosti tog portfelja se priznaje u suficit ili deficit po reklasifikaciji.

	Dugovanja	Potraživanja
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit)	490.000 n.j.	
Obveznice (bruto knjigovodstvena vrijednost imovine po amortiziranom trošku)		500.000 n.j.

	Dugovanja	Potraživanja
Ispravka gubitka	6.000 n.j.	
Reklasifikacijski gubitak (suficit ili deficit)	4.000 n.j.	
<i>(Priznavanje reklasifikacije obveznica mjernih po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit i prestanak priznavanja ispravke gubitka)</i>		

Scenarij 2. Reklasifikacija iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficitu u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku

PP110. Ministarstvo trezora A reklasificira portfelj obveznica iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku. Na datum reklasifikacije, fer vrijednost portfelja obveznica postaje njegova nova bruto knjigovodstvena vrijednost i efektivna kamatna stopa se utvrđuje na osnovu te bruto knjigovodstvene vrijednosti. Od datuma reklasifikacije, na obveznice se primjenjuju zahtjevi u pogledu umanjenja vrijednosti. Za potrebe priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, kreditni rizik portfelja obveznica s datumom reklasifikacije postaje kreditni rizik s kojim će se porediti buduće promjene kreditnog rizika.

	Dugovanja	Potraživanja
Obveznice (bruto knjigovodstvena vrijednost imovine po amortiziranom trošku)	490.000 n.j.	
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit)		490.000 n.j.
Gubitak od umanjenja vrijednosti (suficit ili deficit)	4.000 n.j.	
Ispravka gubitka		4.000 n.j.
<i>(Priznavanje reklasifikacije obveznica iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, uključujući početak obračunavanja umanjenja vrijednosti)</i>		

Scenarij 3. Reklasifikacija iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital

PP111. Ministarstvo trezora A reklasificira portfelj obveznica iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital. Na datum reklasifikacije, portfelj obveznica se mjeri po fer vrijednosti. Svaki gubitak ili dobitak nastao iz razlike između ranijeg iznosa amortiziranog troška portfelja obveznica i fer vrijednosti tog portfelja se priznaje u neto imovini/kapitalu. Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka se ne usklađuju zbog reklasifikacije. Kreditni rizik pri početnom priznavanju ostaje rizik koji će se koristiti za procjenjivanje promjena kreditnog rizika. Od datuma reklasifikacije, ispravka gubitka se prestaje priznavati kao usklađenje bruto knjigovodstvene vrijednosti obveznica i priznaje se kao iznos akumuliranog umanjenja vrijednosti, koji se mora objaviti.

	Dugovanja	Potraživanja
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital)	490.000 n.j.	
Obveznice (bruto knjigovodstvena vrijednost imovine po amortiziranom trošku)		500.000 n.j.
Ispravka gubitka	6.000 n.j.	
Neto imovina/kapital ^(a)	4.000 n.j.	
<i>(Priznavanje reklasifikacije obveznica mjernih po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka ostaje nepromijenjeno)</i>		
(a) U funkciji pojednostavljivanja, iznos povezan s umanjnjem vrijednosti nije zasebno prikazan. Da jeste, unos u dnevnik knjiženja (to jeste, dugovanje od 4.000 n.j.) bi se podijelio na unos neto imovine/kapitala od 10.000 n.j. (promjena fer vrijednosti) pod dugovanjima i unos neto imovine/kapitala od 6.000 n.j. (iznosa akumuliranog umanjenja vrijednosti) pod potraživanjima.		

Scenarij 4. Reklasifikacija iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku

PP112. Ministarstvo trezora A reklasificira portfelj obveznica iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku. Portfelj se reklasificira po fer vrijednosti. Na datum reklasifikacije se, međutim, kumulativni dobitak ili gubitak ranije priznat u neto imovini/kapitalu uklanja iz neto imovine/kapitala i usklađuje prema fer vrijednosti portfelja obveznica. Kao posljedica toga, portfelj obveznica se na datum reklasifikacije mjeri kao da se oduvijek mjerio po amortiziranom trošku. Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka se ne usklađuju zbog reklasifikacije. Kreditni rizik pri početnom priznavanju ostaje rizik koji će se koristiti za procjenjivanje promjena kreditnog rizika obveznica. Od datuma reklasifikacije, ispravka gubitka se priznaje kao usklađenje bruto knjigovodstvene vrijednosti obveznice (kako bi se odrazio iznos amortiziranog troška).

	Dugovanja	Potraživanja
Obveznice (bruto knjigovodstvena vrijednost imovine po amortiziranom trošku)	490.000 n.j.	
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital)		490.000 n.j.
Obveznice (bruto knjigovodstvena vrijednost imovine po amortiziranom trošku)	10.000 n.j.	
Ispravka gubitka		6.000 n.j.
Neto imovina/kapital ^(a)		4.000 n.j.
<i>(Priznavanje reklasifikacije obveznica mjernih po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, uključujući priznavanje ispravke gubitka oduzete kako bi se utvrdio iznos amortiziranog troška. Mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka, međutim, ostaju nepromijenjena.)</i>		
(a) Kumulativni gubitak u neto imovini/kapitalu na datum reklasifikacije je iznosio 4.000 n.j. Taj iznos se sastoji iz promjene fer vrijednosti od 10.000 n.j. (to jeste, 500.000 n.j. - 490.000 n.j.) prebježene priznatim iznosom akumuliranog umanjenja vrijednosti (6.000 n.j.), dok je imovina mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital.		

Scenarij 5. Reklasifikacija iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital

PP113. Ministarstvo trezora A reklasificira portfelj obveznica iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital. Portfelj se nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. Za potrebe primjene metode efektivne kamate, međutim, fer vrijednost portfelja obveznica na datum reklasifikacije postaje njegova nova bruto knjigovodstvena vrijednost i efektivna kamatna stopa se utvrđuje na osnovu te nove bruto knjigovodstvene vrijednosti. Od datuma reklasifikacije, primjenjuju se zahtjevi u pogledu umanjenja vrijednosti. Za potrebe priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, kreditni rizik portfelja obveznica na datum reklasifikacije postaje kreditni rizik s kojim će se porediti buduće promjene kreditnog rizika.

	Dugovanja	Potraživanja
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital)	490.000 n.j.	
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit)		490.000 n.j.
Gubitak od umanjenja vrijednosti (suficit ili deficit)	4.000 n.j.	
Neto imovina/kapital		4.000 n.j.
<i>(Priznavanje reklasifikacije obveznica mjernih po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, uključujući početak obračunavanja umanjenja vrijednosti. Iznos neto imovine/kapitala odražava ispravku gubitka na datum reklasifikacije (iznos akumuliranog umanjenja vrijednosti od značaja za objavljivanje) od 4.000 n.j.)</i>		

Scenarij 6. Reklasifikacija iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit

PP114. Ministarstvo trezora A reklasificira portfelj obveznica iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Portfelj se nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. Kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u neto imovini/kapitalu se, međutim, reklasificira iz neto imovine/kapitala u suficit ili deficit kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRSJS 1 *Prezentacija financijskih izvještaja*).

	Dugovanja	Potraživanja
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit)	490.000 n.j.	
Obveznice (imovina po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital)		490.000 n.j.
Reklasifikacijski gubitak (suficit ili deficit)	4.000 n.j.	
Neto imovina/kapital ^(a)		4.000 n.j.
<i>(Priznavanje reklasifikacije obveznica mjernih po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit)</i>		
(a) Kumulativni gubitak u neto imovini/kapitalu na datum reklasifikacije je iznosio 4.000 n.j. Taj iznos čini ukupna promjena fer vrijednosti od 10.000 (tačnije, 500.000 n.j. - 490.000 n.j.) prebijena priznatom ispravkom gubitka (6.000 n.j.), dok se imovina mjerila po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital.		

Računovodstvo zaštite od rizika kod skupne izloženosti

PP115. Naredni primjeri ilustriraju primjenu računovodstva zaštite od rizika kod skupne izloženosti.

Primjer 16. Kombinirana zaštita od rizika cijene sirovina i valutnog rizika (kombinacija zaštita novčanog toka/zaštita novčanog toka)

Činjenično stanje

PP116. Općina A želi zaštititi vrlo izglednu predviđenu transakciju nabavke električne energije (za koju se očekuje da bude izvršena krajem petog perioda). Funkcijska valuta Vlade A je domaća valuta (n.j.) dok se električnom energijom trguje u stranoj valuti (d.j.). Vlada A je izložena sljedećim rizicima:

- (a) riziku cijene sirovina, tačnije promjenjivosti novčanih tokova za nabavnu cijenu koja dovodi do fluktuacija promptne cijene električne energije u stranoj valuti; i
- (b) valutnom riziku, tačnije promjenjivosti novčanih tokova koja dovodi do fluktuacija promptnog deviznog kursa između domaće i strane valute.

PP117. Općina A se od svojih izloženosti rizicima štiti na osnovu sljedećih strategija upravljanja rizicima:

- (a) Općina A koristi referentne terminske ugovore za sirovine, koji su izraženi u stranoj valuti, da zaštiti svoje nabavke električne energije tokom četiri perioda prije isporuke. Cijena električne energije koju Općina A stvarno plaća za svoje nabavke se razlikuje od referentne cijene zbog razlika u vrsti električne energije, te lokaciji i načinu na koji se isporučuje.¹⁸ Iz toga nastaje rizik promjena odnosa između dvije cijene električne energije (koji se naziva još i „rizik osnovice“), koji utiče na djelotvornost odnosa zaštite. Općina A ne osigurava zaštitu od ovog rizika jer se, ekonomski gledano, ne smatra da bi koristi od te zaštite opravdale njene troškove;
- (b) Općina A se štiti od valutnog rizika, s tim što se ova zaštita pruža u drugačijem periodu, konkretno samo tri perioda prije isporuke. Općina A na izloženost valutnom riziku po osnovu promjenjivih plaćanja za nabavku električne energije u stranoj valuti i dobitka ili gubitka od terminskih ugovora za sirovine u stranoj valuti gleda kao na jednu skupnu izloženost valutnom riziku pa koristi samo jedan terminski ugovor u stranoj valuti da zaštiti novčane tokove u stranoj valuti od predviđene nabavke električne energije i pripadajući terminski ugovor za sirovine.

PP118. U tabeli u nastavku teksta su dati parametri koji se koriste u primjeru 16. („raspon osnovice“ je razlika, izražena kao postotak, između cijene električne energije koju Općina A stvarno nabavlja i cijene referentne električne energije):

Primjer 16: Parametri					
Period	1	2	3	4	5
Kamatne stope za preostali rok do dospijeca [d.j.]	0,26%	0,21%	0,16%	0,06%	0,00%
Kamatne stope za preostali rok do dospijeca [n.j.]	1,12%	0,82%	0,46%	0,26%	0,00%
Terminska cijena [d.j./MWh]	1,25	1,01	1,43	1,22	2,15
Raspon osnovice	-5,00%	-5,50%	-6,00%	-3,40%	-7,00%
Devizni (promptni) kurs [d.j./n.j.]	1,3800	1,3300	1,4100	1,4600	1,4300

¹⁸ Za potrebe ovog primjera se pretpostavlja da rizik od kojeg se štiti nije označen na osnovu komponente rizika cijene referentne električne energije. Prema tome, štiti se od rizika ukupne cijene električne energije.

Računovodstveno postupanje

PP119. Općina A označava zaštite novčanog toka od rizika za sljedeća dva odnosa zaštite:¹⁹

- (a) odnos zaštite od rizika cijene sirovine između sa cijenom električne energije povezane promjenjivosti novčanih tokova koji se mogu pripisati predviđenoj nabavci električne energije u stranoj valuti kao zaštićene stavke i terminskog ugovora za sirovine izraženog u stranoj valuti kao instrumenta zaštite („odnos Nivoa 1“). Taj odnos zaštite se označava na kraju prvog i traje do kraja petog perioda. Zbog raspona osnovice između cijene električne energije koju Općina A stvarno kupuje i cijene referentne električne energije, Općina A označava količinu električne energije od 112.500 MWh kao instrument zaštite i količinu od 118,421 MWh kao zaštićenu stavku;²⁰ i
- (b) odnos zaštite od valutnog rizika između skupne izloženosti kao zaštićene stavke i terminskog ugovora u stranoj valuti kao instrumenta zaštite („odnos Nivoa 2“). Ovaj odnos zaštite se označava na kraju drugog i traje do kraja petog perioda. Skupna izloženost označena kao zaštićena stavka predstavlja valutni rizik koji je učinak promjena deviznog kursa, u odnosu na terminski devizni kurs na kraju drugog perioda (to jeste, trenutku označavanja odnosa zaštite od valutnog rizika), po kombinirane devizne novčane tokove dvaju stavki označenih u odnos zaštite od rizika cijene sirovina, što su predviđena nabavka električne energije i terminski ugovor za sirovine. Dugoročni izgledi Općine A u pogledu raspona osnovice između cijene električne energije koju stvarno kupuje i cijene referentne električne energije se nisu promijenili od kraja prvog perioda pa, prema tome, stvarna količina instrumenta zaštite u koji ona stupa (nominalni iznos valutnog terminskog ugovora od 140.625 d.j.) odražava izloženost novčanih tokova povezanu s rasponom osnovice koji je i dalje -5 posto. Promjene raspona osnovice, međutim, utiču na stvarnu ukupnu izloženost Općine A. S obzirom da se taj raspon tokom drugog perioda pomjerio sa -5 na -5,5 posto, stvarna skupna izloženost Općine A na kraju tog perioda je 140.027 d.j.

PP120. Tabela u nastavku teksta daje fer vrijednosti derivatnih instrumenata, promjene vrijednosti zaštićenih stavki i izračunavanja rezervi za zaštitu novčanih tokova i nedjelotvornosti zaštite od rizika:²¹

Primjer 16: Izračunavanja							
Period		1	2	3	4	5	
Odnos zaštite od rizika cijene sirovina (odnos Nivoa 1)							
Terminski ugovor o nabavci električne energije							
Količina (MWh)	112.500						
Terminska cijena [d.j./MWh]	1,25	Cijena (terminska) [d.j./MWh]	1,25	1,01	1,43	1,22	2,15
Fer vrijednost [d.j.]		0	(26.943)	20.219	(3.373)	101.250	

¹⁹ U ovom primjeru se pretpostavlja da su svi kriteriji za primjenu računovodstva zaštite od rizika ispunjeni (vidjeti tačku 129. MRSJS-a 41). Navedeni opis označavanja je dat isključivo za potrebe razumijevanja primjera (to jeste, on sam nije primjer potpune službene dokumentacije koja se zahtijeva podtačkom (b) tačke 129. MRSJS-a 41).

²⁰ U ovom primjeru, aktuelni raspon osnovice u trenutku označavanja je sasvim slučajno isti kao i dugoročni izgledi Općine A u pogledu raspona osnovice (-5 posto) koji određuju količinu nabavljene električne energije koju on stvarno štiti. Pored toga, u ovom primjeru se pretpostavlja da Općina A instrument zaštite označava u njegovoj cijelosti, kao i da označava onoliko svojih vrlo izglednih predviđenih nabavki koliko smatra zaštićenima. To daje omjer zaštite od 1/(100 posto -5 posto). Drugi subjekti bi mogli koristiti drugačije pristupe pri utvrđivanju količine svoje izloženosti za koju zaista pružaju zaštitu, pa bi mogli dobiti i drugačije omjere zaštite, te označiti manje od cijelog instrumenta zaštite (vidjeti tačku 129. MRSJS-a 41).

²¹ U sljedećoj tabeli za izračunavanje, svi iznosi (uključujući izračune, za računovodstvene potrebe, iznosa imovine, obaveza, neto imovine/kapitala i suficita ili deficita) su dati i u pozitivnim (plus) i u negativnim (minus) ciframa (na primjer, iznos suficita ili deficita koji ima negativnu vrijednost je gubitak).

Primjer 16: Izračunavanja

Period	1	2	3	4	5
Fer vrijednost [n.j.]	0	(20.258)	14.339	(2.310)	70.804
Promjena fer vrijednosti [n.j.]		(20.258)	34.598	(16.650)	73.114

Zaštićena predviđena nabavka električne energije

Omjer zaštite	105,26%	Raspon osnovice	-5,00%	-5,50%	-6,00%	-3,40%	-7,00%
Zaštićena količina	118.421	Cijena (terminska) [d.j./MWh]	1,19	0,95	1,34	1,18	2,00
Implicitna terminska cijena	1,1875	Sadašnja vrijednost [d.j.]	0	27.540	(18.528)	1.063	(96.158)
		Sadašnja vrijednost [n.j.]	0	20.707	(13.140)	728	(67.243)
		Promjena sadašnje cijene [n.j.]		20.707	(33.847)	13.868	(67.971)

Obračunavanje

			<i>n.j.</i>	<i>n.j.</i>	<i>n.j.</i>	<i>n.j.</i>	<i>n.j.</i>
Derivatni instrument			0	(20.258)	14.339	(2.310)	70.804
Rezerva za zaštitu novčanih tokova			0	(20.258)	13.140	(728)	67.243
Promjena u rezervi za zaštitu novčanih tokova				(20.258)	33.399	(13.868)	67.971
Suficit ili deficit				0	1.199	(2.781)	5.143
Akumulirani suficit ili deficit			0	0	1.199	(1.582)	3.561

Odnos zaštite od valutnog rizika (odnos Nivoa 2)

Devizni kurs [d.j./n.j.]		Promptni	1,3800	1,3300	1,4100	1,4600	1,4300
		Terminski	1,3683	1,3220	1,4058	1,4571	1,4300

Valutni terminski ugovor (kupovina u d.j./prodaja u n.j.)

Primjer 16: Izračunavanja						
Period		1	2	3	4	5
Količina [d.j.]	140.625					
Devizni kurs (u P ₂)	1,3220	Fer vrijednost [n.j.]	0	(6.313)	(9,840)	(8,035)
Promjena fer vrijednosti [n.j.]				(6,313)	(3,528)	1.805
<i>Zaštita od valutnog rizika</i>						
Ukupna izloženost deviznom riziku	Zaštićena količina [d.j.]		140.027	138.932	142.937	135.533
Sadašnja vrijednost [n.j.]			0	6.237	10.002	7.744
Promjena sadašnje vrijednosti [n.j.]				6.237	3.765	(2.258)
<i>Obračunavanje</i>						
			<i>n.j.</i>	<i>n.j.</i>	<i>n.j.</i>	<i>n.j.</i>
Derivatni instrument			0	(6.313)	(9.840)	(8.035)
Rezerva za zaštitu novčanih tokova			0	(6.237)	(9.840)	(7.744)
Promjena u rezervi za zaštitu novčanih tokova				(6.237)	(3.604)	2.096
Suficit ili deficit				(76)	76	(291)
Akumulirani suficit ili deficit			0	(76)	0	(291)

PP121. Odnos zaštite od rizika cijene sirovina je zaštita novčanog toka vrlo izgledne predviđene transakcije koja počinje u prvom periodu i postoji i kada se uvede odnos zaštite od valutnog rizika na kraju drugog perioda, to jeste, odnos Nivoa 1. nastavlja važiti kao zaseban odnos zaštite.

PP122. Količina skupne izloženosti valutnom riziku (u d.j), koja predstavlja količinu koja se štiti u odnosu zaštite od valutnog rizika, je zbir:²²

- (a) zaštićenih nabavljenih količina električne energije pomnoženih sa sadašnjom terminskom cijenom (koja predstavlja očekivanu promptnu cijenu pri stvarnoj nabavci električne energije); i
- (b) količine instrumenta zaštite (označene nominalne vrijednosti) pomnožene s razlikom između ugovorne terminske stope

²² Na primjer, na kraju trećeg perioda, skupna izloženost valutnom riziku je utvrđena kao $118.421 \text{ MWh} \times 1,34 \text{ d.j./MWh} = 159.182 \text{ d.j.}$ za očekivanu cijenu stvarne nabavke električne energije i kao $112.500 \text{ MWh} \times (1,25 \text{ [d.j./MWh]} - 1,43 \text{ [d.j./MWh]}) = (20.250) \text{ d.j.}$ za očekivanu razliku u cijeni prema terminskom ugovoru za sirovine, što daje 138.932 d.j, to jeste količinu skupne izloženosti valutnom riziku na kraju trećeg perioda.

i sadašnje termenske stope (koja predstavlja očekivanu razliku u cijeni nastalu iz kretanja referentne cijene električne energije u d.j. koju će Općina A primiti ili platiti prema terminskom ugovoru za sirovine).

- PP123. Sadašnja vrijednost (u n.j) zaštićene stavke u odnosu zaštite od valutnog rizika (to jeste, ukupnoj izloženosti) se izračunava kao zaštićena količina (u d.j) pomnožena s razlikom između termenskog deviznog kursa na datum mjerenja i termenskog deviznog kursa na datum označavanja odnosa zaštite (to jeste, na kraju drugog perioda).²³
- PP124. Korištenjem sadašnje vrijednosti zaštićene stavke i fer vrijednosti instrumenta zaštite se potom utvrđuju rezerva za zaštite novčanih tokova i nedjelotvornost zaštite (vidjeti tačku 140. MRSJS-a 41).
- PP125. Naredna tabela pokazuje učinke na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaje o financijskom položaju Općine A (zbog bolje preglednosti, linijske stavke²⁴ su razdvojene na licu izvještaja prema dva posmatrana odnosa zaštite od rizike, to jeste, prema odnosu zaštite od rizika cijene sirovina i odnosu zaštite od valutnog rizika).

Primjer 16: Pregled učinaka na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju [svi iznosi su izraženi u n.j.]						
Period		1	2	3	4	5
Izvještaj o financijskim rezultatima						
Nedjelotvornost zaštite od rizika						
	Zaštita od rizika cijene sirovine		0	(1.199)	2.781	(5.143)
	Zaštita od valutnog rizika		0	76	(76)	291
Suficit ili deficit		0	0	(1.123)	2.705	(4.852)
Izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu						
Neto imovina/kapital						
	Zaštita od rizika cijene sirovina		20.258	(33.399)	13.868	(67.971)
	Zaštita od valutnog rizika		0	6.237	3.604	(2.096)
Ukupno neto imovina/kapital		0	20.258	(27.162)	17.472	(70.067)

²³ Na primjer, na kraju trećeg perioda, sadašnja vrijednost zaštićene stavke je utvrđena kao količina skupne izloženosti na kraju tog perioda (138.932 d.j.) pomnožena s razlikom između termenskog deviznog kursa na kraju trećeg perioda (1/1,4058) i termenskog deviznog kursa u trenutku označavanja (to jeste, na kraju drugog perioda, koji je 1/1,3220) a potom diskontirana po kamatnoj stopi (u n.j.) na kraju trećeg perioda s trajanjem na dva perioda (to jeste, do kraja petog perioda, koja je 0,46 posto). Izračunavanje izgleda kako slijedi: $138.932 \text{ d.j.} \times (1/(1,4058[\text{d.j./n.j.}]) - 1/(1,3220 [\text{d.j./n.j.}]))/(1 + 0,46 \text{ posto}) = 6.237 \text{ n.j.}$

²⁴ Linijske stavke korištene u ovom primjeru su jedan vid prezentacije a moguće je koristiti i razne druge formate s drugačijim linijskim stavkama (uključujući linijske stavke koje sadrže ovdje prikazane iznose) (MRSJS 30 propisuje zahtjeve u pogledu objavljivanja u vezi s računovodstvom zaštite od rizika, što uključuje objavljivanja o nedjelotvornosti zaštite, knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata zaštite i rezervama za zaštite novčanih tokova).

Primjer 16: Pregled učinaka na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju [svi iznosi su izraženi u n.j.]

Period		1	2	3	4	5
Izvjecštaj o finansijskom poloŹaju						
	Terminski ugovor za sirovine	0	(20.258)	14.339	(2.310)	70.804
	Valutni terminski ugovor		0	(6.313)	(9.840)	(8.035)
Ukupno neto imovina		0	(20.258)	8.027	(12.150)	62.769
Neto imovina/kapital						
Neto imovina/kapital						
	Zaštita od rizika cijene sirovina	0	20.258	(13.140)	728	(67.243)
	Zaštita od valutnog rizika		0	6.237	9.840	7.744
		0	20.258	(6.904)	10.568	(59.499)
Akumulirani suficit ili deficit						
	Zaštita od rizika cijene sirovina	0	0	(1.199)	1.582	(3.561)
	Zaštita od valutnog rizika		0	76	0	291
		0	0	(1.123)	1.582	(3.270)
Ukupno neto imovina/kapital		0	20.258	(8.027)	12.150	(62.769)

PP126. Ukupan trošak zaliha nakon zaštite od rizika je sljedeći:²⁵

<i>Trošak zaliha [svi iznosi su dati u n.j.]</i>
--

²⁵ „RZNT“ je rezerva za zaštite novčanih tokova, to jeste iznos akumuliran u neto imovini/kapitalu za zaštitu novčanih tokova.

Cijena za gotovinu (po promptnoj stopi za rizik cijene sirovina i valutni rizik)	165.582
Dobitak/gubitak od RZNT-a za rizik cijene sirovina	(67.243)
Dobitak/gubitak RZNT-a za valutni rizik	7.744
Trošak zaliha	106.083

PP127. Ukupni iznos novčanih tokova od svih transakcija (stvarne nabavke električne energije po promptnoj cijeni i izmirenja dva derivatna instrumenta) je 102.813 n.j. On se razlikuje od troška zaliha usklađenog prema zaštiti od 3.270 n.j, koji predstavlja neto vrijednost ukupne nedjelotvornosti zaštite od dva odnosa zaštite. Ta nedjelotvornost zaštite utiče na novčane tokove, ali je isključena iz mjerenja zaliha.

Primjer 17. Kombinirana zaštita od rizika kamatne stope i valutnog rizika (kombinacija zaštita fer vrijednosti/zaštita novčanog toka)

Činjenično stanje

PP128. Državna vlada B želi zaštititi obavezu s fiksnom kamatom stopom izraženu u stranoj valuti (d.j). Obaveza traje četiri perioda od početka prvog do kraja četvrtog perioda. Funkcijska valuta Državne vlade B je domaća valuta odnosno zemlje (n.j.). Vlada je izložena sljedećim rizicima:

- (a) riziku kamatne stope fer vrijednosti i valutnom riziku, tačnije promjenama fer vrijednosti obaveze s fiksnom kamatnom stopom koje se mogu pripisati promjenama kamatne stope, mjerene u n.j; i
- (b) riziku kamatne stope novčanih tokova, gdje se radi o izloženosti nastaloj iz ugovora o zamjeni/swapu izloženosti kombiniranom riziku kamatne stope fer vrijednosti i valutnom riziku povezanim s obavezom s fiksnom kamatnom stopom (vidjeti pod (a) ranije u tekstu) izloženošću promjenjivoj stopi u n.j. u skladu sa strategijom upravljanja rizicima Državne vlade B u odnosu na obaveze s fiksnom kamatnom stopom izražene u stranoj valuti (vidjeti podtačku (a) tačke PP129. kasnije u tekstu).

PP129. Državna vlada B se od izloženosti rizicima štiti prema sljedećoj strategiji upravljanja rizicima:

- (a) Državna vlada B koristi međuvalutne ugovore o kamatnoj zamjeni kako bi svoje obaveze s fiksnom kamatom stopom izražene u stranoj valuti zamijenila izloženošću promjenjivoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti. Ona svoje obaveze (uključujući kamate) u stranoj valuti štiti tokom cijelog njihovog vijeka trajanja. U skladu s tim, Državna vlada B sklapa međuvalutni ugovor o kamatnoj zamjeni u isto vrijeme kada izda obavezu izraženu u stranoj valuti. Prema tom međuvalutnom ugovoru o kamatnoj zamjeni, ona prima fiksnu kamatu u stranoj valuti (koja se koristi za plaćanje kamate na obavezu) a plaća promjenjivu kamatu u domaćoj valuti;
- (b) Državna vlada B smatra novčane tokove od zaštićene obaveze i pripadajući međuvalutni ugovor o kamatnoj zamjeni jednom skupnom izloženošću promjenjivoj stopi u domaćoj valuti. S vremena na vrijeme, u skladu sa svojom strategijom upravljanja rizikom promjenjive kamatne stope (u n.j.), Državna vlada B odluči da fiksira svoja plaćanja kamate i, prema tome, zamjenjuje svoju skupnu izloženost promjenjivoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti izloženošću fiksnom kamatnoj stopi u domaćoj valuti. Ona nastoji ostvariti, kao izloženost fiksnom kamati, jedinstvenu spoenu fiksnu kuponsku stopu (to jeste, uniformiranu terminsku kuponsku stopu tokom trajanja zaštite koja postoji od početka odnosa zaštite).²⁶ Iz tog razloga, Državna vlada B koristi kamatne zamjene (u potpunosti izražene u domaćoj valuti) prema kojima prima promjenjivu kamatu (koju koristi za plaćanje kamate na otplatni dio međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni) a plaća fiksnu kamatu.

PP130. U sljedećoj tabeli su dati parametri korišteni u primjeru 17.

Primjer 17: Parametri					
	t_0	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Promptni devizni kurs [n.j./d.j.]	1,2000	1,0500	1,4200	1,5100	1,3700
Kamatne krivulje (vertikalna prezentacija stopa za svaki kvartal perioda na godišnjoj osnovi)					
n.j.	2,50%	5,02%	6,18%	0,34%	[nije primjenjivo]
	2,75%	5,19%	6,26%	0,49%	
	2,91%	5,47%	6,37%	0,94%	
	3,02%	5,52%	6,56%	1,36%	
	2,98%	5,81%	6,74%		
	3,05%	5,85%	6,93%		
	3,11%	5,91%	7,19%		
	3,15%	6,06%	7,53%		

²⁶ Subjekt može imati drugačiju strategiju upravljanja rizicima kojom nastoji postići da ima samo izloženost fiksnom stopi koja nije jedna spojena već niz terminskih stopa koje su svaka fiksne za pripadajući pojedinačni period važenja kamate. Kod takve strategije, djelotvornost zaštite od rizika se mjeri na osnovu razlike između terminskih stopa koje su postojale na početku odnosa zaštite i terminskih stopa koje postoje na datum njeranja djelotvornosti za svaki pojedinačni period važenja kamate. Za takvu strategiju bi niz terminskih ugovora za pojedinačne periode važenja kamata bili djelotvorniji od jednog ugovora o kamatnoj zamjeni (koji ima fiksni otplatni dio s jedinstvenom spojenom fiksnom stopom).

Primjer 17: Parametri

	t ₀	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
d.j.	3,11%	6,20%			
	3,14%	6,31%			
	3,27%	6,36%			
	3,21%	6,40%			
	3,21%				
	3,25%				
	3,29%				
	3,34%				
	3,74%	4,49%	2,82%	0,70%	[nije primjenjivo]
	4,04%	4,61%	2,24%	0,79%	
	4,23%	4,63%	2,00%	1,14%	
	4,28%	4,34%	2,18%	1,56%	
	4,20%	4,21%	2,34%		
	4,17%	4,13%	2,53%		
	4,27%	4,07%	2,82%		
	4,14%	4,09%	3,13%		
	4,10%	4,17%			
	4,11%	4,13%			
	4,11%	4,24%			
	4,13%	4,34%			
	4,14%				

Primjer 17: Parametri					
	t_0	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
	4,06%				
	4,12%				
	4,19%				

Računovodstveno postupanje

PP131. Državna vlada B označava sljedeće odnose zaštite od rizika:²⁷

- (a) kao zaštitu fer vrijednosti, odnos zaštite za rizik kamatne stope fer vrijednosti i valutni rizik između obaveze s fiksnom kamatom izražene u stranoj valuti („devizna obaveza fiksne stope“) kao zaštićene stavke i međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni kao instrumenta zaštite („odnos Nivoa 1“). Taj odnos zaštite se označava na početku prvog perioda (to jeste, t_0) i traje do kraja četvrtog perioda; i
- (b) kao zaštitu novčanog toka, odnos zaštite između skupne izloženosti kao zaštićene stavke i ugovora o kamatnoj zamjeni kao instrumenta zaštite („odnos Nivoa 2“). Taj odnos zaštite se označava na kraju prvog perioda, kada Državna vlada B odluči fiksirati svoja plaćanja kamate i, prema tome, zamjenjuje svoju skupnu izloženost promjenjivoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti izloženosti fiksnoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti, te traje do kraja četvrtog perioda. Skupna izloženost koja je označena kao zaštićena stavka predstavlja, u domaćoj valuti, promjenjivost novčanih tokova nastalu zbog učinka promjena kombiniranih novčanih tokova dvije stavke označene u zaštitu fer vrijednosti za rizik kamatne stope fer vrijednosti i valutni rizik (vidjeti pod (a) ranije u tekstu) u odnosu na kamatne stope na kraju prvog perioda (to jeste, u trenutku označavanja odnosa zaštite između skupne izloženosti i ugovora o kamatnoj zamjeni).

PP132. Tabela u nastavku teksta²⁸ daje pregled fer vrijednosti derivatnih instrumenata, promjena vrijednosti zaštićenih stavki i izračunavanja rezervi za zaštitu novčanih tokova i nedjelotvornosti zaštite od rizika.²⁹ U ovom primjeru, nedjelotvornost zaštite proizlazi iz oba odnosa zaštite.³⁰

²⁷ U ovom primjeru se pretpostavlja da su svi kriteriji za primjenu računovodstva zaštite od rizika ispunjeni (vidjeti tačku 129. MRSJS-a 41). Navedeni opis označavanja je dat isključivo za potrebe razumijevanja primjera (to jeste, on sam nije primjer potpune službene dokumentacije koja se zahtijeva podtačkom (b) tačke 129. MRSJS-a 41).

²⁸ U tabelama iz ovog primjera se koriste sljedeće skraćenice: „MVKZ“ za međuvalutnu kamatnu zamjenu, „NT(-ovi)“ za novčani/e tok(ove), „ZNT“ za zaštitu novčanog toka, „RZNT“ za rezerve za zaštitu novčanih tokova, „ZFV“ za zaštitu fer vrijednosti, „KZ“ za kamatnu zamjenu i „SV“ za sadašnju vrijednost.

²⁹ U sljedećoj tabeli za izračunavanje, svi iznosi (uključujući izračune, za računovodstvene potrebe, iznosa imovine, obaveza i kapitala) su dati u pozitivnim (plus) i negativnim (minus) ciframa (na primjer, iznos rezerve za zaštitu novčanih tokova dat u zagradi je gubitak).

³⁰ U situacijama poput situacije iz ovog primjera, nedjelotvornost zaštite od rizika može proisteci iz raznih faktora, kao što su kreditni rizik, razlike u metodi prebrojavanja stvarnog broja dana ili, zavisno od toga da li je uvrštena u označavanje instrumenta zaštite, naknada za razmjenu različitih valuta koje su obuhvaćene međuvalutnim ugovorima o kamatnoj zamjeni (koja se naziva još i „kamatna osnovica“).

Primjer 17: Izračunavanja					
	t₀	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Devizna obaveza fiksne stope					
Fer vrijednost [d.j.]	(1.000.000)	(995.522)	(1.031.008)	(1.030.193)	(1.000.000)
Fer vrijednost [n.j.]	(1.200.000)	(1.045.298)	(1.464.031)	(1.555.591)	(1.370.000)
Promjena fer vrijednosti [n.j.]		154.702	(418.733)	(91.560)	185.591
MVKZ (primici fiksne u d.j./plaćanja promjenjive kamate u n.j.)					
Fer vrijednost [n.j.]	0	(154.673)	264.116	355.553	170.000
Promjena fer vrijednosti [n.j.]		(154.673)	418.788	91.437	(185.553)
KZ (primici promjenjive/plaćanja fiksne kamatne stope)					
Fer vrijednost [n.j.]		0	18.896	(58.767)	0
Promjena fer vrijednosti [n.j.]			18.896	(77.663)	(58.767)
Promjenjivost NT skupne izloženosti					
Sadašnja vrijednost [n.j.]		0	(18.824)	58.753	0
Promjena sadašnje vrijednosti [n.j.]			(18.824)	77.577	(58.753)
RZNT					
Saldo (s krajem perioda) [n.j.]		0	18.824	(58.753)	0
Promjena [n.j.]			18.824	(77.577)	58.753

PP133. Odnos zaštite između devizne obaveze fiksne kamate i međualutnog ugovora o kamatnoj zamjeni počinje na početku prvog perioda (to jeste, t_0) i još uvijek važi kada se ustanovi odnos zaštite Nivoa 2 na kraju tog perioda, to jeste, odnos zaštite Nivoa 1 nastavlja postojati kao zasebni odnos zaštite.

PP134. Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti se izračunava kako slijedi:

- (a) od trenutka od kojeg se pruža zaštita od promjenjivosti novčanih tokova skupne izloženosti (to jeste, od početka odnosa Nivoa 2 na kraju prvog perioda), svi novčani tokovi koji se očekuju od devizne obaveze fiksne kamate i međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni tokom trajanja zaštite (to jeste, do kraja četvrtog perioda) se logički povezuju i izjednačavaju s jedinstvenom spojenom fiksnom kuponskom stopom kako bi ukupna sadašnja vrijednost (u domaćoj valuti) bila nula. Tim izračunavanjem se dolazi do jedinstvene spojene fiksne kuponske stope (referentne stope) koja se kasnije koristi kao referentna tačka za mjerenje promjenjivosti novčanih tokova skupne izloženosti od početka odnosa zaštite. Izračunavanje je ilustrirano tabelom u nastavku teksta.

Primjer 17: Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti (kalibracija)									
		Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti							
		Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVKZ, dio u n.j.		Kalibracija	SV
		NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	1.200.000 nominalna 5,6963 posto Stopa 4 Učestalost	
		[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]
	Termin								
	t ₀								
Period 1	t ₁								
	t ₂								
	t ₃								
	t ₄								
Period 2	t ₅	0	0	0	0	(14.771)	(14.591)	17.089	16.881
	t ₆	(20.426)	(19.977)	20.246	19.801	(15.271)	(14.896)	17.089	16.669
	t ₇	0	0	0	0	(16.076)	(15.473)	17.089	16.449
	t ₈	(20.426)	(19.543)	20.582	19.692	(16.241)	(15.424)	17.089	16.229
Period 3	t ₉	0	0	0	0	(17.060)	(15.974)	17.089	16.002
	t ₁₀	(20.426)	(19.148)	20.358	19.084	(17.182)	(15.862)	17.089	15.776

Primjer 17: Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti (kalibracija)									
		Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti							
		Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVKZ, dio u n.j.		Kalibracija	SV
		NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	1.200.000 nominalna 5,6963 posto Stopa 4 Učestalost	
		[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]
	t ₁₁	0	0	0	0	(17.359)	(15.797)	17.089	15.551
	t ₁₂	(20.426)	(18.769)	20.582	18.912	(17.778)	(15.942)	17.089	15.324
Period 4	t ₁₃	0	0	0	0	(18.188)	(16.066)	17.089	15.095
	t ₁₄	(20.426)	(18.391)	20.246	18.229	(18.502)	(16.095)	17.089	14.866
	t ₁₅	0	0	0	0	(18.646)	(15.972)	17.089	14.638
	t ₁₆	(1.020.426)	(899.695)	1.020.582	899.832	(1.218.767)	(1.027.908)	1.217.089	1.026.493
Totali			(995.522)		995.550		(1.200.000)		1.199.971
Totali u n.j.			(1.045.298)		1.045.327		(1.200.000)		1.199.971
SV svih NT(-ova) [n.j.]									
0 Σ									

Nominalna vrijednost koja se koristi za kalibriranje referentne stope je ista nominalna vrijednost skupne izloženosti koja stvara promjenjive novčane tokove u domaćoj valuti (1.200.000 n.j.), koja se podudara s nominalnom vrijednošću međupalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni za dio s promjenjivom stopom u domaćoj valuti. To daje referentnu stopu od 5,6963 posto (utvrđenu ponavljanjem kako bi sadašnja vrijednost svih novčanih tokova skupa bila nula);

- (b) na kasnije datume, promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti se utvrđuje kroz poređenje s referentnom tačkom ustanovljenom na kraju prvog perioda. Za te potrebe, svi preostali novčani tokovi koji se očekuju od devizne obaveze fiksne kamate i međupalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni tokom preostalog trajanja zaštite (to jeste, od datuma mjerenja djelotvornosti zaštite do kraja četvrtog perioda) se ažuriraju (kako je primjenjivo) a potom diskontiraju. Osim

toga, referentna stopa od 5,6963 posto se primjenjuje na nominalnu vrijednost koja je korištena kod kalibracije te stope na kraju prvog perioda (1.200.000 n.j.) kako bi se došlo do seta novčanih tokova tokom preostalog trajanja zaštite od rizika koji se potom i sam diskontira. Zbir svih tih sadašnjih vrijednosti predstavlja promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti. Sljedeća tabela daje ilustraciju opisanog izračunavanja na kraju drugog perioda.

Primjer 17: Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti (s krajem drugog perioda)

Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti									
Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVKZ, dio u n.j.		Kalibracija	SV		
NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	1.200.000 nominalna	5,6963 posto	Stope 4	Učestalost
[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]		
Period 1	Termin								
	t ₀								
	t ₁								
	t ₂								
	t ₃								
	t ₄								
Period 2	t ₅	0	0	0	0	0	0	0	0
	t ₆	0	0	0	0	0	0	0	0
	t ₇	0	0	0	0	0	0	0	0
	t ₈	0	0	0	0	0	0	0	0
Period 3	t ₉	0	0	0	0	(18.120)	(17.850)	17.089	16.835
	t ₁₀	(20.426)	(20.173)	20.358	20.106	(18.360)	(17.814)	17.089	16.581
	t ₁₁	0	0	0	0	(18.683)	(17.850)	17.089	16.327
	t ₁₂	(20.426)	(19.965)	20.582	20.117	(19.203)	(18.058)	17.089	16.070
Period 4	t ₁₃	0	0	0	0	(19.718)	(18.243)	17.089	15.810

Primjer 17: Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti (s krajem drugog perioda)									
Promjenjivost novčanih tokova skupne izloženosti									
Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVK Z, dio u n.j.		Kalibracija	SV		
NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	1.200.000 nominalna	5,6963 posto Stope 4 Učestalost		
[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]	[n.j.]		
t ₁₄	(20.426)	(19.726)	20.246	19.553	(20.279)	(18.449)	17.089	15.547	
t ₁₅	0	0	0	0	(21.014)	(18.789)	17.089	15.280	
t ₁₆	(1.020.426)	(971.144)	1.020.582	971.292	(1.221.991)	(1.072.947)	1.217.089	1.068.643	
Totali		(1.031.008)		1.031.067		(1.200.000)		1.181.092	
Totali u n.j.		(1.464.031)		1.464.116		(1.200.000)		1.181.092	
SV svih NT(-ova) [n.j.]									
		Σ (18.824) ←							

Promjene kamatnih stopa i deviznog kursa dovode do promjene u promjenjivosti novčanih tokova skupne izloženosti između kraja prvog i kraja drugog perioda čija sadašnja vrijednost iznosi -18.824 n.j.³¹

PP135. Korištenjem sadašnje vrijednosti zaštićene stavke i fer vrijednosti instrumenta zaštite se potom utvrđuju rezerva za zaštite novčanih tokova i nedjelotvornost zaštite od rizika (vidjeti tačku 140. MRSJS-a 41).

PP136. Naredna tabela pokazuje učinke na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju Državne vlade B (zbog bolje preglednosti, određene linijske stavke³² su razdvojene na licu izvještaja prema dva posmatrana odnosa zaštite od rizike, to jeste, prema odnosu zaštite fer vrijednosti za deviznu obavezu fiksne stope i odnosu zaštite novčanih tokova skupne izloženosti).³³

³¹ Ovo je iznos uvršten u tabelu koja daje pregled izračunavanja (vidjeti tačku PP132) kao sadašnja vrijednost promjenjivosti novčanih tokova skupne izloženosti na kraju drugog perioda.

³² Linijske stavke korištene u ovom primjeru su jedan vid prezentacije a moguće je koristiti i razne druge formate s drugačijim linijskim stavkama (uključujući linijske stavke koje sadrže ovdje prikazane iznose) (MRSJS 30 propisuje zahtjeve u pogledu objavljivanja u vezi s računovodstvom zaštite od rizika, što uključuje objavljivanja o nedjelotvornosti zaštite, knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata zaštite i rezervama za zaštite novčanih tokova).

³³ Vrijednosti iz tabele s pregledom izračunavanja za četvrti period (vidjeti tačku PP132) se razlikuju od vrijednosti u narednoj tabeli. Za periode od prvog do trećeg, tzv. „prljave“ vrijednosti (to jeste, uključujući obračunate kamate) su jednake tzv. „čistim“ vrijednostima (to jeste, ne uključujući obračunate kamate) jer period završava na datum izmirenja za sve dijelove derivatnih instrumenata i deviznu obavezu fiksne kamate. U tabeli s pregledom izračunavanja za kraj četvrtog perioda se koriste čiste vrijednosti kako bi se promjene vrijednosti dosljedno izračunavale tokom vremena. U narednoj tabeli su prezentirane prljave vrijednosti, to jeste, iznosi koji dospijevaju, uključujući kamate obračunate neposredno prije izmirenja instrumenata (što je napravljeno u pokazne svrhe jer bi, u suprotnom, sve knjigovodstvene vrijednosti osim onih za novac i akumulirani suficit ili deficit bile nula).

Primjer 17: Pregled učinaka na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju [svi iznosi su izraženi u n.j.]

	t ₀	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Izvještaj o financijskim rezultatima					
Rashod po osnovu kamata					
Obaveza u stranoj valuti	45.958	50.452	59.848	58.827	
Usklađenje ZFV-a	(12.731)	11.941	14.385	(49.439)	
	33.227	62.393	74.233	9.388	
Reklasifikacije (ZNT-ovi)		5.990	(5.863)	58.982	
Ukupno rashod po osnovu kamata	33.227	68.383	68.370	68.370	
Drugi dobici/gubici					
Promjena fer vrijednosti MVKZ-a	154.673	(418.788)	(91.437)	185.553	
Usklađenje ZFV-a (obaveza u stranoj valuti)	(154.702)	418.733	91.560	(185.591)	
Nedjelotvornost zaštite od rizika	0	(72)	(54)	(19)	
Ukupno drugi dobici/gubici	(29)	(127)	68	(57)	
Suficit ili deficit	33.198	68.255	68.438	68.313	
Izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu					
Neto imovina/kapital					
Efektivni dobitak/gubitak od ZNT-ova		(12.834)	71.713	229	
Reklasifikacije		(5.990)	5.863	(58.982)	
Ukupno neto imovina/kapital		(18.842)	77.577	(58.753)	

Primjer 17: Pregled učinaka na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju [svi iznosi su izraženi u n.j.]

	t₀	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Izvještaj o financijskom položaju					
Obaveza u stranoj valuti	(1.200.000)	(1.045.298)	(1.464.031)	(1.555.591)	(1.397.984)
MVKZ	0	(154.673)	264.116	355.553	194.141
KZ		0	18.896	(58.767)	(13.004)
Novac	1.200.000	1.166.773	1.098.390	1.030.160	978.641
Neto imovina	0	(33.198)	(82.630)	(228.645)	(238.205)
Neto imovina/kapital					
Neto imovina/kapital		0	(18.824)	58.753	0
Akumulirani suficit ili deficit	0	33.198	101.454	169.892	238.205
Ukupno neto imovina/kapital	0	33.198	82.630	228.645	238.205

PP137. Ukupni rashod po osnovu kamata u suficitu ili deficitu odražava rashod Državne vlade B po osnovu kamata proistekao iz njene strategije upravljanja rizicima, tačnije:

- u prvom periodu, strategija upravljanja rizika dovodi do toga da rashod po osnovu kamata odražava promjenjive kamatne stope u domaćoj valuti, nakon što se uzme u obzir učinak međuvalutne kamatne zamjene, uključujući razliku između novčanih tokova od devizne obaveze fiksne kamate i fiksnog dijela međuvalutne kamatne zamjene izmirenih tokom prvog perioda (to znači da rashod po osnovu kamata nije potpuno jednak rashodu po osnovu promjenjive kamate koji bi nastao u domaćoj valuti na pozajmicu od 1.200.000 n.j.). Tu je i određena nedjelotvornost zaštite proistekla iz razlike između promjena vrijednosti za deviznu obavezu fiksne kamate (kako je predstavljena usklađenjem zaštite fer vrijednosti) i međuvalutne kamatne zamjene;
- za periode od drugog do četvrtog, strategija upravljanja rizicima dovodi do toga da rashod po osnovu kamata, nakon što se uzme u obzir učinak međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni sklopljenog na kraju prvog perioda, odražava fiksne kamatne stope u domaćoj valuti (to jeste, fiksiranje u jedinstvenu spojenu fiksnu kuponsku stopu u trajanju od tri perioda zasnovano na okruženju kada je riječ o kamatnim stopama na kraju prvog perioda). Na rashod Državne vlade B po osnovu kamata, međutim, utiče nedjelotvornost zaštite koja se javlja iz njenih odnosa zaštite. U drugom periodu, rashod po osnovu kamata je neznatno veći od plaćanja fiksne kamate određene kroz kamatnu zamjenu jer su promjenjiva

plaćanja koja se primaju prema toj zamjeni manja od ukupnih novčanih tokova proisteklih iz skupne izloženosti.³⁴ U trećem i četvrtom periodu, rashod po osnovu kamata je jednak fiksiranoj stopi jer su promjenjiva plaćanja koja se primaju prema ugovoru o zamjeni veća od ukupnih novčanih tokova proisteklih iz ukupne izloženosti.³⁵

Primjer 18. Kombinirana zaštita od rizika kamatne stope i valutnog rizika (kombinacija zaštita novčanog toka/zaštita fer vrijednosti)

Činjenično stanje

PP138. Državna vlada C želi zaštititi obavezu s promjenjivom kamatnom stopom izraženu u stranoj valuti (d.j.). Obaveza traje četiri perioda, od početka prvog do kraja četvrtog perioda. Funkcijska valuta Državne vlade C je domaća valuta odnosne zemlje (n.j.). Vlada je izložena sljedećim rizicima:

- (a) riziku kamatne stope novčanih tokova i valutnom riziku, tačnije promjenama novčanih tokova obaveze s promjenjivom kamatnom stopom koje se mogu pripisati promjenama kamatne stope, mjerene u n.j.; i
- (b) riziku kamatne stope fer vrijednosti, gdje se radi o izloženosti nastaloj iz ugovora o zamjeni izloženosti kombiniranim riziku kamatne stope novčanih tokova i valutnom riziku povezanim s obavezom s promjenjivom kamatnom stopom (vidjeti pod (a) gore) izloženošću fiksnoj stopi u n.j. u skladu sa strategijom upravljanja rizicima Državne vlade C u odnosu na obaveze s promjenjivom kamatnom stopom izražene u stranoj valuti (vidjeti podtačku (b) tačke PP139. u nastavku teksta).

PP139. Državna vlada C se od izloženosti rizicima štiti prema sljedećoj strategiji upravljanja rizicima:

- (a) Državna vlada C koristi međuvalutne ugovore o kamatnoj zamjeni kako bi svoje obaveze s promjenjivom kamatnom stopom izražene u stranoj valuti zamijenila izloženošću fiksnoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti. Ona svoje obaveze izražene u stranoj valuti (uključujući kamate) štiti tokom cijelog njihovog vijeka trajanja. U skladu s tim, Državna vlada C sklapa međuvalutni ugovor o kamatnoj zamjeni u isto vrijeme kada izda obavezu izraženu u stranoj valuti. Prema tom međuvalutnom ugovoru o kamatnoj zamjeni, ona prima promjenjivu kamatu u stranoj valuti (koja se koristi za plaćanje kamate na obavezu) a plaća fiksnu kamatu u domaćoj valuti;
- (b) Državna vlada C smatra novčane tokove od zaštićene obaveze i od pripadajućeg međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni jednom skupnom izloženošću fiksnoj stopi u domaćoj valuti. S vremena na vrijeme, u skladu sa svojom strategijom upravljanja rizikom fiksne kamatne stope (u n.j.), Državna vlada C odluči da poveže svoja plaćanja kamate s nivoima tekućih promjenjivih kamatnih stopa i, prema tome, zamjenjuje svoju skupnu izloženost fiksnoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti izloženošću promjenjivoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti. Iz tog razloga, ona koristi kamatne zamjene (u potpunosti izražene u domaćoj valuti) prema kojima prima fiksnu kamatu (koju koristi za plaćanje kamate na otplatni dio međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni) a plaća promjenjivu kamatu.

PP140. U sljedećoj tabeli su dati parametri korišteni u primjeru 18.

Primjer 18: Pregled parametara					
	to	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Promptni devizni kurs [n.j./d.j.]	1,2	1,05	1,42	1,51	1,37
Kamatne krivulje (vertikalna prezentacija stopa za svaki kvartal perioda na					

³⁴ Drugim riječima, promjenjivost novčanih tokova kamatne zamjene je niža od promjenjivosti novčanih tokova skupne izloženosti kao cjeline pa je, prema tome, ne prebija u potpunosti (što je poznato i kao stanje „nedovoljne zaštite“). U takvim situacijama, zaštita novčanog toka ne doprinosi nedjelotvornosti zaštite koja se priznaje u suficitu ili deficitu jer se nedjelotvornost zaštite ne priznaje (vidjeti tačku 140. MRSJS-a 41). Nedjelotvornost zaštite proistekla iz zaštite fer vrijednosti utiče na suficit, odnosno deficit u svim periodima.

³⁵ Drugim riječima, promjenjivost novčanih tokova kamatne zamjene je viša od promjenjivosti novčanih tokova skupne izloženosti kao cjeline pa je, prema tome, i više nego u potpunosti prebija (što je poznato i kao stanje „prekomjerne zaštite“). U takvim situacijama, zaštita novčanog toka doprinosi nedjelotvornosti zaštite koja se priznaje u suficitu ili deficitu (vidjeti tačku 140. MRSJS-a 41). Nedjelotvornost zaštite proistekla iz zaštite fer vrijednosti utiče na suficit, odnosno deficit u svim periodima.

Primjer 18: Pregled parametara

		t ₀	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
godišnjoj osnovi)						
n.j.		2,50%	1,00%	3,88%	0,34%	[nije primjenjivo]
		2,75%	1,21%	4,12%	0,49%	
		2,91%	1,39%	4,22%	0,94%	
		3,02%	1,58%	5,11%	1,36%	
		2,98%	1,77%	5,39%		
		3,05%	1,93%	5,43%		
		3,11%	2,09%	5,50%		
		3,15%	2,16%	5,64%		
		3,11%	2,22%			
		3,14%	2,28%			
		3,27%	2,30%			
		3,21%	2,31%			
		3,21%				
		3,25%				
		3,29%				
		3,34%				
d.j.		3,74%	4,49%	2,82%	0,70%	[nije primjenjivo]
		4,04%	4,61%	2,24%	0,79%	
		4,23%	4,63%	2,00%	1,14%	
		4,28%	4,34%	2,18%	1,56%	
		4,20%	4,21%	2,34%		

Primjer 18: Pregled parametara

	t₀	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
	4,17%	4,13%	2,53%		
	4,27%	4,07%	2,82%		
	4,14%	4,09%	3,13%		
	4,10%	4,17%			
	4,11%	4,13%			
	4,11%	4,24%			
	4,13%	4,34%			
	4,14%				
	4,06%				
	4,12%				
	4,19%				

Računovodstveno postupanje

PP141. Državna vlada C označava sljedeće odnose zaštite od rizika:³⁶

- (a) kao zaštitu novčanog toka, odnos zaštite za rizik kamatne stope novčanih tokova i valutni rizik između obaveze s promjenjivom kamatom izražene u stranoj valuti („devizna obaveza promjenjive stope“) kao zaštićene stavke i međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni kao instrumenta zaštite („odnos Nivoa 1“). Taj odnos zaštite se označava na početku prvog perioda (to jeste, t₀) i traje do kraja četvrtog perioda; i
- (b) kao zaštitu fer vrijednosti, odnos zaštite između skupne izloženosti kao zaštićene stavke i ugovora o kamatnoj zamjeni kao instrumenta zaštite („odnos Nivoa 2“). Taj odnos zaštite se označava na kraju prvog perioda, kao Državna vlada C odluči povezati svoja plaćanja kamate s nivoima tekućih promjenjivih kamatnih stopa i, prema tome, zamjenjuje svoju skupnu izloženost fiksnoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti izloženosti promjenjivoj kamatnoj stopi u domaćoj valuti, te traje do kraja četvrtog perioda. Skupna izloženost koja je označena kao zaštićena stavka predstavlja, u domaćoj valuti, promjenu vrijednosti nastalu zbog učinka promjena kombiniranih novčanih tokova dvije stavke označene u zaštitu novčanog toka za rizik kamatne stope novčanih tokova i valutni rizik (vidjeti pod (a) ranije u tekstu) u odnosu na kamatne stope na kraju prvog perioda (to jeste, u trenutku označavanja odnosa zaštite između skupne izloženosti i ugovora o kamatnoj zamjeni).

PP142. Tabela u nastavku teksta³⁷ daje pregled fer vrijednosti derivatnih instrumenata, promjena vrijednosti zaštićenih stavki i

³⁶ U ovom primjeru se pretpostavlja da su svi kriteriji za primjenu računovodstva zaštite od rizika ispunjeni (vidjeti tačku 129. MRSJS-a 41). Navedeni opis označavanja je dat isključivo za potrebe razumijevanja primjera (to jeste, on sam nije primjer potpune službene dokumentacije koja se zahtijeva podtačkom (b) tačke 129. MRSJS-a 41).

³⁷ U tabelama iz ovog primjera se koriste sljedeće skraćenice: „MVKZ“ za međuvalutnu kamatnu zamjenu, „NT(-ovi)“ za novčani/e tok(ove), „ZNT“ za zaštitu novčanog toka, „RZNT“ za rezerve za zaštitu novčanih tokova, „ZFV“ za zaštitu fer vrijednosti, „KZ“ za kamatnu zamjenu i „SV“ za sadašnju vrijednost.

izračunavanja rezervi za zaštitu novčanih tokova.³⁸ Zbog napravljenih pretpostavki, u primjeru ni iz jednog odnosa zaštite od rizika ne dolazi do nedjelotvornosti zaštite.³⁹

Primjer 18: Izračunavanja					
	t_0	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Devizna obaveze promjenjive stope					
Fer vrijednost [d.j.]	(1.000.000)	(1.000.000)	(1.000.000)	(1.000.000)	(1.000.000)
Fer vrijednost [n.j.]	(1.200.000)	(1.050.000)	(1.420.000)	(1.510.000)	(1.370.000)
Promjena fer vrijednosti [n.j.]		150.000	(370.000)	(90.000)	140.000
SV promjene u promjenjivim NT(-ovima) [n.j.]	0	192.310	(260.346)	(282.979)	(170.000)
Promjena SV [n.j.]		192.310	(452.656)	(22.633)	112.979
MVKZ (primici promjenjive u d.j./plaćanja fiksne kamate u n.j.)					
Fer vrijednost [n.j.]	0	(192.310)	260.346	282.979	170.000
Promjena fer vrijednosti [n.j.]		(192.310)	452.656	22.633	(112.979)
RZNT					
Početni saldo	0	0	(42.310)	(28.207)	(14.103)
Reklasifikacija za valutni rizik		153.008	(378.220)	(91.030)	140.731
Reklasifikacija (NT-ovi tekućeg perioda)		(8.656)	(18.410)	2.939	21.431
Dobitak/gubitak od djelotvorne ZNT-a		(186.662)	(479.286)	20.724	(135.141)

³⁸ U sljedećoj tabeli za izračunavanje, svi iznosi (uključujući izračune, za računovodstvene potrebe, iznosa imovine, obaveza i neto imovine/kapitala) su dati u pozitivnim (plus) i negativnim (minus) ciframa (na primjer, iznos rezerve za zaštitu novčanih tokova negativne vrijednosti je gubitak).

³⁹ Ove pretpostavke su napravljene iz didaktičkih razloga, kako bi naglasak bio na ilustriranju računovodstvenog postupanja s kombinacijom zaštite novčanog toka i zaštite fer vrijednosti. Mjerenje i priznavanje nedjelotvornosti zaštite su već prikazani u Primjeru 16. i Primjeru 17. U stvarnosti, međutim, takve zaštite obično nisu savršeno djelotvorne jer nedjelotvornost zaštite može proisteci iz raznih faktora, kao što su kreditni rizik, razlike u metodi prebrojavanja stvarnog broja dana ili, zavisno od toga da li je uvrštena u označavanje instrumenta zaštite, naknada za razmjenu različitih valuta koje su obuhvaćene međuvalutnim ugovorima o kamatnoj zamjeni (koja se naziva još i „kamatna osnovica“).

Primjer 18: Izračunavanja					
	t_0	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Reklasifikacija za rizik kamatne stope		0	(82.656)	67.367	(27.021)
Amortizacija RZNT-a		0	14.103	14.103	14.103
Zaključni saldo		(42.103)	(28.207)	(14.103)	0
KZ (primici fiksne/plaćanja promjenjive stope)					
Fer vrijednost [n.j.]		0	(82.656)	(15.289)	(42.310)
Promjena fer vrijednosti			(82.656)	67.367	(27.021)
Promjena sadašnje vrijednosti skupne izloženosti					
Sadašnja vrijednost [n.j.]		(1.242.310)	(1.159.654)	(1.227.021)	(1.200.000)
Promjena sadašnje vrijednosti [n.j.]			82.656	(67.367)	27.021

PP143. Odnos zaštite između devizne obaveze promjenjive stope i međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni počinje na početku prvog perioda (to jeste, t_0) i još uvijek važi kada se ustanovi odnos zaštite Nivoa 2 na kraju tog perioda, to jeste, odnos Nivoa 1 nastavlja postojati kao zaseban odnos zaštite od rizika. Na računovodstveno prikazivanje tog odnosa, međutim, utiče početak računovodstvenog prikazivanja odnosa Nivoa 2 na kraju prvog perioda. Zaštita fer vrijednosti za odnos Nivoa 2 utiče na termine reklasifikacije u suficit ili deficit iznosa iz rezerve za zaštitu novčanih tokova za odnos Nivoa 1, tačnije:

- (a) kamatni rizik fer vrijednosti od kojeg se štiti zaštitom fer vrijednosti se uvrštava u iznos koji se priznaje u neto imovini/kapitalu kao rezultat zaštite novčanog toka za odnos zaštite Nivoa 1 (to jeste, dobitak ili gubitak od međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni za koji je utvrđeno da je djelotvorna zaštita).⁴⁰ To znači da se, od kraja prvog perioda, dio dobitka ili gubitka od djelotvorne zaštite novčanog toka, koji predstavlja kamatni rizik fer vrijednosti (u domaćoj valuti) i priznaje se u neto imovini/kapitalu kod prvog koraka, kod drugog koraka odmah (to jeste, u istom periodu) prenosi iz rezerve za zaštitu novčanih tokova u suficit ili deficit. To reklasifikacijsko usklađenje prebija dobitak ili gubitak od kamatne zamjene koji je priznat u suficitu ili deficitu.⁴¹ U kontekstu obračunavanja skupne izloženosti kao zaštićene stavke, to reklasifikacijsko usklađenje je jednako usklađenju zaštite fer vrijednosti jer, za razliku od zaštićene stavke koja je dužnički instrument s fiksnom stopom (u domaćoj valuti) po amortiziranom trošku, skupna izloženost je već ponovo izmjerena za promjene u pogledu rizika od kojeg se štiti, ali dobiveni dobitak ili gubitak su priznati u neto imovini/kapitalu zbog primjene računovodstva zaštite novčanog toka od rizika kod odnosa Nivoa 1. Prema tome, primjena računovodstva zaštite fer vrijednosti sa skupnom izloženošću kao zaštićenom

⁴⁰ Kao posljedica šticećenja svoje izloženosti kamatnom riziku novčanog toka kroz sklapanje međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni kojim se kamatni rizik novčanog toka obaveze s promjenjivom kamatnom stopom u stranoj valuti zamjenjuje izloženošću fiksnom kamatnoj stopi (u domaćoj valuti), Državna vlada C u stvari preuzima izloženost kamatnom riziku fer vrijednosti (vidjeti tačku PP139).

⁴¹ U tabelarnom pregledu izračunavanja (vidjeti tačku PP142), to reklasifikacijsko usklađivanje je linijska stavka naslovljena „Reklasifikacija za rizik kamatne stope“ u sklopu usklađenja rezerve za zaštitu novčanih tokova (na primjer, na kraju drugog perioda, reklasifikacija dobitka od 82.656 n.j. iz rezerve za zaštitu novčanih tokova u suficit ili deficit – vidjeti izračunavanje tog iznosa u tački PP144).

stavkom ne dovodi do promjene mjerenja zaštićene stavke već do promjene toga gdje se priznaju dobiti i gubici (to jeste, do reklasifikacije iz rezerve za zaštitu novčanih tokova u suficit ili deficit);

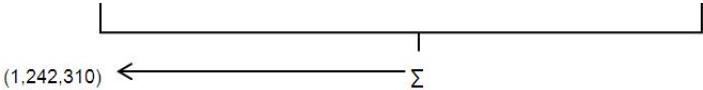
- (b) iznos u rezervi za zaštitu novčanih tokova s kraja prvog perioda (42.310 n.j.) se amortizira tokom preostalog vijeka trajanja zaštite novčanog toka za odnos Nivoa 1 (to jeste, tokom perioda od drugog do četvrtog).⁴²

PP144. Promjena vrijednosti skupne izloženosti se izračunava kako slijedi:

- (a) od trenutka od kojeg se pruža zaštita od promjene vrijednosti skupne izloženosti (to jeste, od početka odnosa Nivoa 2 na kraju prvog perioda), svi novčani tokovi koji se očekuju od devizne obaveze fiksne kamatne stope i međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni tokom trajanja zaštite (to jeste, do kraja četvrtog perioda) se logički povezuju i izračunava se njihova kombinirana sadašnja vrijednost u domaćoj valuti. Tim izračunavanjem se dolazi do sadašnje vrijednosti koja se kasnije koristi kao referentna tačka za mjerenje promjene sadašnje vrijednosti skupne izloženosti od početka odnosa zaštite od rizika. Izračunavanje je ilustrirano tabelom u nastavku teksta.

Primjer 18: Sadašnja vrijednost skupne izloženosti (polazna tačka)							
		Sadašnja vrijednost skupne izloženosti					
		Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVKZ, dio u n.j.	
		NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV
		[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]
	Termin						
	t ₀						
Period 1	t ₁						
	t ₂						
	t ₃						
	t ₄						
Period 2	t ₅	(11.039)	(10.918)	11.039	10.918	(9.117)	(9.094)
	t ₆	(11.331)	(11.082)	11.331	11.082	(9.117)	(9.067)
	t ₇	(11.375)	(11.000)	11.375	11.000	(9.117)	(9.035)

⁴² U tabelarnom pregledu izračunavanja (vidjeti tačku PP142), ta amortizacija dovodi do periodičnog reklasifikacijskog usklađenja od 14.103 n.j, koje se uvrštava u linijsku stavku naslovljenu „Amortizacija RZNT-a“ u usklađenju rezerve za zaštitu novčanih tokova.

Primjer 18: Sadašnja vrijednost skupne izloženosti (polazna tačka)							
		Sadašnja vrijednost skupne izloženosti					
		Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVKZ, dio u n.j.	
		NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV
		[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]
	t ₈	(10.689)	(10.227)	10.689	10.227	(9.117)	(9.000)
Period 3	t ₉	(10.375)	(9.824)	10.375	9.824	(9.117)	(8.961)
	t ₁₀	(10.164)	(9.528)	10.164	9.528	(9.117)	(8.918)
	t ₁₁	(10.028)	(9.307)	10.028	9.307	(9.117)	(8.872)
	t ₁₂	(10.072)	(9.255)	10.072	9.255	(9.117)	(8.825)
Period 4	t ₁₃	(10.256)	(9.328)	10.256	9.328	(9.117)	(8.776)
	t ₁₄	(10.159)	(9.147)	10.159	9.147	(9.117)	(8.727)
	t ₁₅	(10.426)	(9.290)	10.426	9.290	(9.117)	(8.678)
	t ₁₆	(1.010.670)	(891.093)	1.010.670	891.093	(1.209.117)	(1.144.358)
	Totali		(1.000.000)		1.000.000		(1.242.310)
	Totali u n.j.		(1.050.000)		1.050.000		(1.242.310)
SV skupne izloženosti [u n.j.]							
							

Sadašnja vrijednost svih novčanih tokova koji se očekuju od devizne obaveze promjenjive kamatne stope i od međuvalutne kamatne zamjene tokom trajanja zaštite od rizika na kraju prvog perioda iznosi -1.242.310 n.j.⁴³

⁴³ U ovom primjeru se zbog donesenih pretpostavki ni iz jednog od odnosa zaštite ne javlja nedjelotvornost (vidjeti tačku PP142). Kao posljedicu toga, apsolutne vrijednosti devizne obaveze promjenjive stope i dijela međuvalutne kamatne zamjene u stranoj valuti su jednake (ali s drugačijim predznacima). U situacijama kada dođe do nedjelotvornosti zaštite, te apsolutne vrijednosti ne bi bile jednake pa bi preostala neto vrijednost uticala na sadašnju vrijednost skupne izloženosti.

- (b) na kasnije datume, sadašnja vrijednost skupne izloženosti se utvrđuje na isti način kao i na kraju prvog perioda, ali samo za preostalo trajanje zaštite od rizika. Za te potrebe, svi preostali novčani tokovi koji se očekuju od devizne obaveze promjenjive stope i međuvalutnog ugovora o kamatnoj zamjeni tokom preostalog trajanja zaštite (to jeste, od datuma mjerenja djelotvornosti do kraja četvrtog perioda) se ažuriraju (kako je primjenjivo) a potom diskontiraju. Zbir tih sadašnjih vrijednosti predstavlja sadašnju vrijednost skupne izloženosti. Sljedeća tabela daje ilustraciju opisanog izračunavanja na kraju drugog perioda.

Primjer 18: Sadašnja vrijednost skupne izloženosti (s krajem drugog perioda)							
		Sadašnja vrijednost skupne izloženosti					
		Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVKZ, dio u n.j.	
		NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV
		[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]
	Termin						
	t_0						
Period 1	t_1						
	t_2						
	t_3						
	t_4						
Period 2	t_5	0	0	0	0	0	0
	t_6	0	0	0	0	0	0
	t_7	0	0	0	0	0	0
	t_8	0	0	0	0	0	0
Period 3	t_9	(6.969)	(6.921)	6.969	6.921	(9.117)	(9.030)
	t_{10}	(5.544)	(5.475)	5.544	5.475	(9.117)	(8.939)
	t_{11}	(4.971)	(4.885)	4.971	4.885	(9.117)	(8.847)
	t_{12}	(5.401)	(5.280)	5.401	5.280	(9.117)	(8.738)

Primjer 18: Sadašnja vrijednost skupne izloženosti (s krajem drugog perioda)							
		Sadašnja vrijednost skupne izloženosti					
		Obaveza u stranoj valuti		MVKZ, dio u d.j.		MVKZ, dio u n.j.	
		NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV	NT(-ovi)	SV
		[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[d.j.]	[n.j.]	[n.j.]
Period 4	t ₁₃	(5.796)	(5.632)	5.796	5.632	(9.117)	(8.624)
	t ₁₄	(6.277)	(6.062)	6.277	6.062	(9.117)	(8.511)
	t ₁₅	(6.975)	(6.689)	6.975	6.689	(9.117)	(8.397)
	t ₁₆	(1.007.725)	(959.056)	1.007.725	956.056	(1.209.117)	(1.098.568)
	Totali		(1.000.000)		1.000.000		(1.159.654)
Totali u n.j.			(1.420.000)		1.420.000		(1.159.654)
SV skupne izloženosti [n.j.]							

Promjene kamatnih stopa i deviznog kursa dovode do toga da je sadašnja vrijednost skupne izloženosti na kraju drugog perioda -1.159.654 n.j. Prema tome, promjena sadašnje vrijednosti skupne izloženosti od kraja prvog do kraja drugog perioda je dobitak od 82.656 n.j.⁴⁴

PP145. Korištenjem sadašnje vrijednosti zaštićene stavke (to jeste, skupne izloženosti) i fer vrijednosti instrumenta zaštite (to jeste, kamatne zamjene) se potom utvrđuju pripadajuće reklasifikacije iz rezerve za zaštitu novčanih tokova u suficit ili deficit (reklasifikacijska usklađenja).

PP146. Naredna tabela pokazuje učinke na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju Državne vlade C (zbog bolje preglednosti, linijske stavke⁴⁵ su razdvojene na licu izvještaja prema dva posmatrana odnosa zaštite od rizika, to jeste, prema odnosu zaštite novčanog toka za deviznu obavezu promjenjive stope i odnosu zaštite fer vrijednosti za skupnu izloženost).⁴⁶

⁴⁴ Ovo je iznos uvršten u tabelu koja daje pregled izračunavanja (vidjeti tačku PP142) kao promjena sadašnje vrijednosti skupne izloženosti na kraju drugog perioda.

⁴⁵ Linijske stavke korištene u ovom primjeru su jedan vid prezentacije a moguće je koristiti i razne druge formate s drugačijim linijskim stavkama (uključujući linijske stavke koje sadrže ovdje prikazane iznose) (MRSJS 30 propisuje zahtjeve u pogledu objavljivanja u vezi s računovodstvom zaštite od rizika, što uključuje objavljivanja o nedjelotvornosti zaštite, knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata zaštite i rezervama za zaštite novčanih tokova).

⁴⁶ Vrijednosti iz tabele s pregledom izračunavanja za četvrti period (vidjeti tačku PP142) se razlikuju od vrijednosti u narednoj tabeli. Za periode od prvog do trećeg, tzv. „prljave“ vrijednosti (to jeste, uključujući obračunate kamate) su jednake tzv. „čistim“ vrijednostima (to jeste, ne uključujući obračunate kamate) jer period

Primjer 18: Pregled učinaka na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju [svi iznosi su izraženi u n.j.]

		t_0	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Izvještaj o financijskim rezultatima						
Rashod po osnovu kamata						
	Obaveza u stranoj valuti		45.122	54.876	33.527	15.035
	Usklađenje ZFV-a		0	(20.478)	16.517	(26.781)
			45.122	34.398	50.045	(11.746)
Reklasifikacije (ZNT-ovi)			(8.656)	(18.410)	2.939	21.431
			36.466	15.989	52.983	9.685
Amortizacija RZNT-a			0	14.103	14.103	14.103
Ukupno rashod po osnovu kamata			36.466	30.092	67.087	23.788
Drugi dobici/gubici						
	KZ		0	82.656	(67.367)	27.021
	Dobitak/gubitak u stranoj valuti (obaveza)		(150.000)	370.000	90.000	(140.000)
	Dobitak/gubitak u stranoj valuti (kamata)		(3.008)	8.220	1.030	(731)
	Reklasifikacija za valutni rizik		153.008	(378.220)	(91.030)	140.731
	Reklasifikacija za rizik kamatne stope		0	(82.656)	67.367	(27.021)
Ukupno drugi dobici/gubici			0	0	0	0
Suficit ili deficit			36.466	30.092	67.087	23.788

završava na datum izmirenja za sve dijelove derivatnih instrumenata i deviznu obavezu fiksne kamate. U tabeli s pregledom izračunavanja za kraj četvrtog perioda se koriste čiste vrijednosti kako bi se promjene vrijednosti dosljedno izračunavale tokom vremena. U narednoj tabeli su prezentirane prljave vrijednosti, to jeste, iznosi koji dospijevaju, uključujući kamate obračunate neposredno prije izmirenja instrumenata (što je napravljeno u pokazne svrhe jer bi, u suprotnom, sve knjigovodstvene vrijednosti osim onih za novac i akumulirani suficit ili deficit bile nula).

Primjer 18: Pregled učinaka na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju [svi iznosi su izraženi u n.j.]

		to	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu						
Neto imovina/kapital						
	Djelotvorni dobitak/gubitak		186.662	(479.286)	(20.724)	135.141
	Reklasifikacija (novčani tokovi tekućeg perioda)		8.656	18.410	(2.939)	(21.431)
	Reklasifikacija za valutni rizik		(153.008)	378.220	91.030	(140.731)
	Reklasifikacija za rizik kamatne stope		0	82.656	(67.367)	27.021
	Amortizacija RZNT-a		0	(14.103)	(14.103)	(14.103)
Ukupno neto imovina/kapital			42.310	(14.103)	(14.103)	(14.103)
Izvještaj o financijskom položaju						
Obaveza u stranoj valuti		(1.200.000)	(1.050.000)	(1.420.000)	(1.510.000)	(1.375.306)
MVKZ		0	(192.310)	260.346	282.979	166.190
KZ			0	(82.656)	(15.289)	(37.392)
Novac		1.200.000	1.163.534	1.147.545	1.094.562	1.089.076
Neto imovina		0	(78.776)	(94.765)	(147.748)	(157.433)
Neto imovina/kapital		0	42.310	28.207	14.103	0
Akumulirani suficit ili deficit		0	36.466	66.558	133.645	157.433
Ukupno neto imovina/kapital		0	78.776	94.765	147.748	157.433

Primjer 18: Pregled učinaka na izvještaj o financijskim rezultatima i izvještaj o financijskom položaju [svi iznosi su izraženi u n.j.]

		to	Period 1	Period 2	Period 3	Period 4

PP147. Ukupni rashod po osnovu kamata u suficitu ili deficitu odražava rashod Državne vlade C po osnovu kamata proistekao iz njene strategije upravljanja rizicima, tačnije:

- (a) u prvom periodu, strategija upravljanja rizicima dovodi do toga da rashod po osnovu kamata odražava fiksne kamatne stope u domaćoj valuti, nakon što se uzme u obzir učinak međuvalutne kamatne zamjene;
- (b) od drugog do četvrtog perioda, nakon što se uzme u obzir učinak ugovora o kamatnoj zamjeni sklopljenog na kraju prvog perioda, strategija upravljanja rizicima dovodi do toga da se rashod po osnovu kamata mijenja s promjenjivim kamatnim stopama u domaćoj valuti (to jeste, promjenjivom kamatnom stopom koja prevladava u svakom periodu). Iznos ukupnog rashoda po osnovu kamata, međutim, nije jednak iznosu promjenjive kamatne stope zbog amortizacije iznosa koji je bio uvršten u rezervu za zaštitu novčanih tokova za odnos Nivoa 1 na kraju prvog perioda.⁴⁷

Inostrana poslovanja (Dodatak B)

PP148. Ovim primjerom se ilustrira primjena tačaka B12, B13, B14. i B15. Dodatka B u vezi s reklasifikacijskim usklađenjem po otuđenju inostranog poslovanja.

Primjer 19. Otuđenje inostranog poslovanja

Historijat

PP149. U ovom primjeru se pretpostavlja da je struktura ekonomskog subjekta ista kao ona data u tački B16, te da je Subjekt koji ima kontrolu D iskoristio pozajmicu u američkim dolarima iz Kontroliranog subjekta A da neto ulaganje u Kontrolirani subjekt C u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima zaštiti od rizika kursnih razlika između američkog dolara i eura. Subjekt koji ima kontrolu D primjenjuje metodu postupne konsolidacije. Pretpostavimo i to da je zaštita bila u potpunosti djelotvorna, te da ukupna akumulirana promjena, po osnovu kursa dolara i eura u vrijednosti instrumenta zaštite prije otuđenja Kontroliranog subjekta C iznosi 24 miliona eura (dobitak). To tačno odgovara padu vrijednosti neto ulaganja u Kontrolirani subjekt C, kada se mjeri prema funkcijskoj valuti Subjekta koji ima kontrolu D (euro).

PP150. Da se koristila direktna metoda konsolidacije, pad vrijednosti neto ulaganja Subjekta koji ima kontrolu D u Kontrolirani subjekt C u iznosu 24 miliona eura bi se u potpunosti odrazila u rezervi za preračunavanje stranih valuta povezanoj s Kontroliranim subjektom C u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D. S obzirom, međutim, da Subjekt koji ima kontrolu D koristi postupnu metodu, taj pad neto ulaganja u Kontrolirani subjekt C od 24 miliona eura bi se odrazio i u rezervi za preračunavanje stranih valuta Kontroliranog subjekta B povezanu s Kontroliranim subjektom C i u rezervi za preračunavanje stranih valuta Subjekta koji ima kontrolu D povezanoj s Kontroliranim subjektom B.

PP151. Metoda konsolidacije ne utiče na ukupni iznos koji se priznaje u rezervu za preračunavanje stranih valuta u odnosu na kontrolirane subjekte B i C. Ako pretpostavimo da su, kod primjene direktne metode konsolidacije, rezerve za preračunavanje stranih valuta za kontrolirane subjekte B i C u konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta koji ima kontrolu D dobitak od 62 miliona eura, odnosno gubitak od 24 miliona eura, kod primjene postupne metode konsolidacije, ti iznosi bi bili dobitak od 49 miliona eura i gubitak od 11 miliona eura.

Reklasifikacija

PP152. Kada se otuđuje ulaganje u Kontrolirani subjekt C, MRSJS 41 nalaže da se svih 24 miliona eura dobitka od instrumenta zaštite od rizika reklasificiraju u suficit ili deficit. Kod primjene postupne metode, iznos koji treba klasificirati u suficit ili deficit u

⁴⁷ Vidjeti podtačku (b) tačke PP143. Ta amortizacija postaje rashod koji ima isti učinak kao i raspon na promjenjivu kamatnu stopu.

odnosu na neto ulaganje u Kontrolirani subjekat C bi bio gubitak od samo 11 miliona eura. Subjekt koji ima kontrolu D bi mogao uskladiti rezerve za preračunavanje stranih valuta i za Kontrolirani subjekat B i za Kontrolirani subjekat C sa 13 miliona eura kako bi ostvario podudarnost iznosa reklasificiranih u odnosu na instrument zaštite i neto ulaganje kakva bi postojala da se koristila direktna metoda konsolidacije, ako bi to bila njegova računovodstvena politika. Subjekt koji nije zaštitio svoje neto ulaganje bi mogao izvršiti istu reklasifikaciju.

Zajmovi po povoljnim uslovima (tačke od UP118. do UP126)

Primjer 20. Dobivanje zajma po povoljnim uslovima (povoljna kamatna stopa)

PP153. Vlasti na lokalnom nivou primaju zajam u vrijednosti 5 miliona n.j. od međunarodne razvojne agencije primarno namijenjen za izgradnju klinika u roku pet (5) godina. Prema ugovoru, zajam se mora otplatiti u roku pet godina i to kako slijedi:

Prva godina – ne vrše se otplate glavnice;

Druga godina – otplaćuje se deset (10) posto glavnice;

Treća godina – otplaćuje se dvadeset (20) posto glavnice;

Četvrta godina – otplaćuje se trideset (30) posto glavnice;

Peta godina – otplaćuje se četrdeset (40) posto glavnice.

Kamata se plaća na godišnjoj osnovi za prethodnu godinu po stopi od pet (5) posto godišnje na neizmireni iznos zajma. Kamatna stopa povezana s tržištem za slične transakcije je deset (10) posto.

PP154. Vlasti na lokalnom nivou su primile zajam po povoljnim uslovima u vrijednosti pet (5) miliona n.j, koji trebaju otplatiti po stopi koja je pet (5) posto niža od tekuće tržišne kamatne stope. Razlika između primitaka od zajma i sadašnje vrijednosti ugovornih plaćanja prema ugovoru o zajmu, diskontirana pomoću kamate povezane s tržištem, se priznaje u skladu s MRSJS-om 23.

PP155. Obračunavanje opisanog zajma po povoljnim uslovima u dnevniku knjiženja izgleda kako slijedi.

1. Pri početnom priznavanju, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanje		Banka	5.000.000		
	Potraživanje	Zajam (vidjeti Tabelu 2. u nastavku teksta)		4.215.450	
	Potraživanje	Oblaveza ili prihod iz transakcije koja nije razmjena		784.550	
<i>Priznavanje primitka zajma po fer vrijednosti.</i> <i>Pri priznavanju bilo obaveze ili prihoda od dijela zajma koji nije po tržišnim uslovima se razmatra MRSJS 23. Tačka SP54. tog standarda daje primjer priznavanja i mjerenja dijela zajma koji nije po tržišnim uslovima i koji se smatra prihodom od transakcije koja nije transakcija razmjene.</i>					

2. U prvoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanje		Kamata (vidjeti Tabelu 3. u nastavku teksta)	421.545		
	Potraživanje	Zajam		421.545	
<i>Priznavanje kamate primjenom metode efektivne kamate (4.215.450 n.j. × 10 posto)</i>					
Dugovanje		Zajam (vidjeti Tabelu 1. u nastavku teksta)	250.000		

	Potraživanje	Banka		250.000	
<i>Priznavanje kamate plaćene na neizmireni saldo (5 miliona n.j. × 5 posto)</i>					

3. U Drugoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Kamata	438.700		
	Potraživanja	Zajam		438.700	
<i>Priznavanje kamate primjenom metode efektivne kamate (4.386.995 n.j. × 10 posto)</i>					
Dugovanja		Zajam	750.000		
	Potraživanja	Banka		750.000	
<i>Priznavanje kamate i glavnice plaćenih na neizmireni saldo (5 miliona n.j. × 5 posto + 500.000 n.j.)</i>					

4. U Trećoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Kamata	407.569		
	Potraživanja	Zajam		407.569	
<i>Priznavanje kamate primjenom metode efektivne kamate (4.075.695 n.j. × 10 posto)</i>					
Dugovanja		Zajam	1.225.000		
	Potraživanja	Banka		1.225.000	
<i>Priznavanje kamate i glavnice plaćenih na neizmireni saldo (4,5 miliona n.j. × 5 posto + 1 milion n.j.)</i>					

5. U Četvrtoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Kamata	325.827		
	Potraživanja	Zajam		325.827	
<i>Priznavanje kamate primjenom metode efektivne kamate (3.258.264 n.j. × 10 posto)</i>					
Dugovanja		Zajam	1.675.000		
	Potraživanja	Banka		1.675.000	
<i>Priznavanje kamate i glavnice plaćenih na neizmireni saldo (3,5miliona n.j. × 5 posto + 1,5 miliona n.j.)</i>					

6. U Petoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Kamata	190.909		
	Potraživanja	Zajam		190.909	
Priznavanje kamate primjenom metode efektivne kamate (1.909.091 n.j. × 10 posto)					
Dugovanja		Zajam	2.100.000		
	Potraživanja	Banka		2.100.000	
Priznavanje kamate i glavnice plaćenih na neizmireni saldo (2 miliona n.j. × 5 posto + 2 miliona n.j.)					

Izračunavanja:

Tabela 1. Raspored amortizacije (korištenjem ugovornih otplata po kamati od 5 posto)

	Godina 0 (u n.j.)	Godina 1 (u n.j.)	Godina 2 (u n.j.)	Godina 3 (u n.j.)	Godina 4 (u n.j.)	Godina 5 (u n.j.)
Glavnica	5.000.000	5.000.000	5.000.000	4.500.000	3.500.000	2.000.000
Kamata	–	250.000	250.000	225.000	175.000	100.000
Plaćanja	–	(250.000)	(750.000)	(1.225.000)	(1.675.000)	(2.100.000)
Saldo	5.000.000	5.000.000	4.500.000	3.500.000	2.000.000	–

Tabela 2. Diskontiranje ugovornih novčanih tokova (po tržišnoj stopi od 10 posto)

	Godina 1 (u n.j.)	Godina 2 (u n.j.)	Godina 3 (u n.j.)	Godina 4 (u n.j.)	Godina 5 (u n.j.)
Saldo glavnice	5.000.000	4.500.000	3.500.000	2.000.000	–
Neizmirena kamata	250.000	250.000	225.000	175.000	100.000
Ukupno plaćanja (glavnica i kamata)	250.000	750.000	1.225.000	1.675.000	2.100.000
Sadašnja vrijednost plaćanja	227.272	619.835	920.360	1.144.048	1.303.935
Ukupno sadašnja vrijednost plaćanja					4.215.450

Primici	5.000.000
Umanjeni za sadašnju vrijednost odliva (fer vrijednost zajma kod početnog priznavanja)	4.215.450
Dio zajma koji nije po tržišnim uslovima koji treba priznati kao prihod od transakcije koja nije razmjena	784.550

Tabela 3. Izračunavanje salda zajma i kamate pomoću metode efektivne kamate

	Godina 1 (u n.j.)	Godina 2 (u n.j.)	Godina 3 (u n.j.)	Godina 4 (u n.j.)	Godina 5 (u n.j.)
Glavnica	4.215.450	4.386.995	4.075.695	3.258.264	1.909.091
Obračunate kamate	421.545	438.700	407.569	325.827	190.909
Plaćanja kamata	(250.000)	(250.000)	(225.000)	(175.000)	(100.000)
Otplate glavnice	-	(500.000)	(1.000.000)	(1.500.000)	(2.000.000)
Saldo	4.386.995	4.075.695	3.258.264	1.909.091	–

Primjer 21. Otplaćivanje zajma po povoljnim uslovima (povoljna otplata glavnice)⁴⁸

PP156. Ministarstvo obrazovanja dodjeljuje studentima koji ispune uslove zajmove po niskim kamatnim stopama s odgodom otplate u funkciji promoviranja tercijarnog obrazovanja.

PP157. Ministarstvo je isplatilo 250 miliona n.j. raznim studentima na početku financijske godine po uslovima opisanim u nastavku teksta.

Glavnica se mora otplatiti kako slijedi:

od Prve do Treće godine – ne vrše se otplate glavnice;

Četvrta godina – otplaćuje se trideset (30) posto glavnice;

Peta godina – otplaćuje se trideset (30) posto glavnice;

Šesta godina – otplaćuje se trideset (30) posto glavnice.

Preostali saldo glavnice (10 posto od 250 miliona n.j) koji bude neizmiren na kraju šeste godine se otpisuje.

Kamata se izračunava po stopi od 11,5 posto na neizmireni saldo zajma i plaća se na godišnjoj osnovi za prethodnu godinu. Pretpostavlja se da je i tržišna kamatna stopa za slične zajmove 11,5 posto.

Scenarij 1. Amortizirani trošak

PP158. Nakon procjenjivanja suštine zajma po povoljnim uslovima, Ministarstvo obrazovanja klasificira financijsku imovinu u skladu s tačkama od 39. do 44. Zasnovano na činjeničnom stanju iz primjera, Ministarstvo obrazovanja financijsku imovinu klasificira za mjerenje po amortiziranom trošku.

PP159. Naredna tabela prikazuje ukupne unose u dnevnik knjiženja na ime obračunavanja zajmova po povoljnim uslovima kada se mjere po amortiziranom trošku.

⁴⁸ U funkciji pojednostavljivanja, iz primjera je izostavljena svaka eventualna naknada u vezi s izračunavanjem očekivanih kreditnih gubitaka.

1. Kod početnog priznavanja, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	236.989.595		
Dugovanja		Rashod	13.010.405		
	Potraživanja	Banka		250.000.000	
<i>Priznavanje avansne ispate zajmova po fer vrijednosti.</i> <i>Pri priznavanju rashoda za dio zajma koji nije po tržišnim uslovima koji se smatra rashodom iz transakcije koja nije razmjena se razmatra podtačka (b) tačke UP125.</i>					

2. U Prvoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	27.253.803		
	Potraživanja	Rashod po osnovu kamate		27.253.803	
<i>Kamata obračunata primjenom metode efektivne kamate (236.989.595 n.j. × 11,5 posto)</i>					
Dugovanja		Banka	28.750.000		
	Potraživanja	Zajam		28.750.000	
<i>Plaćanje kamate od 250 miliona n.j. × 11,5 posto</i>					

3. U Drugoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	27.081.741		
	Potraživanja	Prihod od kamate		27.081.741	
<i>Kamata obračunata primjenom metode efektivne kamate (235.493.398 n.j. × 11,5 posto)</i>					
Dugovanja		Banka	28.750.000		
	Potraživanja	Zajam		28.750.000	
<i>Plaćanje kamate od 250 miliona n.j. × 11,5 posto</i>					

4. U Trećoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	26.889.891		
	Potraživanja	Prihod od kamate		26.889.891	

<i>Kamata obračunata primjenom metode efektivne kamate (233.825.139 n.j. × 11,5 posto)</i>					
Dugovanja		Banka	28.750.000		
	Potraživanja	Zajam		28.750.000	

Plaćanje kamate od (250 miliona n.j. × 11,5 posto)

5. U Četvrtoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	26.675.979		
	Potraživanja	Prihod od kamate		26.675.979	
<i>Kamata obračunata primjenom metode efektivne kamate (231.965.030 n.j. × 11,5 posto)</i>					
Dugovanja		Banka	103.750.000		
	Potraživanja	Zajam		103.750.000	
<i>Priznavanje primljene kamate i glavnice od neizmirenog salda (250 miliona n.j. × 11,5 posto + 75 miliona n.j.)</i>					

6. U Petoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	17.812.466		
	Potraživanja	Prihod od kamate		17.812.466	
<i>Kamata obračunata primjenom metode efektivne kamate (154.891.009 n.j. × 11,5 posto)</i>					
Dugovanja		Banka	95.125.000		
	Potraživanja	Zajam		95.125.000	
<i>Priznavanje primljene kamate i glavnice od neizmirenog salda (175 miliona × 11,5 posto + 75 miliona n.j.)</i>					

7. U Šestoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	8.921.525		
	Potraživanja	Prihod od kamate		8.921.525	
<i>Kamata obračunata primjenom metode efektivne kamate (77.578.475 n.j. × 11,5 posto)</i>					
Dugovanja		Banka	86.500.000		

	Potraživanja	Zajam		86.500.000	
<i>Priznavanje primljene kamate i glavnice od neizmirenog salda (100 miliona n.j. × 11,5 posto + 75 miliona n.j.)</i>					

Scenarij 2. Fer vrijednost kroz suficit ili deficit

PP160. Pored uslova datih u tački PP157, zajmovi omogućavaju Ministarstvu obrazovanja da kupi instrument u bilo kom trenutku po iznosu koji ne odražava suštinski plaćanje neizmirene glavnice i kamata. Po procjenjivanju suštine zajmova po povoljnim uslovima, Ministarstvo obrazovanja utvrđuje klasifikaciju finansijske imovine u skladu s tačkama od 39. do 44. Zbog karakteristike kupovine iz ovog primjera, na novčane tokove instrumenta se ne može gledati kao samo plaćanja glavnice i kamate, pa Ministarstvo obrazovanja zaključuje da finansijsku imovinu treba klasificirati po fer vrijednosti kroz suficit/deficit.

PP161. Naredna tabela prikazuje ukupne unose u dnevnik knjiženja na ime obračunavanja zajmova po povoljnim uslovima kada se mjere po fer vrijednosti kroz suficit/deficit.

1. Kod početnog priznavanja, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	236.989.595		
Dugovanja		Rashod	13.010.405		
	Potraživanja	Banka		250.000.000	
<i>Priznavanje avansne isplate zajmova po fer vrijednosti</i> <i>Pri priznavanju rashoda za dio zajma koji nije po tržišnim uslovima i smatra se rashodom od transakcije koja nije razmjena razmatra se podtačka (b) tačke UP125.</i>					

2. U Prvoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	27.253.803		
	Potraživanja	Prihod od kamate		27.253.803	
<i>Obračunata kamata od 236.989.595 n.j. × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Banka	28.750.000		
	Potraživanja	Zajam		28.750.000	
<i>Plaćena kamata od 250 miliona n.j. × 11,5 posto</i>					

3. U Drugoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	27.081.741		
	Potraživanja	Prihod od kamate		27.081.741	

<i>Obračunata kamata od 235.493.398 n.j. × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Banka	28.750.000		
	Potraživanja	Zajam		28.750.000	
<i>Plaćena kamata od 250 miliona n.j. × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Usklađenje fer vrijednosti	2.766.221		
	Potraživanja	Zajam		2.766.221	
<i>Usklađenje fer vrijednosti (231.058.918 n.j.⁴⁸ - (235.493.398 n.j. + 27.081.741 n.j. - 28.750.000 n.j.))</i>					
4. U Trećoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	26.571.776		
	Potraživanja	Prihod od kamate		26.571.776	
<i>Obračunata kamata od 231.058.918 n.j. × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Banka	28.750.000		
	Potraživanja	Zajam		28.750.000	
<i>Plaćena kamata od 250 miliona n.j. × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Usklađenje fer vrijednosti	2.620.867		
	Potraživanja	Zajam		2.620.867	
<i>Usklađenje fer vrijednosti (226.259.827 n.j.⁴⁷ - (231.058.918 n.j. + 26.571.776 n.j. - 28.750.000 n.j.))</i>					
5. U Četvrtoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	26.019.880		
	Potraživanja	Prihod od kamate		26.019.880	
<i>Obračunata kamata od 226.259.827 × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Banka	103.750.000		
	Potraživanja	Zajam		103.750.000	
<i>Plaćena kamata od 250 miliona n.j. × 11,5 posto + 75 miliona n.j. otplaćene glavnice</i>					

Dugovanja		Zajam	1.472.217		
	Potraživanja	Usklađenje fer vrijednosti		1.472.217	
<i>Usklađenje fer vrijednosti (150.001.924 n.j.⁴⁷ - (226.259.827 n.j. + 26.019.880 n.j. - 103.750.000 n.j.))</i>					

49

6. U Petoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	17.250.221		
	Potraživanja	Prihod od kamate		17.250.221	
<i>Obračunata kamata od 150.001.924 n.j. × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Banka	95.125.000		
	Potraživanja	Zajam		95.125.000	
<i>Plaćena kamata od 175 miliona n.j. × 11,5 posto + 75 miliona n.j. otplaćene glavnice</i>					
Dugovanja		Zajam	3.750.048		
	Potraživanja	Usklađenje fer vrijednosti		3.750.048	
<i>Usklađenje fer vrijednosti (75.877.193 n.j.⁴⁷ - (150.001.924 n.j. + 17.250.221 n.j. - 95.125.000 n.j.))</i>					
7. U Šestoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	8.725.877		
	Potraživanja	Prihod od kamate		8.725.877	
<i>Obračunata kamata od 75.877.193 n.j. × 11,5 posto</i>					
Dugovanja		Banka	86.500.000		
	Potraživanja	Zajam		86.500.000	
<i>Plaćena kamata od 100 miliona n.j. × 11,5 posto + 75 miliona n.j. otplaćene glavnice</i>					
Dugovanja		Zajam	1.896.930		

⁴⁹ Vidjeti referentne fer vrijednosti iz Tabele 4. iz ovog primjera.

Tabela 3. Izračunavanje salda zajma i kamate primjenom metode efektivne kamate

	Godina 1 (u n.j.)	Godina 2 (u n.j.)	Godina 3 (u n.j.)	Godina 4 (u n.j.)	Godina 5 (u n.j.)	Godina 6 (u n.j.)
Glavnica	236.989.595	235.493.398	233.825.139	231.965.030	154.891.009	77.578.475
Obračunata kamata	27.253.803	27.081.741	26.889.891	26.675.979	17.812.466	8.921.525
Kamata	(28.750.000)	(28.750.000)	(28.750.000)	(28.750.000)	(20.125.000)	(11.500.000)
Uplate glavnice	-	-	-	(75.000.000)	(75.000.000)	(75.000.000)
Saldo	235.493.398	233.825.139	231.965.030	154.891.009	77.578.475	-

Tabela 4. Fer vrijednost zajma

	Godina 1 (u n.j.)	Godina 2 (u n.j.)	Godina 3 (u n.j.)	Godina 4 (u n.j.)	Godina 5 (u n.j.)	Godina 6 (u n.j.)
Fer vrijednost	236.989.595	235.493.398	231.058.918	226.259.827	150.001.924	75.877.193
Tržišna kamatna stopa (početak godine)	11,5 posto	11,5 posto	12 posto	13 posto	14 posto	14 posto
Tržišna kamatna stopa (kraj godine)	11,5 posto	12 posto	13 posto	14 posto	14 posto	14 posto
Obračunata kamata (11,5 posto)	27.253.803	27.081.741	26.571.776	26.019.880	17.250.221	8.725.877
Kamata	(28.750.000)	(28.750.000)	(28.750.000)	(28.750.000)	(20.125.000)	(11.500.000)
Uplate glavnice	-	-	-	(75.000.000)	(75.000.000)	(75.000.000)
Usklađenje fer vrijednosti	-	(2.766.221)	(2.620.867)	1.472.217	3.750.048	1.896.930
Saldo	235.493.398	231.058.918	226.259.827	150.001.924	75.877.193	-

Primjer 22. Plaćanje zajma po povoljnim uslovima (preuzimanje obaveze davanja zajma)

PP162. Prije početka svake poljoprivredne sezone, Ministarstvo poljoprivrede poljoprivrednicima koji ispunjavaju uslove dodjeljuje zajmove po niskoj kamatnoj stopi u funkciji povećanja uzgoja pšenice na području u svojoj nadležnosti. Ti zajmovi se odobravaju pojedinačnim poljoprivrednicima koji podnesu molbu za dodjelu zajma u bilo kom trenutku tokom sezone sjetve i moraju se otplatiti prije početka naredne sezone sjetve.

PP163. Ministarstvo stavlja 100 miliona n.j. na raspolaganje poljoprivrednicima na početku sezone žetve u 20X1. godini. Do kraja te sezone, ono je raspodijelilo svih 100 miliona n.j. i to po sljedećim uslovima:

- glavnica se mora otplatiti prije početka naredne sezone žetve;
- ne naplaćuje se nikakva kamata na neizmireni saldo glavnice. Pretpostavlja se da je tržišna kamatna stopa za slične zajmove 1,5 posto.

Pri preuzimanju obaveze davanja zajma nema naznaka da je vrijednost instrumenata umanjena za kreditne gubitke.

Scenarij 1. Ne očekuju se kreditni gubici određeni u periodu preuzimanja obaveze davanja zajma

PP164. S obzirom da se Ministarstvo poljoprivrede obavezalo dati zajmove po uslovima nižim od tržišnih, preuzeta obaveza davanja zajmova se obračunava u skladu s podtačkom (d) tačke 45. i tačkom 57. Sljedeća tabela daje prikaz ukupnih unosa u dnevnik knjiženja na ime obračunavanja odnosnih obaveza davanja zajma.

1. Kod početnog priznavanja, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Rashod	1.477.833		
	Potraživanja	Obaveza po preuzetoj obavezi davanja zajma		1.477.833	
<i>Priznavanje preuzete obaveze davanja zajmova po stopama nižim od tržišnih</i>					
<i>Preuzete obaveze davanja zajma se početno mjere po fer vrijednosti u skladu s tačkom 57.</i>					

PP165. Nije potrebno vršiti nikakve dalje unose tokom perioda važenja preuzete obaveze zbog toga što je Ministarstvo poljoprivrede odlučilo da ne zaračunava naknadu za obavezu pa, dakle, ne nastaje nikakav prihod koji bi se morao priznati u vezi s preuzetim obavezama davanja zajma i Ministarstvo ne određuje nikakve kreditne gubitke u tom periodu.

PP166. Kada se daju zajmovi po povoljnim uslovima i preuzete obaveze davanja zajma ispune, neophodno je procijeniti suštinu zajmova po povoljnim uslovima. Ministarstvo poljoprivrede finansijsku imovinu klasificira u skladu s tačkama od 39. do 44. Zasnovoano na činjeničnom stanju iz primjera, ono finansijsku imovinu klasificira za mjerenje po amortiziranom trošku.

PP167. Sljedećom tabelom se prikazuju ukupni unosi u dnevnik knjiženja na ime obračunavanja zajmova po povoljnim uslovima.

2. Kod početnog priznavanja, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	98.522.167		
Dugovanja		Obaveza po preuzetoj obavezi davanja zajma	1.477.833		
	Potraživanja	Novac		100.000.000	
<i>Priznavanje avansne isplate zajmova po fer vrijednosti</i>					
<i>Pri priznavanju rashoda za dio zajma koji nije po tržišnim uslovima i smatra se rashodom od transakcije koja nije razmjena, razmatra se podtačka (b) tačke UP125. S obzirom, međutim, da je rashod ranije priznat kao dio preuzete obaveze davanja zajma, nisu potrebni nikakvi dalji rashodi.</i>					

3. Kamata se priznaje kako slijedi:					
Dugovanja		Zajam	1.477.833		
	Potraživanja	Prihod od kamate		1.477.833	
<i>Obračunavanje kamate primjenom metode efektivne kamate (98.522.167 n.j. $\times$ 1,5 posto)</i>					

4. Otplate zajma se priznaju kako slijedi:					
Dugovanja		Novac	100.000.000		

	Potraživanja	Zajam		100.000.000	
<i>Ministarstvo poljoprivrede naplaćuje otplate glavnice od 100 miliona n.j.</i>					

Scenarij 2. Dokazi o kreditnom umanjenju vrijednosti prepoznati u periodu trajanja obaveze davanja zajma

PP168. S obzirom da se Ministarstvo poljoprivrede obavezalo dati zajmove po stopi nižoj od tržišne, preuzete obaveze davanja zajmova se obračunavaju u skladu s podtačkom (d) tačke 45. i tačkom 57. Sljedeća tabela prikazuje ukupne unose u dnevnik knjiženja na ime obračunavanja preuzetih obaveza davanja zajma.

1. Kod početnog priznavanja, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Rashod	1.477.833		
	Potraživanja	Obaveza po preuzetoj obavezi davanja zajma		1.477.833	
<i>Priznavanje preuzetih obaveza davanja zajmova po stopama nižim od tržišnih.</i> <i>Preuzete obaveze davanja zajma se početno mjere po fer vrijednosti u skladu s tačkom 57.</i>					

PP169. Tokom perioda trajanja preuzete obaveze davanja zajma, Ministarstvo poljoprivrede prepoznaje da će tekuća sezona žetve dati manji urod nego što se izvorno predviđalo. Služeći se najnovijim dostupnim informacijama, ono vrši sljedeće procjene:

- vjerovatnoća da će doći do neizmirivanja obaveza tokom vijeka trajanja portfelja zajmova je pet (5) posto; i
- gubitak u slučaju neizmirivanja obaveza će biti trideset i pet (35) posto i nastaje kada se otplati glavnica.

2. Umanjenje vrijednosti se priznaje kako slijedi:					
Dugovanja		Rashod po osnovu umanjenja vrijednosti	1.724.137		
Dugovanja		Obaveza po preuzetoj obavezi davanja zajma	1.477.833		
	Potraživanja	Ispravka gubitka		3.201.970	
<i>Priznavanje rashoda po osnovu umanjenja vrijednosti u iznosu 1.724 miliona n.j.</i> <i>Rashod po osnovu umanjenja vrijednosti od 1.724 miliona n.j je izračunat množenjem iznosa novčanih tokova koji se trebaju primiti (100 miliona n.j.) sa stopom vjerovatnoće da će doći do neizmirivanja obaveza (5 posto) i s gubitkom u slučaju neizmirivanja obaveza (35 posto), te diskontiranjem po efektivnoj kamatnoj stopi za godinu dana (1,5 posto).</i>					

PP170. Kada se daju zajmovi po povoljnim uslovima i preuzete obaveze davanja zajma ispune, neophodno je procijeniti suštinu zajmova po povoljnim uslovima. Ministarstvo poljoprivrede finansijsku imovinu klasificira u skladu s tačkama od 39. do 44. Zasnovano na činjeničnom stanju iz primjera, ono finansijsku imovinu klasificira za mjerenje po amortiziranom trošku.

PP171. Sljedeća tabela prikazuje ukupne unose u dnevnik knjiženja na ime obračunavanja zajmova po povoljnim uslovima.

3. Kod početnog priznavanja, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Zajam	96.798.030		

Dugovanja		Ispravka gubitka	3.201.970		
	Potraživanja	Novac		100.000.000	
<i>Priznavanje avansne isplate zajmova po fer vrijednosti</i> <i>Pri priznavanju rashoda za dio zajma koji nije po tržišnim uslovima i smatra se rashodom od transakcije koja nije razmjena, razmatra se podtačka (b) tačke UP125. S obzirom, međutim, da je rashod ranije priznat kao dio preuzete obaveze davanja zajma, nisu potrebni nikakvi dalji rashodi.</i>					

4. Kamata se priznaje kako slijedi:					
Dugovanja		Zajam	1.451.970		
	Potraživanja	Prihod od kamate		1.451.970	
<i>Obračunata kamata primjenom metode efektivne kamate (96.798.030 n.j. × 1,5 posto)</i>					

PP172. Prije dospijeca zajma, žetva je bila uspješnija nego što je predviđeno u periodu kada je preuzeta obaveza davanja zajma. Očekuju se kreditni gubici od salda glavnice od 500.000 n.j.

5. Dobitak od umanjenja vrijednosti se priznaje kako slijedi:					
Dugovanja		Zajam	1.250.000		
	Potraživanja	Dobitak od umanjenja vrijednosti		1.250.000	
<i>Priznavanje dobitka od umanjenja vrijednosti od 1,25 miliona n.j.</i> <i>Potrebno je izvršiti umanjenje od 1,25 miliona n.j. kako bi se priznali ukupni očekivani kreditni gubici od 500.000 n.j. (99.500.000 n.j. - 96.798.030 n.j. - 1.451.970 n.j.).</i>					

6. Otplate zajma se priznaju kako slijedi:					
Dugovanja		Novac	99.500.000		
	Potraživanja	Zajam		99.500.000	
Ministarstvo poljoprivrede naplaćuje otplate glavnice od 99,5 miliona n.j.					

Izračunavanja

Tabela 1. Raspored amortizacije (korištenjem ugovornih otplata po kamati od 1,5 posto)

	Godina 0	Godina 1
Glavnica	100.000.000	100.000.000
Kamata	–	-
Plaćanja	–	100.000.000
Saldo	100.000.000	-

Tabela 2. Diskontiranje ugovornih novčanih tokova (po tržišnoj stopi od 1,5 posto)

	Godina 1 (u n.j.)	
Saldo glavnice	100.000.000	
Kamata koju treba platiti	-	
Ukupno plaćanja (glavnica i kamate)	100.000.000	
Sadašnja vrijednost plaćanja	98.522.167	
Ukupna sadašnja vrijednost plaćanja	98.522.167	
Uplaćeni primici	100.000.000	
Umanjeni za sadašnju vrijednost odliva (fer vrijednost zajma kod početnog priznavanja)	98.522.167	
Dio zajma koji nije po tržišnim uslovima koji treba priznati kao rashod	1.477.833	

Tabela 3. Izračunavanje salda zajma i kamate primjenom metode efektivne kamate

	Godina 1 (u n.j.)
Glavnica	98.522.167
Obračunata kamata	1.477.833
Kamata	-
Otplate glavnice	100.000.000
Saldo	-

Financijske garancije (tačke od UP131. do UP136)

Primjer 23. Ugovor o financijskoj garanciji datoj za nominalnu naknadu

PP173. Subjekat C je veliki proizvođač motornih vozila iz Jurisdikcije A. Na dan 01.01.20X1. godine, Vlada A (izdavatelj) sklapa ugovor o financijskoj garanciji sa Subjektom B (držateljem) za financijsku nadoknadu Subjektu B u slučaju da Subjekat C (dužnik) ne izmiri svoje obaveze otplate zajma od 50 miliona n.j, koji se otplaćuje u dvije jednake rate od po 25 miliona n.j. 20X3. i 20X5. godine. Subjekat C Vladi A plaća nominalnu naknadu od 5.000 n.j. Pri početnom priznavanju, Vlada A mjeri ugovor o financijskoj garanciji po fer vrijednosti. Koristeći tehniku vrjednovanja, ona utvrđuje da je fer vrijednost ugovora 5.000.000 n.j.

PP174. Na dan 31.12.20X1. godine, nakon razmatranja financijskog položaja i rezultata Subjekta C i procjene informacija usmjerenih na budućnost, uključujući očekivane trendove u automobilskoj industriji, Vlada A utvrđuje da nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Primjenjujući zahtjeve u pogledu mjerenja iz podtačke (c) tačke 45, ona ugovor o financijskoj garanciji mjeri po višem od sljedećih:

- (i) po iznosu ispravke gubitka izračunate u skladu s ovim standardom; ili
- (ii) po početno priznatom iznosu, umanjenom za ukupni iznos priznatog prihoda.

Vlada A mjeri ispravku gubitka po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju u roku 12 mjeseci. Ona izračunava da je ispravka gubitka manja od početno priznatog iznosa. U skladu s tim, Vlada A ne priznaje dodatnu obavezu u svom izvještaju o financijskom položaju. Ona vrši objavljivanja u vezi s fer vrijednošću i kreditnim rizikom iz MRSJS-a 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanja* u odnosu na ugovor o financijskoj garanciji. U izvještaju o financijskim rezultatima, Vlada A priznaje prihod od 1.000.000 n.j. u odnosu na početnu fer vrijednost instrumenta (ukupna naknada od 5.000.000 n.j./5 godina).

PP175. Tokom 20X2. godine, dolazi do pada prometa u automobilskoj industriji, što se odražava na Subjekat C. Iako je izmirio svoje obaveze plaćanja kamata, on traži stečajnu zaštitu i očekuje da neće biti u mogućnosti izvršiti otplatu glavnice. Već su pokrenuti pregovori s mogućim sticateljem (Subjektom D), koji bi restrukturirao Subjekat C. Subjekat D je sugerirao da će preuzeti obavezu plaćanja posljednje rate zajma sa Subjektom B, ali ne i njegove prve rate. Vlada A utvrđuje da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja ugovora o financijskoj garanciji i ispravku gubitka povezanu s tim ugovorom mjeri po iznosu jednakom kreditnim gubicima koji se očekuju tokom njegovog vijeka trajanja. Ona izračunava da će ti kreditni gubici iznositi 25,5 miliona n.j. i priznaje rashod i povećava svoju obavezu za 2,5 miliona n.j. (nakon prodaje Subjektu D, Vlada ima očekivani gubitak od 25 miliona n.j. na ime prve i od 500.000 n.j. na ime posljednje rate zajma, što daje ukupnu obavezu od 25,5 miliona n.j. Trenutni saldo financijske garancije od 3 miliona n.j. se mora povećati za 22,5 miliona n.j.).

PP176. Naredna tabela prikazuje unose u dnevnik knjiženja kod početnog sticanja i na datume izvještavanja.

1. Kod početnog priznavanja, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Banka	5.000		
Dugovanja		Rashod	4.995.000		
	Potraživanja	Ugovor o financijskoj garanciji		5.000.000	

2. U Prvoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Ugovor o financijskoj garanciji	1.000.000		
	Potraživanja	Prihod		1.000.000	
<i>Prihod od 5.000.000 n.j. se priznaje tokom petogodišnjeg perioda</i>					

3. U Drugoj godini, subjekat priznaje sljedeće:					
Dugovanja		Ugovor o financijskoj garanciji	1.000.000		
	Potraživanja	Prihod		1.000.000	
<i>Prihod od 5.000.000 n.j. se priznaje tokom petogodišnjeg perioda</i>					
Dugovanja		Rashod	22.500.000		
	Potraživanja	Ugovor o financijskoj garanciji		22.500.000	
<i>Kreditni gubici koji se očekuju tokom vijeka trajanja od 25,5 miliona n.j. umanjeno za 3.000.000 n.j. priznatih kao obaveza</i>					

Razmatranja kod mjerenja fer vrijednosti (tačke 66, 67. i 68)

PP177. Pokaznim primjerima od 23. do 26. se ilustrira primjena različitih tehnika vrjednovanja na vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata. Pri odabiru odgovarajuće tehnike vrjednovanja treba koristiti profesionalno rasuđivanje u razmatranju zahtjeva iz tačaka od UP149. do UP154.

Primjer 24. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (transakcijska cijena koja se plaća za iste ili slične instrumente)

PP178. U 20X0. godini, Državni investicijski fond kupuje deset (10) dionica u Subjektu D, privatnom preduzeću, koje predstavljaju deset posto udjela s pravom glasa u Subjektu D u opticaju, za 1.000 n.j. Fond izrađuje godišnje financijske izvještaje i dužan je svoj manjinski vlasnički udio u Subjektu D mjeriti po fer vrijednosti s 31.12.20X2. godine (to jeste, datumom mjerenja).

PP179. U decembru/prosincu 20X2. godine, Subjekt D prikuplja sredstva kroz izdavanje novog osnovnog kapitala (deset posto za 1.200 n.j). Državni investicijski fond zaključuje da transakcijska cijena novog osnovnog kapitala izdatog za 1.200 n.j. predstavlja fer vrijednost na datum izdavanja odnosnih dionica.

PP180. I Državni investicijski fond i drugi ulagači u Subjekt D imaju udjele s istim uslovima i pravima. Između datuma izdavanja novog osnovnog kapitala drugim ulagačima i datuma mjerenja nije bilo drugih značajnih bilo eksternih ili internih promjena okruženja u

kojem Subjekt D posluje. Na osnovu toga, Državni investicijski fond zaključuje da iznos od 1.200 n.j. najbolje predstavlja fer vrijednost njegovog manjinskoj vlasničkog udjela u Subjektu D na datum mjerenja.

Analiza

PP181. Ako je ulagač nedavno izvršio ulaganje u instrument koji je isti kao i nekotirani vlasnički instrument koji se vrjednuje, cijena te transakcije može služiti kao razumna polazna točka za mjerenje fer vrijednosti nekotiranog vlasničkog instrumenta na datum mjerenja ako je ona predstavljala fer vrijednost instrumenta pri početnom priznavanju. Ulagrač, međutim, mora koristiti sve informacije o rezultatima i poslovanju subjekta u koji je izvršeno ulaganje do kojih može razumno lako doći između datuma početnog priznavanja i datuma mjerenja jer bi takve informacije mogle uticati na fer vrijednost nekotiranog vlasničkog instrumenta subjekta u koji je izvršeno ulaganje na datum mjerenja.

Primjer 25. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (diskontirani novčani tok)

PP182. U sklopu inicijative za poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, Vlada A stiče manjinski udio od pet (5) posto u Subjektu R, privatnom preduzeću koje izrađuje izuzetno učinkovite solarne panele na području u njenoj nadležnosti. Vlada A indikativnu fer vrijednost kapitala Subjekta R izvodi kroz oduzimanje fer vrijednosti duga (u ovom slučaju se pretpostavlja da je to 240 miliona n.j) od vrijednosti preduzeća od 1.121.8 miliona n.j, kako je prikazano u tabeli u nastavku teksta. Vlada zaključuje da nema relevantnih neposlovnih stavki koje bi trebalo uskladiti iz očekivanog slobodnog novčanog toka Subjekta R (skr. SNT).

PP183. Vrijednost Subjekta R je izračunata kroz diskontiranje očekivanog SNT-a (to jeste, novčanih tokova nakon oporezivanja a prije rashoda po osnovu kamate i promjena dugovanja, koristeći poreznu stopu bez efekta duga) primjenom pretpostavljenog prosječnog ponderiranog troška kapitala (skr. PPTK) od 8,9 posto. U izračunavanje PPTK-a su uključene sljedeće varijable: trošak osnovnog kapitala od 10,0 posto, trošak dužničkog kapitala od 5,7 posto, efektivna stopa poreza na dobit od 30 posto, omjer dužničkog prema ukupnom kapitalu od 28,6 posto i omjer osnovnog prema ukupnom kapitalu od 71,4 posto.

	God. 0 ('000 n.j)	God. 1 ('000 n.j)	God. 2 ('000 n.j)	God. 3 ('000 n.j)	God. 4 ('000 n.j)	God. 5 ('000 n.j)
SNT ⁴⁹	-	100	100	100	100	100
Rezidualna vrijednost ⁵⁰						1.121.8
Metoda diskontiranih novčanih tokova, služeći se vrijednošću preduzeća umanjenom za fer vrijednost dugovanja						
Diskontni faktori ⁵¹		0.9182	0.8430	0.7740	0.7107	0.6525
Sadašnja vrijednost SNT-a i rezidualne vrijednosti ⁵²		91.8	84.3	77.4	71.1	797.2
Vrijednost preduzeća	1.121.8					
Umanjena za fer vrijednost dugovanja	(240.0)					
Indikativna fer vrijednost kapitala	881.8					

⁵⁰ SNT predstavlja novčane tokove prije rashoda za kamate i promjena u dugovanju. Takse su izračunate pod pretpostavkom da se ne vrši odbitak za rashod za kamate.

⁵¹ Rezidualna vrijednost je izračunata pod pretpostavkom da će godišnji novčani tokovi od 100 miliona n.j. stalno rasti po nultoj stopi (to jeste, pretpostavkom da će se efekti inflacije na buduće novčane tokove prebiti smanjenjem tržišta).

⁵² Diskontni faktori su izračunati pomoću formule $1/(1 + \text{PPTK})^{\text{godina dana}}$. Ona, međutim, podrazumijeva da se očekuje primitak novčanih tokova na kraju svakog perioda dok bi se nekad moglo pokazati primjerenijim pretpostaviti da će novčani tokovi biti primani manje-više ujednačeno tokom cijele godine (pravilo o diskontiranju sredinom godine). Kod korištenja pravila o diskontiranju sredinom godine, diskontni faktor za godinu „n“ bi se izračunao na osnovu formule $1/(1 + \text{PPTK})^{(n - 0,5)}$.

PP184. U ovom primjeru se pretpostavlja da svi nekotirani vlasnički instrumenti Subjekta R imaju iste karakteristike i da stranama koje ih drže daju jednaka prava. Vlada A, međutim, smatra da ranije navedenu indikativnu fer vrijednost stečenog kapitala (881,8 milion n.j.) mora dodatno uskladiti kako bi se uvažili:⁵³

- ⌚ diskont za manjinski udio jer je udio Vlade A u Subjektu R manjinski udio u kapitalu a Vlada A je zaključila da postoji korist povezana s kontrolom. Za potrebe ovog primjera, pretpostavlja se da diskont za manjinski udio iznosi 8,000 miliona n.j;⁵⁴ i
- ⌚ diskont za nedostatak likvidnosti jer udio Vlade A u Subjektu R nije kotiran. Za potrebe ovog primjera, pretpostavlja se da diskont za nedostatak likvidnosti iznosi 4,09 miliona n.j.⁵¹

PP185. Na osnovu navedenog, Vlada A zaključuje da je 32 miliona n.j. cijena koja najpreciznije predstavlja fer vrijednost njenog manjinskog udjela od pet posto u kapitalu Subjekta R na datum mjerenja, kako se da vidjeti iz naredne tabele.

	U '000 n.j.
Indikativna fer vrijednost kapitala × 5 posto	
(to jeste, 881.8 n.j. × 5 posto)	44.09
Diskont za manjinski udio	(8.00)
Diskont za nedostatak likvidnosti	(4.09)
Fer vrijednost petpostotnog manjinskog udjela u kapitalu	32.00

Primjer 26. Vrijednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (stalni rast s ograničenim informacijama)

PP186. Subjekt S je privatno preduzeće. Državni investicijski fond T ima deset (10) posto manjinskih udjela u kapitalu tog subjekta. Uprava Subjekta S je izradila dvogodišnji budžet. Oni su, međutim, s rukovodiocem Javnog penzionog fonda T podijelili materijale s godišnjih sjednica Upravnog odbora Subjekta S koji pokazuju da je uprava subjekta razmatrala mogućnost da podrži plan očekivanog rasta za narednih pet godina.

PP187. Na osnovu informacija sa sjednice Upravnog odbora, Državni investicijski fond T ekstrapolira dvogodišnji budžet pozivajući se na pretpostavke osnovnog rasta o kojem je odbor raspravljao i izračunava diskontirani novčani tok.

PP188. Prema detaljnom dvogodišnjem budžetu koji je donjela uprava Subjekta S, prodaja i zarada prije kamata i poreza /engl. skr. *EBIT*/ će doseći 200 n.j, odnosno 50 n.j. u 20X3. godini. Prema razumijevanju Državnog investicijskog fonda T, uprava Subjekta S očekuje da prodaja bilježi dodatni rast od pet posto godišnje do 20X8. godine, uz zadržavanje istog *EBIT*-a (kao postotka prodaje) kao i u 20X3. godini. U skladu s tim, Državni investicijski fond T predviđa sljedeći *EBIT* Subjekta S:⁵⁵

⁵³ Iznosi sadašnje vrijednosti su izračunati množenjem SNT-a i rezidualne vrijednosti s pripadajućim diskontnim faktorima.

⁵⁴ Postupak prikazan u prethodnom tekstu ne predstavlja jedinu metodu koju subjekat javnog sektora može koristiti da izmjeri fer vrijednost svog manjinskog udjela u kapitalu. U skladu s tim, ni na ovdje korištena usklađivanja ne treba gledati kao na jedina moguća usklađivanja. To koja usklađivanja je neophodno izvršiti će zavisi od činjenica i okolnosti u konkretnom slučaju. Pored toga, dati iznosi usklađivanja nisu potkrijepljeni detaljnim izračunavanjima već su uvršteni čisto u pokazne svrhe.

⁵⁵ Kako bi izveo SNT Subjekta S za potrebe primjene metode diskontiranog novčanog toka, Državni investicijski fond T se služio dvogodišnjim budžetom Subjekta S i vlastitim razumijevanjem imovine i strukture kapitala subjekta u koji je izvršeno ulaganje, zahtjeva u pogledu reinvestiranja i potreba u pogledu obrtnog kapitala.

	God. 1 ('000 n.j)	God. 2 ('000 n.j)	God. 3 ('000 n.j)	God. 4 ('000 n.j)	God. 5 ('000 n.j)	God. 6 ('000 n.j)	God. 7 ('000 n.j)
Prodaja	150	200	210	221	232	243	255
Nivo EBIT-a	23%	25%	25%	25%	25%	25%	25%
EBIT	35	50	53	55	58	61	64

PP189. Državni investicijski fond T je upoznat i s činjenicom da uprava Subjekta S očekuje da subjekat ostvari stabilan rast do 20X8. godine. Kako bi izračunali rezidualnu vrijednost, primjenom modela diskontiranja stalnog rasta, fond uzima za pretpostavku dugoročnu rezidualnu stopu rasta od dva posto, zasnovano na dugoročnim izgledima Subjekta S, te privredne grane i ekonomije zemlje u kojoj posluje. Ako Subjekt S ne ostvari stabilan rast do kraja perioda obuhvaćenog predviđanjima, Državni investicijski fond T će morati produžiti taj period dok se ne ostvari stabilan rast i izračunati rezidualnu vrijednost u tom trenutku.⁵⁶

PP190. I na kraju, Državni investicijski fond T potvrđuje ovo vrjednovanje tako što implicitne multiplikatore Subjekta S poredi s multiplikatorima uporedivih preduzeća.⁵⁷

Primjer 27. Vrjednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata (usklađena neto imovina)

PP191. Državna vlada A ima manjinski udio od deset (10) posto u kapitalu Subjekta V, privatnog preduzeća. Ni jedan od dioničara tog subjekta nema kontrolu nad njim. Subjekt V pruža usluge obračunavanja plata svojim ulagačima, uključujući Državnu vladu A. Transakcije pa, prema tome, i naknade za usluge Subjekta V zavise od ukupnog broja zaposlenih njegovih ulagača (koji su svi državni organi vlasti u Jurisdikciji Z), zbog čega Subjekt V nema vlastitu strategiju rasta. On ostvaruje veoma malu profitnu maržu i ne postoje javna preduzeća s kojima bi se mogao uporediti.

PP192. Državna vlada A mora izmjeriti fer vrijednost svog manjinskog udjela u kapitalu Subjekta V s 31.12.20X1. godine (to jeste, datumom mjerenja). Ona raspolaže najnovijim izvještajem o finansijskom položaju tog subjekta, koji je datiran 30.09.20X1. godine.

PP193. Državna vlada A vrši sljedeća usklađenja najnovijeg izvještaja o finansijskom položaju Subjekta V:

- ⌚ najveću stavku imovine Subjekta V predstavlja poslovni objekat s uredskim prostorijama stečen pri njegovom osnivanju, prije 25 godina. Fer vrijednost objekta na datum mjerenja koju je dao stručni procjenitelj iznosi 2.500 n.j. Ona se poredi s knjigovodstvenom vrijednošću od 1.000 n.j;
- ⌚ tokom tromjesečnog perioda od 30.09.20X1. godine do datuma mjerenja, fer vrijednost ulaganja Subjekta V u javna preduzeća se promijenila sa 500 na 600 n.j;
- ⌚ Državna vlada A zapaža da Subjekt V mjeri i svoju kratkotrajnu imovinu i svoje kratkotrajne obaveze po fer vrijednosti. S obzirom da je obim poslovanja Subjekta V izuzetno ujednačen, ulagač procjenjuje da vrijednosti njegove kratkotrajne imovine i kratkotrajnih obaveza iz izvještaja o finansijskom položaju od 30.09.20X1. godine najbolje predstavljaju njihove fer vrijednosti i na datum mjerenja, osim kada je riječ o iznosu od 50 n.j. uvrštenom pod potraživanja Subjekta V od kupaca, koji je nakon 30.09.20X1. postao nenaplativ;
- ⌚ na osnovu modela upravljanja i profitabilnosti Subjekta V, Državna vlada A procjenjuje da bi iznos nepriznate nematerijalne imovine bio zanemariv;
- ⌚ Državna vlada A ne očekuje da novčani tokovi Subjekta V za tromjesečje završno sa 31.12.20X1. godine budu značajni;

⁵⁶ U ovom primjeru je ilustriran dvofazni model kod koga se prva faza proteže duž određenog broja perioda (od 20X2. do 20X8. godine), nakon koje se u ovom primjeru pretpostavlja da nastupa period stalnog rasta za koji Državni investicijski fond T izračunava rezidualnu vrijednost Subjekta S. U drugim slučajevima, ulagač bi mogao zaključiti da je primjerenije koristiti višefazni nego dvofazni model. Višefazni model bi, u pravilu, podrazumijevao period nakon perioda diskrecijskog predviđanja u kojem bi se rast mogao rasporediti na više godina prije perioda stalnog rasta za koji se može izračunati rezidualna vrijednost.

⁵⁷ U ovom primjeru se pretpostavlja da bi se pri donošenju zaključaka o fer vrijednosti uvrstila sva neophodna usklađivanja (kao što su diskont za manjinski udio, diskont za nedostatak likvidnosti, i sl.) koje bi učesnici na tržištu uvrstili kod određivanja cijene odnosnih vlasničkih instrumenata na datum mjerenja.

- ⌚ Državna vlada A ne očekuju značajne prodaje imovine Subjekta V pa, stoga, zaključuje da neće biti ni značajnih poreznih usklađivanja koja treba uzeti u obzir pri vrjednovanju tog subjekta.

Subjekat V – Izvještaj o financijskom položaju (u n.j.)			
	30.09.20X1. godine	Usklađivanja	Procjena s 31.12.20X1. god.
IMOVINA			
Dugotrajna imovina			
Nekretnine, postrojenja i oprema	2.000	1.500	3.500
Ulaganja u vlasničke instrumente	500	100	600
	2.500	1.600	4.100
Kratkotrajna imovina			
Potraživanja od kupaca	500	(50)	450
Novac i ekvivalenti novca	500	-	500
	1.000	(50)	950
Ukupno imovina	3.500	1.550	5.050
NETO IMOVINA/KAPITAL I OBAVEZE			
Ukupno neto imovina/kapital	2.500	1.550	4.050
Kratkotrajne obaveze	1.000	0	1.000
Ukupno neto imovina/kapital i obaveze	3.500	1.550	5.050

- PP194. Prije razmatranja bilo kakvog usklađivanja (poput diskontiranja za nedostatak likvidnosti, diskontiranja za manjinski udio i sl.), indikativna fer vrijednost manjinskog desetpostotnog udjela Državne vlade A u kapitalu Subjekta V iznosi 405 n.j. ($10 \text{ posto} \times 4.050 \text{ n.j.} = 405 \text{ n.j.}$). Za potrebe ovog primjera se pretpostavlja da diskont za nedostatak likvidnosti iznosi 40 n.j. a za manjinski udio 80 n.j.
- PP195. Na osnovu prethodno opisanih činjenica i okolnosti, Državna vlada A zaključuje da je cijena koja najbolje predstavlja fer vrijednost njenog manjinskog desetpostotnog udjela u kapitalu Subjekta V na datum mjerenja 285 n.j. ($405 \text{ n.j.} - (40 \text{ n.j.} - 85 \text{ n.j.}) = 285 \text{ n.j.}$).⁵⁸

Primjer 28. Vrijednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata s komponentom koja nije razmjena

- PP196. Državna vlada A kupuje 1.000 dionica u Međunarodnoj investicijskoj banki B za 5.000 n.j, odnosno 5 n.j. po dionici, na dan 01.07.20X6. godine. S obzirom da je manjinski dioničar banke, Državna vlada A ne prima njene budžete niti predviđanja novčanih tokova. Vlada izrađuje godišnje financijske izvještaje i mjeri vrijednost svog manjinskog vlasničkog učešća u Međunarodnoj investicijskoj banki 31.12.20X6. godine (to jeste, na datum mjerenja).
- PP197. Iznos plaćen za nekotirane vlasničke instrumente (5.000 n.j) u julu/srpnju 20X6. godine predstavlja razumnu polaznu tačku za mjerenje fer vrijednosti manjinskog vlasničkog učešća ulagača u Međunarodnoj investicijskoj banki B na datum mjerenja. Državna vlada A je, međutim, dužna procijeniti da li je plaćeni iznos potrebno uskladiti ako ima dokaza o postojanju drugih faktora, odnosno ako drugi dokazi sugeriraju da cijena transakcije ne predstavlja fer vrijednost na datum mjerenja. Na primjer, u određenim okolnostima, subjekat javnog sektora može prenijeti naknadu koja prelazi fer vrijednost stečenih dionica kao vid subvencioniranja primatelja. U takvom slučaju, Državna vlada A bi uskladila cijenu transakcije prema tome i priznala rashod za dio naknade koji je dat po povoljnim uslovima jer transakcija uključuje plaćanje za vlasnički instrument i subvenciju.

Primjer 29. Vrijednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata nastalih iz transakcije koja nije transakcija razmjene

- PP198. Na dan 01.01.20X1. godine, Državna vlada A prenosi 1.000 n.j. Međunarodnoj razvojnoj banki B. U zamjenu, Banka B izdaje 100 redovnih dionica nominalne vrijednosti od po 8 n.j. Prenosjenjem 1.000 n.j, Državna vlada A je dala koncesiju od 200 n.j, što dokazuje dokumentacija o transakciji.
- PP199. Pri obračunavanju opisane transakcije, Državna vlada A određuje dvije komponente ugrađene u prijenos 1.000 n.j. Prva komponenta je rashod transakcije koja nije transakcija razmjene u iznosu 200 n.j, koju Državna vlada A obračunava u skladu s uputstvima iz tačaka UP128, UP129. i UP130.
- PP200. Druga komponenta je 100 redovnih dionica Banke B. MRSJS 41 nalaže da se, pri početnom priznavanju, financijski instrumenti mjere po fer vrijednosti, umanjenoj ili uvećanoj, kod financijske imovine ili financijske obaveze koje se ne mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, za direktno pripisive transakcijske troškove.
- PP201. S obzirom da kao najbolji dokaz fer vrijednosti kod početnog priznavanja obično služi cijena transakcije, Državna vlada A utvrđuje da je cijena transakcije od 800 n.j, koju potvrđuje dokumentacija o transakciji (100 redovnih dionica x nominalna vrijednost 8 n.j/dionici), odgovarajuća vrijednost pri početnom priznavanju.
- PP202. Pored dokumentacije o transakciji, Državna vlada zaključuje da je fer vrijednost svake dionice 8 n.j. po dionici, na osnovu drugih sličnih transakcija koje je Banka B imala s drugim državnim vladama. U svakoj transakciji, Banka B je izdavala redovne dionice po cijeni od 8 n.j.

Primjer 30. Vrijednovanje dužničkih obaveza: Kotirana cijena

- PP203. Na dan 01.01.20X1. godine, Državna vlada B izdaje petogodišnji dužnički instrument BBB rejtinga nominalne vrijednosti od 2 miliona n.j. kojim se trguje na berzi s fiksnom kamatnom stopom i godišnjom kuponskom stopom od deset posto. Državna vlada B odnosnu financijsku obavezu određuje za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.
- PP204. Na dan 31.12.20X1. godine, instrumentom se kao s imovinom trguje na aktivnom tržištu po cijeni od 929 n.j. po 1.000 n.j. nominalne vrijednosti nakon plaćanja obračunate kamate. Državna vlada B koristi cijenu koja se za imovinu kotira na aktivnom tržištu kao ulaznu vrijednost za mjerenje fer vrijednosti svoje obaveze ($929 \text{ n.j.} \times [2 \text{ miliona n.j.} \div 1.000 \text{ n.j.}] = 1.858.000 \text{ n.j.}$).

⁵⁸ Postupak prikazan u prethodnom tekstu ne predstavlja jedinu metodu koju subjekat javnog sektora može koristiti da izmjeri fer vrijednost svog manjinskog udjela u kapitalu. U skladu s tim, ni na ovdje korištena usklađivanja ne treba gledati kao na jedina moguća usklađivanja. To koja usklađivanja je neophodno izvršiti će zavistiti od činjenica i okolnosti u konkretnom slučaju. Pored toga, dati iznosi usklađivanja nisu potkrijepljeni detaljnim izračunavanjima već su uvršteni čisto u pokazne svrhe.

PP205. Pri utvrđivanju da li cijena imovine kotirana na aktivnom tržištu predstavlja fer vrijednost obaveze, Državna vlada B procjenjuje da li je u tu kotiranu cijenu uvršten učinak faktora koji ne utiču na mjerenje fer vrijednosti obaveze. Ona utvrđuje da nije potrebno vršiti bilo kakva usklađivanja kotirane cijene imovine. U skladu s tim, Državna vlada B zaključuje da fer vrijednost njenog dužničkog instrumenta s 31.12.20X1. godine iznosi 1.858.000 n.j. Ona kategorizira i objavljuje mjerenje fer vrijednosti svog dužničkog instrumenta na Nivou 1. hijerarhije fer vrijednosti u skladu s MRSJS-om 30 *Financijski instrumenti: Objavljivanje*.

Primjer 31. Vrijednovanje dužničkih obaveza: Tehnika zasnovana na sadašnjoj vrijednosti

PP206. Na dan 01.01.20X1. godine, Državna vlada C vrši privatno izdavanje petogodišnjeg dužničkog instrumenta BBB rejtinga nominalne vrijednosti od 2 miliona n.j. s fiksnom kamatnom stopom i godišnjom kuponskom stopom od deset posto. Državna vlada C odnosnu financijsku obavezu određuje za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

PP207. Na dan 31.12.20X1. godine, Državna vlada C i dalje knjiži BBB rejting. Tržišni uslovi, uključujući dostupne kamatne stope, kreditne raspone za kreditnu kvalitetu i likvidnost BBB rejtinga, su svi isti kao i na datum izdavanja dužničkog instrumenta. Kreditni raspon same Državne vlade C, međutim, se smanjio za 50 baznih bodova zbog promjene njenog rizika neizvršenja. Nakon uzimanja u obzir svih tržišnih uslova, Državna vlada C zaključuje da, ako bi izdala isti instrument na datum mjerenja, on bi morao podrazumijevati kamatnu stopu od 10,5 posto ili bi vlada primila prihode manje od nominalne vrijednosti od njegovog izdavanja.

PP208. Za potrebe ovog primjera, fer vrijednost obaveze Državne vlade C je izračunata pomoću tehnike zasnovane na sadašnjoj vrijednosti. Državna vlada C zaključuje da bi učesnik na tržištu koristio sljedeće ulazne vrijednosti kod procjenjivanja cijene koju bi očekivao da primi kako bi preuzeo njenu obavezu:

- (a) uslove dužničkog instrumenta, uključujući
 - (i) kuponsku stopu od deset (10) posto;
 - (ii) iznos glavnice od dva (2) miliona n.j; i
 - (iii) vijek trajanja od četiri (4) godine;
- (b) tržišnu kamatnu stopu od 10,5 posto (što uključuje i promjenu od 50 baznih bodova u riziku neizvršenja od datuma izdavanja).

PP209. Koristeći svoju tehniku sadašnje vrijednosti, Državna vlada C zaključuje da fer vrijednost njene obaveze s 31.12.20X1. godine iznosi 1.968.641 n.j.

PP210. Subjekt C kod primjene tehnike zasnovane na sadašnjoj vrijednosti ne uvrštava nikakve dalje ulazne vrijednosti u vezi s rizikom ili dobiti koje bi učesnik na tržištu možda morao koristiti kod određivanja kompenzacije za preuzimanje date obaveze. S obzirom da je obaveza Državne vlade C financijska obaveza, ona zaključuje da je u kamatnu stopu već uračunat rizik ili dobit koji bi učesnik na tržištu morao koristiti kod određivanja kompenzacije za preuzimanje te obaveze. Pored toga, Državna vlada C ne vrši usklađivanje svoje tehnike sadašnje vrijednosti da uvaži ograničenje koje joj onemogućava da prenese datu obavezu.

Klasifikacija financijske imovine (tačke od 39. do 44)

Primjer 32. Upisani kapital koji se drži s mogućnošću otkupa

PP211. Kako bi učestvovala u aktivnostima Međunarodne razvojne banke A ili slične međunarodne organizacije i podržala te aktivnosti, Federalna vlada B ulaže u i stiče fiksni broj prava upisa u Međunarodnoj razvojnoj banki A, zasnovano na srazmjernom učešću te vlade u globalnom bruto domaćem proizvodu. Svako pravo upisa košta 1.000 n.j, što vladi daje pravo da prava upisa proda Međunarodnoj razvojnoj banki A u zamjenu za početni uloženi iznos (to jeste, 1.000 n.j. po pravu upisa). Međunarodna razvojna banka A nije dužna isplaćivati dividende na prava upisa.

PP212. Vlada B ocjenjuje primjerenu klasifikaciju financijske imovine zasnovano na uslovima prava upisa.

PP213. Pri utvrđivanju klasifikacije financijske imovine, Vlada B zaključuje da prava upisa ne zadovoljavaju definiciju vlasničkog instrumenta iz MRSJS-a 28 *Financijski instrumenti: Prezentacija*.⁵⁹ Iz tog razloga, ona zaključuje da izbor iz tačke 43, da se vlasnički instrument mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital, nije dostupan.

⁵⁹ Na osnovu uputstava iz tačaka 15, 16, 17. i 18. MRSJS-a 28, prava upisa koja je moguće prodati mogu ispunjavati zahtjeve da se klasificiraju kao vlasnički instrumenti sa stanovišta banke, ali instrumenti koji zadovoljavaju odredbe tačaka 15, 16, 17. i 18. MRSJS-a 28 ne zadovoljavaju definiciju vlasničkog instrumenta iz tog standarda.

PP214. Nadalje, s obzirom da iz ugovornih uslova prava upisa na određene datume ne nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate, ta prava se ne mogu klasificirati ni kao dužnički instrument koji se mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital. Vlada B zaključuje da se prava upisa koja je moguće prodati moraju klasificirati za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit.

Metoda efektivne kamate (tačke 69. i 70)

Primjer 33. Mjerenje efektivne kamatne stope obveznice izdate po popustu s transakcijskim troškovima

PP215. Državna vlada A izdaje petogodišnju obveznicu nominalne vrijednosti od 500.000 n.j. Instrument podrazumijeva fiksni prinos od četiri (4) posto, uz godišnje plaćanje kamate. Obveznica je izdata po popustu od dva (2) posto i Državna vlada A je bila dužna potpisnicima/pokroviteljima obveznice platiti naknadu jednaku 12.000 n.j. na datum transakcije.

PP216. Pri utvrđivanju amortiziranog troška instrumenta, Državna vlada A mora izračunati efektivnu kamatnu stopu. Efektivna kamatna stopa je stopa po kojoj se iznos procijenjenih budućih novčanih plaćanja tokom očekivanog vijeka trajanja instrumenta diskontira tačno do bruto knjigovodstvene vrijednosti tog instrumenta.

PP217. Pod pretpostavkom da se ne očekuje prijevremeno plaćanje, produženje ili druga opcija kupovine, procijenjeni budućni novčani tokovi su 20.000 n.j. godišnje od plaćanja kamate ($20.000 \text{ n.j.} = 500.000 \text{ n.j.} \times 4 \text{ posto}$), te dodatnih 500.000 n.j. otplate glavnice po dospelju.

PP218. Bruto knjigovodstvena vrijednost obveznice na datum transakcije se izračunava na osnovu neto primitaka Državne vlade A. S obzirom da je obveznica izdata po diskontu, prije transakcijskih troškova, Državna vlada A je primila 490.000 n.j. ($500.000 \text{ n.j.} \times (100 \text{ posto} - 2 \text{ posto})$). Uzimajući u obzir transakcijske troškove, naredni primitak od izdavanja su bile 478.000 n.j. ($490.000 \text{ n.j.} - 12.000 \text{ n.j.}$).

Godina	(a) Novčani prilivi	(b) Novčani odlivi (transakcijski troškovi i kamate)	(c) Novčani odlivi (glavnica)	(d = a – b – c) Neto novčani tokovi
Godina 1 (početak)	500.000	12.000	10.000	478.000
Godina 1 (kraj)	-	20.000	-	(20.000)
Godina 2	-	20.000	-	(20.000)
Godina 3	-	20.000	-	(20.000)
Godina 4	-	20.000	-	(20.000)
Godina 5	-	20.000	500.000	(520.000)

PP219. Efektivna kamatna stopa obveznice je izračunata kroz utvrđivanje stope kojom se procijenjeni novčani tokovi od 20.000 n.j. godišnje, uvećani za otplatu glavnice po dospelju, diskontiraju tačno na 478.000 n.j. U suštini, efektivna kamatna stopa određuje kamatnu stopu koja nastaje na osnovu neto primitaka Državne vlade A.

PP220. U ovom primjeru, efektivna kamatna stopa je 5,02 posto. To je primjereno, s obzirom da je navedeno da obveznica donosi prinos od 4 posto na iznos glavnice od 500.000 n.j. Državna vlada A, međutim, u suštini prima samo 478.000 n.j. i nastavlja vršiti godišnja plaćanja kamate od 20.000 n.j. U takvim uslovima, što su veći transakcijski troškovi i diskont, to će efektivna kamatna stopa više odstupati od ugovorne stope.

Efektivna kamatna stopa = 5,02

Godina	(a)	(b)	(c)	(d = a + b - c)
	Početni saldo	Trošak kamata	Otplate glavnice/kamate	Zaključni saldo
Godina 1	478.000	23.980	20.000	481.980
Godina 2	481.980	24.180	20.000	486.160
Godina 3	486.160	24.389	20.000	490.549
Godina 4	490.549	24.610	20.000	495.159
Godina 5	495.159	24.841	520.000	-

SMJERNICE ZA PROVOĐENJE

SADRŽAJ

	tačka
Dio A. Djelokrug	
Praksa izmirivanja u neto vrijednosti: Terminski ugovor o kupovini sirovina.....	A.1.
Opcija prodaje nefinancijske imovine	A.2.
Dio B. Definicije pojmova.....	
Definicija financijskog instrumenta: Zlatne poluge.....	B.1.
Definicija derivatnog instrumenta: Primjeri derivata i osnovnih varijabli	B.2.
Definicija derivatnog instrumenta: Izmirenje na budući datum, ugovor o kamatnoj zamjeni koji se izmiruje u neto ili u bruto vrijednosti.....	B.3.
Definicija derivatnog instrumenta: Unaprijed izmireni ugovor o kamatnoj zamjeni (obaveza plaćanja fiksne stope unaprijed izmirena pri sklapanju ugovora ili kasnije).....	B.4.
Definicija derivatnog instrumenta: Unaprijed izmireni ugovor o kamatnoj zamjeni prema kojem se plaća promjenjiva a prima fiksna kamatna stopa.....	B.5.
Definicija derivatnog instrumenta: Zajmovi koji se uzajamno prebijaju	B.6.
Definicija derivatnog instrumenta: Opcija za koju se ne očekuje da se iskoristi.....	B.7.
Definicija derivatnog instrumenta: Ugovor u stranoj valuti zasnovan na obimu prodaje	B.8.
Definicija derivatnog instrumenta: Unaprijed izmireni terminski ugovor	B.9.
Definicija derivatnog instrumenta: Početno neto ulaganje.....	B.10.
Definicija namijenjenog trgovanju: Portfelj sa skorijim stvarnim obrascem kratkoročnog ostvarivanja dobiti	B.11.
Definicija bruto knjigovodstvene vrijednosti: Trajni dužnički instrumenti s fiksnom ili promjenjivom stopom zasnovanom na tržištu	B.12.
Definicija bruto knjigovodstvene vrijednosti: Trajni dužnički instrumenti s opadajućom kamatnom stopom.....	B.13.
Primjer izračunavanja bruto knjigovodstvene vrijednosti: Financijska imovina.....	B.14.
Primjer izračunavanja bruto knjigovodstvene vrijednosti: Dužnički instrumenti s postupnim plaćanjem kamate...	B.15.
Redovni ugovori: Ne postoji ustanovljeno tržište	B.16.
Redovni ugovori: Terminski ugovor	B.17.
Redovni ugovori: Koje uobičajene odredbe o izmirenju primijeniti	B.18.
Redovni ugovori: Kupovina dionica na osnovu opcije kupovine.....	B.19.
Priznavanje i prestanak priznavanja financijskih obaveza primjenom obračunavanja s datumom trgovanja ili obračunavanja s datumom izmirenja	B.20.
Dio C. Ugrađeni derivati	
Ugrađeni derivati: Odvajanje osnovnog dužničkog instrumenta.....	C.1.
Ugrađeni derivati: Odvajanje ugrađene opcije.....	C.2.
Ugrađeni derivati: <i>Equity kicker</i> odredba	C.3.
Ugrađeni derivati: Sintetički instrumenti.....	C.4.
Ugrađeni derivati: Ugovori o kupovini i prodaji instrumenata izraženi u stranim valutama.....	C.5.

Ugrađeni valutni derivati: Nepovezana valutna klauzula	C.6.
Ugrađeni valutni derivati: Valuta međunarodnog trgovanja	C.7.
Ugrađeni derivati: Držatelji smiju, ali nisu dužni izvršiti izmirenje tako da ne povrate suštinski cijelo svoje priznato ulaganje	C.8.
Dio D. Priznavanje i prestanak priznavanja.....	
Početno priznavanje	D.1.
Redovna kupovina ili prodaja financijske imovine	D.2.
Dio E. Mjerenje	
Početno mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza.....	E.1.
Dobici i gubici	E.2.
Dio F. Ostalo	
MRSJS 41 i MRSJS 2 – Računovodstvo zaštite od rizika: Izvještaji o novčanim tokovima	F.1.
Dio G. Zajmovi po povoljnim uslovima i transakcije vlasničkim instrumentima koje nisu transakcije razmjene	
Koraci u procjenjivanju da li se radi samo o plaćanju glavnice i kamate kod zajmova po povoljnim uslovima	G.1.
Zajmovi po povoljnim uslovima i procjena da li se radi samo o plaćanju glavnice i kamate	G.2.
Vrjednovanje komponente koja nije razmjena.....	G.3.
Analiziranje suštine vlasničkih instrumenta koji proističu iz transakcija koje nisu transakcije razmjene.....	G.4.
Faktori koje treba uzeti u razmatranje pri ocjenjivanju zajmova po povoljnim uslovima i zajmova kreditno umanjene vrijednosti	G.5.
Zajmovi po povoljnim uslovima čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već u nastanku	G.6.
Dio H. Metoda efektivne kamate	
Zahtjev da se primjenjuje metoda efektivne kamate	H.1.
Dio I. Restrukturiranja javnog duga.....	
Restrukturiranja javnog duga.....	I.1.

Smjernice za provođenje

Ove smjernice prate, ali ne čine sastavni dio MRSJS-a 41.

Dio A. Djelokrug

A.1. Praksa izmirivanja u neto vrijednosti: Terminski ugovor o kupovini sirovina

Subjekat XYZ sklapa terminski ugovor o kupovini milion barela nafte po fiksnoj cijeni u skladu sa svojom očekivanom potrošnjom. Prema ugovoru, on smije fizički primiti isporuku nafte po isteku dvanaest mjeseci, odnosno platiti ili primiti neto izmirenje u novcu, na osnovu promjene fer vrijednosti nafte. Da li se ovaj ugovor obračunava kao derivatni instrument?

Iako opisani ugovor zadovoljava definiciju derivatnog instrumenta, on se ne obračunava obavezno kao takav. Ugovor je derivatni instrument jer ne postoji početno neto ulaganje, zasnovan je na cijeni nafte i treba se izmiriti na neki budući datum. Ako ga, međutim, Subjekat XYZ namjerava izmiriti tako što će primiti isporuku a ranije nije izmirivao slične ugovore neto u novcu, odnosno tako što preuzme naftu a potom je u kratkom roku proda kako bi ostvario dobit od kratkoročnih promjena cijene ili od posredničke marže, onda se ugovor ne obračunava kao derivatni instrument prema MRSJS-u 41 već kao izvršni ugovor (osim ako ga subjekat neopozivo odredi za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 6. MRSJS-a 41).

A.2. Opcija prodaje nefinancijske imovine

Subjekat XYZ je vlasnik poslovnog objekta s uredskim prostorijama. On sklapa ugovor o opciji prodaje s ulagačem koji mu

omogućava da objekat proda tom ulagaču za 150 miliona n.j. Sadašnja vrijednost objekta je 175 miliona n.j.⁶⁰ Opcija ističe za pet godina. Ako se iskoristi, opcija se može izmiriti kroz fizičku isporuku ili neto u novcu, po izboru Subjekta XYZ. Kako Subjekt XYZ i ulagač trebaju obračunati ovu opciju?

Računovodstveno postupanje kod Subjekta XYZ zavisi od njegovih namjera i ranije prakse u pogledu izmirivanja. Iako odnosni ugovor zadovoljava definiciju derivatnog instrumenta, Subjekt XYZ ga neće obračunati kao takav ako namjerava izmiriti ugovor kroz isporuku objekta ako se odluči iskoristiti opciju prodaje i ranije nije izmirivao slične ugovore neto u novcu (tačka 5. MRSJS-a 41, ali vidjeti i tačku 6. istog standarda).

Ulagač, međutim, ne može zaključiti da je ugovor o opciji sklopljen u svrhu zadovoljenja potreba ulagača u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja samo zato što ulagač nema mogućnost tražiti isporuku (tačka 8. MRSJS-a 41). Osim toga, opcija se može izmiriti neto u novcu. Prema tome, ulagač ugovor mora obračunati kao derivatni instrument. Bez obzira na raniju praksu, namjera ulagača ne utiče na to da li će se izmirenje izvršiti kroz isporuku ili u novcu. On raspolaže pisanom opcijom a pisana opcija po kojoj strana koja je drži ima mogućnost izbora između fizičkog izmirenja ili izmirenja neto u novcu nikad ne može zadovoljiti uobičajeni zahtjeve u pogledu isporuke za izuzeće iz MRSJS-a 41 jer potpisnik opcije nema mogućnost odabrati da traži isporuku.

Da je, međutim, riječ o terminskom ugovoru a ne o ugovoru o opciji i da taj ugovor nalaže fizičku isporuku a izvještajni subjekt nije ranije izmirivao ugovore neto u novcu, odnosno kroz primanje isporuke objekta i prodaju istog u kratkom roku radi sticanja dobiti od kratkoročnih promjena cijene ili od posredničke marže, takav ugovor se ne bi obračunao kao derivatni instrument. (Također treba vidjeti i tačku 6. MRSJS-a 41).

Dio B. Definicije pojmova

U Dijelu B. se daju neobavezujuća uputstva o tome da li određene stavke zadovoljavaju definicije iz MRSJS-a 41.

B.1. Definicija financijskog instrumenta: Zlatne poluge

Da li su zlatne poluge financijski instrument (poput novca) ili roba?

Zlatne poluge su roba. Iako su izuzetno likvidne, one ne podrazumijevaju ugovorno pravo na primitak novca ili druge financijske imovine.

B.1.1. Definicija financijskog instrumenta: Monetarno zlato

Da li je monetarno zlato financijski instrument (poput novca)?

Nije. Slično kao i zlatne poluge, monetarno zlato nije financijski instrument jer ne podrazumijeva ugovorno pravo na primitak novca ili druge financijske imovine. S obzirom, međutim, da monetarno zlato ima nekoliko karakteristika financijske imovine, u pravilu je ispravno primjenjivati principe iz MRSJS-a 41 prema hijerarhiji datoj u tačkama od 9. do 15. MRSJS-a 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*. Ipak, može se pokazati primjerenim da subjekt razmotri i druge MRSJS-ove, zavisno od činjenica i okolnosti pod kojima drži monetarno zlato.

B.1.2. Financijski instrumenti svojstveni javnom sektoru

B.1.2.1. Definicija financijskog instrumenta: Valuta izdata kao zakonsko platežno sredstvo

Da li izdavanje valute kao zakonskog platežnog sredstva stvara financijsku obavezu za izdavatelja?

Zavisi. Valuta svoju vrijednost, jednim dijelom, izvodi iz pravnog aranžmana između njenog izdavatelja i držatelja prema kojem se ta valuta prihvata kao sredstvo razmjene i zakonski priznaje kao validno sredstvo plaćanja. U pojedinim jurisdikcijama, takvi pravni aranžmani dodatno obavezuju izdavatelja da razmjeni valutu kada je držatelj prezentiraju a mogu i eksplicitno navoditi da se valuta tereti na imovinu vlade.

Za potrebe ovog standarda, subjekt mora razmotriti suštinu a ne pravnu formu aranžmana pri utvrđivanju da li postoji ugovorna dužnost da se isporuči novac. Kao dokaz da se radi o ugovoru služi postojanje:

- ⌚ voljnih strana koje stupaju u aranžman;
- ⌚ uslova ugovora koji daju prava i obaveze ugovornim stranama; i
- ⌚ pravnog lijeka za neizvršenje ugovora koji je moguće utjerati sudskim putem.

Kada zakoni i drugi propisi ili slični zahtjevi koje je moguće utjerati sudskim putem, poput Zakona o bankama, propisuju zahtjeve i

⁶⁰ U ovim smjernicama, svi novčani iznosi su izraženi u novčanim jedinicama (skr. n.j.).

odgovornosti subjekta da razmjeni valutu u opticaju, za potrebe ovog standarda postoji „ugovor“. Financijska obaveza nastaje kada subjekat izda valutu drugoj ugovornoj strani jer su, u tom trenutku, dvije voljne strane saglasne s uslovima aranžmana. Tamo gdje ne postoji financijska obaveza, subjekat bi trebao razmotriti da li je stvorena dužnost u skladu s tačkama od 22. do 43. MRSJS-a 19 *Rezerviranja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*. Prije izdavanja valute, ne postoji transakcija između voljnih strana. Neizdata valuta ne zadovoljava definiciju financijskog instrumenta. Subjektat primjenjuje tačku 13. MRSJS-a 12 *Zalihe* da bi obračunao svaku neizdatu valutu.

B.1.2.2. Definicija financijskog instrumenta: Držanje posebnih prava povlačenja (skr. PPP-ovi)

Da li PPP-ovi koji se drže zadovoljavaju definiciju financijske imovine?

Da. Držanje PPP-ova predstavlja potraživanje valuta članica Međunarodnog monetarnog fonda (skr. MMF). PPP-ovi se mogu koristiti u transakcijama s MMF-om ili ih međusobno razmjenjivati učesnici Odjela MMF-a za PPP-ove. Likvidnost je garantirana mehanizmom koji učesnicima nalaže da isporuče novac u zamjenu za PPP-ove. Prema tome, na PPP-ove koji se drže treba gledati kao na financijsku imovinu.

B.1.2.3. Definicija financijskog instrumenta: Raspodjela PPP-ova

Da li PPP-ovi koji se raspodjeljuju zadovoljavaju definiciju financijske obaveze?

Da. Raspodjela PPP-ova predstavlja dužnost koja se preuzima kada se PPP-ovi rasporede članicama. Članice MMF-a su dužne imati dovoljno valute da pokriju PPP-ove koje raspodjele. To predstavlja ugovornu dužnost isporuke novca i, prema tome, na PPP-ove koji se raspodjeljuju treba gledati kao na financijsku obavezu.

B.2. Definicija derivatnog instrumenta: Primjeri derivata i osnovnih varijabli

Šta su primjeri uobičajenih ugovora s derivatima i određenih osnovnih varijabli

U MRSJS-u 41 derivatni instrument je definiran kako slijedi.

Derivat je financijski instrument ili drugi ugovor iz djelokruga ovog standarda koji ima sve tri sljedeće karakteristike:

- (a) njegova vrijednost se mijenja u odgovoru na promjene određene kamatne stope, cijene financijskog instrumenta, cijene robe, deviznog kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, odnosno druge varijable, pod uslovom da, ako se radi o nefinancijskoj varijabli, ta varijabla nije svojstvena jednoj od ugovornih strana (poznata i kao „osnovna varijabla“);
- (b) ne zahtijeva nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora; i
- (c) izmiruje se na neki budući datum.

Vrsta ugovora	Glavna varijabla za određivanje cijene (osnovna varijabla)
Zamjena kamatne stope	Kamatne stope
Zamjena valute (devizna zamjena)	Devizni kurs
Zamjena robe	Cijene robe
Zamjena kapitala	Cijene kapitala (vlasničkog instrumenta drugog subjekta)
Zamjena kredita	Kreditni rejting, kreditni indeks ili cijena kredita
Zamjena ukupnog povrata	Ukupna fer vrijednost referentne imovine i kamatnih stopa
Kupljena ili pisana opcija za državnu obveznicu (kupovine ili prodaje)	Kamatne stope

Vrsta ugovora	Glavna varijabla za određivanje cijene (osnovna varijabla)
Kupljena ili pisana valutna opcija (kupovine ili prodaje)	Devizni kurs
Kupljena ili pisana opcija na robu (kupovine ili prodaje)	Cijene robe
Kupljena ili pisana dionička opcija (kupovine ili prodaje)	Cijene kapitala (vlasničkog instrumenta drugog subjekta)
Kamatni standardizirani terminski ugovor povezan s javnim dugom (državna budućnosnica)	Kamatne stope
Valutni standardizirani terminski ugovor	Devizni kurs
Standardizirani terminski ugovor o robi	Cijene robe
Kamatni nestandardizirani terminski ugovor povezan s javnim dugom (državni <i>forward</i>)	Kamatne stope
Valutni nestandardizirani terminski ugovor	Devizni kurs
Nestandardizirani terminski ugovor o robi	Cijene robe
Nestandardizirani terminski ugovor o kapitalu	Cijene kapitala (vlasničkog instrumenta drugog subjekta)

Prethodni popis daje primjere ugovora koji u pravilu ispunjavaju uslove da se smatraju derivatima prema MRSJS-u 41. On ne obuhvata sve moguće derivate. Svaki ugovor koji ima osnovnu varijablu može biti derivat. Štaviše, čak i kada neki instrument zadovoljava definiciju ugovora o derivatu, mogu važiti posebne odredbe, poput toga da li se radi o vremenskom derivatu (vidjeti tačku UP1. MRSJS-a 41), ugovoru o kupovini ili prodaji nefinancijske stavke poput robe (vidjeti tačke 6, 7, 8. i UP8. MRSJS-a 41) ili o ugovoru koji se izmiruje vlastitim dionicama subjekta (vidjeti tačke od 25. do 29. MRSJS-a 28). Prema tome, subjekat mora procijeniti ugovor kako bi utvrdio da li su zastupljene i druge karakteristike derivata i da li se na njega odnose bilo kakve posebne odredbe.

B.3. Definicija derivatnog instrumenta: Izmirenje na budući datum, kamatna zamjena s neto ili bruto izmirenjem

U kontekstu utvrđivanja da li je kamatna zamjena derivatni financijski instrument prema MRSJS-u 41, da li je bitno da li ugovorne strane plaćaju kamatu jedna drugoj (bruto izmirenje) ili izmirenje vrše na neto osnovi?

Nije. Zadovoljenje definicije derivatnog instrumenta ne zavisi od toga da li je se radi o bruto ili o neto izmirenju.

Ilustracije radi, Subjekt ABC sklapa ugovor o kamatnoj zamjeni s drugom ugovornom stranom (Subjektom XYZ) prema kojem je Subjekt ABC dužan platiti fiksnu kamatu od osam (8) posto a primati promjenjivi iznos zasnovan na tromjesečnoj stopi *LIBOR*-a koja se ponovo određuje svaka tri mjeseca. Fiksni i primjenjivi iznosi se utvrđuju prema nominalnoj vrijednosti od 100 miliona n.j. Subjekti ABC i XYZ ne razmjenjuju nominalnu vrijednost. Subjekt ABC plaća ili prima neto iznos novca svakog tromjesečja na osnovu razlike između osam posto i tromjesečne stope *LIBOR*-a. Kao alternativno rješenje, izmirenje se može vršiti na bruto osnovi.

Opisani ugovor zadovoljava definiciju derivata bez obzira da li se izmirenje vrši u neto ili u bruto iznosu jer se njegova vrijednost mijenja u odgovoru na promjene osnovne varijable (stope *LIBOR*-a), nema početnog neto ulaganja i izmirenje se vrši na buduće datume.

B.4. Definicija derivatnog instrumenta: Unaprijed izmireni ugovor o kamatnoj zamjeni (obaveza plaćanja po fiksnoj stopi prijevremeno izvršena kod sklapanja ugovora ili nakon toga)

Ako strana svoju obavezu prema ugovoru o kamatnoj zamjeni koji podrazumijeva plaćanja fiksne a primanja promjenjive kamate izmiri unaprijed, pri njegovom sklapanju, da li je taj ugovor derivatni instrument?

Jeste. Ilustracije radi, Subjekat S sklapa petogodišnji ugovor o kamatnoj zamjeni nominalne vrijednosti od 100 miliona n.j. koji podrazumijeva plaćanja po fiksnoj a primitke po promjenjivoj stopi s Drugom ugovornom stranom C. Kamatna stopa promjenjivog dijela ugovora o zamjeni se ponovo određuje svaka tri mjeseca prema tromjesečnoj stopi *LIBOR*-a. Kamatna stopa fiksnog dijela ugovora je deset (10) posto godišnje. Subjekat S unaprijed plaća svoju fiksnu obavezu prema ugovoru o zamjeni od 50 miliona n.j. (100 miliona n.j. $\times$ 10 posto $\times$ 5 godina) već kod sklapanja ugovora, diskontiranu po tržišnim kamatnim stopama, pri tome zadržavajući pravo na primanje uplata kamate na 100 miliona n.j. po stopi koja se ponovo određuje svaka tri mjeseca prema tromjesečnoj stopi *LIBOR*-a tokom vijeka trajanja ugovora o zamjeni.

Početno neto ulaganje u ugovor o kamatnoj zamjeni je značajno manje od nominalnog iznosa na koji će se izračunavati promjenjiva plaćanja u sklopu promjenjivog dijela ugovora. Ugovor zahtijeva početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora, poput obveznica s promjenjivom stopom. Prema tome, on zadovoljava odredbu MRSJS-a 41 da se ne zahtijeva „nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora“. Bez obzira što Subjekat S nema buduće obaveze izvršenja, konačno izmirenje ugovora se dešava na buduću datum i vrijednost ugovora se mijenja u odgovoru na promjene indeksa *LIBOR*-a. Prema tome, ovaj ugovor treba smatrati derivatnim ugovorom.

Da li bi odgovor bio drugačiji da je obaveza plaćanja po fiksnoj stopi izmirena unaprijed, ali nakon početnog priznavanja?

Ako se fiksni dio ugovora prijevremeno plati tokom njegovog trajanja, to bi se smatralo raskidom izvornog ugovora o zamjeni i sklapanjem novog instrumenta koji se procjenjuje prema MRSJS-u 41.

B.5. Definicija derivatnog instrumenta: Unaprijed izmireni ugovor o kamatnoj zamjeni s plaćanjem promjenjive i primanjem fiksne kamate

Ako strana svoju obavezu prema ugovoru o kamatnoj zamjeni koji podrazumijeva plaćanja promjenjive i primitke fiksne kamate izmiri unaprijed, pri sklapanju ugovora ili nakon toga, da li je taj ugovor derivatni finansijski instrument?

Nije. Ugovor o kamatnoj zamjeni koji podrazumijeva plaćanja promjenjive i primitke fiksne kamate nije derivatni instrument ako se izmiri unaprijed pri sklapanju a prestaje biti derivatni instrument ako se plaćanje izvrši prijevremeno ali nakon sklapanja ugovora jer donosi povrat na prijevremeno plaćeni (uloženi) iznos kakav se može uporediti s povratom od dužničkog instrumenta fiksnih novčanih tokova. Prijevremeno plaćeni iznos ne ispunjava kriterij iz definicije derivata da ne zahtijeva „nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora“.

Ilustracije radi, Subjekat S sklapa petogodišnji ugovor o kamatnoj zamjeni u nominalnoj vrijednosti od 100 miliona n.j. s Drugom ugovornom stranom C, prema kojem plaća promjenjivu a prima fiksnu kamatu. Promjenjivi dio ugovora o zamjeni se ponovo određuje svaka tri mjeseca prema tromjesečnoj stopi *LIBOR*-a. Plaćanja fiksne kamate prema ugovoru o zamjeni se izračunavaju kao nominalni iznos zamjene pomnožen sa deset (10) posto, to jeste 10 miliona n.j. godišnje. Subjekat S vrši prijevremeno plaćanje prema promjenjivom dijelu ugovora pri njegovom sklapanju po aktuelnim tržišnim kamatnim stopama, pri tome zadržavajući pravo na primitak plaćanja fiksne kamate od 10 posto na 100 miliona n.j. godišnje.

Novčani tokovi prema ovom ugovoru su jednaki novčanim tokovima finansijskog instrumenta s prilivom fiksnih rata jer Subjekat S zna da će primiti 10 miliona n.j. godišnje tokom vijeka trajanja ugovora o zamjeni. Prema tome, da svi drugi elementi ostanu isti, početno ulaganje u ugovor bi trebalo biti jednako onom za druge finansijske instrumente sačinjene od fiksnih rata. Dakle, početno neto ulaganje u ugovor o kamatnoj zamjeni prema kojem se plaća promjenjiva a prima fiksna kamata je jednako ulaganju koje bi zahtijevao nederivatni ugovor koji slično reagira na promjene tržišnih uslova. Instrument, zbog toga, ne ispunjava kriterij MRSJS-a 41 da ne zahtijeva „nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora“ i on se, prema tome, ne obračunava kao derivatni instrument u skladu s tim standardom. Ispunjavanjem obaveze plaćanja promjenjive kamate, Subjekat S u suštini daje zajam Drugoj ugovornoj strani C.

B.6. Definicija derivatnog instrumenta: Zajmovi koji se međusobno prebijaju

Subjekat A odobrava petogodišnji zajam po fiksnoj stopi Subjektu B a Subjekat B, u isto vrijeme, Subjektu A odobrava petogodišnji zajam u jednakom iznosu po promjenjivoj stopi. Pri sklapanju ugovora o bilo kojem od ta dva zajma se ne prenose bilo kakvi ugovorni nominalni iznosi jer Subjekat A i Subjekat B imaju sporazum o saldiranju. Da li je ovo derivatni instrument prema MRSJS-u 41?

Jeste. On zadovoljava definiciju derivatnog instrumenta (to jeste, postoji osnovna varijabla, ne zahtijeva se nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora, i izmirenje se vrši u budućnosti). Ugovorni učinak zajmova je jednak učinku ugovora o zamjeni kamate bez početnog neto ulaganja. Nederivatne transakcije se raščlanjuju i s njima postupa kao s derivatnim instrumentima kada, u suštini, rezultiraju derivatnim instrumentima. U pokazatelje toga bi spadalo sljedeće:

⌚ sklopljeni su u isto vrijeme i pri tome je uziman u obzir onaj drugi;

- ⌚ imaju istu drugu ugovornu stranu;
- ⌚ povezani su s istim rizikom; i
- ⌚ ne postoje očite ekonomske niti suštinske poslovne svrhe zbog kojih bi se date transakcije morale strukturirati odvojeno jer se ne mogu ostvariti jednom transakcijom.

Isti odgovor bi važio i da Subjekat A i Subjekat B nemaju sporazum o saldiranju jer definicija derivatnog instrumenta iz MRSJS-a 41 ne iziskuje neto izmirenje.

B.7. Definicija derivatnog instrumenta: Opcija za koju se ne očekuje da se iskoristi

Definicija derivatnog instrumenta iz MRSJS-a 41 zahtijeva da se instrument „izmiruje na neki budući datum“. Da li je taj kriterij ispunjen čak i onda kada se ne očekuje da se neka opcija iskoristi jer, na primjer, ne bi donjela nikakve dobiti?

Jeste. Opcija se izmiruje po izvršenju ili po dospijeću. Isticanje opcije po njenom dospijeću je vid izmirenja bez obzira što ne podrazumijeva nikakvu dalju razmjenu naknade.

B.8. Definicija derivatnog instrumenta: Valutni ugovor zasnovan na obimu prodaje

Subjekat XYZ iz Republike Južne Afrike, čija funkcijska valuta je južnoafrički rand, prodaje električnu energiju Mozambiku izraženu u američkim dolarima. Subjekat XYZ sklapa ugovor s investicijskom bankom da američke dolare pretvara u rande po fiksnom kursu. Prema ugovoru, on je američke dolare naplaćene od obima prodaje Mozambiku dužan razmijeniti za rande po kursu od 6,00. Da li je ovaj ugovor derivatni instrument?

Jeste. Ugovor ima dvije osnovne varijable (devizni kurs i obim prodaje), ne zahtijeva nikakvo početno neto ulaganje, odnosno početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora, kao ni bilo kakvo plaćanje. Derivatni instrumenti zasnovani na obimu prodaje nisu isključeni iz djelokruga MRSJS-a 41.

B.9. Definicija derivatnog instrumenta: Terminski ugovor s plaćanjem unaprijed

Subjekat sklapa terminski ugovor o kupovini dionica za godinu dana po terminskoj cijeni. On vrši plaćanje unaprijed već kod sklapanja ugovora po tekućoj cijeni dionica. Da li je ovakav terminski ugovor derivatni instrument?

Nije. Terminski ugovor ne zadovoljava test zahtijevanja „nikakvog ili samo početnog neto ulaganja koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora“ da bi se smatrao derivatnim instrumentom.

Ilustracije radi, Subjekat XYZ sklapa terminski ugovor o kupovini jednog miliona redovnih dionica Subjekta T za godinu dana. Tekuća tržišna vrijednost dionice Subjekta T je 50 n.j. dok je terminska cijena po toj dionici 55 n.j. Subjekat XYZ je dužan plaćanje po terminskom ugovoru izvršiti unaprijed već kod njegovog sklapanja, dajući iznos od 50 miliona n.j. Početno ulaganje u taj terminski ugovor od 50 miliona n.j. je manje od nominalnog iznosa njegovog predmeta jer jedan milion dionica po terminskoj cijeni od 55 n.j. po dionici daju iznos od 55 miliona n.j. To početno neto ulaganje, međutim, je približno ulaganju koje bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reagiraju na promjene tržišnih faktora jer se dionice Subjekta T, kod sklapanja ugovora, mogu kupiti po istoj cijeni od 50 n.j. Prema tome, odnosno unaprijed plaćeni terminski ugovor ne ispunjava kriterij koji se tiče početnog neto ulaganja da bi se smatrao derivatnim instrumentom.

Dok ovaj instrument ne zadovoljava definiciju derivatnog instrumenta u potpunosti, on ispunjava kriterije da se klasificira kao financijska imovina koju treba mjeriti po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. S obzirom da uslovi terminskog ugovora ne uključuju zahtjev da Subjekat XYZ primi novčane tokove koji su samo plaćanja glavnice i kamate, instrument ne ispunjava uslove da se mjeri po amortiziranom trošku.

B.10. Definicija derivatnog instrumenta: Početno neto ulaganje

Mnogi derivatni instrumenti, poput standardiziranih terminskih ugovora i pisanih opcija kojima se trguje na berzi, iziskuju račune marži. Da li je račun marže dio početnog neto ulaganja?

Nije. Račun marže nije dio početnog neto ulaganja u neki derivatni instrument. Računi marže su vrsta kolaterala za drugu ugovornu stranu ili klirinško društvo i mogu biti u vidu novca, vrijednosnih papira ili druge naznačene imovine, obično likvidne imovine. Računi marže su zasebna imovina koja se odvojeno obračunava.

B.11. Definicija namijenjenog trgovanju: Portfelj s nedavnim stvarnim obrascem kratkoročnog ostvarivanja dobiti

Definicija financijske imovine ili financijske obaveze namijenjene trgovanju navodi da je „financijska imovina ili financijska obaveza namijenjena trgovanju ako je (...) dio portfelja određenih financijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom stvarnom obrascu kratkoročnog ostvarivanja dobiti“. Šta se podrazumijeva pod „portfeljem“ za potrebe primjene ove definicije?

Iako pojam „portfelj“ nije eksplicitno definiran u MRSJS-u 41, kontekst u kojem se koristi sugerira da se radi o grupi financijske imovine ili financijskih obaveza kojima se upravlja kao dijelom te grupe (tačka 9. MRSJS-a 41). Kada postoji dokaz o nedavnom stvarnom obrascu kratkoročnog ostvarivanja dobiti od financijskih instrumenata koji su dio takvog portfelja, ti financijski instrumenti zadovoljavaju definiciju namijenjenih trgovanju čak i kada se može desiti da se pojedinačni financijski instrument drži duže vrijeme.

B.12. Definicija bruto knjigovodstvene vrijednosti: Trajni dužnički instrumenti s fiksnom ili promjenjivom stopom zasnovanom na tržištu

Subjekti nekad kupuju ili izdaju dužničke instrumente koji se moraju mjeriti po amortiziranom trošku i u odnosu na koje izdavatelj nema obavezu otplatiti bruto knjigovodstvenu vrijednost. Kamatna stopa može biti fiksna ili promjenjiva. Da li bi se razlika između početnog plaćanog ili primljenog iznosa i nule (u daljem tekstu: dospjeli iznos) amortizirala odmah po početnom priznavanju za potrebe utvrđivanja amortiziranog troška ako je kamatna stopa fiksna ili navedena kao promjenjiva kamatna stopa zasnovana na tržištu?

Ne bi. S obzirom da se ne vrši otpлата bruto knjigovodstvene vrijednosti, nema ni amortizacije razlike između početnog i dospjelog iznosa u uslovima postojanja fiksne ili naznačene promjenjive kamatne stope zasnovane na tržištu. Kako su plaćanja kamate fiksna ili zasnovana na tržištu i vršice se trajno, amortizirani trošak (sadašnja vrijednost niza budućih plaćanja u novcu diskontirana po efektivnoj kamatnoj stopi) je jednak bruto knjigovodstvenoj vrijednosti u svakom periodu.

B.13. Definicija bruto knjigovodstvene vrijednosti: Trajni dužnički instrument s opadajućom kamatnom stopom

Ako se naznačena kamatna stopa na trajni dužnički instrument smanjuje vremenom, da li bi bruto knjigovodstvena vrijednost bila jednaka ugovornom nominalnom iznosu u svakom periodu?

Ne bi. S ekonomskog stanovišta, neka ili sva ugovorna plaćanja kamate su otplate bruto knjigovodstvene vrijednosti. Na primjer, može biti naznačena kamatna stopa od šesnaest (16) posto u prvih deset (10) godina i od nula (0) posto u narednim periodima. U tom slučaju, početna vrijednost se amortizira na nulu tokom prvih deset godina primjenom metode efektivne kamate jer dio ugovornih plaćanja kamate predstavlja otplate bruto knjigovodstvene vrijednosti. Bruto knjigovodstvena vrijednost nakon deset godina je nula jer je sadašnja vrijednost niza budućih plaćanja novca u narednim periodima nula (to jeste, ne vrše se nikakva dalja ugovorna gotovinska plaćanja u tim narednim periodima).

B.14. Primjer izračunavanja bruto knjigovodstvene vrijednosti: Financijska imovina

Kako se izračunava bruto knjigovodstvena vrijednost za financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku u skladu s MRSJS-om 41?

Bruto knjigovodstvena vrijednost se izračunava pomoću metode efektivne kamate. Efektivna kamatna stopa sadržana u financijskom instrumentu je stopa po kojoj se iznos procijenjenih novčanih tokova povezanih s tim financijskim instrumentom tokom njegovog očekivanog vijeka trajanja ili, kada je primjereno, kraćeg perioda diskontira tačno do bruto knjigovodstvene vrijednosti kod početnog priznavanja. To izračunavanje treba da uključi sve naknade i stavke plaćene, odnosno primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope, te direktno pripisive transakcijske troškove i sve druge premije ili popuste.

Primjerom u nastavku teksta se ilustrira izračunavanje bruto knjigovodstvene vrijednosti primjenom metode efektivne kamate. Subjekat A kupuje dužnički instrument s preostalim rokom dospijeca od pet (5) godina za njegovu fer vrijednost od 1.000 n.j. (uključujući transakcijske troškove). Instrument ima ugovornu nominalnu vrijednost od 1.250 n.j. i fiksnu kamatnu stopu od 4,7 posto koja se plaća na godišnjoj osnovi ($1.250 \text{ n.j.} \times 4,7 \text{ posto} = 59 \text{ n.j. godišnje}$). Ugovor navodi i to da zajmoprimac ima opciju prijevremeno otplatiti instrument po nominalnoj vrijednosti i bez bilo kakve novčane kazne za prijevremenu otplatu. Pri sklapanju ugovora, subjekat ne očekuje da će zajmoprimac izvršiti prijevremenu otplatu (te, u skladu s tim, utvrđuje da je fer vrijednost karakteristike prijevremene otplate zanemariva pri početnom priznavanju odnosne financijske imovine).

Može se pokazati da se, kako bi se rasporedili tokom trajanja dužničkog instrumenta po konstantnoj stopi na knjigovodstvenu vrijednost, primljene kamate i početni popust moraju obračunavati po stopi od deset (10) posto godišnje. Sljedeća tabela daje informacije o bruto knjigovodstvenoj vrijednosti, prihodu od kamata i novčanim tokovima dužničkog instrumenta za svaki izvještajni period.

Godina	(a)	(b = a × 10 posto)	(c)	(d = a + b - c)
	Bruto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	Prihod od kamata	Novčani tokovi	Bruto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine
20X0.	1.000	100	59	1.041

Godina	(a)	(b = a × 10 posto)	(c)	(d = a + b - c)
	Bruto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	Prihod od kamata	Novčani tokovi	Bruto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine
20X1.	1.041	104	59	1.086
20X2.	1.086	109	59	1.136
20X3.	1.136	113	59	1.190
20X4.	1.190	119	1.250 + 59	—

Prvog dana 20X2. godine, subjekat mijenja svoju procjenu novčanih tokova. Konkretno, on sada očekuje da će pedeset (50) posto ugovornog nominalnog iznosa biti prijevremeno oplaćeni do kraja te godine a preostalih 50 posto do kraja 20X4. godine. U skladu s tačkom UP161. MRSJS-a 41, vrši se usklađivanje bruto knjigovodstvene vrijednosti dužničkog instrumenta. Ona se ponovo izračunava diskontiranjem iznosa koji subjekat očekuje da primi u 20X2. i narednim godinama prema izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi (10 posto). To daje novu bruto knjigovodstvenu vrijednost u 20X2. godini od 1.138 n.j. Usklađivanje od 52 n.j. (1.138 n.j. - 1.086 n.j.) se iskazuje u suficitu ili deficitu u 20X2. godini. Tabela u nastavku teksta daje informacije o bruto knjigovodstvenoj vrijednosti, prihodu od kamata i novčanim tokovima kako bi se uskladili uz uzimanje u obzir promjene procjene.

Godina	(a)	(b = a × 10 posto)	(c)	(d = a + b - c)
	Bruto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	Prihod od kamata	Novčani tokovi	Bruto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine
20X0.	1.000	100	59	1.041
20X1.	1.041	104	59	1.086
20X2.	1.086 + 52	114	625 + 59	568
20X3.	568	57	30	595
20X4.	595	60	625 + 30	—

B.15 Primjer izračunavanja bruto knjigovodstvene vrijednosti: Dužnički instrumenti s postupnim plaćanjem kamata

Subjekti nekad kupuju ili izdaju dužničke instrumente po unaprijed određenoj kamatnoj stopi koja se postupno povećava ili smanjuje (u daljem tekstu: postupna kamatna stopa) tokom vijeka trajanja dužničkog instrumenta. Ako se dužnički instrument s postupnom kamatnom stopom izda za 1.250 n.j. i dospijeva u istom iznosu, da li bi bruto knjigovodstvena vrijednost iznosila 1.250 n.j. u svakom izvještajnom periodu tokom vijeka trajanja instrumenta?

Ne bi. Bez obzira što nema razlike između početnog i iznosa kod dospijea, subjekat koristi metodu efektivne kamatne stope da plaćanja kamate rasporedi tokom vijeka trajanja dužničkog instrumenta kako bi ostvario stalnu stopu na knjigovodstvenu vrijednost.

U narednom primjeru se pokazuje izračunavanje bruto knjigovodstvene vrijednosti pomoću metode efektivne kamate za instrument s unaprijed određenom kamatnom stopom koja se povećava ili smanjuje tokom vijeka trajanja dužničkog instrumenta („postupnom kamatnom stopom“).

Na dan 01.01.20X0. godine, Subjekt A izdaje dužnički instrument po cijeni od 1.250 n.j. Ugovorna nominalna vrijednost je 1.250 n.j.

a dužnički instrument se mora otplatiti do 31.12.20X4. godine. Kamatna stopa je u ugovoru o zaduživanju uređena kao postotak ugovornog nominalnog iznosa kako slijedi: 6,0 posto u 20X0. godini (75 n.j.), 8,0 posto u 20X1. (100 n.j.), 10,0 posto u 20X2. (125 n.j.), 12,0 posto u 20X3. (150 n.j.) i 16,4 posto u 20X4. godini (205 n.j.). U ovom slučaju, kamatna stopa po kojoj se tačno diskontira niz budućih plaćanja novca tokom perioda dospjeća je deset posto. U skladu s tim, plaćanja kamata u novcu se raspoređuju tokom vijeka trajanja dužničkog instrumenta kako bi se utvrdila bruto knjigovodstvena vrijednost za svaki period. U svakom periodu, bruto knjigovodstvena vrijednost se na početku tog perioda množi s efektivnom kamatnom stopom od deset posto i dodaje bruto knjigovodstvenoj vrijednosti. Sva plaćanja u novcu tokom perioda se oduzimaju od tako dobivenog iznosa. Prema tome, bruto knjigovodstvena vrijednost za svaki period iznosi:

Godina	(a)	(b = a × 10 posto)	(c)	(d = a + b - c)
	Bruto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	Prihod od kamata	Novčani tokovi	Bruto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine
20X0.	1.250	125	75	1.300
20X1.	1.300	130	100	1.330
20X2.	1.330	133	125	1.338
20X3.	1.338	134	150	1.322
20X4.	1.322	133	1.250 + 205	–

B.16. Redovni ugovori: Ne postoji ustanovljeno tržište

Da li ugovor o kupovini financijske imovine može biti redovni ugovor ako ne postoji ustanovljeno tržište za trgovanje takvim ugovorima?

Može. U MRSJS-u 41 se govori o uslovima ugovora koji zahtijevaju isporuku imovine u roku koji se u pravilu određuje propisima ili običajima na predmetnom tržištu. Tržište nije ograničeno samo na berzu, odnosno na organizirano službeno tržište već može značiti i okruženje u kojem se financijska imovina uobičajeno razmjenjuje. Prihvatljiv rok može biti razuman period obično potreban da strane izvrše transakciju i pripreme i potpišu dokumentaciju za sklapanje iste.

Na primjer, tržište za privatno izdavanje financijskih instrumenata može biti tržište za ove potrebe.

B.17. Redovni ugovori: Terminski ugovori

Subjekt ABC sklapa terminski ugovor o kupovini jedan milion redovnih dionica Subjekt M u roku dva mjeseca po cijeni od 10 n.j. po dionici. Ugovor nije ugovor kakvim se trguje na berzi. On nalaže da Subjekt ABC prihvati fizičku isporuku dionica i plati 10 miliona n.j. drugoj ugovornoj strani u gotovini. Dionicama Subjekta M se trguje na aktivnom javnom tržištu i to, u prosjeku, 100.000 dionica dnevno. Redovna dostava je u roku tri (3) dana. Da li ovakav terminski ugovor treba smatrati redovnim ugovorom?

Ne treba. Opisani ugovor se mora obračunati kao derivatni instrument jer se ne izmiruje na način određen propisima ili običajima na predmetnom tržištu.

B.18. Redovni ugovori: Koje odredbe o uobičajenom načinu izmirivanja primijeniti?

Ako se financijskim instrumentima nekog subjekta trguje na više od jednog aktivnog tržišta i odredbe o izmirenju se razlikuju od jednog do drugog tržišta, koje od njih treba primijeniti pri procjenjivanju da li ugovor o kupovini takvih financijskih instrumenata predstavlja redovni ugovor?

Odredbe koje treba primijeniti su odredbe koje važe na tržištu na kojem se kupovina zaista obavi.

Ilustracije radi, Subjekt XYZ kupuje milion dionica Subjekta ABC na berzi Sjedinjenih Američkih Država (skr. S.A.D.), na primjer, posredstvom mešetara. Ugovorni rok za izmirenje je šest (6) radnih dana. Izmirjenje se kod trgovanja redovnim dionicama na berzama u S.A.D. u pravilu izvršava u roku tri (3) radna dana. Ako se izmirenje izvrši u roku šest radnih dana, to trgovanje ne ispunjava uslove za izuzeće za redovnu trgovinu.

Ako bi, međutim, Subjekt XYZ izvršio istu transakciju na stranoj berzi na kojoj se izmirenje uobičajeno vrši u roku šest radnih dana, onda bi odnosni ugovor ispunjavao uslove za izuzeće za redovnu trgovinu.

B.19. Redovni ugovori. Kupovina dionica na osnovu opcije kupovine

Subjekt A kupuje opciju kupovine na javnom tržištu koja mu omogućava da kupi 100 dionica Subjekta XYZ u bilo kom trenutku u naredna tri (3) mjeseca po cijeni od 100 n.j. po dionici. Ako Subjekt A iskoristi tu opciju, on ima četrnaest (14) dana da izmiri transakciju prema propisima, odnosno običajima tržišta opcijama. Dionicama Subjekta XYZ se trguje na aktivnom javnom tržištu koje zahtijeva izmirenje u roku tri (3) dana. Da li je ova kupovina dionica na osnovu opcije kupovine redovna kupovina dionica?

Jeste. Izmirenje opcije se vodi propisima, odnosno običajima tržišta opcijama pa se, prema tome, opcija nakon njenog izvršenja više ne obračunava kao derivatni instrument jer izmirenje isporučivanjem dionica u roku 14 dana predstavlja redovnu transakciju.

B.20. Priznavanje i prestanak priznavanje finansijskih obaveza primjenom obračunavanja s datumom trgovanja ili obračunavanja s datumom izmirenja

MRSJS 41 propisuje posebna pravila za priznavanje i prestanak priznavanja finansijske imovine kada se koristi obračunavanje s datumom trgovanja i kada se koristi obračunavanje s datumom izmirenja. Da li se ta pravila primjenjuju na transakcije finansijskim instrumentima koji su klasificirani kao finansijske obaveze, poput transakcija obavezama po depozitima i obavezama kojima se trguje?

Ne primjenjuju. MRSJS 41 ne navodi nikakve konkretne zahtjeve u pogledu obračunavanja s datumom trgovanja i obračunavanja s datumom izmirenja kod transakcija finansijskim instrumentima koji su klasificirani kao finansijske obaveze. Dakle, primjenjuju se opći zahtjevi u vezi s priznavanjem i prestankom priznavanja iz tačaka 10. i 35. MRSJS-a 41. Tačka 10. MRSJS-a 41 navodi da se finansijske obaveze priznaju na datum kada subjekt „postane strana ugovornih odredbi instrumenta“. Takvi ugovori se u pravilu ne priznaju osim ako ih neka od strana izvrši ili ako se radi o derivatnom ugovoru koji nije izuzet iz djelokruga MRSJS-a 41. Prema tački 35. MRSJS-a 41, finansijske obaveze se prestaju priznavati samo kada se izmire, to jeste, kada se ugovorna dužnost izvrši, poništi ili istekne.

Dio C. Ugrađeni derivati

C.1. Ugrađeni derivati: Odvajanje osnovnog dužničkog instrumenta

Ako je ugrađeni derivat bez opcija obavezno odvojiti od osnovnog dužničkog instrumenta, na koji način se određuju uslovi osnovnog dužničkog instrumenta i ugrađenog derivata? Na primjer, da li bi osnovni dužnički instrument bio instrument s fiksnom, s promjenjivom ili nultom kuponskom stopom?

Uslovi osnovnog dužničkog instrumenta odražavaju kako navedene tako i implicitne suštinske uslove hibridnog ugovora. U odsustvu implicitnih ili navedenih uslova, subjekt sam prosuđuje o uslovima. On, međutim, ne smije odrediti komponentu koja nije navedena niti ustanoviti uslove osnovnog dužničkog instrumenta na način koji bi doveo do odvajanja ugrađenog derivata koji već nije jasno zastupljen u hibridnom ugovoru, to jeste, on ne smije stvoriti novčane tokove koji ne postoje. Na primjer, ako petogodišnji dužnički instrument podrazumijeva plaćanja fiksne kamate u iznosu 40.000 n.j. godišnje i ugovorno plaćanje 1.000.000 n.j. po dospelju, pomnoženo s promjenom nekog indeksa cijena kapitala, ne bi bilo primjereno odrediti osnovni ugovor s promjenjivom stopom i ugrađeni ugovor o zamjeni kapitala koji sadrži dio za prebijanje s promjenjivom stopom umjesto određivanja osnovnog ugovora s fiksnom stopom. U ovom primjeru, osnovni ugovor je dužnički instrument s fiksnom stopom koja se plaća u iznosu 40.000 n.j. godišnje jer u hibridnom ugovoru nema novčanih tokova s promjenjivom kamatnom stopom.

Pored navedenog, uslovi ugrađenog derivata bez opcija, poput terminskih ili ugovora o zamjeni, moraju se utvrditi tako da fer vrijednost ugrađenog derivata kod sklapanja hibridnog ugovora bude nula. Da je dopušteno odvojiti ugrađene derivate bez opcija po drugačijim uslovima, jedan hibridni ugovor bi se mogao razdvojiti na neograničen broj kombinacija osnovnih dužničkih instrumenata i ugrađenih derivata kao, na primjer, odvajanjem ugrađenih derivata čiji uslovi stvaraju polugu, asimetričnost ili druge vidove izloženosti riziku koji već nisu zastupljeni u hibridnom ugovoru. Prema tome, nije primjereno odvajati ugrađene derivate bez opcija po uslovima koji će dovesti do toga da fer vrijednost kod sklapanja hibridnog ugovora bude bilo koja druga osim nule. Uslovi ugrađenog derivata se utvrđuju na osnovu okolnosti koje su postojale u trenutku izdavanja finansijskog instrumenta.

C.2. Ugrađeni derivati: Odvajanje ugrađene opcije

U odgovoru na pitanje C.1. se navodi da se uslovi ugrađenog derivata bez opcija moraju utvrditi tako da fer vrijednost ugrađenog derivata kod početnog priznavanja hibridnog ugovora bude nula. Kada se odvaja ugrađeni derivat zasnovan na opciji, da li se uslovi ugrađene opcije moraju utvrditi tako da, kod sklapanja hibridnog ugovora, bilo fer vrijednost ili unutrašnja vrijednost ugrađenog derivata bude nula (to jeste da ne donosi ni gubitke ni dobitke)?

Ne. Ekonomsko ponašanje hibridnih ugovora s ugrađenim derivatom zasnovanim na opciji zavisi prije svega od izvršne cijene (ili

izvršne stope) navedene za datu mogućnost opcije u hibridnom ugovoru, kako se pojašnjava u nastavku teksta. Prema tome, razdvajanje ugrađenog derivata zasnovanog na opciji (uključujući karakteristiku prodaje, kupovine, određivanja gornje vrijednosti, određivanja donje vrijednosti, određivanja i gornje i donje vrijednosti ili zamjene ugrađenu u hibridni ugovor) treba vršiti na osnovu navedenih uslova za datu karakteristiku opcije dokumentiranih u hibridnom ugovoru. Kao posljedica toga, ni fer ni unutrašnja vrijednost takvog ugrađenog derivata ne bi obavezno bile nula kod početnog priznavanja hibridnog ugovora.

Ako bi subjekat bio dužan utvrditi uslove za ugrađeni derivat zasnovan na opciji tako da fer vrijednost tog derivata bude nula, izvršna cijena (ili izvršna stopa) bi, u pravilu, također morala biti utvrđena tako da opcija trajno donosi gubitke. To bi implicitno značilo da ne postoji nikakva mogućnost da se karakteristika opcije stvarno iskoristi. S obzirom, međutim, da nije uobičajeno da karakteristike opcije iz hibridnog ugovora nije gotovo uopće moguće izvršiti, to bi odudaralo od vjerovatnog ekonomskog ponašanja hibridnog ugovora da podrazumijeva početnu fer vrijednost nula. Slično tome, ako bi subjekat bio dužan utvrditi uslove za ugrađeni derivat zasnovan na opciji tako da unutrašnja vrijednost tog derivata bude nula, u pravilu bi se moralo pretpostaviti da je izvršna cijena (ili izvršna stopa) jednaka cijeni (ili stopi) osnovne varijable kod početnog priznavanja hibridnog ugovora. U tom slučaju, fer vrijednost opcije bi činila samo vremenska vrijednost. Takva pretpostavka bi, međutim, odudarala od vjerovatnog ekonomskog ponašanja hibridnog ugovora, uključujući vjerovatnoću da se karakteristika opcije iskoristi, osim kada je dogovorena izvršna cijena stvarno ista kao i cijena (ili stopa) osnovne varijable kod početnog priznavanja hibridnog ugovora.

Ugrađeni derivati zasnovani na opciji se, prema svojoj ekonomskoj prirodi, suštinski razlikuju od ugrađenih derivata zasnovanih na terminskom elementu (uključujući terminske ugovore i ugovore o zamjeni) jer sami uslovi terminskog elementa nalažu da se plaćanje zasnovano na razlici između cijene predmeta ugovora i cijene terminskog elementa izvrši na naznačeni datum, dok se prema uslovima opcije plaćanje zasnovano na razlici između cijene predmeta ugovora i izvršne cijene opcije može, ali ne mora obavezno izvršiti zavisno od odnosa između dogovorene izvršne cijene i cijene predmeta ugovora na naznačeni budući datum ili datume. Usklađivanjem izvršne cijene ugrađenog derivata zasnovanog na opciji se, dakle, mijenja priroda hibridnog ugovora. S druge strane, ako bi se uslovi ugrađenog derivata bez opcija u sklopu osnovnog dužničkog instrumenta utvrdili tako da fer vrijednost kod sklapanja hibridnog ugovora bude bilo koji drugi iznos osim nule, taj iznos bi u suštini predstavljao primljenu ili datu pozajmicu. U skladu s tim, kako je navedeno u odgovoru na pitanje C.1, nije primjereno odvajati ugrađeni derivat bez opcija od osnovnog dužničkog instrumenta po uslovima koji bi doveli do toga da fer vrijednost kod početnog priznavanja hibridnog ugovora bude bilo koji drugi iznos osim nule.

C.3. Ugrađeni derivati: Odredba equity kicker

U određenim slučajevima, investicijski subjekti koji daju podređene zajmove mogu se dogovoriti da, ako i kada zajmoprimac kotira svoje dionice na berzi, subjekat spekulativnog kapitala ima pravo primiti dionice zajmoprimca besplatno ili po izuzetno niskoj cijeni (tzv. *equity kicker*), pored ugovornih plaćanja. Karakteristika *equity kicker* ima za posljedicu to da je kamata na podređeni zajam niža nego što bi inače bila. Ako pretpostavimo da se podređeni zajam ne mjeri po fer vrijednosti, s priznavanjem promjena fer vrijednosti u suficitu ili deficitu (podtačka (c) tačke 49. MRSJS-a 41), da li karakteristika *equity kicker* zadovoljava definiciju ugrađenog derivata iako zavisi od budućeg kotiranja zajmoprimca?

Da, zadovoljava. Ekonomske karakteristike i rizici povrata kapitala nisu usko povezane s ekonomskim karakteristikama i rizicima osnovnog dužničkog instrumenta (podtačka (a) tačke 49. MRSJS-a 41). Odredba *Equity kicker* zadovoljava definiciju derivatnog instrumenta jer se njegova vrijednost mijenja u odgovoru na promjenu cijene dionica zajmoprimca, ne zahtijeva nikakvo ili samo početno neto ulaganje koje je manje nego što bi zahtijevale druge vrste ugovora za koje bi se očekivalo da slično reaguju na promjene tržišnih faktora i izmiruje se na neki budući datum (podtačka (b) tačke 49. i tačka 9. MRSJS-a 41). Ona definiciju derivatnog instrumenta zadovoljava iako je pravo primanja dionica uslovljeno budućim kotiranjem zajmoprimca. U tački UP7. MRSJS-a 41 se navodi da bi derivatni instrument mogao zahtijevati plaćanje kao posljedica nekog budućeg događaja koji nije povezan s nominalnim iznosom. Karakteristika *equity kicker* je slična takvom derivatnom instrumentu osim što ne daje pravo na fiksno plaćanje, već opcijsko pravo u slučaju da nastane naznačeni budući događaj.

C.4. Ugrađeni derivati: Sintetički instrumenti

Subjekt A izdaje petogodišnji dužnički instrument s promjenjivom stopom. On, u isto vrijeme, sklapa petogodišnji ugovor o kamatnoj zamjeni sa Subjektom B prema kojem plaća fiksnu a prima promjenjivu kamatu. Subjekt A na tu kombinaciju dužničkog instrumenta i zamjene gleda kao na sintetički instrument s fiksnom stopom. On smatra da bi bilo neprimjeno odvojeno obračunavati zamjenu jer podtačka (a) tačke UP106. MRSJS-a 41 nalaže da se ugrađeni derivati klasificiraju skupa sa svojim osnovnim instrumentima ako su povezani s kamatnom stopom koja može promijeniti iznos kamate koji bi u suprotnom bio plaćen ili primljen prema osnovnom ugovoru o dužničkom instrumentu. Da li je analiza subjekta ispravna?

Nije. Ugrađeni derivati su uslovi i odredbe uvršteni u nederivatne osnovne ugovore. U pravilu nije primjereno postupati s dva ili više odvojenih finansijskih instrumenata kao s jednim kombiniranim instrumentom (koristiti obračunavanje „sintetičkih instrumenata“) za potrebe primjene MRSJS-a 41. Svaki finansijski instrument ima vlastite uslove i odredbe i svaki od njih se može prenijeti ili izmiriti nezavisno od onog drugog. Prema tome, dužnički instrument i zamjena iz primjera se klasificiraju odvojeno. Ovdje opisane transakcije se razlikuju od transakcija iz odgovora na pitanje B.6, koje nisu imale druge suštine osim da dovedu do zamjene kamatne stope.

C.5. Ugrađeni derivati: Ugovori o kupovini ili prodaji instrumenta izraženih u stranim valutama

Ugovor o isporuci uređuje plaćanje u valuti koja nije (a) funkcijska valuta bilo koje od ugovornih strana, (b) valuta u kojoj se dati proizvod uobičajno izražava u komercijalnim transakcijama širom svijeta niti (c) valuta koja se uobičajeno koristi u ugovorima o kupovini ili prodaji nefinancijskih stavki u ekonomskom okruženju u kojem se izvršava odnosna transakcija. Da li u ovom primjeru postoji ugrađeni derivat koji treba odvojiti u skladu s MRSJS-om 41?

Da, postoji. Ilustracije radi, norveški subjekat dogovara da proda naftu subjektu u Francuskoj. Ugovor o prodaji nafte je izražen u švicarskim francima, iako se ugovori o nafti u komercijalnim transakcijama širom svijeta uobičajeno izražavaju u američkim dolarima a norveška kruna uobičajeno koristi u ugovorima o kupovini ili prodaji nefinancijskih stavki u Norveškoj. Ni jedan od subjekata ne provodi nikakve značajne aktivnosti u švicarskim francima. U ovom slučaju, norveški subjekat na ugovor o isporuci gleda kao na osnovni ugovor s ugrađenim deviznim terminskim ugovorom o kupovini švicarskih franaka dok francuski subjekat na njega gleda kao na osnovni ugovor s ugrađenim deviznim terminskim ugovorom o prodaji švicarskih franaka. Oba subjekta promjene fer vrijednosti od deviznog terminskog ugovora uvrštavaju u suficit ili deficit, osim kada ga izvještajni subjekat označi kao instrument zaštite u zaštitu novčanog toka od rizika, ako je to primjereno.

C.6. Ugrađeni devizni derivati: Nepovezana devizna klauzula

Subjekt A, koji stavke u svojim financijskim izvještajima mjeri na osnovu eura (svoje funkcijske valute), sklapa ugovor sa Subjektom B, čija funkcijska valuta je norveška kruna, o kupovini nafte u roku šest (6) mjeseci za 1.000 američkih dolara. Osnovni ugovor o kupovini nafte ne spada u djelokrug MRSJS-a 41 jer je sklopljen i nastavlja se držati zbog davanja nefinancijske stavke u skladu s očekivanim potrebama subjekta u pogledu kupovine, prodaje ili korištenja (tačka 5. i UP8. MRSJS-a 41) a subjekat ga nije neopozivo odredio za mjerenje po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s tačkom 6. MRSJS 41. Ugovor o kupovini nafte sadrži deviznu klauzulu koja djeluje kao poluga i navodi da su strane, pored obaveze primanja nafte i plaćanja za nju, dužne razmijeniti iznos koji odgovara promjenama kursa između američkog dolara i norveške krune primijenjenog na nominalni iznos od 100.000 američkih dolara. Prema tački 49. MRSJS-a 41, da li se na taj ugrađeni derivat (deviznu klauzulu koja djeluje kao poluga) treba gledati kao na usko povezan s osnovnim ugovorom o kupovini nafte?

Ne treba. Predmetna devizna klauzula koja djeluje kao poluga je odvojena od osnovnog ugovora o kupovini nafte jer nije usko povezana s tim ugovorom (podtačka (d) tačke UP106. MRSJS-a 41).

Na plaćanje 1.000 američkih dolara prema osnovnom ugovoru o kupovini nafte se može gledati kao na devizni derivat jer američki dolar nije funkcijska valuta ni Subjekta A ni Subjekta B. Taj devizni derivat se, međutim, ne bi odvajao jer iz podtačke (d) tačke UP106. MRSJS-a 41 slijedi da se ugovor o kupovini sirove nafte koji iziskuje plaćanje u američkim dolarima ne smatra osnovnim ugovorom s deviznim derivatom.

Devizna klauzula koja djeluje kao poluga u kojoj se navodi da su strane dužne razmijeniti iznos koji odgovara promjenama kursa između američkog dolara i norveške krune primijenjenog na nominalni iznos od 100.000 američkih dolara je dodatak plaćanju koje se zahtijeva u transakciji naftom. Ona nije povezana s osnovnim ugovorom o kupovini nafte i, prema tome, odvojena je od njega i obračunava se kao ugrađeni derivatni instrument prema tački 49. MRSJS-a 41.

C.7. Ugrađeni devizni derivati: Valuta međunarodne trgovine

U podtački (d) tačke UP106. MRSJS-a 41 se pominje valuta u kojoj se cijene srodnih roba ili usluga uobičajeno izražavaju u komercijalnim transakcijama širom svijeta. Da li to može biti valuta koja se koristi za određeni proizvod ili uslugu u komercijalnim transakcijama na lokalnom području jedne od značajnijih ugovornih strana?

Ne može. Valuta u kojoj se cijene srodnih roba ili usluga uobičajeno izražavaju u komercijalnim transakcijama širom svijeta može biti samo ona valuta koja se koristi u sličnim transakcijama u cijelom svijetu a ne na ograničenom lokalnom području. Na primjer, ako se prekogranične transakcije zemnim gasom u Sjevernoj Americi uobičajeno izražavaju u američkim dolarima a u Evropi u eurima, ni američki dolar ni euro nisu valuta u kojoj se odnosna dobra ili usluge uobičajeno izražavaju u komercijalnim transakcijama širom svijeta.

C.8. Ugrađeni derivati: Imatelji smiju, ali nisu dužni izvršiti izmirenje obaveza tako da ne nadoknade suštinski cijelo svoje priznato ulaganje

Ako uslovi kombiniranog ugovora dopuštaju, ali ne nalažu da imatelj ugovora izvrši njegovo izmirenje na takav način da ne nadoknadi suštinski cijelo svoje priznato ulaganje, dok izdavatelj nema takvo pravo (na primjer, dužnički instrument koji je predmet opcije prodaje), da li taj ugovor ispunjava uslov iz podtačke (a) tačke UP106. MRSJS-a 41 da imatelj ne nadoknađuje suštinski cijelo svoje priznato ulaganje?

Ne ispunjava. Uslov da „imatelj ne nadoknađuje suštinski cijelo svoje priznato ulaganje“ nije ispunjen kada uslovi kombiniranog ugovora dopuštaju, ali ne nalažu da ga ulagač izmiri na način koji će uzrokovati da ne nadoknadi suštinski cijelo svoje priznato ulaganje,

dok izdavatelj nema takvog prava. Prema tome, na osnovni ugovor koji nosi kamatu s ugrađenim kamatnim derivatom koji ima takve uslove se gleda kao na blisko povezan s osnovnim ugovorom. Uslov da „imatelj ne nadoknađuje suštinski cijelo svoje priznato ulaganje“ se odnosi na situacije kada je imatelj primoran prihvatiti izmirenje u iznosu koji dovodi do toga da on ne nadoknadi suštinski cijelo svoje priznato ulaganje.

Dio D. Priznavanje i prestanak priznavanja

D.1. Početno priznavanje

D.1.1. Priznavanje: Kolateral u novcu

Subjekt B prenosi novac Subjektu A kao kolateral za drugu transakciju Subjekta A (na primjer, transakciju ustupanja vrijednosnih papira). Taj novac nije pravno odvojen od imovine Subjekta A. Da li taj subjekt treba priznati primljeni kolateral u novcu kao imovinu?

Treba. Krajnja realizacija financijske imovine je njeno pretvaranje u novac pa, dakle, nije potrebno vršiti nikakvu dalju transformaciju da bi Subjekt A mogao ostvariti ekonomske koristi od novca koji mu je prenio Subjekt B. U skladu s tim, Subjekt A priznaje novac kao imovinu i plaćanje u korist Subjekta B, dok Subjekt B prestaje priznavati novac i priznaje potraživanje od Subjekta A.

D.2. Redovna kupovina ili prodaja financijske imovine

D.2.1. Datum trgovanja u odnosu na datum izmirenja: Iznosi koje treba iskazati za kupovinu

Kako principe za obračunavanje s datumom trgovanja i s datumom izmirenja iz MRSJS-a 41 treba primijeniti na kupovinu financijske imovine?

Narednim primjerom se ilustrira primjena principa za obračunavanje s datumom trgovanja i principa za obračunavanje s datumom izmirenja iz MRSJS-a 41 na kupovinu financijske imovine. Na dan 29.12.20X1. godine, subjekt se obavezuje da kupi financijsku imovinu za 1.000 n.j, što je njena fer vrijednost na datum preuzimanja obaveze (trgovanja). Transakcijski troškovi su zanemarivi. Na dan 31.12.20X1. godine (kraj financijske godine) i 04.01.20X2. godine (datum izmirenja), fer vrijednost imovine iznosi 1.002 n.j, odnosno 1.003 n.j. To koji iznosi će biti iskazani za odnosnu imovinu će zavisiti od toga kako se ona klasificira i da li će se koristiti obračunavanje s datumom trgovanja ili obračunavanje s datumom izmirenja, kako je prikazano u dvije naredne tabele.

Obračunavanje s datumom izmirenja			
Salda	Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit
29.12.20X1. godine			
Financijska imovina	—	—	—
Financijska obaveza	—	—	—
31.12.20X1. godine			
Potraživanja	—	2	2
Financijska imovina	—	—	—
Financijska obaveze	—	—	—
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	—	(2)	—

Obračunavanje s datumom izmirenja			
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	–	–	(2)
04.01.20X2. godine			
Potraživanja	–	–	–
Financijska imovina	1.000	1.003	1.003
Financijske obaveze	–	–	–
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	(3)	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	–	–	(3)

Obračunavanje s datumom trgovanja			
Salda	Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit
29.12.20X1. godine			
Financijska imovina	1.000	1.000	1.000
Financijske obaveze	(1.000)	(1.000)	(1.000)
31.12.20X1. godine			
Potraživanja	–	–	–
Financijska imovina	1.000	1.002	1.002
Financijske obaveze	(1.000)	(1.000)	(1.000)
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	(2)	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	–	–	(2)
04.01.20X2. godine			

Obračunavanje s datumom trgovanja			
Potraživanja	–	–	–
Financijska imovina	1.000	1.003	1.003
Financijske obaveze	–	–	–
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	(3)	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	–	–	(3)

D.2.2. Datum trgovanja u odnosu na datum izmirenja: Iznosi koje treba iskazati za prodaju

Kako principe za obračunavanje s datumom trgovanja i s datumom izmirenja iz MRSJS-a 41 treba primijeniti na prodaju financijske imovine?

Narednim primjerom se ilustrira primjena principa za obračunavanje s datumom trgovanja i principa za obračunavanje s datumom izmirenja iz MRSJS-a 41 na prodaju financijske imovine. Na dan 29.12.20X2. godine (datum trgovanja), subjekat stupa u ugovor o prodaji financijske imovine po njenoj tekućoj fer vrijednosti od 1.010 n.j. Imovina je stečena godinu dana ranije za 1.000 n.j. i njena bruto knjigovodstvena vrijednost iznosi 1.000 n.j. Na dan 31.12.20X2. godine (kraj financijske godine), fer vrijednost imovine je 1.012 n.j, a 04.01.20X3. godine (datum izmirenja) 1.013 n.j. To koji iznosi će biti iskazani će zavisiti od toga kako se imovina klasificira i toga da li će se primjenjivati obračunavanje s datumom trgovanja ili obračunavanje s datumom izmirenja, kao što je prikazano u dvjema tabelama u nastavku teksta (svaka ispravka gubitka ili prihod od kamata na financijsku imovinu su za potrebe ovog primjera zanemareni).

Promjena fer vrijednosti financijske imovine prodate redovnim putem se ne iskazuje u financijskim izvještajima između datuma trgovanja i datuma izmirenja čak ni kada subjekat koristi obračunavanje s datumom izmirenja jer pravo prodavača da promijeni fer vrijednost prestaje važiti na datum trgovanja.

Obračunavanje s datumom izmirenja			
Salda	Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit
29.12.20X2. godine			
Potraživanja	–	–	–
Financijska imovina	1.000	1.010	1.010
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	10	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	–	–	10
31.12.20X2. godine			

Obračunavanje s datumom izmirenja			
Potraživanja	–	–	–
Financijska imovina	1.000	1.010	1.010
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	10	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	–	–	10
04.01.20X3. godine			
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	–	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	10	10	10

Obračunavanje s datumom trgovanja			
Salda	Financijska imovina mjerena po amortiziranom trošku	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital	Financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit
29.12.20X2. godine			
Potraživanja	1.010	1.010	1.010
Financijska imovina	–	–	–
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	–	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	10	10	10
31.12.20X2. godine			
Potraživanja	1.010	1.010	1.010
Financijska imovina	–	–	–
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	–	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili	10	10	10

Obračunavanje s datumom trgovanja			
deficit)			
04.01.20X3. godine			
Neto imovina/kapital (usklađenje fer vrijednosti)	–	–	–
Akumulirani suficit ili deficit (kroz suficit ili deficit)	10	10	10

D.2.3. Obračunavanje s datumom izmirenja: Razmjena nenovčane financijske imovine

Ako subjekat priznaje prodaju financijske imovine primjenom obračunavanja s datumom izmirenja, da li bi se promjena fer vrijednosti financijske imovine koja će biti primljena u zamjenu za nenovčanu financijsku imovinu koja se prodaje priznavala u skladu s tačkom 105. MRSJS-a 41?

Zavisí. Svaka promjene fer vrijednosti financijske imovine koja će biti primljena bi se obračunavala prema tački 105. MRSJS-a 41 ako subjekat koristi obračunavanje s datumom izmirenja u odnosu na tu kategoriju financijske imovine. Kada, međutim, subjekat financijsku imovinu koja treba biti primljena klasificira u kategoriju u odnosu na koju se koristi obračunavanje s datumom trgovanja, onda se imovina koja treba biti primljena priznaje na datum trgovanja na način opisan u tački UP19. MRSJS-a 41. U tom slučaju, subjekat priznaje obavezu na iznos jednak knjigovodstvenoj vrijednosti financijske imovine koja će biti isporučena na datum izmirenja.

Ilustracije radi, na dan 29.12.20X2. godine (datum trgovanja), Subjekt A stupa u ugovor o prodaji Mjenice A, koja se mjeri po amortiziranom trošku, u zamjenu za Obveznicu B, koja zadovoljava definiciju namijenjene trgovanju i mjeri se po fer vrijednosti. Obje stavke imovine imaju fer vrijednost od 1.010 n.j. na taj dan, dok amortizirani trošak Mjenice A iznosi 1.000 n.j. Subjekt A koristi obračunavanje s datumom izmirenja za financijsku imovinu mjerenu po amortiziranom trošku a obračunavanje s datumom trgovanja za imovinu koja zadovoljava definiciju namijenjene trgovanju. Na dan 31.12.20X2. godine (kraj financijske godine), fer vrijednost Mjenice A je 1.012 n.j. a fer vrijednost Obveznice B 1.009 n.j. Na dan 04.01.20X3. godine, fer vrijednost Mjenice A iznosi 1.013 n.j. a fer vrijednost Obveznice B 1.007 n.j. Vrše se sljedeći unosi:

29.12.20X2. godine			
Dugovanja	Obveznica B	1.010 n.j.	
Potraživanja	Plaćanja		1.010 n.j.

31.12.20X2. godine			
Dugovanja	Gubitak od trgovanja	1 n.j.	
Potraživanja	Obveznica B		1 n.j.

04.01.20X3. godine			
Dugovanja	Plaćanja	1.010 n.j.	

Dugovanja	Gubitak od trgovanja	2 n.j.	
Potraživanja	Mjenica A		1.000 n.j.
Potraživanja	Obveznica B		2 n.j.
Potraživanja	Dobitak od realizacije		10 n.j.

Dio E. Mjerenje

E.1. Početno mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza

E.1.1. Početno mjerenje: Transakcijski troškovi

Transakcijske troškove treba uvrstiti u početno mjerenje financijske imovine i financijskih obaveza, osim kod imovine i obaveza koje se mjere po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit. Kako ovaj zahtjeve primijeniti u praksi?

Kod financijske imovine koja se ne mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit, transakcijski troškovi se dodaju u fer vrijednost pri početnom priznavanju. Kod financijskih obaveza, transakcijski troškovi se oduzimaju od fer vrijednosti pri početnom priznavanju.

Kod financijskih instrumenta koji se mjere po amortiziranom trošku, transakcijski troškovi se naknadno uvrstavaju u izračunavanje amortiziranog troška pomoću metode efektivne kamate i, praktično, amortiziraju kroz suficit ili deficit tokom vijeka trajanja instrumenta.

Kod financijskih instrumenta koji se mjere po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s bilo tačkama 41. i 111. ili tačkama 43. i 106. MRSJS-a 41, transakcijski troškovi se priznaju u neto imovini/kapitalu kao dio promjene fer vrijednosti kod narednog ponovnog mjerenja. Kada se financijska imovina mjeri u skladu s tačkama 41. i 111. MRSJS-a 41, ti transakcijski troškovi se amortiziraju u suficitu ili deficitu pomoću metode efektivne kamate i, praktično, amortiziraju kroz suficit ili deficit tokom vijeka trajanja instrumenta.

Transakcijski troškovi za koje se očekuje da će nastati pri prijenosu ili otuđenju financijskog instrumenta se ne uvrstavaju u mjerenje tog financijskog instrumenta.

E.2. Dobici i gubici

E.2.1. MRSJS 41 i MRSJS 4 – Financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital: Odvajanje valutne komponente

S financijskom imovinom koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41 se postupa kao s monetarnom stavkom. Prema tome, subjekat priznaje promjene knjigovodstvene vrijednosti povezane s promjenama kursa stranih valuta u suficit ili deficitu u skladu s podtačkom (a) tačke 27. i tačkom 32. MRSJS-a 4 a druge promjene knjigovodstvene vrijednosti u neto imovinu/kapital u skladu s MRSJS-om 41. Na koji način se utvrđuje kumulativni dobitak ili gubitak koji treba priznati u neto imovini/kapitalu?

On predstavlja razliku između amortiziranog troška financijske imovine⁶¹ i fer vrijednosti financijske imovine u funkcijskoj valuti izvještajnog subjekta. Za potrebe primjene tačke 32. MRSJS-a 4, s tom imovinom se postupa kao s imovinom koja se mjeri po amortiziranom trošku u stranoj valuti.

Ilustracije radi, na dan 31.12.20X1. godine, Subjekt A stiče obveznicu izraženu u stranoj valuti (d.j.) u zamjenu za njenu fer vrijednost od 1.000 d.j. Obveznica dospijeva za pet godina a na ugovornu nominalnu vrijednost od 1.250 d.j. se plaća fiksna kamata od 4,7 posto na godišnjoj osnovi ($1.250 \text{ d.j.} \times 4,7 \text{ posto} = 59 \text{ d.j. godišnje}$) dok je njena efektivna kamatna stopa 10 posto. Subjekt A klasificira obveznicu za naknadno mjerenje po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital prema tački 41. MRSJS-a 41 i, u skladu s tim, priznaje dobitke i gubitke u neto imovini/kapitalu. Funkcijska valuta subjekta je domaća valuta (n.j.). Devizni kurs je 1 d.j. naspram 1,5 n.j. a knjigovodstvena vrijednost obveznice iznosi 1.500 n.j. ($= 1.000 \text{ d.j.} \times 1,5$).

⁶¹ Cilj ovog primjera je da se ilustrira odvajanja valutne komponentne kod financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s tačkom 41. MRSJS-a 41 pa on, zbog pojednostavljivanja, ne odražava učinak zahtjeva u pogledu umanjenja vrijednosti iz tačaka od 73. do 93. MRSJS-a 41.

Dugovanje	Obveznica	1.500 n.j.
Potraživanje	Novac	1.500 n.j.

Na dan 31.12.20X2. godine, dolazi do povećanja vrijednosti strane valute pa devizni kurs iznosi 1 d.j. prema 2 n.j. Fer vrijednost obveznice je 1.060 d.j. a, dakle, njena knjigovodstvena vrijednost 2.120 n.j. ($= 1.060 \text{ d.j.} \times 2$). Amortizirani trošak je 1.041 d.j. ($= 2.082 \text{ n.j.}$). U ovom slučaju, kumulativni dobitak ili gubitak koji treba priznati u neto imovini/kapitalu i akumulirati u neto imovini/kapitalu je razlika između fer vrijednosti i amortiziranog troška na dan 31.12.20X2. godine, tačnije 38 n.j. ($= 2.120 \text{ n.j.} - 2.082 \text{ n.j.}$).

Kamata naplaćena na obveznicu na dan 31.12.20X2. godine iznosi 59 d.j. ($= 118 \text{ n.j.}$). Prihod od kamata utvrđen pomoću metode efektivne kamate je 100 d.j. ($= 1.000 \text{ d.j.} \times 10 \text{ posto}$). Prosječni devizni kurs tokom godine je 1 d.j. prema 1,75 n.j. Za potrebe odgovaranja na ovo pitanje, pretpostavlja se da se korištenjem prosječnog deviznog kursa dobiva približna vrijednost promptnih stopa koje se primjenjuju kod obračunavanja prihoda od kamata tokom godine (vidjeti tačku 25. MRSJS-a 41). U skladu s tim, iskazani prihod od kamata iznosi 175 d.j. ($= 100 \text{ d.j.} \times 1,75$), uključujući prirast početnog popusta od 72 n.j. ($= [100 \text{ d.j.} - 59 \text{ d.j.}] \times 1,75$). U skladu s tim, kursna razlika od obveznice koja se priznaje u suficit ili deficit je 510 n.j. ($= 2.082 \text{ n.j.} - 1.500 \text{ n.j.} - 72 \text{ n.j.}$). Pored toga, tu je i dobitak od razmjene po primljenoj kamati za godinu dana u iznosu 15 n.j. ($= 59 \text{ d.j.} \times [2,00 - 1,75]$).

Dugovanje	Obveznica	620 n.j.
Dugovanje	Novac	118 n.j.
Potraživanje	Prihod od kamata	175 n.j.
Potraživanje	Dobitak od razmjene	525 n.j.
Potraživanje	Promjena fer vrijednosti u neto imovini/kapitalu	38 n.j.

Na dan 31.12.20X3. godine, dolazi do daljeg povećanja vrijednosti strane valute pa devizni kurs iznosi 1 d.j. prema 2,50 n.j. Fer vrijednost obveznice je 1.070 n.j. a, dakle, knjigovodstvena vrijednost 2.675 n.j. ($= 1.070 \text{ d.j.} \times 2,50$). Amortizirani trošak je 1.086 d.j. ($= 2.715 \text{ n.j.}$). Kumulativni dobitak ili dobitak koji treba akumulirati u neto imovini/kapitalu je razlika između fer vrijednosti i akumuliranog troška na dan 31.12.20X3. godine, to jeste negativni iznos od 40 n.j. ($= 2.675 \text{ n.j.} - 2.715 \text{ n.j.}$). Prema tome, iznos koji se priznaje u neto imovini/kapitalu je jednak promjeni razlike tokom 2023. godine od 78 n.j. ($= 40 \text{ n.j.} + 38 \text{ n.j.}$).

Kamata na obveznicu naplaćena 31.12.20X3. godine je 59 d.j. ($= 148 \text{ n.j.}$). Prihod od kamata utvrđen pomoću metode efektivne kamate iznosi 104 d.j. ($= 1.041 \text{ d.j.} \times 10 \text{ posto}$). Prosječni devizni kurs tokom godine je bio 1 d.j. prema 2,25 n.j. Za potrebe odgovaranja na ovo pitanje se pretpostavlja da se korištenjem prosječnog deviznog kursa dobiva približna vrijednost promptnih stopa koje se primjenjuju kod obračunavanja prihoda od kamata tokom godine (vidjeti tačku 25. MRSJS-a 4). U skladu s tim, priznati prihod od kamata iznosi 234 n.j. ($= 104 \text{ d.j.} \times 2,25$), uključujući prirast početnog popusta od 101 n.j. ($= [104 \text{ d.j.} - 59 \text{ d.j.}] \times 2,25$). Prema tome, kursna razlika na obveznicu koja se priznaje u suficitu ili deficitu iznosi 532 n.j. ($= 2.715 \text{ n.j.} - 2.082 \text{ n.j.} - 101 \text{ n.j.}$). Tu je još i dobitak od razmjene po primljenoj kamati za godinu dana od 15 n.j. ($= 59 \text{ d.j.} \times [2,50 - 2,25]$).

Dugovanje	Obveznica	555 n.j.	
Dugovanje	Novac	148 n.j.	
Dugovanje	Promjena fer vrijednosti u neto imovini/kapitalu	78 n.j.	
Potraživanje	Prihod od kamata		234 n.j.

E.2.2. MRSJS 41 i MRSJS 4 – Kursne razlike nastale iz preračunavanja inostranih subjekata: Neto imovina/kapital ili suficit, odnosno deficit?

Tačke 37. i 57. MRSJS-a 4 navode da sve kursne razlike nastale iz preračunavanja financijskih izvještaja inostranog poslovanja treba priznati u neto imovini/kapitalu do otuđenja tog neto ulaganja. U to spadaju i kursne razlike nastale iz financijskih instrumenata koji se knjiže po fer vrijednosti, uključujući i financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit i financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u skladu s MRSJS-om 41.

MRSJS 41 nalaže da se promjene fer vrijednosti financijske imovine mjerene po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit moraju priznati u suficitu ili deficitu a promjene fer vrijednosti financijske imovine mjerene po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital u neto imovini/kapitalu.

Kada je inostrano poslovanje kontrolirani subjekt čiji financijski izvještaji se konsolidiraju s financijskim izvještajima subjekta koji ga kontrolira, kako treba primijeniti MRSJS 41 i tačku 44. MRSJS-a 4 u tim konsolidiranim financijskim izvještajima?

MRSJS 41 se primjenjuje kod obračunavanja financijskih instrumenata u financijskim izvještajima inostranog poslovanja a MRSJS 4 kod preračunavanju tih financijskih izvještaja inostranog poslovanja kako bi se uvrstili u financijske izvještaje izvještajnog subjekta.

Ilustracije radi, Subjekt A ima sjedište u Zemlji X i njegova funkcijska i valuta prezentacije su domaća valuta Zemlje X (n.j.x.). Subjekt A ima inostrani kontrolirani subjekt (Subjekt B) u Zemlji Y čija funkcijska valuta je domaća valuta te zemlje (n.j.y.). Subjekt B je vlasnik dužničkog instrumenta, koji zadovoljava definiciju namijenjenog trgovanju pa se, prema tome, mjeri po fer vrijednosti kroz suficit ili deficit u skladu s MRSJS-om 41.

U financijskim izvještajima Subjekta B za 20X0. godinu, fer vrijednost i knjigovodstvena vrijednost dužničkog instrumenta iznose 100 n.j.y. u domaćoj valuti Zemlje Y. U konsolidiranim financijskim izvještajima Subjekta A, ta imovina je preračunata u domaću valutu Zemlje X po promptnom kursu na kraju izvještajnog perioda (2,00). Prema tome, knjigovodstvena vrijednost u konsolidiranim financijskim izvještajima iznosi 200 n.j.x. ($= 100 \text{ n.j.y.} \times 2,00$).

Na kraju 20X1. godine, fer vrijednost dužničkog instrumenta se povećava na 110 n.j.y. u domaćoj valuti Zemlje Y. Subjekt B priznaje imovinu kojom se trguje po vrijednosti od 110 n.j.y. u svom izvještaju o financijskom položaju a dobitak od mjerenja po fer vrijednosti od 10 n.j.y. u svoj suficit ili deficit. Tokom godine, promptni kurs se povećava sa 2,00 na 3,00, što dovodi do povećanja fer vrijednosti instrumenta sa 200 n.j.x. na 330 n.j.x. ($= 110 \text{ n.j.y.} \times 3,00$) u valuti Zemlje X. U skladu s tim, Subjekt A priznaje imovinu od trgovanja u vrijednosti 330 n.j.x. u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima.

Subjekt A preračunava izvještaj o promjenama u neto imovini/kapitalu Subjekta B „po deviznom kursu na datume transakcija“ (podtačka (b) tačke 44. MRSJS-a 4). S obzirom da se dobitak od mjerenja po fer vrijednosti akumulirao tokom godine, Subjekt A koristi prosječni kurs kao praktičnu približnu vrijednost ($[3,00 + 2,00] / 2 = 2,50$, u skladu s tačkom 25. MRSJS-a 4). Prema tome, iako se fer vrijednost imovine kojom se trguje povećala za 130 n.j.x. ($= 330 \text{ n.j.x.} - 200 \text{ n.j.x.}$), Subjekt A priznaje samo 25 n.j.x. ($= 10 \text{ n.j.y.} \times 2,5$) od tog povećanja u konsolidirani suficit ili deficit kako bi ispoštovao podtačku (b) tačke 44. MRSJS-a 4. Tako dobivena kursna razlika, to jeste preostalo povećanje fer vrijednosti dužničkog instrumenta ($130 \text{ n.j.x.} - 25 \text{ n.j.x.} = 105 \text{ n.j.x.}$), se akumulira u neto imovini/kapitalu do otuđenja odnosno neto ulaganja u inostrano poslovanje u skladu s tačkom 57. MRSJS-a 4.

E.2.3. MRSJS 41 i MRSJS 4: Odnos između MRSJS-a 41 i MRSJS-a 4

MRSJS 41 navodi zahtjeve u pogledu mjerenja financijske imovine i financijskih obaveza te priznavanja dobitaka i gubitaka od ponovnog mjerenja u suficitu ili deficitu. MRSJS 4 daje pravila o iskazivanju stavki koje su izražene u stranim valutama i priznavanju kursnih razlika u suficitu ili deficitu. Kojim redoslijedom treba primjenjivati MRSJS 4 i MRSJS 41?

Izvještaj o financijskom položaju

U pravilu, mjerenje financijske imovine ili financijske obaveze po fer vrijednosti, odnosno po amortiziranom trošku se prvo vrši u stranoj valuti u kojoj je stavka izražena u skladu s MRSJS-om 41 a potom se taj iznos strane valute preračunava u funkcijsku valutu na osnovu zaključnog ili historijskog kursa u skladu s MRS-om 21 (tačka UP224. MRSJS-a 41). Na primjer, ako se monetarna financijska imovina (poput dužničkog instrumenta) mjeri po amortiziranom trošku u skladu s MRSJS-om 41, taj amortizirani trošak se izračunava u valuti u kojoj je izražena financijska imovina. Nakon toga, dobiveni iznos strane valute se priznaje u financijskim izvještajima subjekta na osnovu zaključnog kursa (tačka 27. MRSJS-a 4). Isto važi bez obzira da li se monetarna stavka mjeri po amortiziranom trošku ili po fer

vrijednosti u stranoj valuti (tačka 28. MRSJS-a 4). Nemonetarna financijska imovina (poput ulaganja u vlasnički instrument) koja se mjeri po fer vrijednosti u stranoj valuti se preračunava prema zaključnom kursu (podtačka (c) tačke 27. MRSJS-a 4).

Kao izuzetak od navedenog, ako se financijska imovina ili financijska obaveza označi kao zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti od izloženosti promjenama kursa stranih valuta prema MRSJS-u 41 (ili MRSJS-u 29 kada je subjekat kao svoju računovodstvenu politiku odabrao da nastavi primjenjivati zahtjeve u pogledu računovodstva zaštite do rizika iz tog standarda), ta zaštićena stavka se ponovo mjeri prema promjenama kursa stranih valuta čak i kada bi inače bila priznata po historijskom kursu prema MRSJS-u 4 (tačka 137. MRSJS-a 41 ili tačka 99. MRSJS-a 29), to jeste, iznos u stranoj valuti se priznaje na osnovu zaključnog kursa. Ovaj izuzetak se odnosi na nemonetarne stavke koje se knjiže po historijskom trošku u stranoj valuti i štite od izloženosti kursu stranih valuta (podtačka (b) tačke 27. MRSJS-a 4).

Suficit ili deficit

Priznavanje promjene knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine ili financijske obaveze u suficit ili deficit zavisi od više faktora, uključujući to da li se radi o promjeni kursa ili nekoj drugoj promjeni knjigovodstvene vrijednosti, da li se javlja u odnosu na monetarnu stavku (poput većine dužničkih instrumenata) ili nemonetarnu stavku (kao što su većina vlasničkih instrumenata), da li su povezana imovina ili obaveza označene u zaštitu novčanog toka od izloženosti promjenama kursa stranih valuta i da li proističe iz preračunavanja financijskih izvještaja inostranog poslovanja. Pitanje priznavanja promjena knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine ili financijske obaveze koju drži inostrano poslovanje je obrađeno zasebno (vidjeti Pitanje E.2.2).

Svaka kursna razlika koja se javi kod priznavanja *monetarne stavke* po kursu koji se razlikuje od kursa po kojem je početno priznata u datom periodu, odnosno prestala se priznavati u prethodnim financijskim izvještajima, se priznaje u suficitu ili deficitu u skladu s MRSJS-om 4 (tačka UP224. MRSJS-a 41, tačke 32. i 37. MRSJS-a 4), osim kada se radi o monetarnoj stavci koja je označena u zaštitu novčanog toka vrlo izgledne predviđene transakcije u stranoj valuti, u kom slučaju se primjenjuju zahtjevi za priznavanje dobitaka i gubitaka od zaštita novčanog toka (tačka 140. MRSJS-a 41 ili tačka 106. MRSJS-a 29). Razlike proistekle iz priznavanja monetarne stavke u iznosu strane valute koji se razlikuje od iznosa po kojem je prethodno priznavana se obračunavaju na sličan način, s obzirom da sa svim promjenama knjigovodstvene vrijednosti povezanim s kretanjem stranih valuta treba dosljedno postupati. Sve druge promjene u mjerenjima monetarne stavke iz izvještaja o financijskom položaju se priznaju u suficitu ili deficitu u skladu s MRSJS-om 41. Na primjer, bez obzira što dobitke i gubitke od financijske imovine mjerene po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital priznaje u neto imovini/kapitalu (tačke 111. i UP225. MRSJS-a 41), subjekat promjene knjigovodstvene vrijednosti koje su povezane s promjenama kursa stranih valuta mora priznati u suficit ili deficit (podtačka (a) tačke 27. MRSJS-a 4).

Sve promjene knjigovodstvene vrijednosti *nemonetarne stavke* se priznaju u suficit ili u deficit, odnosno u neto imovinu/kapital u skladu s MRSJS-om 41. Na primjer, kod ulaganja u vlasnički instrument koji se prezentira u skladu s tačkom 106. MRSJS-a 41, ukupna promjena knjigovodstvene vrijednosti, uključujući učinak promjena kursa stranih valuta, se prezentira u neto imovini/kapitalu (tačka UP226. MRSJS-a 41). Kada je nemonetarna stavka označena u zaštitu novčanog toka nepriznate čvrste obaveze ili vrlo izgledne predviđene transakcije u stranoj valuti, važe zahtjevi u pogledu priznavanja dobitaka i gubitaka od zaštita novčanog toka (vidjeti tačku 140. MRSJS-a 41 ili tačku 106. MRSJS-a 29).

Kada je jedan dio promjene knjigovodstvene vrijednosti priznat u neto imovini/kapitalu a drugi u suficitu ili deficitu kao, na primjer, kada se amortizirani trošak obveznice u stranoj valuti mjerene po fer vrijednosti kroz neto imovinu/kapital poveća u stranoj valuti (dovodeći do dobitka u suficitu ili deficitu), ali se njegova fer vrijednost smanji u stranoj valuti (dovodeći do gubitka koji se priznaje u neto imovini/kapitalu), subjekat ne smije prebiti te dvije komponente za potrebe utvrđivanja dobitaka ili gubitaka koje treba priznati u suficitu ili deficitu, odnosno u neto imovini/kapitalu.

E.2.4. Vrijednovanje nekotiranih vlasničkih instrumenata

Koju tehniku vrjednovanja je najprimjerenije koristiti kod utvrđivanja fer vrijednosti ovih nekotiranih vlasničkih instrumenata?

Subjektima javnog sektora je na raspolaganju širok spektar tehnika vrjednovanja koje mogu koristiti pri utvrđivanju fer vrijednosti nekotiranih vlasničkih instrumenata. MRSJS 41 ne propisuje korištenje neke konkretne tehnike vrjednovanja, ali potiče subjekte da koriste profesionalno rasuđivanje i razmotre sve činjenice i okolnosti koje okružuju odabir odgovarajuće tehnike mjerenja. Slika 1. ilustrira različite tehnike vrjednovanja koje bi moglo biti primjereno koristiti zavisno od transakcija, činjenica i okolnosti. Ona ne obuhvata sve moguće tehnike.

Slika 1. pristupi vrjednovanju i tehnike vrjednovanja	
Pristup vrjednovanju	Tehnika vrjednovanja
Tržišni pristup	Transakcijska cijena koja se plaća za iste ili slične instrumente subjekta u koji se ulaže (vidjeti

	pokazni primjer 23) Multiplikatori od vrjednovanja uporedivih preduzeća
Drugi pristupi	Metoda diskontiranih novčanih tokova (vidjeti pokazni primjer 24) Model diskontiranih dividendi Model stalnog rasta (vidjeti pokazni primjer 25) Model kapitalizacije Prilagođena metoda neto imovine (vidjeti pokazni primjer 26)

Ekonomске karakteristike nekotiranih vlasničkih instrumenata i informacije do kojih subjekti javnog sektora mogu razumno lako doći su dva faktora koja bi trebalo razmatrati pri odabiru najprimjerenije tehnike vrjednovanja. Na primjer, subjekat će vjerovatnije potencirati tehniku zasnovanu na multiplikatorima od vrjednovanja uporedivih preduzeća kada postoji dovoljno takvih preduzeća, odnosno kada su mu poznati historijat ili pojedinosti u vezi s vidljivim transakcijama. Slično tome, subjekat javnog sektora će vjerovatnije potencirati metodu diskontiranih novčanih tokova, primjera radi:

- (a) kada novčani tokovi subjekta javnog sektora pokazuju jedinstvene karakteristike poput perioda neujednačenih stopa rasta (kao što je period visokog rasta koji kasnije prelazi u stabilniji stalni rast);
- (b) kao alternativnu mogućnost, pri mjerenju fer vrijednosti nekotiranih vlasničkih instrumenata, subjekat javnog sektora bi, na osnovu konkretnih činjenica i okolnosti (kao što su priroda ulaganja, historijat i faza razvoja ulaganja, vrsta imovine i obaveza ulaganja, struktura njegovog kapitala i sl.), mogao zaključiti da
- (c) je primjereno koristiti prilagođenu metodu neto imovine pa bi, dakle, zasnovano na činjenicama i okolnostima, jedna tehnika vrjednovanja mogla biti primjerenija od druge.

U faktore koje subjekat javnog sektora mora razmotriti pri odabiru najprimjerenije tehnike ili tehnika vrjednovanja spadaju, između ostalih:

- informacije do kojih subjekat javnog sektora može razumno lako doći;
- tržišni uslovi;
- vremenski okvir ulaganja i vrsta ulaganja (tako bi, na primjer, neke tehnike vrjednovanja bolje od drugih odrazile raspoloženje koje vlada na tržištu u trenutku mjerenja fer vrijednosti kratkoročnog finansijskog ulaganja);
- životni ciklus ulaganja (konkretno, neke tehnike vrjednovanja mogu bolje od drugih odraziti šta pokreće stvaranje vrijednosti u različitim fazama životnog ciklusa subjekta);
- vrsta poslovne djelatnosti u koju se ulaže (tako bi, na primjer, neke tehnike vrjednovanja bolje od drugih odrazile promjenjivost ili cikličnu prirodu djelatnosti subjekta u koji se ulaže); i
- privredna grana u kojoj posluje sam subjekat.

Tehnika mjerenja fer vrijednosti mora odražavati aktualne uslove na tržištu. Subjekt to da tehnike vrjednovanja odražavaju aktualne tržišne uslove može osigurati tako što će ih kalibrirati na datum mjerenja. Kod početnog priznavanja, ako cijena transakcije predstavlja fer vrijednost a ulagač će u narednim periodima za mjerenje fer vrijednosti koristiti neku tehniku vrjednovanja koja se zasniva na neuočljivim ulaznim vrijednostima, subjekat mora kalibrirati tu tehniku vrjednovanja da bi bila jednaka cijeni transakcije (ako transakcija sadrži komponentu koja nije razmjenjena, rekalkulirati na fer vrijednost vlasničkog instrumenta). Kod mjerenja fer vrijednosti nekotiranih vlasničkih instrumenata, kalibriranje na datum mjerenja je dobar način da subjekat osigura da tehnika vrjednovanja koju koristi odražava aktualne tržišne uslove i da utvrdi da li je tu tehniku potrebno prilagoditi (na primjer, zato što se neka karakteristika instrumenta ne odražava tom tehnikom ili se, na datum mjerenja, javi nova činjenica koja nije bila prisutna pri početnom priznavanju).

U određenim okolnostima, može se desiti da je subjekat primoran koristiti više od jedne tehnike vrjednovanja kod utvrđivanja fer vrijednosti.

U pokaznim primjerima 23, 24, 25. i 26. su prikazane različite vrste tehnika za mjerenje fer vrijednosti nekotiranih vlasničkih instrumenata.

E.2.5. Trošak kao zamjena za fer vrijednost vlasničkih instrumenata

Da li se trošak vlasničkog instrumenta može, po automatizmu, koristiti i kod narednih mjerenja?

Ne može. Ulaganja u vlasničke instrumente se moraju mjeriti po fer vrijednosti, ali bi, kako se to navodi u tački UP140, trošak mogao biti približna procjena fer vrijednosti kada nisu dostupne dostatne novije informacije za mjerenje fer vrijednosti ili kada postoji širok raspon mogućih mjerenja fer vrijednosti a trošak predstavlja najprecizniju moguću procjenu fer vrijednosti unutar tog raspona.

Dio F. Ostalo

F.1. MRSJS 41 i MRSJS 2 – Računovodstvo zaštite od rizika: Izvještaj o novčanim tokovima

Kako novčane tokove nastale od instrumenata zaštite od rizika klasificirati u izvještaju o novčanim tokovima?

Novčani tokovi koji nastaju od instrumenata zaštite od rizika se klasificiraju u kategorije poslovnih aktivnosti, aktivnosti ulaganja ili aktivnosti financiranja, na osnovu klasifikacije novčanih tokova nastalih od stavke koja se štiti. Iako terminologija MRSJS-a 2 nije ažurirana da se odrazi MRSJS 41, klasifikacija novčanih tokova koji nastaju od instrumenata zaštite u izvještajima o novčanim tokovima bi se trebala podudarati s klasifikacijom tih instrumenata kao instrumenata zaštite od rizika prema MRSJS-u 41.

Dio G. Zajmovi po povoljnim uslovima i transakcije vlasničkim instrumentima koje nisu transakcije razmjene

G.1. Koraci u procjeni da li se radi „samo o plaćanjima glavnice i kamata“ kod zajmova po povoljnim uslovima

Kada subjekat koji izda zajam po povoljnim uslovima (financijsku imovinu) treba preispitati klasifikaciju za potrebe naknadnog mjerenja?

Subjektat prvo procjenjuje da li je zajam po povoljnim uslovima prema svojoj suštini, u stvari, zajam, bespovratna sredstva ili uplata vlasnika, odnosno kombinacija sve troje, na osnovu principa iz MRSJS-a 28 i tačaka od 42. do 58. MRSJS-a 23. Kada utvrdi da je transakcija, ili dio transakcije, zajam, subjekat procjenjuje da li cijena transakcije predstavlja fer vrijednost zajma kod početnog priznavanja. Subjektat fer vrijednost zajma utvrđuje na osnovu principa iz tačaka od UP144. do UP155.

Nakon početnog priznavanja fer vrijednosti, subjekat klasifikaciju zajmova po povoljnim uslovima kasnije preispituje u skladu s tačkama od 39. do 44. a zajmove po povoljnim uslovima mjeri u skladu s tačkama od 61. do 65.

G.2. Zajmovi po povoljnim uslovima i procjena da li se radi „samo o plaćanjima glavnice i kamata“

Da li zajam po povoljnim uslovima može ispuniti uslov da se smatra samo plaćanjem glavnice i kamata?

Može, kada otplate zajma, zasnovano na njegovoj fer vrijednosti utvrđenoj pri početnom priznavanju, odražavaju samo plaćanja glavnice i kamata.

Ako, međutim, financijska imovina sadrži neki ugovorni uslov koji bi mogao dovesti do promjene termina ili iznosa ugovornih novčanih tokova (poput karakteristike potencijalne otplate svojstvene zajmoprimcu), subjekat je dužan utvrditi da li su ugovorni novčani tokovi koji bi mogli nastati tokom vijeka trajanja odnosnog instrumenta na osnovu tog ugovornog uslova samo plaćanja glavnice i kamata na neizmireni iznos glavnice. Kada iz uslova financijske imovine proističu bilo kakvi drugi novčani tokovi ili ograničavaju novčane tokove na način koji ne odgovara plaćanjima koja predstavljaju otplatu glavnice i plaćanje kamata, ta financijska imovina ne ispunjava uslov iz podtačke (b) tačke 40, odnosno iz podtačke (b) tačke 41. Da bi to utvrdio, subjekat mora procijeniti ugovorne novčane tokove koji mogu nastati kako prije tako i nakon predmetne promjene ugovornih novčanih tokova. Može se pokazati neophodnim da on procijeni i prirodu svakog potencijalnog događaja (to jeste, uzroka) koji bi doveo do promjene termina ili iznosa ugovornih novčanih tokova (vidjeti tačke od UP72. do UP75).

Uobičajena karakteristika zajmova po povoljnim uslovima je povoljna kamata. Kada zajam po povoljnim uslovima ima ugovornu kamatnu stopu nula, to ne znači da instrument ne može ispuniti uslov da se smatra samo plaćanjem glavnice i kamata.

G.3. Vrednovanje komponente koja nije razmjena

Da li komponenta transakcije vlasničkim instrumentima koja nije razmjena može biti jednaka transakcijskom trošku?

Ne može. U onoj mjeri u kojoj subjekat prima neki vlasnički instrument, poput redovnih dionica, u zamjenu za naknadu, taj vlasnički instrument će imati neku vrijednost pri početnom priznavanju i mora se izmjeriti po fer vrijednosti.

Pri početnom priznavanju, subjekat je dužan procijeniti suštinu odnosnog aranžmana i to da li neki dio date naknade predstavlja komponentu koja nije razmjena, kao što su bespovratna sredstva ili subvencija.

G.4. Vlasnički instrumenti koji nastaju iz transakcija koje nisu transakcije razmjene

Šta može služiti kao dokaz vlasničkog instrumenta koji je uključen u transakciju koja nije transakcija razmjene?

Pri procjeni da li je vlasnički instrument uključen u transakciju koja sadrži i komponentu koja nije razmjena, subjekat koristi definiciju vlasničkog instrumenta i zahtjeve iz MRSJS-a 28.

U pokazatelje koji bi mogli služiti kao dokaz postojanja vlasničkog instrumenta spadaju:

- (a) službeno određivanje prijenosa (ili klase takvih prijenosa) vlasničkih instrumenata koji čine dio neto imovine/kapitala unesenog u sklopu ulaganja, bilo prije ili u vrijeme ulaganja;
- (b) službeni sporazum, u odnosu na vlasnički instrument, kojim se bilo ustanovljava ili povećava financijski udio u neto imovini/kapitalu ulaganja koji je moguće prodati, prenijeti ili otkupiti; ili
- (c) primitak vlasničkih instrumenata koje je moguće prodati, prenijeti ili otkupiti.

G.5. Faktori koje treba uzeti u obzir pri procjenjivanju zajmova po povoljnim uslovima i zajmova čija vrijednost je bila kreditno umanjena već kod njihovog nastanka

Koje faktore treba uzeti u razmatranje pri procjeni da li je neki zajam zajam po povoljnim uslovima ili zajam čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod njegovog nastanka?

I zajmovi po povoljnim uslovima i zajmovi čija vrijednost je bila kreditno umanjena već kod njihovog nastanka imaju manje procijenjene buduće novčane tokove od sličnih zajmova bez komponente povoljnih uslova, odnosno kreditno umanjene vrijednosti.

Izdavatelj dužničkog instrumenta procjenjuje suštinu tog financijskog instrumenta kako bi utvrdio da li se on klasificira kao zajam po povoljnim uslovima ili kao zajam čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod njegovog nastanka.

U karakteristike koje ukazuju da je financijski instrument zajam po povoljnim uslovima spadaju:

- cilj zajmodavca je da ugradi komponentu koja nije razmjena u transakciju zajma i, prema tome, on se namjerava odreći dijela novčanih tokova koji bi bili dostupni da je transakcija dogovorena po tržišnim uslovima;
- financijski instrument je odobren po uslovima koji su niži od tržišnih, bilo da se radi o povoljnijoj kamati i/ili povoljnijim uslovima otplate glavnice; i
- karakteristike ugovora o zajmu, to jeste dogovoreni uslovi koji ne odgovaraju tržišnim dovode do smanjenja procijenjenih budućih novčanih tokova instrumenta u odnosu na slične zajmove koji nemaju komponentu povoljnih uslova, odnosno komponentu kreditno umanjene vrijednosti.

Financijska imovina čija vrijednost je kreditno umanjena već kod njenog nastanka (vidjeti tačke 85. i 86) u pravilu se u početku daje po tržišnim uslovima, ali ima manje procijenjene novčane tokove od drugih sličnih instrumenata jer subjekat zajmoprimac ne očekuje da će biti u mogućnosti da ispuní ugovorne uslove datog aranžmana. Zajmodavac očekuje da dio ugovornih novčanih tokova bude nenaplativ umjesto da se namjerava odreći dijela novčanih tokova koji bi mu bili dostupni po tržišnim uslovima. Kao takvi, zajmovi čija vrijednost je od početka bila kreditno umanjena nude priliku zajmodavcu da naplati novčane tokove koji prelaze procijenjene buduće novčane tokove, dok su kod zajmova po povoljnim uslovima procijenjeni budući novčani tokovi približni ugovornim novčanim tokovima, što znači da neće biti dostupni dodatni novčani tokovi.

G.6. Zajmovi po povoljnim uslovima čija vrijednost je bila umanjena za kreditne gubitke već kod njihovog nastanka

Da li zajam po povoljnim uslovima može ujedno biti i zajam čija vrijednost je kreditno umanjena već kod njegovog nastanka?

Može. U određenim okolnostima se može odobriti zajam po povoljnim uslovima koji je ujedno i zajam čija vrijednost je umanjena za kreditne gubitke već kod njegovog nastanka. Zajam po povoljnim uslovima može biti zajam čija vrijednost je kreditno umanjena od početka jer se jedan ili više događaja negativno odraze na procijenjene buduće novčane tokove odnosno financijske imovine.

Na primjer, Ministarstvo financija bi, na početku svake godine, moglo davati zajam državnom avio prijevozniku da mu pomogne održati domaće linije. Na zajam se plaća godišnja kamata po ugovornoj stopi od šest (6) posto. Ako pretpostavimo da je tržišna kamatna stopa u trenutku odobravanja zajma deset (10) posto, ta razlika predstavlja povoljne uslove/koncesiju.

Ministarstvo financija je ranije, i pored povoljnih uslova, uspijevalo naplatiti samo oko osamdeset i pet (85) posto ugovornih novčanih tokova od zajma, te i pri izdavanju tekućeg zajma očekuje da se taj trend nastavi.

Ovo je primjer zajma po povoljnim uslovima čija vrijednost je kreditno umanjena već kod nastanka jer se daje po povoljnim uslovima, ali se, bez obzira na takve uslove, svejedno očekuju i značajni kreditni gubici.

Pri procjenjivanju da li su očekivani kreditni gubici od zajma po povoljnim uslovima dovoljan dokaz da se radi o zajmu čija vrijednost je kreditno umanjena već u nastanku ili je ipak riječ samo o uobičajenim kreditnim gubicima, subjekat razmatra da li su se desili jedan ili više događaja koji su se negativno odrazili na procijenjene buduće novčane tokove zajma.

Dio H. Metoda efektivne kamate

H.1. Zahtjev da se koristi metoda efektivne kamate

Kada su transakcijski troškovi i sve premije ili popusti pri izdavanju zanemarivi, mjerenje amortiziranog troška instrumenta pomoću efektivne kamatne stope daje slične rezultate do kakvih bi se došlo i da se koristila linearna metoda.

Da li je obavezno koristiti metodu efektivne kamatne stope u okolnostima kada se mjerenjem bruto vrijednosti instrumenta pomoću nje dobivaju zanemarivo drugačiji rezultati od onih do kojih bi se došlo primjenom linearne metode?

Mjerenje instrumenta po amortiziranom trošku se mora vršiti pomoću metode efektivne kamate, ali u praksi mogu postojati situacije kada korištenje linearne metode daje, u suštini, iste rezultate.

U tački 10. MRSJS-a 3 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške* se navodi da „MRSJS-ovi propisuju računovodstvene politike za koje je IPSASB zaključio da će rezultirati financijskim izvještajima koji sadrže relevantne i informacije kojima se vjerno prikazuju transakcije, drugi događaji i uslovi na koje se odnose. Te politike se ne moraju primjenjivati kada je njihov učinak zanemariv”.

Kada se pomoću druge tehnike, u ovom slučaju linearne metode, dolazi do suštinski istih rezultata kao i mjerenjem amortiziranog troška pomoću metode efektivne kamate, uprava nije dužna koristiti metodu efektivne kamatne stope u skladu sa zahtjevom MRSJS-a 41 *Financijski instrumenti*.

U narednom primjeru se ilustrira zašto se javljaju razlike kada se bruto vrijednost dužničkog instrumenta mjeri pomoću metode efektivne kamate u odnosu na to kada se ona mjeri primjenom linearne metode. Državna vlada A izdaje obveznicu nominalne vrijednosti od 100.000 n.j. Prinos na obveznicu od deset (10) posto se plaća na godišnjoj osnovi sve do dospijeca za pet (5) godina. Obveznica je izdata s popustom od tri (3) posto a Državna vlada A je morala platiti i 2.000 n.j. transakcijskih troškova.

Prema objema mjernim metodologijama, Državna vlada A je primila 95.000 n.j. od osiguranja instrumenta (95.000 n.j. = 100.000 n.j. - 2.000 n.j. - 100.000 n.j. x 3 posto).

Linearna metoda

Mjerenje bruto vrijednosti instrumenta pomoću linearne metode iziskuje da se popust i transakcijski troškovi ravnomjerno amortiziraju do dospijeca.

Godina	(a)	(b = 100.000 × 10 posto)	(c)	(d)	(e = a + b + c - d)
	Bruto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	Rashod po osnovu kamata	Amortizacija transakcijskih troškova i popusta	Novčani tokovi	Bruto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine
1	95.000	10.000	1.000	10.000	96.000
2	96.000	10.000	1.000	10.000	97.000
3	97.000	10.000	1.000	10.000	98.000
4	98.000	10.000	1.000	10.000	99.000
5	99.000	10.000	1.000	110.000	—

Metoda efektivne kamate

Mjerenje bruto vrijednosti instrumenta pomoću metode efektivne kamate iziskuje da se izračuna stopa prema kojoj se procijenjena buduća gotovinska plaćanja tokom očekivanog vijeka trajanja instrumenta diskontiraju tačno do bruto knjigovodstvene vrijednosti instrumenta. Diskontiranje procijenjenih novčanih tokova obveznice daje efektivnu kamatnu stopu od 11,37 posto.

Godina	(a)	(b = a × 11,37 posto)	(c)	(d = a + b - c)
	Bruto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	Rashod po osnovu kamata	Novčani tokovi	Bruto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine
1	95.000	10.797	10.000	95.797
2	95.797	10.888	10.000	96.685
3	96.685	10.989	10.000	97.673
4	97.673	11.101	10.000	98.774
5	98.774	11.226	110.000	—

Pri procjeni da li bi se mjerenjem bruto vrijednosti obveznice pomoću linearne metode dobili rezultati koji su zanemarivo drugačiji od rezultata do kojih bi se došlo primjenom metode efektivne kamate, vrši se poređenje bruto vrijednosti na svaki datum mjerenja, kako je prikazano u tabeli u nastavku teksta.

Godina	Linearna metoda	Metoda efektivne kamate	
	Bruto knjigovodstvena vrijednost na početku godine	Bruto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine	Razlika
1	95.000	95.000	-
2	96.000	95.797	203
3	97.000	96.685	315
4	98.000	97.673	327
5	99.000	98.774	226

Razlike u mjerenjima pomoću dvije odnosne metode su rezultat transakcijskih troškova i popusta kod izdavanja obveznice. Što su troškovi bliže nuli, to će razlika između mjerne vrijednosti obveznice do koje se došlo pomoću linearne metode i njene vrijednosti dobivene primjenom metode efektivne kamate postajati manja. Nasuprot tome, što su troškovi veći, to je i razlika između tih mjernih vrijednosti veća.

Pored navedenog, razmatranje učinka godišnjeg rashoda po osnovu kamata bi moglo iznjedrati i dodatna pitanja koja treba uzeti u obzir pri procjenjivanju značajnosti primjene linearne u odnosu na metodu efektivne kamatne stope.

Dio I. Restrukturiranje javnog duga

I.1 Restrukturiranje javnog duga

Da li je restrukturiranje javnog duga obuhvaćeno MRSJS-om 41?

Jeste. Restrukturiranje javnog duga podrazumijeva promjene i/ili prestanak priznavanja financijskih obaveza koji su obrađeni u MRSJS-u 41. Zahtjevi i uputstva od značaja za restrukturiranje javnog duga su dati u:

- (a) tačkama 57. i 64, u kojima se ustanovljavaju zahtjevi u pogledu početnog i naknadnih mjerenja financijskih obaveza;
- (b) tačkama od 35. do 38, u kojima se ustanovljavaju zahtjevi u pogledu prestanka priznavanja financijskih obaveza;
- (c) tački UP46, u kojoj su data uputstva za primjenu koja se tiču procjene obima promjena financijskih obaveza; i
- (d) tačkama od UP118. do UP127, u kojima su data uputstva za primjenu koja se odnose na zajmove date po povoljnim uslovima.

Poređenje s MSFI-jem 9

MRSJS 41 *Financijski instrumenti* je najvećim dijelom izrađen na osnovu MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* (uključujući sve njegove izmjene i dopune izvršene do 31. decembra/prosinca 2015. godine). U nastavku teksta su date glavne razlike između MRSJS-a 41 i MSFI-ja 9.

- ⌚ MRSJS 41 daje dodatna uputstva za postupanje sa zajmovima po povoljnim uslovima, ugovorima o financijskim garancijama koji ne uključuju nikakvu ili tek nominalnu naknadu, vlasničkim instrumentima koji nastaju iz transakcija koje nisu transakcije razmjene i s mjerenjem fer vrijednosti.
- ⌚ MRSJS 41 se, u određenim slučajevima, služi drugačijom terminologijom od MSFI-ja 9. Najznačajniji primjeri toga su upotreba pojmova „izvještaj o financijskim rezultatima“ i „neto imovina/kapital“, čiji ekvivalenti u MSFI-ju 9 su „izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti“ ili „odvojeni bilans uspjeha“ (ako se prezentira), te „kapital“.
- ⌚ U MRSJS-u 41 se ne pravi razlika između „prihoda“ i „dohotka“. MSFI 9 razlikuje ta dva pojma, pri čemu pojam „prihod“ ima šire značenje od pojma „dohodak“.
- ⌚ Principi iz *IFRIC* tumačenja br. 16 *Zaštita neto ulaganja u inostrano poslovanje* i *IFRIC* tumačenja br. 19 *Izmirivanje financijskih obaveza vlasničkim instrumentima* su dati kao obavezujući dodaci uz MRSJS 41 dok *IASB* tumačenja *IFRIC*-a izdaje kao zasebne dokumente.
- ⌚ MRSJS 41 daje dodatna uputstva za mjerenje fer vrijednosti koja su zadržana iz MRSJS-a 29 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*.

Tabelarni pregled izmijenjenih tačaka MRSJS-a 41

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
2.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 72A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
72A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
72B.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
72C.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
72D.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
72E.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
87.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155A	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155B.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155C.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155D.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155D.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155E.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155E.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155F.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155F.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155G.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155G.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155H.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155I.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
155I.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155J.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155K.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155L.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155M.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155N.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155N.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155O.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155P.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155Q.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155R.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155S.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155T.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155T	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155U	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155V.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155V.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155W.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 155X.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155X.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155Y.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
155Z.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
156.	Izmijenjeno i dopunjeno	COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu iz novembra/studenog 2020. godine
156A.	Izmijenjeno i dopunjeno	COVID-19: Odgađanje datuma stupanja na snagu iz novembra/studenog 2020. godine
156B.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
156C.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
156D.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
156E.	Novi tekst	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 184.	Novi tekst	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
184.	Izmijenjeno i dopunjeno	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
185.	Novi tekst	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
186.	Novi tekst	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
187.	Novi tekst	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
188.	Novi tekst	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
189.	Novi tekst	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
		MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
Naslov ispred tačke 191.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
191.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
192.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
193.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
194.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
Naslov ispred tačke 195.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
195.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
UP46.	Izmijenjeno i dopunjeno	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
UP46A.	Novi tekst	Unapređenja MRSJS-ova iz januara/siječnja 2022. godine
UP73.	Izmijenjeno i dopunjeno	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
UP74.	Izmijenjeno i dopunjeno	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
UP74A.	Novi tekst	Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim poduhvatima (izmjene i dopune MRSJS-a 36) i Karakteristike prijevremene otplate s negativnom naknadom (izmjene i dopune MRSJS-a 41) iz januara/siječnja 2019. godine
UP198.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
UP210.	Izmijenjeno i dopunjeno	MRSJS 43 iz januara/siječnja 2022. godine
PP211.	Novi tekst	Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 <i>Financijski instrumenti</i> iz decembra/prosinca 2020. godine
B1.	Novi tekst	Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 <i>Financijski instrumenti</i> iz decembra/prosinca 2020. godine

Zahvaćena tačka	Vrsta izmjene	Dokument iz kojeg je proistekla izmjena
B11.	Novi tekst	Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 <i>Financijski instrumenti</i> iz decembra/prosinca 2020. godine
B12.	Novi tekst	Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 <i>Financijski instrumenti</i> iz decembra/prosinca 2020. godine
B121.	Novi tekst	Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 <i>Financijski instrumenti</i> iz decembra/prosinca 2020. godine
B122.	Novi tekst	Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 <i>Financijski instrumenti</i> iz decembra/prosinca 2020. godine
B123.	Novi tekst	Neobavezujuće izmjene i dopune MRSJS-a 41 <i>Financijski instrumenti</i> iz decembra/prosinca 2020. godine

Ovaj *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 41- Financijski instrumenti, izdanje 2022. godina* koji je izdan od International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB), i objavljen od International Federation of Accountants (IFAC) u maju 2022. godine na engleskom jeziku, preveden je na bosanski jezik od strane Saveza računovođa, revizora i financijskih djelatnika Federacije BiH u septembru 2026. godine i reproduciran je uz dozvolu IFAC-a. Postupak prevođenja dokumenta *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 41- Financijski instrumenti, izdanje 2022. godina*, razmatran je od strane IFAC-a, a prijevod je obavljen u skladu s pravilima sadržanim u "Policy Statement - Policy for Translating and Reproducing Standards Published by IFAC" Odobreni tekst dokumenta *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 41- Financijski instrumenti, izdanje 2022. godina* je onaj koji je IFAC objavio na engleskom jeziku. IFAC ne preuzima odgovornost za točnost i potpunost prijevoda niti za radnje koje iz toga mogu proizaći.

Tekst na engleskom jeziku *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 41- Financijski instrumenti, izdanje 2022. godina* © 2022. IFAC. Sva prava pridržana.

Tekst na bosanskom jeziku *Međunarodni računovodstveni standard za javni sektor 41- Financijski instrumenti, izdanje 2022. godina* © 2026 IFAC. Sva prava pridržana.

Izvorni naslov: *International Public Sector Accounting Standard 41- Financial Instruments, 2022. Edition*. ISBN: 978-1-60815-192-9

Sva prava pridržana. Za svako umnožavanje, pohranjivanje, prijenos ili korištenje ovog dokumenta za druge slične namjene, osim korištenja koje dopušta zakon, potrebno je tražiti pisanu dozvolu IFAC-a putem e-mail adrese permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-576-7